KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

ALGEMENE DIRECTIE VOOR STUDIËN EN DOCUMENTATIE

DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1966

BRUSSEL

DRUKKERIJ ANC. ÉTABL. AUG. PUVREZ N.V.

59 FONSNYLAAN

1967

VOORBERICHT

Zoals dit voor de voorgaande jaren het geval was, en thans voor 1966, geeft het verslag over het verloop van de Belgische economie een overzicht van de economische gegevens per sector en per bedrijfstak. Enkele algemene beschouwingen over de ontwikkeling van 's lands bedrijvigheid, meer speciaal in de internationale conjunctuur van 1966, gaat aan de bestudering van deze gegevens vooraf.

Een repertorium van de belangrijkste feiten, die zich op al deze gebieden hebben voorgedaan, besluit dit verslag.

Elk overzicht per sector wordt gevolgd door statistische tabellen en grafieken.

Gezien de datum van publikatie, zijn bepaalde statistieken of ramingen nog niet beschikbaar, zodat — evenals in de voorgaande rapporten — verscheidene tabellen onvolledig zijn of slechts voorlopige informaties bevatten.

Bovendien zullen de gegevens met betrekking tot de nationale boekhouding, en meer in het bijzonder die over het nationaal produkt, het nationaal inkomen, de investeringen en het verbruik, op een latere datum als bijvoegsels worden gepubliceerd.

Brussel, 19 juni 1967.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

De Belgische economie kende in 1966 een tamelijk bijzondere evolutie. De reeds in 1965 aan de dag getreden spanningen kwamen overeen met een naar een hoog gelegen plafond stijgende bedrijvigheid. Zij duurden gedurende een goed gedeelte van het jaar voort, terwijl de conjuncturele groei stilviel en dientengevolge de producenten in het algemeen de stijging van de produktiekosten niet meer zo gemakkelijk in hun verkoopprijzen konden doorberekenen.

Eind 1965 vormden de vervroegde aankopen van het Belgische publiek, bij de aankondiging van de belastingverhoging, een stimulans voor de produktie, die hiervan tot in februari de gunstige gevolgen ondervond. Vervolgens remden de anti-inflatiemaatregelen daarentegen de produktie af en traden tekenen van recessie aan de dag, voornamelijk bij de voornaamste afnemers van de B.L.E.U., de Duitse Bondsrepubliek en Nederland. Volgens de eerste ramingen zou het bruto nationaal produkt naar volume enigszins minder zijn toegenomen dan van 1964 op 1965.

Enerzijds was het dus nog nodig de « oververhitting » te bestrijden en er werden daartoe dan ook geld- en kredietmaatregelen getroffen, maar, anderzijds, deed het feit dat de economie op eenzelfde peil bleef een recessie vrezen en bepaalde reeds in 1966 maatregelen tot het opnieuw doen opleven van de economie, met name op het gebied van investeringen en buitenlandse handel.

Bovendien deed de stilstand in de vooruitgang van de economische activiteit, hoewel deze zich op een hoog niveau bleef handhaven, structurele problemen aan de dag treden die door de praktisch ononderbroken boom van 1959 tot 1964 verborgen waren gebleven. Het betreft zowel de ondanks de vestiging van moderne buitenlandse ondernemingen te langzame industriële vernieuwing, waarbij deze ondernemingen zich bovendien soms nog moeilijk in de Belgische economie integreren, als de rationalisering van bestaande produktie-eenheden en de opbouw van de infrastructuur, vooral in het Zuiden van het land.

Terzelfdertijd zagen de in de handel, de industrie en de andere economische activiteiten geïnteresseerde ondernemingen een verschillende evolutie in hun verkoopprijzen, tenminste bij de produktie en in de kostenfactoren die bij deze produktie optreden en voornamelijk de loonkosten, die ondanks een lichte vermindering van de spanning op de arbeidsmarkt nog verder zijn gestegen.

***

Het internationaal kader van deze ontwikkeling was in 1966 belangrijker dan in elk ander jaar daar het probleem der afzetmarkten een overheersende rol heeft gespeeld. Dit probleem heeft zich trouwens voor de gehele Europese Economische Gemeenschap gesteld.

De economische expansie in de geïndustrialiseerde landen lag in 1966 enigszins lager dan in het jaar tevoren en voornamelijk omdat zij in een reeks van deze landen werd afgeremd door de restrictieve maatregelen die werden getroffen ter bestrijding van de inflatoire spanningen. Daarentegen is de economie in de ontwikkelingslanden nog altijd zeer afhankelijk van de prijsontwikkeling voor grondstoffen, die in de eerste maanden van 1966 gunstig was, daar de prijzen over het algemeen hoger lagen dan in 1965, maar vervolgens in de meeste gevallen weer daalden.

De Verenigde Staten zijn niet ontkomen aan de noodzaak de kredietexpansie in te tomen ; het was vooral in de bouwsector dat de gevolgen hiervan werden ondervonden want er viel een stijging waar te nemen in de bruto-kapitaalvorming en in de Regeringsaankopen van goederen en diensten. De autoriteiten hebben echter het Amerikaanse zakenleven aanbevolen minder kapitaal het land te doen verlaten, hetgeen ongetwijfeld een gedeeltelijke verklaring vormt van de daling van Amerikaanse investeringen in België, alsmede van de veel grotere omvang van het beroep dat op de Europese kapitaalmarkten werd gedaan ter financiering van de buiten de Verenigde Staten verrichte investeringen.

Het Verenigd Koninkrijk ondervond de nadelige gevolgen van een sterke inflatoire druk op vraag en kosten, van een ontoereikende groei van de binnenlandse produktie en, wat hieruit voortvloeide, van een gestoord evenwicht bij zijn handel. De kredietbeperkingen werden hier eveneens gehandhaafd, terwijl een loon- en prijzenstop werd doorgevoerd.

Volgens het Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen nam de uitvoer van goederen, naar waarde genomen, van de lidstaten naar niet-lidstaten in 1966 nog slechts met 8,5 % toe, tegenover een stijging met 12 % in 1965. De daling van het groeitempo is aanzienlijk, met circa een derde, zowel naar de geïndustrialiseerde als naar de ontwikkelingslanden. De uitvoer van goederen naar de Verenigde Staten bleef op hetzelfde peil, het groeitempo van de export naar het Verenigd Koninkrijk verdubbelde, terwijl dat van de E.E.G.-verkopen aan de E.V.A.-landen — de voornaamste klanten van de E.E.G. — op de helft terugviel.

Daarentegen is de totale invoer van de Gemeenschap uit niet-lidstaten enigszins sneller gestegen (7,5 % tegenover 6,5 %).

De intra-communautaire handel nam nog verder toe, maar in een tempo dat bijna de helft lager lag dan in 1965.

Het opvallend feit in de E.E.G. is de nog méér dan in het voorgaande jaar verschillende ontwikkeling van de economieën in de E.E.G.-

landen. Dit is ongetwijfeld voor een groot gedeelte de verklaring van de minder snelle vooruitgang van de handel binnen de Gemeenschap.

In Frankrijk werd de in 1965 reeds waargenomen opleving in 1966 verder voortgezet, maar de prijzen zijn stabiel gebleven. Tegen het eind van het jaar echter deed zich, daar de uitvoer gedaald was, een zekere vertraging voor in de stijging van de totale vraag, ondanks de gunstige ontwikkeling in de binnenlandse uitgaven, vooral bij investeringen.

De Italiaanse economie ontwikkelde zich gunstiger dan in 1965 ; hier eveneens verzwakte de stimulans van de buitenlandse vraag.

De toestand was zeer anders in de Duitse Bondsrepubliek en in Nederland, welke twee landen juist een uiterst belangrijk afzetgebied vormen voor de Belgische produktie. De binnenlandse vraag in deze beide landen kende een verminderde groei ; zij werd te groot in verhouding tot het aanbod van goederen en diensten.

Aldus kwam er tegen het einde van het jaar in West-Duitsland nagenoeg een eind aan de groei van de totale produktie, waarbij de toch zeer gevoelige stijging van de uitvoer de teruggang in de investeringen en de praktische pauze in het particulier verbruik niet heeft kunnen compenseren.

In Nederland nam de industriële produktie verder toe, maar er viel een vertraging waar te nemen in het groeitempo van de uitvoer.

Toch duurde de economische integratie binnen de Gemeenschap voort en dit versterkt de indruk dat de geïndustrialiseerde landen en meer in het bijzonder zij die lid zijn van de E.E.G., evolueerden naar een geleidelijke vertraging in de conjunctuur. Op 1 januari werden de douanerechten in het onderlinge handelsverkeer met 10 % verlaagd en de datum van de totstandkoming van de douane-unie werd van 1 januari 1970 tot 1 juli 1968 vervroegd.

***

Als gevolg van de hierboven beschreven toestand in de landen die de voornaamste afnemers van België vormen, nam het tekort op de handelsbalans van de B.L.E.U. aanzienlijk toe, m.n. met bijna 200 % ten opzichte van 1965. De groei van de uitvoer vertraagde, maar het invoertempo steeg daarentegen sneller dan het jaar tevoren, voornamelijk als gevolg van grotere aankopen van grondstoffen, halffabrikaten en kapitaalgoederen.

In 1966 viel aldus niet alleen een kleinere toeneming waar te nemen in de uitvoer van Belgische produkten naar het buitenland, maar bovendien gaf de invoer uit de nabuurlanden een neiging tot stijgen te zien. Het merendeel der geïndustrialiseerde landen zoekt nieuwe afzetgebieden en binnen de E.E.G. maakt de vooruitgang van de economische integratie uiteraard deze toegenomen concurrentie gemakkelijker.

De stijging van het particulier verbruik geschiedde in 1966 eveneens in een lager tempo — naar volume zou dit verbruik nog slechts met

3 % zijn toegenomen — maar rekening houdend met de voortdurende prijsstijgingen zou het naar waarde in nagenoeg dezelfde mate zijn gestegen als in 1965.

De investeringen schijnen in 1966 een hoger bestanddeel van de binnenlandse besteding te hebben uitgemaakt dan in 1965.

Na een lichte teruggang tegen vaste prijzen in 1965, die voornamelijk het gevolg was van de voorraadafbouw, viel er, volgens nog zeer voorlopige ramingen, een nieuwe stijging waar te nemen met 7 % naar volume, of zonder rekening te houden met de voorraadstijging, met 4,5 %, ondanks een pauze in de woningbouw.

De bruto-kapitaalvorming door de Overheid, de bouw van bedrijfspanden en de industriële outillage vormen de grondslag voor deze nieuwe stijging. Deze toeneming van de investeringen in outillage kwam vooral de invoer ten goede, daar de binnenlandse leveringen door de metaalverwerkende nijverheid slechts weinig stegen. De in het land geplande buitenlandse investeringen zijn, wat de nijverheid betreft, duidelijk achteruitgelopen, maar zijn voor de handel en de diensten wederom in omvang toegenomen.

Uit deze staat van de zowel binnenlandse als buitenlandse Belgische afzet blijkt dat de recordgroei van de industriële activiteit tijdens de jaren 1959 tot 1964, die reeds in 1965 minder werd, in 1966 nog verder daalde. Zonder de bouwsector te rekenen, daalde het groeipercentage van meer dan 6 % in de jaren 1959 tot 1964 tot 2,3 % in 1965 en tot 1,9 % in 1966, terwijl het voor de gehele E.E.G. nog 5 % bedraagt.

Er moet echter rekening worden gehouden met een uitzonderlijke golf bestellingen tijdens de derde kwartaal van 1965, die werd veroorzaakt door de aankondiging van een belastingverhoging voor begin 1966. Aldus kenden de eerste maanden van het jaar een vrij grote bedrijvigheid, waarna een daling viel waar te nemen in de bij de industrie geplaatste orders. De verkoop van eindprodukten liep terug ; een stijgend gedeelte van de produktiecapaciteit, vooral van niet-duurzame verbruiksgoederen, bleef onbenut.

De beroepsbevolking liep wellicht enigszins terug of steeg althans niet. Het aantal aan buitenlanders verstrekte arbeidsvergunningen daalde. In de nijverheid daalde de tewerkstelling, terwijl zij in de dienstensector, met inbegrip van de overheidsdiensten, nog verder toenam. Ondanks het kleiner aantal ingeschreven werknemers steeg de werloosheid, maar op zeer ongelijke wijze naargelang van de betrokken streken of sectoren. Een loondruk deed zich nog gevoelen waar een sterke vraag naar arbeidskrachten voortbestond en met het systeem van de glijdende loonschaal stegen de lonen nog verder, zelfs in die bedrijfstakken waar de bedrijvigheid afnam, en wel in hogere mate dan het geval was in de andere geïndustrialiseerde landen.

Volgens de E.E.G.-Commissie daalden de loonkosten per eenheid toegevoegde waarde van 1965 op 1966 in Italië, stegen zij nauwelijks

in de Verenigde Staten en stegen zij in Frankrijk in een lager tempo, terwijl zij in Nederland, de Duitse Bondsrepubliek, het Verenigd Koninkrijk en in België in aanzienlijke mate verhoogden.

Uiteindelijk werden deze gestegen inkomsten geabsorbeerd door de prijsstijgingen die nog werden verzwaard door belastingverhogingen, alsmede door de spaardeposito's, daar het particulier verbruik in mindere mate toenam.

Bovendien stegen de geldhoeveelheid en de quasi-monetaire liquiditeiten minder snel ; de vorming van liquiditeiten onderging vooral de nadelige invloed van een toegenomen tekort op de betalingsbalans die vooral werd beïnvloed door het grotere onevenwicht van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. De bedrijven vonden steeds minder disponibiliteiten om zich te financieren en hun winstmarges daalden. Niet alleen heeft het Rijk een groter aandeel van de beschikbare liquiditeiten tot zich getrokken, maar het heeft ook een belastingverhoging moeten doorvoeren, gedeeltelijk, weliswaar, om de bestedingen van het voorgaand dienstjaar te vereffenen ; desondanks heeft het Rijk zijn toevlucht moeten nemen tot kortlopende buitenlandse leningen.

Er moet echter op gewezen worden dat het overheidsverbruik in 1966 duidelijk is toegenomen, zowel ingevolge de aankoop van goederen en diensten als ingevolge de uitbetaling van een hoger bedrag aan wedden.

Ondanks de door de Overheid terzake verrichte inspanningen en o.m. ruimere hulp voor herstrukturering en industrialisering, trof de vertraging van het groeitempo in 1966 eveneens de hoeveelheid in het land voortgebrachte produkten, waarbij het probleem van de internationale concurrentie acuter werd. In 1965 had de teruggelopen conjunctuurexpansie hoofdzakelijk slechts de prijzen en de winsten getroffen.

*
* *

EERSTE DEEL

BEVOLKING EN WERKGELEGENHEID

HOOFDSTUK ÉÉN

BEVOLKING

§ 1. — ALGEMEEN

De bevolking groeide in 1966 aan met 0,6 %, tegenover 0,8 % in 1965. Dit was de laagste stijging sinds 1961. De migratie kwam slechts tussenbeide voor 0,2 % ; haar saldo bedroeg minder dan de helft van dat van 1964, te weten 21 067 eenheden voor 1966, tegenover 48 945.

Het aantal arbeidsvergunningen met immigratie is ook kenmerkend voor deze toestand. In 1966 bedroeg dit aantal 19 524, wat een daling met 36,5 % ten opzichte van het totaal van 1965 en een vermindering met 41,1 % ten opzichte van dat van 1964 betekent. Nog steeds komen veel immigranten uit Italië (6 149 in 1966, tegen 7 382 in 1965) en uit Spanje (3 250 tegen 7 909), hoewel hier een sterke daling waar te nemen valt. Ook de immigratie uit Tunesië en de rest van Afrika verminderde sterk.

De mortaliteit was nog iets hoger dan het voorgaande jaar met 114 557 eenheden, tegen 114 507 in 1965 en de geboorte lag aanmerkelijk lager dan in 1965 met 150 636 eenheden in 1966 tegenover 154 856 eenheden. Slechts voor 1956 wordt een lager absoluut geboortecijfer aangetroffen. De verhoudingscijfers per duizend inwoners geven 17,01 levendgeborenen in 1964, 16,30 in 1965 en 15,76 in 1966.

Per taalstreek is de totale aangroei per duizend inwoners 8,13 voor Brussel-Hoofdstad, 8,31 voor het Vlaamse taalgebied en 1,50 voor Wallonië. In Henegouwen was de totale aangroei negatief met — 1,11 °/₀₀. Hij was relatief het grootst in de streek Brussel-randgemeenten met + 29,95 °/₀₀, het arrondissement Halle-Vilvoorde met 14,27 °/₀₀, het arrondissement Nijvel met 13,18 °/₀₀ en de provincie Limburg met 11,02 °/₀₀. In Brussel-Hoofdstad overweegt de migratoire aangroei met 7,4 °/₀₀, tegen 0,7 °/₀₀ natuurlijke aangroei. In het Vlaamse landsgedeelte overweegt de natuurlijke aangroei met 6,2 °/₀₀, tegen 2,1 °/₀₀ voor de migratie, en in Wallonië met 0,9 °/₀₀, tegen 0,6 °/₀₀. Het migratiesaldo was negatief in Limburg, Henegouwen en Luik en de natuurlijke aangroei was negatief in het arrondissement Nijvel.

§ 2. — ONDERWIJSNIVEAU VAN DE BEVOLKING

Thans zijn de gegevens beschikbaar over het onderwijsniveau van de bevolking geteld op 31 december 1961 (1). Hieruit blijkt dat op dat ogenblik 68,6 % van de bevolking alleen lager onderwijs gevolgd had, 14,2 % middelbaar onderwijs, 11,4 % beroeps- of secundair technisch onderwijs, 5,8 % andere onderwijsvormen en slechts 1,9 % universitair of ermee gelijkgesteld onderwijs. Verder wordt vastgesteld bij de procentuele indeling van de bevolking naar de aard van het onderwijs en naar het geslacht dat er relatief meer meisjes zijn dan jongens in het beroeps- of secundair technisch onderwijs (27,9 % bij de meisjes en 26,3 % bij de jongens) en ook in het normaal onderwijs (4,9 % bij de meisjes en 2,6 % bij de jongens).

Wat de universitair gediplomeerden betreft, kunnen de gegevens van de telling van 1961 vergeleken worden met de resultaten van vroegere tellingen.

In 1961 werden 107 574 personen geteld met een universitair of ermee gelijkgesteld diploma. Hiervan hadden 15 595 een volledige priesteropleiding genoten. Van de overige 91 979 gediplomeerden waren er 78 820 of 85,7 % mannen en 13 159 of 14,3 % vrouwen. Ten opzichte van 1947 is er een aangroei van 65,1 % universitair gediplomeerden (53,8 % voor de mannen en 195,2 % voor de vrouwen). De totale bevolking steeg gedurende die periode slechts met 8 %. Procentueel is het aantal personen met een universitaire opleiding t.o.v. de totale bevolking gestegen van 0,6 % in 1947 tot 1,0 % in 1961.

De rangschikking in 1947 en 1961 naar het procentueel aantal gediplomeerden per studierichting in het algemeen totaal van de universitair gediplomeerden stelt de geneeskunde en bijgevoegde wetenschappen op de eerste plaats met ongeveer hetzelfde relatief belang voor beide tijdstippen. De sociale, politieke en economische wetenschappen kwamen van de vierde plaats in 1947 naar de tweede plaats in 1961 ten nadele van de toegepaste wetenschappen en de rechtsgeleerdheid die in 1961 respectievelijk op de 3e en de 4e plaats stonden.

In absolute gegevens was het aantal universitair gediplomeerden het hoogst in de provincie Brabant met 37 975 eenheden, gevolgd door Antwerpen met 11 653 eenheden en Luik met 11 123 eenheden. De rangschikking van de provincies naar de verhouding tussen het aantal personen met universitair diploma en de bevolking van 30 jaar en ouder was in 1961 de volgende: Brabant, Namen, Luik, Antwerpen, Luxemburg, Limburg, Henegouwen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen. Brabant nam veruit de gunstigstepositie in.

De procentuele vermeerdering van het aantal universitair gediplomeerden van 1947 tot 1961 was het grootst in de provincie Limburg met 86,8 %, gevolgd door de provincies Antwerpen met 84,6 %, West-Vlaanderen met 81,9 % en Brabant met 70,3 %.

---

(1) Volkstelling 31 december 1961. Deel 10. Onderwijsniveau van de bevolking: I. — Rijk, provincies en arrondissementen. Brussel, Nationaal Instituut voor de Statistiek, 1966, 268 blz.; II. — Voornaamste cijfers per gemeente. Brussel, Nationaal Instituut voor de Statistiek, 1965, 168 blz.

Geboorten, sterfgevallen, bevolkingsaangroei en totale bevolking

TIJDVAK	Geboorten	Sterfgevallen	Bevolkingsaccres			Gemiddeld jaarlijks bevolkings-cijfer (a)
			Natuurlijke aangroei	Door migratie	Totaal	
1956	150 181	108 016	42 165	13 032	55 197	8 951 443 (b)
1957	152 388	107 236	45 152	30 183	75 335	9 026 778 (b)
1958	155 894	105 746	50 148	1 709	51 857	9 078 635 (b)
1959	160 662	103 513	57 149	— 6 960	50 189	9 128 824 (b)
1960	155 520	113 106	42 414	6 916	49 330	9 178 154 (b)
1961	158 262	106 259	52 003	— 1 428	50 575	9 228 729 (b) 9 189 741 (c)
1962	154 338	111 545	42 793	18 880	61 673	9 251 414 (d)
1963	158 196	115 618	42 578	34 134	76 712	9 328 126 (d)
1964	160 371	109 342	51 029	48 945	99 974	9 428 100 (d)
1965	154 856	114 507	40 349	30 785	71 134	9 499 234 (d)
1966	150 636	114 557	36 079	21 067	57 146	9 556 380 (d)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Einde jaar.
(b) Berekende bevolking op basis van de telling van 1947.
(c) Getelde bevolking op 31 december 1961.
(d) Berekende bevolking op basis van de telling van 1961.

Loop van de bevolking in 1966

LANDSGEDEELTE	Geboorten (a)		Sterfgevallen (a)		Toe- of afneming				Stand per 31 december 1966
					Natuurlijk accres	Saldo der migratiebewegingen	Totale aangroei		
	Absolute cijfers	‰ (b)	Absolute cijfers	‰ (b)	Absolute cijfers	Absolute cijfers	Absolute cijfers	‰ (c)	Absolute cijfers
Brussel-hoofdstad	*14 996*	*13,96*	*14 270*	*13,28*	*726*	*7 939*	*8 665*	*8,13*	*1 074 586*
Vlaamse gewesten	*88 872*	*16,74*	*56 218*	*10,59*	*32 654*	*11 087*	*43 741*	*8,31*	*5 308 299*
Antwerpen	24 746	16,42	16 174	10,74	8 572	3 993	12 565	8,41	1 506 627
West-Vlaanderen	17 756	17,13	10 755	10,37	7 001	504	7 505	7,29	1 036 670
Oost-Vlaanderen	20 544	15,79	15 831	12,17	4 713	1 665	6 378	4,93	1 301 073
Limburg	13 026	20,63	4 779	7,57	8 247	—1 367	6 880	11,02	631 326
Arrondissement Leuven	6 067	16,01	4 023	10,62	2 044	1 171	3 215	8,56	378 844
Arrondissement Halle-Vilvoorde	6 033	15,10	4 221	10,56	1 812	3 811	5 623	14,27	399 594
Brussel randgemeenten (d)	700	12,92	435	8,03	265	1 310	1 575	29,95	54 165
Waalse gewesten	*46 768*	*14,74*	*44 069*	*13,89*	*2 699*	*2 041*	*4 740*	*1,50*	*3 173 495*
Henegouwen	19 617	14,73	18 577	13,95	1 040	—2 519	—1 479	—1,11	1 331 953
Luik	14 902	14,64	14 516	14,26	386	— 93	293	0,29	1 017 875
Luxemburg	3 501	15,89	2 796	12,69	705	160	865	3,94	220 315
Namen	5 877	15,46	5 253	13,81	624	1 535	2 159	5,71	380 265
Arrondissement Nijvel	2 871	12,87	2 927	13,12	— 56	2 958	2 902	13,18	223 087
Het Rijk	**150 636**	**15,76**	**114 557**	**11,99**	**36 079**	**21 067**	**57 146**	**6,02**	**9 556 380**

(a) Exclusief de doodgeborenen en andere levenloos aangegeven kinderen.
(b) Verhouding tot de totale bevolking per 31 december 1966.
(c) Verhouding tot de totale bevolking geteld op 31 december 1965.
(d) Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel, Wezembeek-Oppem.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Indeling per bedrijfstak van de actieve bevolking (a)

BEDRIJFSTAK	31 december 1961		31 december 1964		31 december 1965	
	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%
	MANNEN					
Landbouw, bosbouw en visserij	212 552	8,2	168 841	6,6	163 643	6,3
Mijnbouw	108 706	4,2	101 352	3,9	95 383	3,7
Fabrieksnijverheid	932 910	36,2	936 726	36,4	938 684	36,1
Bouwbedrijf	246 427	9,6	276 039	10,7	279 384	10,8
Elektriciteit, gas, water	27 689	1,1	28 981	1,1	29 256	1,1
Handel, banken, verzekeringen	306 166	11,8	320 484	12,5	327 188	12,6
Vervoer en verkeer	219 228	8,5	232 071	9,0	227 122	8,8
Diensten	406 425	15,8	422 624	16,4	441 870	17,0
Werklozen	74 710	2,9	41 800	1,6	45 000	1,7
Miliciens	39 193	1,5	46 800	1,8	50 300	1,9
Onbekende activiteiten	5 032	0,2	—	—	—	—
Totaal	**2 579 638**	**100,0**	**2 575 718**	**100,0**	**2 597 830**	**100,0**
	VROUWEN					
Landbouw, bosbouw en visserij	41 370	4,4	46 748	4,1	41 941	3,6
Mijnbouw	1 366	0,2	1 219	0,1	1 135	0,1
Fabrieksnijverheid	283 750	30,4	320 550	27,9	320 315	27,4
Bouwbedrijf	3 524	0,4	5 922	0,5	6 289	0,5
Elektriciteit, gas, water	1 353	0,1	2 776	0,2	2 880	0,3
Handel, banken, verzekeringen	212 122	22,7	230 170	20,0	235 951	20,2
Vervoer en verkeer	18 905	2,0	17 902	1,6	16 177	1,4
Diensten	346 227	37,1	510 578	44,4	526 643	45,1
Werklozen	22 842	2,5	14 200	1,2	16 500	1,4
Onbekende activiteiten	1 366	0,2	—	—	—	—
Totaal	**932 825**	**100,0**	**1 150 065**	**100,0**	**1 167 831**	**100,0**
	TOTAAL					
Landbouw, bosbouw en visserij	253 922	7,2	215 589	5,8	**205 584**	**5,5**
Mijnbouw	110 072	3,1	102 571	2,7	96 518	2,6
Fabrieksnijverheid	1 216 660	34,7	1 257 276	33,7	1 258 999	33,4
Bouwbedrijf	249 951	7,1	281 961	7,6	285 673	7,6
Elektriciteit, gas, water	29 042	0,8	31 757	0,9	32 136	0,8
Handel, banken, verzekeringen	518 288	14,8	550 654	14,8	563 139	15,0
Vervoer en verkeer	238 733	6,8	249 973	6,7	243 299	6,5
Diensten	752 652	21,4	933 202	25,0	968 513	25,7
Werklozen	97 552	2,8	56 000	1,5	61 500	1,6
Miliciens	39 193	1,1	46 800	1,3	50 300	1,3
Onbekende activiteiten	6 398	0,2	—	—	—	—
Totaal	**3 512 463**	**100,0**	**3 725 783**	**100,0**	**3 765 661**	**100,0**

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

(a) De gegevens voor 1961 zijn gesteund op de telling.
Die voor 1964 en 1965 zijn ramingen van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid; hetzelfde geldt voor de totale gegevens voor 1966 die geraamd zijn op : landbouw ... 200.000 (5,3 %); mijnbouw ... 82.000 (2,2 %); fabrieksnijverheid ... 1.262.000 (33,4 %); bouwbedrijf ... 286.000 (7,6 %); elektriciteit ... 32.000 (0,9 %); handel ... 570.000 (15,1 %); vervoer ... 250.000 (6,5 %); diensten ... 975.700 (25,8 %); werklozen ... 66.500 (1,8 %); miliciens ... 50.300 (1,3 %); en als totaal 3.774.500 (100 %).

Indeling van de bevolking met een universitair diploma naar geslacht en studierichting (a)

Vergelijking tussen 1947 en 1961

(eenheden)

STUDIERICHTING	Volkstelling op 31 december 1947			Volkstelling op 31 december 1961		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Godgeleerdheid, kerkelijk recht en godsdienstwetenschappen	343	—	343	391	52	443
Wijsbegeerte en letteren	3 460	1 332	4 792	5 058	3 268	8 326
Rechtsgeleerdheid en notariaat	9 026	332	9 358	12 624	1 077	13 701
Wetenschappen (b)	1 851	436	2 287	4 061	1 700	5 761
Geneeskunde en bijgevoegde wetenschappen	12 558	1 330	13 888	18 967	3 401	22 368
Toegepaste wetenschappen	11 667	40	11 707	15 174	61	15 235
Landbouwkunde	1 948	21	1 969	3 046	46	3 092
Sociale, politieke en economische wetenschappen	8 311	578	8 889	13 946	1 692	15 638
Opvoedingswetenschappen en psychologie	385	180	565	771	646	1 417
Diploma's waarvan aard niet vermeld	—	—	—	225	41	266
Diploma's behaald in het buitenland	1 694	209	1 903	4 557	1 175	5 732
Totaal	**51 243**	**4 458**	**55 701**	**78 820**	**13 159**	**91 979**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief de personen die studiën voltooid hebben voorbereidend tot het ambt van bedienaar van een erkende eredienst.
(b) Deze benaming omvat volgende studierichtingen : wis- en natuurkunde, scheikunde, plantkunde, dierkunde, biologische wetenschappen, aard- en delfstofkunde, aardrijkskunde.

Procentuele indeling van het aantal universitair gediplomeerden naar geslacht en studierichting (a)

Vergelijking tussen 1947 en 1961

STUDIERICHTING	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	1947	1961	1947	1961	1947	1961
Godgeleerdheid, kerkelijk recht en godsdienstwetenschappen	0,7	0,5	—	0,4	0,6	0,5
Wijsbegeerte en letteren	7,0	6,8	31,4	27,3	8,9	9,7
Rechtsgeleerdheid en notariaat	18,2	17,0	7,8	9,0	17,4	15,9
Wetenschappen (b)	3,7	5,5	10,3	14,2	4,3	6,7
Geneeskunde en bijgevoegde wetenschappen	25,3	25,6	31,3	28,4	25,8	25,9
Toegepaste wetenschappen	23,6	20,4	0,9	0,5	21,8	17,7
Landbouwkunde	3,9	4,1	0,5	0,4	3,7	3,6
Sociale, politieke en economische wetenschappen	16,8	18,8	13,6	14,1	16,5	18,1
Opvoedingswetenschappen en psychologie	0,8	1,0	4,2	5,4	1,0	1,6
Diploma's waarvan aard niet vermeld	—	0,3	—	0,3	—	0,3
Totaal	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief de studiën voorbereidend tot het ambt van bedienaar van een erkende eredienst en de in het buitenland behaalde diploma's.
(b) Deze benaming omvat volgende studierichtingen : wis- en natuurkunde, scheikunde, plantkunde, dierkunde, biologische wetenschappen, aard- en delfstofkunde, aardrijkskunde.

HOOFDSTUK II

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

AFDELING I. – WERKGELEGENHEID

§ 1. — ALGEMEEN

De werkgelegenheid bleef in 1966 op een hoog peil. Het aantal werknemers steeg nog met 0,6% van juni 1965 naar juni 1966, dit volgens gegevens van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid (R.M.Z.) en het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers (N.P.F.M.). Nochtans werden er tekenen van ontspanning op de arbeidsmarkt waargenomen.

Volgens voorlopige gegevens van de R.M.Z. en het N.P.F.M. is het aantal werknemers met 15 000 teruggelopen vooral ten gevolge van de sluiting van de kolenmijnen. Het aantal bedienden nam toe met 25 700. Het zijn echter in de eerste plaats de vrouwen die hebben bijgedragen tot de toeneming van het aantal werknemers, namelijk met 16 500 van eind juni 1965 tot eind juni 1966.

Het aantal niet voldane werkaanbiedingen dat op het einde van het derde kwartaal 11 % lager lag dan een jaar tevoren, was op het einde van december 26 % beneden dat van eind 1965. Op verschillende plaatsen werd echter, niettegenstaande de algemene tendens, een tekort aan arbeidskrachten waargenomen. Tijdens het eerste semester steeg dit tekort enigszins in de provincies Antwerpen, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Limburg en Luxemburg ten opzichte van de overeenstemmende periode van 1965. Een lichte vermindering tekende zich af in Brabant, Luik en Namen. In Henegouwen liep de schaarste gevoelig terug. Tijdens de tweede helft van het jaar nam de krapte op de arbeidsmarkt opnieuw toe in de provincie Antwerpen. Voor het derde kwartaal was dit ook zo in West-Vlaanderen en Luxemburg. Elders was gedurende het ganse semester het aantal niet voldane werkaanbiedingen geringer dan in 1965.

Per sector werd er geklaagd over een tekort aan arbeidskrachten in de visserij, vooral door het gebrek aan interesse voor deze bedrijfstak bij de jongeren. Hetzelfde geldt voor de slijpersbranche in de diamantnijverheid.

In de kolennijverheid werd het tekort aan ondergrondse arbeiders gering door de sluiting van sommige mijnen.

In de bouwnijverheid werd op verschillende plaatsen nog een krapte op de arbeidsmarkt waargenomen tijdens het eerste halfjaar. Tijdens het tweede halfjaar was in Wallonië en Limburg het gebrek aan bouwarbeiders gering terwijl in Antwerpen, Brabant, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen in sommige beroepen nog een betrekkelijk uitgebreide personeelsschaarste tot uiting kwam.

Hoewel in de meeste sectoren van de houtnijverheid de spanningen verminderd waren, bleef het tekort aan schrijnwerkers heel het jaar nog tamelijk uitgebreid. In de meeste beroepen van de metaalnijverheid is het aantal niet voldane werkaanbiedingen gedaald. Tijdens het eerste halfjaar was de schaarste vooral verspreid in de beroepen van bankwerker en lasser en in de tweede helft van het jaar in de beroepen van lasser, elektricien en buizenfitter. Tijdens dit tweede halfjaar is enkel in de provincie Antwerpen het tekort aan arbeiders niet teruggelopen.

Uit de opleving van de activiteit in de meeste sectoren van de textielnijverheid volgde een stijging van het tekort aan arbeidskrachten in het eerste halfjaar. De conjunctuurvervlakking na de vakantieperiode had echter voor de rest van 1966 een daling van de schaarste tot gevolg.

In de kledingnijverheid is de spanning op de arbeidsmarkt afgenomen in de tweede helft van het jaar, na een stijging tijdens de eerste halfjaar.

Als gevolg van ongunstige arbeidsvoorwaarden blijft er een tekort aan arbeidskrachten in de binnenscheepvaart en in de sector trams en autobussen.

De niet voldane werkaanbiedingen voor bedienden betroffen voornamelijk betrekkingen met een technisch karakter.

§ 2. — VROUWELIJKE BEROEPSARBEID

De resultaten van de volkstellingen op 31 december 1947 en 31 december 1961 geven het verloop van de beroepsarbeid van de vrouwelijke bevolking weer (1). De stijgende levensstandaard maakt dat de vrouw meer en meer deelneemt aan het beroepsleven om van de welvaart te kunnen genieten. Vandaar dan ook de tegengestelde evolutie bij de mannelijke en bij de vrouwelijke beroepsbevolking.

De totale beroepsbevolking bleef tijdens de periode 1947-1961 bijna gelijk in absoluut aantal, terwijl de totale bevolking met 8 % toenam. De mannelijke beroepsbevolking daalde van 2 685 068 eind 1947 naar 2 579 639 eind 1961, wat een vermindering van 105 430 eenheden of 3,9 % is. De vrouwelijke beroepsbevolking steeg van 820 916 tot 932 825 eenheden, dit betekent een toeneming van 111 909 vrouwen of 13,6 %.

De activiteitsgraden per leeftijdsgroep, dit zijn de procentuele verhoudingen van de beroepsbevolking ten opzichte van de totale bevolking van eenzelfde leeftijdsgroep, vertonen bij de mannen tussen 1947 en 1961 bijna geen verschillen

---

(1) Zie ook : De vrouwelijke beroepsarbeid. Vergelijking 1947-1961. (*Statistisch Tijdschrift*, nr. 1-2, januari-februari 1967, blz. 19-28.)

behalve voor de groepen van 15 tot minder dan 20 en van 65 jaar en ouder waar de activiteitsgraad daalde respectievelijk van 71,1 in 1947 naar 50,3 in 1961 voor de eerste groep en van 24,7 naar 9,8 voor de tweede. Bij de vrouwen, daarentegen, worden sterke stijgingen waargenomen voor alle leeftijdsgroepen tussen 20 en 59 jaar. De stijging is het meest geprononceerd tussen 20 en 25 jaar.

Afgezien van een relatief grote toeneming van het aantal vrouwelijke bedrijfshoofden, is de evolutie gekenmerkt door een grote vooruitgang van het aantal vrouwen in de bediendensector. Hun aantal liep op van 189 770 eind 1947 tot 288 586 eind 1961.

Twee belangrijke sectoren hebben relatief het grootste aantal vrouwen aangetrokken, namelijk de sector handel, bank- en verzekeringswezen met 24 % en de diensten met 41,6 %. Eind 1961 waren ongeveer 62 % van de vrouwen tewerkgesteld in volgende zeven bedrijfsklassen samen : groot- en kleinhandel ; onderwijs ; fabrikatie van schoenen en kledingsartikelen ; textielnijverheid ; hotel, spijshuizen en drankgelegenheid ; privé-huisdiensten ; landbouw en veeteelt. Maar de tewerkstelling van de vrouwen in deze bedrijfsklassen is aanmerkelijk verminderd ten opzichte van 1947 met uitzondering nochtans van de groot- en kleinhandel, het onderwijs en de hotels, spijshuizen en drankgelegenheden waar meer vrouwen werkten. De Overheidsdiensten en de medische diensten kenden ook een belangrijke toeneming van het aantal vrouwelijke arbeidskrachten.

AFDELING II. – WERKLOOSHEID

De toeneming van de werkloosheid was in 1966 kenmerkend voor de conjunctuur in België. Het maandgemiddelde van de per einde maand opgetekende volledig werklozen ligt in 1966 22 % hoger dan het in 1964 bereikte minimum. Ten opzichte van 1965 bedroeg de stijging 11 %.

Er zij opgemerkt dat voor 1966 niet alle streken van het land een toeneming van de volledige werkloosheid kenden, maar wel vooral die waar de kolenmijnindustrie, de staalnijverheid en de metaalverwerkende nijverheid gevestigd zijn. De stijging van 1965 naar 1966, kwam hoofdzakelijk voor rekening van slechts vijf gewestelijke bureaus, te weten Luik, Charleroi, Bergen, La Louvière en Hasselt. Per provincie wordt slechts in Antwerpen en in West- en Oost-Vlaanderen een vermindering van het aantal volledig werklozen waargenomen. De ontwikkeling van de conjunctuur brengt aldus bepaalde structuurproblemen, die door de hoogconjunctuur enigszins op de achtergrond waren geraakt, in volle licht.

De verslechtering van de werkloosheid deed zich voor 99 % voor onder de normaal arbeidsgeschikte mannen en vrouwen. Dit wijst er nogmaals op dat de waargenomen stijging van economische aard is. Daar deze zich nagenoeg uitsluitend bij de arbeidsgeschikte werknemers voordoet is het aandeel van de werklozen van 50 jaar en ouder geslonken tot 46 % eind december 1966, tegen 71 % eind juni 1964. Het aantal oudere werklozen blijft echter globaal hoog als

gevolg van de leeftijdsopbouw van de bevolking. Ook hier is er echter een verschil geografisch gezien, onder meer door de toevloeiïng van buitenlandse arbeidskrachten. Volgens het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid zijn in Vlaanderen 50 % van de werklozen 50 jaar en ouder, tegen 40 % in Wallonië en 56 % in het gewestelijk bureau Brussel dat Brussel-Hoofdstad, de randgemeenten en het arrondissement Halle-Vilvoorde omvat. Onder de vreemde arbeiders werd een aanzienlijke toeneming van het aantal volledig werklozen genoteerd. Van 3 942 eind 1964 steeg hun aantal tot 6 511 eind 1965 en tot 9 732 eind 1966, wat voor dit laatste tijdstip 12 % is van het totaal aantal volledig werklozen, inclusief de door de Overheid tewerkgestelde werklozen.

De werkloosheidsgraad, dit is het aantal volledig werklozen ten opzichte van het totaal aantal tegen werkloosheid verzekerden, bedroeg 2,9 % voor gans het land. Dit cijfer was 2,8 % voor het Vlaamse landsgedeelte, 3,7 % voor het Waalse landsgedeelte en 1,7 % voor het gewestelijk bureau Brussel. In sommige gewesten lag het echter aanmerkelijk hoger, namelijk 8,3 % voor het gewestelijk bureau Bergen en 5 % voor het gewestelijk bureau Luik.

Voor de gedeeltelijke werkloosheid noteerde de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening een lichte vermindering ten opzichte van 1965. Het daggemiddelde daalde van 36 807 naar 35 729, d.i. ongeveer 3 % minder. Dit verloop is hoofdzakelijk het gevolg van de zachte winter zowel bij het begin als bij het einde van 1966. Te vermelden valt echter dat hoofdzakelijk de gewestelijke bureaus Hasselt en Luik getroffen werden door de gedeeltelijke werkloosheid wat te wijten was aan menigvuldige werkonderbrekingen in de kolenmijnen.

★

★ ★

Personeel werkzaam in de nijverheid en opgenomen in de maatschappelijke zekerheid op 30 juni

(duizenden)

BEDRIJFSTAK	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Steenkolenmijnen en ertsontginning	138,2	117,2	101,4	91,8	88,7	90,4	83,4	72,8
Groeven	10,5	10,2	10,3	10,3	10,4	10,6	10,3	9,7
Voedingsmiddelennijverheid	74,6	76,2	77,6	78,2	80,0	80,8	78,0	80,4
Drankbereiding	27,4	27,8	27,4	27,8	28,0	27,8	27,2	26,7
Tabaksindustrie	9,2	9,1	9,5	9,2	9,1	9,5	9,9	9,5
Scheikundige nijverheid	64,9	67,3	68,0	70,3	71,9	73,7	74,2	73,9
Rubbernijverheid	8,4	8,6	8,6	8,6	8,6	8,8	9,0	8,5
Houtbewerking	44,4	44,4	45,2	45,7	46,1	48,8	48,4	49,2
Papier- en kartonnijverheid	21,6	22,3	22,9	24,1	25,3	26,3	27,0	26,7
Boekbedrijf en fotografie	31,0	31,8	32,7	33,9	34,5	35,3	36,3	37,2
Huiden- en lederindustrie	10,8	10,5	10,4	10,5	10,2	10,6	10,2	9,7
Textielnijverheid	142,7	145,3	146,6	145,7	148,3	149,6	142,6	142,6
Confectie	65,6	65,7	68,1	67,2	69,1	73,5	73,5	77,4
Schoenbedrijf	18,9	18,5	19,0	18,0	17,5	16,9	15,4	15,2
Water-, gas- en elektriciteitsvoorziening	19,7	19,7	19,8	19,8	20,1	21,1	21,3	21,2
Ceramiek- en glasnijverheid	66,9	71,3	71,8	74,3	72,2	75,2	75,5	71,9
Metaalnijverheid	354,5	373,4	397,1	412,3	416,2	432,4	442,3	437,5
Kunstambacht en precisiebedrijven	15,4	15,1	15,3	16,5	16,9	17,0	17,0	17,9
Bouwbedrijf	199,3	200,6	209,4	219,8	233,8	238,7	240,8	242,9
Transportbedrijf (a)	71,6	72,3	72,8	73,5	75,2	75,6	77,2	77,8
Diverse bedrijven	8,1	9,2	9,7	10,1	11,0	12,4	13,2	13,5
Totaal...	**1 403,7**	**1 416,5**	**1 443,6**	**1 467,6**	**1 493,1**	**1 535,0**	**1 532,7**	**1 522,2**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Exclusief het personeel van de N.M.B.S. en van de N.M.V.B.
Exclusief het vast personeel van de Instituten der Belgische Radio en Televisie.

Bezoldigde arbeidskrachten

gemiddelden
(duizenden)

BEDRIJFSTAKKEN	1948	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965 (a)
Landbouw, bos- en visvangst ..	43,3	33,0	31,6	31,0	30,8	29,7	28,6	27,1	25,9	23,3	21,6	19,5
Mijnbouw	193,6	168,2	167,1	167,6	167,5	150,9	130,4	114,4	104,8	101,7	102,2	97,5
Fabrieksnijverheid	1 022,0	1 017,5	1 048,0	1 072,5	1 031,1	1 014,9	1 044,7	1 080,0	1 107,4	1 117,0	1 141,4	1 149,3
Bouwbedrijf	152,5	193,8	208,3	213,4	199,2	199,9	202,3	207,8	223,1	234,5	240,4	238,6
Elektriciteit, water, gas en gezondheidsdiensten	27,3	28,7	29,0	29,2	29,1	29,1	29,5	29,7	30,0	30,6	31,5	32,0
Handel, bank en verzekering ..	201,1	233,0	241,5	248,9	257,4	263,6	273,0	288,7	305,6	316,4	335,4	351,1
Transportbedrijf	235,3	214,5	220,6	225,1	226,9	222,4	219,1	221,1	219,6	223,9	228,3	229,8
Diensten	504,4	599,4	605,7	618,9	634,2	654,0	666,1	677,5	695,7	708,5	718,7	732,6
Door de publiekrechtelijke lichamen tewerkgestelde werklozen	—	22,7	9,8	5,3	10,5	17,3	9,8	7,1	6,7	6,1	6,3	6,1
Gecontroleerde volledig werklozen	80,9	116,5	91,0	77,9	109,7	125,0	110,1	87,9	70,2	58,9	49,7	52,9
Totaal ...	**2 460,4**	**2 627,3**	**2 652,6**	**2 689,8**	**2 696,4**	**2 706,8**	**2 713,6**	**2 741,3**	**2 789,0**	**2 820,9**	**2 875,5**	**2 909,4**

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.

Bron : Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (a)

(duizenden)

BEDRIJFSTAK	Tewerkgestelde arbeiders (maandgemiddelden)				Uren-arbeiders			
	1963	1964	1965	1966	1963	1964	1965	1966
Steenkolenmijnen (b)	67,1	68,0	62,6	54,5	145 567	147 561	130 639	110 190
Cokesfabrieken	4,2	4,0	3,9	3,7	8 982	8 419	8 201	7 544
IJzer- en staalnijverheid (c)	50,0	50,7	48,9	46,1	108 430	109 704	102 590	95 019
Industrie der non-ferrometalen	16,7	17,5	18,5	18,0	34 855	36 825	37 997	37 169
Metaalverwerkende nijverheid	220,0	226,9	229,6	228,2	443 875	459 931	458 492	447 437
Stikstofnijverheid	4,4	4,2	4,1	4,0	9 042	8 208	8 384	7 848
Rubbernijverheid	5,9	6,1	5,9	5,4	11 824	12 597	11 844	10 399
Papiernijverheid (producerende inrichtingen)	9,3	9,4	9,4	9,3	19 330	19 422	18 886	18 376
Papiernijverheid (verwerkende inrichtingen)	12,5	12,9	12,7	12,6	26 447	26 310	25 548	25 083
Steengroeven	6,6	6,9	6,8	6,3	12 766	14 019	13 501	12 585
Kalk, kalksteen en kalkderivaten	3,9	4,2	4,2	4,1	8 189	9 004	8 593	8 343
Aardewerkindustrie	9,7	10,0	9,8	8,8	19 871	20 886	19 860	17 714
Cementnijverheid	2,6	2,8	2,9	2,8	5 359	5 663	5 826	5 774
Glasnijverheid	22,6	23,5	23,0	21,8	45 508	47 504	45 113	42 446
Houtnijverheid	28,8	29,9	29,8	31,4	58 568	62 097	61 120	64 159
Ceramische nijverheid	8,3	8,3	8,2	7,6	17 610	16 857	15 166	15 010
Bouwbedrijf	100,6	108,6	104,3	102,6	183 994	211 389	197 246	195 436
Spinnerijen: katoen, vlas en hennep (d)	16,7	16,4	14,9	13,5	..	..	..	..
wol, jute, harde vezels	18,4	18,3	17,6	17,8	36 191	34 800	33 528	33 045
Weverijen	38,7	38,3	36,0	35,7	77 425	77 086	70 203	69 885
Andere textielbedrijven	5,6	5,5	5,4	5,1	11 303	10 648	10 116	9 364
Tricotagenijverheid	18,8	19,2	18,8	19,2	36 921	36 997	35 727	36 692
Dierlijke en plantaardige oliën	1,6	1,6	1,5	1,8	3 488	3 256	3 001	3 151
Tabaksnijverheid	6,5	6,8	6,8	6,3	12 532	13 229	12 944	11 683
Ledernijverheid	2,3	2,2	2,1	2,2	4 944	4 616	4 260	4 556
Schoennijverheid	12,5	11,8	10,6	10,1	23 970	22 674	20 186	18 475
Pantoffelindustrie	1,7	1,7	1,6	1,6	3 445	3 434	2 964	3 010
Watervoorziening	3,5	3,7	3,8	3,9	7 528	7 859	8 092	8 100
Haven van Antwerpen	14,5	13,7	14,1	14,0	..	..	..	..

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Administratie van het Mijnwezen. Bedrijfsfederaties.

(a) In het algemeen maken de in deze tabel voorkomende industrieën het voorwerp uit van een produktiestatistiek en hebben de gegevens, in principe, betrekking op alle nijverheidsinrichtingen zonder onderscheid van het aantal tewerkgestelde arbeiders.
(b) Gemiddeld aantal aanwezige ondergrondse en bovengrondse arbeiders per dag waarop werd gewerkt.
(c) Exclusief de bedrijven die uitsluitend vormstaal voortbrengen.
(d) Voor deze bedrijfstakken, aantal spillen-uren van 1963 tot 1966 : 6.206, 6.330, 5.720 en 5.583 miljoen.

Indeling van de actieve bevolking naar leeftijd en geslacht

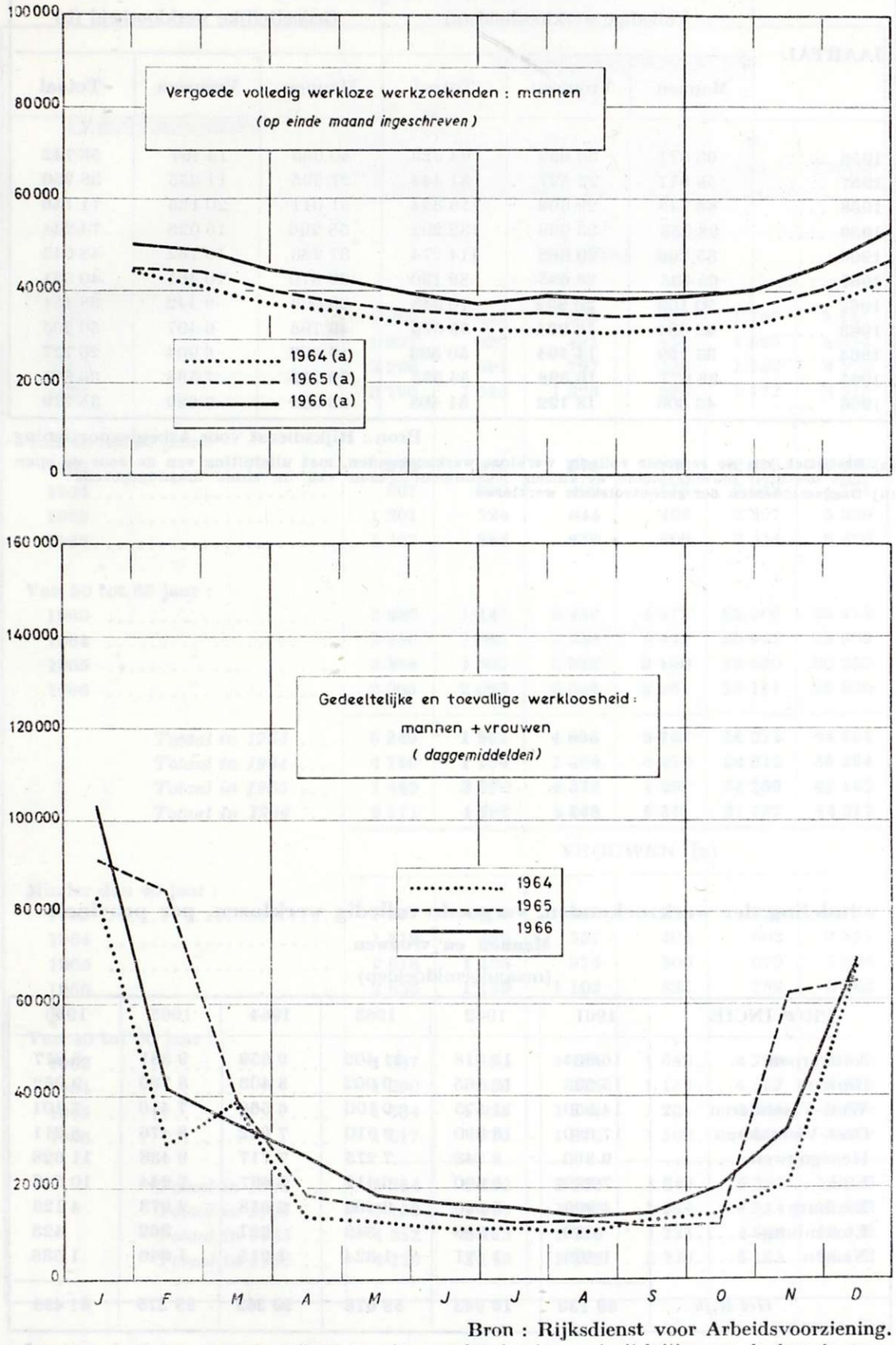
(Telling van 31 december 1947 en 31 december 1961)

LEEFTIJDSGROEPEN	Actieve bevolking (eenheden)		Activiteitsgraad (a)	
	1947	1961	1947	1961
	MANNEN			
Jonger dan 15 jaar	16 126	12 714	1,8	1,1
15 tot minder dan 20 jaar	232 946	154 843	71,1	50,3
20 tot minder dan 25 jaar	295 184	242 256	84,9	87,6
25 tot minder dan 30 jaar	294 533	292 848	95,6	97,2
30 tot minder dan 35 jaar	257 223	320 083	96,6	97,8
35 tot minder dan 40 jaar	312 940	322 154	96,3	96,6
40 tot minder dan 45 jaar	315 056	248 460	95,4	95,6
45 tot minder dan 50 jaar	293 729	257 169	93,8	94,0
50 tot minder dan 55 jaar	237 570	268 571	89,6	91,1
55 tot minder dan 60 jaar	183 402	241 782	82,9	85,1
60 tot minder dan 65 jaar	145 180	172 106	73,4	70,8
65 jaar en ouder	101 179	46 652	24,7	9,8
Totaal...	**2 685 068**	**2 579 638**	**63,9**	**57,4**
	VROUWEN			
Jonger dan 15 jaar	9 664	8 157	1,1	0,8
15 tot minder dan 20 jaar	134 951	120 670	41,8	40,6
20 tot minder dan 25 jaar	134 340	143 515	40,5	52,2
25 tot minder dan 30 jaar	87 170	109 976	29,5	36,5
30 tot minder dan 35 jaar	66 549	101 753	25,6	31,2
35 tot minder dan 40 jaar	80 833	99 991	25,1	30,0
40 tot minder dan 45 jaar	79 238	79 133	24,0	30,0
45 tot minder dan 50 jaar	70 962	79 407	22,0	28,4
50 tot minder dan 55 jaar	57 543	78 217	19,8	25,3
55 tot minder dan 60 jaar	43 096	61 710	17,3	20,1
60 tot minder dan 65 jaar	29 729	26 432	13,3	9,4
65 jaar en ouder	26 841	23 864	5,4	3,7
Totaal...	**820 916**	**932 825**	**19,0**	**19,9**
	TOTAAL			
Jonger dan 15 jaar	25 790	20 871	1,5	1,0
15 tot minder dan 20 jaar	367 897	275 513	56,6	45,5
20 tot minder dan 25 jaar	429 524	385 771	63,2	70,0
25 tot minder dan 30 jaar	381 703	402 824	63,2	66,9
30 tot minder dan 35 jaar	323 772	421 836	61,5	64,6
35 tot minder dan 40 jaar	393 773	422 145	60,9	63,3
40 tot minder dan 45 jaar	394 294	327 593	59,7	62,6
45 tot minder dan 50 jaar	364 691	336 576	57,4	60,9
50 tot minder dan 55 jaar	295 113	346 788	53,1	57,5
55 tot minder dan 60 jaar	226 498	303 492	48,2	51,4
60 tot minder dan 65 jaar	174 909	198 538	41,6	37,8
65 jaar en ouder	128 020	70 516	14,1	6,3
Totaal...	**3 505 984**	**3 512 463**	**41,2**	**38,2**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De activiteitsgraad is gelijk aan de verhouding van de actieve bevolking t.o.v. de totale bevolking van éénzelfde leeftijdsgroep.

Verloop van de werkloosheid
Gecontroleerde verloren werkdagen

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Statistiek van de vergoede volledig werkloze werkzoekenden, met uitsluiting van de door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen.

Verloop van de werkloosheid

JAARTAL	Volledige werkloosheid (a)			Gedeeltelijke werkloosheid (b)		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1956	63 871	30 652	94 523	40 035	13 707	53 742
1957	58 917	22 527	81 444	27 595	11 355	38 950
1958	86 748	29 606	116 354	51 011	20 135	71 146
1959	98 353	33 939	132 292	58 206	16 028	74 234
1960	85 266	29 008	114 274	37 283	10 762	48 045
1961	65 435	23 695	89 130	29 870	10 461	40 331
1962	50 109	20 834	70 943	29 009	9 442	38 451
1963	42 084	16 991	59 075	43 798	6 407	50 205
1964	35 869	14 494	50 363	19 823	6 904	26 727
1965	38 977	16 398	55 375	29 219	7 588	36 807
1966	43 306	18 192	61 498	28 090	7 639	35 729

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Statistiek van de vergoede volledig werkloze werkzoekenden, met uitsluiting van de door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen. Maandgemiddelden van de einde maandgegevens.
(b) Daggemiddelden der gecontroleerde werklozen.

Indeling der werkzoekenden, vergoede volledig werklozen, per provincie

Mannen en vrouwen

(maandgemiddelden)

PROVINCIE	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Antwerpen	16 834	13 018	11 402	9 659	9 381	8 877
Brabant	15 535	12 465	9 902	8 403	8 739	9 052
West-Vlaanderen ...	14 650	11 575	9 106	6 566	7 416	7 101
Oost-Vlaanderen	17 080	13 090	9 910	7 932	8 476	8 211
Henegouwen	9 860	8 248	7 275	7 717	9 438	11 628
Luik	7 839	6 800	6 412	5 897	7 244	10 542
Limburg	4 999	3 890	3 403	2 653	2 973	4 126
Luxemburg	530	386	342	321	362	423
Namen	1 803	1 471	1 324	1 215	1 346	1 538
Het Rijk...	**89 130**	**70 943**	**59 076**	**50 363**	**55 375**	**61 498**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

Indeling van de volledig werklozen volgens leeftijdsgroep en duur

Eind juni 1963, 1964, 1965 en 1966

LEEFTIJDSGROEP	WERKLOOSHEIDSDUUR					
	Minder dan 3 maanden	Van 3 tot 6 maanden	Van 6 tot 12 maanden	Van 1 tot 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal
	MANNEN (a)					
Minder dan 40 jaar :						
1963	1 939	510	803	622	1 767	5 641
1964	1 697	427	481	454	1 525	4 584
1965	3 266	891	797	429	1 193	6 576
1966	3 799	1 533	1 323	688	1 172	8 515
Van 40 tot 50 jaar :						
1963	974	310	648	768	2 902	5 602
1964	867	280	469	513	2 642	4 771
1965	1 301	524	644	493	2 397	5 359
1966	1 467	886	879	800	2 444	6 476
Van 50 tot 65 jaar :						
1963	2 336	1 147	3 357	4 372	22 206	33 418
1964	2 196	1 087	2 534	3 447	20 645	29 909
1965	2 873	1 605	2 932	3 130	19 690	30 230
1966	2 905	2 083	3 066	3 761	18 111	29 926
Totaal in 1963 ...	**5 249**	**1 967**	**4 808**	**5 762**	**26 875**	**44 661**
Totaal in 1964 ...	**4 760**	**1 794**	**3 484**	**4 414**	**24 812**	**39 264**
Totaal in 1965 ...	**7 440**	**3 020**	**4 373**	**4 052**	**23 280**	**42 165**
Totaal in 1966 ...	**8 171**	**4 502**	**5 268**	**5 249**	**21 727**	**44 917**
	VROUWEN (a)					
Minder dan 40 jaar :						
1963	1 997	656	849	594	628	4 724
1964	1 819	489	557	404	602	3 871
1965	2 618	1 125	974	500	679	5 896
1966	2 653	1 189	1 102	833	786	6 563
Van 40 tot 60 jaar :						
1963	1 387	594	1 184	1 652	4 729	9 546
1964	1 290	550	945	1 155	4 312	8 252
1965	1 634	1 028	1 382	1 231	4 264	9 539
1966	1 517	970	1 273	1 502	4 317	9 579
Totaal in 1963 ...	**3 384**	**1 250**	**2 033**	**2 246**	**5 357**	**14 270**
Totaal in 1964 ...	**3 109**	**1 039**	**1 502**	**1 559**	**4 914**	**12 123**
Totaal in 1965 ...	**4 252**	**2 153**	**2 356**	**1 731**	**4 943**	**15 435**
Totaal in 1966 ...	**4 170**	**2 159**	**2 375**	**2 335**	**5 103**	**16 142**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Inclusief de werklozen tewerkgesteld door de openbare besturen.

Indeling van de werkloosheid in 1966

VOLLEDIG WERKLOZEN (a)			
Beroepsgroep (c)	Mannen	Vrouwen	Totaal
Landbouwers	1 147	110	1 257
Jagers, bosarbeiders	107	3	110
Vissers	125	2	127
Mijnwerkers	1 808	40	1 848
Groevearbeiders	160	9	169
Werknemers van het vervoer en van de televerbindingen	1 681	149	1 830
Spinners, wevers, breiers	1 079	1 297	2 376
Kleermakers, snijders, bontwerkers	395	1 854	2 249
Ledersnijders, oppinners, marokijnwerkarbeiders	406	405	811
Bedieners van metaalovens, walsers, draadtrekkers, vormers, mecaniciens, gereedschapsmakers, electriciens	4 977	879	5 856
Diamantbewerkers	271	21	292
Timmerlieden, schrijnwerkers, meubelmakers	1 324	66	1 390
Schilders, behangers, metselaars, vloerleggers, plafonneerders	4 395	14	4 409
Letterzetters, drukkers			
Pottenbakkers, ovenbedieners, glasvormers	152	100	252
	705	611	1 316
Molenaars, bakkers, brouwers	595	635	1 230
Arbeiders van de scheikundige bedrijven	95	124	219
Tabaksbewerkers	24	156	180
Ambachtslieden en arbeiders niet elders vermeld	276	396	672
Inpakkers en soortgelijke arbeiders	104	820	924
Machinisten voor stationaire machines, graafmachines en hijswerktuigen	320	2	322
Havenarbeiders en warenbehandelaars	650	312	962
Koks, kamermeisjes, zaalkelners, serveerders	1 167	1 346	2 513
Andere gespecialiseerde arbeiders in de diensten	316	1 869	2 185
Bedienden	2 458	3 083	5 541
Artiesten	394	158	552
Handlangers	18 175	3 731	21 906
Algemeen totaal	**43 306**	**18 192**	**61 498**

GEDEELTELIJK WERKLOZEN (b)			
Bedrijfstak	Mannen	Vrouwen	Totaal
Landbouw	306	25	331
Bosbouw, jacht	261	1	262
Visserij	215	5	220
Mijnen	2 970	—	2 970
Steen	205	6	211
Voeding	408	495	903
Tabak	11	230	241
Textiel	1 045	1 904	2 949
Kleding	202	3 057	3 259
Schoenen	267	373	640
Hout	428	38	466
Papier	26	68	94
Boek	30	25	55
Leder en vellen	63	100	163
Rubber	24	14	38
Scheikunde	49	57	106
Aardewerk, steenbakkerij, cement	506	477	983
Glas	181	33	214
Basismetaalnijverheid	697	39	736
Metaalverwerkende nijverheid	1 245	133	1 378
Fabricatie van machines	780	61	841
Constructie van elektrische machines	73	39	112
Constructie van transportmaterieel	747	8	755
Kunst- en precisiediamant	59	16	75
Andere fabrieksnijverheden	44	49	93
Bouw	14 211	13	14 224
Elektriciteit, water, gas	26	—	26
Handel, banken, verzekeringen	26	16	42
Vervoer en verkeer	2 867	16	2 883
Hotel, spijshuizen	39	50	89
Diensten	44	262	306
Onnauwkeurig bepaalde activiteiten	35	29	64
Algemeen totaal	**28 090**	**7 639**	**35 729**

(a) Werkzoekenden, vergoede volledig werklozen. Maandgemiddelden van einde maandgegevens.
(b) Daggemiddelden van de gecontroleerde werklozen.
(c) Internationale standaardclassificatie van de beroepen (Internationaal Arbeidsbureau - 1958).

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

TWEEDE DEEL

PRODUKTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN

HOOFDSTUK ÉÉN

LANDBOUW EN VISVANGST

AFDELING I. – LANDBOUW

De slechte weersomstandigheden hebben evenals het voorgaande jaar een nadelige invloed gehad op de kwaliteit en opbrengst van de verschillende land- en tuinbouwprodukten. De overvloedige regenval heeft niet alleen de uitzaai, de voorjaarswerkzaamheden en de oogst vertraagd maar is tevens de oorzaak geweest van een verslechterde bodemstructuur. Ten slotte hebben ook de weersomstandigheden en de overstromingen op het einde van het jaar op tal van landbouwbedrijven de uitzaaiingen doen uitstellen tot het volgend voorjaar.

De Belgische landbouw heeft gedurende de laatste jaren verschillende structuurwijzigingen ondergaan. Volgens de telling van 15 mei 1966 daalde het aantal landbouwbedrijven met 7 494 eenheden, d.i. 3,3 %, tegenover 3,7 % in 1965. Tevens verminderde de beteelde oppervlakte met 12 000 ha. Daar het aantal landbouwbedrijven sneller daalde dan de vermindering van de landbouwoppervlakte, steeg de gemiddelde bedrijfsoppervlakte tot 7,3 ha. Sinds 1959 nam alzo de gemiddelde bedrijfsgrootte jaarlijks met 0,16 ha toe. Als voornaamste oorzaken voor deze langzame verbetering kan men vermelden de inkrimping van het landbouwareaal en de geringe mobiliteit van de grond. Deze inkrimping deed zich vooral voor in de categorieën van bedrijven met minder dan 15 ha oppervlakte ; zij was echter het grootst in de groepen van 1 tot 3 ha en van 3 tot 5 ha.

In vergelijking met 1959 is de bodembenuttiging nagenoeg onveranderd gebleven. In 1966 bestond het landbouwareaal voor 54,7 % uit voedergewassen, 41,3 % uit akkerbouwteelten en voor 3,6 % uit tuinbouwteelten. De inkrimping van het landbouwareaal heeft zich in 1966 voornamelijk voorgedaan ten koste van de broodgranen. Hoewel de evolutie van de bodembenuttiging in zijn geheel genomen uiteindelijk resulteerde tot het behoud van de initiale toestand van 1959, hebben zich nochtans binnen deze subsectoren uiteenlopende tendensen voorgedaan. Bij de voedergewassen is het areaal voor voederwortelgewassen achteruitgegaan met 29,5 % ten opzichte van 1959, terwijl het areaal voor grasland en groenvoeders praktisch stabiel is gebleven.

Bij de broodgranen viel er een zeer gevoelige vermindering van het areaal voor winter- en wisseltarwe waar te nemen (— 23 %). Ook de oppervlakte bestemd voor de winning van rogge en haver kende een aanzienlijke daling. De achteruitgang van de haver diende voornamelijk te worden toegeschreven

aan de voortdurende vermindering van het aantal paarden die er grote verbruikers van zijn. Daarenboven nam de belangstelling voor zomergerst verder toe. Evenals het voorgaande jaar werd een kwaliteitspremie van 1 000 F/ha toegekend voor de te velde gekeurde partijen en afgeleverd aan erkende handelaars.

Bij de nijverheidsgewassen stelde men een lichte stijging van de suikerbietenteelt vast : ruim duizend ha meer dan in het voorgaande jaar. De vlasteelt daarentegen ging verder achteruit en wel met ongeveer 3500 ha, hij bedroeg in 1966 slechts 23 500 ha. Dit is 1 500 ha lager dan het cijfer dat vooropgesteld werd door het Internationaal Vlas- en Hennepverbond voor het jaar 1966. Deze minder gunstige evolutie werd veroorzaakt door de ongelijke concurrentievoorwaarden met Frankrijk veroorzaakt door een omvangrijke overheidssteun.

Ook bij de groenteteelt hebben zich structurele wijzigingen voorgedaan. Door de intensivering van de teelt zijn bepaalde grovere teelten van het specifiek tuinbouwbedrijf naar de landbouwsector verplaatst. Mede als gevolg hiervan zijn vele specifieke volle grondsgroentetelers begonnen met glasteelten. Er heeft zich dus een zekere selectie voorgedaan, die wellicht in de nabije toekomst nog verder zal worden doorgevoerd. Het intensieve tuinbouwbedrijf is op het ogenblik een en al specialisatie in de richting van de fijnere teelten, waarbij dan vooral de nadruk wordt gelegd op de glasprodukten. Maar ook de volle grondsgroenteteelt heeft vooral dan in de richting van de industrieteelten sterk aan belangrijkheid gewonnen.

In de fruitsector heeft de aangroei van de laagstammige aanplantingen de verdere daling van de hoogstammige aanplantingen niet vermogen op te vangen. Daarenboven heeft de aardbeienteelt onder glas in het afgelopen jaar een opmerkelijke vooruitgang gekend.

Steunend op de tellinggevens van 15 december 1966 stelt men een verdere achteruitgang vast van de paarden- en rundveestapel. Opmerkelijk is het feit dat de achteruitgang bij de rundveestapel zich voornamelijk heeft voorgedaan bij de kalveren en runderen beneden de twee jaar, terwijl de melkveestapel een lichte uitbreiding heeft gekend.

In 1966 zette zich de tendens tot mechanisering verder door. Evenals de voorgaande jaren bleef de voorkeur uitgaan naar dieseltractoren, zulks ten nadele van de benzine- en petroleummotoren. Het aantal landbouwjeeps en pikbinders gaat steeds verder achteruit, terwijl het aantal maaidorsers met niet minder dan 733 eenheden in 1966 is toegenomen. In 1966 telde men bijgevolg één tractor per 22 ha, tegen één per 40 ha in 1959 en één maaidorser voor 75 ha, tegen één per 200 ha in 1959 en, ten slotte, één melkmachine voor 22 melkkoeien.

Voor het jaar 1966 mag het landbouwinkomen geraamd worden op 28 500 miljoen frank, wat een daling betekent van 5,5 % ten opzichte van 1965. Deze verslechtering was vooral te wijten aan de daling van de produktie der akkerbouwprodukten (— 9 %), van de producentenprijzen in de groente- en fruitsector en, ten slotte, aan de stijging van de bedrijfsonkosten (+ 7,5 %). Deze bedrijfslasten omvatten de kosten voor pacht, onderhoud en lonen, de kosten voor meststoffen en veevoeders, zaad- en pootgoed en de post algemene onkosten.

De stijging van de bedrijfsuitgaven werd vooral veroorzaakt door de sterke toeneming van het verbruik aan veevoeder. De stijging van het produktievolume in de groente- en fruitsector werd in grote mate geannuleerd door de daling van de producentenprijzen.

Bij een nadere beschouwing van de resultaten stelt men een gevoelige achteruitgang van de produktie vast bij tarwe en gerst. De daling van de tarweproduktie is te wijten aan de inkrimping van het tarweareaal en de slechte weersomstandigheden met het gevolg een laattijdige uitzaai en een verslechterde grondstructuur. Omwille van de gunstige weersomstandigheden tijdens de oogst werd de tarwe minder aangetast door ziekten en was de kwaliteit beter dan in 1965.

De tarweoverschotten van het voorgaande jaar hebben de prijs gedrukt ; deze schommelde rond de interventieprijs van 447 frank. De beslissing van de Minister van Landbouw de restitutie bij de uitvoer op het maximumbedrag te brengen en de prijsstijging in Frankrijk hebben een kentering teweeggebracht.

Bij de voedergranen stelt men ook over het algemeen een belangrijke achteruitgang vast : rogge (— 22,5 %), wintergerst (— 27,3 %). De prijzen daarentegen waren vooral bij de aanvang van de oogst gunstiger als gevolg van de verhoging van de drempelprijs voor rogge (+ 15 F) en het optrekken van de theoretische richt- en interventieprijs voor gerst. Ondanks de verhoging van de drempelprijs voor haver (+ 7 F) schommelde de prijs van deze graansoort rond de prijs van het voorgaande jaar.

Bij de nijverheidsteelten noteerde men een hogere opbrengst voor suikerbieten (+ 1,9 %). Ondanks de aanhoudende regens en de verslechtering van de grondstructuur heeft het gunstige weder tijdens de maand september en oktober een grote invloed uitgeoefend op de kwaliteit. De prijzen van de campagne werden door de Overheid op eenzelfde hoogte gegarandeerd, namelijk 802 F voor bieten met 15,5% suikergehalte tot 360 000 t kristalsuiker, 535 F voor de 25 000 t bijkomende kristalsuiker ; voor de rest gold de wereldmarktprijs. De produktie van vlas is ook aanzienlijk afgenomen omwille van de areaalinkrimping en de slechte weersomstandigheden. Deze areaalinkrimping was het gevolg van ongelijke concurrentievoorwaarden, waardoor de prijzen in 1966 nog op een ongunstiger peil kwamen te liggen dan in het voorgaande jaar. Binnen het kader van de E.E.G. zouden er maatregelen dienen te worden genomen om deze teelt en de eraan verbonden verwerkingsindustrie voor verdwijning te behoeden.

Ook voor cichorei en tabak is er een sterke achteruitgang te bespeuren. Voor cichorei bedroeg deze zelfs 36,7 %. De vermindering van de vraag naar cichorei, de geringe uitvoermogelijkheden en de voorraden die steeds op de markt drukten, lagen aan de basis van deze achteruitgang. Tevens heeft de frauduleuze invoer ertoe bijgedragen dat de prijzen op een laag peil bleven. De tabaksteelt ging verder achteruit vooral dan in West-Vlaanderen. Nochtans was de opbrengst per ha en ook de kwaliteit beter dan het voorgaande jaar.

In tegenstelling met vorig jaar kende men in 1966 opnieuw een areaaluitbreiding voor industriegroenten zoals erwten en bonen. Deze areaaluitbreiding werd veroorzaakt door de grotere vraag van de industrie als gevolg van de sterke daling van de conservenvoorraden gedurende de laatste jaren. Wat de

glasteelten betreft kwamen tomaten en sla vooraan, terwijl komkommers en meloenen verder aan belang schenen te winnen.

De aardappelproduktie lag respectievelijk 10,7 % en 2,7 % hoger voor de late en halfvroege variëteiten, terwijl er een zekere achteruitgang werd vastgesteld bij de vroege variëteiten. De prijzen der aardappelen lagen voor het ganse jaar hoger dan in 1965. De gunstigste prijzen werden genoteerd bij de vroege aardappelen.

De veeteelt nam in 1966 bijna 67 % van de waarde der globale landbouwproduktie voor haar rekening. In 1966 kende men een aanhoudende stijging van de varkens- en rundvleesproduktie, terwijl het paarden- en schapenvlees verder bleef dalen.

De prijzen voor het rundvee, behoudens voor sommige categorieën zijn over het algemeen gestegen. Deze gunstige prijsevolutie was vooral toe te schrijven aan de betere exportmogelijkheden, de verhoging van de oriëntatieprijs en de verdere toeneming van het verbruik. Gedurende het eerste halfjaar van 1966 stelde men een vermeerdering vast van de aanvoer en een lichte daling van de prijzen in vergelijking met dezelfde periode van 1965. De oriëntatieprijs voor volwassen runderen heeft in 1966 de volgende wijzigingen ondergaan : januari 1966, 30 F het kg op voet ; februari, maart en begin april, 30,525 F per kg op voet. Op 4 april 1966 is het derde verkoopseizoen van de rundveesector begonnen. Voor de periode van 4 april 1966 tot 31 maart 1967 heeft België zijn oriëntatieprijs vastgesteld op 32,125 F per kg op voet.

De produktie van kalfsvlees is voor het jaar 1966 in sterkere mate gestegen dan het aantal slachtingen. Hieruit blijkt dat het gemiddeld gewicht groter was, wat erop wijst dat vooral vette kalveren werden geslacht. Tijdens de periode van 1950-1960 ging men ook over tot het slachten van een aanzienlijk aantal magere kalveren.

De politiek welke door de E.E.G. op dit gebied werd gevolgd beoogt een beperking der produktie van kalfsvlees met het oog op een stimulering van de rundvleesproduktie. De oriëntatieprijs voor kalveren bedroeg 39 F per kg op voet tot 3 april 1966 en vervolgens 40 F. Deze laatste prijs was geldig tot 31 maart 1967.

Wat het varkensvlees betreft ging het aantal slachtingen in sneller tempo de hoogte in dan de produktie, wat erop wijst dat hier het gemiddeld gewicht daalde. De prijzen, welke op een gunstige wijze werden beïnvloed door de goede uitvoermogelijkheden naar verschillende Westeuropese landen, lagen gedurende het ganse jaar hoger dan in 1965.

De uitbreiding van de melkveestapel en de gunstige ruw-voederwinning heeft de melkproduktie doen stijgen. De melkleveringen aan de melkerijen nam toe, terwijl de produktie van hoeveboter verder daalde. Ook de roomleveringen aan de zuivelbedrijven kent een verdere daling. Daar echter de consumptie van melk en de boterproduktie een vrij stabiel verloop kende, heeft men voor de stijgende melkproduktie andere valorisatiemogelijkheden moeten voorzien. Zo is niet alleen de produktie van kaas gedurende de laatste jaren sterk toegenomen maar ook deze van volle en magere melkpoeder.

Wat de eierproduktie betreft mag men, ondanks het ontbreken van betrouwbare statistische gegevens, een lichte achteruitgang verwachten niettegenstaande de gunstige prijsevolutie op het einde van het jaar 1965. De discriminerende maatregelen bij de invoer in sommige E.E.G.-landen, zoals Duitsland met de stempelplicht en de seizoenheffingen in Frankrijk, alsook de uitbreiding van eierproduktie in deze landen, lagen aan de basis van deze achteruitgang. Tevens importeerde Italië grote hoeveelheden eieren uit derde landen, waardoor de export ongunstig werd beïnvloed. De prijzen voor de eieren lagen over het algemeen dan ook lager dan in 1965.

De produktie van slachtkippen nam verder toe ; nochtans was de stijging van het verbruik minder sterk, zodat België nog meer dan vroeger aangewezen was op de export. De prijzen waren tijdens de eerste vier maanden hoger, maar daarna trad een scherpe daling in, zodat de gemiddelde prijzen lager waren dan in 1965. De intracommunautaire handelsbelemmeringen zullen op 1 juli 1967 afgeschaft worden, wat de export zal vergemakkelijken.

AFDELING II. — ZEEVISSERIJ

De Belgische zeevisserij heeft gedurende de laatste decennia grondige structurele wijzigingen ondergaan. Zo stelt men een verschuiving vast van de kleinere kustzeevloot naar de grotere middenslag en diepzeevloot. Deze evolutie werd begunstigd door het verlenen van subsidies bij de vervanging van schepen. Door de uitbreiding van de territoriale wateren rond IJsland en de sluiting van de bewerkte visserijgronden, moest de verre visserij verder de Atlantische Oceaan op om te gaan vissen. Deze wijziging ligt aan de basis van de huidige structurele moeilijkheden bij de diepzeevisserij. Het langere verblijf op zee stelt problemen van bewaring en eist de inschakeling van moderne diepvrieshektreilers. Tevens is gebleken dat bij de vangst van één en dezelfde vissoort de prijzen naar beneden gedrukt werden, waardoor de exploitatie moeilijk rendabel wordt. Ook voor de commercialisatie van de diepzeevis dient naar aangepaste methoden uitgezien te worden. In 1966 kende de aanvoer van de zeevisserijprodukten een daling van 1,7 %.

★
★ ★

Bebouwde oppervlakte

Totale geraamde oppervlakte (a)

(duizenden hectaren)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966	Verschil van 1965 op 1966 in %
Graangewassen	511,6	501,2	501,3	518,1	507,1	— 2,1
Peulgewassen verbouwd voor het zaad	10,1	10,3	10,5	9,7	9,1	— 6,2
Nijverheidsgewassen	92,6	94,0	106,3	95,3	92,4	— 3,1
Wortelplanten en knolgewassen	115,7	114,0	102,9	97,7	98,0	+ 0,3
Groenvoeder	41,9	43,8	40,7	35,9	37,2	+ 3,6
Grasland	828,7	825,3	814,7	810,4	810,4	—
Groenteteelt	35,2	38,0	37,7	33,1	36,1	+ 9,0
Fruitteelt	47,1	46,4	45,3	44,0	43,0	— 2,3
Andere teelten	6,0	5,9	6,1	6,2	6,2	—
Algemeen totaal ...	**1 688,9**	**1 678,9**	**1 665,5**	**1 650,4**	**1 639,5**	— **0,7**

(a) Op basis van de jaarlijkse telling van 15 mei.

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Landbouw.

Graangewassen

Totale geraamde oppervlakte

(duizenden hectaren)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966	Verschil van 1965 op 1966 in %
Broodgranen	**252,2**	**245,7**	**261,9**	**265,2**	**247,1**	— **6,8**
waaronder :						
Winter- en wisseltarwe	122,2	112,6	138,2	124,1	95,4	— 23,1
Zomertarwe	86,4	87,1	77,4	102,4	117,1	+ 14,4
Rogge	39,3	41,0	41,8	34,2	30,1	— 12,0
Andere graangewassen	**259,4**	**255,4**	**239,4**	**253,0**	**260,0**	+ **2,8**
waaronder :						
Wintergerst	32,8	30,6	29,7	26,2	25,2	— 3,8
Zomergerst	95,3	103,8	98,5	120,3	135,1	+ 12,3
Haver	125,2	115,3	105,1	98,9	91,4	— 7,6
Totaal graangewassen ...	**511,6**	**501,2**	**501,3**	**518,2**	**507,1**	— **2,2**

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Landbouw.

Nijverheidsgewassen

Totale geraamde oppervlakte

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966	Verschil van 1965 op 1966 in %
	Duizenden hectaren					
Grote teelten :						
Suikerbieten	57,1	57,0	63,9	65,4	66,5	+ 1,7
Vlas	32,7	33,9	39,2	27,0	23,6	—12,6
	Hectaren					
Kleinere teelten :						
Cichorei voor koffie	919	1 177	1 523	1 167	749	—35,8
Tabak	1 036	1 023	786	824	655	—20,5
Hop	693	741	782	805	845	+ 5,0
Andere industriële gewassen	161	85	97	82	87	+ 6,1

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Landbouw.

Wortelplanten en knolgewassen

Totale geraamde oppervlakte

(duizenden hectaren)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966	Verschil van 1965 op 1966 in %
Vroege aardappelen	6,8	7,4	6,1	5,3	5,1	— 3,8
Halfvroege aardappelen	47,1	46,5	40,6	38,8	40,5	+ 4,4
Late aardappelen	14,5	15,2	14,4	13,4	13,7	+ 2,2
Voeder- en halfsuikerbieten	46,7	44,2	41,1	39,5	38,1	— 3,5
Andere	0,7	0,7	0,8	0,7	0,6	—14,3
Totaal	**115,8**	**114,0**	**103,0**	**97,7**	**98,0**	**+0,3**

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Landbouw.

Fruitteelt

Totale geraamde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966	Verschil van 1965 op 1966 in %
Fruitteelt in open lucht	**47 127**	**46 441**	**45 296**	**43 893**	**42 991**	**— 2,1**
Voor de verkoop	*32 166*	*31 230*	*30 280*	*29 308*	*28 767*	*— 1,8*
Hoogstammige boomgaarden :						
— zonder tussenteelten	24 963	22 639	20 494	18 989	17 547	— 7,6
— met tussenteelten	318	517	524	365	499	+ 36,7
Laagstammige boomgaarden :						
— zonder tussenteelten	5 071	6 040	7 237	8 124	9 026	+ 11,1
— met tussenteelten	779	886	833	727	614	— 15,5
Aardbeien	811	880	909	845	854	+ 1,0
Besvruchten en frambozen	224	268	283	258	227	— 12,0
Fruitteelt voor eigen verbruik	*14 961*	*15 211*	*15 016*	*14 585*	*14 224*	*— 2,5*
Fruitteelt onder glas voor verkoop	**506,9**	**507,8**	**496,9**	**512,7**	**499,7**	**— 2,5**
Perzikken	4,9	4,6	4,4	2,9	3,0	+ 3,4
Aardbeien	24,5	36,3	36,4	39,0	49,6	+ 27,2
Druiven	473,6	462,8	454,0	458,7	442,4	— 3,6
Ander fruit	3,9	4,1	2,1	12,1	4,7	— 61,2

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Landbouw.

Groenteteelt

Totale geraamde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966	Verschil van 1965 op 1966 in %
Groenteteelt in open lucht	**35 208**	**38 003**	**37 705**	**33 121**	**36 070**	**+ 8,9**
Voor de verkoop	*16 314*	*19 305*	*19 238*	*14 903*	*18 021*	*+ 20,9*
Groen geoogste erwten	6 500	7 470	7 063	4 927	7 283	+ 47,8
Groen geoogste bonen	1 429	2 102	2 446	1 473	2 111	+ 43,3
Tomaten	275	257	253	246	237	— 3,7
Witloof (wortelen)	3 513	3 804	3 660	3 480	3 381	— 2,8
Asperges	591	574	513	425	365	— 14,1
Bloemkolen	591	558	628	603	600	— 0,5
Schorseneer	617	1 004	1 446	619	767	+ 23,9
Andere groenten	2 798	3 536	3 229	3 130	3 277	+ 4,7
Moestuinen (huishoudelijk verbruik)	*18 894*	*18 698*	*18 467*	*18 218*	*18 049*	*— 1,0*
Groenteteelt onder glas voor verkoop	**547,9**	**561,1**	**623,3**	**634,5**	**660,0**	**+ 4,0**
Tomaten	380,7	422,2	497,9	513,8	520,2	+ 1,2
Bloemkolen	25,0	22,2	25,5	23,6	25,4	+ 7,6
Andere groenten	142,2	116,7	99,9	97,1	114,4	+ 17,8

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Landbouw.

Verloop van de opbrengst van sommige teelten

Gemiddelde produktie per hectare

(centenaren)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966	Verschil van 1965 op 1966 in %
Wintertarwe	41,7	37,2	42,5	38,2	30,1	— 21,2
Zomertarwe	37,6	39,0	40,4	37,1	31,0	— 16,4
Rogge	31,0	30,2	32,8	28,5	25,1	— 12,0
Wintergerst	39,5	31,2	37,3	36,0	31,0	— 13,9
Zomergerst	38,8	37,2	41,2	35,4	30,2	— 14,7
Haver	34,1	34,3	35,5	30,8	32,1	+ 4,2
Korrelmaïs	43,9	43,3	47,1	44,6	44,2	— 0,9
Droge erwten	38,8	30,2	36,1	30,6	25,6	— 16,3
Suikerbieten	353,5	374,5	487,0	387,8	388,6	+ 0,2
Vlas (stro)	64,3	64,8	65,8	65,0	61,1	— 6,0
Cichorei voor koffie	400,9	398,1	443,3	393,9	388,5	— 1,4
Late aardappelen	298,5	254,3	298,7	258,3	277,4	+ 7,4
Halfvroege aardappelen	285,7	216,5	295,0	253,1	245,9	— 2,8
Vroege aardappelen	139,3	185,0	211,7	202,3	194,5	— 3,9
Voederbieten	772,2	793,4	916,0	784,6	795,5	+ 1,4
Gewone klaver (hooi)	35,3	52,1	47,3	48,8	51,6	+ 5,7
Luzerne (hooi)	49,8	55,9	58,2	58,7	55,8	— 5,0
Hooi (blijvend hooiland)	36,6	47,9	48,0	50,3	50,7	+ 0,8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Landbouwopbrengst

(duizenden centenaren)

AARD DER TEELTEN	1962	1963	1964	1965	1966
Wintertarwe	5 097,5	4 188,5	5 872,6	4 741,7	2 872,6
Zomertarwe	3 248,2	3 398,4	3 126,2	3 798,7	3 628,7
Rogge	1 210,6	1 231,2	1 364,4	975,8	756,3
Wintergerst	1 295,9	954,4	1 107,6	943,2	780,4
Zomergerst	3 697,1	3 861,7	4 048,4	4 258,4	4 079,5
Haver	4 267,7	3 954,0	3 732,2	3 044,8	2 933,6
Korrelmaïs	34,7	20,7	20,9	23,4	25,6
Droge erwten	210,5	205,8	253,9	195,6	158,3
Suikerbieten	20 190,1	21 348,4	31 135,4	25 372,2	25 857,4
Vlas (stro)	2 102,4	2 198,0	2 578,7	1 734,9	1 439,3
Cichorei voor koffie	368,4	468,6	675,2	460,1	291,0
Late aardappelen	4 314,5	3 858,8	4 288,1	3 420,4	3 787,1
Halfvroege aardappelen	13 463,6	10 067,9	11 964,0	9 697,8	9 963,9
Vroege aardappelen	941,4	1 377,0	1 294,8	1 073,6	997,4
Voederbieten	36 031,6	35 057,2	37 685,2	31 064,7	30 316,5

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Landbouwmaterieel
(eenheden)

JAARTAL	Tractoren	Maaimachines		Melkmachines
		binders	dorsers	
1959	39 151	41 526	3 439	31 748
1960	44 188	39 041	2 775	32 428
1961	48 905	37 598	3 629	35 220
1962	53 507	35 677	4 083	37 341
1963	58 346	34 724	4 446	40 749
1964	61 377	31 155	5 133	42 438
1965	65 002	27 110	5 603	43 653
1966	70 892	22 596	6 336	46 326

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Veestapel
(duizenden eenheden)

OMSCHRIJVING	1 januari 1964 Totaal	15 december 1964 Totaal	15 december 1965 Totaal	15 december 1966 Totaal
Landbouwpaarden	120,4	109,5	97,8	86,9
Runderen :				
Melkkoeien	1 008,8	1 006,7	1 024,7	1 028,8
Andere runderen	1 471,5	1 516,9	1 594,0	1 568,4
Totaal aantal runderen	2 480,3	2 523,6	2 618,7	2 597,2
Varkens	1 562,9	1 745,3	1 885,0	2 116,6

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Nettoproduktie van inlands vlees (a)
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Produktie van vlees							Eetbaar slacht-afval (d)	Algemeen totaal
	Rund-vlees	Kalf-vlees	Varkens-vlees (b)	Paarde-vlees	Schape- en geite-vlees (b)	Ander vlees (c)	Totaal		
1959.	182,5	22,5	226,4	13,0	2,3	55,6	502,3	37,9	540,2
1960.	180,1	21,9	238,0	10,6	2,2	70,1	522,9	38,8	561,7
1961.	179,2	19,4	236,0	9,2	1,8	81,7	527,3	37,6	564,9
1962.	187,4	21,9	260,1	8,7	1,9	93,6	573,6	40,4	614,0
1963.	200,4	26,8	237,4	8,3	1,8	95,1	569,8	41,0	610,8
1964.	160,4	20,8	230,2	6,7	1,0	99,3	518,4	35,5	553,9
1965.	167,4	18,8	259,6	7,0	1,1	104,4	558,3	37,4	595,7
1966.	187,3	20,3	289,1	5,1	1,4	102,7	605,9	41,6	647,5

Bron : Ministerie van Landbouw.

(a) Rekening gehouden met de statistische aanpassingen aangebracht door het Ministerie van Landbouw, waardoor de gegevens van de voorgaande jaren worden gewijzigd.
(b) Inclusief de hoeveslacht geschat op 28.080 t tot en met 1959 en op 22.464 t vanaf 1960 voor varkens. Voor schapen ongeveer 40 t.
(c) Ander vlees : gevogelte, konijnen, wild, duiven.
(d) Inclusief de hoeveslacht geschat op 1.560 t tot en met 1959 en op 1.248 t vanaf 1960.

Vleesverbruik (a)

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Vleesverbruik							Eetbaar slachtafval (b)	Algemeen totaal
	Rundvlees	Kalfvlees	Varkensvlees (b)	Paardevlees	Schape- en geitevlees (b)	Ander vlees (c)	Totaal		
1959.	183,8	22,5	229,2	29,0	4,1	54,2	522,8	39,3	562,1
1960.	185,0	21,9	228,2	31,8	4,1	67,9	538,9	43,3	582,2
1961.	194,0	19,6	226,4	32,2	3,5	79,0	554,7	40,8	595,5
1962.	204,7	22,2	237,5	31,1	3,5	87,7	586,7	40,2	626,9
1963.	211,6	26,8	232,8	28,6	3,8	85,3	588,9	43,1	632,0
1964.	203,7	21,0	238,9	33,4	4,3	86,5	587,8	43,6	631,4
1965.	198,3	19,3	274,5	36,1	4,4	85,0	617,6	39,9	657,5
1966.	205,5	20,9	283,9	32,4	4,6	77,2	624,5	54,5	679,0

Bron : Ministerie van Landbouw.

(a) Rekening gehouden met de statistische aanpassingen aangebracht door het Ministerie van Landbouw, waardoor de gegevens van de voorgaande jaren werden gewijzigd.
(b) Inclusief de hoeveslacht.
(c) Ander vlees : gevogelte, konijnen, wild, duiven.

In- en uitvoersaldi van vlees (a)

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Vlees							Eetbaar Slachtafval	Algemeen totaal
	Rundvlees	Kalfvlees	Varkensvlees	Paardevlees	Schape- en geitevlees	Ander vlees (b)	Totaal		
1959.	— 1,3	—	— 2,8	— 16,0	— 1,8	+ 1,4	— 20,5	— 1,4	— 21,9
1960.	— 4,9	—	+ 9,8	— 21,2	— 1,9	+ 2,2	— 16,0	— 4,5	— 20,5
1961.	— 14,8	— 0,2	+ 9,6	— 23,0	— 1,7	+ 2,7	— 27,4	— 3,2	— 30,6
1962.	— 17,3	— 0,3	+ 22,6	— 22,4	— 1,6	+ 5,9	— 13,1	+ 0,2	— 12,9
1963.	— 11,0	—	+ 4,6	— 20,3	— 2,0	+ 9,8	— 19,1	— 2,1	— 21,2
1964.	— 43,3	— 0,2	— 8,7	— 26,7	— 3,3	+ 12,8	— 69,4	— 8,1	— 77,5
1965.	— 30,9	— 0,5	— 14,9	— 29,1	— 3,3	+ 19,4	— 59,3	— 2,5	— 61,8
1966.	— 18,2	— 0,6	+ 5,2	— 27,3	— 3,2	+ 25,5	— 18,6	—12,9	— 31,5

Bron : Ministerie van Landbouw.

(a) Inclusief de levende dieren, die in geslacht gewicht werden omgerekend.
Invoer (—); uitvoer (+).
(b) Ander vlees : gevogelte, konijnen, wild, duiven.

Boter

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Produktie	89,2	88,3	88,3	84,4	81,0	82,9	82,0
Melkerijboter	51,6	55,4	55,5	50,9	50,0	57,3	60,3
Hoeveboter	37,6	32,9	32,8	33,5	31,0	25,6	21,7
In- of uitvoersaldo (B.L.E.U.) (a)	+ 6,1	+ 9,3	+ 3,5	— 2,3	— 12,6	+ 10,5	— 9,9

(a) Invoer (—); uitvoer (+).

Bronnen : Ministerie van Landbouw.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In- en uitvoer van landbouwprodukten (a)

JAARTAL	Veehouderij-produkten		Akkerbouw-produkten		Tuinbouw-produkten		Totaal	
	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
				INVOER				
1951	134,9	4 217,5	2 521,1	9 923,5	297,2	2 256,4	2 953,3	16 397,4
1961	106,7	2 910,3	2 319,5	7 476,1	405,9	3 376,9	2 832,1	13 763,3
1962	107,8	2 802,4	2 873,4	9 518,2	412,9	3 516,8	3 394,1	15 837,4
1963	133,4	3 635,9	2 710,6	9 514,7	425,1	3 500,2	3 269,1	16 650,8
1964	214,0	6 234,5	2 643,3	9 546,3	489,7	3 847,5	3 347,0	19 628,3
1965	230,9	7 024,5	3 088,1	11 220,8	564,1	4 787,2	3 883,1	23 032,5
1966	231,9	7 283,6	3 666,9	13 171,6	506,7	4 998,6	4 405,5	25 453,8
				UITVOER				
1951	36,2	853,8	218,3	887,6	93,4	756,7	347,9	2 498,1
1961	100,9	2 573,9	300,0	860,1	140,3	1 826,5	541,2	5 260,5
1962	128,9	3 122,2	426,7	1 649,5	186,8	2 535,1	742,4	7 306,8
1963	157,6	4 566,4	563,5	2 140,4	208,6	2 977,1	929,7	9 683,9
1964	132,7	3 793,3	583,9	2 141,1	297,1	3 178,0	1 013,7	9 112,4
1965	226,5	6 716,0	761,1	2 690,2	255,8	3 308,5	1 243,4	12 714,7
1966	251,2	7 281,9	622,4	2 423,4	243,6	3 626,0	1 117,2	13 331,3

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze tabel omvat de hoofdstukken 1, 2 en 4 van de afdeling I en de hoofdstukken 6, 7, 8, 10 alsmede een gedeelte van het hoofdstuk 12 van de afdeling II van de Beneluxdouanelijst. Ze omvat bovendien het nr 5401.00 + 5401.10 (ruw vlas). In deze tabel is de vis dus niet opgenomen, evenmin als de exotische produkten welke niet in mededinging staan met een gelijkaardige Belgische produktie.

In- en uitvoer van tuinbouwprodukten

JAARTAL	Groenten (a)		Fruit		Levende planten en produkten van de bloementeelt	
	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
	INVOER					
1951	63,9	348,8	228,6	1 789,0	4,8	118,6
1961	83,3	602,8	315,9	2 578,0	6,7	196,1
1962	79,0	707,4	327,7	2 592,6	6,2	216,8
1963	110,1	773,6	309,7	2 539,6	5,3	187,0
1964	145,0	879,8	338,2	2 746,2	6,5	221,6
1965	168,1	1 018,7	387,8	3 544,5	8,1	224,0
1966	76,1	856,2	422,1	3 909,6	8,5	232,8
	UITVOER					
1951	41,5	297,7	43,8	240,5	8,2	218,4
1961	84,3	855,3	36,0	354,5	20,0	616,7
1962	109,6	1 317,2	54,0	502,5	23,2	715,4
1963	138,3	1 700,0	45,0	470,7	25,3	806,4
1964	160,6	1 580,3	109,6	725,8	26,9	871,9
1965	157,2	1 650,2	68,8	670,0	29,8	988,3
1966	149,5	1 858,9	62,8	697,2	31,4	1 069,9

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief droge peulvruchten.

Visaanvoer

Hoeveelheid

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Bodemvissen	Pelagische vissen	Schaal- en weekdieren	Totaal
1951	38,3	10,6	2,6	51,5
1961	40,1	4,1	2,1	46,4
1962	43,9	2,5	1,4	47,9
1963	45,8	3,9	1,9	51,7
1964	37,9	7,8	1,9	47,7
1965	44,3	2,1	1,7	48,1
1966	43,2	2,1	2,0	47,3

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Visaanvoer

Waarde

(miljoenen franken)

JAARTAL	Bodemvissen	Pelagische vissen	Schaal- en weekdieren	Totaal
1951	386,2	42,2	54,3	482,8
1961	488,1	17,4	45,4	550,9
1962	527,3	16,7	42,7	586,6
1963	592,7	15,9	47,3	655,8
1964	535,5	20,0	44,2	599,8
1965	622,4	12,1	55,4	689,9
1966	612,3	10,1	61,2	683,7

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren (a)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1951	51,0	392	5,8	91
1961	67,9	848	12,7	237
1962	70,4	951	16,3	326
1963	66,4	927	16,5	382
1964	73,5	1 063	16,6	393
1965	77,2	1 220	20,2	503
1966	81,3	1 311	24,0	548

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) In deze tabel is hoofdstuk III van afdeling I van de Beneluxdouanelijst opgenomen.

HOOFDSTUK II

NIJVERHEID

AFDELING I. – ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE INDUSTRIELE BEDRIJVIGHEID

Sinds 1959 verkeerde de Belgische economie in een lange periode van hoogconjunctuur waarbij de produktie en de tewerkstelling nieuwe toppen bereikte en de welvaart een ongekende vlucht nam. De verzwakking, die zich reeds in 1965 aankondigde nam in 1966 een veel ernstiger vorm aan. Volgens de gegevens van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (N.I.S.) daalde het groeitempo van de bruto industriële produktie (zonder bouwnijverheid), dat tijdens de jaren 1959-1964 een jaarlijks gemiddelde van 6,3 % bereikte tot 2,3 % in 1965 en 1,9 % in 1966.

In de E.E.G. is België weer, evenals in 1965, het zwakke broertje ditmaal samen met de Duitse Bondsrepubliek en het Groothertogdom Luxemburg. Inderdaad, volgens de E.E.G. steeg de globale industriële produktie van de zes landen van 159 in 1965 tot 167 in 1966 (1958 = 100). De uiteenlopende evolutie van de economische activiteit bij de andere partners heeft in niet weinig tot dit resultaat bijgedragen.

Tijdens het derde kwartaal van 1965 werden talrijke bestellingen ontvangen en was de staat der orderboekjes bevredigend. Dit verklaart waarom tijdens de eerste drie maanden van het jaar een stijging van 3,9 % geboekt werd ten opzichte van het eerste kwartaal van 1965 (tegen een aangroei van 2,8 % tijdens de laatste drie maanden van 1965). Daarna verminderde het volume der uit te voeren bestellingen geleidelijk ; dit ging gepaard met een verzwakking van het groeitempo zodat tijdens het laatste kwartaal het activiteitspeil van de laatste drie maanden van 1965 zelfs niet meer bereikt werd (— 1,1 %). Weliswaar werd op het einde van 1965 de activiteit opgevoerd ingevolge de speculatieve aankopen die op de binnenlandse markt plaats grepen met het oog op de verhoging van de overdrachttaks begin 1966.

De belangrijke structuurwijzigingen, die, mede onder invloed van de wetten op de economische expansie en de buitenlandse investeringen die zij aanlokten, sedert het begin van dit decenium plaats hadden bemoeilijken weliswaar elke interpretatie van de economische bedrijvigheid op basis van de produktie-indexcijfers. Deze kunnen immers niet altijd de juiste invloed van de nieuwe,

meest dynamische industrieën of sectoren weergeven zodat de invloed van de andere sectoren, die met structurele moeilijkheden te kampen hebben te groot wordt. Daar een jaarlijkse aanpassing van de wegingscoëfficiënten op basis van de toegevoegde waarde, de waarde van de produktie en, in sommige gevallen, de werkuren wordt getracht dit te verhelpen.

Doch ook de indexcijfers, opgesteld door private instellingen wijzen, mits enkele kleine schakeringen, op een gelijkaardige evolutie. Zo zou volgens het « Institut de Recherches économiques, sociales et politiques » van de Universiteit te Leuven het produktie-indexcijfer ten opzichte van 1965 de sterkste stijging gekend hebben tijdens het tweede kwartaal. Algemeen wordt ook tijdens het laatste kwartaal van 1966 nog een lichte groei vermeld ; alleen het « Agefi »- en het N.I.S.-indexcijfer geven een daling.

De trend-cyclische beweging van het algemeen indexcijfer der industriële produktie (exclusief bouwnijverheid) bereikte in januari (evenals in 1965) en in februari een hoogtepunt : 153 (1958 = 100). Vervolgens daalde het tot in juni en bereikte het peil 149 om tijdens de laatste twee maanden telkens met één punt te stijgen.

De gevolgen van de overheidsmaatregelen van 1965, bedoeld om het inflatiegevaar te keren, lieten zich ook nog in het begin van 1966 gevoelen o.m. door een zwakke binnenlandse vraag. Medio 1966 volgden de eerste regressieverschijnselen in het buitenland (de Duitse Bondsrepubliek, het Verenigd Koninkrijk) en het omslaan van de conjunctuur in de Verenigde Staten. In de E.E.G.-landen hadden sommige bedrijfstakken, zoals de ijzer- en staalnijverheid (uitgezonderd de maritieme bedrijven in Italië en Nederland), sommige sectoren van de textielnijverheid en de bouwnijverheid met steeds grotere moeilijkheden af te rekenen ; ook de autonijverheid moet zich aan een gewijzigde toestand aanpassen. Hierdoor ontstonden in die landen interne marktmoeilijkheden zodat de internationale concurrentie nog scherper werd ; alle landen pogen door allerlei kredietfaciliteiten hun uitvoer uit te breiden.

Ook in ons land bleef een krachtige herfstopleving uit : weliswaar nam de produktie in sommige bedrijfstakken toe doch andere sectoren, andere handelsstromen, andere streken werden door de verzwakking van het expansietempo, min of meer ernstig getroffen. De afzet van grondstoffen en halffabrikaten bereikte tijdens de tweede helft van 1966 niet meer het peil van de overeenkomstige periode van 1965, niettegenstaande een lichte verbetering bij het jaareinde. De afzet van eindfabrikaten verzwakte en de voorraden namen toe niettegenstaande een steeds groter percentage van de produktiecapaciteit onbenut bleef, vooral in de sector der niet-duurzame consumptiegoederen. In vergelijking met de eerste drie kwartalen van 1965 nam de produktie van duurzame verbruiksgoederen echter vrij behoorlijk toe. Bij de beoordeling van de globale economische toestand mag niet uit het oog worden verloren dat de industriële produktie nog niet de helft van het bruto binnenlands produkt vertegenwoordigt, terwijl daarentegen de diensten nog steeds in expansie zijn.

De evolutie van de loonmassa werd nog steeds door sommige inflatoire spanningen beïnvloed. In sommige sectoren of gewesten bleef de vraag naar gespecialiseerde werkkrachten vrij groot. De druk die hierdoor op de lonen van

die sector werd uitgeoefend plantte zich daarna, zonder onderscheid, op de andere industrietakken over. In die sectoren waar de activiteit minder gunstig was, gaf deze loondruk echter aanleiding tot een verdere verzwakking van het produktietempo of een inkrimping van het personeel. Volgens berekeningen van de Nationale Bank van België zou van december 1965 tot december 1966 het gemiddeld bruto uurloon met ongeveer 10,3 % toegenomen zijn ; dit percentage werd in geen enkel ander E.E.G.-land noch in de Verenigde Staten genoteerd. Ook in 1964 en 1965 werd bij ons een gelijkaardig aangroeitempo vastgesteld. De loonkosten (berekend door het « Institut de Recherches Économiques, Sociales et Politiques » van de Universiteit van Leuven) zijn in 1966 met gemiddeld 11 % toegenomen. De uitersten waren de chemische nijverheid (+ 13,7 %) en de ijzer- en staalnijverheid (+ 6,9 %). De opvoering van de produktiviteit hield echter geen gelijke tred met de steeds hogere lasten zodat de gemiddelde loonkosten per eenheid produkt nog toenam. Bovendien werden ook de financiële lasten steeds zwaarder ; enerzijds, werd de fiscaliteit verhoogd, anderzijds, wegens de krapheid van de kapitaalmarkt, werd het kapitaal, noodzakelijk voor het investeren, duurder. Doch, door het omslaan van de conjunctuur in sommige landen en de uitbreiding van de produktiecapaciteit was het onmogelijk deze hogere lasten in de verkoopprijzen door te berekenen, des te meer daar de regering een prijzenstop gedurende enkele maanden afkondigde. Het resultaat was een daling van de rendabiliteit, een ineenschrompelen van de winstmarges en een gevaar voor het financieel evenwicht van talrijke ondernemingen. Inderdaad, sinds 1960 is de loonkost met ongeveer 70 % toegenomen, terwijl de prijzen van de eindfabrikaten op de binnenlandse markt slechts met 7 % en op de uitvoermarkten met 10 % toenamen. Dit verklaart onder meer waarom in sommige traditionele nijverheidstakken de investeringen sinds 1961 stagneren, terwijl soms zelfs tot kapitaalintering wordt overgegaan.

De produktie van investeringsgoederen lag tijdens de eerste negen maanden nochtans op een vrij hoog peil al vertoont de trend-cyclische beweging tijdens de laatste maanden van 1966 een tendentie tot stabilisatie. Nochtans zijn het vooral de bestellingen vanwege de vreemde ondernemingen die zich in ons land vestigden, die tot dit resultaat hebben bijgedragen. Sinds de expansiewetten van 1959 hebben zij in de fabrieksnijverheid meer dan de helft van de investeringen, exclusief de afschrijvingen, voor hun rekening genomen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat op wereldvlak een grote zin naar vernieuwing en verscheidenheid tot uiting komt, terwijl in België de vakkennis al te vaak beperkt blijft tot haar traditionele sectoren.

Zeker, er zijn enkele handicaps die het Belgisch bedrijfsleven beletten gelijke tred te houden met de evolutie in de andere landen. Zo zijn er klachten over het gebrek van overheidssteun op het gebied van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek niettegenstaande de inspanningen van de ondernemingen in de sectoren metaalverwerkende industrie, metaalvoortbrengende nijverheid en chemische nijverheid steeds belangrijker worden.

Doch de dimensie van de Belgische onderneming is, in vergelijking met de andere grote Europese en a fortiori Amerikaanse ondernemingen, te klein en de enkele fusies die in de loop van het voorbije jaar plaats hadden brengen daarin geen grondige veranderingen. Een vergelijking tussen de eerste resultaten

van de handels- en nijverheidstelling van 1947 en 1961 in zover dit mogelijk is schijnen te bevestigen dat de grote ondernemingen (meer dan 500 arbeiders en bedienden) steeds meer personeel te werk stellen : ongeveer een derde in 1961, tegen 24 % in 1947. Doch de inspanningen van ons land op dit gebied zijn, in vergelijking met wat in andere landen gebeurt, onvoldoende, vooral in het perspectief van een steeds sneller evoluerende technische vooruitgang en de ingewikkelder wordende commercialisatie van de produktie. Een betere integratie in de nationale economie van de vreemde ondernemingen die toch voor een groot gedeelte met Belgische kapitalen werden opgericht, in de Belgische economie ware des te meer wenselijk daar meestal al deze bedrijven op een hoge graad van technische know-how steunen.

Een andere handicap voor sommige industrieën is de vrij hoge kostprijs van de energie. Al verschilt deze invloed volgens de sectoren, toch mag hij niet onderschat worden, vooral nu de winstmarges steeds verder dalen. In de sector der minerale niet-metaalprodukten, de ijzer- en staalnijverheid, de nijverheid der non-ferrometalen, de chemische nijverheid en de papier- en kartonindustrie is het aandeel der energiekosten belangrijker dan dat der afschrijvingen. Zijn aandeel in de uitvoerwaarde bedraagt gemiddeld 4 tot 6 % (exclusief de uitvoer van energieprodukten).

De realisatie van een gemeenschappelijke energiepolitiek in het kader van de E.E.G. is nog niet voor morgen. Ondertussen moet aan de nijverheid zo goedkoop mogelijk energie worden geleverd : dit veronderstelt een gedurfde en efficiënte omschakelingspolitiek, evenals een geleidelijke doch onvermijdelijke afbouw van de mijnindustrie en het gebruik van een grote verscheidenheid van bevoorradingsbronnen in aardgas en in aardolie aangevuld door de kernenergie. Alleen op het gebied van cokeskolen schijnt nu een zekere reserve nog verantwoord, al daalt het cokesverbruik per ton gietijzer voortdurend. De elektrische centrales kunnen beterkoop produceren wanneer zij op diverse andere energiebronnen beroep doen.

Het indexcijfer van de fabrieksnijverheid, dat tijdens het eerste halfjaar nog een vrij behoorlijke stijging vertoonde (+ 4,6 %), verzwakte daarna tot 1,3 % tijdens het derde kwartaal ; tijdens de laatste drie maanden was er in vergelijking met het laatste kwartaal van 1965, een daling van 0,5 %.

Er wordt getracht de moeilijkheden in de ijzer- en staalindustrie te overwinnen, moeilijkheden waarmee ook andere landen te kampen hebben, door een verdoorgedreven rationalisatie en specialisatie op gebied van produktie en verkoop. Ook de Overheid zal het hare bijdragen om, in het kader van het economisch herstel der gewesten, de concurrentiemogelijkheden van deze oude industrietak op te voeren, o.m. door het bevorderen van een programmatie van de investeringen. Deze ondernemingen, die zeer kapitaalintensief zijn, doen immers een aanzienlijk beroep op Staatshulp onder verschillende vormen. Immers, het onevenwicht tussen vraag en aanbod heeft de prijzen nog verder doen dalen, terwijl de Belgische producenten de nodige cokeskolen reeds duurder moeten

betalen dan sommige van hun Europese concurrenten (1). De produktie van eindfabrikaten kan daarentegen nog licht worden opgedreven.

De snelle ontwikkeling van de non-ferrometaalindustrie tijdens de laatste jaren werd door de economische regressieverschijnselen, die in verschillende Europese landen optraden, geremd. De moeilijkheden op de wereldmarkt van het koper en de concurrentie vanwege het uit derde landen ingevoerde lood en zink zijn andere factoren die deze evolutie helpen verklaren. De bevoorrading van de ondernemingen in grondstoffen verliep bevredigend, niettegenstaande de ertsproducerende landen een eigen verwerkende industrie trachten op te bouwen. In de sector van de halffabrikaten duurde de expansie van de aluminiumproduktie onverminderd voort, terwijl de vraag naar koper afnam.

Volgens de trendcyclische beweging verzwakte de activiteit in de metaalverwerkende nijverheid een weinig tijdens het tweede kwartaal om daarna terug flink te stijgen. Nochtans verschilt de toestand aanmerkelijk volgens de gewesten, de sectoren en zelfs de bedrijven. Er werden zowel arbeiders aangeworven als ontslagen. Toch is de buitenlandse vraag nog de meest dynamische, terwijl de bestellingen vanwege de binnenlandse markt vooral komen vanwege de buitenlandse ondernemingen die in ons land worden opgericht. De globale orderboekjes vertoonden in de lente een stijging zodat zij, medio 1966, volstonden voor vijf maanden arbeid. Daarna echter daalden zij terug.

In de sector van de halffabrikaten duurde de stagnatie, die reeds in 1965 was opgetreden, voort. Alleen voor bekleed plaatijzer en bandstaal kwamen talrijke nieuwe orders binnen. De vraag naar duurzame verbruiksgoederen is grotendeels verzadigd ; bovendien heerst er een vrij scherpe concurrentie zodat de produktie zich op een hoog peil stabiliseerde. Globaal daalden de orderboekjes voor investeringsgoederen. Weliswaar heerste er in de metaalbouw een zeer drukke bedrijvigheid doch de binnenlandse vraag naar elektrische uitrustingsgoederen daalde. In de mechaniekbouw was de globale evolutie evenwel gunstig. Niettegenstaande in heel de sector van het vervoermaterieel structurele moeilijkheden heersten werden er toch talrijke nieuwe bestellingen ontvangen vooral in de autonijverheid ; de orderboekjes van spoor- en tramwegmaterieel zijn bijna uitgeput.

In de scheikundige nijverheid werd het hoge expansietempo van de voorgaande jaren niet meer bereikt. In de sector van de basischemie verbeterde de toestand naar gelang het jaar vorderde doch over gans het jaar werd het activiteitspeil van 1965 niet bereikt. De afzet van rubber en meststoffen ondervond heel wat moeilijkheden. Daarentegen nam de produktie van plastiekstoffen en rayonne, bestemd voor de textielnijverheid, aanzienlijk toe. De uitbouw van Antwerpen tot een groot chemisch centrum, waar zich talrijke grote buitenlandse ondernemingen zullen vestigen, vorderde snel.

Volgens de trendcyclische beweging bereikte de activiteit van de globale textielnijverheid in januari 1966 een bevredigend peil : 148 (1958 = 100), al werden tijdens de jaren 1963 en 1964 veel betere resultaten geboekt. Daarna echter daalde het indexcijfer voortdurend tot het op het einde van het jaar

(1) Dank zij de tussenkomst van de Overheid zal deze toestand in 1967 verholpen worden.

135 punten bereikte; ook de orderboekjes volgden eenzelfde evolutie. De wijzigingen in de smaak van de verbruikers hebben de kunstvezels vrij sterk doen stijgen, ten nadele van katoen en wol.

Wegens de abnormale buitenlandse concurrentie was 1966 een gunstig jaar voor de katoenindustrie, die toch veruit de belangrijkste textielsector is. Dank zij een grotere specialisatie hebben de wol en vlasindustrie echter goede resultaten behaald. In de jutespinnerijen waren tijdens heel het jaar de orderboekjes volgeboekt. De kleding en breigoednijverheid bereikten niet meer het belangrijke expansietempo van voorgaande jaren : de bestellingen, die in het begin van 1966 vrij aanzienlijk waren, werden uitgevoerd, terwijl daarna de nieuwe orders uit het buitenland, die toch ongeveer een derde van de produktie afnamen, schaarser werden.

In de sector van het licht leder werden tijdens 1966 gunstige resultaten behaald. Daarentegen trad er in de schoenindustrie een stagnatie op, nu de binnenlandse markt overspoeld wordt door ingevoerde produkten ; de buitenlandse vraag bleef echter bevredigend.

Een krachtige buitenlandse vraag bevorderde de activiteit in de papier- en kartonindustrie, de verwerking van papier en karton en de houtverwerkende nijverheid. In deze laatste sector verzwakte echter het hoog stijgingspercentage naarmate het jaar vorderde als gevolg van een daling van de bestellingen uit West-Duitsland.

De activiteit in de voedingsmiddelenindustrie ging flink vooruit. Sommige fusies, o.m. in de biscuitfabrieken en de brouwerijen, hebben tot schitterende resultaten geleid. Ook de produktie van vlees- en groentenconserven nam toe. Globaal gezien was het stijgingspercentage van de uitvoer minder belangrijk dan tijdens de voorgaande jaren zodat in sommige takken een zwakkere activiteit viel waar te nemen. Tot de sectoren die met afzetmoeilijkheden te kampen hadden, behoren zowel traditionele (maalderijen, suikerfabrieken) als jongere takken (jam- en margarinefabrieken, alkoholstokerijen). De expansie van de produktie van tabak is voor het eerst sinds 1958 gestuit.

De opflakkering van de activiteit in de sector der niet-metaalhoudende mineralen bij het begin van de lente duurde niet lang ; vanaf mei vertoont de trendcyclische beweging een nieuwe daling, parallel aan die van het bouwbedrijf ; tijdens het laatste kwartaal sloeg de evolutie terug om. Globaal beschouwd is de produktie van 1965 licht overtroffen. Zowel in de cementindustrie als in de klei- en de ceramieknijverheid stagneerde de activiteit op een peil, een paar procenten lager dan dit van 1965. Deze daling werd echter gecompenseerd door een gunstige evolutie in de sector van het plaatglas en vooral van het holglas.

In het bouwbedrijf verliep de activiteit vrij onregelmatig. Toch wordt door het N.I.S. in vergelijking met 1965 een produktiestijging van 3,4 % vooropgezet. De bedrijfsraad van het bouwbedrijf daarentegen houdt het bij een daling van 1 % voor de woningbouw en van 2 % voor de openbare werken. Toch nam de vraag naar flatwoningen en naar nijverheids-, handels- en administratieve gebouwen in de loop van het jaar aanzienlijk toe. Inzake openbare werken stegen de orderboekjes wegens de aanbesteding van talrijke wegenwerken.

De technologische ontwikkeling, de optimale grootte van de bedrijven, de aanpassing van de industriële structuren aan de grotere markt, het tijdig omschakelen op nieuwe afzetmogelijkheden, een herziening van de loonstructuren, ziedaar enkele van de belangrijkste problemen waarmee de Belgische industrie in 1966 geconfronteerd werd. Het vinden van een vlugge en efficiënte oplossing zal voor de toekomst doorslaggevend zijn.

★
★ ★

Bruto-indexcijfers van de industriële produktie

(1958 = 100)

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (a)	1966			
								1e kwart.	2e kwart. (a)	3e kwart. (a)	4e kwart. (a)
Algemeen indexcijfer van de industriële produktie (exclusief bouwnijverheid)	**112,2**	**118,6**	**125,4**	**134,9**	**144,3**	**147,6**	**150,4**	**151,0**	**152,8**	**142,2**	**155,5**
Algemeen indexcijfer van de industriële produktie (inclusief bouwnijverheid)	**114,2**	**121,9**	**129,2**	**137,6**	**150,2**	**152,2**	**154,8**	**153,4**	**159,1**	**146,1**	**160,5**
Bouwnijverheid	125,8	138,8	144,5	146,5	173,9	167,8	173,5	156,6	185,4	172,5	179,0
Grondstoffen en intermediaire goederen	113,5	117,9	124,3	131,0	142,7	144,1	144,4	146,3	148,2	135,3	147,8
Niet duurzame consumptiegoederen	106,2	110,3	115,4	118,4	125,3	125,7	127,6	122,6	127,2	125,1	135,5
Duurzame consumptiegoederen	119,8	128,4	136,9	158,0	168,6	173,8	181,7	183,3	182,9	172,8	187,9
Investeringsgoederen (exclusief bouwnijverheid)	105,8	123,8	127,6	143,0	145,7	158,7	172,7	167,9	169,5	170,0	183,6
Investeringsgoederen (inclusief bouwnijverheid)	120,0	134,8	139,9	146,8	166,2	166,8	175,3	164,3	183,4	169,2	184,5

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

BEDRIJFSTAK	1965						1966 (a)					
	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Alg. indexcijfer (bouwnijverheid inbegrepen)	**100,0**	**147,0**	**155,3**	**145,7**	**160,7**	**152,2**	**100,0**	**153,4**	**159,1**	**146,1**	**160,5**	**154,8**
Alg. indexcijfer (bouwnijverheid niet inbegr.)	**81,9**	**145,4**	**148,1**	**139,9**	**157,3**	**147,6**	**84,3**	**151,0**	**152,8**	**142,2**	**155,5**	**150,4**
Delfstoffennijverheid	**7,2**	**87,1**	**88,2**	**76,7**	**87,3**	**84,7**	**6,7**	**79,7**	**78,7**	**68,9**	**77,1**	**76,1**
Steenkolenmijnen	*6,2*	*77,3*	*75,5*	*64,6*	*75,8*	*73,2*	*5,7*	*70,4*	*66,2*	*57,0*	*66,4*	*65,0*
Andere extractieve industrieën	*1,0*	*184,9*	*238,3*	*220,4*	*217,8*	*215,3*	*1,0*	*177,9*	*229,6*	*217,4*	*199,8*	*206,0*
Groeven		162,8	205,1	183,6	184,1	183,9		144,1	191,3	176,3	159,7	167,9
Porfiergroeven		137,7	156,1	140,5	142,5	144,2		80,8	115,9	130,1	145,6	118,1
Hardsteengroeven		199,0	223,7	203,8	204,4	207,7		192,9	233,1	195,2	158,1	194,8
Marmergroeven		120,1	126,6	113,3	131,6	122,8		113,6	148,6	127,0	112,8	125,5
Zandsteengroeven		68,4	164,3	149,1	133,7	128,6		65,2	159,1	158,5	130,0	128,2
Zandgroeven		178,0	263,2	238,3	221,4	225,3		174,1	236,4	230,3	219,2	214,9
Leisteengroeven		104,1	141,1	122,7	119,2	121,8		113,3	116,8	114,2	114,1	114,6
Kalksteen en natuurlijk calciumcarbonaat		273,0	377,3	381,8	363,9	349,1		324,3	394,5	396,1	374,7	372,1
Fabrieksnijverheid	**74,7**	**154,7**	**157,7**	**149,9**	**168,5**	**157,7**	**77,6**	**162,3**	**164,6**	**151,9**	**167,7**	**161,6**
Voedingsnijverheid en bereiding van dranken	*8,2*	*111,5*	*122,2*	*128,5*	*146,5*	*127,3*	*8,5*	*118,6*	*130,3*	*137,5*	*150,2*	*134,0*
Voedingsnijverheid	5,7	109,7	116,8	128,1	159,1	128,5	5,9	118,3	125,4	137,8	164,8	136,6
Jam en dergelijke		89,5	83,4	157,6	190,5	130,3		114,5	128,7	126,2	159,3	132,1
Maalderijen		89,2	91,8	103,4	95,3	94,9		87,2	88,5	92,4	99,0	91,8
Suikerfabrieken		35,1	26,0	21,2	272,9	88,8		34,7	25,3	24,6	259,4	86,0
Plantaardige en dierlijke oliën		150,7	141,6	135,4	156,5	146,1		171,7	159,9	140,3	146,3	154,6
Margarine		127,2	124,1	127,2	135,5	128,5		121,2	119,6	129,8	134,8	126,3
Bereiding van dranken	2,5	114,1	132,0	128,1	119,2	123,4	2,6	117,9	139,9	135,4	116,1	127,2
Brouwerijen		109,0	128,5	126,1	113,4	119,3		114,1	137,1	133,9	112,8	124,4
Alcoholstokerijen		185,9	180,3	154,6	201,5	180,5		167,8	159,6	124,3	158,0	152,3
Tabaksnijverheid	*0,7*	*119,5*	*121,7*	*118,1*	*125,8*	*121,3*	*0,6*	*119,1*	*118,6*	*116,7*	*115,3*	*117,1*
Textielnijverheid	*7,8*	*139,2*	*138,3*	*123,6*	*149,4*	*137,5*	*7,8*	*152,3*	*147,8*	*128,1*	*150,7*	*144,5*
Spinnerijen en weverijen		137,0	134,4	120,2	145,1	134,1		148,6	143,9	124,6	146,7	140,9
Bereiding van textielvezels		125,8	123,4	107,2	129,2	121,3		128,7	123,8	99,3	122,2	118,5
Spinnerijen		135,4	131,1	119,6	144,2	132,4		146,5	139,0	119,2	137,4	135,4
Fijnspinnerijen		118,9	110,2	105,4	122,3	114,2		119,1	107,8	100,9	112,5	110,1
Kaardspinnerijen		100,6	95,8	76,1	91,8	91,1		92,3	91,6	77,9	95,0	89,2
Coconspinnerijen		97,7	86,0	67,9	73,3	81,2		80,4	77,6	63,6	69,7	72,8
Kaardwolspinnerijen		138,5	147,0	129,2	165,0	144,9		161,6	163,4	121,3	146,9	148,2
Kamwolspinnerijen		178,7	188,6	165,7	211,3	185,7		221,9	217,8	177,4	204,7	205,4
Vlas- en hennepspinnerijen		166,5	154,5	140,0	162,0	155,7		168,9	158,1	136,3	153,6	154,3
Jutespinnerijen		118,7	109,4	96,5	118,9	110,9		125,3	119,0	100,8	123,0	117,0
Weverijen		140,0	139,1	122,4	148,5	137,4		154,0	150,9	133,3	158,1	149,1
Weefsels in katoen		116,6	111,2	100,7	120,8	112,3		116,7	111,0	99,8	113,4	110,2
Weefsels in vlas		123,8	119,2	102,6	123,2	117,2		128,0	139,1	120,9	131,5	129,9
Weefsels in wol		154,1	162,6	138,8	166,3	155,4		175,2	171,7	143,9	172,0	165,7
Weefsels in rayongaren en -vezel		261,7	256,5	223,1	283,9	256,2		347,6	359,0	338,6	434,5	370,0
Weefsels in jute		88,3	87,5	78,4	101,1	88,8		100,0	93,8	81,3	98,3	93,3
Breigoednijverheid		150,2	156,1	140,3	168,0	153,7		168,0	163,1	144,7	166,9	160,6
Harde vezelspinnerijen en touwslagerijen		140,6	144,0	120,4	170,1	143,9		186,2	181,8	144,3	158,3	167,6
Fabricatie van artikelen n.e.g.		166,7	215,3	184,4	235,0	200,4		224,6	236,2	172,6	186,0	204,8

(vervolg op blz. 46)

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1958 = 100) (vervolg)

BEDRIJFSTAK	1965						1966 (a)					
	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Vervaardigen van kledingstukken; konfectie van diverse artikelen in weefsel; fabricatie van schoenen	*3,8*	*168,8*	*174,6*	*159,4*	*171,3*	*168,5*	*4,0*	*188,2*	*181,1*	*170,3*	*168,4*	*177,1*
Kledingstukken		181,1	191,0	174,7	185,4	183,0		202,2	198,4	193,7	188,2	195,6
Andere artikelen in weefsel		98,5	100,5	84,5	99,5	95,7		97,7	98,5	85,1	97,2	94,6
Schoenen en pantoffels		139,3	132,9	122,0	136,4	132,6		155,1	139,2	114,8	119,3	132,1
Houtnijverheid en aanverwante bedrijven	*3,3*	*203,9*	*217,8*	*201,2*	*231,8*	*213,7*	*3,6*	*236,1*	*238,8*	*237,0*	*252,4*	*241,1*
Papier- en kartonnijverheid	*1,8*	*176,8*	*171,7*	*156,2*	*183,2*	*171,9*	*1,9*	*182,5*	*186,7*	*170,2*	*191,7*	*182,9*
Produktie		159,4	156,0	137,9	163,8	154,3		165,2	168,3	153,3	174,0	165,3
Verwerking		193,4	186,5	174,1	201,9	189,0		199,2	204,4	186,5	208,6	199,8
Lederindustrie	*0,4*	*119,7*	*108,8*	*101,2*	*128,9*	*114,7*	*0,3*	*137,7*	*134,9*	*102,7*	*127,3*	*125,6*
Zwaar zoolleder / Zwaar technisch leder		80,1	71,4	53,7	76,8	70,5		66,8	64,8	54,8	63,2	62,5
Licht leder		131,1	119,8	116,4	144,9	128,1		158,5	155,5	116,9	146,2	144,2
Scheikundige- en rubbernijverheid	*6,6*	*180,5*	*178,8*	*157,5*	*172,8*	*172,2*	*7,4*	*176,7*	*184,1*	*168,0*	*181,7*	*177,5*
Scheikundige nijverheid	6,1	182,5	181,8	162,0	176,0	175,5	6,7	181,7	190,0	174,4	186,2	183,0
Basischemie		188,9	186,1	162,5	171,2	177,2		181,2	187,8	173,3	178,2	180,2
Plastiekverwerking		161,7	184,1	166,7	198,4	177,7		191,5	216,6	199,8	245,0	213,2
Zeep		143,4	147,2	116,6	145,7	138,2		146,7	146,7	132,7	155,2	145,4
Stikstof		141,5	130,3	138,3	142,4	138,1		137,3	144,8	133,4	135,7	137,8
Lucifers		97,6	92,5	77,1	99,0	91,6		102,7	96,7	81,9	95,6	94,3
Produktie van rayonne		142,8	130,8	124,7	142,6	135,3		152,8	153,9	135,0	149,4	147,5
Rubbernijverheid	0,5	161,3	150,4	115,6	142,6	142,4	0,7	132,4	133,4	113,3	142,2	130,4
Afgeleide bedrijven van de steenkool- en petroleumnijverheid	*1,1*	*140,5*	*141,7*	*136,2*	*147,4*	*141,5*	*1,1*	*143,3*	*133,5*	*129,3*	*138,0*	*136,1*
Petroleumraffinaderijen		219,2	249,6	236,9	256,1	240,6		252,5	234,4	261,7	275,2	256,0
Steenkoolagglomeraten		114,0	102,4	83,0	117,1	104,2		107,8	94,4	67,9	106,8	94,2
Onafhankelijke cokesfabrieken		100,5	93,9	92,9	97,5	96,2		94,4	89,1	79,3	80,3	85,8
Nijverheid van niet metaalhoudende mineralen	*5,5*	*129,9*	*159,6*	*153,3*	*145,5*	*147,1*	*5,7*	*132,5*	*160,0*	*150,0*	*148,2*	*147,7*
Kleinijverheid		91,7	133,1	140,7	123,7	122,2		81,4	126,9	137,1	129,0	118,5
Glasnijverheid		150,4	160,5	147,8	151,1	152,4		154,4	172,4	154,7	161,0	160,6
Vlakglas		134,7	136,3	119,5	124,6	128,7		127,9	142,2	129,9	138,4	134,6
Holglas		196,5	234,5	236,3	233,4	225,3		238,7	269,1	231,6	227,8	241,7
Cement		112,4	169,6	164,1	137,7	145,9		120,9	159,7	155,3	136,7	143,1
Keramische produkten		152,7	152,9	140,5	160,8	151,7		149,2	155,4	129,9	146,7	145,3
Kalk, dolomiet, pleister, enz.		151,1	160,0	152,7	157,1	155,2		150,4	152,1	147,4	151,7	150,2
Basis-metaalnijverheid	*11,6*	*155,3*	*154,2*	*144,0*	*158,6*	*153,2*	*10,9*	*157,4*	*154,4*	*142,2*	*156,2*	*152,6*
IJzernijverheid		153,3	153,4	142,7	157,0	151,9		154,7	153,7	140,7	155,1	151,0
Gietijzer		149,5	150,5	148,4	159,6	152,0		152,9	151,8	139,9	153,3	149,6
Ruw staal		150,4	152,4	147,5	161,2	152,9		151,3	151,7	139,3	153,2	148,9
Afgewerkte produkten		166,5	164,2	148,9	162,0	160,5		167,6	166,4	150,5	169,4	163,7
Vormstaalgieterijen, ijzergieterijen, draad- en metaaltrekkerijen, koudwalserijen		153,3	143,3	131,5	149,1	144,2		151,5	143,3	127,3	142,0	141,0
Vormstaalgieterijen		99,0	94,7	89,4	101,1	96,1		104,3	92,7	84,5	88,1	92,4
IJzergieterijen		167,7	163,4	147,8	165,5	161,1		164,9	153,9	133,0	149,3	150,3

(vervolg op blz. 47)

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1958 = 100) (vervolg)

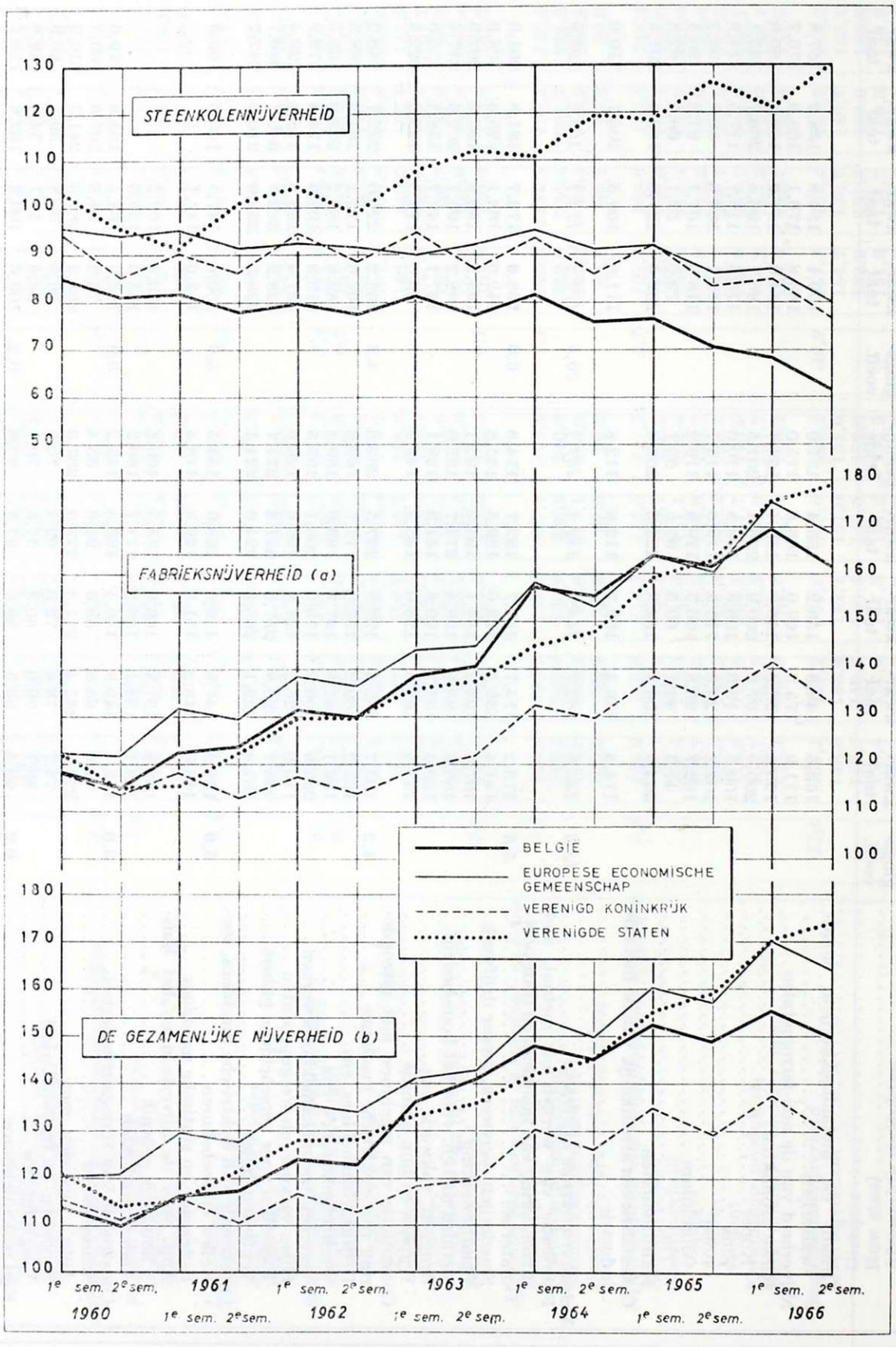
BEDRIJFSTAK	1965						1966 (a)					
	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Draad- en metaaltrekkerijen, koudwalserijen		163,6	148,8	136,2	155,4	151,0		159,1	154,8	138,2	157,8	152,5
Nijverheid van de non-ferrometalen		171,9	175,3	169,0	183,8	175,0		183,8	178,1	168,9	176,7	176,9
Ruwe produkten		150,6	153,8	155,9	158,4	154,7		154,0	151,2	158,4	160,0	155,9
Koper		200,9	197,6	200,9	206,4	201,5		186,7	193,4	203,7	195,1	194,6
Zink		109,5	113,0	108,8	108,8	110,0		113,5	118,7	117,5	114,9	116,2
Lood		102,2	126,0	115,4	119,0	115,7		110,1	105,6	86,7	96,2	99,6
Aluminium		132,7	123,8	100,5	119,9	119,2		118,3	107,1	91,2	80,4	99,2
Tin		41,5	44,1	69,5	65,5	55,1		73,0	52,1	66,0	82,8	68,4
Halfprodukten		204,9	208,4	188,8	223,3	206,4		232,3	221,4	182,4	201,4	209,4
Cokesfabrieken afhankelijk van de metaalindustrie		114,5	113,4	109,7	112,8	112,8		111,6	109,8	106,1	110,0	109,4
Metaalverwerkende nijverheid	*18,6*	*165,0*	*162,7*	*158,9*	*182,1*	*167,1*	*20,5*	*172,2*	*174,1*	*166,2*	*190,0*	*175,6*
Fabricatie van werken uit metaal, met uitzondering van machines en transportmaterieel	5,6	173,2	174,7	167,7	182,7	174,6	6,0	168,6	173,7	181,8	201,0	181,3
Smederijen, perswerk, zwaar drijfwerk		141,4	139,5	123,0	139,5	135,8		142,0	138,1	125,4	138,9	136,1
Plaatbewerking		197,4	193,2	184,1	194,2	192,1		195,2	196,6	186,4	202,3	195,1
Metalen toebeh. voor het bouwbedrijf		186,6	188,1	198,4	214,7	197,0		198,2	196,7	202,6	217,4	203,7
Bruggen, vakwerk, enz.		129,4	131,7	129,8	141,9	133,1		147,1	149,7	158,4	156,0	152,8
Wapens en hun munitie		151,5	162,6	128,0	145,5	146,9		89,0	114,5	156,2	222,5	145,5
Constructie van machines, met uitzondering van elektrische machines	4,2	196,7	189,6	193,0	237,5	204,3	4,8	235,2	227,0	222,7	243,2	232,0
Drijfkrachtmachines, enz.		165,2	169,2	153,0	177,7	166,3		167,0	172,1	161,3	188,3	172,2
Werktuigmachines, enz.		166,1	161,9	167,7	183,0	169,8		183,6	180,2	223,9	165,5	188,3
Verscheidene mekaniekbouwwerken		202,9	200,3	179,0	200,1	195,5		210,3	196,0	174,4	173,9	188,7
Hijs-, vervoer- en weegapparaten		119,9	126,2	121,9	139,6	126,9		137,4	135,6	118,4	123,4	128,7
Toestellen voor verscheidene indust.		248,7	228,8	257,2	351,5	271,7		348,2	322,8	340,7	386,7	349,6
Textielmachines		237,6	229,1	205,3	224,0	224,1		226,7	232,0	210,2	247,7	229,2
Constructie van elektrische machines, toestellen en toebehoren	5,0	152,5	147,9	149,8	168,0	154,5	5,6	150,6	147,5	140,6	165,3	151,0
Roterende en statische machines		118,0	118,2	111,6	126,9	118,6		112,6	117,1	..	..	..
App. voor de nijverheid en het huishoudelijk gebruik		162,8	157,8	160,8	183,5	166,2		170,4	169,2	..	..	..
Andere produkten		158,1	152,1	156,3	174,1	160,2		155,5	150,0	..	..	..
Constructie van transportmaterieel	3,6	143,1	149,9	140,4	163,6	149,2	3,9	156,0	168,5	164,6	179,6	167,2
Scheepsbouw		74,6	84,6	88,6	93,6	85,4		76,2	94,8	107,6	100,5	94,8
Auto's, rijwielen, enz.		229,8	235,4	211,3	273,0	237,3		288,2	281,0	241,5	310,6	280,3
Spoorweg- en trammaterieel		74,7	78,6	72,0	69,4	73,5		70,0	55,8	59,1	60,9	61,5
Vliegtuigbouw		89,7	79,0	60,3	51,5	70,1		53,8	57,1	54,8	49,6	53,8
Fijn mekaniekbouw	0,2	98,5	86,4	89,0	97,5	92,8	0,2	100,6	100,8	102,6	118,2	105,6
Elektriciteit	*4,2*	*170,6*	*155,8*	*146,7*	*178,1*	*162,8*	*4,3*	*180,0*	*163,9*	*155,7*	*188,5*	*172,1*
Waterdistributie	*1,1*	*128,2*	*130,0*	*126,0*	*133,6*	*129,5*	*1,0*	*129,2*	*136,6*	*130,3*	*141,9*	*134,6*
Bouwnijverheid	**18,1**	**146,8**	**186,0**	**168,9**	**169,9**	**167,8**	**15,7**	**156,6**	**185,4**	**172,5**	**179,0**	**173,5**

(a) Sommige gegevens zijn voorlopig.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Internationale vergelijking van de indexcijfers der industriële bedrijvigheid

(1958 = 100)

Bron : Bureau voor Statistiek der Europese Gemeenschappen.

(a) Exclusief de voedings- en genotmiddelenindustrie.
(b) Exclusief de bouwnijverheid en voedings- en genotmiddelenindustrie.

Internationale vergelijking van het verloop der produktie-indexcijfers in de voornaamste bedrijfstakken

(1960 = 100)

JAARTAL	België	Duitsland	Frankrijk	Italië	Luxemburg	Nederland	E.E.G.	Verenigd Koninkrijk	Verenigde Staten	E.F.T.A.
	DELFSTOFFENNIJVERHEID (b)									
1961	99	102	100	108	..	104	102	99	101	100
1962	100	103	101	109	93	100	103	101	103	102
1963	103	105	96	104	98	100	102	101	106	103
1964	107	107	106	111	93	103	107	101	110	103
1965	99	104	104	108	89	109	104	98	113	102
1966	89	99	107	112	91	113	102	92	118	96
1965 (a) 1e kwartaal	103	105	108	115	..	108	107	101	111	105
2e kwartaal	98	105	109	111	..	106	106	98	112	101
3e kwartaal	96	104	106	101	..	108	104	97	113	101
4e kwartaal	99	102	108	105	..	116	104	95	115	99
1966 (a) 1e kwartaal	93	103	106	114	..	117	105	95	117	98
2e kwartaal	88	101	107	118	..	109	103	94	118	98
3e kwartaal	87	98	107	109	..	105	101	91	120	96
4e kwartaal	86	95	109	109	..	120	101	90	120	93
	VERWERKENDE NIJVERHEID (c)									
1961	107	107	106	111	102	103	107	100	101	102
1962	113	111	113	123	99	110	114	100	109	104
1963	123	115	119	134	99	116	120	105	115	109
1964	132	125	128	135	109	126	128	113	122	118
1965	136	133	129	141	110	133	134	116	133	122
1966	138	136	139	158	105	140	141	118	146	124
1965 (a) 1e kwartaal	135	133	125	134	..	131	132	116	130	121
2e kwartaal	135	134	127	140	..	132	133	116	132	121
3e kwartaal	134	133	129	143	..	131	134	117	134	122
4e kwartaal	138	134	134	146	..	136	136	118	137	123
1966 (a) 1e kwartaal	140	137	136	150	..	138	139	119	142	125
2e kwartaal	139	139	137	157	..	141	142	118	145	124
3e kwartaal	134	135	140	161	..	139	141	119	147	124
4e kwartaal	136	132	141	164	..	141	141	115	148	122

(vervolg op blz. 50)

(a) Verbeterde gegevens rekening houdend met de seizoenschommelingen.
(b) I.T.C.I. 11 tot 19.
(c) I.T.C.I. 20 tot 39. Exclusief de voedingsindustrie voor Frankrijk.

Internationale vergelijking van het verloop der produktie-indexcijfers in de voornaamste bedrijfstakken *(vervolg)*

(1960 = 100)

JAARTAL	België	Duitsland	Frankrijk	Italië	Luxemburg	Nederland	E.E.G.	Verenigd Koninkrijk	Verenigde Staten	E.F.T.A.
	BASIS-METAALNIJVERHEID(e)									
1961	102	100	104	109	102	103	103	94	98	97
1962	106	97	104	114	98	110	103	89	103	94
1963	110	94	106	121	98	124	104	93	112	98
1964	123	109	116	118	111	140	114	106	127	111
1965	128	110	114	154	112	157	122	111	136	117
1966	127	106	116	164	107	161	122	103	141	113
1965 (d) 1e kwartaal	128	114	115	140	..	155	121	111	138	117
2e kwartaal	127	112	114	154	..	159	123	111	142	116
3e kwartaal	126	109	114	156	..	159	122	110	141	116
4e kwartaal	129	107	115	165	..	155	123	108	123	115
1966 (d) 1e kwartaal	129	108	115	155	..	153	121	107	136	115
2e kwartaal	128	111	114	160	..	154	123	105	144	115
3e kwartaal	125	107	117	172	..	166	124	102	146	112
4e kwartaal	127	99	117	172	..	172	121	98	138	108
	METAALVERWERKENDE NIJVERHEID (f)									
1961	112	109	107	114	102	105	109	101	98	102
1962	120	112	116	124	100	112	115	102	110	105
1963	136	115	121	140	95	115	120	106	116	109
1964	142	124	129	124	91	123	126	114	124	117
1965	149	132	131	122	90	128	131	118	141	122
1966	159	131	140	138	90	..	135	120	160	125
1965 (d) 1e kwartaal	145	132	127	118	..	127	129	118	135	121
2e kwartaal	144	133	128	125	..	126	131	117	139	120
3e kwartaal	146	131	130	123	..	128	130	117	142	120
4e kwartaal	158	131	137	123	..	131	133	120	148	124
1966 (d) 1e kwartaal	157	133	137	125	..	132	134	122	154	126
2e kwartaal	158	135	139	137	..	134	137	120	157	124
3e kwartaal	155	129	140	146	..	134	136	121	161	124
4e kwartaal	167	128	143	145	..	..	136	118	164	123

(vervolg op blz. 51)

(d) Verbeterde gegevens rekening houdend met de seizoenschommelingen.
(e) I.T.C.I. 34.
(f) I.T.C.I. 35 tot 38.

Internationale vergelijking van het verloop der produktie-indexcijfers in de voornaamste bedrijfstakken *(vervolg)*

(1960 = 100)

JAARTAL	België	Duitsland	Frankrijk	Italië	Luxemburg	Nederland	E.E.G.	Verenigd Koninkrijk	Verenigde Staten	E.F.T.A.
	VOEDINGS- EN GENOTMIDDELENINDUSTRIE (h)									
1961	104	106	..	104	109	102	105	103	104	103
1962	107	112	..	110	100	104	110	105	106	106
1963	110	118	..	119	105	107	116	108	110	110
1964	117	123	..	118	105	113	120	111	113	113
1965	118	127	..	119	112	117	124	113	116	116
1966	120	130	..	123	114	..	127	116	120	120
1965 (g) 1e kwartaal	119	126	..	114	..	114	121	114	116	116
2e kwartaal	119	125	..	120	..	115	123	111	115	114
3e kwartaal	117	126	..	122	..	116	123	114	116	116
4e kwartaal	118	129	..	119	..	120	125	114	117	116
1966 (g) 1e kwartaal	126	129	..	126	..	117	127	118	119	121
2e kwartaal	126	129	..	121	..	118	126	115	119	119
3e kwartaal	123	130	..	118	..	115	125	116	120	119
4e kwartaal	109	128	..	125	..	..	125	116	121	120
	TEXTIEL-, KLEDING- EN SCHOENNIJVERHEID (i)									
1961	105	104	103	101	108	104	103	99	101	100
1962	110	110	104	107	105	103	108	96	108	100
1963	121	114	112	111	103	110	113	100	112	105
1964	124	117	114	104	88	115	114	105	119	110
1965	125	123	101	93	82	111	112	107	129	112
1966	130	124	112	107	67	..	118	106	135	112
1965 (g) 1e kwartaal	124	122	97	92	..	112	111	106	127	110
2e kwartaal	125	124	98	91	..	112	111	107	128	111
3e kwartaal	123	123	100	90	..	106	110	108	129	111
4e kwartaal	129	125	106	100	..	114	115	108	132	111
1966 (g) 1e kwartaal	137	129	111	108	..	114	121	109	133	112
2e kwartaal	132	128	111	107	..	117	120	110	136	112
3e kwartaal	127	123	113	108	..	109	117	106	134	110
4e kwartaal	123	115	112	107	..	..	113	101	134	106

(vervolg op blz. 52)

(g) Verbeterde gegevens rekening houdend met de seizoenschommelingen.
(h) I.T.C.I. 20, 21 en 22.
(i) I.T.C.I. 23 en 24. Voor Frankrijk en Italië kleding niet inbegrepen; voor de Verenigde Staten schoenen niet inbegrepen.

Internationale vergelijking van het verloop der produktie-indexcijfers in de voornaamste bedrijfstakken *(vervolg)*

(1960 = 100)

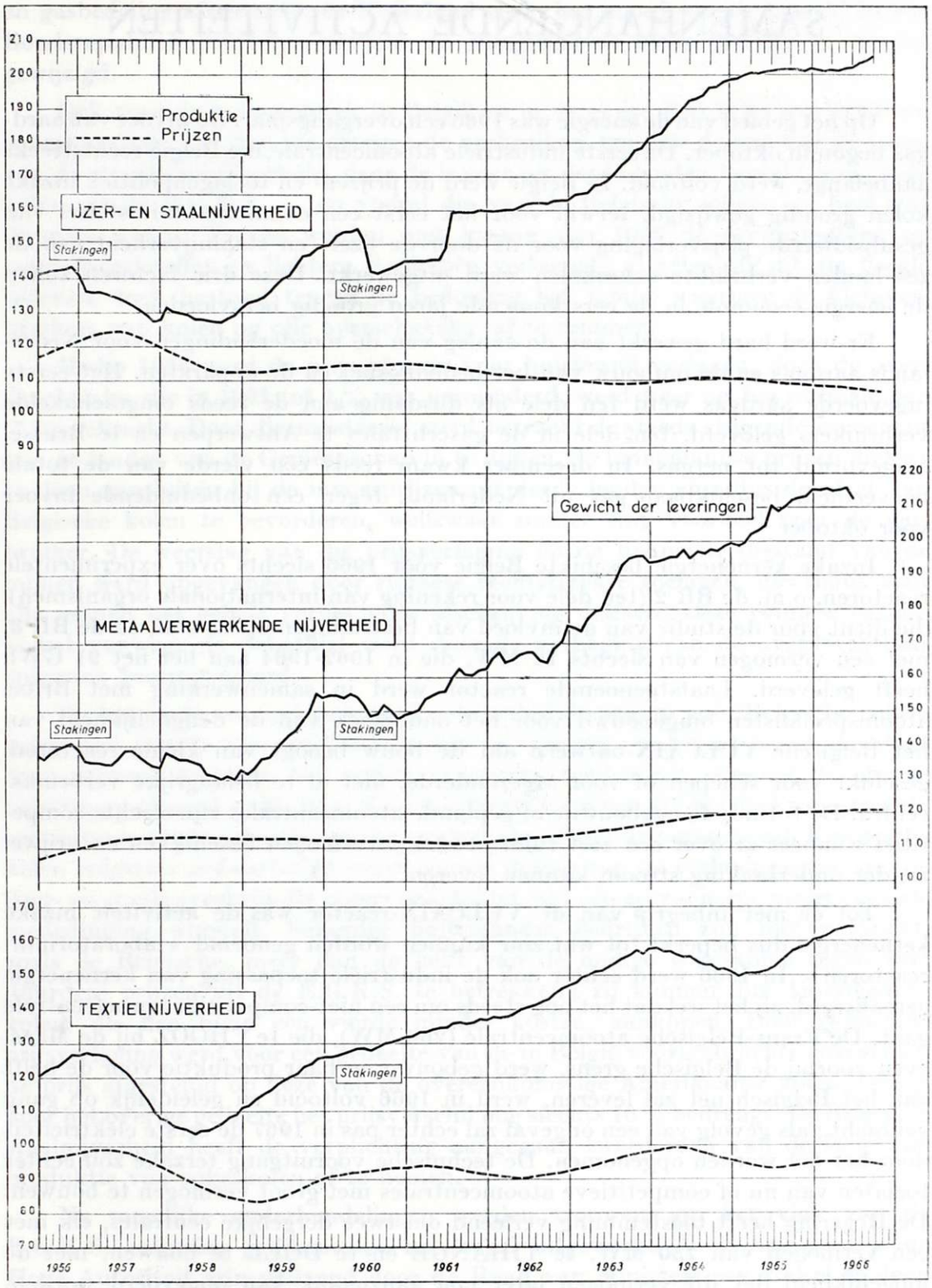
JAARTAL	België	Duitsland	Frankrijk	Italië	Luxemburg	Nederland	E.E.G.	Verenigd Koninkrijk	Verenigde Staten	E.F.T.A.
	SCHEIKUNDIGE NIJVERHEID (k)									
1961	106	109	108	119	105	103	111	102	105	103
1962	116	121	119	137	104	117	124	105	115	109
1963	123	134	131	151	105	126	137	113	124	118
1964	133	152	145	173	106	151	155	123	132	129
1965	140	169	158	188	106	170	170	129	142	136
1966	146	185	173	218	99	196	190	135	156	144
1965 (j) 1e kwartaal	146	165	150	184	..	162	166	128	138	135
2e kwartaal	140	167	153	180	..	170	166	128	139	135
3e kwartaal	133	171	159	188	..	170	171	130	143	136
4e kwartaal	141	174	161	200	..	179	177	129	147	136
1966 (j) 1e kwartaal	146	182	163	211	..	187	184	132	151	141
2e kwartaal	144	186	170	212	..	195	188	132	154	141
3e kwartaal	142	185	179	222	..	204	192	137	157	145
4e kwartaal	150	190	180	228	..	199	196	138	160	147
	TOTALE INDUSTRIËLE PRODUKTIE (l)									
1961	106	106	106	111	103	103	107	100	101	102
1962	112	111	112	122	99	110	113	101	109	104
1963	121	115	117	132	100	116	119	105	114	109
1964	129	125	126	134	109	126	127	113	122	117
1965	132	132	128	140	110	134	133	116	132	121
1966	134	134	136	156	105	142	139	118	144	124
1965 (j) 1e kwartaal	132	131	125	134	..	132	130	116	129	121
2e kwartaal	132	132	126	139	..	132	132	116	131	120
3e kwartaal	131	131	130	142	..	133	133	116	133	121
4e kwartaal	136	133	133	145	..	137	135	117	135	122
1966 (j) 1e kwartaal	135	135	134	149	..	140	137	118	140	124
2e kwartaal	134	136	136	155	..	141	140	117	143	123
3e kwartaal	134	133	139	159	..	141	139	118	145	124
4e kwartaal	134	132	140	162	..	143	139	115	146	121

Bron : Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

(j) Verbeterde gegevens rekening houdend met de seizoenschommelingen.
(k) I.T.C.I. 31 en 32. Derivaten van steenkool en petroleum inbegrepen.
(l) I.T.C.I. 11 tot 39, 511 en 512. Exclusief de voedingsindustrie voor Frankrijk.

Evolutie van de industriële produktie en van de nijverheidsprijzen van 1956 tot 1966 (a)

Voortschrijdende twaalfmaandsgemiddelden gecentreerd op het midden van de periode (1953 = 100)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek, Administratie van de Handel en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Indexcijfers N. I. S., gewijzigd door de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie wat de wegingscoëfficiënten betreft.

AFDELING II. – PRODUKTIEVERLOOP IN DE SECTOR ENERGIE EN ERMEE SAMENHANGENDE ACTIVITEITEN

Op het gebied van de energie was 1966 een overgangsjaar. De invoer van aardgas begon in oktober. De eerste industriële atoomcentrale, die België rechtstreeks aanbelangt, werd voltooid. In België werd de prijzen- en toelagenpolitiek inzake kolen grondig gewijzigd, terwijl voor het eerst een communautair stelsel van gesubsidieerde prijsverlaging voor de door de ijzer- en staalnijverheid van de zes landen verbruikte cokeskolen werd uitgewerkt. Deze drie factoren zullen de energie-economie in de eerstkomende jaren grondig beïnvloeden.

Er werd hard gewerkt aan de aanleg van de moederleidingen voor Nederlands aardgas en de ombouw van het bedelingsnet en de apparaten. Het eerste ingevoerde aardgas werd ten dele als dusdanig aan de reeds omgeschakelde verbruikers geleverd, ten dele in de gascentrales te Antwerpen en te Brussel omgevormd tot netgas. In december kwam reeds een vierde van de totale hoeveelheid beschikbaar gas uit Nederland, tegen een onbeduidende invoer vóór oktober.

Inzake kernenergie beschikte België vóór 1966 slechts over experimentele reactoren, o.m. de BR 2 (ten dele voor rekening van internationale organismen), die dient voor de studie van de invloed van bestralingen op de stof, en de BR 3, met een vermogen van slechts 12 MW, die in 1962-1964 aan het net 91 GWh heeft geleverd. Laatstgenoemde reactor werd in samenwerking met Britse atoomspecialisten omgebouwd voor het onderzoek van de deugdelijkheid van het Belgische VULCAIN-ontwerp dat de bouw beoogt van kleine reactoren, geschikt voor schepen of voor afgezonderde, niet al te belangrijke verbruikscentra. De tot nog toe gebouwde of geplande atoomcentrales zijn slechts competitief wanneer ze over een zeer ruim produktievermogen beschikken en vrijwel zonder onderbreking stroom kunnen leveren.

Tot en met inbegrip van de VULCAIN-reactor was de activiteit inzake kernenergie dus beperkt tot wat zou kunnen worden genoemd « laboratoriumreactoren ». In 1966 werd echter ook de industriële toepassing van kernenergie gerealiseerd, zij het wel dat het nog steeds om een niet-competitieve proefcentrale gaat. De Frans-Belgische atoomcentrale (266 MW), die te CHOOZ bij de Maas, even voorbij de Belgische grens, werd gebouwd en haar produktie voor de helft aan het Belgisch net zal leveren, werd in 1966 voltooid en geleidelijk op gang gebracht ; als gevolg van een ongeval zal echter pas in 1967 de eerste elektriciteit door het net worden opgenomen. De technische vooruitgang terzake zou echter toelaten van nu af competitieve atoomcentrales met groot vermogen te bouwen. De Regering heeft toestemming verleend om twee dergelijke centrales, elk met een vermogen van 750 MW, te TIHANGE en te DOEL te bouwen, met de mogelijkheid dat dit vermogen later nog aanzienlijk kan opgevoerd worden. Ook Zeebrugge zou geschikt zijn voor een krachtige atoomcentrale. De betrokken elektriciteitsbedrijven hebben reeds voorlopige bestekken voor prijsoffertes aan de in aanmerking komende firma's voorgelegd.

De aanvoer van aardgas en de produktie van kernenergie zullen de achteruitgang van het kolenverbruik bespoedigen en het stijgingstempo van het verbruik van petroleumprodukten voor lokalenverwarming, stoomproduktie en gasbedeling afremmen ; in Nederland en in het noord-westen van de Duitse Bondsrepubliek heeft het aardgas de energiebalans reeds grondig in die zin gewijzigd.

Ook voor de kolenpolitiek in België en in de ganse E.G.K.S. was 1966 een overgangsjaar. Tot dan toe droegen de verbruikers ten dele de last van de steun aan de steenkolennijverheid, daar de invoer uit derde landen beperkt was en de kolen uit de E.G.K.S. — en vooral die van de Belgische mijnen — heel wat duurder waren. Tevens werden met ingang van 1966 de accijnsrechten op motorbrandstoffen en lichtere stookoliën verhoogd ; al gebeurde dit om fiscale redenen, toch bestond tevens de bedoeling het tempo waarmee de kleinverbruikers van kolen op olie overschakelen af te remmen.

Medio 1966 werd de prijs af-mijn voor huisbrand verlaagd, doch de overdrachttaks, die in 1961 tot 1 % was verminderd, werd weer op het normale peil (7 %) gebracht. Door die maatregel werd betracht de steeds stijgende invoer uit andere landen van de Gemeenschap in te dijken, de binnenlandse prijzen dichter te doen aansluiten bij de invoerprijzen uit derde landen en aldus de afzet van Belgische kolen te bevorderen, weliswaar zonder enig voordeel voor de verbruiker. De weerslag van die prijsverlaging op de financiële toestand van de mijnen werd opgevangen door ruimere rechtstreekse toelagen, die thans voor alle mijnen het gehele verlies vóór afschrijving dekken. Deze ruimere tussenkomst vanwege de Schatkist werd door de verhoging van de overdrachttaks enigszins gecompenseerd.

Bij het einde van het jaar werd ook beslist de prijzen voor Belgische cokeskolen met ingang van 1967 aanzienlijk te verlagen ; ook hier moest de Staat door ruimere toelagen het verlies bijpassen, zonder dat evenwel de omzetbelasting verhoogd werd. Door deze maatregel werd een dubbel doel nagestreefd : een ruimere afzet van de Belgische producenten zodat de verkoop van Kempische kolen enigszins gewaarborgd wordt en een daling van de verkoopprijzen aan de ijzer- en staalnijverheid die sedert enkele tijd met een zeer scherpe internationale mededinging worstelt. Sommige buitenlandse bedrijven zijn niet verplicht, zoals de Belgische, meer dan de helft van de nodige cokeskolen tegen veel duurdere prijzen uit de E.G.K.S. te betrekken ; zij kunnen dus Amerikaanse kolen, die hen bijna een vierde minder kosten, aankopen. Door genoemde prijsverlaging werd voor een gedeelte van de in België voortgebrachte cokeskolen de prijs afgestemd op deze van de overeenkomstige Amerikaanse kolen, terwijl voor het overige gedeelte het prijsverschil nog slechts 10 % bedraagt. De Belgische staalnijverheid heeft de verplichting aangegaan tweederden van de Belgische produktie van cokeskolen af te nemen.

Na moeilijke onderhandelingen werden trouwens op het vlak van de E.G.K.S. enigszins gelijkaardige maatregel uitgewerkt. Voor het eerst is de Hoge Autoriteit erin geslaagd door de Raad van Ministers een stelsel te doen aanvaarden waarbij de financiële last der toelagen ten dele door alle landen, ook door die, welke geen mijnen hebben, wordt gedragen, daar waar voordien sommige landen weigerig stonden tegenover de steun die in België, Frankrijk

en de Duitse Bondsrepubliek aan hun kolenmijnen werd verleend. Het nieuwe stelsel, dat van kracht werd door de Beschikking 1-67 van de Hoge Autoriteit, dd. 21 februari 1967, laat toe de prijzen voor cokeskolen uit de Gemeenschap die onder de vorm van cokes in de hoogovens van de Gemeenschap wordt ingeschoten met een bepaald bedrag te verlagen en die prijsvermindering te compenseren door toelagen die voor de helft uitgekeerd worden door de Staat, waar de begunstigde kolenmijnen gelegen zijn en voor de helft ten laste vallen van een gemeenschappelijke kas, die gefinancierd is door bijdragen van elk E.G.K.S.-lid, waarvan het bedrag is bepaald in verhouding tot zijn bruto nationaal produkt.

Die maatregel toont duidelijk aan hoe ongunstig de koleneconomie in de ganse Gemeenschap geëvolueerd is. Toen in 1951 het verdrag tot oprichting van de E.G.K.S. werd ondertekend, werd er een overgangsprotocol aan toegevoegd ten gunste van de Belgische steenkolennijverheid ; zij werd o.m. van 1954 tot 1958 afgezonderd gehouden om haar toe te laten zich geleidelijk aan te passen aan de gunstiger ontginningsvoorwaarden in de andere mijnbekkens der Gemeenschap. Na de openstelling van de Gemeenschappelijke Markt in 1958 en de ineenstorting van de Belgische kolenmarkt werd een eerste saneringsprogramma uitgewerkt, waarbij van 1960 tot 1963 een produktiecapaciteit ten belope van 5,5 miljoen ton zou uitgeschakeld worden. De Raad van Ministers was bereid voor de uitvoering van dit programma een tweede afzonderingsperiode toe te staan, op voorwaarde dat de op te geven produktiecapaciteit tot 9,5 miljoen ton zou worden opgevoerd. Nadien is de steenkoleneconomie ook in Frankrijk en in de Duitse Bondsrepubliek geleidelijk slechter geworden, daar ook in die landen de prijzen steeds hoger opliepen en steeds verder afweken van de sedert 1958 zeer lage invoerprijs voor Amerikaanse kolen. In 1964 werd gepoogd tot een gemeenschappelijk energiebeleid te komen, maar dit stuitte op het verzet van de landen die geen kolenmijnen te beschermen hadden. Er werd enkel een Protocol gesloten, volgens hetwelk elk land hulp mocht verlenen onder de door de Hoge Autoriteit bepaalde voorwaarden, dit om te voorkomen dat aldus de concurrentie binnen de Gemeenschappelijke Markt zou worden scheef getrokken. Om te vermijden dat de Verenigde Staten het monopolie voor de levering van cokeskolen zouden bekomen, werd tevens bepaald dat een kern van cokeskolenproduktie in de Gemeenschap moest behouden blijven, zelfs indien hiertoe een bijzondere hulp nodig zou zijn. De verdere ontwikkeling van de Westeuropese steenkolenafzet, die nu ook de Nederlandse mijnbouw trof en de toenemende moeilijkheden in de ijzer- en staalnijverheid — die ten dele de last droeg van de bescherming van de Westeuropese kolenafzet — hebben ten slotte geleid tot genoemd gemeenschappelijk steunprogramma.

Dit betekent echter niet dat het Belgisch saneringsprogramma niet wordt voortgezet. Steeds meer blijkt dat de crisis van structurele aard is en dat alle uitstel inzake sluiting van verlieslijdende mijnen een steeds zwaardere last meebrengt voor de nationale economie. De rechtstreekse toelagen bedroegen reeds 1,2 miljard frank in 1965 en 2,9 in 1966 ; in 1967 zouden ze tot 4,3 miljard kunnen stijgen. Ook de onrechtstreekse toelagen wegen steeds zwaarder. Daartegenover staat dat het om sociale en regionaal-economische redenen noodzakelijk is de sluitingen over een tamelijk lange periode te spreiden. Na een

eerste saneringsprogramma — van 1960 tot 1963 — werd er tijdens de jaren 1965 en 1966 een tweede uitgevoerd ; voor de jaren 1967-1970 werd een ontwerp opgesteld.

***

Luidens de voorlopige gegevens zou het zichtbaar bruto verbruik van primaire energie in 1966 met 4 % gedaald zijn ; over de periode 1948-1966 bedroeg het jaarlijks groeitempo van de trend 2,5 %.

Die vermindering in 1966 heeft vooral drie oorzaken : de nog slechts geringe groei van de economische conjunctuur, gepaard gaande met een vermindering van de produktie in de energie-intensieve ijzer- en staalindustrie en steenkolennijverheid, de vrij gunstige klimatologische omstandigheden en de intering van de statistisch niet getelde voorraden petroleumprodukten die einde 1965 met het oog op de met ingang van 1966 toegepaste belastingverhoging werden opgeslagen.

Het zichtbaar steenkolenverbruik was 10,4 % lager dan in 1965. Zijn aandeel in het totale verbruik van primaire energie bedroeg nog slechts 49,6 % en is voor het eerst geringer dan dit der petroleumprodukten, dat 49,7 % bedroeg. Het valt op dat het aandeel der kolen van 1948 tot 1963 slechts met twee punten per jaar verminderde, terwijl het sedertdien veel vlugger is gedaald, nl. van 62,9 % in 1963 tot 57,1 % in 1964, 53,1 % in 1965 en 49,6 % in 1966.

Het groeitempo van het zichtbaar petroleumverbruik is, mede door genoemde voorraadintering, aanzienlijk afgenomen ; de stijging bedroeg nog slechts 2,9 %, althans volgens de zeer voorlopige gegevens die beschikbaar zijn, tegen gemiddeld 13,3 % over de periode 1948-1966.

De invoer van aardgas bedroeg reeds ongeveer 108 000 t steenkoolequivalent, hoewel hij pas begin oktober meldenswaardig is geworden ; toch bereikte zijn aandeel over gans het jaar nog maar 0,25 % van het totale zichtbare verbruik van primaire energie.

***

In 1966 maakte de ganse Westeuropese steenkoolindustrie dus een hevige structurele crisis door die zich in België bijzonder deed gevoelen wegens zijn buitengewoon ongunstige toestand.

Niettegenstaande de produktie in vergelijking met 1965 met 11,6 % verminderde, overtroffen de voorraden bij het jaareinde de 3 miljoen ton wat een stijging betekent van 600 000 t in een jaar. Deze aangroei had uitsluitend plaats tijdens het eerste halfjaar. Eind juni waren de stocks reeds opgelopen tot 3,1 miljoen ton (+ 33 % in de Kempen en + 22 % in het Zuiderbekken) ; de volgende maanden werden de Kempische voorraden afgebouwd terwijl die in het zuiden van het land nog licht toenamen.

Bovendien werden er, vooral in het Kempisch bekken, nog talrijke verletdagen ingelegd, zodat anders nog ongeveer 1,2 miljoen ton meer steenkool zou gedolven zijn. Ten slotte werden er een zestal mijnen met een totale produktiecapaciteit van 2,4 miljoen ton gesloten. Het aantal zetels in bedrijf daalde hierdoor tot 44 tegen 75 in 1960 en 120 in 1957.

Hadden deze sluitingen van sociaal, economisch en geografisch standpunt uit in bepaalde streken catastrofale gevolgen, toch waren zij onvermijdelijk wegens de hachelijke toestand waarin zich sinds enkele jaren die mijnen bevinden, die vooral vette kolen, bestemd voor de industrie, voortbrengen. Bovendien werden vette kolen uit sommige Limburgse mijnen minder en minder door de staalindustrie verbruikt. Doch ook voor anthraciet en magere kolen zijn er eveneens afzetmoeilijkheden.

52 % van de op het einde van 1966 ingeschreven mijnarbeiders waren vreemdelingen ; percentage dat bij het ondergronds personeel zelfs 64 % bedraagt. De vermindering van de effectieven — min 17 % — lag aanmerkelijk hoger dan door de sluiting van de exploitatiezetels (die ongeveer 8 300 man te werk stelden) kon verklaard worden. Om de herklassering van de door de mijnsluiting getroffen arbeiders in de andere mijnen te bevorderen werd de aanwerving van vreemde arbeiders stopgezet. Procentueel overtrof in 1966 de vermindering van het aantal mijnarbeiders in alle mijncentra, de Borinage en het Centrum uitgezonderd — dit van de daling der produktie. Terwijl de produktie in de bekkens van het Luikse, de Kempen en Charleroi met respectievelijk 16 %, 12,5 % en 6 % afnam werd een daling van het personeel genoteerd van onderscheidelijk 20 %, 17,5 % en 16 %. In de Borinage en het Centrum, waar het produktieverlies ten opzichte van 1965 meer dan 13 % bedroeg, slonk het aantal mijnwerkers met 7 %.

In 1966 werd echter een verdere stijging van het rendement vastgesteld. Verschillende factoren hebben hiertoe bijgedragen o.m. de sluiting van die zetels waar de produktiviteit vrij zwak was, het afromen in meerdere mijnen van de meest rendabele lagen, het opdrijven van de automatisatie en de stop op het aanwerven van vreemde arbeiders met een gering rendement en een snelle wisseling. Toch vertoont het bereikte peil ten overstaan van de andere E.G.K.S.-landen nog een aanzienlijke achterstand. Per ondergrondse arbeider bedraagt de produktiviteit nu 1 794 kg (+ 6 % t.o.v. 1965) in het Zuiderbekken en 2 273 kg (+ 8 %) in de Kempen.

Deze verhoging van het rendement was echter onvoldoende om de stijging van de kostprijs te compenseren. In deze sector, waar het aandeel van de lonen bijzonder hoog is, mag de verhoging van de lonen en sociale lasten in 1966 op ongeveer 9 % geraamd worden zodat hierdoor de kostprijs met 45 F de ton stijgt. Onder druk van het overvloedig buitenlands aanbod vertonen de prijzen van de Belgische steenkool een tendentie tot dalen. Immers, daar er nu in West-Europa een volledig vrije markt voor steenkolen bestaat, zijn de Belgische producenten gedwongen, willen zij op de markt blijven en dit niettegenstaande al hun handicaps, hun prijzen aan te passen aan het peil van dit der andere E.G.K.S.-landen die op hun beurt het prijzenpeil van derde landen trachten na te volgen.

Nochtans is een reorganisatie van de Belgische steenkolenmarkt dringend nodig. De andere E.G.K.S.-landen zijn echter niet meer bereid opnieuw een tijdelijke isolering van de Belgische markt toe te staan nu ook zij met steeds grotere moeilijkheden hebben af te rekenen. Weliswaar heeft het Directorium voor de Kolennijverheid een plan opgesteld waarbij de Belgische steenkoolproduktie in 1970 nog twaalf tot dertien miljoen ton zou bedragen. De geplande

fusie van de 6 Kempische steenkoolmijnen zou inhouden dat de Maatschappijen hun industriële activa in de nieuw te stichten maatschappij zouden inbrengen, terwijl de Overheid er zich zou toe verbinden de exploitatieverliezen en de investeringen integraal te dekken. Door deze concentratie van de produktiemiddelen zou een oplossing inzake het rationaliseren van de produktie en het bepalen van het produktiepeil kunnen gevonden worden.

Om een geordende afbouw van de mijnindustrie te verwezenlijken ging de Regering over tot een aanzienlijke steunverlening. Naast de sociale subsidies, die van 3,5 miljard in 1961 opgelopen zijn tot 6,3 miljard in 1966, werden er in 1966 nog eens 2,9 miljard financiële hulp verleend. Hiervan werd een bedrag van ongeveer 200 miljoen aangewend om die investeringen te financieren, die absoluut noodzakelijk waren om sommige steenkoolmijnen toe te laten verder te blijven werken. Tijdens het eerste halfjaar werden de uitbatingsverliezen vergoed op basis van de vooruitzichten van het Directorium voor de Kolennijverheid, rekening houdend met de aanpassing van de lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. Toch bleek spoedig dat men met dit systeem niet zou kunnen verhinderen dat talrijke mijnen wegens financiële moeilijkheden, alle activiteit zouden moeten staken. Daarom dat voor de tweede helft van 1966 de werkelijke uitbatingsverliezen, na controle van het Directorium, door de Overheid gedekt werden zonder dat er evenwel rekening gehouden werd met de afschrijvingen. Ongeveer 60 % van deze hulp kwam ten goede aan Waalse mijnen. Ten slotte werden in samenwerking met de N.M.K.N. speciale modaliteiten uitgewerkt om de voorraden bij de mijnen te financieren.

Doch ook de andere E.G.K.S.-landen hebben van de Hoge Autoriteit toelating gekregen hun steenkoolindustrie financieel te steunen waardoor hun concurrentiemogelijkheden belangrijk toenamen. Zo bleef in 1966 de invoer uit de 5 partnerlanden op hetzelfde peil als in 1965, terwijl de leveringen uit derde landen met bijna een vierde afnamen. Vooral tijdens het eerste halfjaar was de invoer uit de Duitse Bondsrepubliek en Nederland beduidend hoger, zodat, in vergelijking met de eerste zes maanden van 1965, de globale invoer met 4 % steeg. Toen een vrijwillige invoerbeperking door deze twee E.G.K.S.-landen afgewezen werd, werd medio 1966 overgegaan tot een prijsvermindering met 50 tot 250 F per ton. Hierdoor werd de stijging van de invoer afgeremd.

Wegens het grote aanbod op de Europese energiemarkt en de zwakke concurrentiemogelijkheden van de Belgische steenkool slonk de uitvoer van Belgische steenkolen met ongeveer een derde. Vooral Frankrijk, dat gedurende vele jaren onze beste kliënt was, verminderde zijn aankopen in 1966 met de helft zodat Nederland nu de grootste afnemer is met 42 %.

Ook in 1966 daalde de afzet op de binnenlandse markt minder vlug dan de produktie. Niettegenstaande de technische verbeteringen en de minder gunstige conjunctuur in de ijzer- en staalindustrie, toch was dit de enige sector waarvan de aankopen in vergelijking met 1965, toenamen. Niettegenstaande de leveringen aan de cokes- en gasfabrieken met bijna 800 000 t daalden, steeg hun aandeel in de totale leveringen verder tot 41 %. De afzet van steenkolen voor huisbrand vertegenwoordigt nog steeds een vijfde van het globaal binnenlands verbruik.

In deze sector, waar de concurrentie uit de andere E.G.K.S.-landen zich sterk deed gevoelen, hebben de gunstige climatologische omstandigheden het verbruik alleszins niet bevorderd. Bovendien schijnt het ritme van de verdwijning van de verwarmingsinstallaties met steenkool in 1966 versneld te zijn. De elektriciteitscentrales hebben er zich toe verbonden alle op de markt beschikbare laagwaardige kolen van de Belgische mijnen op te nemen, hoewel zij duurder uitvallen dan de substitutieprodukten. Alhoewel het aandeel van de laagwaardige kolen in de totale steenkoolproduktie als gevolg van de toenemende mechanisatie van de uitdelving aangroeit, toch zijn de aankopen door de elektrische centrales in 1966 voor de tweede opeenvolgende keer gedaald. Andere verbruikers die hun aankopen gevoelig verminderden zijn de spoorwegen die hun elektrisch net verder uitbouwen of de overschakeling op dieseltractie beëindigden ; in de chemische nijverheid en cementfabrieken werd de substitutie van steenkool door andere energiemiddelen versneld.

***

Evenals de andere E.E.G.-landen verzwakte ook in België het expansietempo van het elektriciteitsverbruik. De stijging bedroeg nog slechts 5,3 %, tegen 6,2 % in 1965 en 7,2 % over de periode 1960-1965. Het laagspanningsverbruik nam met 10,5 % toe, tegen 11,3 % in 1965, en bereikt reeds een vierde van het totaal verbruik, tegen 18 % in 1956. Voor de hoogspanning, die sterk afhankelijk is van de economische conjunctuur bedroeg de stijging slechts 4 %, tegen 5 % in het voorgaande jaar. Het industrieel verbruik verliep zeer verschillend naargelang van de sectoren. Voor de mijnen was er een daling met 8 %. In de ijzer- en staalnijverheid, die de belangrijkste afnemer is, was de stijging vrij beperkt. In de metaalverwerkende nijverheid werd 6 % meer verbruikt. Een gelijkaardige aangroei werd voor de chemische nijverheid geboekt, ondanks de daling met 3 % in de stikstofnijverheid, die 40 % van het totaal verbruik van de chemische nijverheid voor haar rekening neemt.

De vraag vanwege de vervoersector, die in 1964 en 1965 op hetzelfde peil gebleven was, daalde met 1,3 % ; vertoonde het verbruik van de trams dat in de jongste jaren aanzienlijk verminderd was, een neiging tot stabilisatie, dan daalden daarentegen de behoeften der spoorwegen wegens het geringere vervoer van zware produkten.

Het groeitempo van de elektriciteitsproduktie lag hoger dan dit van het verbruik door de stijging van de uitvoer met meer dan een vijfde, terwijl de invoer bijna niet toenam.

Sedert vele jaren zijn de prijzen voor laag- en hoogspanning bijna onophoudelijk afgenomen. In 1965 kwam hieraan een einde, en werd een lichte stijging geboekt, die in 1966 werd voortgezet. Een nieuw laagspanningstarief wordt thans uitgewerkt.

De rationalisatie-inspanningen worden onverminderd voortgezet, o.m. door middel van versmelting van produktie- en verdelingsmaatschappijen. Mede hierdoor kan in 1966 het specifiek verbruik van brandstoffen door de centrales eens te meer verminderd worden, en wel met 3,8 %. Deze bezuiniging heeft evenwel niet belet dat het verbruik van Belgische kolen door de voortbrengers-

verdelers en de gemeenschappelijke industriële centrales met 7,4 % is toegenomen, zodat deze centrales reeds meer dan een derde van de Belgische steenkolenproduktie opnemen. Desondanks neemt het aandeel der petroleumprodukten als brandstofbron toe.

Om de verwachte stijging van de vraag in de eerstkomende jaren op te vangen, worden belangrijke investeringsprogramma's uitgevoerd of gepland. De investeringen zouden 9 miljard frank hebben bedragen in 1966, tegen 8 miljard in het voorgaande jaar. Begin 1967 werd de gemeenschappelijke Frans-Belgische kerncentrale te CHOOZ op het net ingeschakeld.

***

Sedert oktober 1966 wordt uit Nederland aardgas ingevoerd. Wegens de tijdrovende ombouw van het net, die nodig is om dit gas als dusdanig te verdelen, was het aantal aldus bediende verbruikers nog vrij gering, maar dank zij de in het voorbije jaar aangelegde leidingen waren de gascentrales van Antwerpen en Brussel reeds in staat aan de verbruikers van hun sector gas met het traditionele hittevermogen (4 250 kcal/m³) te bezorgen, dat voortkwam van het kraken van het rijke aardgas dat 8 000 kcal/m³ bevat. Dit is slechts een dure overgangsoplossing in afwachting dat het net en de talloze typen apparaten omgebouwd of vervangen zijn. Het zal immers nog tot 1972 duren eer die omschakeling voltooid is. De hiertoe vereiste investeringsinspanning wordt op 12 tot 20 miljard frank geraamd en zal in de eerstkomende jaren het voordeel van de gunstiger aankoopprijs van dit gas grotendeels opslorpen ; het aardgas in zijn oorspronkelijke staat geleverd, kost per kcal 5 % minder.

Waar vroeger de buitenlandse handel voor gas onbelangrijk was en een licht uitvoersaldo liet, kwam in 1966 reeds 9 % van de openbare gasdistributie uit Nederland, hoewel de invoer pas begin-oktober noemenswaardig is geworden en nog zeer beperkt is door de nog slechts geringe vervoercapaciteit en de weinig gevorderde ombouw van het distributienet en van de apparaten.

Die invoer heeft reeds de produktie van de gasfabrieken en -centrales, die sinds 1959 zeer sterk toegenomen was, aangepast; hun nettoproduktie lag in de laatste maanden heel wat lager dan in het voorgaande jaar, zodat zij voor gans het jaar licht beneden het peil van 1965 bleef. De produktie der cokesfabrieken die sinds 1962 rond de 2,2 miljard kubieke meter schommelde verminderde in 1966. De financiële toestand van de cokesfabrieken zal dus nog ongunstiger worden dan hij al was, wanneer hun gasverkoop zal wegvallen, daar een compensatie o.v.v. hogere cokesprijzen op verzet stuit vanwege de ijzer- en staalnijverheid, die onder de druk staat van een scherpe wereldconcurrentie.

Het globale binnenlandse gasverbruik door de openbare gasdistributie geleverd nam t.o.v. het voorgaande jaar met slechts 4% toe ; dit is weinig vergeleken met de aangroei over de periode 1959-1965, die 9 % per jaar bedroeg. Het huishoudelijk verbruik, veruit het belangrijkste afzetgebied, steeg nog met 9 %, doch over de periode 1961, toen de degressieve tarieven werden ingevoerd, tot 1965 bedroeg het groeitempo gemiddeld 13,6 %. Door de groeiende aanwending voor verwarmingsdoeleinden nemen de seizoenschommelingen elk jaar

toe zodat de winterspits, volgens de maandgegevens, reeds viermaal hoger ligt dan het minimum in de zomer, daar waar, voor een tiental jaren, het verbruik in de zomer hoger lag dan in de winter. Tevens is die winterspits temperatuurgevoelig : de zachtere temperatuur, die in 1966 geboekt werd, zou aldus de vermindering van het groeitempo verklaren.

Die steeds wijdere seizoenschommelingen stellen scherp het probleem van de voorraadvorming daar de gewone gashouders enkel geschikt zijn om de spitsen in de loop van de dag te bevredigen.

Het handels- en ambachtsverbruik lag bijna 7 % hoger dan in 1965. Daarentegen daalde het industrieel verbruik met een zelfde percentage ; de rechtstreekse leveringen aan de nijverheid waren een weinig lager dan in het voorgaande jaar, onder invloed voor de minder gunstige conjunctuur in de ijzer- en staalnijverheid en in de stikstofnijverheid. De leveringen aan de nijverheid door de openbare distributie waren 7 % lager dan in 1965 ; hun verloop vertoont sedert verscheidene jaren geen verband met de algemene economische conjunctuur.

Ook de post « eigen verbruik en verlies » nam met 7 % toe. De hogere druk en de grotere calorieëninhoud van het aardgas vergt een krachtige inspanning om het verlies op het vervoer- en het distributienet zoveel mogelijk te verminderen.

*
* *

Na de sterke uitbreiding van de raffinagecapaciteit in de jongste jaren en het op gang brengen van nieuwe eenheden, w.o. een nieuwe raffinaderij te Gent met een produktievermogen ten belope van 5 miljoen ton, was 1966 voor de Belgische *petroleumnijverheid* een jaar voor stabilisatie, althans te oordelen naar de zeer voorlopige gegevens, die beschikbaar zijn. De toeneming van de hoeveelheid verwerkte ruwe petroleum was de geringste sedert 1960. Bovendien is ook het expansietempo van de binnenlandse leveringen afgezwakt, als gevolg van de intering der voorraden benzine, gas-oil en lichte fuel-oil, die einde 1965 opgeslagen waren met het oog op de verzwaring der fiscaliteit begin-1966 die toen ook de produktie onder druk hadden gezet. Bovendien was ook de conjuncturele expansie minder sterk geworden, was de temperatuur hoger en werden minder petroleumprodukten geleverd aan de gascentrales sedert de aanvoer van aardgas.

Doch ook de uitvoer steeg minder sterk, terwijl de invoer, die vooral uit gas/Diesel-oil bestaat, verder toenam.

Er werd slechts 1 % meer gas/Diesel-oil verkocht en zelfs 1 % minder fuel-oil, terwijl over de periode 1959-1965 voor deze twee groepen produkten, die samen 70 % van de ganse afzet op de binnenlandse markt beslaan, een jaarlijks groeitempo van respectievelijk 15 en 14 % werd geboekt.

De leveringen van benzine daalden met 2,1 %. Met een jaar vertraging op Nederland en de Duitse Bondsrepubliek hebben de grote maatschappijen nu ook in België een aanzienlijke prijsverlaging doorgevoerd, die naargelang van de streek van 0,50 tot 1 F/liter bedraagt, dit om de toenemende vooruitgang van de kleine bedrijven, die lagere prijzen aanrekenden, tegen te gaan.

Er worden steeds meer reuzetankschepen gebouwd daar ze veel zuiniger uitvallen dan de kleinere, zodat de raffinaderijen aldus de ruwe petroleum veel goedkoper kunnen betrekken. Daar de Belgische havens voor die grote schepen nog niet toegankelijk zijn, komen de concurrentiemogelijkheden van de Belgische raffinaderijen in het gedrang.

★
★ ★

Steenkoolproduktie per bekken

(duizenden tonnen)

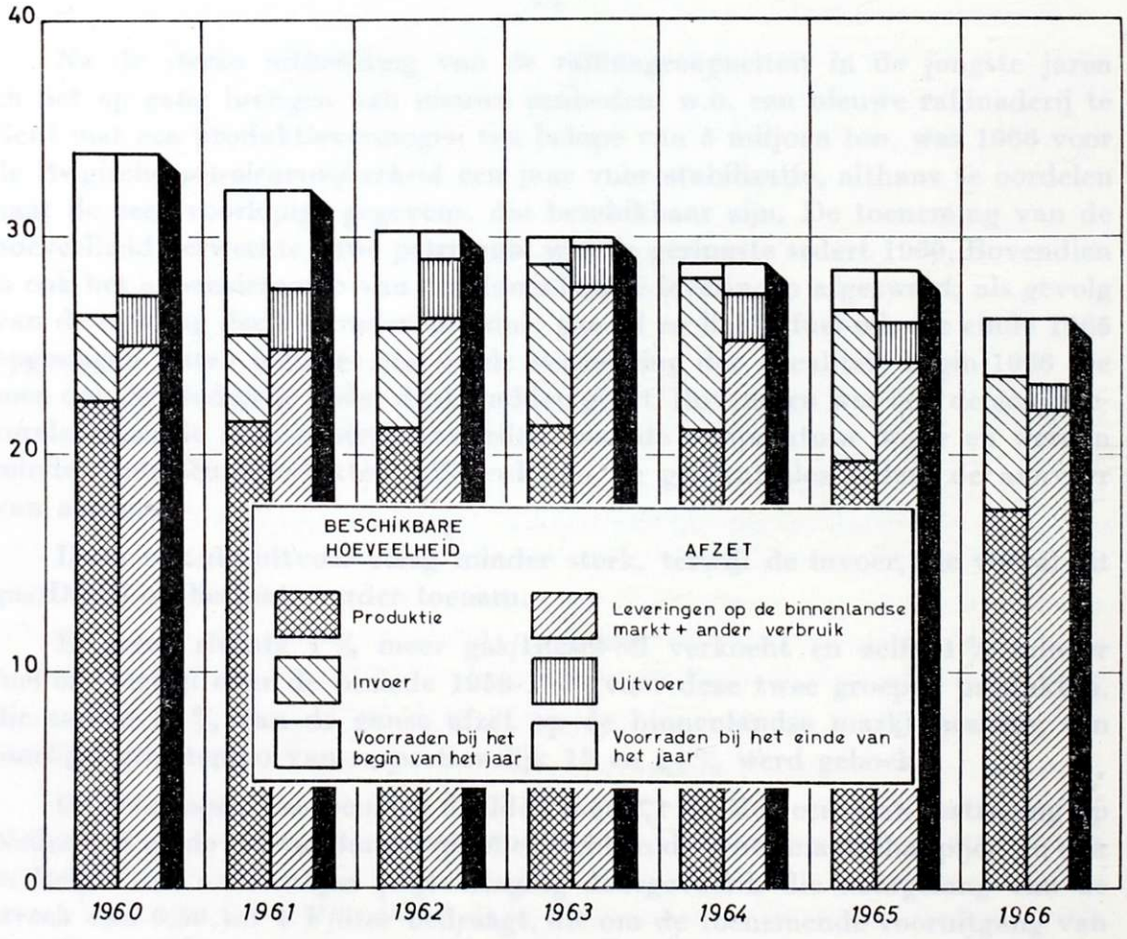
JAARTAL	Borinage Centrum	Charleroi en Namen	Luik	Kempen	Totaal
1957	7 475	6 958	4 323	10 331	29 086
1958	6 542	6 479	4 069	9 973	27 062
1959	4 642	5 520	3 823	8 771	22 757
1960	4 196	5 347	3 538	9 385	22 465
1961	3 708	5 148	3 069	9 611	21 536
1962	3 118	5 198	3 080	9 807	21 204
1963	2 952	5 317	3 082	10 067	21 418
1964	2 843	5 246	3 076	10 140	21 305
1965 (a)	2 652	4 734	2 693	9 706	19 786
1966 (a)	2 300	4 448	2 261	8 490	17 499

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Voorlopige gegevens.

Steenkolenbalans

(miljoenen tonnen)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965 (g)	1966 (g)
I *Nettoproduktie*	22 757	22 469	21 536	21 204	21 416	21 305	19 786	17 499
II *Uit mijnstort door mijnen in activiteit teruggewonnen verkoopbare produkten*	—	—	—	—	—	—	—	—
III *Invoer* (a)	4 875	3 903	4 043	4 753	7 347	6 967 (f)	6 914	6 190
IV *Aankopen door de mijnen*	—	—	—	—	—	300	350	204
V *Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 1 januari*	7 011	7 574	6 639	4 442	1 402	577	1 498	2 419
VI *Beschikbare hoeveelheid steenkool*	34 643	33 946	32 218	30 399	30 165	29 149	28 539	26 312
VII *Afzet :*								
A. *Binnenland* :								
1. Eigen verbruik der mijnondernemingen (+ eigen elektriciteitscentrales)	2 163	1 471 (e)	1 131 (e)	1 063 (e)	1 078 (e)	1 021	1 637	1 494
2. Cokes- en gasfabrieken, ijzer- en staalnijverheid	9 609	9 982	9 549	9 666	9 782	9 815	9 927	9 150
a) Cokesfabrieken	*9 480*	*9 844*	*9 448*	*9 566*	*9 660*	*9 706*	*9 807*	*8 950*
b) Gasfabrieken	*2*							
c) IJzer- en staalnijverheid (b)	*129*	*138*	*101*	*100*	*122*	*109*	*120*	*200*
3. Agglomeraatfabrieken	949	1 014	1 106	1 508	2 109	1 411	1 017	935
4. Elektriciteitscentrales (c)	3 176	3 756	4 284	4 951	4 734	5 156	4 631	4 448
5. Vervoer	792	761	669	565	452	299	190	95
a) Spoorwegen	*772*	*739*	*655*	*550*	*443*	*296*	*190*	*95*
b) Bunkerkolen, sleepdiensten	*18*	*21*	*13*	*13*	*8*	*3*	—	—
c) Binnenscheepvaart	*2*	*1*	*1*	*2*	*1*	—	—	—
6. Andere bedrijfstakken	2 784	2 672	2 648	2 465	2 328	2 110	1 608	1 200
a) Industrie der non-ferrometalen	*362*	*371*	*427*	*276*	*279*	*279*	*289*	*281*
b) Scheikundige nijverheid	*337*	*231*	*272*	*282*	*270*	*158*	*124*	*81*
c) Cementfabrieken	*687*	*732*	*746*	*780*	*787*	*805*	*505*	*243*
d) Verscheidene industrieën	*1 396*	*1 338*	*1 204*	*1 127*	*992*	*868*	*690*	*595*
7. Huishoudelijk contingent (+ levering aan de mijnwerkers)	5 268	5 220	5 405	5 936	7 060	5 310	5 117	4 609
8. Openbare besturen	163	159	176	177	202	181	166	150
Totaal binnenlandse afzet	24 904	25 035	24 969	26 331	27 745	25 303	24 293	22 081
B. *Uitvoer* (d)	2 171	2 275	2 854	2 699	1 868	2 161	1 825	1 195
Totale afzet	27 075	27 310	27 823	29 030	29 613	27 464	26 118	23 276
VIII *Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 31 december*	7 568	6 636	4 395	1 369	552	1 685	2 419	3 046
IX *Vergissingen en weglatingen*	—	—	—	—	—	—	+ 2	— 10

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) De invoer uit het Groothertogdom Luxemburg niet inbegrepen.
(b) Voor andere doeleinden dan om tot cokes te worden verwerkt.
(c) De individuele zelfvoortbrengers niet inbegrepen.
(d) De uitvoer naar het Groothertogdom Luxemburg inbegrepen.
(e) Uitsluitend eigen verbruik der mijnen, zoals ze door de *Annalen der Mijnen van België* gepubliceerd worden. Het verbruik van hun elektriciteitscentrales is overgebracht naar « Elektriciteitscentrales ». Niet vergelijkbaar met de jaren vóór 1960.
(f) Inclusief de invoer van mijnstortschiefers, berekend ton per ton.
(g) Voorlopige gegevens.

Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen

TIJDVAK	Aantal ingeschreven mijnwerkers (duizenden) (a)	Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders per gepresteerde arbeidsdag (maandgemiddelde, duizenden)		Gemiddelde produktie per dagtaak en per arbeider (b) (maandgemiddelde, kilogrammen)	
		Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1958	140,3	90,2	121,7	1 153	842
1959	121,6	77,8	105,9	1 262	907
1960	103,5	62,3	85,9	1 430	1 018
1961	89,9	53,1	73,9	1 541	1 091
1962	84,9	48,9	67,6	1 624	1 156
1963	84,6	49,0	67,1	1 629	1 166
1964	85,0	50,7	68,0	1 574	1 155
1965 (c)	75,1	46,6	62,6	1 660	1 212
1966 (c)	62,4	40,2	54,5	1 758	1 270
1966 (c) Januari	73,3	46,0	61,7	1 711	1 217
Februari	72,0	44,2	59,3	1 768	1 281
Maart	70,2	43,7	58,7	1 774	1 286
April	68,9	42,4	57,3	1 763	1 277
Mei	68,0	42,0	56,6	1 731	1 256
Juni	67,1	41,3	55,9	1 730	1 256
Juli	65,6	37,4	50,7	1 740	1 235
Augustus	64,4	35,2	48,7	1 746	1 241
September	63,5	37,4	51,2	1 787	1 284
Oktober	63,1	37,7	51,3	1 786	1 283
November	62,5	37,9	51,3	1 791	1 299
December	62,4	37,9	51,2	1 822	1 319

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Einde van het tijdvak.
(b) Kader- en bewakingspersoneel inbegrepen.
(c) Voorlopige gegevens.

Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkolenmijnen van 1964 tot 1966

OMSCHRIJVING	Borinage-Centrum		Charleroi		Luik		Zuiderbekkens		Kempen		Het Rijk	
	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t
						1964						
Nettowaarde van de produktie van steenkool en gevaloriseerde brandstofschiefers	2 090	735	4 718	900	3 242	1 054	10 051	900	7 080	698	17 131	804
Bedrijfsuitgaven	2 292	806	4 864	927	3 563	1 158	10 719	960	7 528	742	18 247	856
Vastleggingsuitgaven	35	12	149	28	127	41	310	28	166	16	476	22
Bedrijfswinst of -verlies	— 237	— 83	— 294	— 56	— 448	— 145	— 978	— 88	— 614	— 60	—1 592	— 75
Subsidies en rectificaties (a)	+ 154	+ 54	+ 14	+ 3	+ 1	—	+ 168	+ 15	+ 2	—	+ 170	+ 8
Eindresultaat	**— 83**	**— 29**	**— 280**	**— 53**	**— 447**	**— 145**	**— 810**	**— 73**	**— 612**	**— 60**	**—1 422**	**— 67**
						1965						
Nettowaarde van de produktie van steenkool en gevaloriseerde brandstofschiefers	1 914	722	4 122	871	2 753	1 022	8 789	872	6 646	685	15 435	780
Bedrijfsuitgaven	2 331	879	4 537	958	3 109	1 154	9 977	990	7 302	752	17 279	873
Vastleggingsuitgaven	4	2	128	27	84	31	216	21	85	9	301	15
Bedrijfswinst of -verlies	— 421	— 159	— 544	— 115	— 440	— 163	—1 405	— 139	— 740	— 76	—2 145	— 108
Subsidies en rectificaties (a)	+ 288	+ 109	+ 258	+ 54	+ 293	+ 109	+ 839	+ 83	+ 269	+ 28	+1 108	+ 56
Eindresultaat	**— 133**	**— 50**	**— 286**	**— 60**	**— 147**	**— 54**	**— 565**	**— 56**	**— 472**	**— 49**	**—1 037**	**— 52**
						1966 (b)						
Nettowaarde van de produktie van steenkool en gevaloriseerde brandstofschiefers	1 630	709	3 794	853	2 203	974	7 628	847	5 711	673	13 339	762
Bedrijfsuitgaven	2 144	932	4 595	1 033	2 742	1 212	9 481	1 052	6 945	818	16 426	939
Vastleggingsuitgaven	3	1	90	20	47	21	140	16	76	9	216	12
Bedrijfswinst of -verlies	— 517	— 225	— 891	— 200	— 586	— 259	—1 994	— 221	—1 310	— 154	—3 304	— 189
Subsidies en rectificaties (a)	+ 418	+ 182	+ 790	+ 178	+ 470	+ 208	+1 678	+ 186	+1 083	+ 128	+2 761	+ 158
Eindresultaat	— 99	— 43	— 101	— 23	— 115	— 51	— 315	— 35	— 227	— 27	— 542	— 31

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Het gebeurlijk saldo van het voormalig Solidariteitsfonds, de verschillen voortspruitend uit de raming van verbruikte waren en de andere toelagen van de Staat en van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
(b) Voorlopige gegevens.

Globale economische toestand van de steenkolennijverheid

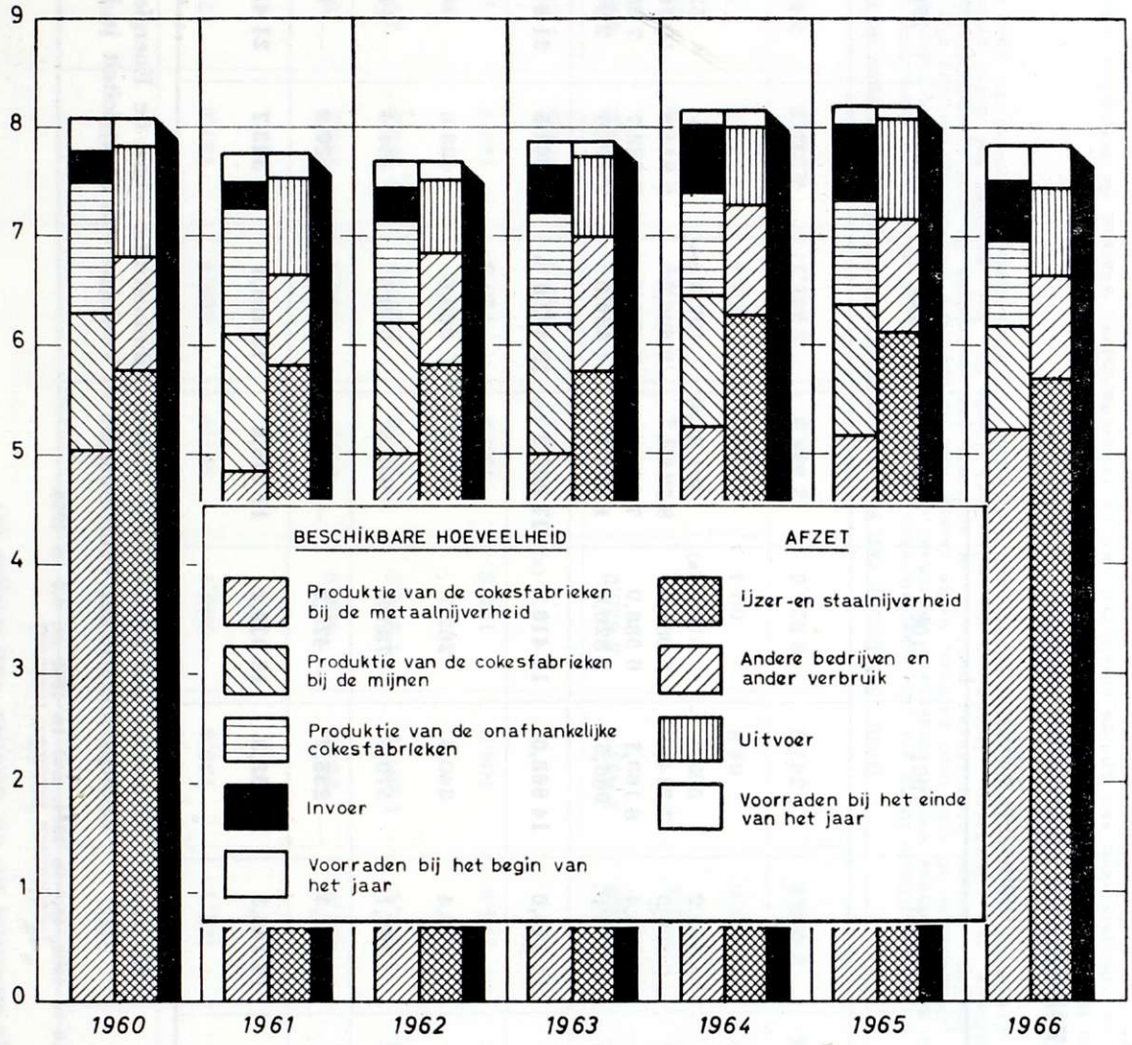
OMSCHRIJVING	In miljoenen franken					In franken per netto geproduceerde ton				
	1962	1963	1964	1965 (a)	1966 (a)	1962	1963	1964	1965 (a)	1966 (a)
Nettowaarde van de produktie van steenkool en van gevaloriseerde brandstofschiefers, zonder toelagen	15 876	17 227	17 131	15 435	13 339	749	804	804	780	762
Bedrijfs- en vastleggingsuitgaven	16 620	17 639	18 723	17 580	16 642	784	823	878	888	951
Overschot (+) of tekort (—) van de netto-produktiewaarde tegenover de uitgaven	**— 745**	**— 413**	**— 1 522**	**— 2 145**	**— 3 304**	**— 35**	**— 19**	**— 75**	**— 108**	**— 189**
	Rechtstreekse toelagen en terugvorderbare overschotten aan de mijnen (b)									
Toelagen aan de mijnbouw	115	55	—	886	2 597	5	3	—	45	148
Toelagen voor betaling eindejaarspremie	—	—	—	218	230	—	—	—	11	13
Andere toelagen	275	283	36	38	40	13	13	2	2	2
Terugvorderbare voorschotten aan de mijnen	—	—	135	19	— 9	—	—	6	1	— 1
Totaal	*390*	*337*	*171*	*1 162*	*2 858*	*18*	*16*	*8*	*59*	*163*
	Toelagen en voorschotten aan het personeel en aan de maatschappelijke zekerheid (b)									
Toelagen voor pensioenen	4 672	4 934	5 078	5 493	5 800	220	230	238	278	331
Andere toelagen (waaronder omscholing)	789	639	262	281	476	37	30	12	14	27
Voorschotten aan het N.P.F.M.	158	38	—	—	—	7	2	—	—	—
Totaal	*5 620*	*5 612*	*5 340*	*5 773*	*6 276*	*265*	*262*	*251*	*292*	*359*
	Algemeen totaal der toelagen en voorschotten, met inbegrip van enkele diverse toelagen (b)									
	6 037	**5 977**	**5 538**	**6 952**	**9 161**	**285**	**279**	**260**	**352**	**524**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Voorlopige gegevens.

(b) Voor de definities, de toekenningsvoorwaarden, de verdere uitsplitsing, de berekeningswijze, de verenigbaarheid met de gemeenschappelijke markt en de plaats van die toelagen en voorschotten in het geheel van het energiebeleid, zie « Rechtstreekse en onrechtstreekse toelagen eigen aan de Belgische steenkolensector 1945-1965. Verenigbaarheid van de sociale toelagen met de gemeenschappelijke markt », Bijvoegsel bij het *Overzicht van de economische ontwikkeling*, Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie, n° 4, 1966.

Hoogovencokesbalans
(miljoenen tonnen)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

Cokesbalans (a)
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966
Produktie	7 161	7 204	7 398	7 334	6 961
Invoer	269	452	619	700	551
Totale aanvoer	**7 430**	**7 656**	**8 017**	**8 034**	**7 512**
Afzet ijzer- en staalnijverheid	5 785	5 779	6 286	6 121	5 705
Andere binnenlandse afzet (b)	1 019	1 223	1 003	1 038	931
Uitvoer	643	723	714	919	807
Totale leveringen	**7 447**	**7 725**	**8 003**	**8 078**	**7 443**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Hoogovencokes, steenkoolhalfcokes.
(b) Eigen verbruik inbegrepen.

Beschikbare elektrische energie

(miljoenen kWh)

OMSCHRIJVING	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Nettoproduktie van elektriciteit :								
Ondernemingen die ten behoeve van de openbare distributie produceren :								
Openbare ondernemingen	419,0	472,2	503,4	518,1 (a)	501,9 (a)	497,3 (a)	507,4	522,4(a)
Particuliere ondernemingen	6 623,4	6 896,5	7 314,9	8 031,7	8 724,4	9 866,3	9 844,8	10 763,6
Industriële zelfvoortbrengers	5 582,8	5 635,4	6 163,1	6 533,9	7 095,5	7 674,5	7 383,7	7 384,1
Gemengde ondernemingen.....	553,8	1 114,0	986,5	1 326,6	1 478,5	1 439,6	2 628,6	2 848,0
Totaal ...	**13 179,0**	**14 118,0**	**14 968,0**	**16 410,4** (a)	**17 800,3** (a)	**19 477,8** (a)	**20 364,5**	**21 518,1**(a)
Invoer	266,0	402,4	340,8	262,7	428,7	360,6	433,6	466,3
Uitvoer	372,4	365,1	576,5	735,9	949,3	709,5	454,4	548,4
Saldo (invoer — uitvoer)	**— 106,4**	**+ 37,3**	**— 235,7**	**— 473,2**	**— 520,6**	**— 348,9**	**— 20,8**	**— 82,1**
Door Belgische netten opgenomen energie ...	**13 072,6**	**14 155,3**	**14 732,3**	**15 937,2**	**17 279,6**	**19 128,8**	**20 343,7**	**21 436,1**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie, Beroepsfederatie der Voortbrengers en Verdelers van Elektriciteit in België.

(a) Inclusief de kernproduktie van Mol (BR3), 3,4 in 1962, 41,8 in 1963, 45,6 in 1964, nul in 1965 en 5,0 in 1966.

Nettoproduktie, in- en uitvoer van netgas (a)

(miljoenen kubieke meters)

OMSCHRIJVING	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (g)
Produktie der gasfabrieken (b) (c)	58,2	107,7	159,4	248,1	407,8	602,4	747,3	732,5
Produktie der cokesfabrieken :								
Produktie bestemd voor de openbare verdeling (d)	882,1	947,9	928,2	996,9	991,7	930,4	916,1	939,7
Produktie bestemd voor rechtstreekse levering aan de nijverheid (d) (e)	1 235,2	1 292,4	1 207,4	1 254,5	1 218,3	1 272,8	1 279,9	1 158,9
Produktie der steenkolenmijnen en der reforminginstallaties (b) (c)	136,5	115,8	108,6	125,5	123,4	120,3	142,3	101,8
Raffinaderijgas en stream (c) (f)	—	—	..	..	156,7	157,5	182,6	136,3
Totaal v. h. in België geproduceerd gas (f) .	**2 311,9**	**2 463,8**	**2 403,6**	**2 625,0**	**2 897,9**	**3 083,4**	**3 268,2**	**3 069,2**
Invoer (c)	9,0	11,4	8,7	8,6	12,4	8,7	7,9	191,0
Uitvoer (c)	68,4	72,0	64,8	60,4	65,1	60,4	60,9	74,7
Totaal van het in België beschikbaar gas (f)	**2 252,6**	**2 403,2**	**2 347,5**	**2 572,9**	**2 845,2**	**3 031,7**	**3 215,2**	**3 185,5**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Deze statistiek heeft betrekking op het gas dat door de pyrogeendistillatie in de gas- en cokesfabrieken wordt voortgebracht en waaraan gebeurlijk watergas, luchtgas, restgas der scheikundige synthèse, hoogovengas en methaangas worden toegevoerd. Zij omvat eveneens de produktie van methaan, rechtstreeks voortkomend uit de steenkolenmijnen, in leidingen vervoerd petroleumgas en ingevoerd aardgas, welke gassen voor de openbare voorziening bestemd zijn. Onderhavige statistiek slaat niet op de hoeveelheid watergas, luchtgas, restgas, hoogovengas, methaan- of vloeibaar gas, die buiten de producerende fabriek wordt vermengd met gas, voortkomend van de pyrogeendistillatie der steenkolen, uitgenomen die welke rechtstreeks aan het openbaar net wordt geleverd. Zij omvat niet het door de cokesfabrieken voortgebrachte of afgenomen gas (steenkolengas of ander), dat voor eigen behoeften wordt aangewend, nl. voor ovenverwarming, enz.

(b) Produktie volledig voor de openbare verdeling bestemd.

(c) Kubieke meters herleid tot 4.250 Kcal aan 15 ° C en 760 mm Hg. Inclusief het aardgas vanaf september 1966.

(d) Kubieke meters herleid tot 4.250 Kcal aan 0° C en 760 mm Hg.

(e) Produktie bestemd voor de rechtstreekse leveringen van de cokesfabrieken aan andere afdelingen van de vennootschapen, waaraan de betrokken cokesfabrieken toebehoren, of aan andere, juridisch onafhankelijke nijverheidsvennootschappen.

(f) Exclusief het raffinaderijgas aan de verbruikers rechtstreeks geleverd.

(g) Voorlopige gegevens.

Openbare gasdistributie

(miljoenen kubieke meters, aanduidingen van de tellers - 15° C, 760mm Hg, 4250 kcal/m³)

OMSCHRIJVING	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (c)
A. *Beschikbaar voor het verbruik* :								
1. Invoer	9,0	11,4	8,7	8,6	12,4	8,7	7,9	191,0 (d)
2. Nettoproduktie van de gasfabrieken en -centrales (a)	58,2	107,7	159,4	248,1	407,8	602,4	747, 3	732,5 (e)
3. Door de cokesfabrieken rechtstreeks geleverd.	116,4	121,0	123,6	122,0	115,7	98,6	8,0	4,1
4. Door tussenkomst der transportmaatschappijen geleverd :								
a) afkomstig van de cokesfabrieken	842,8	900,4	877,1	939,1	960,0	910,7	974,2	1 002,0
b) afkomstig van de kolenmijnen (methaan)	136,5	115,8	108,6	125,5	123,4	120,3	142,3	101,8
c) afkomstig van raffinaderijen	—	—	—	—	156,7	157,5	182,6	136,3
Totaal (b)	**1 163,0**	**1 256,3**	**1 277,6**	**1 443,3**	**1 776,2**	**1 898,2**	**2 062,4**	**2 167,9**
B. *Verdeeld gas* :								
1. Binnenlands verbruik :								
a) Aan de verbruikers geleverd	944,8	1 028,9	1 056,8	1 202,1	1 499,9	1 610,6	1 764,5	1 828,7
— huishoudelijk verbruik	*525,0*	*557,6*	*598,4*	*709,2*	*798,0*	*876,2*	*1 004,6*	*1 100,7*
— handels- en ambachtsverbruik	*47,9*	*52,5*	*58,8*	*66,1*	*87,3*	*88,4*	*104,5*	*111,7*
— industrieel verbruik	*339,1*	*382,6*	*362,8*	*377,9*	*553,3*	*579,7*	*579,7*	*540,0*
— openbare verlichting en openbare diensten en gebouwen	*32,9*	*36,2*	*36,9*	*48,9*	*61,3*	*66,4*	*75,7*	*76,2*
b) Eigen verbruik en verlies	149,8	155,1	155,9	180,5	211,0	227,2	236,9	253,5
Totaal binnenlands verbruik	**1 094,6**	**1 184,0**	**1 212,7**	**1 382,6**	**1 710,9**	**1 837,8**	**2 001,4**	**2 082,2**
2. Uitvoer	68,4	72,0	64,8	60,7	65,1	60,4	60,9	74,7
Totaal (b)	**1 163,0**	**1 256,0**	**1 277,6**	**1 443,2**	**1 776,1**	**1 898,2**	**2 062,3**	**2 156,9**

Bron : Verbond der Gasnijverheid.

(a) Inclusief gas uit vloeibaar petroleumgas, raffinaderijgas en lichte bezines.
(b) Rekening gehouden met het verschil van de voorraden in de gashouders.
(c) Voorlopige gegevens.
(d) Inclusief aardgas, omgerekend tot dezelfde calorieënhoud per m³ als de andere gegevens van de tabel.
(e) Exclusief het in de gascentrales behandelde aardgas, daar dit reeds in de post « Invoer » werd opgenomen.

Produktie en verbruik van petroleumprodukten

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (e)
Verwerkte hoeveelheid ruwe petroleum ...	**6 947**	**7 918**	**8 502**	**12 170**	**13 358**	**15 610**	**16 622**
Produktie :	**6 468**	**7 408**	**7 955**	**11 387**	**12 574**	**14 800**	**15 748**
Auto- en vliegtuigbenzine (a)	1 277	1 471	1 527	1 711	1 865	2 206	2 158
Jet-oil en lampolie	238	228	239	330	428	493	560
White spirit en speciale benzine	113	34	53	61	60	76	115
Gas- en Diesel-oil	2 074	2 389	2 545	3 762	4 163	4 759	4 779
Fuel-oil	2 164	2 485	2 615	3 952	4 283	5 350	5 685
Smeeroliën	32	28	30	31	37	44	}
Asfalt	299	342	387	481	512	411	} 2 451
Raffinaderijgas	179	228	253	336	373	449	}
Andere (b)	142	203	306	723	853	1 012	}
Invoer (c) :	**3 714**	**3 919**	**5 262**	**4 895**	**5 471**	**5 119**	**5 507**
Auto- en vliegtuigbenzine (a)	457	436	504	319	287	255	260
Jet-oil en lampolie	28	28	28	22	16	17	13
White spirit en speciale benzine	22	19	20	23	22	21	24
Gas- en Diesel-oil	1 404	1 476	2 106	2 069	1 892	1 800	2 136
Fuel-oil	1 395	1 461	2 007	1 825	2 378	2 080	2 076
Smeeroliën	199	220	231	244	255	244	}
Asfalt	16	13	17	26	25	28	} 998
Raffinaderijgas	167	208	271	251	268	230	}
Andere (b)	26	58	78	116	328	444	}
Uitvoer (bunkeroliën inbegrepen) (c)	**3 635**	**3 774**	**4 420**	**6 063**	**6 460**	**7 006**	**7 411**
Auto- en vliegtuigbenzine (a)	431	484	585	648	522	734	693
Jet-oil en lampolie	200	159	168	256	362	428	474
White spirit en speciale benzine	95	18	22	35	43	55	76
Gas- en Diesel-oil	1 383	1 274	1 488	1 859	2 164	2 240	2 263
Fuel-oil	1 211	1 466	1 724	2 459	2 475	2 638	2 873
Smeeroliën	118	136	144	156	168	172	}
Asfalt	178	211	243	305	260	207	} 1 032
Raffinaderijgas	17	22	38	48	44	49	}
Andere (b)	2	4	8	297	422	483	}
Leveringen voor het binnenlands verbruik:	**6 655**	**7 270**	**8 651**	**9 750**	**11 418**	**13 289**	**13 636**
Auto- en vliegtuigbenzine (a)	1 235	1 306	1 370	1 420	1 564	1 721	1 685
Jet-oil en lampolie	80	89	99	79	76	82	90
White spirit en speciale benzine	31	33	41	40	36	39	40
Gas- en Diesel-oil	2 100	2 372	3 148	3 500	3 785	4 665	4 710
Fuel-oil	2 475	2 532	2 885	3 282	4 223	4 810	4 765
Smeeroliën	108	108	114	118	128	134	}
Asfalt	131	142	164	200	275	235	} 2 346
Raffinaderijgas	329	417	459	538	574	635	}
Andere (b)	166	271	371	573(d)	757(d)	968(d)	}

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Met inbegrip van jet-oil van het benzine-type.
(b) Paraffine en was; petroleumcokes; andere produkten.
(c) Enkel België.
(d) Fuel-oil voor de scheikunde inbegrepen.
(e) Voorlopige gegevens.

Zichtbaar brutoverbruik van primaire energie (a)

JAARTAL	In duizenden tonnen steenkoolequivalent (7 000 kcal/kg) (b)						In % van het totaal				
	Steenkool (c)	Bruinkool (d)	Netgas (e)	Elektriciteit (f)	Petroleum (g)	Totaal (h)	Steenkool	Bruinkool	Netgas	Elektriciteit	Petroleum
1948.....	25 277	60	— 11	+208	2 072	27 606	91,56	0,22	—0,04	+0,75	7,50
1949.....	23 696	44	— 12	+ 64	2 272	26 064	90,91	0,17	—0,05	+0,25	8,72
1950.....	24 454	47	+ 10	+100	2 971	27 582	88,66	0,17	+0,04	+0,36	10,77
1951.....	27 747	71	+ 28	+116	3 797	31 759	87,37	0,22	+0,09	+0,36	11,96
1952.....	24 739	44	+ 56	+100	4 058	28 997	85,32	0,15	+0,19	+0,34	13,99
1953.....	23 518	55	+ 63	+ 55	4 659	28 350	82,96	0,19	+0,22	+0,19	16,43
1954.....	24 757	63	+ 42	+ 99	5 252	30 213	81,94	0,21	+0,14	+0,33	17,38
1955.....	25 996	69	+ 62	+147	5 885	32 159	80,84	0,21	+0,19	+0,46	18,30
1956.....	27 960	72	+ 70	+151	7 142	35 395	78,99	0,20	+0,20	+0,43	20,18
1957.....	25 826	77	+ 84	+ 38	7 381	33 406	77,31	0,23	+0,25	+0,11	22,09
1958.....	22 368	73	+ 80	+134	8 409	31 064	72,01	0,23	+0,26	+0,43	27,07
1959.....	22 796	66	+ 70	— 4	9 045	31 973	71,29	0,21	+0,22	—0,01	28,28
1960.....	23 299	65	+ 50	+102	10 137	33 653	69,23	0,19	+0,15	+0,30	30,12
1961.....	22 926	66	+ 53	— 22	11 135	34 158	67,12	0,19	+0,16	—0,06	32,60
1962.....	24 454	68	+ 55	—135	13 156	37 598	65,04	0,18	+0,15	—0,36	34,99
1963.....	25 479	74	+ 54	—144	15 062	40 525	62,87	0,18	+0,13	—0,36	37,17
1964.....	23 240	54	+ 51	— 78	17 450	40 717	57,08	0,13	+0,12	—0,19	42,86
1965.....	23 108	56	+ 66	+102	20 163	43 495	53,13	0,13	+0,15	+0,23	46,36
1966 (i)	20 698	47	+138	+ 90	20 746	41 719	49,61	0,11	+0,33	+0,22	49,73

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor Energie.

(a) Herwerkte tabel om ze nauwer te doen aansluiten bij de balansen van de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. en van het Bureau voor de Statistiek van de Europese Gemeenschappen. De belangrijkste wijziging werd aan de reeks « Steenkool » aangebracht : de laagwaardige produkten, die vroeger ton voor ton tegen 7.000 kcal/kg werden aangerekend, worden in het vervolg tegen 5.000 kcal/kg omgerekend. Bovendien werd de reeks « Brandhout » geschrapt, daar de ramingen te weinig betrouwbaar zijn.

(b) Omrekeningscoëfficiënten op basis van de calorische onderwaarde : steenkolen (handelskwaliteiten), steenkoolagglomeraten en cokes : 7.000 kcal/kg; laagwaardige kolen : 5.000 kcal/kg; brandstofschiefers : naar gelang van hun calorieëninhoud; bruinkoolbriketten : 5.000 kcal/kg; netgas : aan de hand van de vooraf tot 1.000 kcal/m³ omgerekende statistieken; elektriciteit uit waterkracht en kernenergie en invoersaldo van elektriciteit : aan de hand van het gemiddelde aantal kcal, ingezet door alle klassieke thermische centrales om 1 kWh voort te brengen; ruwe petroleum en invoersaldo van energetische en niet energetische petroleumprodukten : 10.000 kcal/kg.

(c) Verbruik van steenkolen en brandstofschiefers, invoersaldo en voorraadintering van steenkoolagglomeraten en cokes.

(d) Invoer van bruinkoolbriketten.

(e) Verbruik van het in België opgevangen mijngas en invoersaldo van netgas, waaronder aardgas vanaf 1966.

(f) Produktie van elektriciteit uit waterkracht en kernenergie en invoersaldo van elektriciteit.

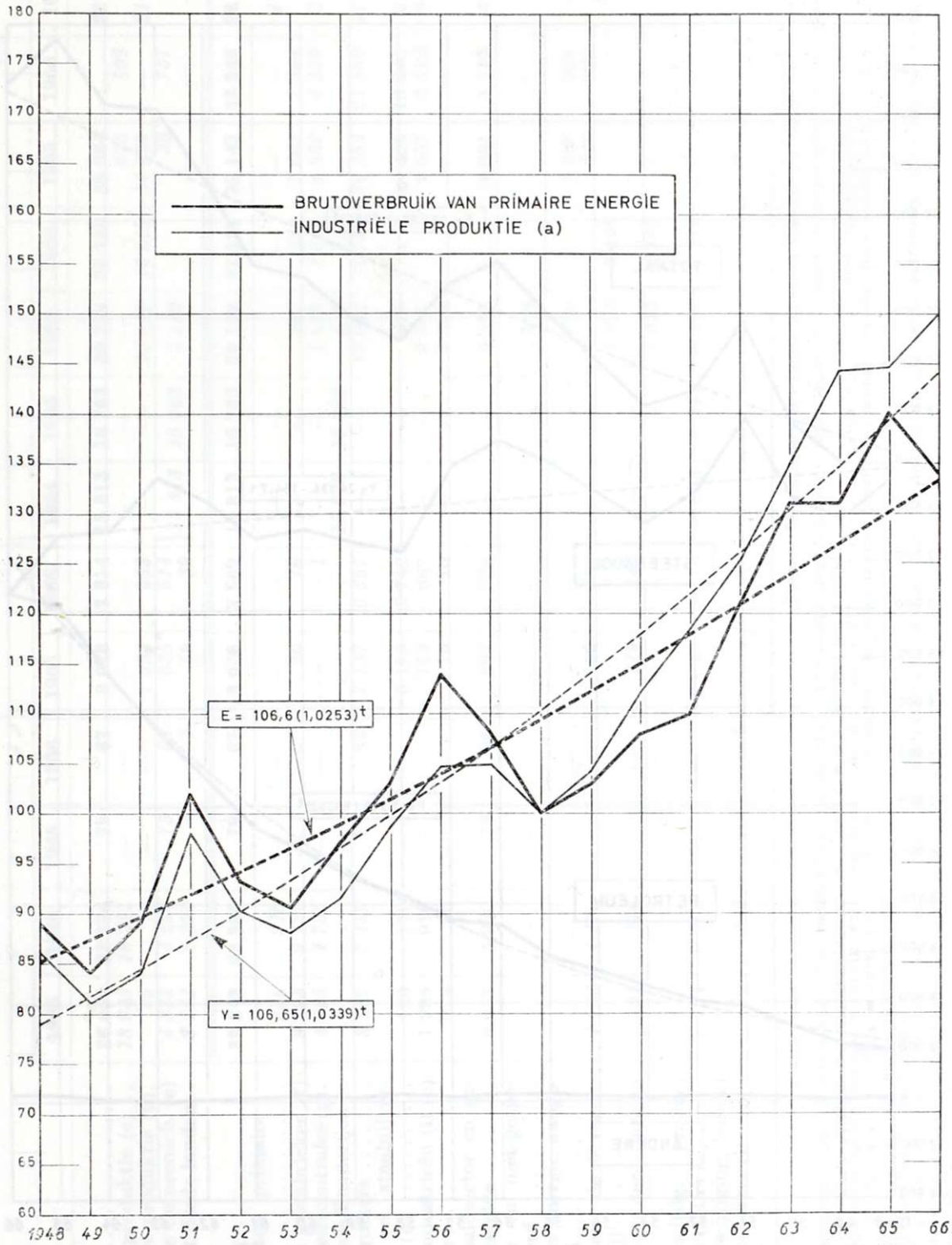
(g) Hoeveelheid in de raffinaderijën verwerkte ruwe petroleum, invoersaldo van energetische en niet energetisch petroleumprodukten en positief verschil tussen de binnenlandse leveringen van geraffineerde produkten, enerzijds, de som van de voortgebrachte hoeveelheid en het invoersaldo van die produkten, anderzijds.

(h) Het totaal moet overeenkomen met de som van de posten « Verbruik der producenten primaire energie, verlies, omvorming en distributie » en « Levering eindverbruikers » (rekening gehouden met de schommelingen der gekende voorraden) in de tabel « **Balans van de totale Energie** ».

(i) Voorlopige gegevens.

Vergelijking tussen het verloop van de indexcijfers der industriële produktie en dat van de indexcijfers van het brutoverbruik van primaire energie

(1958 = 100)

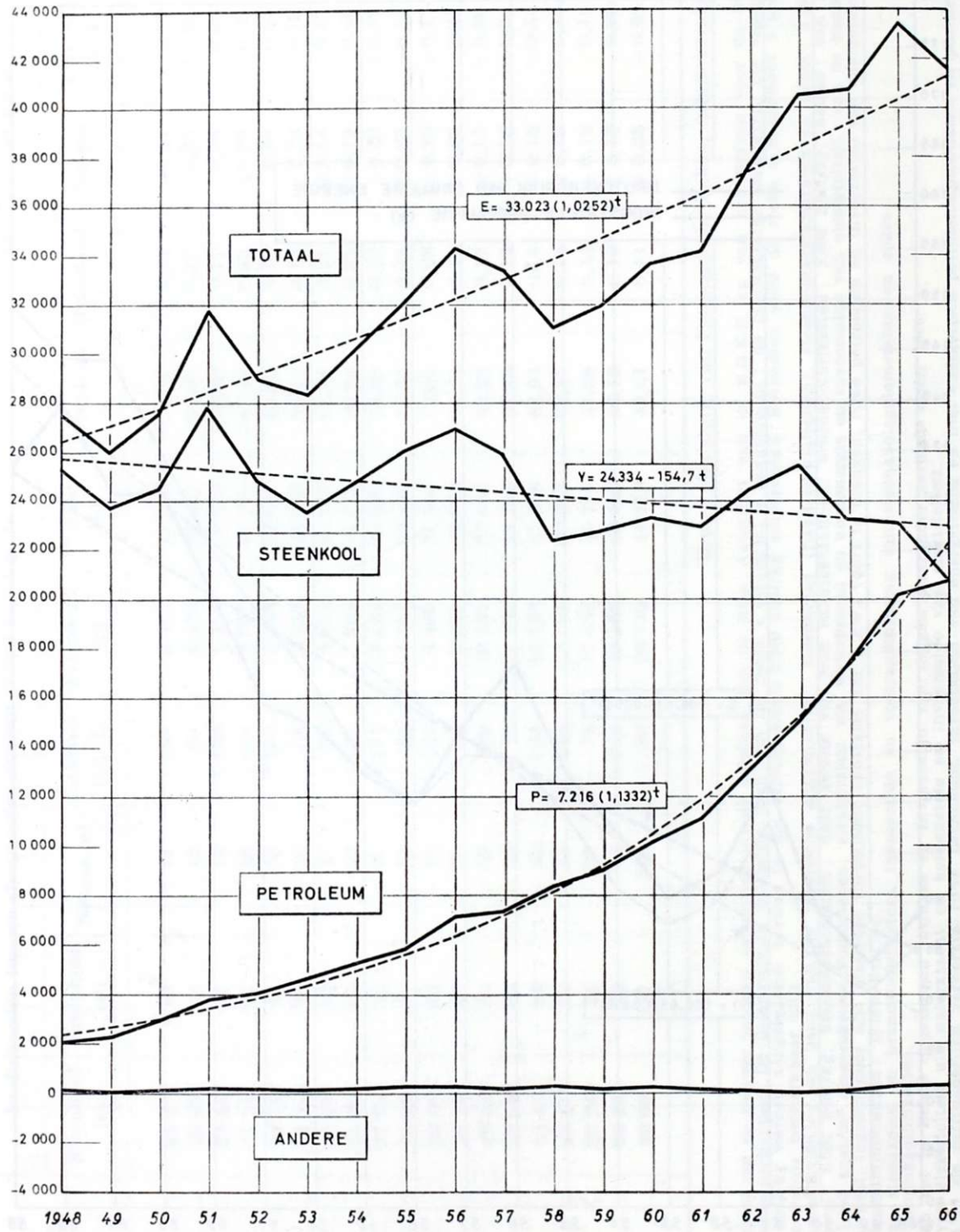

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Van 1948 tot 1953, indexcijfer I.E.S.P.O., Leuven, 1936-1938 = 100; vanaf 1953, indexcijfer N.I.S., 1958 = 100, zonder de bouwnijverheid.

Zichtbaar verbruik van primaire energie (a)

(in duizenden tonnen steenkoolequivalent)

(a) Nieuwe reeks.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Samengevatte energiebalans naar vorm van energie (a)

OMSCHRIJVING	Steenkool en -agglomeraten		Bruinkool-briketten		Cokes		Ruwe petroleum		Petroleum-produkten		Netgas		Elektriciteit (b)	
	10^3 ske		10^3 t		10^3 t		10^3 t		10^3 t		Tcal		10^6 kWh	
	1965	1966	1965	1966	1965	1966	1964	1965	1965	1966	1965	1966	1965	1966
Middelen	**26 094**	**22 754**	**79**	**67**	**8 028**	**7 514**	**15 813**	**16 763**	**20 729**	**22 129**	**35 564**	..	**22 140**	**23 347**
Primaire produktie (c)	*18 935*	*16 281*	—	—	—	—	—	—	—	—	*675*	*502*	*270*	*302*
Secundaire produktie (d)	*85*	*76*	—	—	*7 334*	*553*	—	—	*15 610*	*16 622*	*34 859*	—	*21 436*	*22 579*
Inv. uit de Gemeensch. (e)	*4 333*	*4 294*	*75*	*64*	*635*	*514*	*15 813*	*16 763*	*5 119*	..	*30*	*757*	*434*	*466*
Invoer uit derde landen	*2 741*	*2 103*	*4*	*3*	*59*	*39*					—	—	—	—
Aanwending	**25 842**	**22 920**	**79**	**67**	**8 028**	**7 509**	**15 813**	**16 763**	**20 729**	**22 129**	**35 147**	**33 849**	**22 140**	**23 347**
Producenten primaire energie	*236*	*216*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1 590*	*1 402*
Cokes- en gasfabrieken (f)	*9 598*	*9 122*	—	—	*20*	*16*	—	—	*297*	*241*	*7 662*	*7 344*	*220*	*220*
Elektriciteitscentrales (g)	*4 995*	*4 725*	—	—	—	*1*	—	—	*1 520*	*1 651*	*4 882*	*4 350*	*2 548*	*2 657*
Petroleumraffinaderijen	..	..	—	—	..	..	*15 610*	*16 622*	*810*	*911*	..	..	*171*	*183*
Eindverbruikers	*8 287*	*7 159*	*79*	*65*	*7 137*	*6 657*	—	—	*10 692*	*11 704*	*22 363*	*21 860*	*17 157*	*18 337*
IJzer- en staalnijverheid (h)	123	179	—	—	6 116	5 742	—	—	423	..	13 426	13 245	3 064	3 088
Over. industrieën (i) (c)	1 295	910	—	—	713	667	—	—	3 807	..	2 657	2 512	8 670	9 346
Vervoer	214	90	—	—	16	10	—	—	2 783	..	—	—	703	695
Huisbrandsector en gelijkgestelde	6 655	5 980	78	65	292	238	—	—	3 215	..	4 691	5 115	4 720	5 208
Overige en niet-gespecifieerd	—	—	—	—	—	—	—	—	464	..	—	—	—	—
Niet als energie aangewend	—	—	—	—	—	—	—	—	780	..	1 589	988	—	—
Uitvoer neer de Gemeenschap (j)	*1 742*	*1 176*	—	—	*700*	*660*	—	—	*4 973*	*5 298*	*240*	*295*	*454*	*548*
Uitvoer naar derde landen	*197*	*116*	—	—	*219*	*147*	—	—			—	—	—	—
Bunker	*7*	*3*	—	—	—	—	—	—	*2 033*	*2 105*	—	—	—	—
Voorraadwijzig., produc. en importeurs (k)	*+ 781*	*+ 702*	—	—	*— 48*	*+ 70*	*+ 203*	*+ 141*	*— 376*	*+ 219*	—	—	—	—
Voorraadwijziging, handel en verbruikers (l)	*— 1*	*— 299*	—	*+ 2*	—	*— 42*	—	—	—	—	—	—	—	—

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Balans opgemaakt aan de hand van vlug beschikbare statistieken. Voorlopige gegevens voor 1966. Herwerkte tabel, voornamelijk wat de steenkolen betreft, die in het vervolg in tonnen steenkoolequivalent van 7.000 kcal/kg worden omgerekend.
(b) Niet alle dubbeltellingen inzake verbruik van elektriciteit en dit van andere vormen van energie konden worden uitgeschakeld.
(c) Steenkool : de handelskwaliteiten worden ton voor ton aangerekend; de laagwaardige produkten worden in ske omgerekend tegen 5.000 kcal/kg en de brandstofschiefers op grond van hun calorieëninhoud.
Elektriciteit : inclusief kernenergie.
(d) Steenkool en -agglomeraten : pekverbruik van de agglomeratenfabrieken. Netgas : produktie van de gas- en cokesfabrieken, aankopen van gas bij de petroleumnijverheid en totaal verbruik van hoogovensgas.
(e) Inclusief het aardgas in 1966.
(f) Netgas : eigen verbruik van de cokes- en gasfabrieken en verlies bij de distributie.
(g) Inclusief het verbruik van de zelfvoortbrengers. Elektriciteit : inclusief het verschil tussen de bruto- en nettoproduktie, alsook het verlies bij vervoer en distributie.
(h) Netgas : inclusief het hoogovengas.
(i) Niet inbegrepen het verbruik voor de produktie van elektriciteit.
(j) Inclusief de brandstofschiefers omgerekend tegen 3.640 kcal/kg.
(k) Ruwe petroleum : verschil tussen invoer en de hoeveelheid verwerkte petroleum in de raffinaderijën; petroleumprodukten : verschil tussen de produktie en de invoer, enerzijds, de leveringen anderzijds.
(l) Handel, cokesfabrieken, spoorwegen, elektriciteitscentrales der voortbrengers-verdelers en gemeenschappelijke centrales.

Balans van de totale energie (a)

(in duizenden tonnen steenkoolequivalent)

OMSCHRIJVING	Omrekeningscoëfficiënt	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (g)
Middelen		**40 787**	**42 011**	**45 248**	**53 194**	**55 767**	**57 079**	**55 619**
Primaire produktie		*21 256*	*20 278*	*20 089*	*20 641*	*20 706*	*19 141*	*16 477*
— Steenkool	*1,00*	21 087	20 107	19 931	20 477	20 556	18 935	16 281
— Mijngas	*0,143*	85	85	85	84	81	96	72
— Hydro-elektriciteit	(b)	84	86	71	60	48	110	122
— Kernenergie	(b)	—	—	2	20	21	—	2
Invoer		*19 531*	*21 733*	*25 159*	*32 553*	*35 061*	*37 938*	*39 142*
— Steenkool en agglomeraten	*1,00*	3 974	4 156	4 886	7 576	7 139	7 074	6 397
— Cokes	*1,00*	255	255	276	451	620	694	553
— Bruinkoolbrikketten	*0,71*	65	66	68	74	54	56	47
— Ruwe petroleum	*1,43*	9 697	11 490	12 284	17 261	19 268	22 612	23 971
— Petroleumprodukten	*1,43*	5 337	5 604	7 524	7 000	7 824	7 320	7 875
— Netgas	*0,143*	6	5	5	7	5	4	108
— Elektriciteit	(b)	197	157	116	184	151	178	191
Aanwending binnenland (c)		**33 260**	**34 430**	**37 538**	**41 662**	**41 121**	**42 954**	**41 718**
Verbruik der producenten primaire energie, verlies omvorming en distributie (d)		*7 765*	*7 885*	*8 217*	*8 584*	*8 787*	*9 202*	..
Voorraadwijziging en omvormingsbe-		*173*	*321*	*128*	+ *755*	+ *166*	— *400*	+ *110*

Voorraadwijziging en omvormingsbedrijven (e)		*[illegible]*	*[illegible]*	*[illegible]*	*[illegible]*	*[illegible]*	*[illegible]*	*[illegible]*
Levering eindverbruikers		*25 890*	*26 272*	*29 585*	*31 940*	*31 388*	*31 208*	..
— IJzer- en staalnijverheid		5 353	5 236	5 615	5 860	6 361	6 285	..
— Overige industriën		6 218	6 313	6 771	7 132	8 228	8 872	..
— Vervoer		3 502	3 652	3 792	3 811	3 994	4 294	..
— Huishoud sectoren en gelijkgest.		9 375	9 741	11 812	13 372	11 509	12 835	..
— Niet als energie aangewend		678	755	878	1 104	1 259	1 342	..
— Niet gespecifieerd		764	575	515	661	582	664	..
Voorraadwijziging verbruikers (f)		— *223*	+ *42*	— *190*	+ *383*	+ *235*	— *140*	— *137*
Verkoop buitenland		**8 799**	**9 511**	**10 279**	**12 484**	**13 293**	**13 102**	**12 955**
Uitvoer		*7 697*	*8 004*	*8 362*	*10 316*	*10 695*	*10 189*	*9 942*
— Steenkool en agglomeraten	*1,00*	2 365	2 921	2 918	2 627	2 997	1 939	1 292
— Cokes	*1,00*	988	874	643	723	714	919	807
— Petroleumprodukten	*1,43*	4 124	3 907	4 443	6 521	6 652	7 111	7 576
— Netgas	*0,143*	41	37	34	37	34	34	42
— Elektriciteit	(b)	179	265	324	408	298	186	225
Bunker		*1 102*	*1 507*	*1 917*	*2 168*	*2 598*	*2 913*	*3 013*
— Steenkool	*1,00*	35	27	28	19	13	6	3
— Petroleumprodukten	*1,43*	1 067	1 480	1 889	2 149	2 585	2 907	3 010
Voorraadwijziging producenten en importeurs		**— 1 272**	**— 1 930**	**— 2 569**	**— 952**	**+ 1 353**	**+ 1 023**	**+ 973**
— Steenkool en cokes	*1,00*	— *1 035*	— *2 097*	— *2 692*	— *810*	+ *1 187*	+ *733*	+ *772*
— Ruwe petroleum	*1,43*	— *237*	+ *167*	+ *123*	— *142*	+ *166*	+ *290*	+ *201*

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Herwerkte tabel.
(b) Raming op basis van het specifiek verbruik van alle voortbrengers van thermische energie samen.
(c) Omrekeningscoëfficiënt voor elektriciteit: 0,12. Niet alle dubbeltellingen konden worden vermeden.
(d) Verschilberekening.
(e) Elektriciteitscentrales (kolen), cokesfabrieken (kolen), petroleumraffinaderijen (verschil tussen, enerzijds, de voortbrenging en de invoer en, anderzijds, de leveringen).
(f) IJzer- en staalnijverheid, spoorwegen, handel.
(g) Voorlopige gegevens.

Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (*b*)	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Vaste brandstoffen	— 5 408	— 5 260	— 5 492	— 6 112	— 7 993	— 8 049	— 8 669	— 8 293
— steenkool en bruinkool	— 2 382	— 1 910	— 1 965	— 2 664	— 5 161	— 4 179	— 4 595	— 4 558
— cokes (*c*)	— 2 965	— 3 256	— 3 354	— 3 409	— 3 257	— 4 004	— 3 685	— 3 266
— agglomeraten van steenkool en bruinkool	— 62	— 94	— 173	— 39	+ 425	+ 134	— 389	— 469
Petroleum en petroleumprodukten	— 6 726	— 7 049	— 8 037	— 9 239	— 10 249	— 10 999	— 12 251	— 11 315
— ruwe en half-geraffineerde petroleum	— 7 407	— 7 139	— 7 481	— 7 902	— 11 197	— 11 906	— 13 321	— 12 295
— petroleumderivaten	+ 681	+ 90	— 556	— 1 337	+ 948	+ 907	+ 1 070	+ 980
— lichte oliën	+ *475*	+ *214*	+ *126*	+ *181*	+ *1 132*	+ *734*	+ *1 075*	+ *868*
— halfzware oliën	+ *390*	+ *350*	+ *238*	+ *248*	+ *346*	+ *658*	+ *703*	+ *705*
— zware oliën	+ *200*	— *124*	— *452*	— *1 240*	— *118*	— *85*	— *370*	— *276*
— vloeibaar petroleumgas (d)	— *384*	— *350*	— *468*	— *526*	— *412*	— *400*	— *338*	— *317*
Netgas		— 9	— 6	— 6	— 10	— 10	— 7	— 13
Totaal	—12 134	— 12 318	— 13 535	— 15 357	— 18 252	— 19 058	— 20 927	— 19 621

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Netto-uitvoer (+); netto-invoer (—).
(b) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Steenkool en bruinkool : D. T. 2701.00 + D. T. 2702.00; cokes : D. T. 2704.10 + D. T. 2704.15; agglomeraten van steenkool en bruinkool : D. T. 2701.20 + D. T. 2702.10; ruwe en half-geraffineerde petroleum : D.T. 2709.00; lichte oliën : D.T. 2710.00 + 2710.03 + 2710.05 + 2710.07 + 2710.10; halfzware oliën : D.T. 2710.20 + 2710.23 + 2710.25 + 2710.30; zware oliën : D.T. 2710.40 + 2710.43 + 2710.50 + 2710.60 + 2710.63 + 2710.70; vloeibaar petroleumgas : D.T. 2711.00 + 2711.30 + 2711.50; netgas : D.T. 2718.00 (uitvoer niet beschikbaar). — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.
(c) België heeft een netto-uitvoer; het invoersaldo komt voort van de aankopen van het Groothertogdom Luxemburg.
(d) Netgas inbegrepen voor het jaar 1959.

AFDELING III. — PRODUKTIEVERLOOP IN DE FABRIEKSNIJVERHEID

§ 1. — METAALNIJVERHEID

1. — *IJzer- en Staalnijverheid.*

Volgens de door het Bureau voor de Statistiek der Economische Gemeenschappen verstrekte voorlopige gegevens, bedroeg de wereldproduktie van ruw staal — de Chinese Volksrepubliek niet inbegrepen — in 1966 459,5 miljoen ton. De bereikte recordhoeveelheid van het jaar tevoren werd dus wederom overschreden, maar het groeitempo bleef zwakker worden daar het van 12,2 % in 1964 tot 4,2 % in 1965 en 3 % in 1966 terugliep.

De vooruitgang was hoofdzakelijk te danken aan de stijging in de Verenigde Staten (+ 1,8 %), U.R.S.S. (+ 6,5 %) en Japan (+ 16,1 %), want in de Euromarktlanden en in het Verenigd Koninkrijk liep de produktie terug.

De totale produktie van ruw staal in de E.E.G. daalde met 1 % ; in 1965 en 1964 werd echter een aanzienlijke stijging met respectievelijk + 3,7 % en + 13,1 % genoteerd. De daling vloeit voort uit een teruglopende activiteit in het Groothertogdom Luxemburg (— 4,3 %), in de Duitse Bondsrepubliek (— 4,1 %) en in België (— 2,7 %) ; deze teruggang werd niet opgevangen door een stijging in Italië (+ 7,5 %) en in Nederland (+ 5,2 %). In Frankrijk bleef het peil van het voorgaande jaar gehandhaafd.

Dientengevolge bedraagt het aandeel van het door de Zes landen van de Gemeenschap geproduceerd ruw staal ten opzichte van de rest van de wereld nog slechts 18,6 %, tegenover 19,3 % in 1965.

Anderzijds moet erop gewezen worden dat de totale produktiecapaciteit van ruw staal in de E.E.G. opnieuw sinds het vorig jaar met 6,5 miljoen of met 6,4 % gestegen is, tegenover een stijging met 10,9 % het jaar tevoren. De investeringen die aan deze stijging ten grondslag liggen werden echter reeds gerealiseerd toen de crisis zich openbaarde, ofwel betroffen zij onvermijdelijke modernisaties waarvan eveneens een produktiestijging het gevolg is.

In dit verband moet worden opgemerkt dat de bij de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. binnengekomen aangiften van investeringsprogramma's tijdens het eerste halfjaar 1966 — laatste beschikbare gegevens — 169 miljoen dollar beliepen tegenover respectievelijk 224 en 433 miljoen dollar voor de eerste zes maanden van 1965 en 1964. In 1965 bedroegen de totale uitrustingsprojecten voor het jaar 569 miljoen dollar.

Feitelijk is, met uitzondering van Nederland waar de produktiecapaciteit met 1,7 % daalde als gevolg van de gedeeltelijke sluiting van een fabriek die speciale staalsoorten produceert, de vooruitgang algemeen, hoewel in ieder land een verschillend peil wordt bereikt nl. + 16,1 % in Italië, + 6 % in België,

+ 5,4 % in de Duitse Bondsrepubliek, + 5,2 % in het Groothertogdom Luxemburg, + 3,5 % in Frankrijk.

Het was dan ook tengevolge van de globale produktievermindering, die trouwens in de meeste gevallen voortvloeide uit de door de Hoge Autoriteit gedane aanbeveling om het aanbod aan de vraag aan te passen, duidelijk, dat de gemiddelde bezettingsgraad in de ijzer- en staalnijverheid tussen 1965 en 1966 gevoelig moest dalen, behalve in Nederland. Hij werd aldus van 84,2 % tot 78,4 % teruggebracht, maar aanzienlijke verschillen bleven de zes landen kenmerken.

Terwijl Nederland zijn totale produktiecapaciteit van staal voor 95,1 % benutte (88,8 % in 1965), was dit voor 73,5 % het geval in de Duitse Bondsrepubliek (80,9 % in 1965) voor 78,3 % in Italië (84,6 % in 1965), voor 80,3 % in België (87,5 % in 1965), voor 83,5 % in Frankrijk (86,5 % in 1965) en voor 85,1 % in het Groothertogdom Luxemburg (93,5 % in 1965).

Er moet nog worden opgemerkt dat wat speciale staalsoorten betreft — fijn staal en staallegeringen — de activiteit in de Gemeenschap enigszins gunstiger evolueerde. Met 6,5 miljoen ton steeg deze produktie met 2 %, hetgeen 7,6 % uitmaakt van de totale ruw-staalproduktie.

Wat gietijzer betreft, hier daalde de bezettingsgraad van de hoogovens in de zes landen in dezelfde mate. De gehele E.G.K.S. benutte slechts 78,2 % van haar totale produktiecapaciteit, tegen 84,2 % in 1965. Dit percentage was in Nederland 93,9 % tegen 98,5 % het jaar daarvoor, in het Groothertogdom Luxemburg 83 % tegen 90,1 %, in België 82,2 % tegen 89,2 %, in Franrijk 81,7 % tegen 84 %, in Italië 80,4 % tegen 86,5 % en in de Duitse Bondsrepubliek 72,9 % tegen 80,6 %.

In 1966 lag het peil der door de Euromarktlanden ontvangen orders aan staal, bestemd zowel voor de Europese markten als voor de uitvoer overzee, enigszins hoger (ca. 3 %) dan dat van 1965, gedurende welk jaar de vraag uit de Verenigde Staten abnormaal was opgedreven in het vooruitzicht van stakingen in dit land.

Maar de groeiende overproduktiecapaciteit die zowel in de E.G.K.S. als in de rest van de wereld aan de dag is getreden, was de oorzaak van een nieuwe daling van de verkoopprijzen, variërend naargelang van de produkten en de bestemmingen, maar die toch gemiddeld op 200 F/ton kan worden geraamd.

Het ten opzichte van de vraag te grote aanbod bleef dus de prijzen drukken en de financiële toestand van de ijzer- en staalbedrijven verslechterde steeds meer, doordat deze bedrijven door een opvoering van de produktiviteit de daling van hun ontvangsten slechts gedeeltelijk hebben kunnen opvangen.

Een analyse van deze toestand doet duidelijk uitkomen dat het van belang is een striktere produktie- en verkoopdiscipline in te voeren. De Hoge Autoriteit heeft hiertoe op communautair vlak pogingen aangewend en bij de producenten op aangedrongen dat zij hun produktie aan de werkelijke behoeften zouden aanpassen.

Maar er moet worden opgemerkt dat een dergelijke politiek op lange termijn zou riskeren de toestand in de Europese ijzer- en staalnijverheid te kristalliseren, door alle installaties, zelfs verouderde, in bedrijf te houden.

Het bleek dan ook noodzakelijk dat een dergelijke principiële houding op E.G.K.S.-vlak samengaat met een gezamenlijk overlegd beleid van industriële saneringen en van coördinatie der nieuwe investeringen, zodat een evenwichtige ontwikkeling van de ijzer- en staalindustrie in de zes landen kan worden gewaarborgd.

Gedurende het jaar 1966 heeft de Belgische ijzer- en staalnijverheid een zeker aantal rationalisatiemaatregelen getroffen, die gelijkaardig zijn aan de door andere grote producerende landen genomen maatregelen ; het betreft fusies, een akkoord van samenwerking tussen de ondernemingen en het oprichten van een verkoopkantoor. Van de twee tot stand gekomen fusies, is er één tussen twee belangrijke ondernemingen, waarvan een Frans-Belgische, terwijl de andere werd aangegaan door twee fabrieken van meer bescheiden afmetingen.

De nieuwe groepen, van duidelijk internationale aard en van Europese omvang, bieden grote interne rationalisatiemogelijkheden, bestrijken zeer volledige fabricageprogramma's en beschikken over ruime middelen.

Bovendien had in november op initiatief van de Regering een conferentie van de staalnijverheid plaats. Alle betrokken partijen waren het eens over de noodzaak van een overlegd actieprogramma om de bijzondere problemen op te lossen die voortvloeien uit het aanpassen van de sector aan de huidige economische omstandigheden. Tot dat doel werd besloten een permanent overlegorgaan in het leven te roepen waarin vertegenwoordigers van de Regering, van de producenten en van de vakbonden zullen samenwerken.

Volgens voorlopige gegevens daalde de Belgische produktie van ruw gietijzer van 1965 op 1966 met 1,6 %, de produktie van ruw staal met 2,6 % terwijl de produktie van eindprodukten met 2,3 % steeg.

In december 1966 waren nog 39 hoogovens in bedrijf tegen 43 in december 1965, terwijl het aantal werknemers medio december 45 438 bedroeg tegen 47 313 op hetzelfde tijdstip van het vorig jaar.

De uitvoer van produkten van de ijzer- en staalnijverheid, met uitzondering van ijzererts en schroot, beliep 52,2 miljard frank tegen 54,3 miljard frank in 1965, dus een daling met 3,9 %. In volume bedraagt deze teruggang 4,4 %.

In feite is de daling algemeen doch bescheiden van omvang, met uitzondering van de uitvoer van ijzerlegeringen die stijgt en van universaalplaten en ander plaatijzer en plaatstaal en van ijzer- en staaldraad waarvoor de export op hetzelfde peil blijft.

Anderzijds wijzen de invoerstatistieken voor dezelfde produkten op een stijging met 20,4 % van de waarde en met 24,7 % van het volume. De meest aanzienlijke stijgingen worden genoteerd in de invoer van staalblokken en andere halffabrikaten alsmede van universaalplaten en ander plaatijzer en plaatstaal.

2. — *Nijverheid der non-ferrometalen.*

Na de snelle ontwikkeling die zij de laatste jaren had gekend, zag de Europese industrie der non-ferrometalen zich geplaatst tegenover een vertraging van de economische expansie in de E.E.G. Als gevolg daarvan maakte de schaarste van bepaalde non-ferrometalen, die een zware druk uitoefende op de noteringen

op de markt te Londen, plaats voor een duidelijke ontspanning. Een algemene daling van de koersen van grondstoffen was hiervan het gevolg.

Anderzijds schijnen de eerste ramingen erop te wijzen dat de wereldproduktie en het wereldverbruik der voornaamste non-ferrometalen een punt van evenwicht hebben bereikt, terwijl in de voorgaande jaren de vraag het aanbod aanzienlijk had overtroffen. Het gevolg hiervan was een tekort dat moest worden aangevuld door de verkoop van particuliere voorraden en van een gedeelte van de strategische reserves van de Verenigde Staten.

Twee factoren hielpen dit evenwicht bereiken : enerzijds, de snelle aanpassing der industriële technieken, die in talrijke gevallen een tegengewicht vormde voor de in 1966 opgetreden sociale conflicten en andere oorzaken van het stopzetten van de arbeid en waarvan het koper het voornaamste slachtoffer was ; anderzijds, de in het verbruik opgetreden vertraging, die werd veroorzaakt door de minder snelle conjuncturele ontwikkeling en, met name de crisis in de staalindustrie.

Een vergelijking tussen de schommelingen in de koersnoteringen te Londen tussen 31 december 1965 en 30 december 1966, doet een vermindering van de druk uitkomen.

Terwijl de aluminiumkoers van £ 196 per ton in 1966 niet meer varieerde dan in 1965 of in 1964, wordt gedurende de betreffende periode een algemene koersdaling waargenomen voor de andere belangrijke non-ferrometalen : — 6,8 % voor zink, — 14,3 % voor tin, — 20,2 % voor koper en — 27,8 % voor lood.

Politieke en sociale moeilijkheden — stakingen in sommige grote produktiecentra, het Engels-Rhodesisch conflict, het conflict tussen de Union Minière en Kongo — hebben uitzonderlijke koersschommelingen voor koper veroorzaakt — met een maximum van £ 790 per ton en een minimum van £ 356 per ton in 1966.

Het is trouwens niet onmogelijk dat het aluminium geprofiteerd heeft van de koersstijgingen voor rood koper, want het wordt thans op veel groter schaal aangewend en zijn vastere koersnoteringen heeft de vraag ernaar aangemoedigd.

Hoewel hier eveneens een dalende tendens werd waargenomen, was de tinprijs aan minder aanzienlijke schommelingen onderhevig : na een maximum van £ 1 452,5 per ton te hebben bereikt, daalde deze koers op 30 december 1966 tot £ 1 206. Het wereldtekort bestaat nog steeds, maar het zou in 1966 tot ca. 11 000 ton zijn teruggebracht en zijn aangevuld door verkopen uit Amerikaanse strategische reserves.

De noteringen voor lood werden sterker beïnvloed dan de zinknoteringen, daar zij tussen de twee betreffende data met 27,8 % daalden (met een maximum van £ 111,4 per ton en een minimum van £ 78,5) terwijl de zinkprijzen slechts met 6,8 % terugliepen (maximum £ 113 en minimum £ 94). In deze laatste sector constateert men dat de op 30 december 1966 genoteerde koers van £ 102 per ton, precies op het niveau ligt dat voor zink f.o.b. sinds 23 maart 1966 door de voornaamste producenten werd vastgesteld, ter voorkoming van ondoordachte stijgingen, tengevolge waarvan blijkbaar naar een substitutiegoed zou worden uitgekeken.

In het algemeen is de toelevering van grondstoffen aan de Europese fabrieken in 1966 zeer bevredigend geweest. Wat echter looderts betreft, bepaalde moeilijkheden bleven zich hier voordoen en de vertraging van de activiteit vloeit voort uit de minder snelle conjuctuurontwikkeling die in de zes landen werd waargenomen, alsmede uit bepaalde manœuvers waarmee derde landen trachten de E.E.G.-markt op gebied van zink en lood te beïnvloeden, hetgeen er trouwens reeds toe heeft geleid, dat een Belgische producent van ruw zink zijn activiteiten heeft moeten stopzetten.

Geen enkele communautaire beschermende maatregel werd nl. nog voor deze beide metalen genomen en voor de problemen die voortvloeien uit het bestaan van contingenten zonder invoerrecht en uit het niet daadwerkelijk toepassen van het Gemeenschappelijk Buitentarief, werd nog geen oplossing gevonden. Dientengevolge maken de lood- en zinkindustrieën in de Gemeenschap een moeilijke situatie door en hebben aan het eind van het jaar hun produktie moeten inkrimpen.

In België daalde de produktie van non-ferrometalen van eerste en tweede smelting met 1,7 %. Dit is de eerste, sinds 1962, in deze sector waargenomen daling. In 1965 was de produktie met 10,9 % gestegen. De zinkproduktie bedroeg in 1966 252 000 ton, hetgeen een stijging van 5 % betekent ten opzichte van 1965, doch deze produktie ligt slechts weinig hoger dan het reeds in 1960 bereikte peil van 248 000 ton. Deze situatie komt geenszins overeen met de progressieve expansie die deze industrie in de wereld kent.

De loodproduktie daalde van het ene jaar tot het andere van 110,8 op 92,7 duizend ton, een daling met 16,3 %, die aldus een groot gedeelte van de in 1965 genoteerde stijging opheft.

De produktie van ruw koper liep ten opzichte van 1965 enigszins terug, met 1,9%, niet zozeer als gevolg van een ommekeer in de conjunctuur, alswel van de technische aanpassingen ter vergroting van de produktiecapaciteit, die haar uiterste grenzen bereikt had.

In twaalf maanden steeg de produktie van ruw tin met 1 300 ton, ofwel 24,5 %, doch deze stijging vormt slechts een gedeeltelijk tegengewicht voor de aanzienlijke teruggang van de laatste jaren.

De produktie van ruwe aluminium daalde van 3 200 tot 2 500 ton, daling met 21,9 %, en valt terug beneden het in 1962 bereikte peil (2 800 ton). Het betreft hier echter slechts aluminium van tweede smelting, d.w.z. uit schroot gewonnen.

Voor de halffabrikaten heeft de stijgende tendens, die zich reeds sedert verscheidene jaren heeft getoond, zich gehandhaafd met een vooruitgang van 4,2 %, maar deze ontwikkeling is uitsluitend te danken aan het aluminium, waarvan het expansiepercentage 28 % bedroeg. Inderdaad, de produktie van halffabrikaten in koper, daalde met 13 % als gevolg van het feit dat verbruikers, die ontmoedigd waren door de hoge en onvaste prijzen van dit metaal, zich terugtrokken ; de produktie van halffabrikaten in lood verminderde met 2,6 % en die van halffabrikaten in zink bleef op hetzelfde peil.

Opgemerkt dient nog te worden dat wat betreft speciale en ultra-zuivere metalen sinds een tiental jaren belangrijke inspanningen werden verricht op

gebied van onderzoekswerk, technologie en nieuwe toepassingen, met het oog op de door bepaalde baanbrekende sectoren, zoals electronica, lucht- en ruimtevaartonderzoek geboden mogelijkheden.

De export van geraffineerde ruwe metalen en van halffabrikaten steeg van 1965 tot 1966, dank zij vooral de uitvoer van ruw koper (+ 46 %) en van halffabrikaten in aluminium (+ 33,5 %) en in koper (+ 18,7 %).

Daarentegen viel een sterke daling waar te nemen van de verkoop op buitenlandse markten van ruw lood (— 30,8 %).

3. — *Metaalverwerkende nijverheid.*

De vertraging in de conjunctuur, die reeds in 1965 zichtbaar werd, trad in 1966 in de metaalverwerkende nijverheid als geheel nog duidelijker aan de dag.

Volgens het door het Nationaal Instituut voor de Statistiek berekend vlugge indexcijfer, steeg het globaal activiteitspeil in 1966 met slechts 3,4 % ; het jaar tevoren nam het echter met 5,2 % toe. Tengevolge van de zeer grote heterogeniteit in deze nijverheidssector, is het duidelijk dat een globale raming niet overeenkomt met de economische toestand der verschillende groepen, waarvan de markten uiteraard zeer uiteenlopende evoluties kennen.

Hoewel bepaalde ondernemingen een zeer gunstige conjunctuur bleven doormaken, gesteund door een voldoende rendabiliteit, ondergingen andere bedrijven, waarvan het aantal de laatste twee jaren gevoelig is toegenomen, de gevolgen van de in de zaken opgetreden vertraging.

Deze toestand verklaart waarom de Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal) geen globaal waardecijfer geeft over het activiteitspeil van de sector in 1966, doch veeleer de evolutie der orders en leveringen tijdens dit jaar nagaat, daar deze beter de atmosfeer in 1966 weergeeft.

Aldus bleef, tegen werkelijke prijzen, het stijgingstempo der buitenlandse bestellingen verder dalen en liep van + 22,8 % in 1964 en + 15,7 % in 1965 terug tot + 10,0 % in 1966.

Op de binnenlandse markt trad de daling eveneens duidelijker aan de dag, daar het groeipercentage der nieuwe bestellingen, dat in 1964 nog 7,9 % en in 1965 nog 4,7 % bedroeg, in 1966 nog slechts een vooruitgang van 3,3 % toonde.

Globaal gezien steeg de orderportefeuille tegen werkelijke prijzen met 6,4 % en tegen vaste prijzen met 3,9 %.

De bestellingen uit het buitenland geven een krachtige stijging te zien in de sector kapitaalgoederen en meer in het bijzonder voor werktuigmachines en aanverwante industrieën, textielmachines en bijbehoren, meet- en soortgelijke apparaten, alsmede in de sector spoorwegmaterieel, autobouw en onderdelen voor auto's. De tendens bleef gunstig voor draad- en metaaltrekkerijen, koudwalserijen, plaatbewerking, metalen toebehoren voor de bouwsector, metaalbouw, machinebouw, diverse mekanieken, elektrische uitrusting en specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinstallaties ; de bestellingen bleven echter op hetzelfde peil of liepen zelfs enigermate terug in de staalgieterijen, ijzergieterijen,

smederijen, in de sectoren stamp- en perswerk, beklede platen, motorrijwielen, rijwielen en onderdelen, elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen, drijfkrachtmachines, compressoren en hydraulische machines, hijs-, vervoer en weegapparaten ; de teruggang was zeer duidelijk in de scheepsbouw.

In 1965 werden in de verschillende sectoren eveneens zeer uiteenlopende nieuwe orders genoteerd. De voornaamste vooruitgang werd geboekt in de sectoren autobouw en onderdelen voor auto's, specifieke uitrusting en volledige industriële installaties terwijl de grootste teruggang werd waargenomen in de ijzergieterijen, beklede platen, motorrijwielen, rijwielen en onderdelen hiervan, hijs-, vervoer en weegapparaten, meetapparaten en vervoermaterieel.

Op de binnenlandse markt waar de conjunctuur minder aan hevige schommelingen onderhevig is, toonden alleen de nieuw geboekte orders voor de scheepsbouw een sterke stijging terwijl de bestellingen aan de staal- en ijzergieterijen, aan de sectoren elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen tamelijk sterk terugliepen. In de andere industrieën bleven de orders min of meer op een zelfde niveau als in 1965 met als uitzondering metalen toebehoren voor de bouwsector en bepaalde kapitaalgoederen die nog steeds een stijging vertonen.

In 1965 waren de bestellingen van spoorwegmaterieel en metaalbouw aanzienlijk gedaald, zij waren echter sterk gestegen op het gebied van de elektrische huishoudapparaten, staal- en ijzergieterijen, draad- en metaaltrekkerijen en koudwalserijen. Elders bleven de orderportefeuilles op hetzelfde peil of daalden enigszins.

Het groeitempo van de uitvoer van produkten van de metaalverwerkende nijverheid dat sinds 1960 jaarlijks met 17,5 % gemiddeld steeg, werd onderbroken, daar het in 1966 nog slechts 4,3 % zou bedragen.

Anderzijds stegen de leveringen in België van een jaar tot het andere met slechts 1,4 % (+ 2,3 % in 1965).

Gezien de leveringen van duurzame verbruiksgoederen in 1965 sterk waren toegenomen zowel wat de uitvoer betreft als op de binnenlandse markt, is de stijging in 1966 daarentegen van weinig betekenis en zij heeft zelfs plaats gemaakt voor een lichte daling in de sectoren elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen.

Globaal gezien hebben de leveringen van produkten van eerste bewerking zich op hetzelfde niveau gehandhaafd als het jaar tevoren, waarbij de op de binnenlandse markt aan de dag getreden lichte teruggang opgevangen werd door een enigszins hogere uitvoer.

Zoals in 1965 kenden de leveringen van kapitaalgoederen naar het buitenland de grootste expansie. Het tempo waarin deze leveringen geschiedden daalde echter. Op de binnenlandse markt was deze tendens nog duidelijker.

Op het gebied van vervoermaterieel, werd de stagnatie in de verkopen op de nationale markt meer dan goedgemaakt door de aanhoudende toeneming van de uitvoer van auto's en onderdelen.

In de geografische bestemming van de uitvoer kwam tussen 1965 en 1966 weinig verandering. Toch nam de Euromarkt slechts 63,9 % van deze uitvoer voor haar rekening, tegen 65,1 % in 1965 en 64,7 % in 1964. Het aandeel van de

andere geïndustrialiseerde landen bedroeg 24,2 % (23 % in 1965) en dat van de ontwikkelingslanden 11,9 % (12 % in 1965).

De Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal) wijst op de ononderbroken stijging van de wederuitvoer waarin het aandeel van de toegevoegde waarde in België geringer is dan in de gewone uitvoer.

Volgens de voorlopige gegevens zou de invoer met 8,7 % zijn toegenomen.

Prijsstijgingen bleven zeer beperkt, (+ 2,5 % in 1966 en 3,7 % in 1965) ondanks de toenemende produktiekosten, gevolg van de scherpe concurrentie.

Het aantal arbeidsuren daalde licht (— 2,4 %), maar dit is de prijs die de ondernemingen moesten betalen voor een voortdurende stijging van de produktiviteit in de fabrieken, waardoor de stijging van de kosten per arbeidsuur gedeeltelijk konden worden opgevangen.

Het aantal werknemers steeg in één jaar van 290 100 tot 290 600, tengevolge van de stijging van het aantal bedienden (+ 3,4 %).

De slechter wordende rendabiliteit der ondernemingen wordt onderstreept door de tegen midden 1966 door de Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid verrichte enquête, waaruit een daling met 15 % blijkt van de investeringen in alle ondernemingen, behalve in die waarvan de installatie niet beëindigd was. Deze investeringen vallen aldus beneden het in 1961 bereikte peil.

Tengevolge van het feit echter dat bepaalde nieuwe buitenlandse ondernemingen met grootscheepse projecten in 1966 voor meer dan 7 miljard hebben geïnvesteerd, bereikte het bedrag der tijdens de 12 maanden geïnvesteerde kapitalen 11,5 miljard frank. Deze cijfers getuigen van de belangrijke structurele wijzigingen die zich in de metaalverwerkende nijverheid voltrekken.

Het detailoverzicht van de ontwikkeling in de verschillende takken van de metaalwerwerkende nijverheid geeft aanleiding tot het volgend commentaar :

In de sector van de eerste metaalbewerking, zette de reeds in 1965 aan de dag getreden stagnatie zich in 1966 voort ; nochtans deden er zich grote verschillen voor naar gelang van de groep en van de markt. Leveringen van beklede platen stegen op de binnenlandse markt, doch de export ervan daalde. De stabilisatie op het niveau van het voorgaande jaar doet echter een conjunctuur verwachten zonder hevige schommelingen. In de sectoren draad- en metaaltrekkerijen en koudwalserijen werd de activiteit in grotere mate door de uitvoer ondersteund, daar hier de leveringen en orders een gunstige tendens bleven tonen. Hoewel anderzijds de vermindering van de orders die in 1965 in de sectoren smeed-, stamp- en perswerk werd waargenomen zwaar heeft gedrukt op de produktie in 1966, deden de nieuwe orders die door de binnenlandse markt werden geplaatst een verbetering verwachten. De staal- en ijzergieterijen maken een crisisperiode door want het aantal orders vermindert, de produktie daalt en de gewaarborgde activiteitsduur wordt steeds korter.

In de sector duurzame verbruiksgoederen remde de in 1965 opgetreden vervlakking in de orderpositie de op een hoog peil gestabiliseerde expansie. De concurrentie van buitenlandse produkten is nog steeds zeer levendig. In de sectoren elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen, waar een onmis-

kenbare verzadiging aan de dag is getreden, loopt de produktie voor de eerste maal sinds 1962 terug en de evolutie van de orderpositie doet een nieuwe daling voor 1967 verwachten. De produktie van motorrijwielen, rijwielen en onderdelen loopt voortdurend terug. Daarentegen kent de plaatbewerking en voornamelijk de produktie van metalen toebehoren voor het bouwbedrijf een voortdurende vooruitgang en de in 1966 in deze sectoren genoteerde orders doet een gunstige toekomst verwachten.

Wat de kapitaalsgoederen betreft, hier nam de stijging van de leveringen van de metaalbouw, die in 1965 reeds een aanzienlijke expansie kende, in 1966 nog verder toe en bereikte 11,6 % op de binnenlandse markt en 41,4 % bij de uitvoer. Uit de toegenomen vraag op beide markten zou een tempoversnelling van de activiteit kunnen voortvloeien.

Wat de machinebouw betreft, de statistieken tonen een — hoewel bescheiden — algemene stijging, van de leveringen in België. De uitvoer bleef, globaal gezien, vorderingen maken, hoewel in een steeds verder vertraagd tempo. Deze vertraging was vorig jaar reeds waargenomen, doch bleef verborgen achter de opmerkelijke groei van de uitvoer van specifieke uitrustingen en van volledige nijverheidsinstallaties. De bestellingen van de binnenlandse markt waren vast of maakten zeer lichte vorderingen ten opzichte van het in 1965 bereikte peil, behalve wat betreft de diverse mekanieken die enigszins terugliepen. Daarentegen bleef de orderportefeuille voor wat de uitvoer betreft een gunstige periode doormaken, vooral in de sectoren machinewerktuigen, textielmachines en toebehoren, diverse mekanieken en meet- en soortgelijke apparaten.

De leveringen van en orders voor elektrische investeringsgoederen liepen op de binnenlandse markt enigszins terug terwijl het expansietempo van de uitvoer bleef stijgen.

In de scheepsbouw werden op de binnenlandse markt nieuwe orders geboekt, waardoor de daling van het aantal buitenlandse orders zal worden opgevangen, maar de toestand is zeer ongunstig op de rivierwerven waar meerdere ondernemingen tot werkloosheid worden gedoemd na voltooiïng van de aan gang zijnde werken.

Voor wat de produktie van spoorwegmaterieel betreft, hier heeft het aankoopprogramma van de N.M.B.S. in 1966 voor een hoge graad van activiteit gezorgd, maar de voltooiïng van dit programma doet problemen rijzen die niet alle door de toeneming van het aantal orders uit het buitenland kunnen worden opgelost.

Daarentegen viel in de automobielindustrie een blijvende snelle stijging van de leveringen en bestellingen voor de uitvoer waar te nemen.

★

★ ★

Ruwstaalproduktie in de Gemeenschap en in de wereld

LAND	Ruwstaalproduktie (duizenden tonnen)									Aandeel van de wereldproduktie (%)								
	1952	1957	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (a)	1952	1957	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (a)
Duitse Bondsrepubliek	18 629	27 973	34 100	33 458	32 563	31 597	37 339	36 821	35 316	8,7	9,6	10,3	9,7	9,2	8,4	8,8	8,3	7,7
Frankrijk	10 867	14 100	17 300	17 577	17 234	17 554	19 781	19 599	19 591	5,1	4,8	5,2	5,1	4,9	4,6	4,6	4,4	4,3
Italië	3 635	6 979	8 462	9 383	9 757	10 157	9 793	12 680	13 635	1,6	2,4	2,6	2,8	2,8	2,7	2,3	2,8	3,0
Nederland	693	1 185	1 950	1 978	2 096	2 354	2 659	3 145	3 309	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
België	5 170	6 267	7 181	7 002	7 351	7 525	8 725	9 162	8 916	2,4	2,2	2,2	2,0	2,1	2,0	2,0	2,1	1,9
Luxemburg	3 002	3 493	4 084	4 113	4 010	4 032	4 559	4 585	4 390	1,4	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
E.G.K.S.	**41 996**	**59 995**	**73 076**	**73 511**	**73 011**	**73 218**	**82 856**	**85 991**	**85 157**	**19,6**	**20,6**	**22,1**	**21,4**	**20,7**	**19,4**	**19,4**	**19,3**	**18,6**
Veren. Koninkrijk	16 681	22 047	24 694	22 439	20 819	22 880	26 650	27 438	24 704	7,8	7,6	7,5	6,6	5,9	6,1	6,2	6,2	5,4
Verenigde Staten van Amerika	87 766	105 148	91 920	90 453	91 171	101 477	117 993	122 490	124 700	41,1	36,2	27,8	26,3	25,9	26,8	27,7	27,5	27,1
U.S.S.R.	34 492	51 043	65 292	70 751	76 306	80 226	85 034	91 000	96 900	16,1	17,5	19,8	20,6	21,7	21,2	19,9	20,4	21,1
Andere landen van Oost-Europa (b)	11 225	16 153	21 240	22 687	24 650	25 224	27 131	28 654	29 500	5,2	5,6	6,4	6,6	7,0	6,6	6,4	6,4	6,4
Japan	6 988	12 570	22 138	28 268	27 546	31 501	39 799	41 161	47 769	3,3	4,3	6,7	8,2	7,8	8,3	9,3	9,2	10,4
Andere landen (c)	14 602	23 794	32 140	35 391	38 997	43 474	47 237	49 266	50 770	6,9	8,2	9,7	10,3	11,0	11,5	11,1	11,0	11,0
WERELD (c)	**213 750**	**290 750**	**330 500**	**343 500**	**352 500**	**378 000**	**426 700**	**446 000**	**459 500**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen : IJzer en Staal.

(a) Voorlopige gegevens.
(b) Duitse Volksrepubliek, Bulgarije, Polen, Roemenië, Tsjechoslowakije, Hongarije.
(c) Raming: de Volksrepubliek China niet inbegrepen.

Vergelijking van het verloop van het staalverbruik, algemeen zowel als van de metaalverwerkende nijverheid per land van de E. G. K. S.

(1955-1959 = 100)

JAARTAL	Industriële produktie						Berekend staalverbruik (a)					
	Duitse Bondsrep.	Frankrijk	Italië	Neder-land	B.L.E.U.	E.G.K.S.	Duitse Bondsrep.	Frankrijk	Italië	Neder-land	B.L.E.U.	E.G.K.S.
	Algemeen indexcijfer (b)						Variante (c)					
1954	77	..	80	85	89	..	77	77	77	84	90	78
1955	88	88	87	90	96	88	97	84	89	99	99	93
1956	96	94	93	97	102	95	100	98	94	99	104	99
1957	101	104	100	101	102	102	99	108	101	105	105	102
1958	104	107	104	102	98	104	96	108	101	94	90	99
1959	111	108	116	111	102	110	109	101	114	103	101	107
1960	124	118	132	123	109	122	128	119	143	122	98	126
1961	132	124	145	128	116	130	125	125	170	119	130	131
1962	137	132	159	135	121	138	126	127	190	119	120	135
1963	142	139	176	141	131	146	121	132	210	119	126	137
1964	154	148	177	156	141	155	145	146	180	141	142	150
1965	163	149	186	166	143	161	143	142	186	136	126	147
1965 1e kwartaal	159	152	179	161	141	159	148	151	164	146	120	149
2e kwartaal	168	156	186	167	143	166	146	148	187	144	139	152
3e kwartaal	155	130	180	154	134	150	147	119	183	118	98	140
4e kwartaal	171	166	199	180	151	173	131	149	211	135	144	148
1966 1e kwartaal	168	164	198	172	142	170	141	151	205	145	134	152
2e kwartaal	173	170	208	180	147	176	143	154	217	150	152	157
3e kwartaal	157	139	204	166	..	..	141	125	207	149	116	145
4e kwartaal	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Metaalverwerkende nijverheid						Variante (d)					
1954	71	..	81	81	83	..	77	77	78	84	94	79
1955	88	85	90	91	92	88	98	84	90	99	104	94
1956	96	94	94	98	101	96	100	99	93	102	105	99
1957	99	104	104	100	101	101	97	109	101	105	109	102
1958	105	109	103	99	100	105	95	110	101	92	88	99
1959	112	108	110	111	106	110	109	99	115	102	95	106
1960	130	118	132	128	113	126	128	117	145	120	86	125
1961	141	125	152	134	126	137	125	124	172	118	126	131
1962	145	135	157	143	134	143	126	129	192	115	113	135
1963	149	140	172	146	149	150	123	134	213	117	119	138
1964	160	148	150	158	156	155	149	148	151	150	135	152
1965	171	150	145	164	159	160	146	143	182	143	112	148
1965 1e kwartaal	168	148	141	158	162	158	150	151	134	154	105	150
2e kwartaal	181	157	151	166	156	168	149	149	183	148	129	153
3e kwartaal	156	125	131	155	148	143	150	120	178	125	80	141
4e kwartaal	181	170	155	177	174	174	133	150	206	144	132	148
1966 1e kwartaal	176	162	153	165	164	167	143	154	204	157	122	154
2e kwartaal	182	172	161	177	170	175	146	157	216	158	140	159
3e kwartaal	153	133	144	163	..	..	142	128	209	154	101	147
4e kwartaal	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

Bron : Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen : IJzer en Staal.

(a) Produktie + invoer — uitvoer ± voorraadschommelingen (in de bedrijven en bij de handelaren). De in- en uitgevoerde tonnages en de voorraadschommelingen zijn omgerekend in ruwstaal equivalent met toepassing van zekere coëfficiënten.
(b) Exclusief bouwnijverheid en voedings- en genotmiddelennijverheid.
(c) Berekening beperkt tot die artikelen, welke onder het Verdrag van de Gemeenschappelijke markt vallen
(d) Bij de berekening zijn de niet onder het Verdrag vallende produkten in de buitenlandse handel meegeteld

Produktie van ruwijzer in de landen van de E.G.K.S. (a)

(duizenden tonnen)

JAARTAL	België	Luxemburg	Duitse Bondsrepubl.	Frankrijk	Italië	Nederland	E.G.K.S.
1956	5 683	3 272	20 594	11 419	1 935	662	43 565
1957	5 579	3 329	21 483	11 884	2 138	701	45 114
1958	5 524	3 275	19 742	11 951	2 107	917	43 516
1959	5 965	3 411	21 602	12 438	2 121	1 137	46 676
1960	6 520	3 713	25 739	14 005	2 715	1 347	54 039
1961	6 459	3 775	25 431	14 395	3 092	1 456	54 608
1962	6 773	3 585	24 251	13 952	3 584	1 571	53 716
1963	6 958	3 563	22 909	14 297	3 770	1 708	53 206
1964	8 122	4 178	27 182	15 840	3 513	1 948	60 783
1965	8 436	4 145	26 990	15 766	5 501	2 364	63 202
1966 (b)	8 302	3 960	25 413	15 584	6 273	2 207	61 739

Bron : Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen : IJzer en Staal.

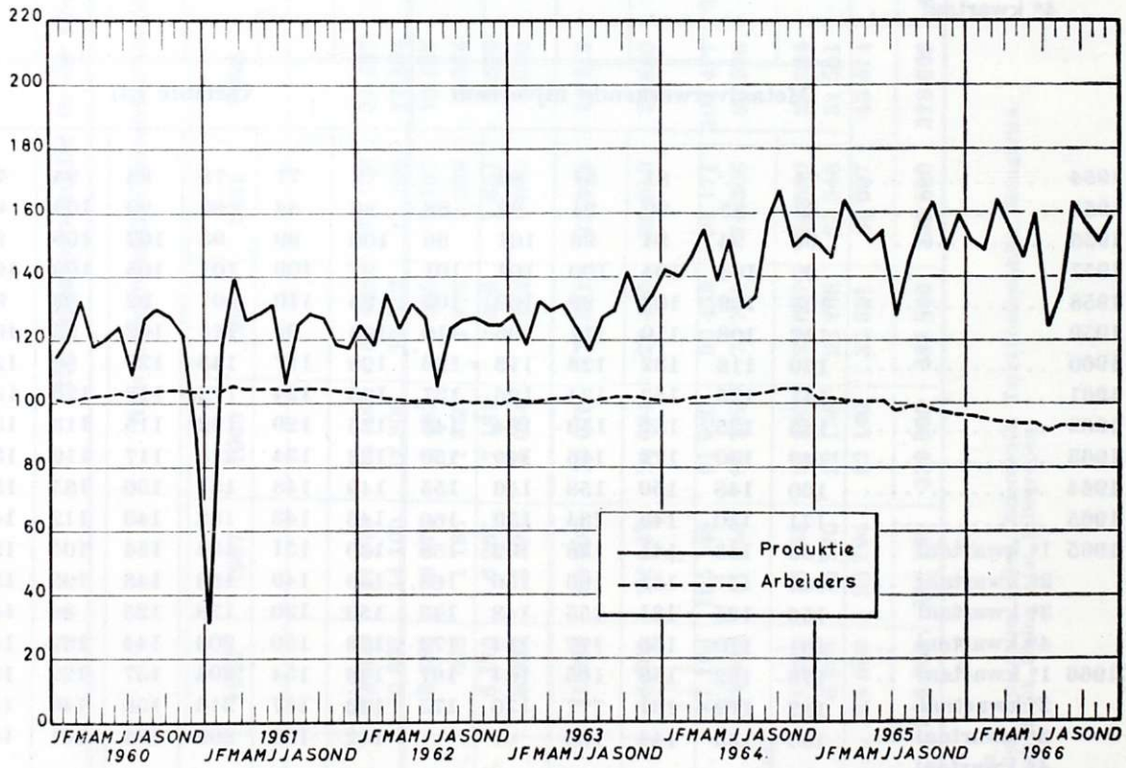
(a) Nettoproduktie. Inclusief spiegelijzer en koolstofrijk ferromangaan, ook uit elektrische ruwijzerovens, en voor de Duitse Bondsrepubliek inclusief hoogoven-ferrosilicium; exclusief omgesmolten ruwijzer

(b) Voorlopige gegevens

IJzer- en staalnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1958 = 100)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
	WAARDE (miljoenen franken)									
IJzererts	5 324	5 059	6 274	6 906	6 291	46	70	37	10	8
Schroot	211	139	265	261	331	675	1 054	1 189	1 354	1 268
Ruwijzer	1 133	1 109	785	698	580	169	325	204	265	206
IJzerlegeringen	680	647	858	833	817	274	265	294	705	1 111
Ingots en andere halffabrikaten	1 234	1 855	2 538	2 230	2 993	3 371	3 054	4 744	5 131	4 914
Staven en profielen van ijzer of staal	1 770	1 813	2 145	2 397	2 492	18 288	17 775	20 024	21 921	20 079
w.o. : walsdraad	(567)	(575)	(669)	(704)	(736)	(1 421)	(1 669)	(2 005)	(2 621)	(2 343)
staven	(424)	(360)	(473)	(466)	(456)	(8 801)	(8 041)	(8 718)	(9 275)	(8 091)
Universaalplaten en ander plaatijzer en plaatstaal	1 424	1 686	2 254	2 673	3 083	13 204	14 095	16 517	18 207	18 097
Bandijzer en bandstaal	232	247	302	318	347	3 298	3 372	4 106	4 153	4 019
IJzer- en staaldraad, excl. walsdraad	95	104	147	150	151	2 521	2 621	2 954	3 352	3 358
Rails en andere bestanddelen van spoorbanen	37	73	31	31	55	685	587	360	575	424
	GEWICHT (tonnen)									
IJzererts	21 144 519	19 720 494	22 897 356	23 744 900	21 406 628	236 707	275 409	225 667	67 398	22 437
Schroot	122 556	87 345	156 685	145 069	193 445	362 367	520 576	616 504	719 574	740 511
Ruwijzer	448 594	491 825	304 362	245 201	222 460	58 288	141 679	70 119	80 936	76 975
IJzerlegeringen	82 208	85 545	107 710	105 438	103 330	31 711	35 141	38 812	46 057	67 391
Ingots en andere halffabrikaten	269 129	395 784	595 204	436 641	636 622	787 877	734 161	1 114 585	1 201 687	1 150 462
Staven en profielen van ijzer of staal	259 120	270 543	323 237	352 773	378 996	3 668 229	3 646 926	4 020 418	4 376 763	4 062 470
w. o. : walsdraad	(96 810)	(102 902)	(123 959)	(127 046)	(144 797)	(312 666)	(373 177)	(434 234)	(533 761)	(486 565)
staven	(71 422)	(58 409)	(74 859)	(71 985)	(70 146)	(1 869 927)	(1 739 929)	(1 822 579)	(1 947 435)	(1 725 249)
Universaalplaten en ander plaatijzer en plaatstaal	184 212	209 597	305 003	350 215	405 731	1 848 931	1 988 702	2 304 328	2 678 952	2 655 554
Bandijzer en bandstaal	22 429	22 034	26 362	28 614	33 908	600 861	619 917	748 462	739 114	714 341
IJzer- en staaldraad, excl. walsdraad	5 593	7 828	11 335	10 645	10 613	278 946	280 384	303 157	317 641	324 454
Rails en andere bestanddelen van spoorbanen	8 600	23 593	4 614	3 782	8 079	133 411	117 209	68 006	116 031	81 054

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — IJzererts : T.C.I.H. 281.3 ; schroot : T.C.I.H. 282; ruwijzer : T.C.I.H. 671.1 + 671.2; ijzerlegeringen : T.C.I.H. 671.4 + 671.5; ingots en... : T.C.I.H. 671.3 + 672; steven en profielen... : T.C.I.H. 673; walsdraad : T.C.I.H. 673.11 + 673.13; staven : T.C.I.H. 673.21 + 673.22; universaalplaten... : T.C.I.H. 674; bandijzer en bandstaal : T.C.I.H. 675; ijzer- en staaldraad,.. : T.C.I.H. 677; rails... : T.C.I.H. 676. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Buitenlandse handel in non-ferrometalen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Ertsen en schroot :										
Ertsen :										
— koperertz	43	45	17	35	185	—	—	—	—	126
— looderts	721	662	573	1 165	990	—	—	2	1	24
— zinkerts	779	796	1 413	1505	1 462	185	134	70	50	52
— mangaanerts	237	224	275	347	316	3	4	5	9	5
— tinerts	909	799	769	711	807	—	—	3	7	6
— andere ertsen	207	174	266	314	403	17	15	26	23	45
Schroot	1 608	1 751	2 773	3 581	4 139	539	681	1 107	1 311	1 642
Ruwe en geraffineerde metalen :										
— aluminium	1 604	2 102	2 829	2 984	3 787	19	19	26	53	80
— koper	9 253	8 389	9 737	10 715	16 972	6 814	8 064	8 540	10 498	15 330
— tin	209	322	510	428	567	876	794	728	800	772
— lood	167	159	216	237	184	502	628	692	1 213	840
— zink	350	265	398	192	171	1 163	1 356	2 022	2 153	3 235
— andere	1 455	1 325	1 340	1 617	2 212	1 387	1 257	1 610	1 905	2 313
Halffabrikaten :										
— in aluminium	706	703	804	811	1 039	2 013	2 298	2 859	3 213	4 288
— in koper	335	353	458	563	625	2 115	2 248	3 247	4 300	5 105
— in tin	12	12	16	2 1	22	30	37	28	25	38
— in lood	10	14	18	24	28	72	66	90	146	135
— in zink	3	4	5	6	8	267	259	328	377	314
— andere	190	179	200	234	192	48	36	13	14	4

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1965.* — Koperertz : T.C.I.H. 283.11 ; looderts : T.C.I.H. 283.4; zinkerts : T.C.I.H. 283.5; mangaanerts : T.C.I.H. 283.7; tinerts : T.C.I.H. 283.6; andere ertsen : T.C.I.H. 283.22 + 283.3 + 283.91 + 283.92 + 283.99 + 285.02 + 286.0; schroot : T.C.I.H. 284. Ruwe metalen : aluminium, T.C.I.H. 684.1; koper, T.C.I.H. 682.19; tin, T.C.I.H. 687.1; lood, T.C.I.H. 685.1; zink, T.C.I.H. 686.1; andere, T.C.I.H. 683.1 + 688 + 689.31 + 689.5. Halffabrikaten : in aluminium, T.C.I.H. 684.21 + 684.22 + 684.23 + 684.24 + 684.25 + 684.26; in koper, T.C.I.H. 682.21 + 682.22 + 682.23 + 682.24 + 682.25 + 682.26; in tin, T.C.I.H. 687.21 + 687.22 + 687.23 + 687.24; in lood, T.C.I.H. 685.21 + 685.22 + 685.23 + 685.24; in zink, T.C.I.H. 686.21 + 686.22 + 686.23 + 691.3; andere, T.C.I.H. 683.21 + 683.22 + 683.23 + 683.24 + 689.32 + 689.33 + 689.41 + 689.42 + 689.43. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Buitenlandse handel in non-ferrometalen

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Ertsen en schroot :										
Ertsen :										
— kopererts	5 969	4 024	2 176	2 227	12 146	—	—	—	—	7 300
— looderts	152 062	125 605	101 613	197 449	184 537	—	7	600	263	6 521
— zinkerts	447 516	422 826	449 520	509 775	538 638	76 875	51 113	21 037	12 247	12 758
— mangaanerts	208 501	223 207	271 088	310 369	258 891	2 223	2 477	2 019	7 516	1 221
— tinerts	10 136	8 768	6 666	5 706	6 907	—	—	24	50	52
— andere ertsen	14 369	13 634	17 440	19 104	25 599	90	220	37	366	715
Schroot	214 168	251 406	372 515	292 936	241 067	74 929	66 024	82 517	88 947	92 008
Ruwe en geraffineerde metalen :										
— aluminium	68 303	89 055	112 634	117 020	152 550	808	826	1 074	2 358	3 177
— koper	306 619	280 384	321 929	317 383	343 952	210 123	248 301	249 818	263 159	262 983
— tin	1 732	2 614	3 222	2 418	3 307	7 007	6 481	4 647	4 176	4 374
— lood	20 120	18 997	17 255	14 635	13 765	61 678	70 557	49 614	71 810	56 951
— zink	35 719	24 408	26 132	12 281	11 631	111 840	122 814	126 742	129 657	147 320
— andere	10 877	10 128	10 519	11 310	14 551	9 069	8 028	9 014	11 381	13 501
Halffabrikaten :										
— in aluminium	16 328	16 616	18 337	18 668	25 261	58 599	70 158	84 348	93 390	123 510
— in koper	6 742	7 047	8 433	9 024	8 304	57 226	60 373	82 378	90 169	81 287
— in tin	127	120	154	194	195	301	365	212	182	243
— in lood	643	825	836	914	1 349	7 106	6 453	6 309	7 863	8 114
— in zink	95	136	125	168	211	16 589	15 602	16 393	17 223	14 601
— andere	604	712	778	1 005	786	150	12	18	15	4

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 94.

Produktie van non-ferrometalen

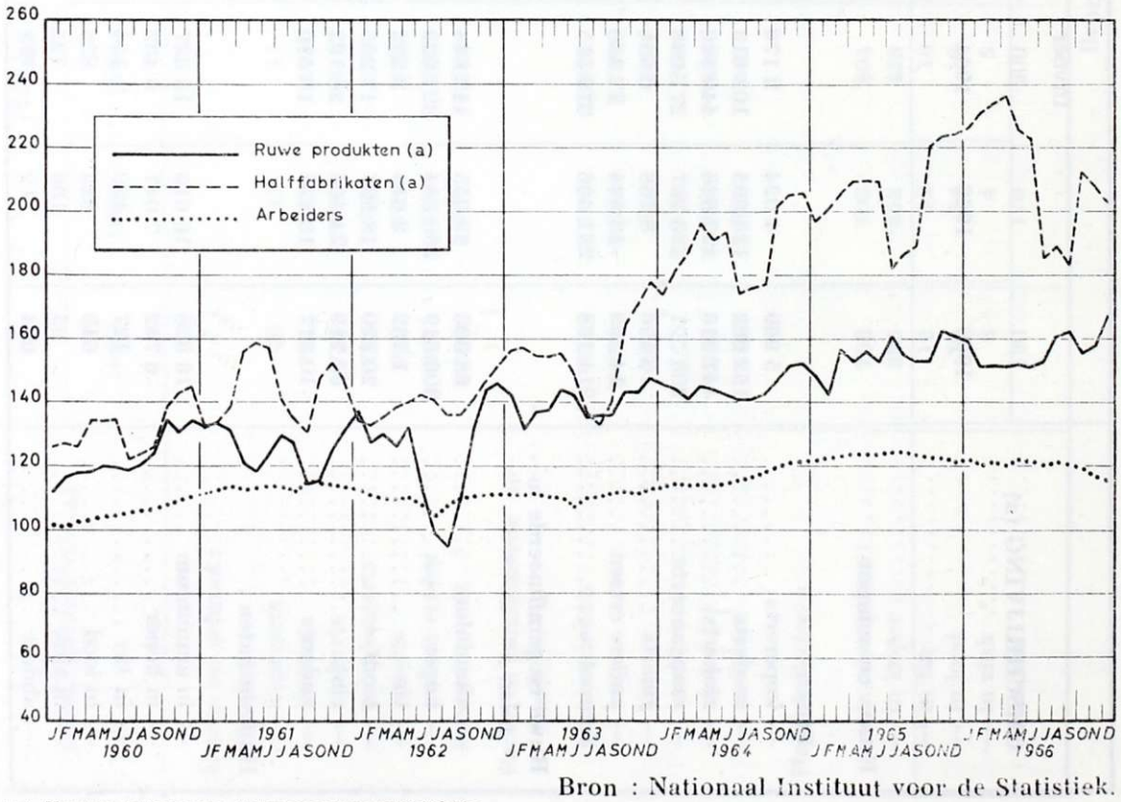
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Metalen (1e en 2e fusie) :								
Zink	224,3	247,6	245,5	206,2	206,3	222,5	239,8	251,7
Koper	185,7	211,8	221,6	221,4	271,4	286,1	309,4	303,4
Lood	88,4	92,7	99,9	93,2	98,4	83,3	110,8	92,7
Tin	6,7	8,7	6,5	9,7	8,4	6,9	5,3	6,6
Aluminium	2,7	2,8	1,9	2,8	3,5	3,5	3,2	2,5
Diversen	4,9	4,6	4,6	4,8	4,4	4,2	4,4	4,6
Totaal ...	**512,7**	**568,1**	**580,0**	**538,1**	**592,6**	**606,6**	**672,8**	**661,5**
Halffabrikaten :								
Zink	38,7	38,1	43,6	45,7	43,8	45,3	46,6	46,5
Koper	95,7	123,6	127,0	114,2	124,2	153,8	168,5	146,7
Lood	23,9	25,6	27,4	27,8	26,8	26,0	26,6	25,9
Tin	0,4	0,4	0,4	0,5	0,7	0,8	0,7	1,1
Aluminium	48,2	61,6	71,7	80,7	95,5	123,5	135,5	173,5
Diversen	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3
Totaal ...	**207,1**	**249,5**	**270,2**	**269,2**	**291,2**	**349,6**	**378,0**	**393,9**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie en personeelsbezetting in de nijverheid der non-ferrometalen

(1958 = 100)

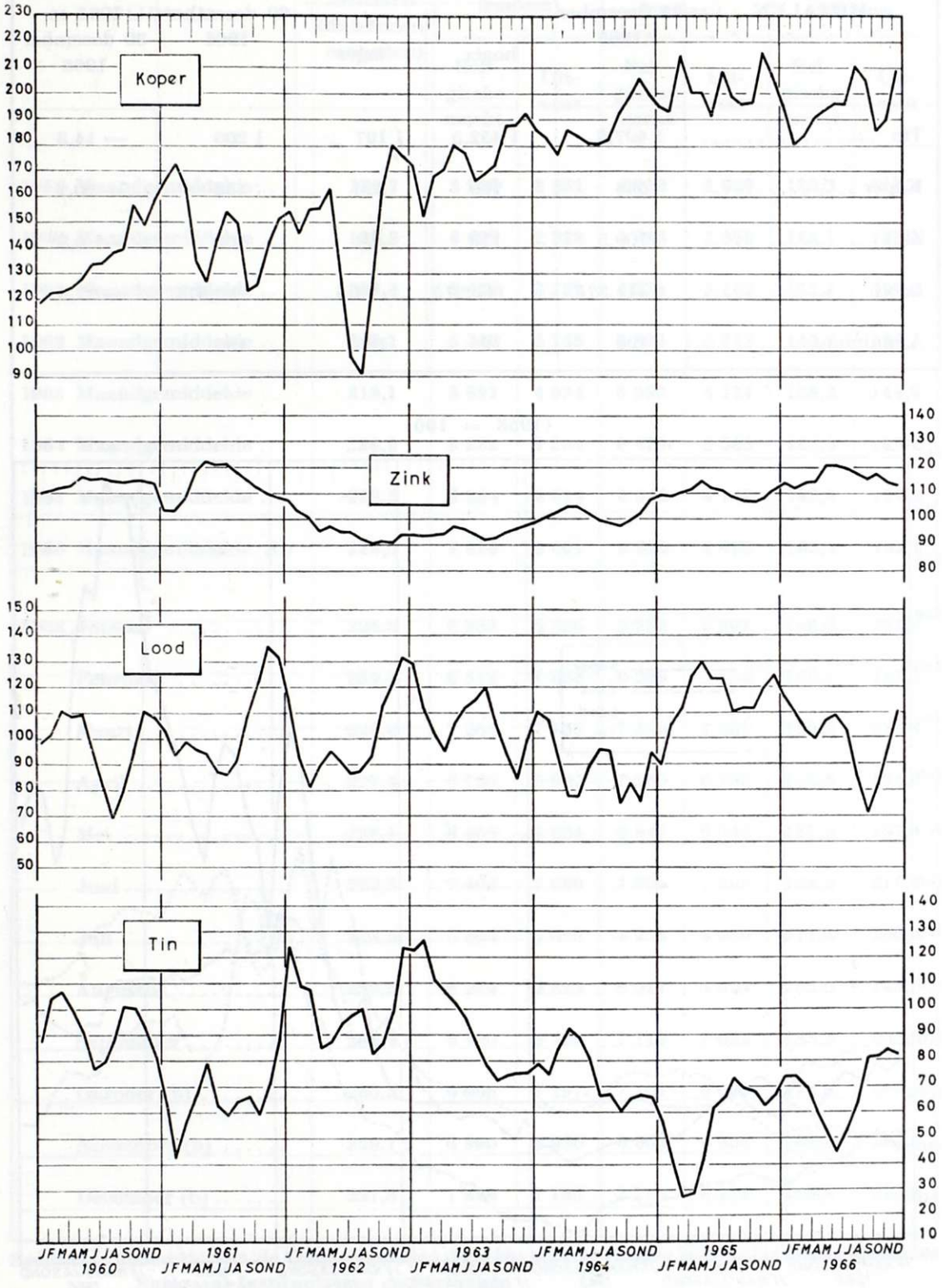
Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voortschrijdende driemaandsgemiddelden.

Nijverheid der non-ferrometalen

Ruwe produkten

Voortschrijdende driemaandsgemiddelden
(1958 = 100)

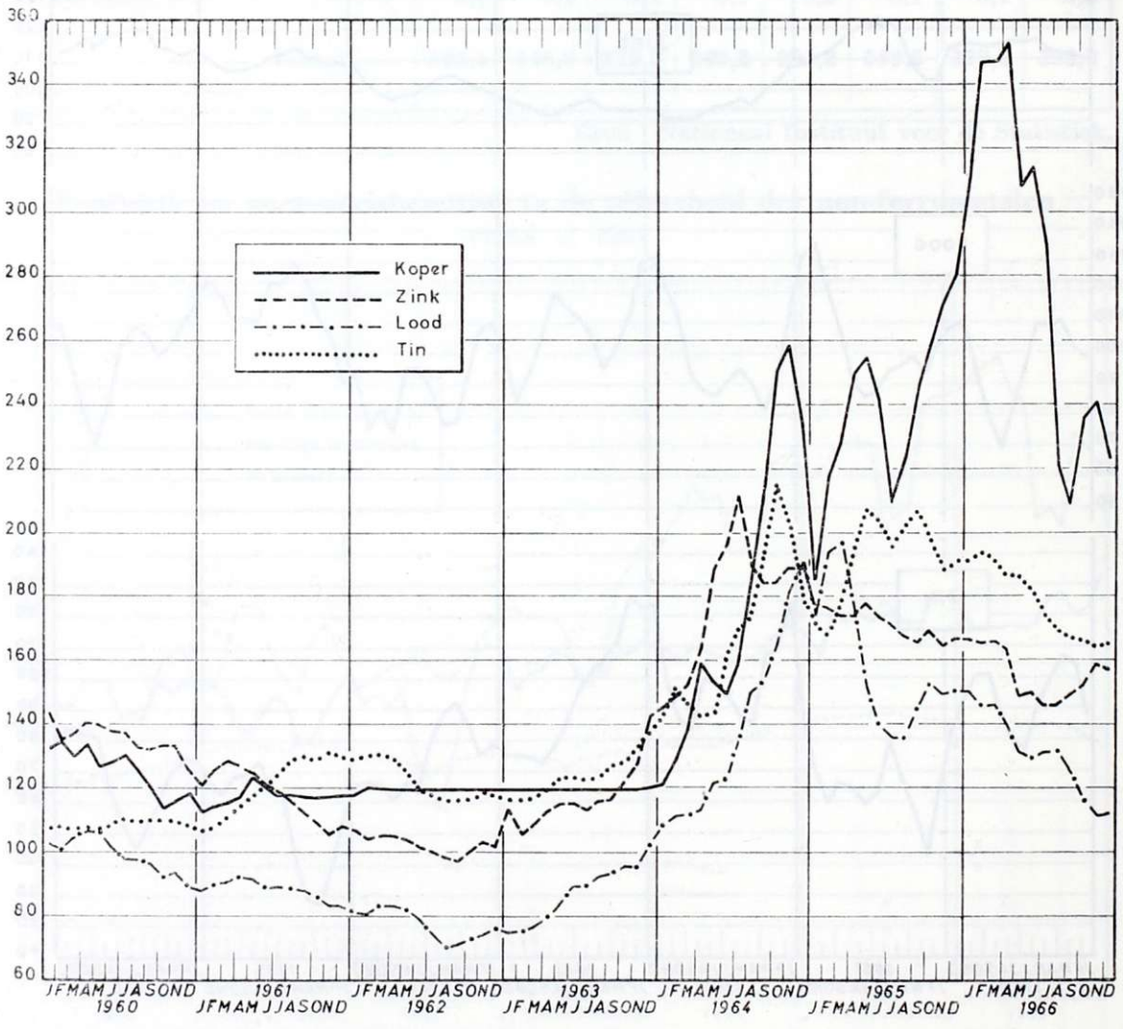

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Noteringen van de voornaamste non-ferrometalen op de markt van Londen
(in £ per ton)

NON-FERRO-METALEN	Noteringen op 31 december 1965	Veranderingen van de noteringen		Noteringen op 30 december 1966	Verschil in % tussen 31 december 1965 en 30 december 1966
		hoger	lager		
Tin	1 407,5	1 452,5	1 197	1 206	— 14,3
Koper	568	790	356	453	— 20,2
Zink	109,5	113	94	102	— 6,8
Lood	111,375	111,375	78,5	80,375	— 27,8
Aluminium	196	196	196	196	—

(1958 = 100)

Bronnen : Comtelbureau Statistics Service, London.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Metaalverwerkende nijverheid (a)

Bestellingen en leveringen

TIJDVAK	Aantal arbeiders (duizenden eenheden)	Geboekte bestellingen (miljoenen franken)		Leveringen			
				Waarde (miljoenen franken)		Gewicht (duizenden tonnen)	
		Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer
1959 Maandgemiddelde ...	**176,7**	**3 980**	**2 551**	**4 150**	**2 539**	**120,3**	**111,2**
1960 Maandgemiddelde ...	**188,5**	**4 405**	**2 928**	**4 388**	**2 868**	**125,1**	**113,3**
1961 Maandgemiddelde ...	**203,4**	**5 430**	**3 760**	**4 836**	**3 260**	**131,7**	**119,8**
1962 Maandgemiddelde ...	**212,1**	**5 345**	**3 745**	**5 202**	**3 743**	**140,7**	**134,1**
1963 Maandgemiddelde ...	**219,1**	**5 897**	**4 034**	**6 050**	**4 197**	**158,3**	**144,0**
1964 Maandgemiddelde ...	**226,9**	**6 285**	**5 204**	**6 474**	**5 368**	**164,3**	**162,2**
1965 Maandgemiddelde ...	**229,6**	**6 584**	**6 014**	**6 616**	**6 147**	**162,2**	**177,8**
1966 Maandgemiddelde (b)	**228,2**	**6 828**	**6 601**	**6 750**	**6 685**	**163,4**	**187,8**
1966 Januari	226,3	6 238	6 390	5 753	5 891	143,3	165,2
Februari	224,1	6 512	7 323	6 239	6 734	158,7	185,7
Maart	226,3	7 264	7 168	7 419	7 631	180,4	215,4
April	227,4	6 720	6 967	7 260	6 793	166,6	194,8
Mei	228,1	6 466	6 624	6 647	6 945	157,9	197,1
Juni	229,5	7 402	7 080	7 794	7 595	194,2	211,1
Juli	228,5	5 304	5 022	4 958	4 989	111,4	150,4
Augustus	229,5	8 274	4 824	6 017	4 824	152,0	145,5
September	230,4	6 420	6 499	7 119	7 052	185,5	203,0
Oktober (b)	230,3	6 608	7 197	7 101	6 805	174,8	189,4
November (b)	229,7	6 890	6 980	6 969	6 852	166,3	184,5
December (b)	227,8	7 836	7 135	7 728	8 112	169,3	211,9

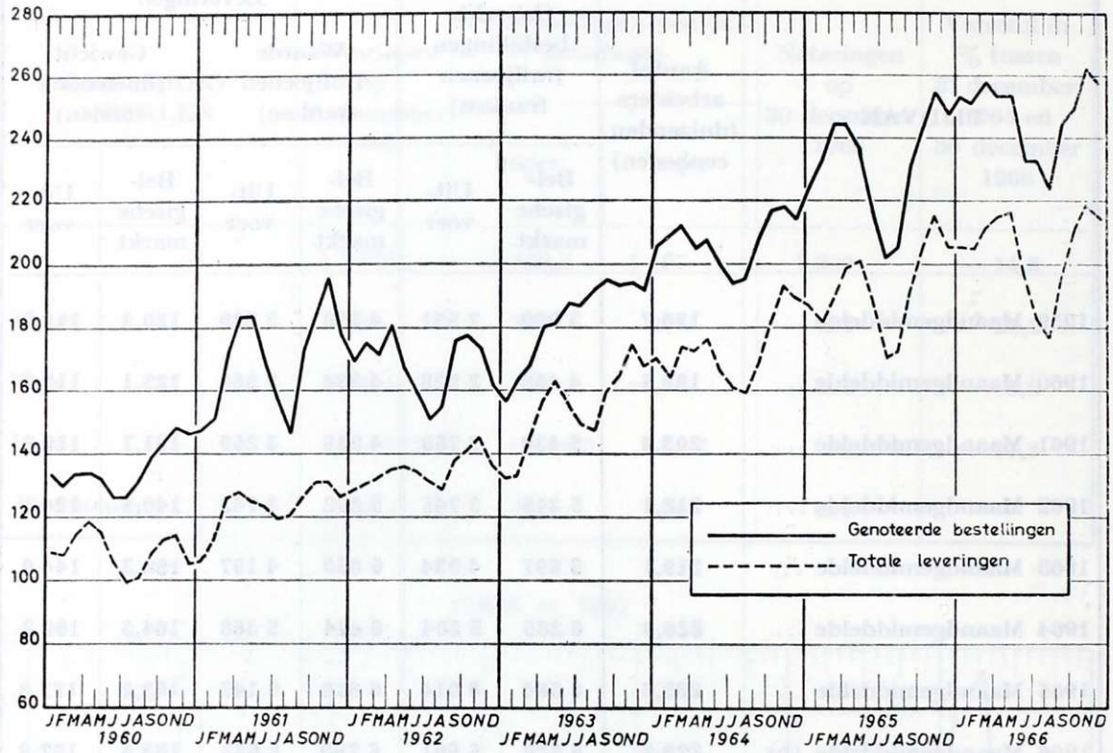
Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal) en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Ondernemingen met ten minste 5 arbeiders.
(b) Voorlopige gegevens

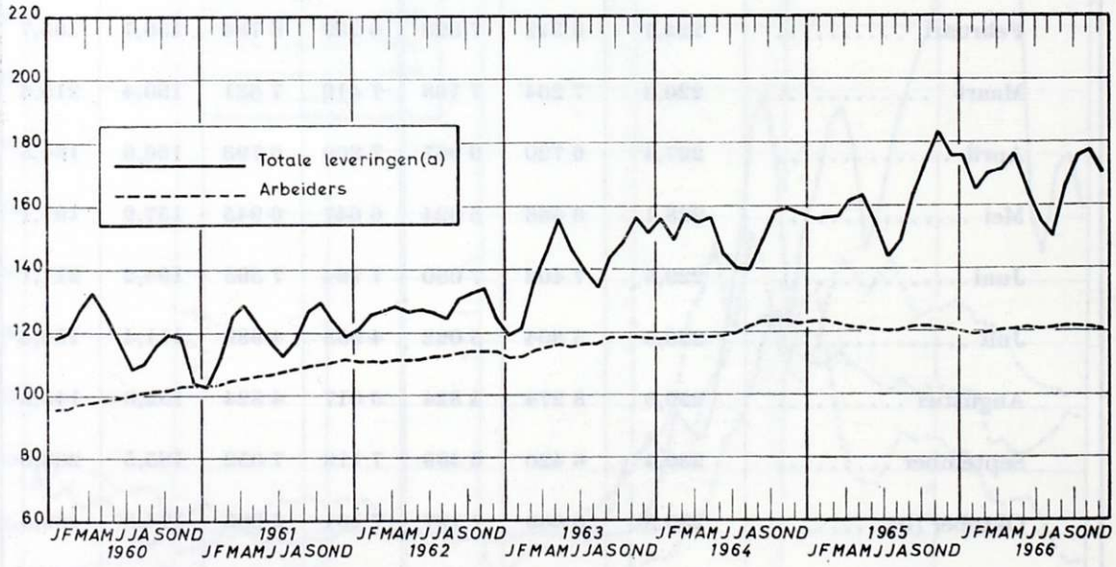
Metaalverwerkende nijverheid

(1958 = 100)

Genoteerde bestellingen en totale leveringen (waarde) (a)

Totale leveringen (hoeveelheid) en personeelsbezetting

(a) Eerste grafiek : voortschrijdende driemaandsgemiddelden. Tweede grafiek : voortschrijdende driemaandsgemiddelden van de indexcijfers der hoeveelheid metaalwaren geleverd door elk van de 18 groepen der metaalverwerkende nijverheid; weging door het aantal arbeiders die in 1958 in elk dezer groepen werkzaam waren.

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal) en Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Metaalverwerkende nijverheid

Evolutie der tewerkstelling (arbeiders en bedienden) volgens de bedrijvigheidssectoren

Maandgemiddelden

(eenheden)

OMSCHRIJVING	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (a)
Produkten die slechts een eerste bewerking ondergaan	**36 374**	**37 384**	**37 206**	**37 801**	**37 482**	**36 074**
Vormstaalgieterij	*8 794*	*5 118*	*4 855*	*4 738*	*4 762*	*4 442*
IJzergieterij	*7 976*	*8 118*	*8 339*	*8 241*	*8 017*	*7 543*
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	*14 893*	*15 136*	*15 129*	*16 100*	*16 322*	*16 073*
Smeed-, stamp- en perswerk	*6 626*	*7 092*	*6 829*	*6 674*	*6 362*	*6 103*
Beklede platen	*2 085*	*1 920*	*2 054*	*2 048*	*2 019*	*1 913*
Duurzame gebruiksgoederen	**61 187**	**62 424**	**67 359**	**71 184**	**71 941**	**71 321**
Artikelen uit plaatijzer en diversen	*14 327*	*14 936*	*16 673*	*17 572*	*17 678*	*18 242*
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	*20 551*	*21 166*	*23 979*	*24 714*	*24 118*	*24 547*
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	*4 697*	*5 031*	*5 215*	*5 531*	*5 516*	*5 499*
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	*21 612*	*21 291*	*21 492*	*23 367*	*24 629*	*23 033*
Uitrustingsgoederen	**102 886**	**109 197**	**111 586**	**114 470**	**120 267**	**120 997**
Metaalbouw	*12 733*	*13 515*	*14 212*	*13 922*	*13 287*	*14 940*
Machinebouw	*51 878*	*55 385*	*57 215*	*58 869*	*63 290*	*62 944*
w.o. : Drijfkracht, pneumatische en hydraulische machines	4 310	4 516	4 875	5 291	5 203	5 387
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	6 792	6 893	7 388	7 118	7 140	7 035
Textielmachines en toebehoren	5 254	5 766	6 374	6 652	6 377	6 287
Diverse mechaniekbouw	6 638	7 485	7 964	8 459	9 133	8 669
Hijs-, transport- en weegtoestellen	5 407	5 691	6 485	6 596	7 157	7 040
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	20 946	22 355	21 646	22 106	25 629	25 655
Meetapparaten	2 531	2 679	2 483	2 647	2 651	2 871
Elektrische uitrusting	*38 275*	*40 297*	*40 159*	*41 679*	*43 690*	*43 113*
Vervoermaterieel	**34 508**	**37 573**	**38 585**	**41 593**	**42 938**	**45 037**
Spoorwegmaterieel	*5 495*	*7 013*	*6 250*	*6 006*	*5 920*	*4 973*
Scheepsbouw	*12 002*	*12 658*	*12 596*	*11 930*	*10 756*	*9 808*
Automobielen en onderdelen	*17 011*	*17 902*	*19 739*	*23 657*	*26 262*	*30 256*
Diversen	**16 334**	**17 781**	**19 283**	**19 339**	**17 435**	**17 337**
Algemeen totaal	**251 289**	**264 359**	**274 019**	**284 387**	**290 063**	**290 766**

(a) Voorlopige gegevens.

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal) en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Metaalverwerkende Nijverheid

Evolutie der bestellingen volgens de bedrijvigheidssectoren

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Binnenlandse markt				Uitvoer			
	1963	1964	1965	1966 (a)	1963	1964	1965	1966 (a)
Produkten die slechts een eerste bewerking ondergaan	*8 108,1*	*9 251,9*	*9 137,9*	*8 941,1*	*11 727,6*	*13 836,8*	*13 707,4*	*13 927,1*
Vormstaalgieterij	832,1	950,1	890,2	785,6	731,4	838,3	950,2	807,6
IJzergieterij	1 852,0	1 972,9	1 976,2	1 810,1	573,7	744,8	607,4	623,3
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	2 657,5	3 214,5	3 146,6	3 079,5	5 262,7	6 871,7	7 212,8	7 503,4
Smeed-, stamp- en perswerk	1 836,1	2 063,4	2 010,9	2 127,6	1 304,9	1 457,3	1 431,2	1 429,0
Beklede platen	930,4	1 051,0	1 114,0	1 138,3	3 854,9	3 924,7	3 505,8	3 563,8
Duurzame gebruiksgoederen	*16 496,3*	*18 390,5*	*18 899,0*	*19 433,4*	*7 511,7*	*9 283,2*	*9 886,7*	*10 043,7*
Artikelen uit plaatijzer en diversen	4 580,7	5 311,5	5 508,8	5 778,0	1 423,4	1 476,6	1 647,4	1 900,5
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	7 308,5	7 776,1	7 942,1	8 568,4	1 512,3	1 642,3	1 711,4	1 814,7
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	558,5	576,9	557,1	556,3	240,8	395,9	269,5	235,6
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	4 048,6	4 726,0	4 891,0	4 530,7	4 335,2	5 768,4	6 258,4	6 092,9
Uitrustingsgoederen	*25 271,6*	*28 746,0*	*32 292,4*	*32 408,4*	*16 840,3*	*20 094,4*	*24 398,9*	*27 828,7*
Metaalbouw	4 326,7	4 613,4	5 427,9	5 904,0	560,3	805,5	1 014,7	1 253,5
Machinebouw	11 386,0	12 559,9	13 896,3	14 131,9	11 338,2	13 467,5	17 253,5	19 743,5
w. o. : Drijfkracht, pneumatische en hydraulische machines	1 380,0	1 370,3	1 462,4	1 578,6	1 665,5	2 153,7	2 450,8	2 513,7
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	734,1	821,7	864,3	928,3	1 855,5	2 130,1	1 932,6	2 395,0
Textielmachines en toebehoren	494,7	446,7	486,1	499,8	1 774,3	1 926,0	1 835,2	2 321,9
Diverse mechaniekbouw	2 013,1	2 491,6	2 623,0	2 567,5	561,8	630,7	706,3	794,0
Hijs-, transport- en weegtoestellen	1 977,2	1 936,5	2 197,3	2 283,1	450,6	789,3	638,3	686,3
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	4 326,4	4 846,1	5 611,5	5 639,2	4 745,0	5 396,4	9 410,2	10 676,3
Meetapparaten	460,5	647,0	651,7	635,4	285,5	441,3	280,1	356,3
Elektrische uitrusting	9 558,9	11 572,7	12 968,2	12 372,5	4 941,8	5 821,4	6 130,7	6 831,7
Vervoermaterieel	*19 414,0*	*17 963,5*	*17 482,4*	*19 713,6*	*10 401,2*	*15 564,7*	*21 024,3*	*24 399,0*
Spoorwegmaterieel	2 419,7	1 172,8	835,1	814,6	1 235,7	1 117,1	547,1	894,1
Scheepsbouw	2 774,3	2 723,5	2 831,5	4 448,8	1 047,5	1 376,6	1 962,3	1 597,5
Automobielen en onderdelen	14 220,0	14 067,2	13 815,8	14 450,2	8 118,0	13 071,0	18 514,9	21 907,4
Diversen	*1 171,9*	*1 707,7*	*1 850,0*	*1 790,5*	*4 501,6*	*3 806,7*	*3 401,5*	*3 479,2*
Algemeen totaal	**70 461,9**	**76 059,6**	**79 661,7**	**82 287,0**	**50 982,4**	**62 585,8**	**72 418,8**	**79 677,7**

(a) Voorlopige gegevens.

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal) en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Metaalverwerkende Nijverheid

Evolutie der leveringen volgens de bedrijvigheidssectoren

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Binnenlandse markt				Uitvoer			
	1963	1964	1965	1966 (a)	1963	1964	1965	1966 (a)
Produkten die slechts een eerste bewerking ondergaan	*8 343,7*	*9 508,4*	*9 363,0*	*9 331,8*	*11 969,8*	*13 343,2*	*13 574,7*	*13 631,5*
Vormstaalgieterij	898,5	927,4	907,3	771,0	799,2	827,1	932,1	906,1
IJzergieterij	1 956,2	2 146,0	2 063,0	1 982,3	614,8	656,6	655,3	592,2
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	2 634,0	3 083,9	3 113,0	3 197,4	5 577,9	6 277,7	6 981,1	7 215,4
Smeed-, stamp- en perswerk	1 920,6	2 053,8	2 211,4	2 189,6	1 286,9	1 448,6	1 432,5	1 429,9
Beklede platen	934,4	1 297,3	1 068,3	1 191,5	3 691,0	4 133,2	3 573,7	3 487,9
Duurzame gebruiksgoederen	*16 522,8*	*18 402,4*	*19 260,3*	*19 776,1*	*7 184,5*	*9 224,9*	*9 806,1*	*9 985,1*
Artikelen uit plaatijzer en diversen	4 939,8	5 365,8	5 591,0	5 721,4	1 278,5	1 511,9	1 580,4	1 674,6
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	6 940,9	7 603,1	8 180,5	8 764,8	1 289,8	1 631,6	1 632,3	1 828,4
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	684,2	709,7	684,1	672,5	332,1	483,5	376,7	329,0
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	3 957,9	4 723,8	4 804,7	4 617,4	4 284,1	5 597,9	6 216,7	6 153,1
Uitrustingsgoederen	*26 279,8*	*27 400,7*	*30 495,2*	*31 690,5*	*16 431,3*	*18 313,0*	*23 623,1*	*26 116,6*
Metaalbouw	4 417,0	4 445,0	4 811,5	5 368,7	617,1	703,2	794,7	1 123,4
Machinebouw	11 643,4	12 538,1	13 908,6	14 740,3	11 258,4	12 732,4	17 263,4	18 943,1
w. o. : Drijfkracht, pneumatische en hydraulische machines	1 231,9	1 355,8	1 491,3	1 567,2	1 653,9	1 922,2	2 155,5	2 400,7
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	791,4	818,9	864,2	940,9	1 800,1	1 927,0	2 016,5	2 216,2
Textielmachines en toebehoren	558,5	486,5	494,5	543,3	1 917,6	2 120,2	1 965,2	1 953,0
Diverse mechaniekbouw	2 066,5	2 522,2	2 624,0	2 689,0	493,5	585,7	710,1	728,7
Hijs-, transport- en weegtoestellen	1 827,3	1 940,2	2 248,2	2 557,8	487,1	642,7	648,8	720,7
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	4 669,4	4 859,1	5 557,4	5 791,6	4 591,3	5 114,3	9 489,7	10 594,5
Meetapparaten	498,4	555,4	629,0	650,5	314,9	420,3	277,6	329,3
Elektrische uitrusting	10 219,4	10 417,6	11 775,1	11 581,5	4 555,8	4 877,4	5 565,0	6 050,1
Vervoermaterieel	*19 315,1*	*18 442,3*	*18 913,8*	*18 988,7*	*12 122,6*	*17 651,5*	*22 496,5*	*26 795,2*
Spoorwegmaterieel	2 163,9	1 717,3	1 358,7	1 803,8	715,2	1 399,3	1 137,2	605,9
Scheepsbouw	2 350,4	1 865,3	3 021,5	2 062,5	1 700,1	1 655,9	1 426,0	2 113,1
Automobielen en onderdelen	14 800,8	14 859,7	14 533,6	15 122,4	9 707,3	14 596,3	19 933,3	24 076,2
Diversen	*2 829,0*	*4 460,3*	*1 949,8*	*1 314,1*	*5 402,5*	*5 999,0*	*4 359,7*	*3 639,8*
Algemeen totaal	**73 290,4**	**78 214,1**	**79 982,1**	**81 101,2**	**53 110,7**	**64 531,6**	**73 860,1**	**80 168,2**

(a) Voorlopige gegevens.

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal) en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Niet-mechanische produkten	**5 548**	**6 548**	**8 147**	**9 507**	**10 923**	**8 777**	**9 243**	**10 655**	**11 737**	**12 240**
Werken van metaaldraad	675	723	953	1 057	1 096	3 183	3 254	3 647	3 956	4 040
Metaalwaren hoofdzakelijk voor huishoudelijk gebruik	1 128	1 422	1 761	1 904	2 033	687	934	1 146	923	1 005
Metalen constructiewerken	429	691	672	775	1 046	632	695	696	883	975
Buizen en recipiënten	1 035	1 108	1 383	1 555	1 836	2 241	2 150	2 519	2 941	2 707
Gereedschap	838	897	1 239	1 673	1 525	433	509	635	675	741
Andere metaalwaren	1 443	1 707	2 139	2 543	3 387	1 601	1 701	2 012	2 359	2 772
Elektrische machines en apparaten	**10 450**	**12 114**	**14 644**	**15 554**	**15 841**	**7 927**	**9 306**	**11 652**	**12 936**	**12 815**
Geïsoleerde kabels, draad, band, enz. voor het geleiden van elektriciteit	442	580	652	852	915	554	506	716	737	781
Isolatoren, isolerende werkstukken en isolatiebuizen	128	126	130	147	181	92	98	95	113	118
Generatoren, elektromotoren, transformatoren en omvormers	1 245	1 591	1 753	1 941	1 872	1 175	1 402	1 520	1 708	1 765
Elektrische elementen, batterijen en accumulatoren	201	248	309	350	404	107	119	177	215	227
Lampen en buizen voor verlichting	252	343	381	417	490	375	313	353	458	494
Elektronenbuizen, kathodestraalbuizen, transistors, enz.	735	921	1 215	1 215	1 103	329	342	358	465	399
Elektrische apparaten voor voertuigen	350	395	554	730	941	76	69	71	59	81
Elektrische huishoudapparaten	1 321	1 628	2 185	2 308	2 489	239	279	340	350	341
Ontvangtoestellen voor radio en televisie	506	433	456	529	534	1 444	1 707	2 098	2 087	1 934
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radar	1 275	1 524	1 990	2 190	1 846	2 109	2 060	2 794	3 358	3 438
Elektrische meet-, controletoestellen, enz.	956	982	1 047	855	851	139	169	197	242	286
Elektrische toestellen voor medisch gebruik, röntgentoestellen	129	132	166	186	262	60	67	79	104	134
Toestellen voor het in- of uitschakelen, enz... van elektrische stroom	1 555	1 757	2 124	2 282	2 440	661	685	939	1 202	1 398
Andere elektrische apparaten	1 355	1 454	1 682	1 552	1 513	567	1 490	1 915	1 838	1 419

Apparaten voor verwarming										
Gereedschapswerktuigen voor het bewerken van metalen	1 193	1 203	1 731	1 527	1 599	1 062	983	949	1 091	1 109
Landbouwmachines en -tractoren	1 279	1 270	1 516	1 663	2 064	1 412	1 786	1 933	3 897	4 320
Kantoormachines	1 294	1 410	1 744	1 663	2 219	161	201	310	431	374
Machines voor metaalbewerking	894	808	1 350	1 055	1 320	507	531	636	625	619
Machines voor textiel- en ledernijverheid	1 780	2 179	2 424	2 103	2 161	2 117	1 960	2 284	2 296	2 168
Naaimachines	295	382	414	393	444	65	81	92	72	95
Machines voor de vervaardiging van papier en machines en toestellen voor het drukken, innaaien of inbinden	755	998	1 388	1 419	1 161	207	179	279	263	364
Delf- en graafmachines voor grondwerken	856	1 251	1 203	1 149	1 265	261	315	346	438	534
Machines voor andere industrieën	682	737	884	867	943	563	505	524	845	960
Machines en toestellen voor temperatuurwijziging en regeling	1 341	1 192	1 629	1 722	2 062	599	600	826	979	1 054
Pompen en centrifuges, exclusief ontromers ...	1 337	1 561	1 787	1 958	2 201	963	1 141	1 432	1 844	1 907
Machines, toestellen en motorvoertuigen voor het hanteren van goederen	1 431	1 723	2 317	2 170	2 561	840	994	1 131	1 108	1 169
Andere gereedschapswerktuigen	473	611	838	828	801	826	957	1 119	1 082	1 053
Kranen en dergelijke artikelen voor leidingen, reservoirs, enz.	749	877	1 102	1 197	1 386	234	268	390	423	437
Lagers	489	495	579	608	598	18	16	23	28	29
Andere delen en toebehoren van machines	1 087	1 115	1 318	1 464	1 646	933	888	993	1 214	1 318
Andere niet-elektrische machines en toestellen..	1 748	2 056	2 602	2 865	5 279	1 147	1 209	1 437	1 575	1 613

(vervolg op blz. 100)

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Werken van metaaldraad : T.C.I.H. 693 + 694 + 698.51 + 698.52 + 698.53; metaalwaren... : T.C.I.H. 696 + 697.11 + 697.12 + 697.21 + 697.22 + 697.23 + 812.3; metalen constructiewerken : T.C.I.H. 691.1 + 691.2; buizen... : T.C.I.H. 678 + 692; gereedschap : T.C.I.H. 695; andere metaalwaren : T.C.I.H. 679 + 697.91 + 697.92 + 697.93 + 698 — 698.51 — 698.52 — 698.53 + 812 1 + 821.02; geïsoleerde kabels... : T.C.I.H. 723.1; isolatoren : T.C.I.H. 723.21 + 723.22 + 723.23; generatoren... : T.C.I.H. 722.1; elektrische elementen... : T.C.I.H. 729.11 + 729.12; lampen... : T.C.I.H. 729.2; elektronenbuizen... : T.C.I.H. 729.3, elektrische apparaten... : T.C.I.H. 729.41 + 729.42; elektrische huishoudapparaten : T.C.I.H. 725; ontvangtoestellen... : T.C.I.H. 724.1 + 724.2; toestellen voor telegrafie... : T.C.I.H. 724.91 + 724.92 + 724.99; elektrische meet... : T.C.I.H. 729.51 + 729.52; elektrische toestellen voor medisch... : T.C.I.H. 726; toestellen voor het in- of uitschakelen.. : T.C.I.H. 722.2; andere elektrische.. : T.C.I.H. 729.6 + 729.7 + 729 91 + 729.92 + 729.93 + 729.94 + 729.95 + 729.96 + 729.98 + 729.99; apparaten voor verwarming : T.C.I.H. 711.1 + 711.2 + 711.31 + 711.32; gereedschapswerktuigen.. : T.C.I.H. 715.1; landbouwmachines : T.C.I.H. 712; kantoormachines : T.C.I.H. 714; machines voor metaalbewerking : T.C.I.H. 715.21 + 715.22 + 715.23; machines voor textiel... : T.C.I.H. 717.11 + 717.12 + 717.13 + 717.14 + 717.15 + 717.2; naaimachines : T.C.I.H. 717.3; machines voor de vervaardiging... : T.C.I.H. 718.11 + 718.12 + 718.21 + 718.22 + 718.29; delf- en graafmachines... : T.C.I.H. 718.41 + 718.42; machines voor andere industriën : T.C.I.H. 718.31 + 718.39 + 718.51 + 718.52; machines en toestellen voor... : T.C.I.H. 719.11 + 719.12 + 719.13 + 719.14 + 719.15 + 719.19; pompen en... : T.C.I.H. 719.21 + 719.22 + 719.23; machines, toestellen en motorvoertuigen... : T.C.I.H 719.31 + 719.32; andere gereedschapswerktuigen : T.C.I.H. 719.51 + 719.52 + 719.53 + 719.54; kranen... : T.C.I.H. 719.92; lagers : T.C.I.H. 719.7; andere delen... : T.C.I.H. 719.91 + 719.93 + 719.94 + 719.99; andere niet-elektrische... : T.C.I.H. 711.7 + 711.81 + 711.89 + 719.41 + 719.43 + 719.61 + 719.62 + 719.63 + 719.64 + 719.65 + 719.66 + 719.8. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Niet-mechanische produkten	**145 881**	**178 279**	**211 781**	**236 348**	**290 903**	**657 890**	**652 472**	**706 193**	**759 223**	**783 486**
Werken van metaaldraad	12 333	13 392	17 823	20 702	21 455	308 539	288 460	316 803	334 873	342 883
Metaalwaren hoofdzakelijk voor huishoudelijk gebruik	21 298	27 038	31 466	26 104	31 200	25 378	30 212	28 719	21 058	19 906
Metalen constructiewerken	22 143	36 185	33 068	41 737	57 537	39 785	45 140	40 481	44 384	44 734
Buizen en recipiënten	53 908	58 174	70 715	75 917	100 283	213 981	214 158	240 191	269 098	270 660
Gereedschap	6 628	6 969	11 508	13 576	11 066	1 823	2 032	2 030	2 208	2 369
Andere metaalwaren	29 571	36 521	47 201	58 312	69 362	68 384	72 470	77 969	87 602	102 934
Elektrische machines en apparaten	**69 100**	**82 085**	**90 851**	**105 284**	**109 315**	**57 942**	**59 959**	**68 964**	**69 874**	**68 680**
Geïsoleerde kabels, draad, band, enz. voor het geleiden van elektriciteit	7 518	9 646	10 678	13 541	12 922	11 221	10 136	13 643	11 712	11 008
Isolatoren, isolerende werkstukken en isolatiebuizen	2 002	1 823	1 910	2 215	2 390	1 272	1 423	1 178	1 468	1 337
Generatoren, elektromotoren, transformatoren en omvormers	11 465	14 158	10 542	15 683	15 212	15 978	17 753	17 622	17 996	18 701
Elektrische elementen, batterijen en accumulatoren	5 537	6 531	8 035	8 483	10 355	4 941	5 399	5 920	7 148	6 701
Lampen en buizen voor verlichting	1 465	2 117	2 253	2 148	2 868	2 509	1 993	2 100	2 599	2 673
Elektronenbuizen, kathodestraalbuizen, transistors, enz.	4 069	4 548	5 915	6 349	6 184	283	280	322	262	245
Elektrische apparaten voor voertuigen	1 780	2 298	2 929	4 011	5 024	269	322	254	209	341
Elektrische huishoudapparaten	15 634	19 016	25 539	26 916	28 984	2 566	2 904	3 370	3 234	3 595
Ontvangtoestellen voor radio en televisie	1 583	1 307	1 281	1 439	1 573	6 753	7 784	8 900	7 957	7 159
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radar	4 350	5 040	6 000	6 361	5 980	5 635	4 963	7 169	8 712	8 030
Elektrische meet-, controletoestellen, enz.	771	770	855	1 051	1 103	282	185	227	260	286
Elektrische toestellen voor medisch gebruik, röntgentoestellen	251	242	268	299	348	155	224	150	150	178
Toestellen voor het in- of uitschakelen, enz...	5 699	6 022	7 211	8 206	8 479	3 394	3 344	4 064	4 572	4 664
									3 595	3 762

Toestellen voor het in- of uitschakelen, enz., van elektrische stroom	5 699	6 022	7 211	8 206	8 479	3 394	3 344	4 064	4 572	4 664
Andere machines	210 651	224 020	281 140							
Apparaten voor verwarming	4 062	3 884	4 832	5 256	5 585	2 356	2 722	3 535	3 866	3 766
Gereedschapswerktuigen voor het bewerken van metalen	13 208	13 708	19 373	16 657	19 565	11 956	10 208	9 359	10 989	10 636
Landbouwmachines en -tractoren	25 759	25 824	30 544	32 754	39 640	28 941	35 560	38 741	81 169	86 628
Kantoormachines	2 480	2 582	2 930	2 989	3 131	570	669	793	1 010	774
Machines voor metaalbewerking	24 921	20 600	34 853	36 090	32 935	21 860	24 799	30 038	31 197	25 414
Machines voor textiel- en ledernijverheid	15 126	18 603	20 415	16 334	15 821	27 228	25 043	26 456	27 196	27 002
Naaimachines	1 611	2 024	2 221	2 004	2 217	279	352	471	315	263
Machines voor de vervaardiging van papier en machines en toestellen voor het drukken, innaaien of inbinden	5 671	7 002	11 627	9 053	8 135	3 519	2 872	3 856	3 016	3 548
Delf- en graafmachines voor grondwerken	15 025	19 898	18 477	18 155	20 557	4 594	4 999	5 620	6 542	8 733
Machines voor andere industrieën	8 721	9 080	10 194	11 647	9 400	8 967	6 030	5 671	11 287	12 642
Machines en toestellen voor temperatuurwijziging en regeling	17 051	14 978	23 860	21 196	28 823	6 982	7 294	8 432	10 662	11 209
Pompen en centrifuges, exclusief ontromers	11 284	12 584	14 665	16 113	17 399	9 118	10 008	11 936	14 419	14 774
Machines, toestellen en motorvoertuigen voor het hanteren van goederen	25 545	29 411	38 943	36 687	39 712	14 858	19 911	20 590	16 041	15 799
Andere gereedschapswerktuigen	4 321	4 482	5 818	5 764	5 354	11 117	9 617	11 147	10 876	8 652
Kranen en dergelijke artikelen voor leidingen, reservoirs, enz.	5 268	6 035	7 771	8 384	9 422	2 685	2 564	2 995	3 165	3 515
Lagers	3 483	3 621	4 252	4 373	4 349	119	187	246	430	694
Andere delen en toebehoren van machines	12 650	13 122	14 830	17 479	18 207	17 957	17 061	16 642	17 998	17 701
Andere niet-elektrische machines en toestellen	14 465	16 582	21 541	25 014	65 252	10 320	10 572	11 022	12 567	11 256

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 105.

(vervolg op blz. 101)

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren (*vervolg van blz. 97*)

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Vervoermaterieel	**23 446**	**27 862**	**31 339**	**38 490**	**41 526**	**14 897**	**19 488**	**23 839**	**31 853**	**33 674**
Niet-elektrische motoren	2 683	3 709	4 118	4 907	5 271	1 881	1 896	2 341	1 668	1 849
Auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren (exclusief landbouwtractoren)	3 240	4 400	7 881	10 099	9 828	8 120	8 585	12 507	20 494	24 001
Delen van auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren (exclusief landbouwtractoren)	13 260	14 624	13 951	19 075	22 014	534	596	1 336	3 421	4 161
Motorfietsen en rijwielen met motor	227	187	174	186	177	135	140	276	253	251
Rijwielen zonder motor	147	180	218	231	240	190	164	175	168	154
Andere wegvoertuigen en aanhangwagens	215	362	612	554	607	114	165	188	266	350
Luchtvaartuigen	2 198	3 694	3 184	2 426	2 517	1 309	5 812	4 495	3 542	1 077
Schepen en boten	1 235	425	844	523	459	1 732	1 186	1 349	872	1 053
Rollend materieel voor spoorwegen	241	281	357	489	413	882	944	1 172	1 169	778
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken	**2 537**	**3 060**	**3 558**	**3 359**	**3 933**	**396**	**410**	**715**	**922**	**1 124**
Wetenschappelijke toestellen	2 093	2 597	3 011	2 699	3 234	374	387	683	864	1 049
w. o. : wetenschappelijke toestellen voor meting, controle, regeling, enz.	(1287)	(1 636)	(1 888)	(1 426)	(1 645)	(198)	(218)	(459)	(591)	(713)
apparaten en materieel voor de foto- en cinematografie	(312)	(359)	(417)	(530)	(669)	(60)	(59)	(70)	(101)	(124)
optische instrumenten	(255)	(358)	(404)	(366)	(446)	(50)	(46)	(91)	(81)	(111)
Uurwerken	444	463	547	660	699	22	23	32	58	75
Totaal...	**59 993**	**69 734**	**82 935**	**92 137**	**102 447**	**44 032**	**51 233**	**61 807**	**76 016**	**79 294**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Niet elektrische motoren : T.C.I.H. 711.41 + 711.42 + 711.5 + 711.6. — D.T. 8408.50; auto's... : T.C.I.H. 732.1 + 732.2 + 732.3 + 732.4 + 732.5; delen van auto's... : T.C.I.H.732.6 + 732.7 + 732.81 + 732.89; motorfietsen... : T.C.I.H. 732.91 + 732.92; rijwielen... : T.C.I.H. 733.11 + 733.12; andere wegvoertuigen... : T.C.I.H. 733.31 + 733.32 + 733.39 + 733.4; luchtvaartuigen : T.C.I.H. 734; schepen en boten : T.C.I.H. 735; rollend materieel... : T.C.I.H. 731; wetenschappelijke toestellen : T.C.I.H. 861; wetenschappelijke toestellen voor meting... : T.C.I.H. 861.91 + 861.92 + 861.93 + 861.94 + 861.95 + 861.96 + 861.97 + 861.98 + 861.99; apparaten en materieel... : T.C.I.H. 861.4 + 861.51 + 861.52 + 861.61 + 861.69; optische instrumenten : T.C.I.H. 861.11 + 861.12 + 861.21 + 861.22 + 861.31 + 861.32 + 861.33 + 861.34 + 861.39; uurwerken : T.C.I.H. 864. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren (*vervolg van blz. 99*)

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Vervoermaterieel	**463 923**	**533 988**	**617 590**	**766 024**	**768 312**	**265 861**	**251 471**	**376 022**	**531 964**	**525 104**
Niet-elektrische motoren	21 371	29 858	36 787	51 463	53 100	10 760	9 368	9 631	9 046	7 731
Auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren (exclusief landbouwtractoren)	61 615	87 334	145 174	176 048	163 824	126 108	134 666	184 725	296 321	336 976
Delen van auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren (exclusief landbouwtractoren)	216 278	239 194	247 768	378 715	428 574	8 806	9 572	33 130	79 823	93 796
Motorfietsen en rijwielen met motor	2 292	1 904	1 644	1 765	1 866	1 327	1 460	2 576	2 096	2 260
Rijwielen zonder motor	2 008	2 432	3 123	3 086	3 401	3 766	3 446	3 456	3 352	3 075
Andere wegvoertuigen en aanhangwagens	6 775	8 741	11 094	13 830	15 280	2 240	2 834	3 292	4 162	5 982
Luchtvaartuigen	1 309	2 196	1 454	1 543	1 632	596	1 851	1 247	1 749	1 121
Schepen en boten	142 954	150 562	155 535	121 630	84 622	77 763	59 168	92 689	93 969	45 087
Rollend materieel voor spoorwegen	9 321	11 767	15 011	17 944	16 013	34 495	29 166	45 276	41 446	29 076
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken	**4 041**	**4 788**	**5 428**	**6 431**	**6 717**	**924**	**1 165**	**1 445**	**2 089**	**2 266**
Wetenschappelijke toestellen	3 371	4 134	4 663	5 561	5 858	901	922	1 417	2 049	2 223
w. o. : wetenschappelijke toestellen voor meting, controle, regeling, enz.	(1 842)	(2 280)	(2 536)	(2 999)	(2 826)	(297)	(346)	(734)	(1 054)	(1 055)
apparaten en materieel voor de foto- en cinematografie	(714)	(865)	(988)	(1 171)	(1 520)	(189)	(196)	(253)	(449)	(558)
optische instrumenten	(302)	(351)	(404)	(427)	(423)	(98)	(96)	(147)	(176)	(219)
Uurwerken	670	654	765	870	859	23	24	28	40	43
Totaal...	**893 596**	**1 023 160**	**1 212 796**	**1 400 036**	**1 520751**	**1 166 043**	**1 155 526**	**1 360 174**	**1 625 895**	**1 642 542**

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 108.

Bron : Ministerie van Economische Zaken. Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor

(eenheden)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Auto's voor personenvervoer :										
— voor gemeenschappelijk vervoer	91	128	139	133	61	410	517	576	627	1 513
— overige	36 905	52 270	105 772	137 371	120 624	127 333	138 632	201 729	330 988	316 776
Auto's voor goederenvervoer	6 688	8 117	10 794	12 902	11 310	6 743	5 319	6 705	8 095	31 322
Motorrijwielen	2 005	2 011	1 758	2 706	2 434	205	749	341	505	3 065
Rijwielen met hulpmotor	26 979	22 972	23 302	22 801	23 415	15 458	18 308	37 374	31 289	31 736
Motorscooters	2 805	1 230	1 702	3 203	641	3 543	2 229	1 468	142	139
Rijwielen zonder motor	8 812	11 748	16 573	30 417	41 616	54 086	34 253	33 199	27 750	25 680

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Gemeenschappelijk vervoer : D.T. 8702.00; overige : D.T. 8702.20 + 8702.25 + 8702.30; auto's voor gederenvervoer : D.T. 8702.60 + 8702.70; motorrijwielen : D.T. 8709.20; rijwielen met hulpmotor : D.T. 8709.00; motorscooters : D.T. 8709.10; rijwielen zonder motor : D.T. 8710.00. — Overneenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

§ 2. — SCHEIKUNDIGE NIJVERHEID

In 1966 vertoonde het groeitempo van de bedrijvigheid in de chemische industrieën een scherpe daling. Volgens de Federatie der Belgische Chemische Industrieën bedroeg het stijgingspercentage van het produktievolume slechts 3 %, waar het 12 % in 1965 bedroeg, 8 % in 1964 en 10 % in 1963.

De omzet van de sector ligt echter 10 % hoger dan het peil van een jaar tevoren, hetgeen de verschuiving in de fabricage bevestigt van zware produkten of halffabrikaten naar meer bewerkte produkten, zoals plastics, petrochemische produkten en geneesmiddelen. Deze ontwikkeling wordt trouwens onderstreept door het feit dat, evenmin als in 1965, de prijzen in 1966 grote schommelingen hebben ondergaan die de verkoopwaarde kunstmatig zouden hebben opgedreven.

Parallel met deze ontwikkeling tonen de statistieken van de buitenlandse handel deze zelfde zeer aanzienlijke vertraging na meerdere jaren van versnelde expansie.

De Belgische uitvoer van chemische produkten steeg tussen 1965 en 1966 naar waarde met slechts 8 %, tegenover 19,9 % het jaar tevoren. Het volume van de uitvoer daarenboven toonde een daling met 7,6 % ; tussen 1964 en 1965 werd echter een stijging met 8,7 % waargenomen.

Hoe dan ook, dit verschil bevestigt dat de verkoop naar het buitenland van dure produkten gunstiger evolueert dan de levering van minder afgewerkte en minder dure stoffen.

Met uitzondering van de invoer van chemische elementen, anorganische zuren, oxyden en halogeenzouten, en die van springstoffen welke op hetzelfde niveau bleven werd in 1965 een algemene vooruitgang waargenomen in de waarde van de verzendingen naar buitenlandse markten ; dit is echter niet langer het geval in 1966, want bepaalde basissectoren en met name de sector van de andere chemische elementen en verbindingen daarvan (— 9 %) en vooral de sector van de kunstmeststoffen (— 13,7 %) kenden een uitgesproken achteruitgang.

Hoewel minder belangrijk, daalde ook de uitvoer van lucifers (— 4,5 %), van minerale teer en ruwe chemische derivaten van brandstoffen.

Daarentegen kende de verkoop aan het buitenland van produkten voor fotografie en film (+ 3,6 %), looi- kleur- en verfstoffen (+ 7,3 %) en van farmaceutische produkten (+ 8,3 %) een voortdurende expansie, doch deze is minder aanzienlijk dan de vooruitgang in etherische oliën, parfums en schoonheidsmiddelen (+ 11 %), rubberartikelen (+ 12,2 %), springstoffen (+ 15 %), zeep en onderhoudsmiddelen (+ 16,6 %), en vooral in organische chemische produkten (+ 25,5 %), diverse chemische produkten (+ 25,6 %), chemische elementen, anorganische zuren, oxyden en halogeenzouten (+ 26,0 %), werken in kunstmatige plastics (+ 33,5 %), kunstmatige plastische stoffen, geregenereerde cellulose en kunstharsen (+ 34,4 %).

Het aandeel van de export naar de Lidstaten van de E.E.G. toonde van het ene jaar tot het andere nagenoeg geen ontwikkeling (51,9 % in 1966, tegen 52 % in 1965), maar de meer fundamentele wijzigingen in het handelsverkeer tussen de

zes landen worden onderstreept door het feit dat dit aandeel in 1960 slechts 36,9 % bedroeg.

De invoer steeg met 9 % naar waarde en met 2,9 % naar volume.

De prijzen zijn globaal gezien vast, als gevolg van de druk van de internationale concurrentie. Dientengevolge moest de scheikundige nijverheid, zoals in 1965, het merendeel der loonsverhogingen dragen, hetgeen bijgedragen heeft tot het nog slechter worden van de reeds vroeger waargenomen daling van de rendabiliteit.

Het kan dan ook op het eerste gezicht vreemd schijnen dat het aanwerven van nieuw personeel in 1966 werd voortgezet en wel zodanig dat de stijging van de personeelsbezetting 2 % bedroeg. Er dient echter niet uit het oog te worden verloren dat de omzet nog met 10 % is gestegen. De produktiviteit is dus in vrij aanzienlijke mate toegenomen, gezien de verschuiving van de bedrijvigheid naar meer bewerkte en duurdere produkten, des te meer dat rekening moet worden gehouden met de in bepaalde ondernemingen doorgevoerde werktijdverkorting en met de langer wordende verlofperiode.

Vermits de winsten daalden is de produktiviteitstijging niet toereikend geweest. Maar het kon echter moeilijk anders, daar de prijzen de loonsverhogingen niet hebben gevolgd.

Uiteraard vormde de daling der winstmarges geen stimulans voor een grotere uitrustingsinspanning. Desondanks heeft de chemische nijverheid haar investeringen gehandhaafd op het peil van het jaar tevoren, nl. op 6 miljard frank.

Deze ogenschijnlijke gelijkheid verbergt echter een zekere verslapping bij de reeds bestaande ondernemingen. Een gedeelte der uitgaven voor kapitaalvorming, te weten bijna 1,3 miljard, werd nl. besteed voor de bouw van nieuwe fabrieken van buitenlandse oorsprong.

Hoe dan ook, deze cijfers blijven gunstig en, rekening houdend met de resultaten over 1966, kan de gezamenlijke investering in onroerende goederen in de chemische nijverheid in ons land op 55 à 60 miljard frank worden geraamd.

Onder de gunstige elementen kan gerangschikt worden de verhoging der uitgaven, bestemd voor het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Vorig jaar beliepen deze uitgaven 2 140 miljoen frank, tegenover 1 850 miljoen in 1965. Zij vertegenwoordigen momenteel 3,9 % van de omzet, tegenover 3,7 % het voorgaande jaar. Dit percentage kan een gunstige vergelijking doorstaan met dat in de Duitse Bondsrepubliek bijvoorbeeld, doch het blijft aanmerkelijk lager dan in de Verenigde Staten, waar de scheikundige nijverheid aanzienlijke staatssubsidies voor research ontvangt.

Eén en ander verhindert niet dat de Federatie der Belgische Chemische Industrieën ongerust is over de toekomst. Zij vreest dat haar sector, waar investeringen en research van het hoogste belang zijn, in de toekomst niet langer over toereikende kapitalen zal beschikken om in hetzelfde tempo te blijven moderniseren en onderzoekwerk te blijven verrichten indien de geleidelijke inkrimping der winstmarges zou aanhouden.

Daarenboven doet het aanzienlijk aandeel van de uitvoer in de globale omzet van de sector — 53,3 % in 1966, tegenover 54,7 % in 1965 — en de scherpe

concurrentie tussen de industrielanden steeds dringender het probleem rijzen van de te geringe omvang der Belgische ondernemingen.

De Belgische produktie van zwavelzuur liep in 1966 met circa 5 % terug als gevolg van het dalend nationaal verbruik, dat van 1 415 000 ton in 1965 slonk tot circa 1 350 000 ton in 1966 omdat de vraag naar stikstof- en fosfaatmeststoffen minder groot was.

Maar het meest belangrijke feit van 1966 blijft de verwezenlijking van de ontwikkelingsplannen van de petrochemische nijverheid in het Antwerpse.

Bij de vier ondernemingen die zich momenteel reeds in dit gebied vestigen of waarvan de vestiging wordt overwogen, kwamen nog verscheidene andere vennootschappen, opgericht door hun Duitse of hun Noord-Amerikaanse moederfirma's ; in een andere onderneming gaan Franse en Noord-Amerikaanse belangen samen.

De geplande produkten zijn : grondstoffen voor synthetische vezels, meststoffen — waarvan een gedeelte zal worden geproduceerd uit bijprodukten van de eerder genoemde produktie van grondstoffen voor synthetische vezels —, plastics, kunstrubber, weekmakers.

★
★ ★

Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen

OMSCHRIJVING (a)	Waarde (miljoenen franken)					Gewicht (tonnen)				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Zout	232	270	275	275	315	691 145	773 153	824 159	793 264	846 659
Ruwe zwavel	225	217	255	391	441	170 302	179 688	213 972	274 393	219 030
Ongeroost ijzerkies	181	168	171	188	199	377 609	346 280	397 040	421 889	408 892
Ruw fosfaat	557	652	795	922	883	879 889	1 009 885	1 179 430	1 286 315	1 199 514
Ruwe rubber	900	987	1 052	1 112	1 125	39 930	45 816	51 268	54 542	55 708

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Zout : T.C.I.H. 276.3; ruwe zwavel : T.C.I.H. 274.1; ongeroost ijzerkies : T.C.I.H. 274.2 + 281.4; ruw fosfaat : T.C.I.H. 271.3; ruwe rubber : T.C.I.H. 23 -- Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren

Produktie in sommige takken der scheikundige nijverheid

(duizenden tonnen)

TIJDVAK	Stikstofnijverheid		Ruwe teer	Rubber (c)
	Primaire stikstof (a)	Samengestelde meststoffen (b)		
1958 Maandgemiddelde	**22,9**	**20,1**	**20,6**	**3,0**
1959 Maandgemiddelde	**25,3**	**19,8**	**21,5**	**3,4**
1960 Maandgemiddelde	**26,6**	**22,4**	**22,3**	**3,6**
1961 Maandgemiddelde	**23,0**	**31,0**	**22,5**	**4,1**
1962 Maandgemiddelde	**23,4**	**34,3**	**23,1**	**4,3**
1963 Maandgemiddelde	**26,2**	**44,6**	**23,0**	**4,5**
1964 Maandgemiddelde	**29,8**	**49,6**	**23,6**	**4,9**
1965 Maandgemiddelde	**33,2**	**51,8**	**23,5**	**4,5**
1966 Maandgemiddelde	**33,6**	**54,2**	**21,3**	**4,3**
1966 Januari	32,5	74,8	23,1	4,0
Februari	29,1	69,5	20,5	4,2
Maart	35,5	58,7	22,7	4,8
April	35,2	58,7	21,4	4,5
Mei	36,9	46,6	21,5	4,0
Juni	34,2	49,4	21,1	4,7
Juli	33,6	42,4	20,3	3,1
Augustus	32,8	39,6	20,4	3,3
September	32,9	50,1	20,7	4,8
Oktober	33,1	51,5	21,5	4,7
November	30,5	43,0	20,6	4,6
December	36,7	66,5	21,8	4,6

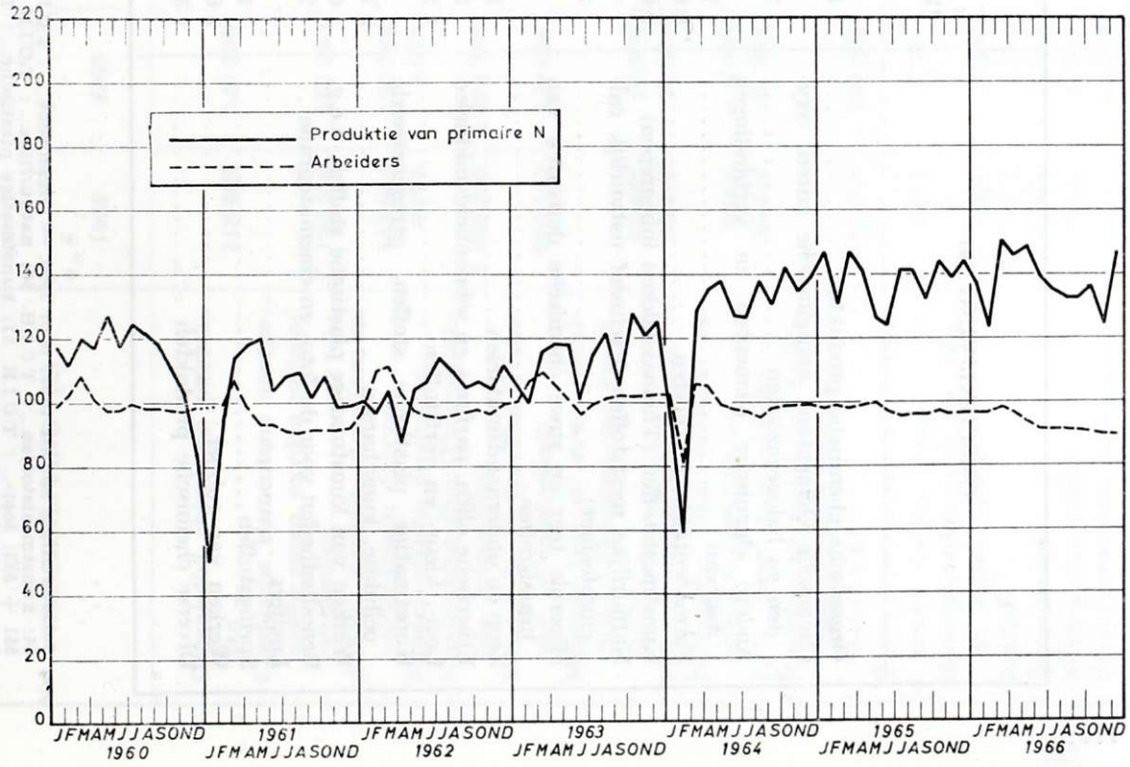
(a) In 1.000 t N.
(b) In 1.000 t goederen.
(c) Exclusief de produktie van schoenen, inclusief de produktie van fietsbanden.

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Distigoudron.

Stikstofnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Organische chemische produkten	1 830	2 162	2 760	3 418	3 773	1 174	1 402	1 449	2 001	2 512
Chemische elementen; anorganische zuren, oxyden en halogeenzouten	737	843	993	1 109	1 175	736	732	994	989	1 246
Andere chemische elementen en verbindingen daarvan	710	735	997	1 086	935	1 074	1 050	1 112	1 437	1 307
Farmaceutische produkten	2 093	2 377	2 567	3 220	3 311	932	1 034	1 214	1 511	1 636
Kunstmeststoffen (Thomasslakken inbegrepen)	2 089	2 370	2 446	2 622	2 478	5 134	5 657	5 773	6 957	6 035
Natuurlijke meststoffen (exclusief natuurlijk calciumfosfaat)	252	105	147	115	131	13	20	23	25	32
Minerale teer en ruwe chemische derivaten van brandstoffen	91	95	114	107	113	168	179	242	254	241
Zeep en onderhoudsmiddelen	308	364	420	499	579	478	767	728	806	940
Etherische oliën, parfums en schoonheidsmiddelen	380	447	525	653	739	113	146	187	236	262
Looi-, kleur- en verfstoffen	1 237	1 425	1 691	1 852	2 043	451	724	951	1 067	1 145
Kunstmatige plastische stoffen, geregenereerde cellulose, kunstharsen	2 754	3 164	3 933	4 428	5 177	1 246	1 626	1 935	2 715	3 649
Werken van kunstmatige plastische stoffen, n.e.g.	688	773	1 003	1 339	1 586	507	739	1 009	1 169	1 561
Benodigdheden voor de foto- en cinematografie	279	306	390	596	594	3 430	3 522	4 024	4 313	4 468
Lucifers	3	3	7	6	6	136	166	139	156	149
Springstoffen	148	148	191	172	147	234	241	257	260	299
Werken van rubber	1 653	1 971	2 361	2 597	3 005	1 138	1 249	1 549	1 733	1 945
Diverse chemische produkten	1 537	1 752	2 067	2 433	2 901	807	804	1 020	1 467	1 843

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Organische... : T.C.I.H. 512; chemische elementen... : T.C.I.H. 513; andere... : T.C.I.H. 514 + 515; farmaceutische... : T.C.I.H. 54; kunstmeststoffen... : T.C.I.H. 56; natuurlijke... : T.C.I.H. 271.1 + 271.2 + 271.4; minerale teer... : T.C.I.H. 52; zeep... : T.C.I.H. 554; etherische oliën... : T.C.I.H. 551 + 553; looi-... : T.C.I.H. 53; kunstmatige plastische... : T.C.I.H. 581; werken van... T.C.I.H. 893 + D.T. 4202.00 + 4202.10 + 4202.15 + 4202.25; benodigheden... : T.C.I.H. 862; lucifers : T.C.IH 899.3; springstoffen : T.C.I.H. 571; werkene van rubber : T.C.I.H. 62 + 841.6; diverse... : T.C.I.H. 599. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Organische chemische produkten	113 662	140 893	185 071	225 407	274 229	145 635	183 399	197 567	242 318	291 021
Chemische elementen ; anorganische zuren, oxyden en halogeenzouten	132 559	170 335	196 480	206 490	213 925	196 647	208 745	239 999	215 331	262 030
Andere chemische elementen en verbindingen daarvan	143 634	150 789	187 893	163 874	137 789	354 039	335 241	380 488	434 776	295 084
Farmaceutische produkten	3 773	4 073	4 335	5 013	5 528	2 366	2 608	2 751	3 074	3 239
Kunstmeststoffen (Thomasslakken inbegrepen)	1 389 856	1 472 783	1 459 945	1 562 409	1 497 092	3 571 388	3 895 762	3 857 637	4 138 393	3 715 843
Natuurlijke meststoffen (exclusief calciumfosfaat)	270 195	149 834	180 820	151 424	137 763	4 305	7 903	8 486	9 704	12 500
Minerale teer en ruwe chemische derivaten van brandstoffen	53 826	52 670	63 691	65 057	72 536	85 482	93 197	113 838	133 647	129 394
Zeep en onderhoudsmiddelen	15 418	16 858	20 139	22 728	25 776	32 836	50 270	45 326	58 556	70 376
Etherische oliën, parfums en schoonheidsmiddelen	3 005	3 555	4 320	5 293	5 818	1 445	1 912	2 735	3 976	3 622
Looi-, kleur- en verfstoffen	28 528	31 558	40 759	44 335	50 775	33 097	38 889	48 729	52 198	50 490
Kunstmatige plastische stoffen, geregenereerde cellulose, kunstharsen	101 539	123 292	156 071	182 588	223 363	30 307	41 897	51 540	68 251	89 946
Werken van kunstmatige plastische stoffen, n.e.g.	6 971	7 634	10 187	13 758	16 243	5 485	7 751	11 083	14 260	18 143
Benodigdheden voor de foto- en cinematografie	1 493	1 800	2 555	4 489	4 281	18 099	18 002	19 616	20 016	20 579
Lucifers	172	170	463	336	289	4 868	5 592	4 771	5 129	4 662
Springstoffen	3 076	1 814	2 461	1 743	1 648	5 815	6 377	5 038	5 385	5 019
Werken van rubber	27 448	32 283	38 909	44 376	51 862	24 700	28 542	32 344	38 186	42 742
Diverse chemische produkten	91 735	113 553	143 637	163 866	210 282	39 737	50 645	66 743	85 842	91 776

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 116.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

§ 3. — TEXTIELNIJVERHEID

Gedurende het grootste gedeelte van 1966 heeft de Belgische textielnijverheid globaal gezien haar produktie vergroot. Volgens het Nationaal Instituut voor de Statistiek zou een stijging met ca. 5 % zijn genoteerd, terwijl in 1965 het produktievolume met 3,1 % was gedaald.

Gedurende de laatste maanden van het jaar ging het produktietempo ten opzichte van dezelfde periode in 1965 echter wederom achteruit en onder de tot pessimisme geneigde producenten heerste een bedrukte stemming in verband met de evolutie op korte termijn van de conjunctuur in deze sector.

De redenen voor deze houding moeten in de eerste plaats gezocht worden in de toegenomen druk van de invoer op de Belgische markt, en nog sterker op de markten van onze Euromarktpartners (in het bijzonder van de Duitse Bondsrepubliek), van produkten tegen abnormaal lage prijzen. Deze zijn afkomstig uit landen met Staatshandel, uit bepaalde ontwikkelingsgebieden zoals Hong-Kong, uit Japan en eveneens uit bepaalde Europese landen zoals Spanje, Portugal en Griekenland.

Een eerste resultaat werd verkregen toen de Regering in april 1965 de « Adviserende Commissie voor Normale Textielprijzen » installeerde. Samengesteld uit vertegenwoordigers der invoerders, gebruikers en plaatselijke producenten, heeft de Commissie tot taak op onze markt de normale prijs vast te stellen van diverse produkten waarvan de prijs voor betwisting vatbaar is. De Administratie vergelijkt het resultaat met de prijs van de invoerder, waarop ze dan een advies verstrekt dat verenigbaar is met de door België aangegane internationale verbintenissen.

Anderzijds dient men de gevolgen niet te vergeten van de anti-inflatiepolitiek die door de Duitse Bondsrepubliek en Nederland werd gevoerd. De kredietbeperkingen hebben rechtstreekse invloed uitgeoefend op het lopend verbruik en vooral op de vorming van normale voorraden in de verschillende distributiestadia.

Parallel met deze ongunstige omstandigheden moet erop gewezen worden dat de groothandelsprijzen af-fabriek verder zijn gedaald. Van het indexcijfer 100 in 1953 zijn ze in december 1966 tot onder 95 gedaald, terwijl de kosten van werknemers, afschrijving van outillage en financiële lasten in een mate zijn verzwaard, die niet door de produktieverbetering werd opgevangen.

Deze evolutie heeft dus nogmaals de voor afschrijvingen en aankoop nodige winstmarges aangetast en de nieuwe investeringen gevoelig doen dalen.

Een ander element dat onrust wekt bij de industriëlen is de « Kennedy Round ». Het voornaamste verwijt dat de Belgische textielproducenten aan dit plan tot vrijmaking van de wereldhandel maken is, dat het zijn voordelen eveneens uitstrekt tot alle landen van de wereld, dus ook aan die welke een systeem van dumpingprijzen toepassen.

Voor andere produkten dan katoen, voornamelijk, wol en kunstmatige en synthetische textielsoorten wordt ons land door de verschillen in de douanerechten eveneens benadeeld.

Bovendien bestaat in de Verenigde Staten een wet, de « WOOL LABELING ACT », die buitenlandse leveranciers van wolprodukten verplicht te etiketteren. In principe hebben onze exporteurs geen bezwaar tegen deze verplichting, doch thans wordt door de Amerikanen een campagne gevoerd om te komen tot een verplichte laboratoriumtest voor buitenlandse produkten. De hieraan verbonden kosten en vooral de vertraging die ervan het gevolg is, zouden een gevaarlijke vorm van protectie zijn want de exportprijzen zouden erdoor stijgen en elke vertraging in een sector waar de mode snel evolueert, zou uiterst schadelijke gevolgen hebben. Bovendien zullen de andere Europese landen, indien zij op dezelfde moeilijkheden stuiten, hun concurrentie binnen de Gemeenschap zelf verscherpen.

Om deze redenen en tengevolge van het feit dat de landen van de Gemeenschap nog geen gezamenlijke houding hebben bepaald ten opzichte van de invoer tegen dumpingprijzen, bestaat er een diepgaande malaise in de textielnijverheid die echter nog niet tot uiting komt in de evolutie van het globaal indexcijfer van de produktie over 1966.

De toestand is bijzonder ernstig in de katoensector, die ongeveer 1/3 vertegenwoordigt van de gehele Belgische textielproduktie en 30 % van het personeel uit de textielnijverheid te werk stelt. Het bedrijvigheidspeil daalde inderdaad opnieuw en wel met 1,9 % in de weverijen en met 4 % in de spinnerijen. De toekomst van de spinnerijen wordt ernstig bedreigd daar de druk van de invoer tegen dumpingprijzen zo zwaar is geworden, en dit ondanks de aanzienlijke investeringen en de belangrijke modernisatie-inspanningen die in deze sector werden verricht. De producenten menen dat indien de gevraagde maatregelen in een nabije toekomst niet worden getroffen, 30 % der huidige produktiecapaciteit van de Belgische katoenspinnerij elke redelijke kans om verder in bedrijf te blijven zal verliezen.

De sectoren wassen en carboniseren, en kammen van wol kenden een teruggang met respectievelijk 5,1 en 2,1 %. Bij de spinnerijen daarentegen werd een technisch gunstige situatie waargenomen (+ 7,9 % ten opzichte van 1965) terwijl de weverij (+ 6,6 %) er eveneens in geslaagd is zich aan te passen aan de vereisten van de mode door de goekope gekaarde weefsels te laten vallen ten gunste van een geconcentreerde inspanning hetzij op het gebied van fantasieweefsels, hetzij van nieuwe modestoffen. Gewezen moet nog worden op de goede conjunctuur die reeds 3 jaar duurt in de sector woltapijten (+ 19 % tussen 1965 en 1966) ; deze sector heeft een opmerkelijke inspanning van heroriëntering achter de rug nadat de Amerikaanse markt in 1962 praktisch voor hem werd gesloten door de zeer aanzienlijke verhoging van invoerrechten op Wiltontapijten. Daarentegen kende het katoenen tapijt een duidelijke achteruitgang (— 7,6 %).

In de vlassector bleef de produktie der spinnerijen vast, maar de weverijen geven blijk van een opmerkelijk dynamisme (+ 10,8 %). Opgemerkt moet worden dat de produktie van deze sector voor bijna 70 % op buitenlandse markten wordt afgezet.

De door de jutespinnerijen en -weverijen geproduceerde hoeveelheden zijn eveneens toegenomen, respectievelijk met + 5,5 % en 5,1 % ; deze industrie

ondergaat echter eveneens de druk van de abnormale concurrentie die voor haar afkomstig is uit de Aziatische landen en voornamelijk uit Pakistan en India. Daarom hebben de door deze landen inzake grondstoffen getroffen maatregelen een beslissende uitwerking op de prijzen. Daar hun beleid tamelijk onvast is vinden de Belgische juteverwerkende ondernemingen zich vaak in een moeilijke positie geplaatst, des te meer dat deze landen voor de uitvoer een prijs opleggen die hun binnenlandse prijs overtreft.

Om te vermijden in te hoge mate afhankelijk te zijn van een bevoorrading waar dergelijke verrassingen zich soms voordoen, hebben de Belgische juteverwerkende bedrijven in talrijke gevallen hun materieel zodanig aangepast dat het ook andere grondstoffen kan verwerken. Dank zij deze maatregelen en ook door het gebruik van de meest moderne outillage, zijn de industriëlen in deze sector er in geslaagd zich te verdedigen.

De produktie van vinylvezels, van rayon- en fibraanweefsels alsmede van weefsels in synthetische continuvezels en, vooral, in synthetische stapelvezels, blijft een opmerkelijke stijging kennen.

Daarentegen daalde het bedrijvigheidspeil in de weverijen van tapijten uit harde vezels (— 6,7 %), in tegenstelling tot dat van de spinnerijen (+ 15,6 %), deze laatste in duidelijke stijging na de stabilisatie der laatste twee jaren.

De breigoedsector, tenslotte, bestaande uit 500 firma's waar bijna 20 000 arbeiders werkzaam zijn, vergrootte zijn produktie in 1966. In de sector herenhemden bevinden talrijke ondernemingen zich echter in moeilijkheden, daar de invoer tegen dumpingprijzen zwaar op de prijzen drukt.

Wat de buitenlandse handel betreft hier ligt de algemene situatie gunstiger. De uitvoer van textielprodukten heeft globaal genomen een bedrag van 41,6 miljard frank bereikt, hetgeen een stijging van 13,5 % betekent ten opzichte van 1965. Daarentegen liep de uitvoer van textielgrondstoffen terug tot 8,5 miljard frank, een daling met 3,9 % ten opzichte van 1965.

Het is kenschetsend dat het volume van de verkoop textielprodukten op de buitenlandse markten tijdens de zelfde tijd met slechts 8,4 % is toegenomen hetgeen een bewijs is van de gestegen omvang van kwaliteitsprodukten.

Weliswaar nam de waarde van de invoer van textielgrondstoffen met slechts 1,8 % toe, het volume van de invoer van textielprodukten daarentegen steeg met 12,9 % en de waarde ervan met 17,4 %.

* * *

Textielproduktie

Spinnerijen, weverijen, wolbereiding

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Wolbereiding :							
Wassen en verkolen van de wol	24 399	25 931	25 473	26 677	23 245	21 155	20 072
Kammen van de wol	27 569	29 314	31 545	31 898	31 120	32 772	32 088
Spinnerijen :							
Katoen	110 962	113 738	107 958	110 179	110 807	102 175	98 113
Wol	50 800	54 108	58 558	64 410	62 303	64 587	69 664
Vlas	12 824	14 570	14 340	13 905	13 997	14 683	14 588
Hennep	771	858	581	449	297	..	..
Jute	78 254	63 148	76 992	81 759	83 767	81 238	85 739
Harde vezels (enkel garens)	22 927	31 179	35 835	33 933	38 760	38 809	44 857
Rayon (garens).....	12 640	13 152	12 929	13 323	13 721	13 594	17 244
Rayon (vezels)	18 186	20 485	22 835	22 761	24 288	22 995	22 623
Weverijen :							
Katoen	84 448	81 553	79 434	82 312	85 876	75 400	73 976
w.o. :							
Gewone weefsels ..	(45 130)	(44 609)	(40 597)	(43 837)	(46 241)	(41 288)	(42 209)
Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering	(15 550)	(16 419)	(18 442)	(17 959)	(18 202)	(16 373)	(15 242)
Tapijten	(13 490)	(10 657)	(10 637)	(11 251)	(10 835)	(8 036)	(7 424)
Vlas	8 078	7 774	8 441	8 556	7 580	7 902	8 756
Wol	29 306	33 374	35 180	36 311	38 936	38 284	40 813
w.o. :							
Gewone weefsels (a)	(8 762)	(9 938)	(9 170)	(10 248)	(8 647)	(8 444)	(8 388)
Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering (a) (b).....	(2 753)	(3 094)	(3 862)	(3 739)	(4 629)	(4 087)	(3 680)
Tapijten	(14 796)	(16 972)	(19 165)	(19 106)	(21 332)	(22 493)	(26 774)
Rayon enz. (b) (c)...	10 356	11 839	15 184	19 590	22 063	21 647	31 255
Jute	37 240	28 006	33 866	34 426	34 521	35 699	37 525
Harde vezels	4 423	3 885	5 205	7 055	7 285	8 846	8 251
Dekens.....	6 016	5 731	5 394	5 190	5 396	4 790	2 858
Dweilen, vaatdoeken en poetsdoeken ...	4 030	4 396	4 383	4 117	4 816	4 598	4 322

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zie ook blz. 132.

(b) Vanaf 1962 is fluweel en pluche voor stoffering in rayon niet meer opgenomen in de rubriek « rayon, enz. » maar in deze van « weefsels, fluweel en pluche voor stoffering ».

(c) Inclusief weefsels in synthetische vezels.

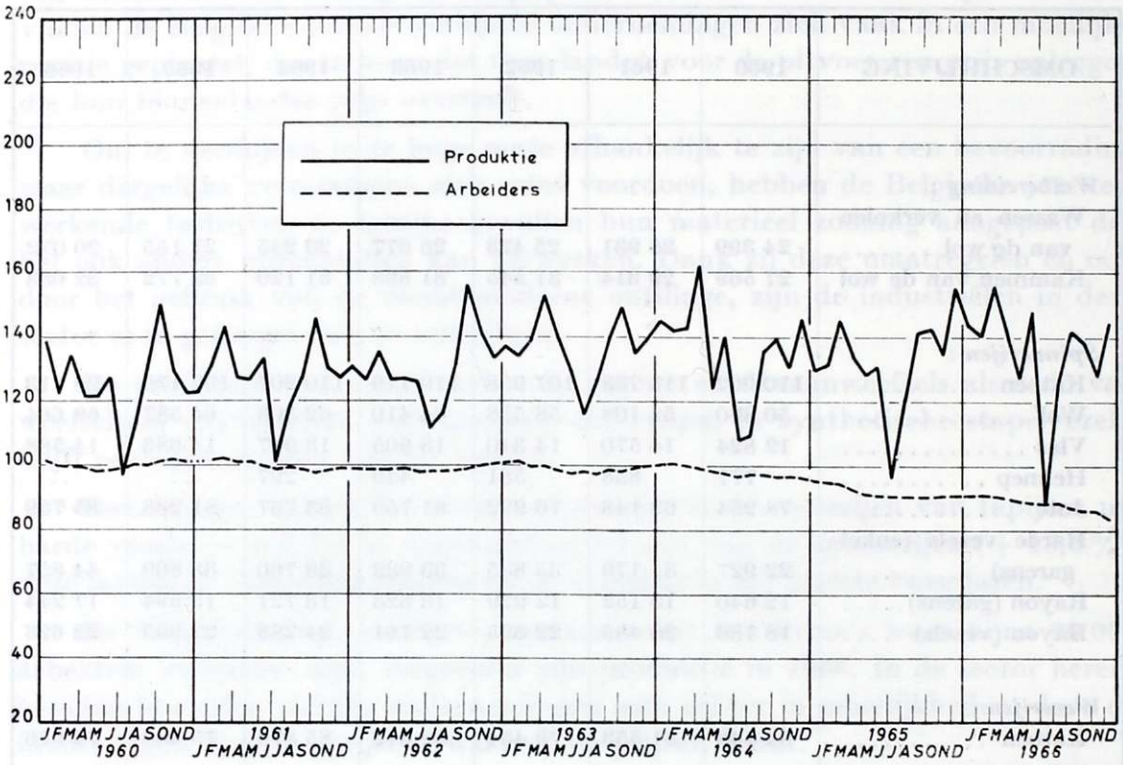
(d) Exclusief fluweel en pluche niet bestemd voor stoffering.

Textielnijverheid

Spinnerijen

Produktie en personeelsbezetting

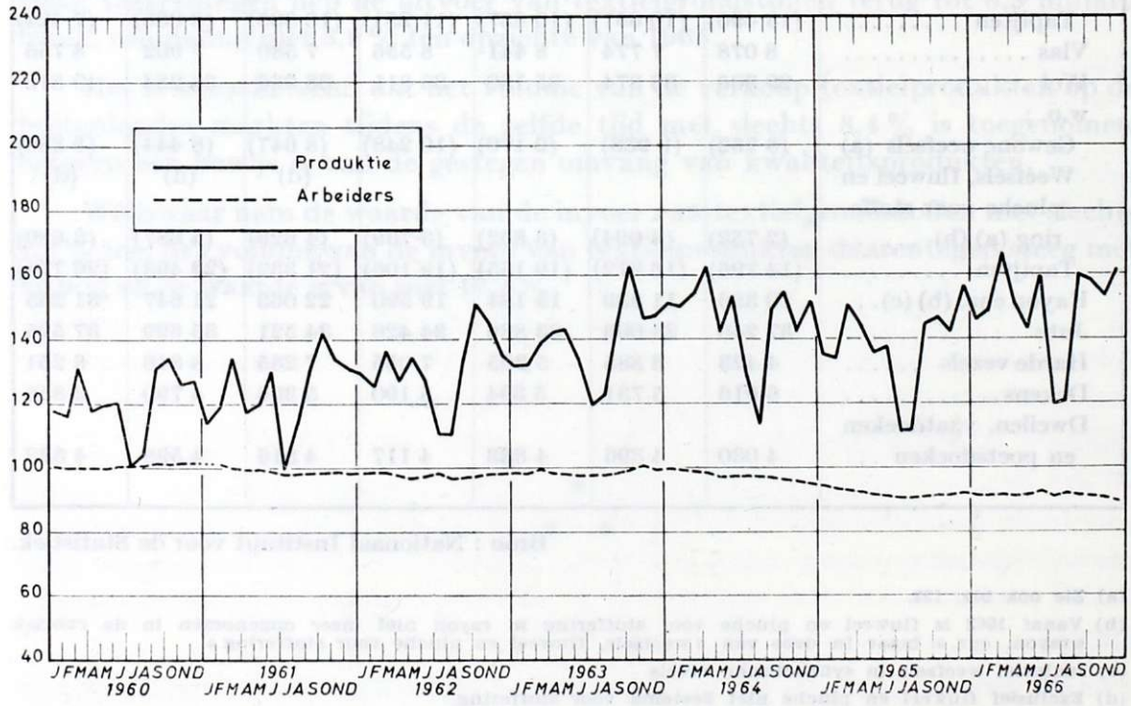
(1958 = 100)

Weverijen

Produktie en personeelsbezetting

(1958 = 100)

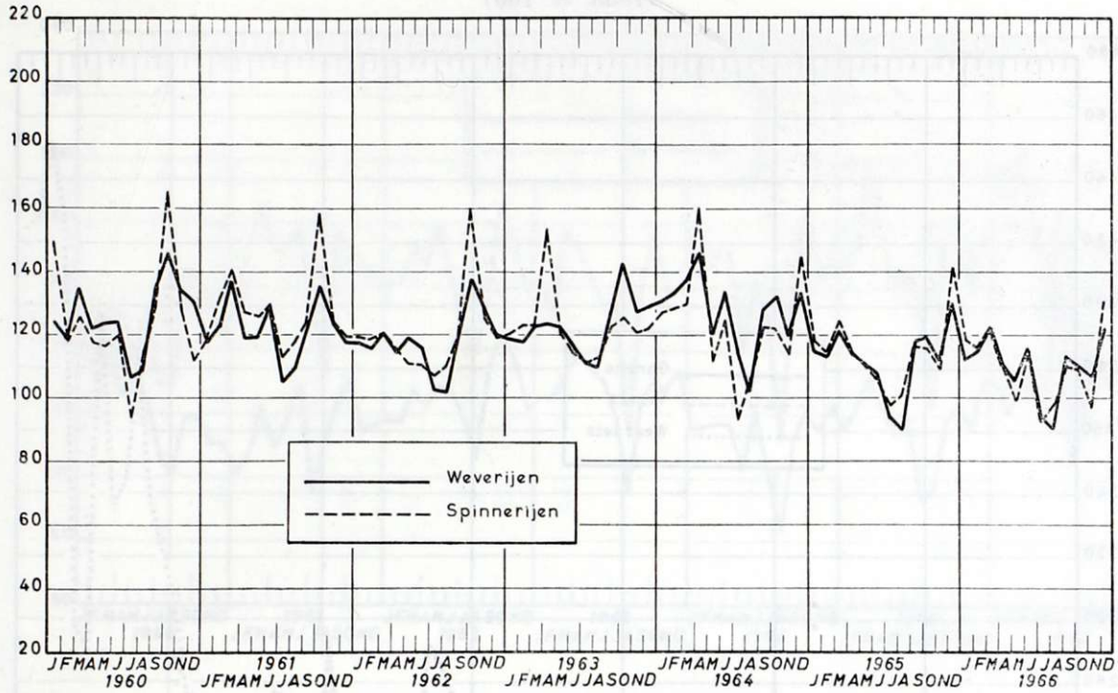

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Textielproduktie

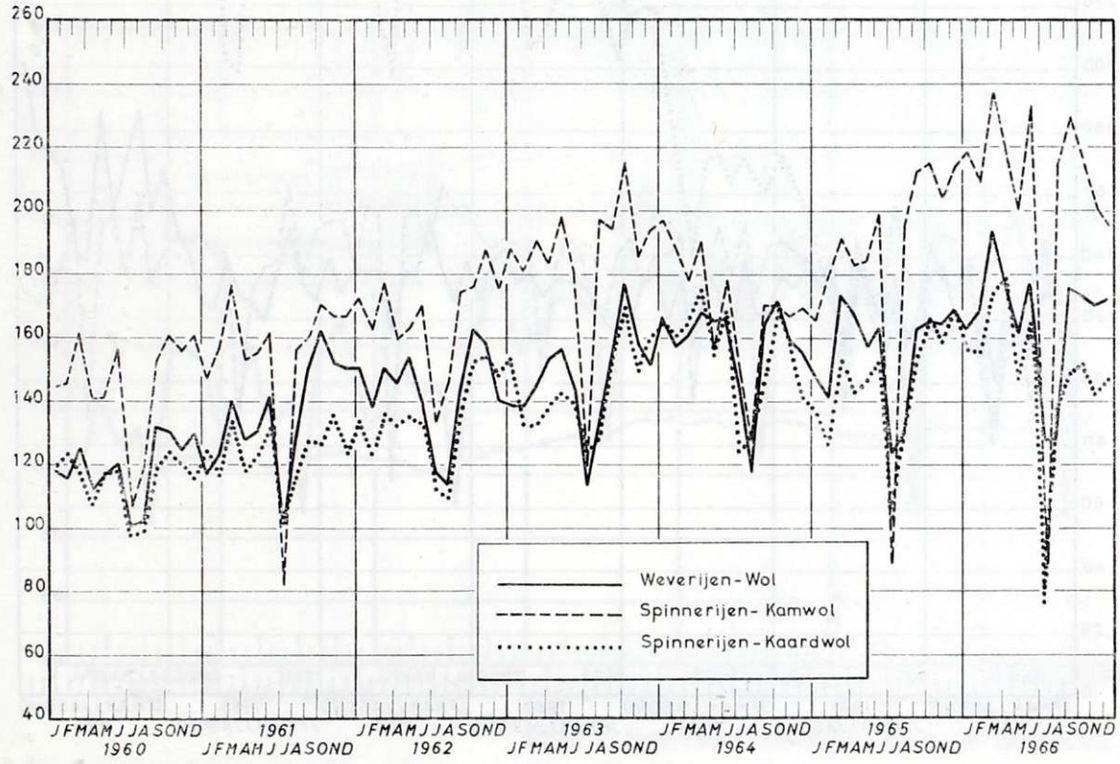
Katoen

(1958 = 100)

Wol

(1958 = 100)

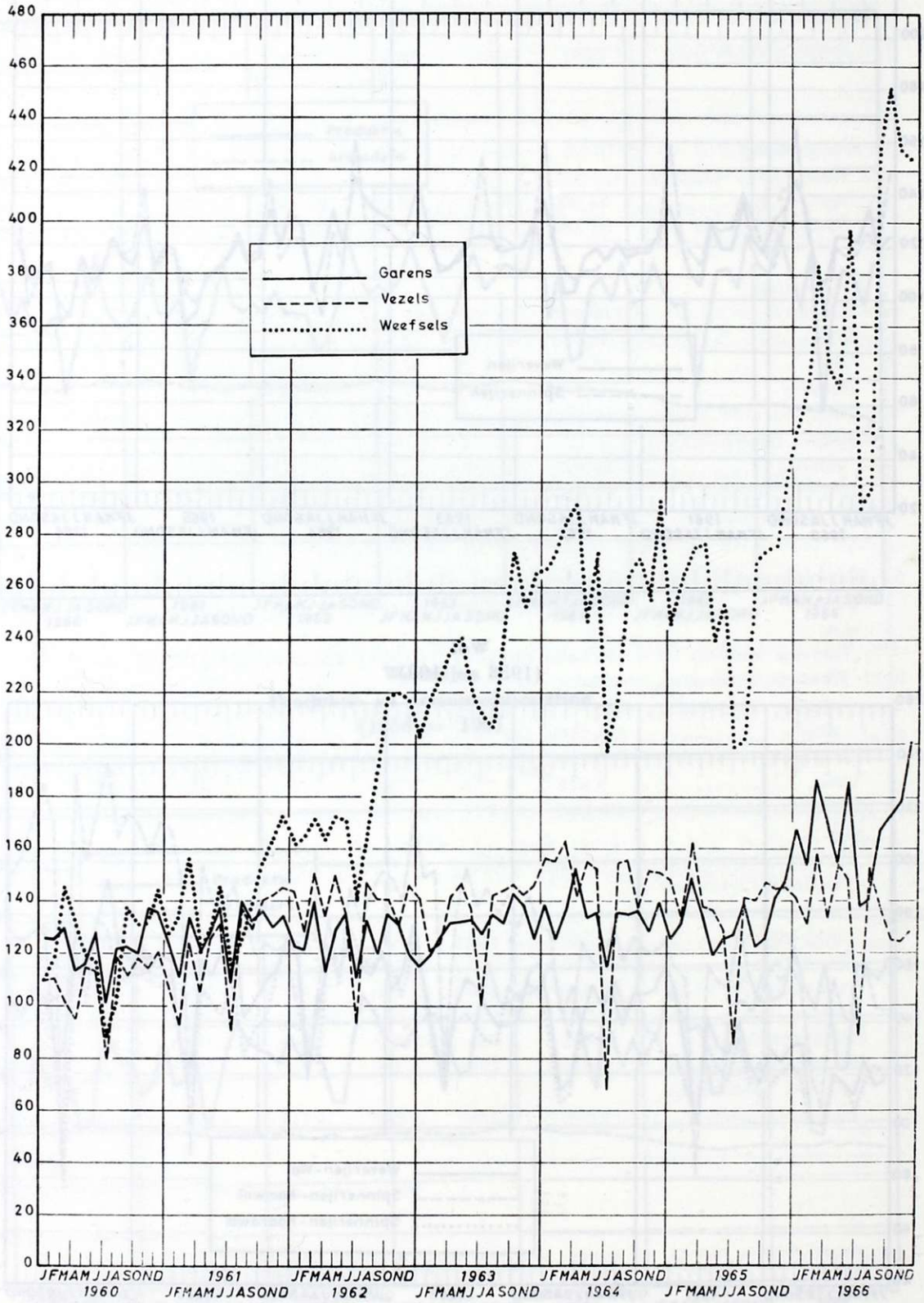

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Textielproduktie

Rayon

(1958 = 100)

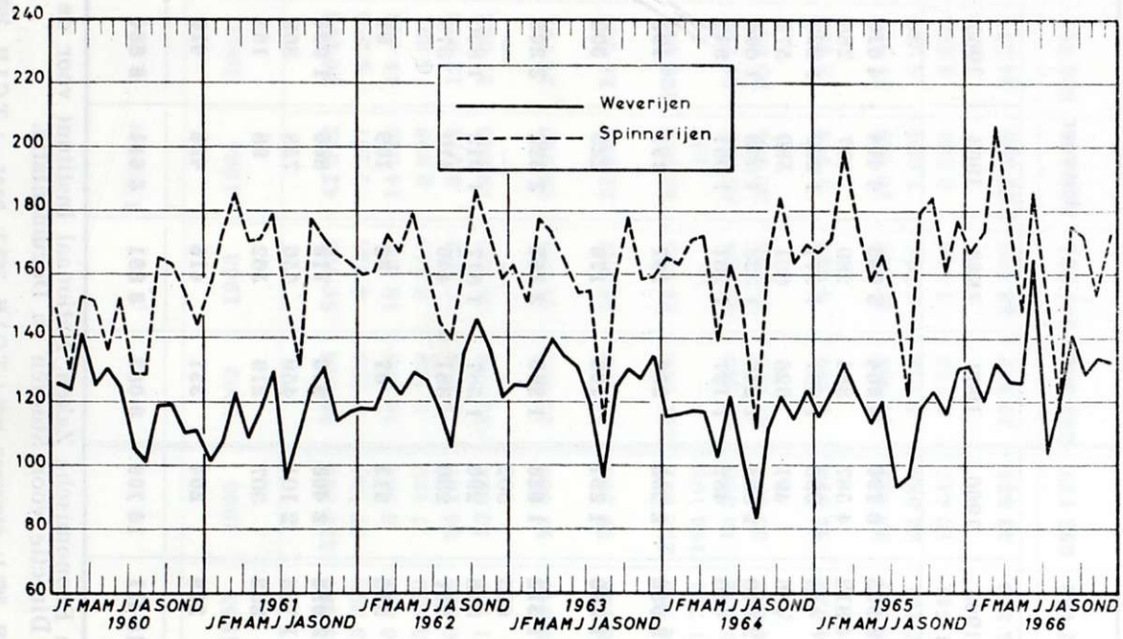

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Textielproduktie

Vlas

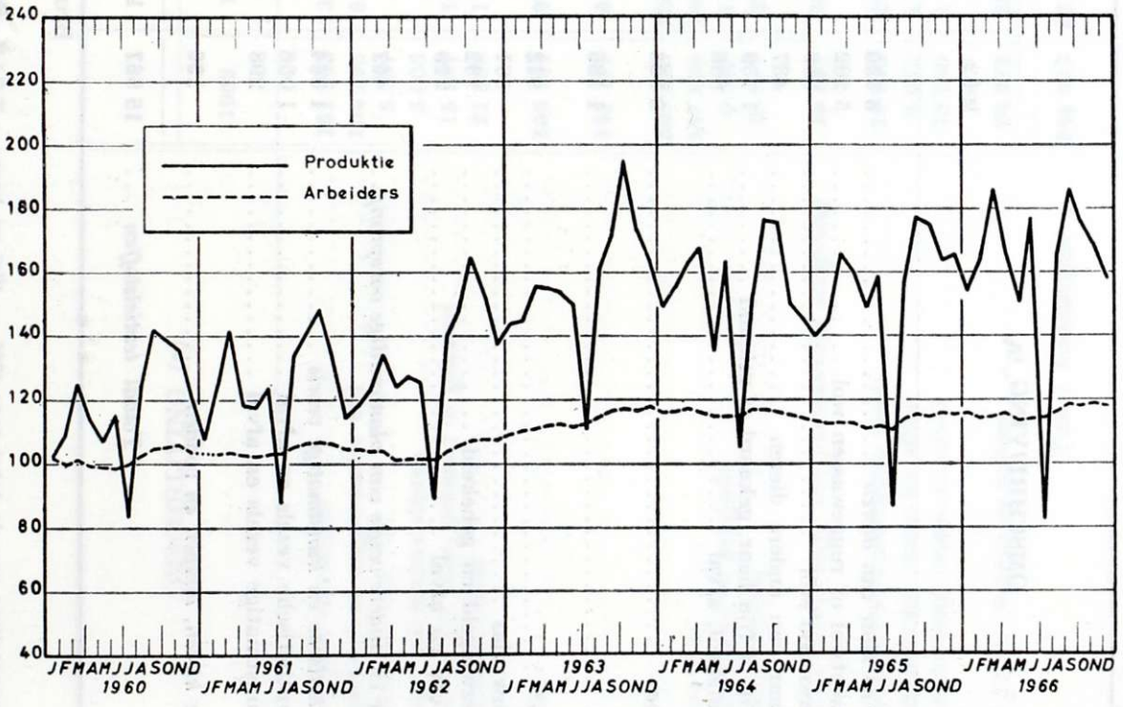
(1958 = 100)

Tricotagenijverheid (a)

Produktie en personeelsbezetting

(1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zie ook blz. 132.

Buitenlandse handel in textielstoffen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Wol en haar van dieren	**8 583**	**8 533**	**10 247**	**8 533**	**8 790**	**4 684**	**5 045**	**4 484**	**4 670**	**4 585**
Zweetwol of ruggewassen wol	5 202	4 817	6 330	4 812	4 587	384	289	177	288	301
Gewassen wol	369	413	539	445	396	1 291	1 571	1 299	1 220	1 148
Haar van andere dieren	437	504	451	486	491	626	631	569	572	595
Wol of fijn haar, gekaard of gekamd	1 769	2 054	2 255	2 370	2 834	1 246	1 323	1 358	1 648	1 571
Rafelwol, afval	806	745	672	420	482	1 137	1 231	1 081	942	970
Katoen	**2 926**	**2 727**	**2 985**	**2 536**	**2 509**	**200**	**197**	**191**	**192**	**218**
Jute	**1 185**	**917**	**1 170**	**1 240**	**1 257**	**109**	**170**	**225**	**309**	**275**
Vlas	**912**	**1 129**	**1 217**	**1 312**	**1 028**	**1 968**	**2 263**	**2 322**	**2 208**	**1 804**
Ruw vlas	501	600	716	695	502	—	—	—	—	—
Gezwingeld en gehekeld	182	269	271	356	296	1 587	1 817	1 912	1 830	1 389
Werk en afval	229	260	230	261	230	381	446	410	378	415
Zijde en andere vezels van plantaardige oorsprong	**467**	**630**	**788**	**513**	**513**	**87**	**82**	**105**	**61**	**41**
Synthetische en kunstmatige vezels	**1 364**	**1 600**	**1 885**	**2 058**	**2 408**	**678**	**718**	**856**	**1 034**	**1 170**
Synthetische vezels en afval	1 066	1 263	1 481	1 725	2 101	459	556	758	869	963
Kunstmatige vezels en afval	298	337	404	333	307	219	162	98	165	207
Oude kleren, lompen en vodden	**130**	**212**	**218**	**219**	**204**	**357**	**416**	**428**	**410**	**448**
Totaal textielstoffen	**15 567**	**15 748**	**18 510**	**16 411**	**16 709**	**8 083**	**8 891**	**8 611**	**8 884**	**8 541**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Wol en haar... : T.C.I.H. 262; zweetwol... : T.C.I.H. 262.1; gewassen wol : T.C.I.H. 262.2; haar... : T.C.I.H. 262.3 + 262.51 + 262.59; wol of fijn... : T.C.I.H. 262.7 + 262.8; rafel wol... : T.C.I.H. 262.6 + 262.9; katoen : T.C.I.H. 263; jute : T.C.I.H. 264; vlas : T.C.I.H. 265.11 + 265.12 + 265.13; ruw vlas : T.C.I.H. 265.11; gezwingeld... : T.C.I.H. 265.12; werk... : T.C.I.H. 265.13; zijde en andere... : T.C.I.H. 261 + 265.2 + 265.3 + 265.4 + 265.5 + 265.8; synthetische en kunstmatige vezels : T.C.I.H. 266; synthetische vezels... : T.C.I.H. 266.21 + 266.22 + 266.23 + 266.4 — D.T. 5603.30 — 5603.50 — 5603.70 — 5603.90; kunstmatige... : T.C.I.H 266.31 + 266.32 + 266.33 + D.T. 5603.30 + 5603.50 + 5603.70 + 5603.90; oude kleren... : T.C.I.H. 267. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Buitenlandse handel in textielstoffen

Gewicht
(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Wol en haar van dieren	151 963	135 691	143 776	139 486	137 286	58 814	59 768	47 542	54 696	52 741
Zweetwol of ruggewassen wol	104 295	88 487	99 203	95 230	87 198	6 254	4 243	2 201	4 284	4 267
Gewassen wol	5 597	5 729	6 388	6 302	5 532	16 398	18 407	14 325	15 453	13 160
Haar van andere dieren	5 005	5 602	5 986	5 860	7 129	3 519	3 846	3 698	4 391	5 470
Wol of fijn haar, gekaard of gekamd	15 257	16 203	16 344	20 325	24 101	9 704	10 052	8 978	12 946	11 557
Rafelwol, afval	21 809	19 670	15 855	11 769	13 326	22 939	23 220	18 340	17 622	18 287
Katoen	106 169	99 497	109 779	95 246	97 686	15 932	16 145	15 269	14 791	16 558
Jute	105 159	81 461	105 958	96 786	99 502	12 659	18 347	22 734	28 366	25 386
Vlas	203 480	226 743	255 456	272 592	212 687	100 506	97 296	89 314	100 869	92 573
Ruw vlas	167 938	188 405	217 488	221 708	164 103	—	—	105	19	6
Gezwingeld en gehekeld	9 325	11 014	10 757	16 622	13 380	63 443	62 664	56 225	61 793	47 475
Werk en afval	26 217	27 324	27 211	34 262	35 204	37 063	34 632	32 984	39 057	45 092
Zijde en andere vezels van plantaardige oorsprong	39 297	35 691	44 479	44 030	47 633	6 199	4 664	5 974	5 085	3 752
Synthetische en kunstmatige vezels	19 095	22 763	26 360	28 732	33 335	12 487	11 537	10 425	14 535	17 135
Synthetische vezels en afval	8 875	11 501	12 837	17 191	22 888	3 714	5 094	7 096	8 297	11 382
Kunstmatige vezels en afval	10 220	11 262	13 523	11 541	10 447	8 773	6 443	3 329	6 238	5 753
Oude kleren, lompen en vodden	24 372	32 053	31 754	35 250	33 626	33 227	33 537	35 385	34 315	35 756
Totaal textielstoffen	649 535	633 899	717 562	712 122	661 755	239 824	241 294	226 643	252 657	243 901

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 126.

Buitenlandse handel in textielwaren

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Garens	**3033**	**3 875**	**4 443**	**4 476**	**5 664**	**7 515**	**8 009**	**8 854**	**9 382**	**10 592**
— van wol en haar	981	1 096	1 029	1 077	1 131	3 939	4 330	4 740	4 854	5 081
— van katoen	536	758	1 015	712	946	1 381	1 223	1 274	1 278	925
— van vlas	152	167	185	162	142	315	328	382	355	323
— van zijde	53	47	43	41	41	18	19	22	24	23
— van jute	17	35	33	8	37	491	548	559	596	624
— van synthetische vezels	794	1 136	1 333	1 717	2 393	750	892	1 156	1 523	2 711
— van kunstmatige vezels	466	600	763	717	921	596	648	693	728	868
— van andere garens n. e. g.	34	36	42	42	53	25	21	28	24	37
Weefsels van het standaardtype	**4 201**	**5 051**	**5 396**	**5 789**	**6 045**	**9 516**	**10 039**	**10 932**	**10 784**	**11 881**
— van wol en haar	1 071	1 214	1 308	1 406	1 581	2 805	2 781	2 707	1 941	2 051
— van katoen	1 062	1 473	1 568	1 489	1 459	3 164	3 346	3 499	3 315	3 274
w.o. : ongebleekt en ongeglansd	(198)	(331)	(328)	(375)	(341)	(423)	(437)	(385)	(376)	(416)
geglansd, gebleekt, geverfd, bedrukt, enz.	(864)	(1 142)	(1 240)	(1 114)	(1 118)	(2 741)	(2 910)	(3 114)	(2 939)	(2 858)
— van vlas, hennep en ramee	15	14	17	23	25	569	574	571	614	643
— van zijde	134	128	128	129	122	6	23	13	11	9
— van jute	100	155	104	150	208	394	417	406	422	518
— van synthetische vezels	862	991	1 043	1 291	1 475	985	1 068	1 376	1 667	2 227
— van kunstmatige vezels	935	1 052	1 196	1 264	1 137	1 530	1 743	2 201	2 645	2 987
— andere weefsels n. e. g.	22	24	32	37	38	63	87	159	169	172
Andere textielwaren	**4 807**	**5 754**	**6 945**	**8 341**	**10 135**	**9 886**	**12 035**	**14 455**	**16 448**	**19 097**
Niet-elastisch en niet-gegummeerd breiwerk, aan het stuk	327	523	639	845	1 031	460	614	653	591	781
Niet-gebreide bovenkleding voor mannen en jongens	437	492	683	781	1 044	680	808	1 198	1 425	1 861
Niet-gebreide bovenkleding voor dames, meisjes en kinderen	577	699	791	948	1 237	700	999	1 285	1 714	2 157
Niet-gebreide onderkleding	139	156	172	290	388	318	394	425	404	673

werk)	311	353	412	444	482	252	305	368	431	468
Kleding en -toebehoren in brei- of haakwerk	1 049	1 363	1 655	1 895	2 333	1 660	2 103	2 500	2 882	3 368
Hoedenvormen en hoofddeksels	66	82	83	103	107	162	181	178	185	185
Dekens	58	76	107	99	90	332	372	418	342	295
— van wol	(15)	(20)	(31)	(22)	(23)	(205)	(172)	(223)	(173)	(156)
— van katoen	(2)	(2)	(2)	(4)	(6)	(54)	(42)	(33)	(38)	(29)
— andere	(41)	(54)	(74)	(73)	(61)	(73)	(158)	(162)	(131)	(110)
Vloerbedekking, tapijten en tapisserieën	258	314	385	495	562	3 226	3 482	4 194	5 045	5 449
w.o. : tapijten van wol of van fijn haar	(157)	(191)	(219)	(280)	(299)	(2 078)	(2 060)	(2 533)	(3 237)	(3 476)
tapijten in andere textielwaren	(39)	(44)	(59)	(54)	(35)	(884)	(1 030)	(1 082)	(1 109)	(1 084)
andere	(62)	(79)	(107)	(161)	(228)	(264)	(392)	(579)	(699)	(889)
Linoleum en dergelijke vloerbedekking	199	220	278	343	345	79	298	345	395	295
Tafel-, bedde- en huishoudlinnen, gordijnen, stofferingsartikelen	75	76	101	98	118	550	641	744	825	997
Tule, kant, borduurwerk, lint en passementwerk	329	395	455	488	492	14	180	224	220	263
Touwwerk en bindgaren	39	45	52	57	70	479	526	644	545	577
Zakken voor verpakkingsdoeleinden, zeilen, tenten en kampeerartikelen	268	195	212	329	294	392	487	426	483	492
Watten, pitten en textielartikelen voor technisch gebruik	186	208	251	279	286	230	224	263	286	296
Weefsels en vilt, gegummeerd of geïmpregneerd	322	353	440	580	857	112	148	229	195	242
Andere textielwaren	167	204	229	267	399	240	273	361	480	698
Totaal textielwaren	**12 041**	**14 680**	**16 784**	**18 606**	**21 844**	**26 917**	**30 083**	**34 241**	**36 614**	**41 570**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Garens : T.C.I.H. 651 — 651.8; garen van wol... : T.C.I.H 651.21 + 651.22 + 651.23 + 651.24 + 651.25; van katoen : T.C.I.H. 651.3 + 651.41 + 651.42; van vlas : T.C.I.H. 651.51 + 651.52 + 651.53; van zijde : T.C.I.H. 651.11 + 651.12 + 651.13 + 651.14 + 651.15; van jute : T.C.I.H. 651.92; van synthetische... : T.C.I.H. 651.61 + 651.62 + 651.63 + 651.64 + 651.65; van kunstmatige... : T.C.I.H. 651.71 + 651.72 + 651.73 + 651.74 + 651.75; van andere garens : T.C.I.H. 651.91 + 651.93 + 651.94; weefsels van het standaardtype : T.C.I.H. 652 + 653 — 653.7 — 653.8; van wol : T.C.I.H. 653.21 + 653.22; van katoen : T.C.I.H. 652; ongebleekt... : T.C.I.H. 652.11 + 652.12 + 652.13; gebleekt... : T.C.I.H. 652.21 + 652.22 + 652.23 + 652.29; van vlas... : T.C.I.H. 653.31 + 653.32; van zijde : T.C.I.H. 653.11 + 653.12 + 653.13; van jute : T.C.I.H. 653.4; van synthetische vezels : T.C.I.H. 653.51 + 653.52 + 653.53; van kunstmatige vezels : T.C.I.H. 653.61 + 653.62 + 653.63; andere... : T.C.I.H. 653.91 + 653.92 + 653.93 + 653.94 + 653.95 + 653.96; niet elastisch... : T.C.I.H. 653.7; niet gebreide bovenkleding voor mannen... : T.C.I.H. 841.11; niet gebreide bovenkleding voor dames... : T.C.I.H. 841.12; niet gebreide onderkleding : T.C.T.H. 841.13 + 841.14; kledingtoebehoren : T.C.I.H. 841.21 + 841 22 + 841.23 + 841.24 + 841.25 + 841.26 + 841.29; kleding... : T.C.I.H. 841.41 + 841.42 + 841.43 + 841.44 + 841.45; hoedenvormen... : T.C.I.H. 655.71 + 655.72 + 841.51 + 841.53 + 841.54 + 841.59; dekens : T.C.I.H. 656.6; van wol : T.C.I.H. 756.61; van katoen : T.C.I.H. 656.62; andere : T.C.I.H. 656.69; vloerbedekking... : T.C.I.H 657.51 + 657.52 + 657.6 + 657.7 + 657.8; tapijten van wol... : T.C.I.H. 657.51 + D.T. 5802.00 + 5802.10; tapijten in... : T.C.I.H. 657.52 + D.T. 5802.20 + 5802.30 + 5802.40; andere : T.C.I.H. 657.6 + 657.7 + 657.8 — D.T. 5802.00 — 5802.10 — 5802.20 — 5802.30 — 5802.40; linoleum... : T.C.I.H. 657.41 + 657.42; tafel... : T.C.I.H. 656.91; tule, kant... : T.C.I.H. 654; touwwerk... : T.C.I.H. 655.61 + 655.62 + 655.63; zakken... : T.C.I.H. 656.1 + 656.2; watten.. : T.C.I.H. 655.81 + 655.82 + 655.83 + 655.91 + 655.92; weefsels... : T.C.I.H. 655.41 + 655.42 + 655.43 + 655.44 + 655.45 + 655.46; andere... : T.C.I.H. 655.1 + 655.5 + 656.92 + D.T. 4202.75 + 4202.80 + 4202.90. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Buitenlandse handel in textielwaren

Gewicht
(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Garens	**32 004**	**41 678**	**49 882**	**43 397**	**57 355**	**84 865**	**86 971**	**90 276**	**94 571**	**100 305**
— van wol en haar	6 901	7 967	7 423	7 822	8 205	22 703	24 818	25 349	26 654	28 459
— van katoen	10 328	13 812	18 375	11 765	15 666	20 589	18 119	17 686	17 477	12 048
— van vlas	2 367	2 134	1 839	1 753	1 503	6 650	6 100	6 461	6 537	6 435
— van zijde	75	62	54	52	49	33	32	33	49	31
— van jute	812	1 612	1 472	318	1 334	22 076	24 583	25 050	25 367	24 340
— van synthetische vezels	4 060	6 315	7 712	10 345	14 506	3 146	3 816	5 271	7 591	16 371
— van kunstmatige vezels	6 379	8 519	11 460	9 925	14 364	8 740	8 816	9 595	9 934	11 144
— van andere garens n. e. g.	1 082	1 257	1 547	1 417	1 728	928	687	831	962	1 477
Weefsels van het standaardtype	**25 394**	**34 094**	**34 102**	**36 869**	**38 676**	**74 676**	**76 603**	**78 971**	**77 409**	**85 038**
— van wol en haar	4 300	4 722	4 649	5 009	5 844	13 915	12 911	11 948	6 904	6 942
— van katoen	8 013	12 191	13 263	12 498	11 875	27 691	29 482	28 848	26 866	26 664
w.o. : ongebleekt en ongeglansd	(2 629)	(4 942)	(4 873)	(5 373)	(4 992)	(5 380)	(5 702)	(4 801)	(4 631)	(4 726)
geglansd, gebleekt, geverfd, bedrukt, enz.	(5 384)	(7 249)	(8 390)	(7 125)	(6 883)	(22 311)	(23 780)	(24 047)	(22 235)	(21 938)
— van vlas, hennep en ramee	86	73	96	118	129	5 910	5 516	5 052	5 526	5 840
— van zijde	86	80	84	91	61	5	92	58	46	32
— van jute	4 452	7 587	5 420	6 918	8 202	12 762	12 405	12 615	12 704	14 779
— van synthetische vezels	2 466	2 981	3 228	4 070	5 234	3 022	3 363	4 573	5 834	8 408

Andere textielwaren	43 624	43 201	48 558	63 167	65 920	108 916	129 177	139 126	144 110	158 124
Niet-elastisch en niet-gegummeerd breiwerk, aan het stuk	1 119	2 000	2 623	3 578	4 696	1 509	2 353	2 494	2 103	2 814
Niet-gebreide bovenkleding voor mannen en jongens	885	903	1 250	1 441	2 105	2 622	2 711	3 810	4 546	5 575
Niet-gebreide bovenkleding voor dames, meisjes en kinderen	1 083	1 256	1 267	1 583	2 047	1 354	1 904	2 340	3 054	3 599
Niet-gebreide onderkleding	426	553	642	1 225	1 649	1 005	1 318	1 464	1 564	2 361
Kledingtoebehoren (excl. brei- of haakwerk)	492	568	623	659	786	616	744	897	989	1 037
Kleding en -toebehoren in brei- of haakwerk	1 973	2 718	3 297	3 708	4 251	3 364	4 149	4 821	5 408	6 379
Hoedenvormen en hoofddeksels	116	151	156	231	197	284	341	273	251	233
Dekens	585	715	834	637	549	3 652	3 752	3 538	3 028	2 450
— van wol	(95)	(119)	(181)	(127)	(140)	(1 401)	(862)	(1 057)	(776)	(636)
— van katoen	(15)	(22)	(20)	(34)	(50)	(1 491)	(1 068)	(777)	(873)	(666)
— andere	(475)	(574)	(633)	(476)	(359)	(760)	(1 822)	(1 704)	(1 379)	(1 148)
Vloerbedekking, tapijten en tapisserieën	4 337	4 673	5 875	6 865	6 507	37 058	39 888	43 819	47 903	49 178
w.o. : tapijten van wol of van fijn haar	(915)	(1 124)	(1 080)	(1 305)	(1 278)	(16 781)	(15 715)	(17 386)	(21 007)	(21 970)
tapijten in andere textielwaren	(447)	(544)	(735)	(590)	(353)	(14 863)	(16 583)	(16 632)	(16 150)	(15 239)
andere	(2 975)	(3 005)	(4 060)	(4 970)	(4 876)	(5 414)	(7 590)	(9 801)	(10 746)	(11 969)
Linoleum en dergelijke vloerbedekking	9 557	10 422	11 454	12 578	12 317	6 388	19 204	17 888	15 967	13 238
Tafel-, bedde- en huishoudlinnen, gordijnen, stofferingsartikelen	421	406	461	467	617	4 175	4 756	5 174	5 434	6 359
Tule, kant, borduurwerk, lint en passementwerk	682	880	996	961	994	64	763	862	885	975
Touwwerk en bindgaren	842	615	837	940	1 315	24 862	22 167	25 458	24 734	30 745
Zakken voor verpakkingsdoeleinden, zeilen, tenten en kampeerartikelen	14 678	9 734	9 260	13 264	10 559	14 671	16 696	15 168	15 600	16 327
Watten, pitten en textielartikelen voor technisch gebruik	1 221	1 385	1 712	1 870	1 753	2 215	2 088	2 300	2 224	2 177
Weefsels en vilt, gegummeerd of geïmpregneerd	3 480	3 928	5 133	10 723	11 907	1 721	2 105	2 703	2 299	2 902
Andere textielwaren	1 727	2 294	2 138	2 437	3 671	3 356	4 238	6 117	2 781	11 775
Totaal textielwaren	101 022	118 973	132 542	143 433	161 951	268 457	292 751	308 373	316 750	343 467

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 129.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Voorraden weefsels

Stand op 31 december

(tonnen)

AARD DER WEEFSELS	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Katoen	11 342	12 963	12 324	12 087	14 609	14 657	14 673
Vlas	1 108	1 230	1 352	1 431	1 356	1 501	1 597
Wol	3 906	4 785	5 067	5 683	6 280	6 264	7 353
Rayon en fibraan ...	1 605	1 728	2 388	2 506	3 484	3 260	4 982
Jute	2 924	1 975	2 220	2 814	2 715	2 633	2 619
Tapijten van harde vezels	497	414	567	849	991	963	1 269

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van gebreide goederen

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Gebreide stoffen (tonnen) :							
Ondergoed	5 042	4 697	5 107	6 165	6 331	5 968	6 194
Bovengoed en andere	2 470	2 953	3 265	3 963	3 579	3 673	4 099
Afgewerkte produkten :							
Ondergoed (1.000 doz.)	3 076	2 936	2 964	3 470	3 473	3 321	3 327
Dameskousen (1.000 doz. par.) :							
— in nylon of andere synthetische garens	2 184	2 598	2 449	2 728	2 799	2 811	3 085
Sokken, 3/4 kousen, sokjes (1.000 doz. paren)	1 536	1 457	1 405	1 826	1 821	1 773	2 029
Bovengoedprodukten (1.000 st.)	15 979	17 679	19 405	23 249	22 248	23 255	24 285

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 4. — VOEDINGSMIDDELENNIJVERHEID EN AANVERWANTE BEDRIJFSTAKKEN

Volgens de voorlopige gegevens van het Nationaal Instituut voor de Statistiek zou de produktie in de voedingsmiddelennijverheid en aanverwante bedrijfstakken ten opzichte van 1965 met 5,2 % zijn gestegen.

Deze ontwikkeling, aanmerkelijk beter dan de stijging met 2,2 % die een jaar tevoren werd genoteerd, heeft dus de tendens tot pessimisme ontzenuwd, die onder de diverse producenten in deze sector heerste daar zij zich bewust waren van de algemene vertraging in het zakentempo die sinds 1965 in België aan de dag was getreden.

Feitelijk geeft deze globale statistiek slechts een onvolledige voorstelling van de aan de verschillende takken van deze nijverheid eigen ontwikkeling, want hoewel er zich een gunstige evolutie voordeed in de geproduceerde hoeveelheid zuivelprodukten, groenteconserven, brouwerijprodukten, niet-alcoholische dranken, vleesconserven, biscuits, oliën, gebrande koffie en chocolade, werden er daarentegen min of meer belangrijke dalingen waargenomen in de sectoren maalderijen, margarine, suikerwerk en vooral in produkten waarin vis is verwerkt.

Deze ontwikkeling bevestigt dat de evolutie van deze ondernemingen in België minder gebonden is aan de algemene economische tendens dan aan de weerslag van het E.E.G.-landbouwbeleid, in de mate waarin dit beleid de prijsontwikkeling voor landbouwgrondstoffen beïnvloedt, prijsontwikkeling die zelf afhankelijk is van de seizoenproduktie.

De uitvoer van produkten der voedingsmiddelennijverheid stegen ten opzichte van 1965 slechts met 1 095 miljoen, d.i. met 9,4 % ; in 1965 had deze stijging ten opzichte van 1964 echter 38,3 % bedragen.

Het Verbond der Landbouw- en Voedingsnijverheid ziet in deze vertraging het gevolg van de te kleine afmetingen der ondernemingen, waarvan de beperkte financiële en technische mogelijkheden een onbetwistbare handicap vormen tegenover de beter georganiseerde buitenlandse groepen.

Volgens dit Verbond schijnt het dat in bepaalde takken een produktieplafond bereikt is en dat een consolidatieperiode nodig is voor de tijdens de jongste jaren geboekte vooruitgang, vóórdat nieuwe vorderingen kunnen worden tegemoet gezien.

Pogingen tot hergroepering en tot rationalisatie worden trouwens ondernomen, doch de resultaten zijn geenszins bemoedigend en zeker niet in overeenstemming met de door de Euromarkt geboden mogelijkheden. In werkelijkheid stuiten deze pogingen op het feit dat de kleine en middelgrote ondernemingen in deze sector grotendeels particularistische of familieondernemingen zijn.

Hoe dan ook, het blijft een feit dat de beperktheid van de binnenlandse markt een expansie naar het buitenland van vitaal belang maakt. Hoewel zij nog ontoereikend is tegenover een globale omzet die tussen 90 en 100 miljard frank schommelt, heeft deze expansie volgens de ramingen van het Verbond, bijna 15 % bereikt van het totale verkoopcijfer ; vóór het tot stand komen van Euromarkt vertegenwoordigde de uitvoer slechts 3 à 4 % van dit bedrag.

De uitvoer over 1966, in zijn details bezien, doet een vervlakking constateren. Over het algemeen duurt de stijging weliswaar nog voort, behalve in de sectoren margarine en voedingsvetten (— 29,5 %), suiker en honig (— 25,1 %) en oliën van plantaardige oorsprong (— 2,3 %), doch de vorderingen zijn minder uitgesproken, met uitzondering nochtans voor koffie-extracten en « andere bereide voedingswaren niet elders genoemd » die zonder klaarblijkelijke redenen van 522 op 1 205 miljoen kwamen (+ 130,8 %), van veevoeders, in structurele ontwikkeling (+ 37,5 %), van vleesbereidingen en vleesconserven, die nog steeds een gunstige tendens vertonen (+ 32,9 %), alcoholische dranken (+ 19 %) en niet-alcoholische dranken (+ 21,3 %). Elders treedt ofwel eenzelfde niveau als het jaar tevoren aan de dag, met name voor zuivelprodukten, waarvan de uitvoer aanzienlijk blijft na de sterke stijging in 1965, voor bereidingen en conserven van vis en schaaldieren, voor bereidingen en conserven van fruit en groenten, ofwel een lichte vooruitgang : suikerpreparaten (+ 3,3 %), bereidingen van granen, meel en zetmeel (+ 5,1 %), chocolade en andere voedingsmiddelen die cacao bevatten (+ 5,2 %), oliën en vetten van dierlijke oorsprong (+ 8,4 %).

Sinds 1965 traden er geen veranderingen op in de rangorde van de voornaamste afnemers van de Belgische voedingsmiddelennijverheid ; Nederland blijft op de eerste plaats, gevolgd door de Duitse Bondsrepubliek en Frankrijk.

Anderzijds werd een nieuwe vooruitgang bij de invoer genoteerd, die de 19 miljard frank overschrijdt, hetgeen een stijging betekent met 14,7 % ten opzichte van 1965 en het tekort op de handelsbalans voor deze sector tot 7 716 miljoen frank doet oplopen.

Het onderzoek van enkele bedrijfstakken doet de aanmerkelijke expansie uitkomen die de produktie van veevoeders sinds enkele jaren doormaakt, sector waarvan het uitvoerbedrag in drie jaar tijd 10 % heeft overschreden in de totale uitvoer voedingsmiddelen.

De conjunctuur in de sector vleesconserven blijft gunstig gericht zowel op de binnenlandse markt als voor de uitvoer. Er bestaan op dit gebied echter ernstige bevoorradingsproblemen — problemen die zich trouwens voordoen in alle Euromarktlanden die kwaliteitsvlees produceren — als gevolg van het stijgend tekort aan mager vlees dat in de conservenfabrieken wordt gebruikt.

In de sector maalderijen onderstrepen de fabrikanten de stabiliteit van de ten opzichte van 1965 geproduceerde hoeveelheid meel, als gevolg van de onlangs doorgevoerde rationalisatiemaatregelen, hoewel het Nationaal Instituut voor de Statistiek gewag maakt van een daling met 3,3 %.

De produktievervlakking van de biscuitfabrieken, die trouwens beschouwd wordt als een marktconsolidatie en -normalisatie vóór een nieuwe expansie, duurt voort : aangestipt moet echter worden de ononderbroken ontwikkeling in de machinale vervaardiging van gebak, te weten een groei met ca. 10 % in 1966.

De sector van de Belgische chocolade, waarvan de goede naam steeds verder in Euromarkt doordringt, ontwikkelt zijn uitvoer doch vindt zich op de binnenlandse markt geplaatst tegenover het probleem van de beneden redelijke grenzen dalende winstmarges.

De toestand in de sector suikerbakkerijen werd op de buitenlandse markten enigszins ongunstiger, als gevolg van het stagneren van de uitvoer naar Nederland en de Duitse Bondsrepubliek. De situatie was daarentegen beter in België zelf, behalve gedurende de laatste maanden, toen een daling werd waargenomen.

Er werd in 1966 een weinig meer bier geproduceerd (+ 4,3 %) en voor de eerste maal overschreed de uitvoer — in regelmatige opgang (573 miljoen = 15,2 %) — de invoer (556 miljoen = 6,7 %). Gelijk met de financiële concentratie wordt de hergroepering der produktieeenheden voortgezet.

De uitvoer alcoholvrije dranken nam eveneens regelmatig toe, maar in mindere mate dan de invoer.

De alcoholproduktie daalde aanzienlijk (— 15,6 %).

Een lichte stijging werd genoteerd in de geproduceerde hoeveelheden gebrande koffie. Bovendien kan hier een geleidelijke inkorting van het distributiecircuit worden waargenomen.

De produktie der oliefabrieken nam in gematigde omvang toe, als gevolg van de marktverzadiging, die trouwens bevestigd werd door een verminderde invoer van zowel dierlijke als plantaardige oliën.

Voor de eerste maal sedert verscheidene jaren werd in België minder margarine geproduceerd (— 1,7 %), voornamelijk als gevolg van het gemeenschappelijk landbouwbeleid dat boteroverschotten op de markt bracht (gesmolten boter).

Het indexcijfer van het Nationaal Instituut voor de Statistiek betreffende de produktie van jam, geconfijte vruchten, vruchtenmoes enz. toont een gematigde stijging met 1,4 %. Diepvriesvoorraden hebben de afhankelijkheid van deze industrie van seizoenschommelingen verminderd, terwijl automatisering het mogelijk maakte de kosten te doen dalen en de kwaliteit te verhogen.

Na Italië blijft België, waar het groenteconserven betreft, het grootste uitvoerland van Euromarkt. De geproduceerde hoeveelheid is sterk gestegen maar daar de voorraadsituatie niet gekend is, is het onmogelijk zich momenteel een juiste indruk te vormen over de economische tendens in deze sector.

In de visconservensector daarentegen is een zeer duidelijke achteruitgang merkbaar, onder druk van machtige Nederlandse, Franse en Duitse produktieeenheden die bijna 70 % van het binnenlands verbruik dekken.

★
★ ★

Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie

OMSCHRIJVING	Eenheid	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Meelproduktie	10^3t	799,9	763,2	780,5	772,2	768,9	761,0	735,8
Grondstoffenaangifte door de brouwerijen (a)	10^3t	170,6	176,2	176,1	184,8	198,1	196,8	204,7
Alcoholproduktie (alcohol van 50°, temp. 15° C)	10^6 lit.	22,4	24,8	28,2	27,5	32,9	39,3	33,2
Suikerproduktie								
a) produktie in de fabrieken	10^3t	482,8	428,6	330,0	339,6	534,3	410,3	391,7
b) produktie na verwerking in de raffinaderijen ..	10^3t	200,5	197,3	197,8	197,4	203,9	200,1	199,7
Produktie van margarine (geschikt voor verbruik)	10^3t	114,6	115,0	117,3	120,4	127,1	130,0	127,9
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën :								
a) ruwe lijnolie	10^3t	10,6	14,4	11,4	10,5	12,1	12,1	14,2
b) andere ruwe olie	10^3t	71,0	91,1	92,3	89,0	91,2	90,2	93,0
c) geraffineerde oliën en oliën die andere bewerkingen ondergaan hebben	10^3t	152,4	154,6	168,3	173,9	179,8	190,9	200,1
d) veekoeken en schroot ...	10^3t	148,2	161,7	178,6	160,6	177,6	193,3	207,3
Produktie van jam, geconfijte vruchten, enz.	10^3t	25,4	29,5	32,1	29,8	31,2	32,3	32,8

(a) Inclusief het Groothertogdom Luxemburg.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid (a)	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Ontvangst :								
Melk	10^3 lit.	1 419 809	1 537 853	1 630 037	1 644 396	1 711 893	1 952 724	2 198 759
Room	ton	60 794	64 036	64 577	57 253	48 202	44 235	35 021
Bereiding voor de consumptie :								
Melkerijmelk	10^3 lit.	450 518	456 484	470 486	481 389	467 783	489 448	496 311
Fabricage :								
Boter	ton	51 651	55 456	55 503	50 751	50 055	57 277	60 259
Kaas :								
a) Verse	ton	8 680	9 441	10 339	10 874	11 386	9 940	9 977
b) Andere (b)	ton	9 121	12 101	14 917	15 815	16 585	20 768	23 059
Melkpoeder	ton	40 985	49 208	54 692	56 894	64 581	86 698	104 760
Ingedikte melk	ton	23 087	21 815	25 030	28 308	30 952	27 520	34 931
Consumptie-ijs	10^3 lit.	10 619	15 119	14 444	17 156	20 037	20 692	22 956
Yoghurt	10^3 lit.	9 434	10 981	12 524	12 934	14 633	15 346	16 436
Diëet- en speciale produkten	ton	16 686	19 668	20 829	23 093	26 502	27 861	31 418

(a) Zonder rekening te houden met het verschillend water- of vetgehalte.

(b) Exclusief Hervekaas en gesmolten kaas.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek

Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Alcoholvrije dranken	212	229	283	273	336	36	55	85	103	125
w. o. : vruchten- en groentensappen	(80)	(95)	(129)	(113)	(138)	(5)	(10)	(17)	(21)	(33)
Alcoholhoudende dranken	1 747	2 080	2 295	2 755	2 785	387	535	639	760	905
w. o. : bier	(336)	(410)	(463)	(521)	(556)	(280)	(354)	(424)	(497)	(573)
wijn	(1 021)	(1 185)	(1 324)	(1 589)	(1 650)	(98)	(169)	(191)	(234)	(311)
Vleesbereidingen en vleesconserven	132	179	229	328	282	105	153	276	513	645
Bereidingen en conserven van vis, schaal-, schelp- of weekdieren	660	828	916	1 056	1 077	25	18	24	14	16
Bereidingen en conserven van fruit en groenten	848	1 000	1 131	1 234	1 423	779	903	788	1 000	1 015
Suiker en honig	164	680	662	234	419	499	668	867	986	739
Suikerwerk en -preparaten	264	258	261	340	327	189	207	214	356	368
Cacao (inclusief cacaodoppen, -schillen en -vliezen)	747	770	833	788	765	18	11	28	36	25
Chocolade en andere voedingsmiddelen welke cacao bevatten	279	317	337	418	475	462	582	658	736	775
Margarine en andere spijsvetten	126	164	218	367	300	167	121	181	373	263
Veevoeder	2 591	2 418	2 751	3 367	4 081	643	548	678	983	1 352
Zuivelprodukten	1 374	1 701	2 507	2 288	3 608	661	751	918	2 695	2 638
Bereidingen van granen, meel en zetmeel	563	590	657	738	783	1 283	1 706	1 923	1 943	2 042
Oliën en vetten van dierlijke oorsprong	342	340	471	649	625	81	93	102	154	167
Oliën van plantaardige oorsprong	793	918	1 048	1 160	1 093	398	357	408	486	475
Koffie-extracten en andere bereide voedingswaren n. e. g.	559	694	807	898	992	289	546	642	522	1 205

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Alcoholvrije dranken : T.C.I.H. 053.5 + 111; vruchten... : T.C.I.H. 053.5; alcoholhoudende... : T.C.I.H. 112; bier : T.C.I.H. 112.3; wijn : T.C.I.H. 112.11 + 112.12 + 112.13; vleesbereidingen... : T.C.I.H. 013; bereidingen en conserven... : T.C.I.H. 032; bereidingen en conserven van fruit... : T.C.I.H. 053 — 053.5 + 055; suiker en honig : T.C.I.H. 061; suikerwerk... : T.C.I.H. 062; cacao... : T.C.I.H. 072; chocolade : T.C.I.H. 073; margarine... : T.C.I.H. 091; veevoeder : T.C.I.H. 08 — 081.11 — 081.12 — 081.19; zuivelprodukten : T.C.I.H. 02 — 025; bereidingen van granen... : T.C.I.H. 046 + 047 + 048; oliën en vetten... : T.C.I.H. 411 — 411.31; oliën van... : T.C.I.H. 42; koffie-extracten... : T.C.I.H. 071.3 + 099. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Alcoholvrije dranken	242 737	276 247	299 177	313 778	386 110	461 454	829 097	758 601	198 405	193 312
w. o. : vruchten- en groentensappen	(5 319)	(6 493)	(8 516)	(7 534)	(9 408)	(320)	(437)	(991)	(788)	(1 381)
Alcoholhoudende dranken	127 017	149 946	160 570	185 200	174 652	45 172	56 043	68 917	79 569	94 418
w. o. : bier	(50 146)	(62 121)	(67 516)	(72 051)	(71 820)	(40 576)	(49 740)	(62 175)	(71 567)	(83 803)
wijn	(69 453)	(78 008)	(83 265)	(100 796)	(92 369)	(4 296)	(5 922)	(6 118)	(7 257)	(10 052)
Vleesbereidingen en vleesconserven	2 613	4 140	5 034	6 425	5 931	2 365	3 352	4 957	8 722	10 198
Bereidingen en conserven van vis, schaal-, schelp- of weekdieren	17 827	21 945	23 336	24 628	23 599	682	395	404	297	309
Bereidingen en conserven van fruit en groenten	69 850	84 931	89 360	78 064	86 395	64 683	74 971	68 604	85 589	79 816
Suiker en honig	81 252	198 590	174 567	123 444	190 144	88 871	80 546	113 347	145 930	118 923
Suikerwerk en -preparaten	9 155	8 961	8 839	11 566	10 397	11 222	8 857	7 880	15 618	13 258
Cacao (inclusief cacaodoppen, -schillen en -vliezen)	21 603	20 865	23 385	25 454	24 872	490	339	726	1 200	918
Chocolade en andere voedingsmiddelen welke cacao bevatten	9 116	9 290	8 963	11 260	12 328	12 127	14 518	15 062	17 225	17 808
Margarine en andere spijsvetten	12 935	15 615	18 257	29 019	24 695	14 068	10 179	14 167	29 601	21 277
Veevoeder	753 661	683 015	768 875	855 556	994 285	145 348	127 132	156 314	191 193	236 766
Zuivelprodukten	46 870	60 809	82 186	91 445	112 799	34 106	34 381	46 390	119 386	136 175
Bereidingen van granen, meel en zetmeel	38 410	34 980	39 130	38 445	39 885	131 517	182 663	190 819	179 877	190 047
Oliën en vetten van dierlijke oorsprong	37 114	44 776	51 866	60 521	63 537	8 808	10 263	10 268	11 913	15 262
Oliën van plantaardige oorsprong	65 446	77 015	85 117	80 815	80 276	27 196	25 765	26 918	29 759	32 234
Koffie-extracten en andere bereide voedingswaren n. e. g.	18 293	23 686	27 235	29 947	36 326	11 882	21 320	26 251	23 576	50 170

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 138.

§ 5. — BOUWBEDRIJF, BOUWSTOFFENNIJVERHEID EN AANVERWANTE SECTOREN

1. — *Bouwbedrijf.*

Volgens het Nationaal Instituut voor de Statistiek zou het indexcijfer van de activiteit in het bouwbedrijf (1958 = 100), berekend op basis van het aantal door de tewerkgestelde arbeiders verrichte arbeidsuren, tussen 1965 en 1966 van 104,4 tot 103,5 gedaald zijn. Met een teruggang van 2,8 % is de sector afwerking het meest getroffen want de algemene daling bedraagt slechts 0,9 %.

Volgens dezelfde bron is het maandgemiddelde van het aantal werkzame arbeiders van het indexcijfer 112,8 in 1965 tot 111 in 1966 teruggelopen. De dalende tendens treedt in alle sectoren van het bouwbedrijf aan de dag.

Deze hypothese wordt bevestigd door de Bedrijfsraad voor het Bouwbedrijf die van mening is dat het activiteitspeil tijdens de afgelopen twaalf maanden voor de particuliere werken 1 % lager ligt dan tijdens de overeenkomstige periode van 1965.

In feite is het aantal voltooide gebouwen die uitsluitend of hoofdzakelijk voor bewoning bestemd zijn, en zonder rekening te houden met transformaties, sterk gedaald. Het is nl. met 17,8 % of van 39 780 gebouwen in 1965 tot 32 702 gebouwen in 1966 teruggelopen. Daarentegen werden 6 463 niet voor bewoning bestemde gebouwen voltooid, tegen 5 713 in 1965, d.w.z. 13,1 % meer.

Met de bouw van een groter aantal gebouwen werd een aanvang gemaakt, maar deze vooruitgang was aanzienlijk duidelijker voor industriële en handelspanden (van 5 406 tot 6 953, d.w.z. 28,3 % meer) dan voor woningbouw (van 34 157 tot 34 949, of 2,3 % meer).

De in 1966 aangevraagde bouwvergunningen doen het beste verwachten voor de activiteit van het bouwbedrijf in 1967, daar een aanzienlijke stijging wordt genoteerd zowel voor particuliere woningen (42 648 vergunningen in 1966, tegen 38 799 in 1965, dus + 9,9 %), als voor industriële en handelspanden (8 701 tegen 6 451, d.i. + 34,9 %).

In de sector der particuliere woningbouw wordt deze tendentie in de eerste plaats vastgesteld voor de flatgebouwen die vooral in grote wooncentra worden opgetrokken.

Slechts 13 044 bouwpremies werden in 1966 toegekend, hetgeen een duidelijke teruggang betekent ten opzichte van 1965 en 1964, in welke jaren respectievelijk 15 809 en 19 076 premies werden verleend. Parallel daarmee werden 18 626 premies uitbetaald tegen 20 118 in 1965.

Op het gebied van openbare werken verwacht de Bedrijfsraad voor het Bouwbedrijf een daling van het activiteitspeil met ca. 2 %.

Daarenboven moet worden opgemerkt dat de verzekerde arbeidsduur in de burgerlijke bouwkunde in sterke mate wordt beïnvloed door de gunstige evolutie in de sector wegenbouw (15,3 maanden in het laatste kwartaal 1966, tegen 10,2 tijdens dezelfde periode van 1965). De situatie is aanzienlijk minder gunstig in de sector waterbouwkundige werken en vooral in die der andere werken van

burgerlijke bouwkunde, waar de gemiddelde verzekerde arbeidsduur gedurende het laatste kwartaal van 1966 tot 10,6 maanden is teruggelopen hoewel hij tijdens het derde kwartaal van 1965 nog een hoogtepunt van 14,8 maanden bereikte.

Overheidsinvesteringen bedroegen 30,1 miljard frank in 1966 of 0,4 miljard meer dan in 1965 ; maar rekening houdend met de prijsstijgingen ligt het totaal volume der investeringen aanzienlijk lager dan het voorgaande jaar.

2. — *Bouwstoffennijverheid en aanverwante sectoren.*

Voor de *cementnijverheid* was de conjunctuur in 1966 bevredigend want hoewel de produktie 1,9 % lager lag dan in 1965, bleef zij toch een van de hoogste die in de jongste jaren werden genoteerd, als gevolg van een voortdurende intense activiteit in de sector industriële bouw.

Een vergelijking der statistische gegevens over 1963 met die van 1966 doet een stijging met 1 miljoen ton of ca. 21 % uitkomen, hetgeen een opmerkelijk resultaat blijft. Er moet echter opgemerkt worden dat de verkoopprijzen van cement sinds 1957 vast zijn gebleven terwijl de loonkosten, die 60 % van de totale kostprijs vertegenwoordigen, zeer aanzienlijk zijn gestegen. Dientengevolge daalt de rendabiliteit der ondernemingen voortdurend.

In 1966 werden 5,785 miljoen ton cement verkocht, enigszins minder dan in 1965 (— 1 %), maar evenveel als in 1964. Dit resultaat wordt door de producenten zeer bevredigend geacht, want het werd verkregen ondanks een sterk teruglopen van de afzetmogelijkheden bij de grote uitvoer.

De bestemming der leveringen liep van een jaar tot het andere sterk uiteen want hoewel zij op de binnenlandse markt van 4,169 miljoen ton in 1965 tot 4,407 miljoen ton in 1966 opliepen en de voor de buurlanden en voornamelijk Nederland bestemde hoeveelheden slechts weinig daalden — van 1,273 tot 1,219 miljoen ton — toonden de leveringen bestemd voor uitvoer over zee daarentegen een teruggang van 405 tot 157 duizend ton.

Bovendien werd ten opzichte van 1965 een daling met bijna 10 % van de produktie van Portlandcement waargenomen.

Anderzijds evolueren het gebruik van produkten op basis van cement en de opvatting van in beton uitgevoerde werken gunstig en hierdoor wordt het mogelijk het hoofd te bieden aan de concurrentie van andere materialen.

Nadat de *glasnijverheid* in 1965 een ongunstige conjunctuur had doorgemaakt, met als gevolg een daling met 6,4 % van het globale produktiecijfer van deze sector, blijkt uit het door het Nationaal Instituut voor de Statistiek berekend indexcijfer (1958 = 100) voor 1966 een stijging met ca. 5,4 %. Deze stijging van het globaal indexcijfer vloeit voort uit de grotere geproduceerde hoeveelheden zowel vlakglas, + 4,6 %, als holglas, + 7,3 %.

De vraag naar vlakglas is over het algemeen in het begin van het jaar weinig levendig gebleven, na de tamelijk bescheiden seizoenopleving van het laatste kwartaal 1965, in het bijzonder wat de extra-communautaire uitvoer betreft. Deze toestand kan worden toegeschreven aan de weifelende conjunctuur in het merendeel der industrielanden en meer in het bijzonder aan de vertraging die in

de bouwnijverheid en in de automobielindustrie optrad als gevolg van de kredietbeperkingen die de inflatoire tendensen moesten bestrijden. Later in het jaar nam de vraag iets toe, hoewel in mindere mate dan de producenten gehoopt hadden, zodat voor het gehele jaar de vlakglasproduktie enigszins hoger lag dan in de twaalf voorafgaande maanden. De fabrieksvoorraden zijn zeer sterk toegenomen.

Er dient op gewezen te worden dat de sinds enkele jaren in talrijke landen doorgevoerde vergroting der produktiecapaciteit zwaar op de markt blijft drukken. Dit is van beslissende invloed geweest op de verkoopprijzen bij de uitvoer, want de steeds zeer sterke concurrentie, van hoofdzakelijk de producenten uit Oost-Europa en uit het Verre Oosten, heeft krachtige prijsverhogingen onmogelijk gemaakt. Op de Belgische markt echter gaf het Ministerie van Economische Zaken op 26 september 1966 toestemming tot een gemiddelde prijsverhoging met 8 % voor vensterglas, naargelang van de dikte, kwaliteit en afmetingen.

De expansie van de holglasindustrie, daarentegen, bleef ononderbroken voortduren, hoewel in een duidelijk langzamer tempo dan in de voorgaande jaren ; + 7,3 % in 1966, tegen + 21,5 % in 1965 en gemiddeld 11 % tijdens de jaren 1962, 1963 en 1964. Deze opmerkelijke stijging betreft meer in het bijzonder de machinale produktie van flessen, flacons e.d., want in de traditionele sector van het met de mond geblazen glas blijft de toestand ernstig. In de sector flessenfabrieken was het binnenlands verbruik volgens de producenten bevredigend, hoewel de invoer uit het buitenland op het oude peil bleef. De verkoop blijkt echter steeds moeilijker in de buurlanden waar de concurrentie toeneemt.

In de kristalnijverheid blijft de uitvoer naar de partnerlanden in de Euromarkt, de U.S.A. en Canada zich verder ontwikkelen in hetzelfde tempo als voorheen, maar aan het eind van het jaar kwamen de orders in een sterk vertraagd tempo binnen. Bepaalde Latijns-Amerikaanse, Aziatische en Afrikaanse markten bieden gunstige perspectieven.

De toestand in de sector tafelglaswerk blijft uiterst moeilijk als gevolg van de overproduktie in de Euromarktlanden en van de invoer tegen abnormaal lage prijzen in de E.E.G. van produkten uit de landen van het Oostblok.

In de *kleinijverheid*, konden de in 1965 waargenomen abnormaal hoge voorraden tot een lager peil worden teruggebracht, maar om dit te bereiken moesten de ondernemingen later met de produktie aanvangen dan de andere jaren en deze zelfs afremmen. Maar hoewel op het gebied van voorraadvermindering de toestand ten opzichte van 1965 verbeterde, is dit niet het geval met de verkoopprijzen die op het peil van 1964 bleven staan, terwijl de loonkosten die in deze sector meer dan 60 % van de totale kostprijs vertegenwoordigen, bleven stijgen.

Als gevolg van de ononderbroken daling van de rendabiliteit der ondernemingen, nemen de investeringen dan ook slechts langzaam toe. Bovendien zette de verschuiving in de vraag ten nadele van gewone baksteen naar lichtere soorten en grotere formaten zich voort, zodat de produktie van gewone baksteen in alle afmetingen in een jaar opnieuw met 8,5 % daalde, terwijl de produktie van holle steen wederom in sterke mate toenam (+ 12,7 %).

Wat de andere kleiprodukten betreft was er een produktiestijging met 2,9 % voor gevelsteen — in constante vooruitgang sedert 1963 — terwijl daaren-

tegen de sector holle steen voor muurwerk en de minder belangrijke sector kabelbekledingssteen met 2,6 % terugliepen.

De globale bedrijvigheid in de *steengroevennijverheid* liep wederom terug (— 8,7 %). Hoewel de marberproduktie enige vorderingen maakte (2,2 %), ondanks de door de invoer uit Italië uitgeoefende druk op de prijzen, en hoewel de zandsteenproduktie op hetzelfde peil bleef als in 1965, liep de winning van klein graniet met 9,5 % en die van porfier met 18,1 % terug.

De toestand in de leisteengroeven blijft moeilijk daar deze zich nog steeds geplaatst zien tegenover aanwervingsmoeilijkheden van geschoold personeel, groeiende lasten en een beperking der verkoopprijzen. Zij trachten nog steeds de aanwending van schiefers en agglomeraten aan te moedigen. Tussen 1965 en 1966 daalden de gewonnen hoeveelheden met 5,9 %.

De zandproduktie daalde met 4,6 %, de kalkproduktie met 2,6 % en de produktie van natuurlijke calciumcarbonaat met 4,9 %. Daarentegen werd er meer pleisterkalk geproduceerd (+ 2,6 %), meer pleisterkalkagglomeraten (+ 9,1 %) en meer kalksteen (+ 11,2 %).

In 1966 kende de keramische nijverheid een duidelijke ongunstige conjunctuur. De geringe vraag, de scherpe nationale en internationale concurrentie en de in talrijke ondernemingen nog immer gebruikte verouderde fabrikagemethoden, lagen ten grondslag aan een nagenoeg algemene daling der geproduceerde hoeveelheden. Met uitzondering van de pottenbakkerij (+ 4 %), waar de expansie aanhield, deed zich in alle andere sectoren een min of meer uitgesproken daling voor : plateelvaatwerk, kunstzandsteenwerk en diversen, porseleinen vaatwerk, isolatoren en elektro-technisch porselein (— 0,6 %), fabriekstegels (— 1,3 %), dakpannen en bijbehoren (— 4 %), kiezelaluminachtige produkten, kiezelachtige produkten en andere (— 6,3 %), bekledingstegels in plateelaarde en in zandsteen, bekledingstegels in halve zandsteen (— 7 %), slijpstenen (— 8 %) en bouwkeramiek (— 16,8 %).

Parallel met deze ontwikkeling daalde de uitvoer van keramische produkten met 7,6 % in volume en met 2,6 % in waarde.

★
★ ★

Cementproduktie

(duizenden tonnen)

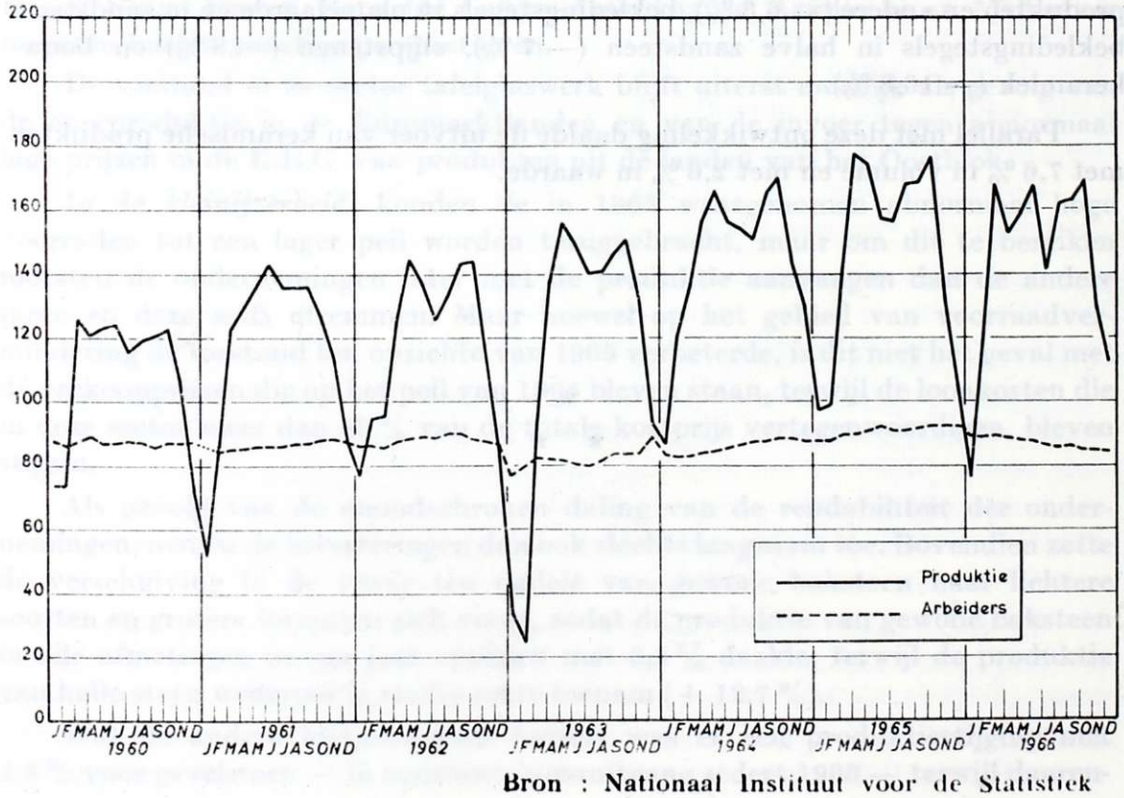
JAARTAL	Produktie
1954	4 375,3
1955	4 688,7
1956	4 663,7
1957	4 705,2
1958	4 057,4
1959	4 438,6
1960	4 387,9
1961	4 753,9
1962	4 788,2
1963	4 709,4
1964	5 846,1
1965	5 904,9
1966	5 794,4

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Cementindustrie

Produktie en personeelsbezetting

(1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek

Produktie van de kleinijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Gewone baksteen van alle formaat	10^6st.	2 065,7	2 127,3	2 056,4	1 883,6	1 921,4	1 809,0	1 655,6
Gevelsteen	10^6st.	184,0	222,1	229,2	221,3	252,9	273,4	281,3
Draineerbuizen	10^3t	9,1	13,1	18,1	11,6	19,3	50,8	49,5
Kabeldeksels	10^3t	29,0	30,3	26,6	28,7	32,5		
Holle gewelfstenen ..	10^3t	198,1	190,4	193,2	176,2	221,3	175,9	171,3
Andere holle stenen .	10^3t	291,0	409,1	488,7	581,3	760,9	735,2	828,9

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten

OMSCHRIJVING	Eenheid	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Kalk	10^3t	1 927,7	1 922,9	2 036,4	2 019,9	2 298,8	2 330,7	2 233,9
Kalksteen	10^3t	3 778,6	4 849,1	5 320,4	7 344,4	9 899,4	10 200,5	11 346,8
Dolomiet :								
ruw	10^3t	450,3	489,7	586,0	692,4	908,5	867,7	803,9
witgegloeid .	10^3t	307,3	299,6	296,1	323,6	337,5	317,9	319,1
Pleisterkalk ...	10^3t	65,9	69,8	79,9	81,6	91,2	75,1	77,1
Pleisterkalkagglomeraten .	10^3 m^2	2 437,7	3 012,1	3 591,0	4 539,4	5 061,7	7 927,3	8 650,4
Kunstmatige hydraulische kalk	10^3t	5,9	6,2	5,7	5,1	8,6	5,0	..
Natuurlijk calciumcarbobonaat	10^3t	419,2	910,5	875,8	829,3	1 010,0	1 067,3	1 015,4
Fosfaten	10^3t	8,2	14,0	12,5	13,6	22,1	18,0	..

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van de ceramische nijverheid

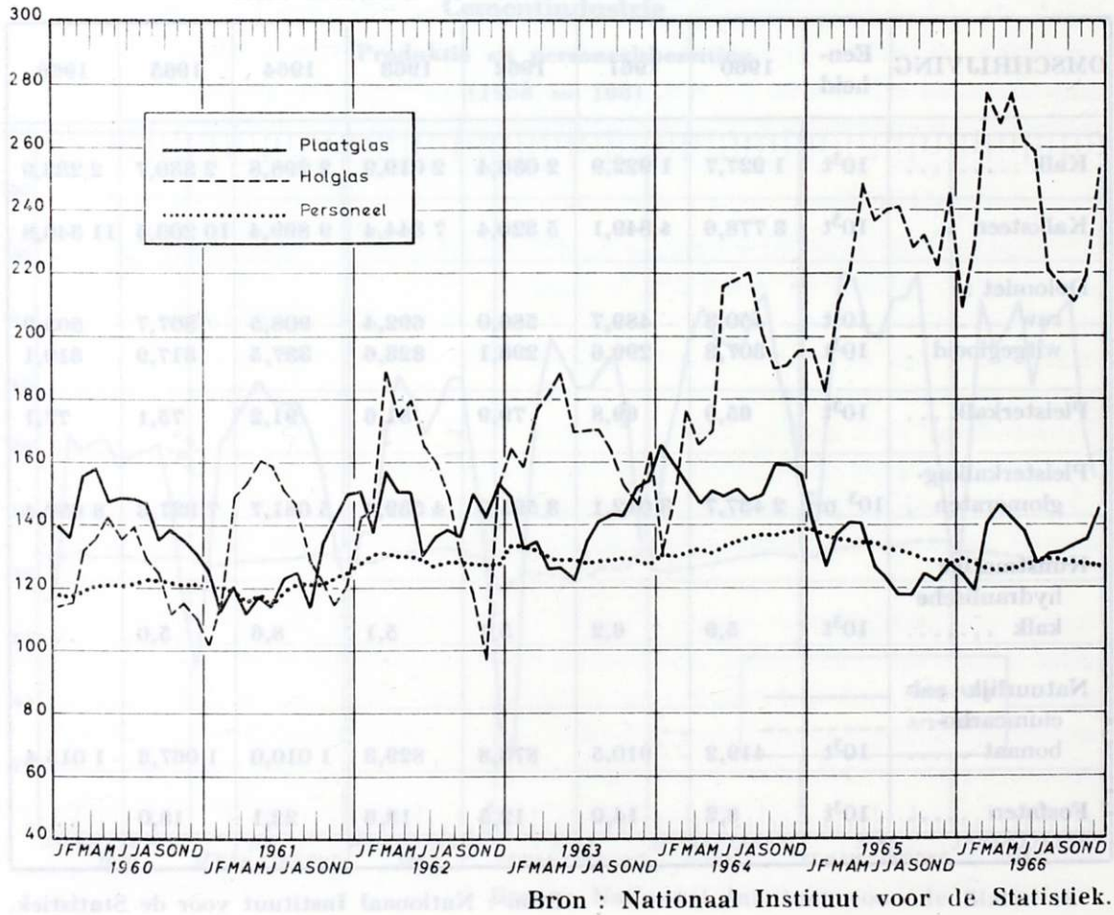
OMSCHRIJVING	Eenheid	1964	1965	1966
Plateelvaatwerk, kunstzandsteen en diverse ; porceleinen vaatwerk, isolatoren en elektro-technisch porcelein .	t	8 618	8 811	8 759
Bekledingstegels in plateelaarde en in zandsteen ; bevloeringstegels in halve zandsteen	m²	2 142 760	2 273 873	2 115 761
Kiezelaluinachtige produkten, kiezelachtige produkten en andere.	t	162 808	166 422	155 962
Fabriekstegels	t	8 364	6 661	6 574
Pannen en bijbehoren	t	132 065	111 479	106 997
Slijpstenen	t	1 744	1 634	1 504
Bouwkeramiek	t	31 438	35 858	28 997
Potten	t	19 208	19 344	20 113
Klei	t	202 636	209 480	181 128
Kwarts en kwartsiet	t	304 572	256 703	260 532
Vuursteen (gestampt en straatsteen) . .	t	14 924	16 003	4 851

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Glasnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Hard- en bouwsteen	281	337	419	467	469	305	295	354	370	352
Zand, kiezel, andere steen	419	460	550	563	686	568	717	868	932	892
Kalksteen, kalk, gips, magnesiet	122	131	167	183	188	240	239	280	304	305
Klei en andere vuurvaste minerale stoffen	269	252	313	332	369	178	189	199	191	194
Slakken, walschilfers en dergelijke n. e. g.	52	46	134	76	74	127	130	174	190	188
Andere ruwe aanverwante minerale produkten	640	605	692	748	717	68	79	117	126	135
Cement	42	45	41	43	56	834	761	904	1 059	894
Werken van asbestcement, enz., excl. ceramische produkten	66	79	79	73	84	975	1 062	1 141	1 170	1 108
Vuurvaste stenen en voorwerpen voor het bouwbedrijf	369	311	406	417	414	102	113	143	158	147
Baksteen, pannen, buizen, andere produkten van gewoon aardewerk	183	200	283	310	399	397	373	501	489	434
Glas	406	426	679	829	919	5 223	4 839	5 545	5 331	5 599
waarvan : onbewerkt vensterglas	(32)	(48)	(107)	(106)	(115)	(2 405)	(1 983)	(2 393)	(1 685)	(1 650)
onbewerkt spiegelglas	(34)	(9)	(35)	(44)	(94)	(1 310)	(1 155)	(1 181)	(1 120)	(1 155)
bewerkt en speciaal glas	(232)	(223)	(349)	(473)	(527)	(1 493)	(1 633)	(1 864)	(2 301)	(2 519)
Glaswaren	459	524	614	678	703	906	1 127	1 265	1 516	1 611
waarvan : flessen, flacons en andere bergingsmiddelen van glas	(140)	(143)	(163)	(186)	(193)	(514)	(683)	(790)	(931)	(939)
Artikelen in ceramische stoffen	455	489	587	636	661	125	206	270	310	302
Andere artikelen in dergelijke mineralen n.e.g.	585	645	799	828	908	358	404	490	576	799

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Hard- en bouwsteen : T.C.I.H. 273.11 + 273.12 + 273.13 + 661.31 + 661.32 + 661.33; zand... : T.C.I.H 273.3 + 273.4; kalksteen... : T.C.I.H. 273.21 + 273.22 + 661.1; klei... : T.C.I.H. 276.21 + 276.22 + 276.23 + 276.24; slakken... : T.C.I.H. 276.62 + 276.68 + 276.69; andere ruwe... : T.C.I.H. 275.22 + 276.1 + 276.4 +276.51 + 276.52 + 276.53 + 276.54 + 276.91 + 276.92 + 276.93 + 276.94 + 276.95 + 276.97 + 276.99; cement : T.C.I.H. 661.2; werken van... : T.C.I.H. 661.81 + 661.82 + 661.83; vuurvaste stenen... : T.C.I.H. 662.31 + 662.32 + 662.33; baksteen... : T.C.I.H. 662.41 + 662.42 + 662.43 + 662.44 + 662.45; glas : T.C.I.H. 664; onbewerkt... : T.C.I.H. 664.3; onbewerkt spiegelglas : T.C.I.H. 664.4; bewerkt... : T.C.I.H. 664.5 + 664.6 + 664.7 + 664.8 + 664.91 + 664.92 + 664.93 + 664.94; glaswaren : T.C.I.H. 651.8 + 653.8 + 665; flessen... : T.C.I.H. 665.11 + 665.12; artikelen in... : T.C.I.H. 663.91 + 663.92 + 666 + 812.2; andere artikelen... : T.C.I.H. 663 — 663.91 — 663.92. - Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Hard- en bouwsteen	146 859	198 155	204 277	207 620	180 274	1 337 831	994 566	1 288 505	1 185 253	1 125 648
Zand, kiezel, andere steen..	7 338 770	7 805 103	9 315 487	9 898 585	11 825 907	4 492 019	6 425 924	8 638 640	9 016 024	8 097 282
Kalksteen, kalk, gips, magnesiet	455 879	466 661	583 333	604 115	617 120	945 591	1 031 657	1 193 412	1 287 670	1 167 616
Klei en andere vuurvaste minerale stoffen	308 720	301 525	357 225	388 145	432 801	412 137	472 530	528 983	589 717	503 714
Slakken, walsschilfers en dergelijke n. e. g.	317 869	252 265	252 390	280 205	232 003	1 764 574	1 829 199	2 219 781	2 034 651	1 872 805
Andere ruwe aanverwante minerale produkten	259 913	256 835	305 259	374 017	411 850	177 997	120 361	212 753	229 577	203 239
Cement	32 643	38 673	30 117	24 028	43 867	1 329 366	1 196 225	1 434 712	1 726 492	1 424 165
Werken van asbestcement, enz., excl. ceramische produkten	19 516	22 488	21 420	17 114	17 282	220 534	218 555	220 342	217 824	196 769
Vuurvaste stenen en voorwerpen voor het bouwbedrijf	77 351	67 177	80 785	78 748	72 084	30 358	38 274	41 073	45 068	38 390
Baksteen, pannen, buizen, andere produkten van gewoon aardewerk	86 317	95 668	132 035	117 270	152 216	272 965	194 726	236 109	212 406	178 262
Glas	67 978	77 356	101 278	96 637	94 200	473 415	439 911	497 597	433 100	424 145
waarvan : onbewerkt vensterglas	(1 625)	(3 583)	(12 370)	(13 774)	(15 588)	(295 040)	(253 676)	(288 881)	(198 639)	(187 148)
onbewerkt spiegelglas ...	(7 187)	(994)	(6 212)	(7 213)	(13 790)	(74 903)	(71 660)	(79 341)	(79 360)	(75 742)
bewerkt en speciaal glas..	(10 198)	(9 395)	(11 950)	(14 036)	(15 865)	(99 553)	(110 726)	(124 505)	(145 915)	(144 791)
Glaswaren	36 020	38 392	46 174	42 694	43 141	71 553	94 297	99 823	120 288	114 726
waarvan : flessen, flacons en andere bergingsmiddelen van glas	(22 044)	(22 009)	(27 961)	(26 220)	(27 799)	(63 362)	(85 437)	(90 330)	(108 027)	(99 865)
Artikelen in ceramische stoffen	15 701	15 761	17 457	18 457	17 378	6 856	11 842	14 128	16 032	14 307
Andere artikelen in dergelijke mineralen n. e. g. .	134 907	157 118	194 809	182 427	216 240	90 771	131 772	174 752	193 739	270 285

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 147.

§ 6. — DIVERSE INDUSTRIEËN

1. — *Papier- en kartonnijverheid.*

In 1966 handhaafde het papier- en kartonverbruik in België zich op het niveau van 1965, als gevolg van de in de conjunctuur opgetreden vertraging.

Waar daarenboven de invoer uit de Noordse landen nog is toegenomen, zou men zich tijdens deze periode aan een daling van de produktie hebben kunnen verwachten. Integendeel echter, de produktie van de Belgische papier- en kartonnijverheid heeft haar groeitempo versneld, na de gedurende de laatste twee jaren waargenomen ononderbroken vertraging. De globale stijging bedroeg 11,1 % in 1963, maar was in 1964 tot 9,9 % afgenomen en in 1965 tot 2,2 %. In 1966 bedroeg zij opnieuw 5,8 %.

Dit resultaat werd verkregen door een meer intensieve prospectie in het buitenland, waardoor de uitvoer van de papiernijverheid met 14 % steeg. Hoewel echter de toestand van deze sector op het gebied van leveranties gunstig blijft, is dit niet het geval met de verkoopprijzen van papier die over het algemeen als gevolg van de scherpe internationale concurrentie niet werden aangepast.

Indien men bij deze factor de ononderbroken stijging voegt van de verschillende elementen die de kostprijs vormen, kan de financiële toestand der papierbedrijven alleen maar slechter worden. Zij hebben dus getracht hun positie te versterken door samenwerking of specialisatie.

Bovendien wordt een toegenomen specialisatie per grote categorie van produkten opgemerkt (krantenpapier, drukpapier, schrijfpapier, inpakpapier enz...) in de ondernemingen waarvan de bedrijvigheid zich trouwens uitstrekt van de pulpproduktie tot verwerkte produkten.

In België nam de produktie van schrijf- en drukpapier sterk toe : met 14,5 %. In alle andere sectoren, met uitzondering van de kartonsector die vast blijft, werden uiteenlopende vooruitgangen geboekt : verwerkt papier en karton : + 6,6 %, krantenpapier : + 6,2 %, andere papiersoorten : + 5,8 %, verwerking : + 5,1 %, Kraftpapier, inpakpapier, perkament- en imitatieperkamentpapier : + 3,1 %.

De uitvoer bleef zich gunstig ontwikkelen.

Parallel met de uitvoer, nam de invoer wederom in een vergelijkbaar tempo toe.

2. — *Ledernijverheid.*

Na tijdens de jaren 1963-1965 een periode van stabilisatie te hebben gekend, volgde in 1966 een nieuwe daling in de produktie van zwaar leder (zoolleder en technisch leder) met 8,2 % waarbij de produktie tot 2 255 ton achteruitging.

Daarentegen werd een bevredigende vooruitgang waargenomen in de lederbereiding uit runder- en paardenhuiden en een aanmerkelijke stijging in gelooide schapen- en geitenhuiden.

De meest gevraagde artikelen waren lakleder, vervolgens rundleder, « bandes-box » en « boxcalf ».

In de schapen- en geitenvellenlooierijen komt het zeemleder op de eerste plaats, gevolgd door huiden voor voeringen, schoenen, kleding, enz. Er dient te worden opgemerkt dat de totale waarde van de uitvoer van de Belgische looierijprodukten tussen 1960 en 1966 van indexcijfer 100 tot 209 is gestegen. Deze vooruitgang was bijzonder sterk tussen 1965 en 1966.

Maar hoewel de produktiecijfers voor de meeste ledersoorten en bereide huiden gunstig evolueerden, met uitzondering van zwaar leder, kloegen de producenten over de dalende winstmarges als gevolg van de algemene stijging van het merendeel der elementen die de kostprijs bepalen, en vooral van de globale loonkosten die in 1966 in de leerlooierijen met 15 % stegen.

De produktie van de Belgische schoenenindustrie maakt geen vordering meer en is zelfs enigszins achteruit gegaan, teruggang die echter in zekere mate werd opgevangen door een verhoging van de verkoopprijzen met 10 à 20 %. In deze sector blijft de invoer sterk toenemen, terwijl het volume van de uitvoer niet evolueert.

Daarentegen valt in de lederwarenfabricage een versneld bedrijvigheidstempo waar te nemen.

3. — *Houtverwerkende nijverheid.*

Het door de houtverwerkende nijverheid aan de dag gelegde dynamisme zette zich in 1966 voort en de door het Nationaal Instituut voor de Statistiek verstrekte cijfers tonen een stijging tegen werkelijke prijzen aan met 14,2 % van de totale omzet van de sector.

De Belgische Federatie der Houtnijveraars wijst erop dat de door het Nationaal Instituut verzamelde gegevens betrekking hebben op 1 250 firma's, tegenover 1 100 in het voorgaande jaar, zodat de stijging van het verkoopcijfer voor hetzelfde aantal ondernemingen in feite slechts 10,7 % zou bedragen, tegen 11,6 % in 1965 en 18,9 % in 1964.

Bovendien is, volgens de Federatie, de gemiddelde verzekerde bedrijvigheidsduur tussen december 1965 en december 1966 van 2,6 tot 2,2 maanden afgenomen en deze teruggang zou de neiging vertonen in de komende maanden nog scherper te worden hetgeen niet na zou laten vanaf 1967 een vervlakking van de produktie in deze sector te veroorzaken.

Hoe dan ook, met uitzondering van de sector borstels die enigszins achteruitging (— 2,3 %) en van enkele sectoren van minder belang, zoals klompen en vloerparket, die op hetzelfde peil bleven, hebben in 1966 alle andere takken hun expansie kunnen handhaven.

Bovendien zijn naast enkele gematigde verkoopstijgingen (mandenmakerij en rotan, 4,1 % ; geplakt hout en geperste panelen, 4,6 % ; schrijnwerkerij, 6,9 % ; houten vaatwerk 7,2 %), bepaalde andere stijgingen van spectaculaire omvang gebleven (kurk, 12,8 % ; kisten- en kuipnijverheid, 13,7 % ; meubelen die een ongeremde expansie kennen, 17,8 % ; kaders, lijstwerk en schaverijen, 24,5 % ; zetels, 34,5 %).

De in 1966 aan het buitenland verkochte produkten van de Belgische houtverwerkende nijverheid vertegenwoordigden 34,6 % van de totale produktie van de sector, tegen 28,6 % in 1965 en 26 % in 1964.

Bovendien namen de partnerlanden in de Gemeenschap 87 % van de Belgische uitvoer op, tegenover 85 % in 1965 en 84,9 % in 1964.

4. — *Tabaksnijverheid.*

Voor de eerste maal sedert 1958 nam de produktie van de tabaksnijverheid met circa 3,5 % af. In 1965 waren de geproduceerde hoeveelheden met 3,5 % toegenomen.

Deze daling is hoofdzakelijk het gevolg van de sterke achteruitgang in de produktie van cigarillo's, te weten met 19,4 %, die aldus op een niveau terugkomt dat ter vergelijken is met het peil van 1963, d.i. circa 2 900 ton, alsmede van een voortdurende teruggang in de geproduceerde hoeveelheid rooktabak, te weten met 9,6 %, welke sector zonder onderbreking achteruit gaat. In de sigarennijverheid is na de in 1965 waargenomen duidelijke verslechtering, de toestand nagenoeg onveranderd gebleven, maar de sigarettenproduktie verbetert nog steeds, hoewel het tempo waarin dit geschiedt neiging tot dalen vertoont : + 1,6 % in 1966 tegenover + 7,8 % in 1965.

Het verbruik van tabaksartikelen steeg het afgelopen jaar enigszins. Per inwoner werden 1 594 sigaretten gerookt, tegen 1 491 in 1965 ; 695 gram tabak, tegen 751 ; 33 sigaren, tegen 34 ; 77 cigarillo's, tegen 86. Slechts het sigarettenverbruik steeg met 7 % ten opzichte van 1965. Het verbruik van de andere produkten neemt af, in het bijzonder dat van rooktabak. Bij de sigaren tekent zich een voortgaande verschuiving af naar de lagere prijsklassen.

De totale uitvoer steeg naar waarde met slechts 21 miljoen frank, tegen werkelijke prijzen, d.i. met 1,6 %, maar naar volume daalde de uitvoer met 4,9 %.

5. — *Diamantnijverheid.*

In 1966 verliep de diamantnijverheid gunstig, niettegenstaande de omzet van stenen zwaarder dan 1 karaat, beneden verwachting bleef.

In deze sector heerst nog steeds volledige tewerkstelling, zodat de vervanging van de bejaarde werkkrachten er veeleer moeilijk is, inzonderheid te Antwerpen.

De afneming van de vraag naar stenen van meer dan 1 karaat had een tamelijk sterke prijsdaling tot gevolg.

Bovendien werd de prijsstijging voor kleine stenen geremd door de toeneming van de internationale concurrentie.

*
* *

Produktie van papier en karton

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965	1966
Dagbladpapier	97,2	96,6	97,7	88,6	94,1
Schrijf- en drukpapier	95,3	101,3	109,0	127,8	146,4
Kraftpapier	30,0	31,0	38,8		
Verpakkingspapier	87,9	88,0	70,7	139,1	143,5
Perkament- en imitatieperkamentpapier	25,4	26,3	27,7		
Andere papiersoorten (a)	43,3	47,1	60,0	57,8	61,2
Karton	62,4	78,3	99,0	102,0	102,6
Totaal ...	**441,4**	**468,6**	**502,9**	**515,4**	**547,8**
Verwerkt papier en karton	53,1	63,2	72,2	64,6	68,9
Verwerking van papier en karton	346,7	406,0	458,4	467,2	491,2
Algemeen totaal ...	**788,1**	**874,6**	**961,3**	**982,7**	**1 039,0**

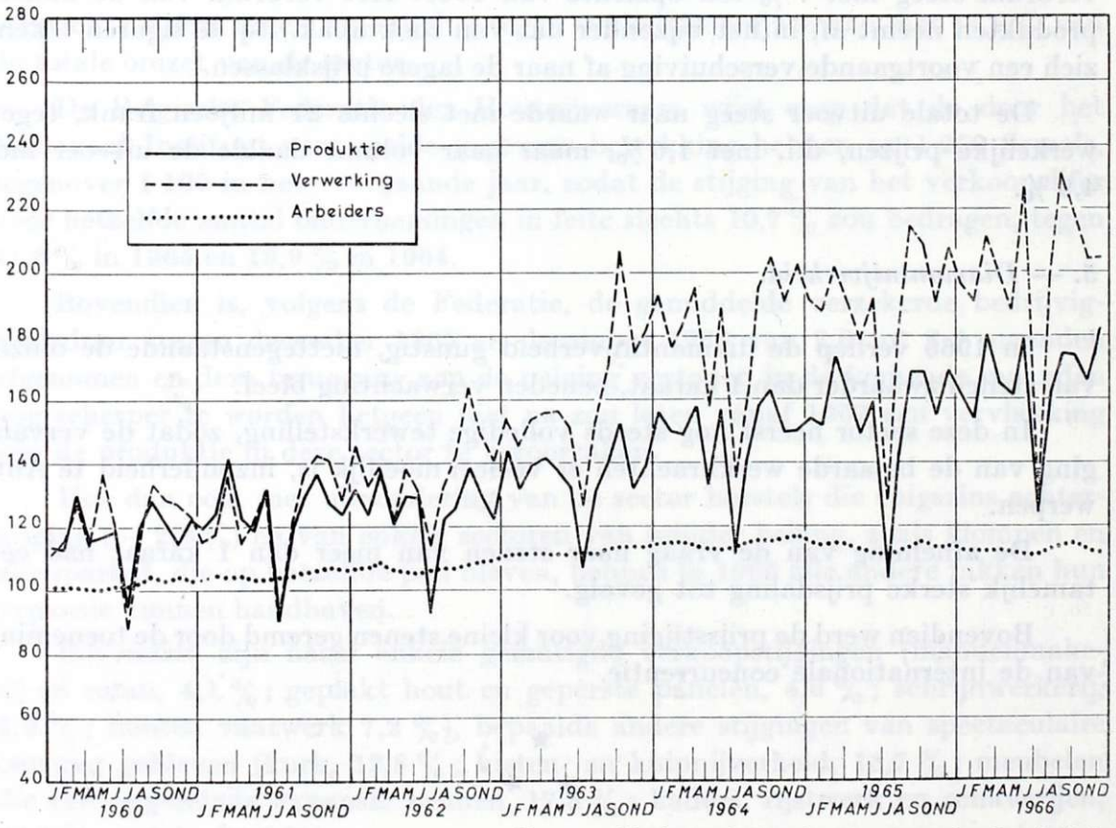
Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De rubriek « andere papiersoorten » bevat het wit papier (exclusief schrijf- en drukpapier), het cellulose- en speciaal papier.

Papier- en kartonnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel van de papiernijverheid

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
	WAARDE (miljoenen franken)									
Pulphout	317	282	385	370	360	10	4	6	4	11
Papierstof en papierafval	1 364	1 549	1 765	1 718	1 891	144	165	199	439	543
Papier en karton	3 308	3 768	4 231	4 558	5 110	1 837	1 917	2 387	2 736	3 083
w. o. : krantenpapier	(490)	(511)	(497)	(551)	(589)	(346)	(322)	(348)	(265)	(135)
Kraftpapier en -karton	(619)	(774)	(912)	(929)	(968)	(82)	(61)	(116)	(162)	(177)
druk-, schrijf- en tekenpapier	(828)	(946)	(1 016)	(1 028)	(1 076)	(203)	(156)	(154)	(238)	(577)
Papier- en kartonwaren	746	809	969	1 148	1 326	661	702	760	921	1 020
w. o. : zakken, dozen en andere verpakkingsmiddelen	(238)	(255)	(323)	(381)	(453)	(105)	(171)	(252)	(373)	(403)
Drukwerk	1 564	1 767	1 980	2 244	2 463	1 550	1 741	1 990	2 255	2 586
	GEWICHT (tonnen)									
Pulphout	238 239	242 220	337 724	342 371	369 529	8 055	4 151	6 659	4 693	14 322
Papierstof en papierafval	234 229	255 235	265 947	250 905	286 654	63 414	82 884	89 988	128 672	155 140
Papier en karton	345 690	400 080	437 744	463 813	490 149	139 433	141 650	167 278	175 956	208 681
w. o. : krantenpapier	(66 278)	(69 530)	(67 984)	(76 616)	(79 606)	(41 338)	(38 843)	(42 934)	(32 369)	(17 313)
Kraftpapier en -karton	(71 628)	(91 353)	(108 179)	(104 029)	(104 166)	(7 043)	(5 008)	(9 979)	(13 707)	(14 809)
druk-, schrijf- en tekenpapier	(86 121)	(100 821)	(104 815)	(103 434)	(102 315)	(15 000)	(11 234)	(10 672)	(17 409)	(55 015)
Papier- en kartonwaren	28 779	30 385	37 316	42 468	49 392	16 853	24 392	31 500	42 522	43 182
w. o. : zakken, dozen en andere verpakkingsmiddelen	(14 798)	(14 432)	(17 778)	(20 008)	(23 405)	(5 947)	(12 679)	(19 724)	(28 632)	(27 140)
Drukwerk	31 349	33 730	38 007	42 260	45 897	37 962	45 765	48 602	52 187	57 073

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Pulphout : T.C.I.H. 242.1 ; papierstof en... : T.C.I.H. 251; papier en karton : T.C.I.H. 641 — 641.6; krantenpapier : T.C.I.H 641.1; Kraftpapier... : T.C.I.H. 641.3; druk-, schrijf-,... : T.C.I.H. 641.21; papier- en kartonwaren : T.C.I.H. 642; zakken, dozen... : T.C.I.H. 642.11 + 642.12; drukwerk : T.C.I.H. 892. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Produktie van leder, schoenen en pantoffels

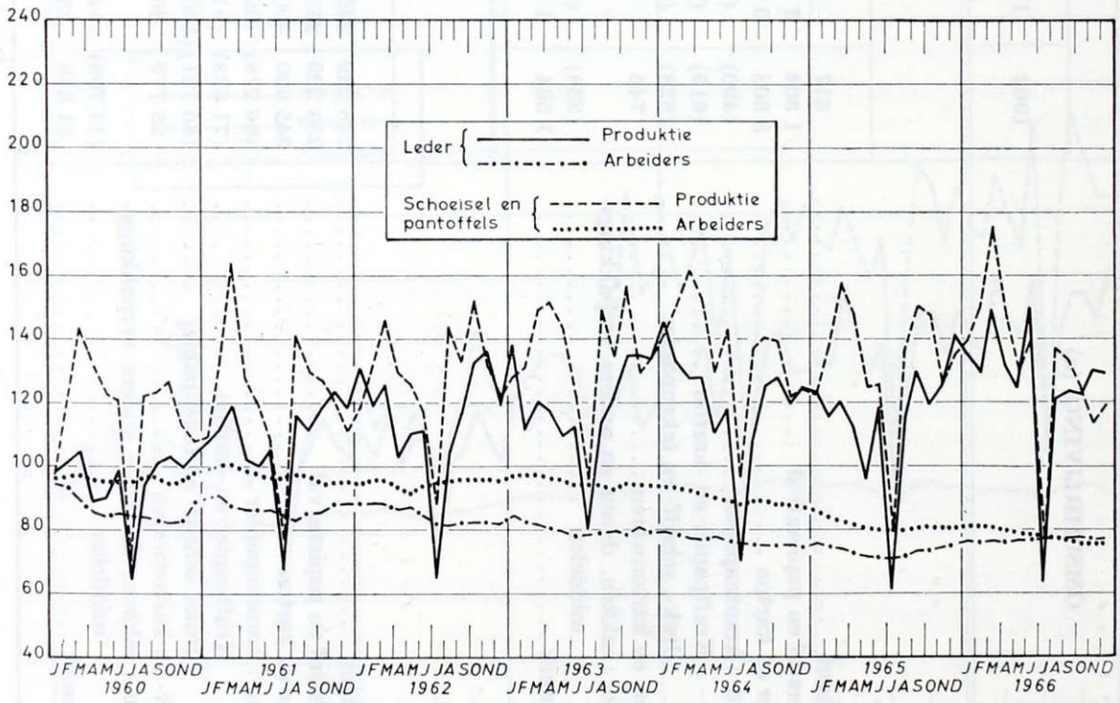
JAARTAL	Zwaar leder (tonnen)	Licht leder (duizenden vierkante voet)	Schoenen (duizenden paren)	Pantoffels (duizenden paren)
1958	3 479	38 575	12 274	7 266
1959	2 861	44 756	13 758	7 512
1960	2 085	41 028	14 400	7 945
1961	2 612	46 152	14 959	8 829
1962	2 654	48 498	15 763	8 859
1963	2 403	51 822	16 152	10 592
1964	2 406	52 278	16 328	10 283
1965	2 455	49 329	15 907	9 303
1966	2 174	55 557	15 437	8 863

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Leder- schoen- en pantoffelnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
	WAARDE (miljoenen franken)									
Huiden ongelooid	807	737	826	839	927	474	457	511	585	640
Pelterijen ruw	432	485	508	573	661	77	95	85	129	106
Bereide pelterijen, gelooid of bewerkt	239	363	383	353	318	146	191	223	356	498
Bereid leder en huiden	785	942	977	1 017	1 061	574	598	623	737	931
Schoeisel, geheel of voornamelijk in leder	670	861	1 125	1 278	1 472	577	534	630	635	612
Schoeisel in rubber of plastische stoffen	116	118	95	124	161	35	35	37	42	41
Schoeisel of delen daarvan n.e.g.	232	290	348	391	492	172	182	220	211	266
Kleding en toebehoren van leder	73	84	85	84	110	283	354	391	348	408
Andere lederwaren	141	160	192	238	241	91	124	179	212	202
	GEWICHT (tonnen)									
Huiden ongelooid	32 806	31 429	31 368	30 837	29 273	25 680	28 949	31 025	31 697	28 404
Pelterijen ruw	5 893	6 282	5 782	4 329	4 574	931	1 202	906	1 008	917
Bereide pelterijen, gelooid of bewerkt	267	407	436	345	307	576	658	679	572	564
Bereid leder en huiden	4 689	5 210	5 259	5 446	5 487	3 051	3 115	3 638	3 903	4 214
Schoeisel geheel of voornamelijk in leder	2 520	3 307	4 171	4 712	5 195	1 822	1 822	2 087	2 035	1 693
Schoeisel in rubber of plastische stoffen	1 986	1 920	1 534	2 027	2 307	479	495	517	640	571
Schoeisel of delen daarvan n.e.g.	2 463	2 894	3 373	3 591	3 935	2 541	2 708	2 954	2 400	2 271
Kleding en toebehoren van leder	71	87	99	118	131	253	327	336	311	334
Andere lederwaren	443	497	541	645	478	228	243	307	406	408

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Huiden ongelooid : T.C.I.H. 211 ; pelterijen ruw : T.C.I.H. 212; bereide pelterijen... : T.C.I.H. 613 + 842; bereid leder... : T.C.I.H. 611 — D.T. 4102.20 — 4102.27; schoeisel geheel... : D.T. 6402.00 + 6402.03 + 6402.10 + 6402.13 + 6402.15 + 6402.20 + 6402.23 + 6402.25 + 6402.30 + 6402.33 + 6402.35 + 6402.40 + 6402.43 + 6402.45 + 6402.50 + 6402.53 + 6402.55 + 6402.60; schoeisel in... D.T. 6401.00 + 6401.10 + 6401.20 + 6401.30 + 6401.40 + 6401.45 + 6401.50; schoeisel of... : T.C.I.H. 851 + 612.3 — D.T. 6401.00 — 6401.10 — 6401.20 — 6401.30 — 6401.40 — 6401.45 — 6401.50 — 6402.00 — 6402.03 — 6402.10 — 6402.13 — 6402.15 — 6402.20 — 6402.23 — 6402.25 — 6402.30 — 6402.33 — 6402.35 — 6402.40 — 6402.43 — 6402.45 — 6402.50 — 6402.53 — 6402.55 — 6402.60 — 6406.00; kleding... : T.C.I.H. 841.3 + D.T. 6506.30 + 6506.90; andere... : T.C.I.H. 612.1 + 612.2 + 612.9 + D.T. 4202.30 + 4202.50 + 4202.65 + 4202.85. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Bedrijvigheid in de houtverwerkende nijverheid (a)

OMSCHRIJVING	Aantal uren-arbeiders (duizenden)					Omzet (miljoenen franken)				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Meubels	26 093	27 738	29 311	29 112	30 942	3 497	4 223	5 192	5 648	6 655
Zetels	5 330	6 346	6 972	7 330	8 376	676	887	1 129	1 375	1 850
Schrijnwerkerij	6 025	5 735	6 139	6 161	6 148	926	1 034	1 206	1 446	1 546
Houten vaatwerk	4 555	4 750	4 786	4 387	4 646	551	611	732	772	828
Kaders, lijsten, schaverijen	1 544	1 555	1 684	1 673	1 894	182	212	250	269	335
Kurk	173	136	137	141	144	54	49	41	39	44
Mandenmakerij en rotan	607	570	555	455	413	72	73	73	73	76
Klompennijverheid	113	124	110	77	57	11	9	9	8	8
Borstelnijverheid	1 187	1 122	1 185	1 128	1 096	224	256	284	306	299
Kisten- en tonnennijverheid	3 139	2 839	3 021	2 790	2 802	396	420	499	494	562
Parket	680	514	478	430	427	109	102	103	98	98
Geplakt hout en geperste panelen	6 746	7 139	7 718	7 436	7 214	1 879	2 236	2 509	2 890	3 023
Totaal ...	**56 193**	**58 568**	**62 097**	**61 120**	**64 159**	**8 575**	**10 111**	**12 027**	**13 417**	**15 326**

(a) Inrichtingen met 5 of meer arbeiders

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

evenals de afgewerkte produkten hiervan

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
	WAARDE (miljoenen franken)									
Rondhout, onbewerkt of enkel vierkant behakt of gezaagd (exclusief : pulphout)	590	680	934	788	863	448	432	510	576	551
Gezaagd, gesneden, geschild of eenvoudig bewerkt hout	2 142	2 450	2 906	2 759	2 825	361	360	380	373	325
Fineer-, kunsthout en ander bewerkt hout n. e. g.	457	553	778	792	892	946	1 074	1 150	1 488	1 502
Werken van hout n. e. g.	341	392	521	582	603	179	224	324	324	373
Ruwe kurk en afval	11	17	10	9	9	1	1	2	1	1
Werken van kurk	131	157	179	161	158	3	20	24	22	32
Dierlijke en plantaardige stoffen voor de borstel- en mandenmakerij	117	124	136	133	117	59	41	57	56	60
Artikelen van de borstel- en mandenmakerij	174	189	224	266	226	62	84	97	99	102
Meubelen in hout, bamboeriet en dergelijke	529	554	785	879	1 066	691	1 178	1 521	1 804	2 183
	GEWICHT (tonnen)									
Rondhout, onbewerkt of enkel vierkant behakt of gezaagd (exclusief : pulphout)	345 855	371 495	468 462	394 722	368 455	290 796	273 472	306 438	320 867	296 310
Gezaagd, gesneden, geschild, of eenvoudig bewerkt hout	555 268	625 945	674 023	595 242	616 147	78 873	77 956	75 834	71 420	62 280
Fineer-, kunsthout en ander bewerkt hout n. e. g.	44 893	53 121	80 868	74 526	85 511	144 643	156 059	153 160	220 153	226 845
Werken van hout n. e. g.	16 500	20 754	25 929	28 732	29 569	8 829	12 121	15 344	14 206	17 348
Ruwe kurk en afval	1 448	1 875	1 235	1 154	1 204	137	197	391	247	202
Werken van kurk	4 193	5 379	6 212	5 373	5 198	50	585	735	595	908
Dierlijke en plantaardige stoffen voor de borstel- en mandenmakerij	8 857	7 892	8 474	7 749	6 496	3 678	2 629	3 062	2 756	3 016
Artikelen van de borstel- en mandenmakerij	3 838	3 810	4 897	5 448	4 553	1 704	1 272	1 475	1588	1 713
Meubelen in hout, bamboeriet en dergelijke	10 877	11 571	15 659	16 902	19 280	13 761	21 779	25 777	28 921	31 462

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Rondhout... : T.C.I.H. 242 — 242.1; gezaagd... : T.C.I.H. 243; fineer... : T.C.I.H. 631 + D.T. 4809.00 + 4809.10; werken van hout : T.C.I.H. 632 + D.T. 4413.00 + 6403.00 + 6403.10; ruwe kurk... : T.C.I.H. 244; werken van kurk : T.C.I.H. 633; dierlijke... : T.C.I.H. 291.92 + 292.3 + 292.93; artikelen van de borstel... : T.C.I.H. 657.8 + 841.52 + 899.21 + 899.22 + 899.23 + 899.24 + 899.25 + 899.26 + 899.27 + D.T. 4202.80; meubelen in hout... : T.C.I.H. 821.01 — D.T. 9401.00 — 9401.10 — 9401.20 — 9403.60. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren

Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
	WAARDE (miljoenen franken)									
Ruwe tabak	1 236	1 437	1 693	1 939	1 769	112	126	132	120	110
Sigaren	159	172	212	216	208	104	183	238	363	496
Cigarillo's	43	43	65	63	68	106	134	188	173	167
Sigaretten	83	96	124	153	260	358	377	422	587	472
Rooktabak	20	66	97	59	61	4	5	8	38	54
Andere tabaksprodukten (inclusief tabaksextracten en tabakspoeder)	30	33	44	51	47	1	1	2	1	4
	GEWICHT (tonnen)									
Ruwe tabak	27 319	28 973	31 139	33 334	29 768	1 758	2 022	2 057	1 981	1 931
Sigaren	493	498	573	580	549	303	535	978	1 453	1 781
Cigarillo's	107	102	153	129	134	412	531	738	662	661
Sigaretten	776	882	996	1 039	1 746	3 166	3 667	3 595	4 118	3 275
Rooktabak	264	848	1 258	679	585	50	53	90	363	492
Andere tabaksprodukten (inclusief tabaksextracten en tabakspoeder)	272	274	365	430	455	12	15	35	15	39

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) *Samenstelling van de tabel voor 1966.* — Ruwe tabak : T.C.I.H. 121; sigaren : D.T. 2402.10; cigarillo's : D.T. 2402.20; sigaretten : T.C.I.H. 122.2; rooktabak : D.T. 2402.30; andere tabaksprodukten... : 2402.60 + 2402.70 + 2402.90. — Overeenstemmende gegevens voor de voorgaande jaren.

Tabaksindustrie

Verwerkte hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Sigaren.....	1 165	1 260	1 239	1 301	1 986	1 571	1 578
Cigarillo's	2 455	2 673	2 479	2 866	3 305	3 623	2 959
Sigaretten	13 934	14 435	15 312	16 083	17 144	18 474	18 762
Rooktabak	9 258	9 014	8 747	8 504	8 087	7 938	7 179
Andere tabakssoorten..	107	105	64	78	79	63	70
Totaal...	**26 919**	**27 487**	**27 841**	**28 832**	**30 602**	**31 669**	**30 548**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek

Invoer en uitvoer van diamant (a)

Maandgemiddelden

(miljoenen franken)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Ruwe diamant	Geslepen sierdiamant	Ruwe diamant	Geslepen sierdiamant
1958	299,1	64,2	57,9	332,8
1959	427,0	101,7	81,4	415,7
1960	422,3	169,3	66,7	418,4
1961	390,0	146,8	62,4	455,8
1962	390,6	150,4	48,9	543,4
1963	442,5	200,6	75,3	596,6
1964	566,8	219,2	152,2	733,8
1965	575,5	229,7	146,2	817,6
1966	654,4	287,8	175,3	847,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen (Antwerpen).

(a) Exclusief de gevallen van consignatie.
Wegens bronverandering is elke vergelijking met de tabel uit de voorgaande uitgaven onmogelijk. Alleen de in- en uitvoer die aanleiding gegeven hebben tot een effectieve financiële transactie zijn hier opgenomen.

AFDELING IV.
WATERVOORZIENING

Ook in 1966 konden op nationaal vlak de behoeften aan water voor het huishoudelijk verbruik, de nijverheid, de landbouw, de binnenscheepvaart en de vrije tijdsbesteding nog gemakkelijk bevredigd worden.

In de toekomst zal de kwantitatieve en kwalitatieve vraag naar water echter belangrijk toenemen.

Om het evenwicht tussen de behoeften en het op korte termijn onelastisch aanbod van water te behouden is het noodzakelijk dat, enerzijds, het huidig verbruik per categorie en per streek zo juist mogelijk bepaald wordt, terwijl, anderzijds, een zo nauwkeurig mogelijke raming van de waterleveringsbronnen opgemaakt wordt.

Het uitvoeren van waterbouwkundige werken vergt over het algemeen veel tijd en slorpt aanzienlijke bedragen op zodat het opstellen van een programma vereist is. Het vinden van een efficiënte oplossing voor deze en andere problemen in verband met het water behoort tot de opdracht van de Koninklijke Commissaris voor het Waterbeleid (1).

Naast talrijke studies gewijd aan de opleveringsbronnen in bepaalde streken en de problemen waarvoor in de eerstkomende jaren een oplossing moet gevonden worden heeft het Koninklijk Commissariaat voor het Waterbeleid bijzondere aandacht besteed aan het waterverbruik en de mogelijke evolutie per categorie.

Deze gegevens zijn een eerste benadering : dank zij de enquêtes die nu uitgevoerd worden en de uitschakeling van statistische fouten, wordt gehoopt een nog grotere nauwkeurigheid te bereiken.

Ten slotte dient ook het probleem van de verkoopprijs van het water te worden vermeld. Het is te betreuren dat in ons land de tarieven voor de bedeling van water aan private personen een grotere ongelijkheid vertonen (van 0 tot 30 F per m3), dan in de andere Westeuropese landen waar de gemiddelde verkoopprijs overigens aanzienlijk lager ligt. Voor het water voor het huishoudelijk verbruik mag deze factor te verwaarlozen zijn doch voor de industrie en de landbouw kan hij een ernstige handicap betekenen.

★
★ ★

(1) Koninklijk besluit van 16 februari 1965 (»Belgisch Staatsblad » van 25 februari 1965). Zie ook de halfjaarlijkse verslagen van het Koninklijk Commissariaat voor het Waterbeleid. *Het probleem van het water*. Brussel, 1966, 45 blz. ; *Het probleem van het water in België II*, Brussel, september 1966, 99 blz., 4 bijlagen ; *Het probleem van het water in België III*. Brussel. maart 1967, versch. blz.

Netto waterverbruik in de nijverheid (a)

BEDRIJFSTAK	1965 (10^6 m³)	Per firma in m³		Per arbeider in m³	
		1964	1965	1964	1965
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Steenkoolmijnen	17,150	350 000	372 000	163	183
Groeven	1,710	5 600	6 040	144	158
Chemische nijverheid	68,100	117 000	160 000	1 035	1 041
Rubbernijverheid		20 000	21 100	200	194
Papiernijverheid	15,804	350 000	396 000	1 450	1 580
Ledernijverheid	0,717	6 700	7 300	74	82
Textielnijverheid	11,100	14 700	13 200	99	90
Cokes- en gasfabrieken	22,275	1 280 000	1 310 000	4 500	4 570
Thermische centrales	9,387(b)	392 000	334 000	2 340	2 050
Glasnijverheid	5,240	169 000	123 000	332	259
Kleinijverheid	2,920	3 810	4 260	81	100
Keramieknijverheid		3 300	3 500	39	41
IJzer- en staalnijverheid	37,200	1 040 000	1 000 000	703	703
Voedingsnijverheid	23,810	23 800	25 900	261	286
Non-ferrometalen	33,494	641 000	658 000	1 800	2 020
Cementnijverheid	4,090	134 000	269 000	542	261
Houtnijverheid	9,955	1 100	1 295	13	22
Petroleumraffinaderijen	0,505	47 200	56 000	135	203
Metaalverwerkende nijverheid	7,810	6 420	12 750	14	27
Hydraulische centrales	(b)	50	120	3	7
Totaal (kol. 2) *of gemiddelde* (kol. 3 tot 6).	**262,267**	**72 400**	**75 500**	**370**	**406**

Bron : Koninklijk Commissariaat voor het Waterbeleid.

(a) Tellingsbewerkingen afgesloten op 28 februari 1967. Het Nationaal Instituut voor de Statistiek houdt slechts rekening met de ondernemingen in zover zij een bepaald aantal werklieden tewerkstellen. Aldus werden sommige aanpassingen doorgevoerd voor de groep van de metaalverwerkende nijverheid. Bij de groepen rubber, leder, ijzer- en staalnijverheid, petroleum en hydraulische centrales werden belangrijke afwijkingen vastgesteld. Bovendien werden twee groepen van verbruikers (bouwnijverheid en vervoer) niet geteld. Het nettoverbruik is gelijk aan het brutoverbruik min de lozing.

(b) Het verbruik van de thermische en hydraulische centrales is samengevoegd.

Waterbehoeften van de land- en tuinbouw in 1965

(duizenden kubieke meters)

OMSCHRIJVING	Raming der behoeften	OMSCHRIJVING	Raming der behoeften
Tuinbouw	*12 400*	Drenking veestapel	48 000
		Huishoudelijke aanwending op bedrijven :	
Openlucht	± 4 200	Huishouden	± 30 000
Onder glas	± 8 200	Melken	20 000
Landbouw	*11 000*	Diversen	12 000
Bevloeiing	10 500	*Totaal niet-bevloeiing*	**110 000**
Beregening	500		
Totaal bevloeiing	**23 400**	*Algemeen totaal* (bevloeiing + niet-bevloeiing)	**133 400**

Bron : Koninklijk Commissariaat voor het Waterbeleid.

Huishoudelijk verbruik van water in 1964 en 1965

PROVINCIE	Per jaar (duizenden m³)		Per dag (m³)		Per dag en per inwoner (a) (liters)	
	1964	1965	1964	1965	1964	1965
Brabant	75 100	77 400	205 821	212 060	98,7	106,0
Antwerpen	54 500	61 400	149 220	168 450	110,3	135,0
Limburg	10 200	9 400	27 985	25 730	51,0	46,7
Luik	36 400	38 900	99 678	103 900	99,0	103,0
Henegouwen	40 100	42 100	109 910	115 300	85,9	89,8
Namen	13 100	12 200	35 686	33 600	95,4	90,7
Oost-Vlaanderen	28 400	28 950	77 820	79 450	74,4	80,2
West-Vlaanderen	20 600	18 900	56 534	51 800	67,3	63,5
Luxemburg	6 600	6 400	18 055	17 500	82,8	86,3
Het Rijk	**285 000**	**295 650**	**780 709**	**807 790**	**90,1**	**95,4**

Bron : Koninklijk Commissariaat voor het Waterbeleid.

(a) In vergelijking met het aantal bevoorrade inwoners.

HOOFDSTUK III

VERKEER EN VERVOER

In 1966 werd de bedrijvigheid in de vervoersector wederom begunstigd door goede weersomstandigheden, maar de vertraging in de conjunctuur, die in België zoals in de buurlanden steeds duidelijker werd, drukte zwaar op bepaalde takken van deze sector, in het bijzonder op de spoorwegen. Bovendien treedt een structurele verschuiving van spoorwegreizigers ten gunste van het wegverkeer aan de dag.

In 1965 reeds viel er een daling waar te nemen in het goederenvervoer per trein en in het aantal tonkilometers met respectievelijk 4,1 en 2,6 %. In 1966 nam deze dalende tendens nog verder toe en uit de statistieken blijkt een nieuwe daling van het goederenvervoer per trein met 7,1 % en van het aantal tonkilometers met 7,8 %.

De daling is algemeen, doch aanzienlijk sterker bij het transitoverkeer (— 12,4 %) en bij de uitvoer (— 10,2 %) dan bij het binnenlands verkeer (— 8,6 %) en vooral bij de invoer (— 1 %).

Bijna alle categorieën van goederen werden door deze daling getroffen.

De teruggang in het brandstoffenvervoer (— 11,2 %) hangt samen met de produktie- en verbruiksdaling van steenkolen en cokes.

Het erts- en metaalproduktenvervoer, onder invloed van de neiging tot produktiebeperking, liep respectievelijk met 5,4 en 7,3 % terug.

De daling met 11 % van het bouwmaterialen- en steengroefproduktenvervoer vloeit voort uit de verminderde binnenlandse vraag en uit de vervlakking in het internationaal vervoer van bepaalde goederen.

De teruggang trof eveneens de chemische produkten (— 8 %) en textielprodukten, terwijl een zeer lichte stijging werd geboekt in het vervoer van oliën en vetten en van diverse produkten, maar deze laatste drie categorieën van vervoer vormen slechts een zeer klein gedeelte van het goederenvervoer.

Het vervoer van stukgoederen liep met 33 917 t terug en deze daling deed zich voor in alle categorieën van vervoer ; binnenland (21 561 t), uitvoer (1 472 t), invoer (9 479 t) en transito (1 405 t).

Er moet nog op gewezen worden dat de lengte van het spoorwegnet voor goederenvervoer 4 364 km bedroeg op 31 december 1966, tegenover 4 441 km eind 1965.

Daarenboven liep het aantal kilometers van de vervangende autobuslijnen met 47 terug ; eind 1966 bedroeg de lengte van deze lijnen 3 926 km.

De aanvullende openbare autobusdiensten werden tot een totale lengte van 2 912 km teruggebracht, hetgeen een inkrimping met 80 km betekent.

De fundamentele verandering in de wijze van vervoer bleef het wegvervoer begunstigen. Volgens een onderzoek ingesteld door het National Instituut voor de Statistiek zijn naar hoeveelheid 62,9 % van de in België vervoerde goederen door tussenkomst van het wegvervoer uitgevoerd en 40 % in tonkilometers.

Het tussen augustus 1965 en juli 1966 in gebruik genomen aantal bedrijfswagens bedraagt 21 518, tegenover 20 095 gedurende de voorgaande twaalf maanden. Het aantal van deze wagens dat op 1 augustus 1966 in gebruik was, wordt op 229 000 geraamd, hetgeen een stijging met 1,8 % betekent, tegenover 5 % op dezelfde datum van 1965.

De hoeveelheid per binnenvaart vervoerde goederen blijft sinds 1963 regelmatig stijgen en bereikte in 1966 een totaal van 79,6 miljoen ton, hetgeen ten opzichte van het jaar tevoren een stijging met 3,3 % betekent.

Met uitzondering van het transitovervoer te water, dat enigszins terugloopt (— 2 %), ging de hoeveelheid overal elders vooruit : bij de uitvoer met 4,9 % bij de invoer met 3,8 % en in het binnenland met 2,6 %. Daar het aantal afgelegde kilometers terugliep, daalde terzelfdertijd het totaal volume van dit vervoer in miljoenen tonkilometers uitgedrukt van 6 087 tot 5 968, d.i. met 2 %.

De sterkste dalingen worden eveneens waargenomen bij het vervoer van vaste brandstoffen (— 13,5 %), bouwmaterialen (— 13,2 %) en metaalprodukten (— 8,6 %).

Het vervoer te water van landbouwprodukten en voedingsmiddelen (+ 19,3 %) en van nijverheidsoliën en -vetten (+ 14,5 %) daarentegen, steeg in sterke mate.

De achteruitgang trof voornamelijk de kanalen in het Centrum en in de Borinage (— 11,2 %), in het gebied van Maas en Samber (— 9 %) en in de Kempen (— 7,5 %), terwijl het vervoer daarentegen toenam op de Brabantse kanalen (+ 9 %), de Zee-Schelde (+ 7,3 %) en de Boven-Schelde (+ 4,4 %).

In 1966 telde de binnenscheepvaart 5 531 schepen met een totale tonnenmaat van 2,69 miljoen ton. In 1965 waren er 5 511 schepen met een tonnenmaat van 2,64 miljoen ton in de vaart.

Het vervoer te water ondergaat tegelijkertijd een verscherpte concurrentie van de spoorwegen en van het wegvervoer en hierdoor rijst het probleem van de vervanging van een groot aantal verouderde schepen.

Het aantal tijdens de eerste tien maanden van 1966 in Antwerpen ingeklaarde schepen — de laatst beschikbare statistieken — daalde met 6. Daarentegen steeg de totale tonnage met 3,6 % doordat een steeds groeiend aantal zeer grote schepen wordt gebruikt zowel voor het vervoer van vloeibare als van droge ladingen.

Het gewicht van de tussen januari en oktober van overzee ingevoerde goederen bedroeg 33,82 miljoen ton, tegenover 32,94 miljoen ton gedurende

dezelfde periode van 1965, hetgeen een stijging met slechts 2,7 % betekent, die symptomatisch is voor de algemene vertraging die zich in de wereldhandel voordoet. In 1965 werd er nl. een stijging met 10,9 % genoteerd ten opzichte van 1964.

De voor de uitvoer bestemde ladingen en de transitoladingen bereikten voor de eerste tien maanden van 1966 een volume van 15,3 miljoen ton. Dit cijfer was 15,4 miljoen ton voor de periode januari-oktober 1965.

Deze lichte teruggang is het gevolg van het feit dat de stijging in het transitovervoer (van 5,10 tot 5,47 miljoen ton) werd opgeheven door een ernstige daling in de voor de uitvoer bestemde ladingen (van 10,33 tot 9,18 miljoen ton in 1966).

Het totale havenverkeer in Gent kende tijdens deze periode een sterke daling, daar het met 19,5 % van 2,57 tot 2,07 miljoen ton terugliep. Het grootste aandeel in deze daling hadden de exportladingen die met 38,8 % van 781 tot 478 duizend ton afnamen.

Tijdens de eerste tien maanden van 1966 werd in de haven van Brugge en Zeebrugge 1,46 miljoen ton geladen en gelost ; in de eerste tien maanden van 1965 bedroeg dit volume 1,52 miljoen ton.

Kwantitatief gezien ging de Belgische vloot wederom achteruit, met 8 schepen ditmaal, maar de bruto tonnenmaat, berekend volgens Belgische registertonnenmaat steeg in 1966 van 760 502 ton tot 771 037 ton. Het aantal vrachtschepen in de vaart daalde met 6 en dat van de fruitvrachtschepen met 2.

Deze evolutie bevestigt de ononderbroken modernisering van de vloot der Belgische rederijen, die nog wordt onderstreept door de geleidelijke stijging van de gemiddelde tonnage der schepen.

Op de Belgische vliegvelden werd in 1966 een nieuwe stijging van het aantal vertrekkende vliegtuigen waargenomen. Het aantal passagiers lag 8,9 % hoger dan het jaar tevoren, terwijl het vrachtvervoer door de lucht sinds 1965 met 13,3 % toenam.

De ladingscoëfficiënt van de Sabenatoestellen liep in 1966 enigszins terug : 59,6 %, tegenover 60,3 % het jaar tevoren. Daarentegen viel een nieuwe stijging waar te nemen van het aantal luchtreizigers van 1 144 600 in 1965 tot 1 175 700 in 1966, d.i. een stijging met 2,7 % en het aantal reizigers-kilometers bedroeg 2 152 miljoen, tegenover 2 077 miljoen in 1965, d.i. een stijging met 3,6 %.

Van augustus 1965 tot en met juli 1966 werden 233 335 nieuwe personenwagens verkocht, d.i. een stijging van 7,6 % ten aanzien van de voorgaande twaalfmaandsperiode. Tijdens de overeenkomstige periode in 1965 en 1964, was de toeneming respectievelijk 14,2 % en 18,7 %.

Als gevolg van deze nieuwe verkopen werd het aantal personenwagens in gebruik op 1 augustus 1966 op 1 436 000 geraamd, tegenover 1 340 000 op 1 augustus 1965, hetgeen een stijging met 3,4 % vertegenwoordigt.

Het autobussenpark onderging in diezelfde periode geen wijziging.

De verkoop van bromfietsen en motorrijwielen blijft ononderbroken verminderen.

Het aantal door de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen vervoerde reizigers daalde opnieuw enigszins (van 274 tot 270 miljoen) evenals dat van de reizigers-kilometers (van 8 975 tot 8 708 miljoen).

Parallel met deze ontwikkeling liep het aantal door de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen vervoerde reizigers met 3 % terug. In 1965 bedroeg de werkelijke daling 2,5 %, dit is afgezien van het vervoer van mijnwerkers voor rekening van de Limburgse mijnbedrijven

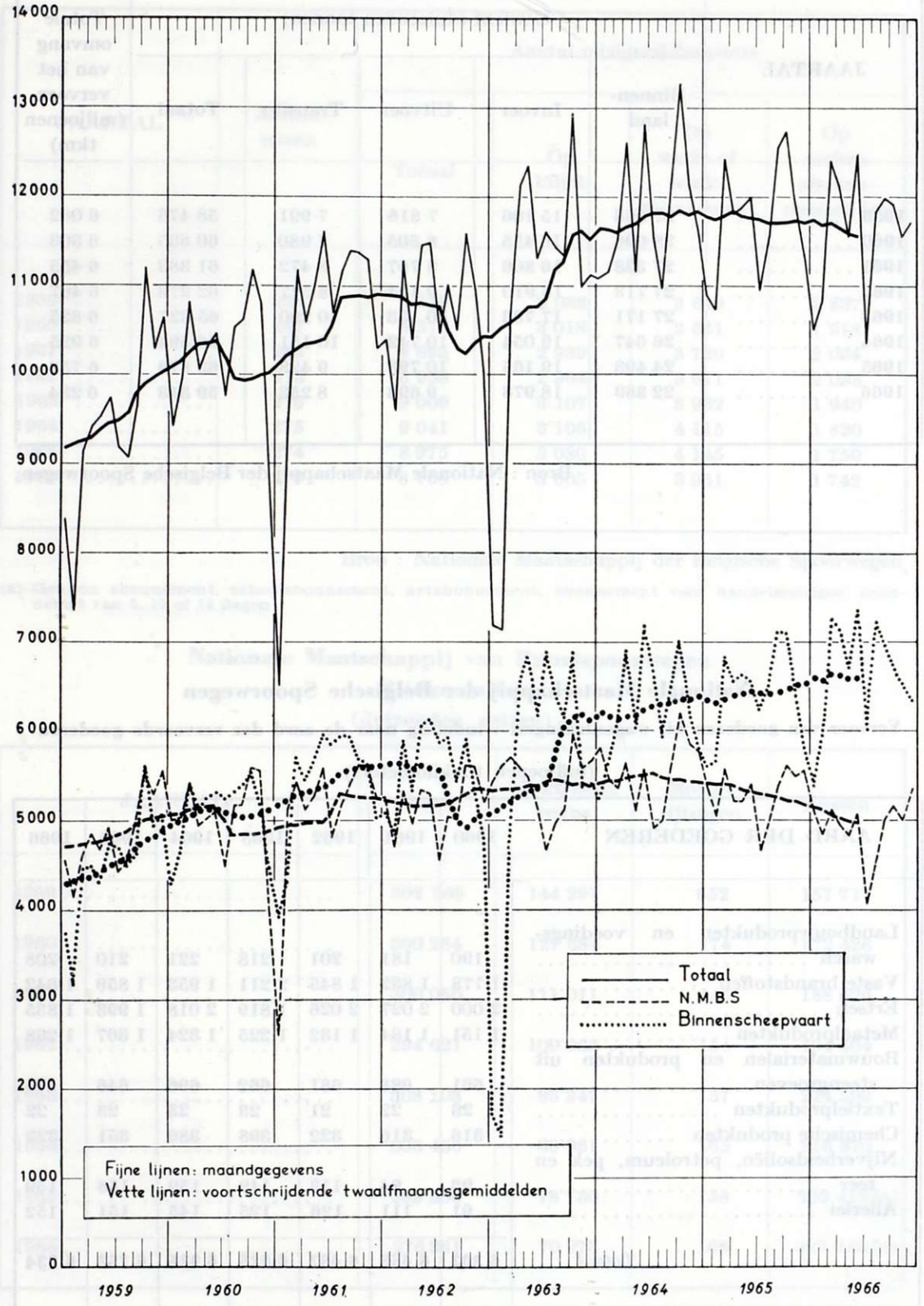
★

★ ★

Spoorweg en binnenscheepvaart

Goederenvervoer

(duizenden tonnen)

Bronnen : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen

JAARTAL	Gewicht (duizenden tonnen)					Totale omvang van het vervoer (miljoenen tkm)
	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal	
1959	27 563	15 106	7 816	7 991	58 476	6 062
1960	28 096	16 455	8 305	7 980	60 835	6 303
1961	27 338	16 806	8 767	8 472	61 383	6 455
1962	27 713	16 910	9 134	8 517	62 273	6 467
1963	27 171	17 733	10 133	10 290	65 327	6 825
1964	26 647	19 054	10 742	10 151	66 594	6 925
1965	24 493	19 165	10 793	9 428	63 879	6 758
1966	22 389	18 978	9 693	8 253	59 313	6 234

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen : indeling naar de aard der vervoerde goederen

(miljoenen tonkilometers)

AARD DER GOEDEREN	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Landbouwprodukten en voedingswaren	190	181	201	213	221	210	208
Vaste brandstoffen	1 778	1 832	1 845	2 211	1 953	1 859	1 642
Ertsen	2 000	2 027	2 026	1 819	2 018	1 993	1 835
Metaalprodukten	1 151	1 184	1 132	1 225	1 324	1 367	1 268
Bouwmaterialen en produkten uit steengroeven	661	688	681	662	696	646	575
Textielprodukten	23	22	21	23	23	23	22
Chemische produkten	316	316	322	398	386	351	323
Nijverheidsoliën, petroleum, pek en teer	93	94	113	149	159	158	159
Allerlei	91	111	126	125	145	151	152
Totaal ...	**6 303**	**6 455**	**6 467**	**6 825**	**6 925**	**6 758**	**6 234**

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Reizigersverkeer

(miljoenen eenheden)

JAARTAL	Aantal reizen	Aantal reizigerskilometers			
		Totaal	Op biljet	Op werk- of week-abonnement	Op andere abonnementen (a)
1959	255	8 519	3 033	3 649	1 837
1960	261	8 577	3 018	3 641	1 918
1961	265	8 693	2 939	3 720	2 034
1962	273	8 958	2 964	3 911	2 083
1963	276	9 009	3 107	3 962	1 940
1964	275	9 041	3 106	4 115	1 820
1965	274	8 975	3 080	4 145	1 750
1966	270	8 708	3 005	3 961	1 742

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Gewoon abonnement, schoolabonnement, netabonnement, abonnement voor handelsreiziger, abonnemet van 5, 10 of 15 dagen.

Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen

Reizigersverkeer

(duizenden reizen)

JAARTAL	Totaal	Elektrische trams	Motor-rijtuigen	Bussen
1959	302 666	144 297	652	157 717
1960	300 284	127 684	174	172 426
1961	300 080	111 011	143	188 926
1962	294 621	100 063	154	194 404
1963	308 103	93 347	157	214 599
1964	303 466	86 931	165	216 370
1965	288 306	78 730	158	209 418 (a)
1966	276 361	70 973	169	205 219 (a)

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

(a) Exclusief de mijnwerkers vervoerd in Limburg voor rekening van de mijnen.

Aantal wegvoertuigen

(duizendtallen)

JAARTAL	Personenwagens (a)	Autobussen (a)	Vracht- en bestelwagens (a)	Motorfietsen (a) (b)	Bromfietsen (c)	Fietsen
1960	753	6	171	230	406	2 833
1961	843 (d)	6 (d)	182 (d)	216 (d)	435	2 836
1962	915	6	194	199	446	2 815
1963	1 022 (d)	7 (d)	204 (d)	189 (d)	446	2 813
1964	1 151	7	214	168	435	2 801
1965	1 340 (d)	9 (d)	225 (d)	150 (d)	418	2 809
1966	1 436 (d)	7 (d)	229 (d)	..	394	2 805

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Stand per 1 augustus.
(b) Cylinderinhoud groter dan 50 cm³.
(c) Cylinderinhoud 50 cm³ of minder.
(d) Raming.

Binnenvaart

Vervoerde goederen

JAARTAL	Gewicht (duizenden tonnen)					Totale omvang van het vervoer (miljoenen tkm)
	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal	
1959	23 615	16 388	11 991	2 420	54 411	4 813
1960	24 379	20 573	13 214	2 991	61 158	5 226
1961	24 820	21 877	14 921	3 496	65 115	5 473
1962	25 523	22 157	15 711	3 255	66 642	5 421
1963	22 778	22 600	16 157	3 268	64 801	5 202
1964	26 356	26 195	18 522	4 235	75 308	6 107
1965	25 778	27 806	18 867	4 580	77 032	6 087
1966	26 455	28 865	19 785	4 488	79 594	5 968

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen

(miljoenen tonkilometers)

AARD DER GOEDEREN	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Voedingswaren en landbouwprodukten	311	367	417	460	490	548	596	711
Vaste brandstoffen	1 340	1 449	1 446	1 345	1 117	1 158	1 036	896
Ertsen	296	334	339	416	373	453	487	467
Metaalprodukten	506	552	523	448	448	543	570	521
Bouwmaterialen	388	384	401	367	348	423	408	354
Steengroefprodukten	989	1044	1 179	1 243	1 333	1 646	1 604	1 580
Textiel- en lederprodukten	8	11	10	11	8	9	8	7
Scheikundige produkten	556	595	633	430	406	483	524	517
Nijverheidsvetten en -oliën	311	344	375	432	420	531	578	662
Allerhande	108	147	151	269	259	313	276	253
Totaal	**4 813**	**5 226**	**5 473**	**5 421**	**5 202**	**6 107**	**6 087**	**5 968**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens bekken

(miljoenen tonkilometers)

BEKKEN	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Zeeschelde	748	873	942	965	951	1 055	1 116	1 197
Kempische kanalen	1 917	2 089	2 157	2 099	1 995	2 469	2 474	2 288
Brabantse kanalen	343	373	392	394	374	397	398	434
Maas en Samber	781	821	848	841	777	962	822	748
Bovenschelde	846	889	945	934	943	1 040	1 098	1 146
Centrum en Borinage	132	127	131	131	117	138	134	119
IJzer en kust	44	53	57	57	45	46	44	36
Totaal	**4 813**	**5 226**	**5 473**	**5 421**	**5 202**	**6 107**	**6 087**	**5 968**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart (a)

Stand op 31 december

JAARTAL	Met motor		Zonder motor		Totaal	
	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat
1958.....	4 681	1 740 357	1 301	685 451	5 982	2 425 808
1959.....	4 203	1 700 910	1 031	638 256	5 234	2 339 166
1960.....	5 128	1 952 619	963	614 040	6 091	2 566 659
1961.....	4 809	1 908 338	854	575 608	5 663	2 483 946
1962.....	4 842	1 981 693	780	551 547	5 622	2 533 240
1963.....	4 766	1 984 474	752	551 517	5 518	2 535 991
1964.....	4 808	2 068 181	709	530 241	5 517	2 598 422
1965.....	4 837	2 132 077	674	508 978	5 511	2 641 055
1966.....	4 871	2 183 070	660	507 620	5 531	2 690 690

(a) Exclusief de tankschepen.

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

Aard der schepen van de Belgische vloot

OMSCHRIJVING	1 januari 1966		1 januari 1967	
	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)
Gemengde passagiersschepen...	4	42 992	4	42 568
Vrachtschepen	72	397 933	66	416 101
Fruitvrachtschepen	4	16 272	2	10 042
Tankschepen	14	248 889	14	248 684
Fabriekstreiler	1	1 398	1	1 398
Ertsschepen	2	53 018	2	52 244
Totaal ...	**98**	**760 502**	**89**	**771 037**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

Belgische koopvaardijvloot (a)

Stand op 31 december

OMSCHRIJVING	Jaartal	Stoom-schepen	Motor-schepen	Totaal
Aantal schepen	1960	27	70	97
	1961	22	69	91
	1962	21	76	97
	1963	18	81	99
	1964	15	85	100
	1965	10	87	97
	1966	9	80	89
Belgische bruto-tonnenmaat	1960	282 816	393 975	676 791
	1961	229 441	396 326	625 767
	1962	238 973	428 600	667 573
	1963	217 066	480 656	697 722
	1964	218 853	508 998	727 851
	1965	169 175	591 327	760 502
	1966	161 362	609 675	771 037
Belgische netto-tonnenmaat	1960	207 587	292 946	500 633
	1961	169 004	295 730	464 734
	1962	174 795	320 585	495 380
	1963	158 312	358 621	516 933
	1964	160 801	379 067	539 868
	1965	124 341	424 547	548 888
	1966	118 726	437 674	556 400

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

(a) Exclusief de schepen toebehorend aan de Staat.

Haven van Antwerpen

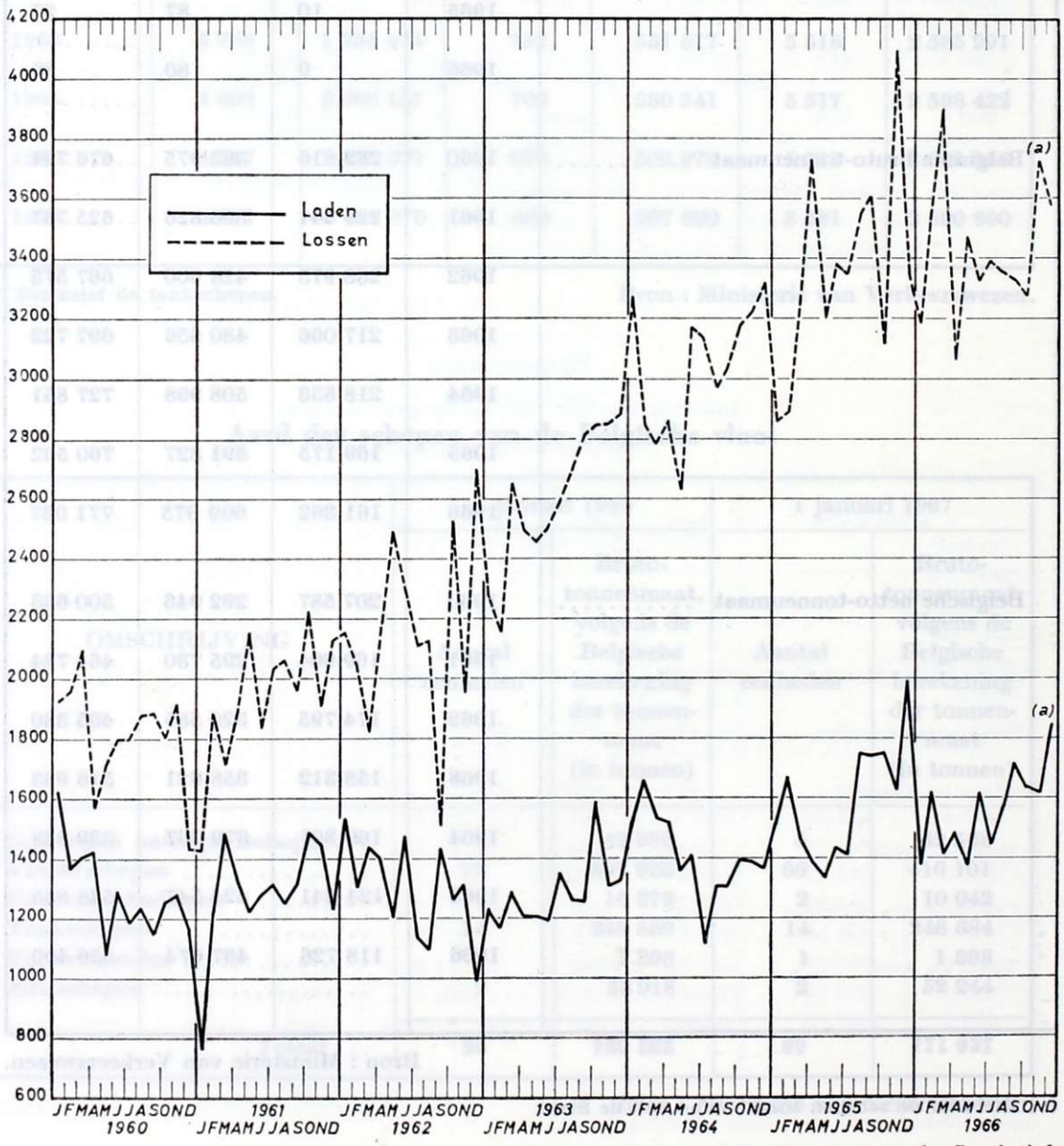
Zeevaart

JAARTAL	Binnengekomen schepen		Lossen			Laden	
	Aantal	Tonnenmaat (1 000 N R T)	Invoer (1 000 t)	Entrepot (1 000 t)	Doorvoer (1 000 t)	Uitvoer (1 000 t)	Doorvoer (1 000 t)
1960	16 570	35 780	16 358	1 062	4 376	10 223	5 233
1961	16 945	36 464	18 064	765	4 399	10 668	4 747
1962	17 966	39 507	19 898	942	5 070	10 915	4 687
1963	17 856	41 298	24 079	846	6 296	11 212	4 171
1964	18 550	43 836	29 245	989	6 196	11 393	5 505
1965	18 065	44 390	33 004	1 099	6 287	12 563	6 487
1965 - 10 maanden .	15 087	36 852	26 988	967	4 988	10 328	5 109
1966 - 10 maanden .	15 081	38 177	27 717	1 079	5 022	9 783	5 472

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Zeeverkeer in de haven van Antwerpen

(duizenden tonnen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Raming voor november en december 1966.

Haven van Gent

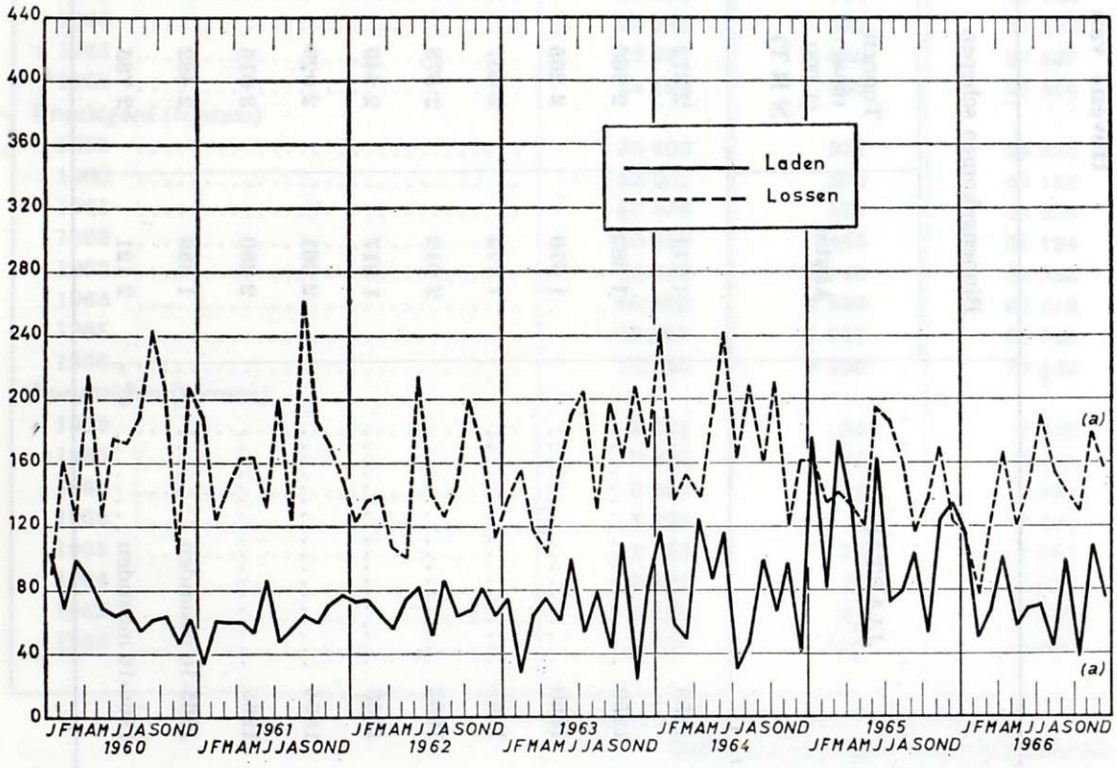
Zeevaart

JAARTAL	Binnengekomen schepen		Lossen			Laden	
	Aantal	Tonnenmaat (1 000 N R T)	Invoer (1 000 t)	Entrepot (1 000 t)	Doorvoer (1 000 t)	Uitvoer (1 000 t)	Doorvoer (1 000 t)
1960	2 079	1 429	1 225	37	755	691	162
1961	1 970	1 316	1 330	26	654	579	150
1962	2 216	1 296	1 314	35	369	674	163
1963	2 408	1 433	1 465	45	428	614	185
1964	2 705	1 579	1 629	46	456	668	267
1965	2 494	1 525	1 499	52	232	990	345
1965 - 10 maanden .	2 135	1 297	1 274	44	172	781	296
1966 - 10 maanden .	1 808	1 094	1 130	51	182	478	227

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Zeeverkeer in de haven van Gent

(duizenden tonnen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Raming voor november en december 1966.

Havens van Brugge en Zeebrugge

Zeevaart

JAARTAL	Binnengekomen schepen		Lossen			Laden	
	Aantal	Tonnenmaat (1 000 N R T)	Invoer (1 000 t)	Entrepot (1 000 t)	Doorvoer (1 000 t)	Uitvoer (1 000 t)	Doorvoer (1 000 t)
1958	1 711	2 372	576	—	76	353	149
1959	1 683	2 260	492	—	65	273	161
1960	1 679	2 265	549	—	126	225	170
1961	1 774	2 057	417	4	70	219	155
1962	2 012	2 578	430	138	132	260	192
1963	1 917	2 549	659	200	212	247	191
1964	2 061	2 929	651	149	225	238	186
1965	2 280	3 015	720	293	234	284	177
1965-10 maanden	1 889	2 482	693	240	205	230	153
1966-10 maanden	2 121	2 735	617	299	156	206	185

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Handelsverkeer in de Belgische luchthavens (a)

OMSCHRIJVING	Vluchten		
	Regelmatige	Onregelmatige	Totaal
Vliegtuigen (eenheden)			
1959	52 591	2 513	55 104
1960	56 435	1 843	58 278
1961	57 577	1 600	59 177
1962	60 110	824	60 934
1963	55 119	2 475	57 594
1964	58 064	3 798	61 862
1965	60 924	3 765	64 689
1966	61 856	3 190	65 046
Passagiers (eenheden)			
1959	852 069	13 549	865 618
1960	1 145 335	14 588	1 159 923
1961	1 198 570	19 882	1 218 452
1962	1 418 790	11 924	1 430 714
1963	1 438 145	63 149	1 501 294
1964	1 679 615	71 794	1 751 409
1965	1 869 351	54 975	1 924 326
1966	2 024 002	60 747	2 084 749
Reisgoed (tonnen)			
1959	11 813	195	12 008
1960	15 871	234	16 105
1961	15 521	286	15 807
1962	18 240	147	18 387
1963	17 974	772	18 746
1964	20 671	922	21 593
1965	22 887	650	23 537
1966	24 793	663	25 456
Vrachtgoed (tonnen)			
1959	28 693	537	29 230
1960	42 607	575	43 182
1961	47 676	577	48 253
1962	50 669	455	51 124
1963	53 840	1 143	54 983
1964	60 933	1 886	62 819
1965	68 295	1 810	70 105
1966	76 146	3 296	79 442
Poststukken (tonnen)			
1959	2 374	54	2 428
1960	2 465	84	2 549
1961	2 469	14	2 484
1962	2 496	3	2 499
1963	2 433	34	2 467
1964	2 577	40	2 617
1965	3 212	40	3 252
1966	4 173	157	4 330

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze statistiek omvat het totaal vervoer, dit is zowel bij aankomst als bij vertrek, lokale vluchten niet inbegrepen.

Luchtverkeer van de SABENA

JAARTAL	Aangeboden tonkilometers (duizenden)	Vervoerde reizigers (duizenden)	Reizigerskilometers (duizenden)	Vrachtgoed (duizenden tonkilometers)	Poststukken (duizenden tonkilometers)	Vervoerde tonkilometers (duizenden)	Ladingscoëfficiënt (percentage)
1957	191 059,3	686,1	1 038 750,6	30 518,5	6 687,2	137 747,7	72,1
1958	233 198,3	954,6	1 291 025,2	31 352,9	6 779,1	160 801,3	69,0
1959	217 947,1	738,6	1 202 992,5	32 092,2	7 286,9	152 191,5	69,8
1960	300 773,2	928,7	1 900 165,1	38 425,0	5 459,3	220 902,3	73,4
1961 (a).....	323 460,1	751,4	1 318 002,9	36 004,9	4 223,4	162 046,9	50,1
1962	344 688,2	875,2	1 524 910,1	36 162,6	4 184,8	179 072,3	52,0
1963	393 227,0	935,7	1 684 475,1	44 326,0	4 922,5	203 375,6	51,7
1964	385 812,9	1 056,6	1 888 823,8	52 529,2	5 241,4	230 574,7	59,8
1965	424 157,5	1 144,6	2 077 462,5	60 975,2	6 014,5	255 689,2	60,3
1966	458 351,5	1 175,7	2 152 489,5	71 981,1	6 180,0	273 261,7	59,6

(a) Nieuwe reeks vanaf 1961.

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
SABENA.

HOOFDSTUK IV

DISTRIBUTIE

Voor de distributie was 1966 opnieuw een jaar met tamelijk diepgaande wijzigingen in de structuur van de kleinhandel. Een steeds groter wordend deel van de bevolking gaat in de stad werken en buiten de stad wonen. Aldus ontstaan nieuwe woonkernen waar nieuwe winkels van grotere omvang worden opgericht : de supermarkten, die zich vooral specialiseren in de verkoop van levensmiddelen, in tegenstelling met het klassieke warenhuis, dat deze produkten meestal verkoopt als lokmiddel voor de klant (de winstmarge op voedingswaren is immers lager). De andere huishoudartikelen komen slechts op de tweede rang en hun assortiment wordt meestal slechts achteraf aan de behoeften aangepast. De hoofdregel bij een nieuwe distributiezaak is thans te zorgen dat de huisvrouw in één winkel alles kan kopen wat ze nodig heeft aan courante artikels, dus niet alleen eetwaren doch ook vaatwerk, ondergoed, schoeisel, enz.

De supermarkten, die steeds meer de distributie beheersen in de randgemeenten van de steden en in de nieuwe wijken, leveren thans hun goederen en diensten aan een talrijker bevolking waarin ouderen en jongeren vooral van overwegend belang zijn. De kleinere winkelier, daarentegen, die bijvoorbeeld slechts beschikt over een verkoopoppervlakte van 50 m2, krijgt het moeilijk om te concurreren zo hij niet sterk gespecialiseerd is.

De kleinhandelaar moet met zijn tijd meegaan en dit betekent dat de moderne winkel dient te beantwoorden aan bepaalde normen ; die normen vergen van de exploitant dikwijls zware financiële offers. De financierings- en kredietproblemen worden vooral acuut wanneer het gaat om de vestiging van een nieuw verkooppunt. In dit verband is de invloed van de Nationale Kas voor Beroepskrediet groot : het totaal bedrag der toegestane kredieten steeg in 1966 met 15 %, tegen 12 % in 1964. Het gemiddeld bedrag der leningen groeide respectievelijk met 9,1 % en 6,5 % aan. Het bedrag per lening onderschreven voor winkelinstallatie, blijkt van jaar tot jaar te verhogen, zelfs afgezien van de prijsevolutie.

Op 1 januari 1966 waren er in België 1 529 zelfbedieningswinkels, tegen slechts 738 in 1963 ; het aantal is dus meer dan verdubbeld in drie jaar tijd.

Het aantal nieuwe inschrijvingen in het Handelsregister overtrof in 1966 dat der schrappingen met 3 611 eenheden ; in 1965 lag het totaal der inschrijvingen slechts met 938 boven dat der schrappingen. Dit verschil is vooral toe te schrijven

aan een sterkere vertegenwoordiging van de eenmanszaken bij de nieuwe inschrijvingen. Het aantal handelsondernemingen die personeel tewerkstellen (en waaronder ook eenmanszaken kunnen voorkomen) steeg eveneens met 2,5 % ; die stijging was belangrijker dan die van het jaar tevoren. Het relatief aandeel van de verschillende sectoren in het totaal van de circa 24 000 handelsondernemingen die personeel tewerkstellen, ondergaat van jaar tot jaar weinig verandering. Nochtans wordt, bij nader onderzoek, wel een lichte verschuiving vastgesteld. Aldus stijgt het aantal ondernemingen die produkten verkopen van precisiebedrijven en van de chemische nijverheid, terwijl daarentegen het aantal handelszaken die produkten verkopen van bedrijfstakken zoals landbouw, mijnen en groeven en voedingswaren van jaar tot jaar afneemt. Niet alleen het aantal bedrijven nam toe bij de handelsondernemingen die personeel tewerkstellen, maar ook het aantal werknemers : dit laatste steeg met 4,1 % in 1966, tegen 5,7 % het jaar tevoren.

Volgens de gegevens, verstrekt door de volkstelling van 1961 en die onlangs werden gepubliceerd, telde men 170 109 vestigingen in de kleinhandel op 31 december 1961 waarvan er 14 337 personeel tewerkstelden. Bij de groothandel telde men op dat ogenblik 36 179 vestigingen waarvan 12 133 met personeel (1). Voor een eventuele vergelijking met de resultaten van de telling van 1947 moet echter voorbehoud worden gemaakt wegens verschillende wijzigingen die in 1961 aan de bedrijfsnaamlijst werden aangebracht. Daarenboven werden in 1947 tegelijk gebruikt : enerzijds, de vestiging, wanneer slechts één bedrijvigheid werd uitgeoefend, en, anderzijds, de afdeling in het tegenovergesteld geval. In het laatste geval werd voor iedere afdeling een telformulier ingevuld waarbij die afdelingen niet samen genomen werden om de vestiging te tellen. In 1961, daarentegen, werd slechts één formulier opgesteld voor de gehele vestiging en werd deze laatste gerangschikt naar haar voornaamste bedrijvigheid.

De verkoop van verbruiksgoederen aan particulieren steeg minder dan in 1965. In de warenhuizen nam het verbruik toe met 5,5 % naar waarde ; bij de verbruikscoöperaties met slechts 3,8 % ; bij de meer recente distributieorganismen, o.m. bij de kettingwinkels en supermarkten, steeg de verkoop daarentegen met respectievelijk 18,6 % en 10,9 %. In het hoofdstuk dat handelt over het verbruik wordt die evolutie nader ontleed.

★
★ ★

(1) Zie : Algemene resultaten van de handels- en nijverheidstelling op 31 december 1961, *Statistisch tijdschrift*, nr 6, juni 1966, bl. 1200-1205.

Handelsondernemingen

Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen (a)

Stand op 30 juni

HANDELSTAK	Werkgevers						Werknemers					
	1963		1964		1965		1963		1964		1965	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Verkoop van produkten der hierna vermelde bedrijfstakken :												
Landbouw	1 813	7,5	1 779	7,3	1 805	7,2	6 632	3,1	6 518	2,9	6 571	2,8
Mijnen, groeven en graverijen	2 280	9,4	2 228	9,2	2 214	8,9	12 147	5,7	12 453	5,6	12 421	6,1
Voedingswarenbereiding, visserij en landbouw (produkten bestemd voor onmiddellijk verbruik)	6 148	25,3	6 049	24,8	6 083	24,4	39 343	18,6	40 381	18,0	42 137	18,0
Tabaksindustrie	152	0,6	152	0,6	161	0,6	684	0,3	746	0,3	774	0,3
Chemische nijverheid	1 714	7,1	1 745	7,2	1 832	7,3	17 865	8,4	19 137	8,5	20 837	8,8
Hout- en meubelnijverheid, bouwbedrijf (incl. verhuring)	1 152	4,8	1 188	4,9	1 245	5,0	6 044	2,9	6 896	3,1	7 364	3,1
Papiernijverheid.....	390	1,6	413	1,7	415	1,7	2 503	1,2	2 690	1,2	2 862	1,2
Polygrafische bedrijven (incl. verhuring)	409	1,7	418	1,7	433	1,7	3 045	1,4	3 256	1,5	3 414	1,4
Huiden- en lederindustrie ...	765	3,2	784	3,2	793	3,2	3 687	1,8	3 987	1,8	3 920	1,6
Textiel- en kledingindustrie, alsook die van modeartikelen (incl. verhuring)	3 396	14,0	3 414	14,0	3 505	14,1	17 553	8,3	18 246	8,2	19 125	8,2
Ceramische industrie en glasnijverheid	179	0,7	183	0,8	188	0,8	1 623	0,8	1 622	0,7	1 635	0,7
Nijverheid der onbewerkte en bewerkte metalen	3 176	13,1	3 237	13,3	3 352	13,5	32 125	15,2	34 855	15,6	37 028	15,8
Kunstambacht en precisiebedrijven	1 896	7,8	1 950	8,0	2 077	8,3	15 449	7,3	16 911	7,6	18 515	7,9
Handel in allerlei waren ...	776	3,2	801	3,3	826	3,3	52 939	25,0	56 020	25,0	56 349	24,1
Totaal ...	**24 246**	**100**	**24 341**	**100**	**24 929**	**100,0**	**211 639**	**100**	**223 718**	**100**	**232 952**	**100,0**

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid

Eigenlijke handelsondernemingen

Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen (a)

OMSCHRIJVING	Loontrekkenden			Weddetrekkenden			Algemeen totaal
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	
1958 Aantal (b)	56 790	17 580	74 370	44 530	54 160	98 690	173 060
Percentage (b)	33	10	43	26	31	57	100
1959 Aantal (b)	58 940	18 100	77 040	46 090	56 000	102 090	179 130
Percentage (b)	33	10	43	26	31	57	100
1960 Aantal (b)	61 670	18 080	79 750	48 310	58 300	106 610	186 360
Percentage (b)	33	10	43	26	31	57	100
1961 Aantal (b)	68 010	20 080	88 090	53 670	63 950	117 620	205 710
Percentage (b)	33	10	43	26	31	57	100
1962 Aantal (c)	67 522	19 426	86 948	54 148	63 807	117 955	204 903
Percentage (c)	33	9	42	27	31	58	100
1963 Aantal (c)	68 812	19 811	88 623	56 255	66 761	123 016	211 639
Percentage (c)	33	9	42	27	31	58	100
1964 Aantal (c)	71 890	20 859	92 749	60 185	70 784	130 969	223 718
Percentage (c)	32	9	41	27	32	59	100
1965 Aantal (c)	74 051	22 147	96 198	63 415	73 339	136 754	232 952
Percentage (c)	32	10	41	27	31	59	100

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Ramingen. Stand op 31 december.
(c) Stand op 30 juni.

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

Leurhandel

Indeling van de leurhandelaars volgens de aard van de handel (a)

DATUM EN VERBLIJF-PLAATS VAN DE HANDELAAR	Openbare markt		Openbare weg		Van deur tot deur		Openbare markt en openbare weg		Openbare markt en van deur tot deur		Openbare weg en van deur tot deur		Openbare markt, openbare weg en van deur tot deur		Alle groepen samen		
	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Totaal
1 januari 1966 :																	
Antwerpen.....	2 592	29	409	4	678	32	741	14	186	6	381	14	1 846	43	6 833	142	6 975
Brabant	3 219	114	718	43	538	24	994	85	213	21	332	10	1 444	64	7 458	361	7 819
West-Vlaanderen .	1 160	3	322	3	832	3	336	6	215	1	556	6	1 797	4	5 218	26	5 244
Oost-Vlaanderen..	2 741	9	527	10	604	15	787	13	310	6	629	8	2 201	22	7 799	83	7 882
Henegouwen	1 500	104	230	21	520	32	847	69	249	24	197	23	1 598	240	5 141	513	5 654
Luik	768	86	137	30	633	39	515	102	229	32	276	19	1 120	190	3 678	498	4 176
Limburg.....	439	2	82	3	451	18	146	8	114	4	286	13	1 260	50	2 778	98	2 876
Luxemburg	75	5	27	—	156	7	93	5	61	1	90	4	331	16	833	38	871
Namen	152	10	102	2	194	10	143	2	91	8	106	6	505	21	1 293	59	1 352
Buitenland.....	—	38	—	7	11	38	4	7	—	10	1	—	9	27	25	127	152
Het Rijk ...	**12 646**	**400**	**2 554**	**123**	**4 617**	**218**	**4 606**	**311**	**1 668**	**113**	**2 854**	**103**	**12 111**	**677**	**41 056**	**1 945**	**43 001**
1 januari 1962 : *Het Rijk* ...	**13 900**	**437**	**2 754**	**152**	**5 152**	**275**	**4 733**	**345**	**1 781**	**96**	**3 634**	**145**	**12 738**	**605**	**44 692**	**2 055**	**46 747**
1 januari 1964 : *Het Rijk* ...	**12 597**	**389**	**2 408**	**114**	**4 405**	**223**	**4 188**	**279**	**1 649**	**98**	**3 184**	**124**	**11 646**	**576**	**40 077**	**1 803**	**41 880**

(a) De telling wordt slechts om de 2 jaar gedaan.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Belgische handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België (a)

OMSCHRIJVING	Oprichting van vennootschappen						Kapitaalverhoging	Ontbinding van vennootschappen door vereffening en samensmelting	
	Naamloze en commanditaire vennootschappen op aandelen		Personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid		Totaal		Netto nominaal bedrag (duizenden franken)	Totaal	
	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)		Aantal	Kapitaal (duizenden franken)
Kleinhandel :									
1953	49	23 325	271	62 318	320	85 643	19 920	102	15 764
1959	39	23 371	407	120 458	446	143 829	397 306	119	36 266
1960	29	286 670	430	113 873	459	400 543	380 853	132	51 672
1961	28	504 925	410	107 901	438	612 826	770 986	119	39 436
1962	26	124 725	299	76 649	325	201 374	335 706	129	38 596
1963	25	28 550	308	82 739	333	111 289	58 821	165	40 363
1964	39	36 421	292	73 011	331	109 432	260 768	139	48 473
1965	36	31 700	354	85 178	390	116 878	79 620	158	40 154
Groothandel en buitenlandse handel :									
1953	148	114 313	314	118 493	462	232 806	239 412	168	102 974
1959	164	149 727	419	182 295	583	332 022	298 536	197	131 117
1960	193	291 727	525	224 038	718	515 765	549 406	215	170 800
1961	154	188 411	532	198 927	686	387 338	1 027 378	233	155 796
1962	160	300 445	441	163 957	601	464 402	658 370	222	246 611
1963	179	220 882	405	148 404	584	369 286	568 892	253	179 252
1964	183	281 331	432	168 994	615	450 325	543 946	265	331 835
1965	217	303 153	507	208 408	724	511 561	1 052 255	318	291 216

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Inschrijvingen en schrappingen in het Handelsregister

OMSCHRIJVING	1964	1965			1966		
	Totaal	Eenmanszaken	Vennootschappen	Totaal	Eenmanszaken	Vennootschappen	Totaal
Hoofdinschrijvingen (a) :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	21 121	16 408	2 077	18 485	16 758	2 442	19 200
Gent	9 130	8 370	572	8 942	8 612	759	9 371
Luik.....	8 196	7 287	477	7 764	7 762	592	8 354
Totaal ...	**38 447**	**32 065**	**3 126**	**35 191**	**33 132**	**3 793**	**36 925**
Schrappingen ingevolge opheffing van de handelszaak, afstand, overdracht of overlijden :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	19 391	17 544	654	18 198	17 007	874	17 881
Gent	10 035	8 834	148	8 982	7 975	202	8 177
Luik.....	7 579	6 942	131	7 073	7 118	138	7 256
Totaal ...	**37 005**	**33 320**	**933**	**34 253**	**32 100**	**1 214**	**33 314**
Verschil	+ 1 442	— 1 255	+ 2 193	+ 938	+ 1 032	+ 2 579	3 611

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel

(a) Inclusief de hoofdinschrijvingen wegens overname van geschrapte of overgedragen handelszaken, ingevolge afstand, overdracht, overlijden, enz.

Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden

OMSCHRIJVING	Faillietverklaringen (a)				Gerechtelijke akkoorden (b)			
	1938	1964	1965	1966 (c)	1938	1964	1965	1966 (c)
Hof van Beroep te :								
Brussel	417	531	457	567	158	86	46	61
Gent	149	156	156	171	56	24	32	21
Luik	89	150	183	202	51	30	28	52
Het Rijk ...	**655**	**837**	**796**	**940**	**265**	**140**	**106**	**134**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De cijfers van bovenstaande tabel stemmen niet altijd overeen met die van de werkelijk behandelde faillissementen, opgenomen in de gerechtelijke statistiek.
(b) Vóór de oorlog, faillissementsvoorkomende akkoorden.
(c) Voorlopige gegevens.

Verkoop van verbruiksgoederen

(1964 = 100)

JAARTAL	Warenhuizen	Verbruikscoöperaties	Kettingwinkels (voedingswaren)	Totaal der verkopen bij de supermarkten (a)
1958	71	78	60	. .
1959	74	79	63	. .
1960	80	82	65	. .
1961	83	86	69	. .
1962	87	90	77	. .
1963	92	96	88	. .
1964	100	100	100	100
1965	109	108	113	129
1966	115	112	134	143

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Nationale Bank van België.

(a) Dit indexcijfer wordt slechts gepubliceerd vanaf 1964.

Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren

(1953 = 100)

TIJDVAK	1961 (a)	1962 (a)	1963 (a)	1964 (a)	1965 (a)	1966 (a)
Januari	154	161	181	182	187	196
Februari	147	150	162	168	184	194
Maart	162	164	165	192	216	229
April	147	166	174	195	208	207
Mei	163	178	186	183	204	208
Juni	167	176	167	204	221	241
Juli	158	170	185	200	206	204
Augustus	180	179	181	196	206	233
September	169	170	183	199	231	231
Oktober	162	195	190	203	215	219
November	169	181	170	197	230	226
December	177	185	202	233	252	254
Het jaar (b)	**163**	**173**	**179**	**196**	**213**	**220**

Bronnen : Nationale Federatie van de Verdelers-Grossiers in Voedingswaren.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Aantal getelde firma's voor het maandindexcijfer en het jaarindexcijfer :
in 1961 : 39;
in 1962 : 35;
in 1963 : 34;
in 1964 : 33;
in 1965 : 30;
in 1966 : 29.

(b) De gezamenlijke omzet der in 1948 getelde firma's bedraagt 1.229 miljoen frank. Het jaarindexcijfer van 1948 bedraagt 89, op basis 1953 = 100.

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verstrekte kredieten

JAARTAL	Aantal	Duizenden franken	
		Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag per contract
1957	5 358	898 390	167,7
1958	5 614	1 025 337	182,6
1959	7 233	1 363 786	188,4
1960	9 612	2 223 995	231,4
1961	10 045	2 414 244	240,3
1962	11 218	2 811 220	250,6
1963	12 506	3 391 320	271,2
1964	10 712	2 738 254	255,6
1965	11 260	3 074 842	272,7
1966	11 896	3 546 056	298,0

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen

MAAND	1964	1965			1966		
	Absolute gegevens (miljoenen franken)	Absolute gegevens (miljoenen franken)	Overeenstemmend tijdvak in 1964 = 100		Absolute gegevens (miljoenen franken)	Overeenstemmend tijdvak in 1965 = 100	
			Bruto-indexcijfer	Netto-indexcijfer (a)		Bruto-indexcijfer	Netto-indexcijfer (a)
Januari	3 918	4 130	105	102	4 913	119	116
Februari	4 025	4 285	106	104	4 974	116	113
Maart	4 414	4 737	107	105	6 054	128	124
April	4 503	4 655	103	102	5 451	117	113
Mei	4 082	4 470	110	108	11 446	127	124
Juni	4 245	4 528	107	107			
Juli	4 170	4 265	102	102	5 209	122	118
Augustus	3 836	4 021	105	105	5 398	134	131
September	4 389	4 916	112	112	6 154	125	122
Oktober	4 424	4 858	110	110	5 993	123	121
November	4 240	5 115	121	120	5 957	116	115
December	4 601	5 773	125	123	6 349	110	110
Het jaar...	**50 847**	**55 753**	**110**	**109**	**67 898**	**122**	**119**
Indexcijfer van de groothandelsprijzen (1953 = 100)	110,7	111,9			114,5		

Bronnen : Ministerie van Financiën.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Het netto-indexcijfer is gelijk aan het bruto-indexcijfer gedeeld door de vergelijkbare evolutie van het indexcijfer der groothandelsprijzen.

HOOFDSTUK V

TOERISME

De stijging van de uitgaven der particulieren voor vrije tijdsbesteding, in vaste prijzen uitgedrukt, lag in 1966 niet hoger dan die van het particulier verbruik. Dit eerder trage verloop van een sector in volle expansie en waarin het toerisme een aanzienlijke bijdrage heeft, is wellicht te verklaren door de achteruitgang van diverse traditionele vermakelijkheden zoals bioscopen, herbergen, kermissen, enz.

In de nationale boekhouding vertoont daarentegen de post « Persoonlijke uitgaven in het buitenland » een aanzienlijke groei die hoofdzakelijk voortvloeit uit de « boom » die het toerisme sedert de laatste jaren kenmerkt. Het toerisme begint een steeds belangrijker economische rol te vervullen. Naarmate de mens over meer vrije tijd gaat beschikken, zal hij naar steeds grotere reis- en ontspanningsmogelijkheden uitzien. De Overheid nam trouwens reeds bepaalde maatregelen ter bescherming van de toerist ; in het Staatsblad van 27 juli 1966 verscheen een koninklijk besluit krachtens hetwelk de wet op de reisbureaus, die op 21 april 1965 tot stand kwam, vanaf 1 augustus 1966 in werking trad. Daarenboven telt de Regering thans ook een minister-staatssecretaris voor het Toerisme.

Een belangrijk gedeelte van de Belgische bevolking leeft van deze activiteit die in 1966 voor 12,2 miljard frank deviezen binnen bracht. Nochtans komt de post « reisverkeer » op de algemene betalingsbalans nog steeds voor met een deficit dat met de jaren zelfs groter wordt ; het land geeft dus meer geld uit dan het ontvangt.

Bovendien vertoonde de toeristische bedrijvigheid in 1966 slechts een aangroei van 3,3 % in vergelijking met 1965. Die aangroei was bepaald kleiner dan de voorgaande twee jaren toen een verhoging van 11,5 en 6,2 % werd bereikt. Twee opeenvolgende seizoenen met eerder zeer ongunstige weersomstandigheden en een buitengewone trek naar Spanje bij de Britse toeristen, mogen hierbij als voornaamste oorzaken worden aangestipt. Nochtans waren de Engelsen nog steeds onze beste kliënten, gevolgd door de Fransen ; daarna komen de Nederlanders, de Duitsers en de Amerikanen. De overnachtingen van vreemdelingen in België namen nog toe met 2 %. Bij de vijftien toeristische centra die over het land zijn verspreid, waren er negen in deficit. De vreemde toeristen geven, evenals de Belgen, de voorkeur aan de kust tijdens het seizoen, maar over gans het jaar verspreid, liggen de overnachtingen in de kunststeden lichtjes hoger. Bij de Belgen geven 79 % de voorkeur aan de kust en 11 % gaan naar de Ardennen en de Maasstreek.

Bij het sociaal toerisme ging het grootste succes nogmaals naar het kampeerterrein. Het belang van de tent en de kampeerwagen als vorm van sociaal toerisme, verhoogt van jaar tot jaar. Nochtans bestaat er totnogtoe geen middel om het aantal kampeerders te tellen ; de ramingen die reeds plaats hadden gaan van 600 tot 700 duizend. Die indrukwekkende cijfers nopen er toe die toeristische activiteit te beschouwen als een massaverschijnsel dat grote aandacht verdient vanwege de openbare besturen, zowel wegens zijn sociaal aspect als wegens de daaraan verbonden economische problemen. Aldus werd de commissie « Infrastructuur van het Toerisme » (1) belast met de herziening en bijwerking der wetsbepalingen van 1964 : een ontwerp van wet op de organisatie der kampeerterreinen is in voorbereiding. De voorgestelde nieuwe reglementering geeft een nadere omschrijving van het begrip « kamperen ». Om als dusdanig erkend te worden, zal het kampeerterrein moeten voldoen aan een reeks voorwaarden zoals minimum oppervlakte, behoorlijke sanitaire inrichting, goed exploitatiebeheer, enz. De erkenning zal worden bekrachtigd door het afgeven van een schild.

De vakantiehuizen, die na de « camping » de voornaamste vorm van sociaal toerisme uitmaken, kenden in 1966 slechts een lichte verhoging van het aantal beschikbare bedden ; daarentegen steeg het aantal overnachtingen met 3,5 % in vergelijking met 1965. In de jeugdherbergen daarentegen, is zowel het aantal bedden als het aantal overnachtingen afgenomen. Nochtans kunnen die jongerentehuizen tegemoetkomen aan een sociale vereiste op voorwaarde dat het nut ervan aangepast wordt aan de nieuwe behoeften. Zij zouden meer moeten zijn dan een halte na een etape te voet of per fiets. De jeugd voelt sterk behoefte om tijdens het verlof samen aan sport te doen of cultureel werkzaam te zijn in een sympathieke sfeer en tegen redelijke voorwaarden ; hier is het belang van de jeugdherberg dan niet te onderschatten.

★

★ ★

(1) Commissie opgericht in de schoot van de Hoge Raad voor Sociaal Toerisme.

Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats (a)

LAND VAN GEWONE VERBLIJFPLAATS	1953		1960		1961		1962		1963		1964		1965		1966	
	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)
Buitenland :																
Groot-Brittannië	535	100	1 185	221	1 071	200	1 174	219	1 276	239	1 330	249	1 380	258	1 345	251
Frankrijk	497	100	823	166	888	179	982	198	1 069	215	1 223	246	1 272	256	1 212	244
Nederland	336	100	395	118	404	120	441	131	465	138	500	149	543	162	573	171
Duitsland (West-)	168	100	390	232	457	272	497	296	578	344	637	379	729	434	810	482
Italië	74	100	110	149	124	168	131	177	140	189	156	211	161	218	167	226
Groothertogdom Luxemburg	48	100	111	231	116	242	119	248	128	267	141	294	152	317	162	338
Zwitserland	55	100	60	110	61	111	58	105	62	113	63	115	72	131	71	129
Verenigde Staten	189	100	296	157	254	134	281	149	325	172	352	186	371	196	400	212
Andere landen	306	100	515	168	522	170	559	183	641	209	717	234	736	241	787	257
Totaal ...	**2 208**	**100**	**3 885**	**176**	**3 897**	**176**	**4 242**	**192**	**4 684**	**212**	**5 119**	**232**	**5 416**	**245**	**5 527**	**250**
België	**6 926**	**100**	**11 195**	**162**	**12 144**	**175**	**12 394**	**179**	**12 877**	**186**	**13 809**	**199**	**14 522**	**210**	**14 710**	**212**
Algemeen totaal ...	**9 134**	**100**	**15 080**	**165**	**16 041**	**176**	**16 636**	**182**	**17 561**	**192**	**18 928**	**207**	**19 938**	**218**	**20 237**	**222**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) In de statistiek zijn enkel de personen opgenomen die in België tegen vergoeding logeerden, elders dan in kuurinrichtingen en met uitsluiting van de kampeerterreinen.

(b) Op basis 1953 = 100.

Indeling der overnachtingen per toeristische streek en volgens het land van verblijfplaats der toeristen in 1966

TOERISTISCHE STREEK	Volgens het land van verblijfplaats		T.o.v. het totaal aantal overnachtingen		
	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Totaal
Kust	79,4	42,9	57,9	11,6	69,5
Kunsthistorische steden	3,4	44,3	2,5	12,0	14,5
Ardennen en Maasstreek	11,1	6,5	8,1	1,8	9,9
Andere gebieden	6,1	6,3	4,4	1,7	6,1
Het Rijk ...	**100**	**100**	**72,9**	**27,1**	**100**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Spreiding der overnachtingen
(%)

TIJDVAK	Belgen		Vreemdelingen		Totaal	
	Tussenseizoen (a)	Seizoen (b)	Tussenseizoen (a)	Seizoen (b)	Tussenseizoen (a)	Seizoen (b)
1956	22,0	78,0	37,2	62,8	25,9	74,1
1957	20,9	79,1	34,6	65,4	24,4	75,6
1958	21,0	79,0	33,0	67,0	25,0	75,0
1959	19,2	80,8	38,2	61,8	23,5	76,5
1960	19,5	80,5	32,0	68,0	22,7	77,3
1961	19,5	80,5	34,5	65,5	23,1	76,9
1962	19,0	81,0	34,4	65,6	22,8	77,2
1963	19,3	80,7	35,5	64,5	23,6	76,4
1964	21,1	78,9	35,7	64,3	25,0	75,0
1965	20,7	79,3	34,2	65,8	24,9	75,1
1966	22,3	77,7	36,7	63,3	26,2	73,8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Dit zijn vooral de toeristische « week-ends » en gebeurtenissen die buiten het eigenlijke seizoen gelegen zijn.
(b) Van 1 juni tot 30 september.

Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer

(miljarden franken)

JAARTAL	Vreemdelingen- en reizigersverkeer			Totaal van de diensten-transacties		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1959	4,5	5,9	— 1,4	41,9	38,3	+ 3,6
1960	5,5	6,9	— 1,4	46,2	42,0	+ 4,2
1961	6,6	9,2	— 2,6	44,2	41,3	+ 2,9
1962	6,8	9,0	— 2,2	51,3	47,5	+ 3,8
1963	7,9	11,1	— 3,2	53,9	54,5	— 0,6
1964	8,7	12,1	— 3,4	61,4	63,2	— 1,8
1965 (a)	10,6	14,4	— 3,8	70,7	70,1	+ 2,1
1966 (a) (b)	12,2	16,2	— 4,0	78,2	77,6	+ 0,6

Bron : Nationale Bank van België.

(a) De gegevens na 31 december 1964 kunnen, ten gevolge van de verbetering van het statistisch materiaal, niet volstrekt vergeleken worden met die van de voorgaande jaren.
(b) Voorlopige gegevens.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer (a)

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Reizigers/km			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (duizenden eenheden)	Toeristisch seizoen (c)		Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (miljoenen eenheden)	Toeristisch seizoen (c)		Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen (c)	
		Duizenden eenheden	% t.o.v. de niet toeristische periode		(Miljoenen eenheden)	% t.o.v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t.o.v. de niet toeristische periode
1958	6 520	7 609	117	232	337	145	161 022	240 280	149
1959	6 269	6 568	105	216	281	130	156 012	210 918	135
1960	6 102	6 954	114	208	293	141	153 903	219 955	143
1961	5 913	6 788	115	202	286	142	148 603	216 816	146
1962	5 937	6 696	113	205	285	139	152 194	217 154	143
1963	6 483	7 048	109	217	299	138	162 088	227 192	140
1964	6 537	7 026	107	223	285	128	178 562	238 945	134
1965	6 604	7 005	106	219	287	131	182 705	243 919	134
1966	6 633	7 112	107	215	276	128	204 711	268 299	131

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Exclusief de reizigers met abonnement.
(b) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(c) Periode juni-september.

Inrichtingen voor volksvakantie

OMSCHRIJVING	Aantal inrichtingen				Accomodatie (aantal bedden)			
	1951	1964	1965	1966	1951	1964	1965	1966
Vakantiehuizen en -centra ..	29	31	32	31	3 694	13 025	14 674	14 863
Jeugdherbergen	38	36	36	36	2 609	3 266	3 513	3 533
Natuurvriendenhuizen	17	17	18	17	850	1 141	1 419	1 332
Wandelhemen	31	38	35	33	1 321	1 960	23 82	2 352
Totaal ...	**115**	**122**	**121**	**117**	**8 474**	**19 392**	**21 988**	**22 080**

	Overnachtingen			
	1951	1964	1965	1966
Vakantiehuizen en -centra ..	188 417	971 922	1 052 005	1 081 669
Jeugdherbergen	129 890	193 395	168 714	187 921
Natuurvriendenhuizen	28 221	56 685	57 561	60 444
Wandelhemen	46 615	98 805	115 118	112 008
Totaal ...	**393 143**	**1 320 807**	**1 393 398**	**1 442 042**

Bron : Commissariaat Generaal voor Toerisme.

Bezettingsgraad in de vakantiehuizen en -centra

(%)

MAAND	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (a)
Mei	12	9	16	18	14	—
Juni	36	37	42	37	38	—
Juli	79	78	82	80	81	—
Augustus	76	78	82	82	77	—
September	18	19	18	25	22	—
Maandgemiddelde ..	**44**	**45**	**47**	**48**	**46**	**47**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) De bezettingsgraad is in 1966 niet meer gedetailleerd per maand.

DERDE DEEL

FINANCIËN, GELD EN KREDIET

HOOFDSTUK ÉÉN

ALGEMEEN OVERZICHT VAN HET MONETAIR EN FINANCIEEL BELEID

Zeer schematisch kan gezegd worden dat 1966, zoals 1965, gekenmerkt werd door een zekere vertraging in de expansie van de algemene bedrijvigheid. Maar zoals dit ook in 1965 en 1964 het geval was, bleven bepaalde spanningen op de geld- en kapitaalmarkten, alsmede op gebied van lonen en prijzen voortduren.

Deze tendensen waren niet overal gelijk en ook niet even intensief gedurende de gehele periode ; bepaalde factoren kenden zelfs soms een volledige ommekeer zoals b.v. de met de transacties met het buitenland verbonden factoren. Het geld- en kredietbeleid bleef gedurende de laatste jaren aan min of meer strenge beperkingen onderhevig met bepaalde fasen van verzachting en andere van versterking van deze beperkingen. Het was een beleid van dit laatste type dat in 1966 werd gevoerd, hoewel sedertdien de teugels enigszins werden gevierd.

De toestand van de overheidsfinanciën en in het bijzonder die van 's Rijks financiën, oefent ontegenzeglijk een beslissende invloed uit op de geld- en kapitaalmarkt ; deze weerslag wordt op zijn beurt bepaald door de staat waarin deze markten verkeren en door de mogelijkheden waarover de Schatkist beschikt er beroep op te doen.

Op voldoend lange termijn kunnen de regeringen een politiek volgen die hen in staat stelt aan de openbare financiën een gecontroleerde ontwikkeling te geven en een ontwikkeling die overeenstemt met de evolutie op economisch en financieel terrein, doch op korte termijn vindt de Schatkist zich geplaatst tegenover een bepaald bedrag aan uitgaven waaraan hij het hoofd moet bieden met bepaalde middelen waarover hij pas later kan beschikken. Aldus verhoogde de Regering b.v. in aanzienlijke mate bepaalde indirecte belastingen die vanaf 1 januari 1966 een op ca. 10 miljard geraamd bedrag aan hogere ontvangsten hebben opgeleverd. Wanneer men met de door het invoeren van nieuwe boekhoudkundige systemen vereiste voorzichtigheid de begrotingen voor 1966 en 1965 nagaat, ziet men dat de vastgestelde belastingontvangsten van het ene dienstjaar op het andere met 25 miljard of met 15 % zijn gestegen, terwijl de gewone uitgaven met 8 % toenamen, waarbij het geheel een batig saldo van

2 miljard vertoonde tegenover een tekort van 9 miljard in 1965. Ondanks de onvolmaaktheid van de vergelijking tussen de uitgaven, komt duidelijk genoeg naar voren dat een vooruitgang werd geboekt, doch deze kan slechts worden gehandhaafd door een onverbiddelijk streng toezicht op de uitgaven, daar een dergelijk gunstig resultaat zich maar éénmaal voordoet, m.n. wanneer de belastingen worden verhoogd ; daarna bepalen nog slechts de veranderingen in het belastbaar bedrag de lopende ontvangsten van het Rijk.

Tegenover de hierboven beschreven evolutie der begrotingen voor het dienstjaar 1966, verschilt de werkelijkheid wat betreft de schatkistsituatie van 1966 tamelijk veel met die van 1965. In feite werd een zeer aanzienlijk deel der uitgaven over het dienstjaar 1965, dat men bij wijze van uitzondering gedurende het gehele eerste halfjaar 1966 deed voortduren, dus pas in 1966 aangerekend en betaald, zodat men zeggen kan dat de door de belastingverhoging nieuwe gecreëerde middelen, in plaats van het uitgangspunt te vormen voor een gesaneerde toestand, veeleer gediend hebben om grotendeels wat aan oude uitgaven overbleef te financieren.

Concreet genomen toont de kassituatie een stijging met 13 % van de begrotingsuitgaven, waarbij de betalingen voor de gewone begroting in 1966 met 15,5 % toenamen tegenover 13,7 % in 1965 en de buitengewone uitgaven voor het tweede achtereenvolgende jaar op 25 miljard bleven staan. Het saldo van de gezamenlijke begrotingsverrichtingen, met inbegrip van het Wegenfonds, is nagenoeg onveranderd gebleven en wanneer uiteindelijk het schatkisttekort van 30 miljard een verbetering met 5 miljard vertoont, is dit voornamelijk het gevolg van de Fondsen van Derden. 's Rijks netto-financieringsbehoeften bedroegen 17 miljard tegenover 22 miljard in 1965.

Ondanks deze daling ondervond de Schatkist grotere financieringsmoeilijkheden dan het jaar tevoren. In 1965 had hij nl. enerzijds op de Belgische markt genoeg middelen kunnen vinden om zijn buitenlandse schuld enigszins te doen dalen en anderzijds kon hij zijn financiering door de geldmarkt inkrimpen, dank zij de grotere liquiditeiten die de niet-monetaire organismen in schatkistcertificaten konden beleggen. In 1966, daarentegen, nam de financiering door de geldmarkt, behalve dat de binnenlandse kapitaalmarkt netto slechts een tiental miljarden opleverde, ondanks de zwakke stijging van de kortlopende schuld in Belgische franken, een grotere omvang aan, vooral tijdens het laatste kwartaal toen er een werkelijk aanzienlijk beroep op het buitenland werd gedaan.

Vooreerst dient te moeten opgemerkt dat wanneer het netto beroep dat op de kapitaalmarkt werd gedaan betrekkelijk gering was, dit voornamelijk het gevolg was van de op facultatieve termijnen te betalen grotere aflossingen van scharnierleningen, waarvan het aantal de laatste jaren is gestegen. Deze praktijk, vooral in een periode zoals wij die momenteel meemaken waarin de werkelijke rentetarieven een nieuw hoogtepunt bereikt hebben, heeft o.a. als gevolg een verhoging van de noodzakelijke bruto uitgiftebedragen, waarbij dan nog een bepaalde onzekerheid wordt geschapen, zelfs wanneer de nettobehoeften betrekkelijk goed gekend zijn.

Ongetwijfeld moet er geen te scherp onderscheid worden gemaakt tussen de kortlopende en langlopende fondsenmarkten. Hetgeen kenmerkend blijft

voor het gebrek aan min of meer liquide middelen voor de overheidsfinanciering zijn in feite de nieuwe in het buitenland aangegane leningen. Dit geschiedde trouwens niet uitsluitend ter dekking van de openbare behoeften, maar de banksector werd er eveneens toe gebracht een gedeelte der andere kredieten te financieren met buitenlandse fondsen, hetgeen trouwens blijkt uit de situatie van de netto goud- en valutavoorraden.

Een werkelijke inkrimping der liquiditeiten vond in 1966 plaats, als gevolg van de ommekeer in het saldo der lopende transacties (sterke stijging van de invoer) en van het particulier kapitaalverkeer met het buitenland (vooral aankopen van buitenlandse effecten). De voorraad monetaire en quasi-monetaire liquiditeiten steeg echter met een nagenoeg gelijk percentage als in 1965, gezien juist de omvang van de monetaire financiering van de overheid, doch eveneens als gevolg van de gevoelige stijging van het tempo waarin liquiditeiten werden gecreëerd als gevolg van het opnemen van kredieten door de ondernemingen en particulieren (21 miljard tegenover 16 miljard in 1965). Deze stijging van de opgenomen kredieten komt in grote mate overeen met produktieve investeringen, doch is gedeeltelijk gebonden aan een bepaalde onvrijwillige voorraadvorming. Na bepaalde statistische particulariteiten te hebben uitgeschakeld en met aftrek van bepaalde kredieten waarvoor de beperkingen mochten worden overschreden, blijkt het dat de bruto-stijging van de opgenomen kredieten met 15,4 % overeenkomt met 10,9 % in een jaar voor de gecontroleerde kredieten.

De Nationale Bank nl. die in de loop van 1965 bepaalde maatregelen ter versoepeling van haar restrictief kredietbeleid had getroffen, o.a. de opschorting van het kaspercentage en van de kwantitatieve kredietbeperkingen, moest in 1966 tot een strenger beleid terugkeren. Tegenover de sinds medio 1965 opgetreden stijging van het aantal kredietopeningen, voerde de Bank weder beperkingen in en bepaalde dat de aan het eind van 1966 uitstaande kredieten niet meer dan 12 % hoger mochten liggen dan op 31 december 1965 (niet meer dan 6 % aan het eind van het eerste halfjaar 1966). Deze in april genomen beslissing betrof alle kredieten van iedere bank en de niet-monetaire organismen werden bij dit beleid van matiging ingeschakeld. In juni deelde de Bank mede dat dit percentage voor bepaalde investeringskredieten mocht worden overschreden maar dat de maatregel bij voorrang geldig bleef voor wat betreft de andere kredieten en in het bijzonder de kredieten ter financiering van het verbruik en van de operaties in onroerende goederen.

Deze door de monetaire autoriteiten gevoerde politiek is zowel gewettigd omdat getracht wordt hierdoor een opleving van de inflatoire spanningen te vermijden op een moment dat deze niet zichtbaar minder werden en omdat hierdoor ernaar gestreefd wordt een overdreven schuld bij de ondernemingen te voorkomen in de eindfase van de hoogconjunctuur.

Om de kredietbeperkingen te steunen en eveneens ingevolge de op de fondsenmarkten heersende spanningen, verhoogde de Bank op 2 juni haar tarieven met 0,50 F, waardoor het disconto op 5,25 % kwam te liggen, hetgeen het hoogste percentage van de laatste jaren is. Deze verhoging werd door de banken en andere instellingen gevolgd voor hun creditrenten hetgeen, enerzijds, door een verbetering van de opbrengst der termijnbeleggingen en, anderzijds doordat

de Belgische marktvoorwaarden aldus dichter bij die van het buitenland kwamen te liggen, in het tweede gedeelte van het jaar een betere voorziening van de geldmarkt heeft veroorzaakt, voornamelijk bij de openbare kredietinstellingen. Hierbij moet nog worden gevoegd de weerslag van de gunstigere belasting van de inkomsten uit spaardeposito's en ongetwijfeld eveneens de aangekondigde samensmelting van de roerende voorheffingen.

Na gedurende het grootste gedeelte van het jaar een neiging tot stijgen te hebben getoond, begonnen de rentetarieven aan het eind van het jaar op hetzelfde peil te blijven zonder echter de op de internationale markten ingezette ontspanning te volgen. Dit bleef in het begin van 1967 eveneens het geval, tenminste voor de kapitaalmarkt waar de behoeften enorm blijven. De tarieven op kortlopende leningen werden beïnvloed door het door de Nationale Bank, parallel met de overeenkomstige instellingen in het buitenland, gevoerd beleid tot verlaging, waarbij het disconto door drie achtereenvolgende verlagingen, waarvan de laatste in mei 1967, van 5,25 tot 4,50 % werd teruggebracht. Tegenover de voortdurende spanningen op bepaalde gebieden hebben de monetaire autoriteiten het echter nodig geacht de kredieten voor het eerste halfjaar van 1967 binnen zekere grenzen te houden, met handhaving van de steun aan investeringen en uitvoer — door voor deze kredieten een uitzondering te maken op de kredietbeperkingsregel — daar uitvoer en investeringen het voornaamste doel moeten blijven vormen van een conjunctureel doch vooral structureel beleid voor de Belgische economie.

★
★ ★

HOOFDSTUK II

OVERHEIDSFINANCIËN

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN

In 1965 werd de verhouding tussen de bestedingen en de ontvangsten van het Rijk gekenmerkt door een gevoelige verslechtering, voornamelijk als gevolg van een sterke stijging van de uitgaven voor de gewone begroting (+ 13,2 %). In 1966 vond het Rijk zich geplaatst tegenover een nog sterkere stijging van de uitgaven dan in 1965, nl. met 15,3 %, en dit ondanks een vertraging in het groeitempo van de uitgaven voor het lopende dienstjaar ; de oorzaak hiervan ligt in het feit dat een aanzienlijk bedrag aan uitgaven op de begroting voor 1965 in de eerste helft van 1966 werkelijk werd besteed.

Anderzijds — en dit vormt het andere belangrijke element van dit begrotingsjaar — werd op 1 januari 1966 een aanzienlijke belastingverhoging, voornamelijk van de indirecte belastingen, doorgevoerd, waardoor de Rijksontvangsten met ca. 16 % aanmerkelijk stegen. Dit maakte het mogelijk het jaar te beëindigen zonder dat het gewone tekort, dat op 4,2 miljard was gebleven, zwaarder werd. Deze gegevens die de uitvoering der begrotingen betreffen zonder rekening te houden met de werkelijke uitgaven, vinden hun bevestiging in de gegevens betreffende de toestand van de Schatkist, waaruit eveneens een uitgavestijging met 15,5 % en een inkomstenstijging met 16 % blijkt, alsmede een tekort dat met het deficit over 1965 overeenkomt.

Dit parallelisme eindigt bij het aansnijden van het hoofdstuk over de buitengewone begroting, waarvoor de begrotingsgegevens een stijging van de uitgaven tijdens het kalenderjaar met ca. 20 % doen uitkomen terwijl de betalingen enigszins daalden. Met een vrijwel gelijk bedrag van 25 miljard voor 1965 als uitgangspunt, lopen de aanrekeningen op tot meer dan 30 miljard, terwijl de betalingen lager blijven dan die van het jaar tevoren.

Dientengevolge doet het globaal begrotingssaldo zich in het ene geval voor als van één kalenderjaar op het andere van 28,9 tot 34,2 miljard te zijn gestegen, terwijl het in het andere van 28,8 tot 27,3 miljard terugliep. Het is uiteraard dit laatste geval dat het meest kenmerkend is voor de beoordeling van de werkelijke financiële toestand waartegenover de Schatkist zich geplaatst zag, die in 1966 het hoofd had te bieden aan een totaal tekort (begrotingssaldo plus fondsen van derden en schatkistvoorschotten aan openbare lichamen zoals het Wegenfonds) van 30,7 miljard tegenover 31,3 miljard in 1965. Grosso modo kon dit tekort worden gefinancierd door een eveneens aan die van het jaar tevoren gelijkaardige

spreiding, nl. 21 miljard door geconsolideerde leningen en 9,8 miljard door de vlottende schuld. Een verhoging van deze schuld die in 1965 meer dan gedekt werd door de binnenlandse markt, kon in 1966 voor bijna twee derden slechts worden verkregen door een nieuw beroep te doen op buitenlandse leningen. Sedert medio 1966 nl. hebben de parastatale instellingen moeilijkheden ondervonden bij het aan de Schatkist verschaffen van de voor zijn financiering noodzakelijke middelen.

De stijging van de lopende, en in het bijzonder van de fiscale middelen was in 1966 zeer aanzienlijk, ondanks de sinds 1965 aan de dag getreden vertraging in het groeitempo van de economische bedrijvigheid. De eerste reden hiervan is de gevoelige verhoging der indirecte belastingen, waardoor het mogelijk werd een belangrijke som aan extra-ontvangsten te trekken uit een volume transacties dat slechts vrij weinig toenam ; de tweede is gelegen in de nog zeer levendige groei van de inkomens van de natuurlijke personen die de opbrengst der directe belastingen met meer dan 14 % deed stijgen, ondanks een geringe toeneming van de opbrengst van de roerende en onroerende voorheffing, van de vennootschapsbelasting en van de verkeersbelasting, waarbij deze laatste steeg met 7 % tegenover 10 % in 1965.

De onroerende voorheffing bracht enigszins minder op dan in 1965 en 1964 ; dit kan slechts een gevolg zijn van een vertraging in de inschrijving, daar het belastbaar bedrag de neiging vertoont in zeer geringe mate te stijgen en daar het voor het Rijk gereserveerd percentage sinds verscheidene jaren ongewijzigd is gebleven. In 1966 werd bij wet van 15 juli voorzien in de verhoging van het van belasting vrijgesteld gedeelte van het kadastraal inkomen op de woningen, doch deze bepaling die waarschijnlijk voor een groot aantal belastingbetalers zal gelden, wordt slechts voor het belastingjaar 1967 ingevoerd. Door deze zelfde wet werd onder meer voorzien in belangrijke veranderingen op gebied van de roerende voorheffing, doch deze hebben evenmin — d.w.z. rechtstreeks — invloed gehad op de opbrengst over het jaar 1966. De stijging van deze opbrengst t.o.v. die van 1965, nl. met 9 %, betekent echter niet noodzakelijkerwijze dat het in België gedurende het jaar 1966 uitbetaalde totaalbedrag aan inkomsten uit roerend bezit eveneens met 9 % is toegenomen : een wijziging in de incassodata of een min of meer groot aantal belastingbetalers dat het inhouden van de thans afgeschafte aanvullende roerende voorheffing koos, kan eveneens invloed hebben gehad op de door de Schatkist ontvangen bedragen. De statistieken van de door vennootschappen uitbetaalde inkomsten, statistieken die echter betrekking hebben op de periode waarin deze inkomsten ontstonden, tonen dat de dividenduitkeringen in 1965 met 10 % zouden zijn toegenomen (op 31 december van dat jaar afgesloten balansen) en slechts met 3 % in 1966 (waarbij een groot gedeelte slechts in 1967 zal worden geïncasseerd). Maar de roerende voorheffing geldt ook voor inkomsten uit obligaties, voor renten van deposito's en bepaalde verhuurverrichtingen, zodat het moeilijk is eventuele schommelingen in verband te brengen met de evolutie in andere reeksen. Hetzelfde is het geval voor de vennootschapsbelasting, op kohier geheven, die in 1966 2,5 miljard heeft opgebracht, een stijging met 4 % of 100 miljoen t.o.v. 1965. Volgens de inlichtingen waarover kan worden beschikt zouden de winsten van Belgische vennootschappen in 1965 — periode waarop normaal gesproken de Rijksbelastingen in 1966 betrek-

king hebben — met 14 % zijn gestegen. Een steeds aanzienlijker gedeelte van deze belastingen wordt echter vervroegd betaald : deze vervroegde stortingen bedroegen tijdens het kalenderjaar 16,7 miljard, een stijging met 11 % t.o.v. 1965. Per belastingjaar wordt een stijging met 16 % waargenomen voor de inkomsten over 1965 en met 9 % over 1966. Zoals men zag raamt het Nationaal Instituut voor de Statistiek de stijging der vennootschapswinsten op 14 % in 1965 en op 9 % in 1966. Uit de vergelijking tussen deze cijfers blijkt een interessant parallelisme, ondanks het feit dat een ongetwijfeld aanzienlijk gedeelte van deze stortingen verricht wordt door zelfstandigen of door personenvennootschappen die administratief onder de personenbelasting vallen.

Deze laatste belasting toonde een betrekkelijk zeer gevoelige stijging van de opbrengst met 2 miljard of meer dan 30 % tot 8,5 miljard. Deze stijging is geenszins veelbetekenend en men zou zich kunnen indenken, zonder nadeel trouwens voor de Rijksfinanciën, dat de ontvangsten zouden kunnen dalen als gevolg van een steeds nauwkeuriger raming der vervroegde stortingen en voorheffingen. De bedrijfsvoorheffing die aan de bron wordt afgehouden van de bezoldigingen van alle loon- en weddetrekkenden, leverde in 1966 34 miljard op, een stijging met 14,4 % tegenover 15,2 % in 1965. Deze beide percentages zijn vergelijkbaar, want bij het begin van deze beide jaren werden de afhoudingsschalen verlaagd om rekening te houden met een koppeling aan de index van de door die belastingbetalers verschuldigde belasting, waarvan het belastbaar inkomen de 160 000 F niet te boven gaat, en met een nieuwe verhoging der belastbare minima. Hieruit kan worden afgeleid dat de groei van de loonsom in 1966 enigszins lager lag dan in 1965.

Van de meeropbrengst van 27 miljard aan belastingen die in 1966 in de Schatkist vloeiden in vergelijking met 1965, kwamen slechts 10 miljard voor rekening van de directe belastingen, waarvan meer dan één miljard uit reeds afgesloten belastingjaren. De overige 17 miljard werden grosso modo opgebracht door accijnzen (4 miljard), het zegel en de ermee gelijkgestelde taksen (12 miljard) en andere door de Registratie geheven rechten (1 miljard). De opbrengst uit douanerechten bleef met 8,3 miljard stationair t.o.v. het jaar tevoren. Deze stilstand, ondanks een stijging met 10 % van de goedereninvoer, kan verklaard worden door nieuwe wijzigingen aan de van kracht zijnde douanetarieven : op 1 januari 1966 werd overgegaan tot een nieuwe benadering van de rechten van het Gemeenschappelijk Tarief op landbouwprodukten en tot een achtste verlaging van de intra-E.E.G.-rechten, waardoor de algehele verlaging op 55 of 65 % wordt gebracht, naargelang het geval, voor landbouwprodukten en op 80 % voor industrieprodukten.

De eigenlijke registratierechten werden niet door de wijzigingen in de reglementen beïnvloed zodat hun opbrengst een vrij getrouwe afspiegeling is van de eraan onderworpen transacties, d.w.z. voor het merendeel eigendomsoverdrachten. Voor het tweede achtereenvolgende jaar bleken deze ontvangsten in vrij zwakke mate te zijn gestegen, nl. met iets meer dan 5 % over 1966, hetgeen in twee jaar een gecumuleerde stijging met slechts 12,5 % betekent, tegenover meer dan 25 % alleen voor het jaar 1964. Dit duidt erop dat de zeer krachtige prijsstijging voor terreinen en gebouwen in de jaren 1963 en 1964, in 1965 en 1966 veel minder hoog lag, tenminste gemiddeld, daar in bepaalde streken de stijging

nog steeds aanzienlijk is. De stijging van de waarde van onroerende goederen ligt eveneens ten grondslag aan de hogere opbrengst van de successierechten (+ 15 % in 1966), die met een zekere vertraging de waarde van het bezit volgen : aldus begon de daling van het op de beurs genoteerde Belgisch roerend bezit, waarvan de totale waarde tussen begin en eind 1966 met ongeveer een kwart daalde, slechts in 1967 haar gevolgen op de rechten te doen gevoelen.

De twee takken van indirecte belasting, waarop de Regering eind 1965 besloot nagenoeg haar gehele beleid tot het weder in evenwicht brengen van lopende uitgaven en ontvangsten te concentreren, waren de accijnzen en het zegel. De eerste rubriek werd talrijke malen gewijzigd wat de rechten betreft : één wijziging betrof een vermindering van de invoerrechten op ruwe tabak waartoe werd overgegaan om de verhoging, die het gevolg was van de benadering van het gemeenschappelijk douanetarief, te compenseren. De verbruiksbelasting op ethylalcohol werd met 18 % verhoogd maar de opbrengst steeg niet in dezelfde mate. Twee accijnzverhogingen die belangrijke hogere ontvangsten meebrachten waren de verhogingen op mineraalwater (bijna 40 %) en op minerale oliën (+ 33 %). Deze beide posten leveren samen 60 % op van de totale opbrengst van de accijnsrechten, die ca 25 miljard bedraagt.

Naast een stijging met 20 % van de ontvangsten uit accijnzen, is er de toeneming met 21,8 % van zegelrechten en gelijkgestelde taksen. Bij wet van 27 december 1965 werden de proportionele percentages met ingang van 1 januari d.a.v. met een zesde (van 6 tot 7 %) verhoogd. Wat de verrichtingen betreft die onder de weeldebelasting vallen, het percentage werd hier resp. van 13 % op 17 % gebracht en van 16 % op 20 %, behalve voor auto's en motorrijwielen waarvoor het op 18 % werd bepaald. Bovendien werden bepaalde zaken die vroeger onder de gewone belasting vielen nu toegevoegd aan de lijst van zaken die onder de weelde-belasting vallen. De verhogingen van de overdrachttaks bij invoer en de restituties bij uitvoer werden uiteraard doorgevoerd om rekening te houden met de voornoemde verhogingen. Er moet nog op gewezen worden dat in de loop van het jaar de vaste huisbrandstoffen aan de gewone taks van 7 % werden onderworpen in plaats van de tot dan toe geldige taks van 1,2 %. De dagelijkse opbrengst van de zegelrechten en van de ermee gelijkgestelde taksen lag 21,4 % hoger dan in 1965, tegenover een respectievelijke stijging met 8 %, 13 % en 10 % tijdens de jaren 1963, 1964 en 1965. Deze stijging met 21 % is niet zeer groot en wanneer men denkt dat alleen al de verhoging der rechten, in overigens gelijke omstandigheden, een stijging van de opbrengst kon teweegbrengen die op ca 17 % kan worden geraamd. Men mag uit deze vergelijking niet afleiden dat de vertraging in de conjunctuur aan de grondslag ligt van een stijging met slechts 4 % der transacties. De verklaring kan vooral gevonden worden in het feit dat de aankondiging van de belastingverhoging eind 1965 een golf van vervroegde aankopen had veroorzaakt waardoor dat jaar over extra-ontvangsten kon beschikken, die van het jaar 1966 moeten worden afgetrokken. Indien men dit bedrag aan taksen bv. op 1 1/2 miljard schat en men het van 1965 op 1966 overbrengt, zou men, steeds op basis van een stijging met 17 % uitsluitend als gevolg van een wijziging in de belastingvoet, een veronderstelde groei der transacties verkrijgen met grosso modo 7 % in 1965 en 9 % in 1966. Nog een correctie is echter nodig, die het verschil tussen deze beide percentages tot 1 % zou terug-

brengen : de weerslag in 1966 van de in april 1965 van kracht geworden maatregel inzake de opeisbaarheid der overdrachttaksen en van de ermee gelijkgestelde taksen voor alle overheidsverrichtingen. Rekening houdend met een nagenoeg gelijke prijsstijging voor de twee jaren, zou kunnen blijken dat het volume der transacties in 1966 enigzins meer is toegenomen dan in 1965.

Deze anticipatie speelde niet alleen een rol bij de met het zegel gelijkgestelde taksen, maar ook bij de accijnzen en, wat vreemder is, bij de registratierechten. Zoals dit trouwens vorig jaar gezegd werd, moet hier worden opgemerkt dat het tempo van de eigendomsoverdrachten aan het eind van het jaar enigszins was versneld, om een in de begroting aangekondigde, maar uiteindelijk pas in 1966 ingevoerde, verhoging der rechten vóór te zijn. Het Ministerie van Financiën heeft geschat dat alles tesamen ca 3 miljard aan belastingopbrengsten aldus ten gunste van het kalender- en belastingjaar 1965 verloren ging. Hier moet rekening mee worden gehouden bij het nagaan van 's Rijks globaal financieel resultaat, begrotingssaldo of schatkisttekort. Vergelijkingen die te goed bepaalde perioden betreffen hebben nu eenmaal het nadeel dat enkele datumverschuivingen de resultaten ervan kunnen verdraaien, indien geen rekening wordt gehouden met alle factoren.

Wanneer dan deze vergelijking wordt gemaakt, rekening houdend met de correctie ten belope van 3 miljard frank, zoals hierboven uiteengezet, stelt men vast dat op kasbasis het tekort bij de uitvoering van de gewone begroting slechts 0,3 miljard frank bedroeg in 1966 tegenover 6,8 miljard in 1965. Op boekhoudkundige basis bedroeg het deficit 1,3 miljard frank in 1966 en 7,2 miljard in 1965.

De stijging der gewone uitgaven, zowel de aanwijzingen als de betalingen, bedroeg ca 15,5 %. De uitgaven stegen van 157 miljard frank in 1964 tot 177,7 miljard in 1965 en tot 205 miljard in 1966, waarbij deze gegevens gelden voor het kalenderjaar zonder rekening te houden met het belastingjaar. Alvorens de uitgaven in detail te onderzoeken moet er hier aan herinnerd worden dat het dienstjaar 1965 in zeer grote mate gedrukt heeft op de bedragen die het Rijk in 1966 moest uitgeven.

De vergelijking tussen de begrotingsuitgaven van de jaren 1965 et 1966 is niet meer werkelijk mogelijk, daar de vorm waarin de begrotingen sinds 1966 worden ingediend gewijzigd werd, waarbij oude hoofdstukken werden vervangen door nieuwe die beantwoorden aan economische normen. Het Ministerie van Financiën heeft getracht te komen tot een hergroepering der gewone uitgaven volgens de oude classificatie, doch de overeenkomst tussen de gegevens van bepaalde hoofdstukken, voornamelijk « toelagen » en « andere gewone uitgaven » is niet meer in voldoende mate gewaarborgd. Bovendien moet worden opgemerkt dat de twee dienstjaren van 1966, nl. die van 1965 en van 1966, volgens een ander systeem waren geclassificeerd, zodat de vergelijking van 1966 met de volgende jaren ook nooit volledig zal kunnen worden gewaarborgd (zie tabel blz. 211). De diverse elementen waarover kan worden beschikt laten echter bepaalde vergelijkingen toe en er blijft uiteraard de onveranderde groepering in departementen en begrotingen. De gewone uitgaven voor Pensioenen en de Rijksschuld blijven trouwens voorlopig ondergebracht in een eigen hoofdstuk. Wat de Rijksschuld betreft, constateert men nagenoeg een status quo van de gezamelijke gewone en buitengewone uitgaven ; dit kan worden verklaard doordat in 1966 een belan-

rijk lager bedrag dan in 1965 moest worden afgelost van de gewaarborgde Kongolese schuld, welk bedrag op de buitengewone begroting voorkomt. De enig gewone uitgaven met betrekking tot de schuld geven een stijging met 4 % te zien doch deze zou aanzienlijk hoger liggen indien men verwees naar de betalingen die met 8 % zijn gestegen, uitsluitend voor wat betreft de renten en onkosten die, tot een bedrag van 20 miljard, de werkelijke maatstaf zijn van de lasten van deze begroting.

De uitgaven voor personeel worden onder verschillende rubrieken aangetroffen en met name in de overdrachten (onderwijs). Het schijnt echter te kunnen worden bevestigd dat de last der bezoldigingen met bijna 14 % steeg. Op de eerste plaats blijkt dat het aantal te betalen personeelsleden t.o.v. het jaar tevoren met 3 % of zelfs met 4 % kan zijn gestegen, waarbij dit percentage sterk werd beïnvloed door het bij de P.T.T. nieuw aangenomen personeel. De sociale programmatie heeft enerzijds hogere kosten teweeggebracht dan in het voorgaand dienstjaar en de glijdende loonschaal heeft een tijdens de twee jaren gelijke neiging tot stijgen doen ontstaan, zowel wat betreft de overloop van het voorgaande jaar als de stijgingen van het lopende jaar.

De prijsstijgingen alsmede de meer volledige weerslag van de opeisbaarheid van de overdrachttaks op de door de besturen verrichte aankopen, hebben hun invloed gehad op de uitgaven voor materieel en deze zijn na de jaren van langzaam stijging in vrij gevoelige mate toegenomen, doch ongetwijfeld niet in die mate die wordt weergegeven door het over de bedragen der beide jaren berekend percentage : nl. met ca 40 % ; de nieuwe classificatie moet hier iets mee te maken hebben. Dit geldt, zoals gezien werd, eveneens voor de transferts of « toelagen », zoals deze in de oude terminologie luidden, waar eveneens een sterke groei wordt waargenomen, met bijna 30 %. De rubrieken waar de meest belangrijke relatieve ontwikkelingen aan de dag treden zijn die, welke op economisch vlak overeenkomen met de subsidies aan de steenkolenmijnen en de landbouw en met de Rijkstoelagen aan de spoorwegen. Op sociaal gebied veroorzaakte de ziekte- en invaliditeitsverzekering in 1966 een stijging van de betalingen met 40 %. De overdrachten ten bate van de regionale en plaatselijke besturen namen snel toe, niet alleen tengevolge van de dotatie van het Fonds der Gemeenten doch ook van speciale fondsen voor bijzondere doeleinden zoals het dekken van bepaalde schulden, de compensatie van het uit de opeisbaarheid van de overdrachttaks voortvloeiend verlies (een half miljard frank in 1966), enz., zoals zal blijken uit de aan het onderzoek van hun financiële toestand gewijde afdeling. De voor de nationale opvoeding bestemde overdrachten vormen een aanzienlijk bedrag, dat elk jaar met verscheidene miljarden toeneemt, al was het maar als gevolg van de verhogingen van de bezoldigingen die er het leeuwenaandeel van uitmaken. In 1966 was de stijging enigszins sneller dan in 1965, om redenen die verband hielden met achterstallige betalingen uit vroegere dienstjaren. In feite is de stijging der overdrachten aan het onderwijs, ondanks de 3 miljard aan bijkomende uitgaven, niet veel sterker dan die van de gezamenlijke uitgaven op de gewone begroting.

Dit wordt bevestigd wanneer men de gezamenlijke gewone uitgaven voor elke begroting als zodanig nagaat, daar waar geen enkele methodologische wijziging een discontinuïteit in de reeksen teweegbrengt : de begrotingen van

Tewerkstelling en Arbeid en Landsverdediging geven een stijging te zien van minder dan 10 %, rond welk percentage de begrotingsstijgingen van Pensioenen. Rijksschuld en Openbare Werken schommelen. Sommige Departementen tonen een stijging der uitgaven die iets hoger ligt dan het gemiddelde 15,5 % ; dat zijn de departementen van Volksgezondheid, Nationale Opvoeding (een vijfde van alle Rijksuitgaven) en van Verkeerswezen. De departementen die in 1966 een vrij spectaculaire stijging van hun uitgaven te zien gaven zijn Landbouw en Economische Zaken (ca 40 %) die, beide tesamen, toch geen 10 miljard uitgaven en de departementen van Sociale Voorzorg en Binnenlandse Zaken (ca 30 %) : het betreft hier voornamelijk interne overdrachten aan de administraties. De voorgaande gegevens hadden betrekking op betalingen voor gewone uitgaven.

De conclusies waartoe men komt zijn niet anders wanneer men de stijging der uitgaven nagaat volgens de gewone statistieken over de uitvoering der begrotingen en die men, zoals in de tabel op blz. 212, onder gewone en buitengewone uitgaven groepeert. Het enige departement waar een gevoelig verschil wordt waargenomen is dat van Verkeerswezen waar de uitgaven aanzienlijk hoger komen te liggen (+ 35 %). Er moet echter aan herinnerd worden dat de uitvoering der buitegewone begrotingen een stijging met 20 % van 25 tot nagenoeg 30 miljard laat zien, terwijl t.o.v. 1965 de schatkist enigszins minder heeft betaald. Rekening houdend met de aflossing in 1965 van een gewaarborgde kortlopende Kongolese schuld tot een bedrag van 1,3 miljard, kan in feite gezegd worden dat de werkelijke buitengewone uitgaven over 1966 op ongeveer hetzelfde niveau liggen als die over 1965 en 1964. Dit is dus een gedeeltelijke weerspiegeling van de sinds eind 1963 aangevangen afremming van de programma's van openbare werken. In feite heeft zich veeleer bij de buitengewone uitgaven een substitutie voltrokken ten gunste van de uitgaven die als investeringsuitgaven kunnen worden beschouwd, waarbij deze met 17 % zijn toegenomen, met inbegrip van de door het Wegenfonds verrichte betalingen die, met 6 miljard, t.o.v. 1964 toch op hetzelfde niveau zijn gebleven.

Men weet dat het Wegenfonds in 1966 geen lening heeft uitgegeven. De Schatkist heeft het Fonds een voorschot van 6 miljard verstrekt, zoals dit trouwens in 1965 het geval was, tijdens welke jaar het Fonds er echter een behoorlijk gedeelte van had kunnen terugbetalen uit de door een lening ter beschikking gekomen kapitalen. Als men de uitgaven van het Wegenfonds beschouwt als Rijksuitgaven, is er geen verschil in de kaspositie, daar deze uitgaven gedurende de beide jaren gelijk bleven. Indien daarentegen, zoals dit in het algemeen het geval is, deze uitgaven niet tot de Rijksuitgaven worden gerekend, moet in 1966 voor het Rijk een aanzienlijk grotere netto-stijging van de kasuitgaven worden verwacht dan in 1965, hetgeen, als gevolg van de verrichtingen van het Wegenfonds een niet gering verschil teweegbrengt in de kassituatie over deze beide jaren (zie tabel, blz. 215).

Wanneer voor de berekening van de bruto-financieringsbehoeften van het Rijk rekening wordt gehouden met de uitgaven van parastatale instellingen die door uitgiften van indirecte schulden worden gefinancierd, met inbegrip van het Wegenfonds dus, komt de Nationale Bank tot een kastekort van 31,4 miljard in 1966 tegenover 36,6 miljard in 1965, in welk tekort het aandeel van het saldo

van de extra-budgettaire verrichtingen resp. 4,1 miljard en 7,8 miljard frank bedraagt en dat van het saldo der butgettaire operaties 28,8 miljard en 27,3 miljard frank, zoals in de klassieke berekening van het schatkisttekort. Gezien het feit dat de in de begrotingsuitgaven begrepen aflossing van de Rijksschuld nagenoeg dezelfde is gebleven als het jaar tevoren, nl. 14,3 tegenover 14,5 miljard, komen 's Rijks netto-financiëringsbehoeften uiteindelijk neer op 17,1 miljard in 1966 tegenover 22,1 miljard in 1965. Deze bedragen zijn uiteraard dezelfde als die van de stijgingen van de Rijksschuld, rekening gehouden met de verrichtingen met het I.M.F. en de aflossingen van de gewaarborgde Kongolese schuld.

De verandering in de verschillende componenten van de schuld geeft een aanwijzing inzake de manier waarop de Schatkist deze behoeften heeft kunnen dekken. Er blijkt onmiddellijk uit dat alle noodzakelijke middelen niet op de Belgische markt konden worden gevonden, ondanks de daling met 5 miljard van de vereiste som. In feite zijn de behoeften van het bedrijfsleven en van de particulieren zeer dringend gebleven terwijl de toevoer van liquide middelen uit de overschotten op de lopende rekening van de betalingsbalans verdween. Het beroep op de buitenlandse markten betrof een bedrag van 5 miljard terwijl in 1965 de buitenlandse schuld met eenzelfde bedrag kan worden verminderd. De situatie is echter lang niet wat zij in 1963 was toen voor een bedrag van 12,5 miljard op de buitenlandse markt beroep moest worden gedaan, d.w.z. méér dan de Belgische markt had kunnen leveren. Deze leverde in 1966 een bedrag van 12,2 miljard waarvan 2,1 miljard kortlopende leningen, hetgeen tamelijk weinig is. De Staatsverbintenissen op lange en halflange termijn op de binnenlandse markt stegen met 10,1 miljard.

Dit komt overeen met een stijging van de geconsolideerde schuld in Belgische franken met 9,1 miljard, stijging die voortvloeit uit het zeer hoge bedrag van 31,6 miljard aan bruto-uitgiften. Het bedrag van de aflossingen die vaststaan en waarmee de begroting soms geen rekening houdt en van de facultatieve aflossingen is thans dermate hoog dat meer dan driemaal het uiteindelijk verkregen bedrag aan leningen moest worden uitgegeven. De omvang van het brutoberoep op de markt dat hiervoor nodig is gaat met ernstige problemen gepaard en in de eerste helft van 1967 bevond men zich wederom in dezelfde situatie. Op de kwesties met betrekking tot de kapitaalsbehoeften en tot de weerslag van de schatkistpositie op de buitenlandse deviezenvoorraden en op de hoeveelheid liquide middelen zal in de aan de geld- en kapitaalmarkt gewijde hoofdstukken nader worden ingegaan.

★

★ ★

Uitvoering der begrotingen van 1956 tot 1966 per kalenderjaar

(miljoenen franken)

JAARTAL	Gewone begroting (a)					Buitengewone begroting			Algemeen totaal		
	Ontvangsten			Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (b)	Uitgaven (c)	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
	Fiscale	Niet fiscale	Totaal								
1956	82 232	6 705	88 937	83 561	+ 5 376	514	15 228	— 14 714	89 452	98 789	— 9 337
1957	89 306	6 983	96 289	92 064	+ 4 225	808	16 358	— 15 550	97 097	108 422	— 11 325
1958	87 847	11 757 (d)	99 604	106 716(d)	— 7 112	353	16 622	— 16 269	99 957 (d)	123 338 (d)	— 23 381
1959	94 338	7 673	102 011	110 592	— 8 581	3 423	24 370	— 20 947	105 434	134 962	— 29 528
1960	101 986	7 238	109 224	112 049	— 2 825	574	29 772	— 29 198	109 798	141 821	— 32 023
1961	111 944	8 469	120 413	129 368	— 8 955	713	14 497	— 13 784	121 126	143 865	— 22 739
1962	123 338	8 117	131 455	132 437	— 982	581	19 552	— 18 971	132 036	151 989	— 19 953
1963	131 064	9 039	140 103	144 096	— 3 993	580	22 994	— 22 414	140 683	167 090	— 26 407
1964	148 714	9 167	157 881	156 995	+ 885	394	24 388	— 23 994	158 275	181 383	— 23 109
1965	163 355	10 204	173 558	177 731	— 4 173	460	25 227	— 24 767	174 019	202 958	— 28 940
1966	190 453	10 263	200 716	204 978	— 4 262	669	30 632	— 29 963	201 385	235 610	— 34 225

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Inclusief de ontvangsten en uitgaven voortvloeiend uit de oorlog.
(b) Exclusief het provenu der geconsolideerde leningen.
(c) Inclusief de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord.
(d) Inclusief 4.202 miljoen frank uit de regularisatiegeschriften met het oog op de boeking van het Duitse aandeel in de stationeringskosten van het Belgisch leger.

Uitvoering der begrotingen van 1956 tot 1966 per dienstjaar

(miljoenen franken)

DIENSTJAAR (a)	Gewone begroting					Buitengewone begroting			Algemeen totaal		
	Ontvangsten			Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (c)	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
	Fiscale	Niet Fiscale (b)	Totaal								
1956	82 982	7 332	90 314	86 134	+ 4 180	487	10 472	— 9 985	90 801	96 606	— 5 805
1957	89 294	10 671	99 965	94 098	+ 5 867	793	17 667	—16 874	100 758	111 765	—11 007
1958	87 124	7 881	95 005	103 204	— 8 199	650	15 324	—14 674	95 655	118 528	—22 873
1959	95 039	7 226	102 265	110 462	— 8 197	3 127	24 831	—21 704	105 392	135 293	—29 901
1960	101 882	7 796	109 678	115 876	— 6 198	560	29 516	—28 956	110 238	145 392	—35 154
1961	112 386	7 973	120 359	124 865	— 4 506	721	16 818	—16 097	121 080	141 683	—20 603
1962	124 425	7 942	132 367	134 025	— 1 657	612	17 914	—17 303	132 979	151 939	—18 960
1963	132 613	9 035	141 648	148 002	— 6 354	567	22 209	—21 642	142 215	170 211	—27 996
1964	148 678	9 395	158 073	154 949	+ 3 124	403	23 941	—23 538	158 476	178 890	—20 414
1965	165 345	10 161	175 506	184 301	— 8 795	447	25 776	—25 329	175 954	210 007	—34 054
1966 (d)	190 761	10 465	201 226	199 013	+ 2 213	683	30 605	—29 922	201 909	229 618	—27 709
1966 (d, e) ...	179 428	9 350	188 778	192 944	— 4 166	643	33 910	—33 267	189 421	226 854	—37 433

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Stelsel van het dienstjaar.
(b) De ontvangsten voortvloeiende uit de oorlog inbegrepen.
(c) Met uitsluiting van het provenu der geconsolideerde leningen ; inbegrepen zijn de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden.
(d) Voorlopige resultaten op 31 maart 1967.
(e) Stelsel van het beheer. Dit stelsel van comptabiliteit, niet vergelijkbaar met dat van het dienstjaar, werd ingesteld door de wet van 28 juni 1963 (*Belgisch Staatsblad* van 31 juli 1963) en is in werking getreden op 1 januari 1967. Voor een commentaar van deze beschikkingen : zie Van de Voorde (A.). — De hervorming van de Rijkscomptabiliteit (*Documentatieblad, Ministerie van Financiën*, nr 2, februari 1966, blz. 5-33) en Frank (M.). — De nieuwe wet op de Rijkscomptabiliteit (*Documentatieblad, Ministerie van Financiën*, nr 1, januari 1967, blz. 5-25).
Voor de vereffening tussen de boeken van de twee stelsels zie [illegible] (*Belgisch Staatsblad* van 30 mei 1967, blz. 5483-5484).

Indeling van de budgettaire uitgaven per kalenderjaar

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Jaren vóór 1966			
	1962	1963	1964	1965
Gewone uitgaven :				
Rijksschuld	22 802	26 383	27 760	32 823
Pensioenen	18 969	19 845	21 448	23 202
Kwade posten en terugbetalingen	114	108	113	174
Personeel	26 199	29 277	32 664	36 543
Materieel	7 848	7 985	8 585	8 968
Toelagen	45 196	50 232	53 154	63 037
Werken	1 191	1 484	1 665	1 613
Andere gewone uitgaven	10 118	8 782	11 607	11 370
Totaal ...	**132 437**	**144 096**	**156 995**	**177 731**
Buitengewone uitgaven :				
Rijksschuld	—	1 302	—	2 020
Voorschotten	4 542	3 863	4 064	2 525
Deelnemingen	436	367	331	837
Nieuwe beleggingen	14 010	16 532	18 820	19 141
Herstel van het Openbaar Domein	333	307	356	378
Andere uitgaven	231	623	817	326
Totaal ...	**19 552**	**22 994**	**24 388**	**25 227**
Algemeen totaal ...	**151 989**	**167 090**	**181 383**	**202 958**

	Jaar 1966 (*a*)		
	Gewone uitgaven	Buitengewone uitgaven	Totaal
Vroegere rangschikking :			
Rijksschuld	34 266	418	34 684
Pensioenen	26 491	—	26 491
Lonen	988	—	988
Materieel	3 089	—	3 089
Toelagen	9 096	—	9 096
Andere	3 578	—	3 578
Buitengewone uitgaven	—	— 1 144	— 1 144
Economische rangschikking :			
Lonen	40 821	—	40 821
Goederen en diensten	9 432	—	9 432
Duurzaam materieel	666	4 221	4 887
Rente en verliezen	4 374	1 180	5 554
Inkomensoverdrachten	66 938	540	67 478
Vermogensoverdrachten	2 813	7 056	9 869
Investeringen	354	8 422	8 776
Voorschotten en deelnemingen	12	8 862	8 874
Diverse	2 059	1 078	3 137
Totaal ...	**204 977**	**30 633**	**235 610**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Voorlopige gegevens per einde maart 1967. Tijdens het jaar 1966 bestonden twee budgettaire indelingen : de nieuwe of « economische » rangschikking van de departementale begrotingen (exclusief Rijksschuld en Pensioenen) van het dienstjaar 1966 en de rangschikking per hoofdstuk voor de uitgaven van de dienstjaren 1965 en vroegere, alsook voor de begrotingen van de Rijksschuld en de Pensioenen voor 1966.

Budgettaire uitgaven per begroting

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1964 voor rekening van de dienstjaren 1963 en 1964	Uitgaven gedurende het jaar 1965 voor rekening van de dienstjaren 1964 en 1965	Uitgaven gedurende het jaar 1966 voor rekening van de dienstjaren 1965 en 1966	Verschil van 1965 op 1964	Verschil van 1966 op 1965
Begroting van de Rijksschuld	27 760	34 843	34 684	+ 7 083	— 159
Begroting van de Pensioenen	21 449	23 202	26 491	+ 1 753	+ 3 289
Begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt	10 276	10 806	13 413	+ 530	+ 2 607
Begroting van het Ministerie van Justitie	3 187	3 454	3 966	+ 267	+ 512
Begroting van het Ministerie van Verkeerswezen	14 386	15 510	20 981	+ 1 124	+ 5 471
Begroting van het Ministerie van Openbare Werken	11 592	13 611	15 301	+ 2 019	+ 1 690
Begroting van de Ministeries van Arbeid en Sociale Voorzorg	10 543	14 864	28 492	+ 4 321	+ 3 628
Begroting van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur	32 194	35 977	42 199	+ 3 783	+ 6 222
Begroting van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin	5 244	6 644	7 725	+ 1 400	+ 1 081
Begroting van de Rijkswacht	2 022	2 347	2 708	+ 325	+ 361
Begroting van het Ministerie van Financiën	6 850	6 697	10 542	— 153	+ 3 845
Begrotingen van de Ministeries van Economische Zaken en Energie en van Middenstand	4 140	4 521	6 487	+ 381	+ 1 966
Begroting van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Technische Bijstand	6 887	4 715	5 115	— 2 172	+ 400
Andere begrotingen	3 266	4 334	5 568	+ 1 068	+ 1 234
Totaal	**159 796**	**181 525**	**213 672**	**+ 21 729**	**+32 147**
Begroting van het Ministerie van Landsverdediging	21 587	21 433	21 938	— 154	+ 505
Algemeen totaal	**181 383**	**202 958**	**235 610**	**+ 21 575**	**+32 652**

Bron : Ministerie van Financiën.

Fiscale netto-ontvangsten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1960 (dienstjaar 1959-dienstjaar 1960)	1961 (dienstjaar 1960-dienstjaar 1961)	1962 (dienstjaar 1961-dienstjaar 1962)	1963 (dienstjaar 1962-dienstjaar 1963)	1964 (dienstjaar 1963-dienstjaar 1964)	1965 (dienstjaar 1964-dienstjaar 1965)	1966 (dienstjaar 1965-dienstjaar 1966)
Directe belastingen :							
Onroerende voorheffing				644	1 046	961	923
Roerende voorheffing				3 738	5 302	6 485	7 062
Bedrijfsvoorheffing				19 004	25 918	29 866	34 173
Vervroegde stortingen				9 352	13 134	15 058	16 709
Personenbelasting					1 820	6 527	8 571
Belasting der aandelenvennootschappen				64	1 454	2 418	2 508
Grondbelasting	438	498	578	340	11		
Mobiliënbelasting	4 067	4 341	4 389	936	327		
Bedrijfsbelasting	27 427	28 295	33 232	10 914	3 710	535	156
Aanvullende personele belast.	4 043	4 548	5 848	3 646	1 882		
Nationale crisisbelasting ...	2 171	2 393	1 868	244	51		
Verkeersbelasting	2 700	2 928	3 149	3 270	3 572	3 922	4 193
Sommen verkregen op afgesloten dienstjaren	178	– 433	186	69	1 575	981	2 234
Diversen	533	925	1 059	577	669	885	1 090
Totaal ...	**41 557**	**43 495**	**50 310**	**52 799**	**60 470**	**67 638**	**77 619**
Douanen en accijnzen :							
Douanerechten.....	6 006	6 453	6 602	7 025	8 345	8 335	8 231
Accijnsrechten	14 907	16 245	16 743	17 475	18 660	20 411	24 491
Verbruikstaks	775	784	878	1 008	923	1 034	1 216
Diversen	304	284	305	245	281	300	241
Totaal ...	**21 992**	**23 766**	**24 529**	**25 753**	**28 209**	**30 080**	**34 179**
Registratie :							
Registratierechten	4 024	4 420	4 251	4 718	6 004	6 419	6 767
Zegel en met het Zegel gelijkgestelde taksen	32 022	37 262	41 428	44 818	50 846	55 753	67 902
Diversen	2 391	3 000	2 821	2 976	3 186	3 465	3 984
Totaal ...	**38 437**	**44 682**	**48 499**	**52 512**	**60 035**	**65 637**	**78 653**
Algemeen totaal ...	**101 986**	**111 943**	**123 338**	**131 064**	**148 714**	**163 355**	**190 451**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Per kalenderjaar, zonder onderscheid van dienstjaar, exclusief de provinciale en gemeentelijke opcentimes, alsmede de aan de Koloniale Schatkist toegekende bedragen.

Ontvangsten voortkomende uit accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Accijnsrechten :							
Bier	1 325	1 396	1 346	1 411	1 490	1 542	1 524
Gedistilleerde dranken	672	679	768	874	816	935	963
Minerale oliën	7 687	8 794	9 070	9 472	10 263	11 224	14 897
Glucose en andere niet-kristalliseerbare suiker	7	8	9	2	—	—	—
Suiker en raffinagestroop	174	181	190	193	195	195	195
Mineraalwater	293	326	323	361	408	417	580
Tabak	4 248	4 323	4 515	4 567	4 867	5 314	5 676
Gegiste mousserende dranken	34	33	35	37	43	54	53
Gegiste fruitdrank	466	504	488	557	578	710	562
Bijzondere verbruikstaks :							
Alcohol en brandewijn	775	784	878	1 008	923	1 034	1 215
Totaal	**15 682**	**17 029**	**17 621**	**18 482**	**19 583**	**21 425**	**25 665**
Openingstaks	64	75	72	56	57	59	69

Bron : Ministerie van Financiën.

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen
(miljoenen franken)

MAAND	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Januari	2 344	2 638	3 266	3 311	3 918	4 130	4 915
Februari	2 443	2 665	3 122	3 141	4 025	4 285	4 971
Maart	2 812	3 251	3 596	3 589	4 414	4 737	6 069
April	2 649	2 779	3 355	3 555	4 503	4 655	5 439
Mei	2 628	3 041	3 423	3 873	4 082	4 470	5 635
Juni	2 664	3 219	3 403	3 690	4 245	4 528	5 826
Juli	2 496	3 060	3 304	3 570	4 170	4 265	5 204
Augustus	2 597	3 155	3 308	3 835	3 836	4 021	5 388
September	2 997	3 251	3 490	3 970	4 389	4 916	6 165
Oktober	2 827	3 447	3 751	4 167	4 424	4 858	5 982
November	2 779	3 351	3 642	3 867	4 240	5 115	5 957
December	2 786	3 405	3 767	4 251	4 601	5 773	6 351
Totaal	**32 022**	**37 262**	**41 427**	**44 819**	**50 847**	**55 753**	**67 902**

Bron : Ministerie van Financiën.

Niet-fiscale gewone ontvangsten per kalenderjaar

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1963	1964	1965	1966
1. *Eigenlijke niet-fiscale ontvangsten* :				
Hoofdstuk I. Taksen, tolgelden en cijnzen	5 281	5 807	6 241	6 750
Hoofdstuk II. Patrimonium-, bedrijfs- en financiële inkomsten	1 558	1 459	1 770	1 771
Hoofdstuk III. Terugbetalingen	991	1 152	1 259	1 420
Hoofdstuk IV. Diverse opbrengsten	994	679	830	260
Totaal	**8 824**	**9 097**	**10 101**	**10 201**
2. *Ontvangsten voortvloeiend uit de oorlog*	**215**	**70**	**103**	**62**
Algemeen totaal	**9 039**	**9 167**	**10 204**	**10 263**

Bron : Ministerie van Financiën.

Ontwikkeling van de Thesaurietoestand (a)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1965		1966	
	Ingang	Uitgang	Ingang	Uitgang
Tekort van de budgettaire verrichtingen		28,8		27,3
Derdenfondsen		0,8	3,1	
Andere Thesaurieverrichtingen		1,7		6,5
Incasso der rekenplichtigen	0,6			0,1
	0,6	**31,3**	**3,1**	**33,9**
Financiering				
Opbrengst van de geconsolideerde leningen	22,2		21,0	
Binnenlandse vlottende schuld :				
Nationale Bank		0,8	0,5	
Belgische banken	5,8		3,4	
Parastatale instellingen	4,4			3,2
Postrekeningen	0,2		3,1	
Andere certificaten	0,2		0,4	
Certificaten op half-lange termijn op de markt				
Buitenlandse vlottende schuld		1,2	5,6	
Totaal	**33,3**	**33,3**	**37,1**	**37,1**

Bron : Ministerie van Financiën.

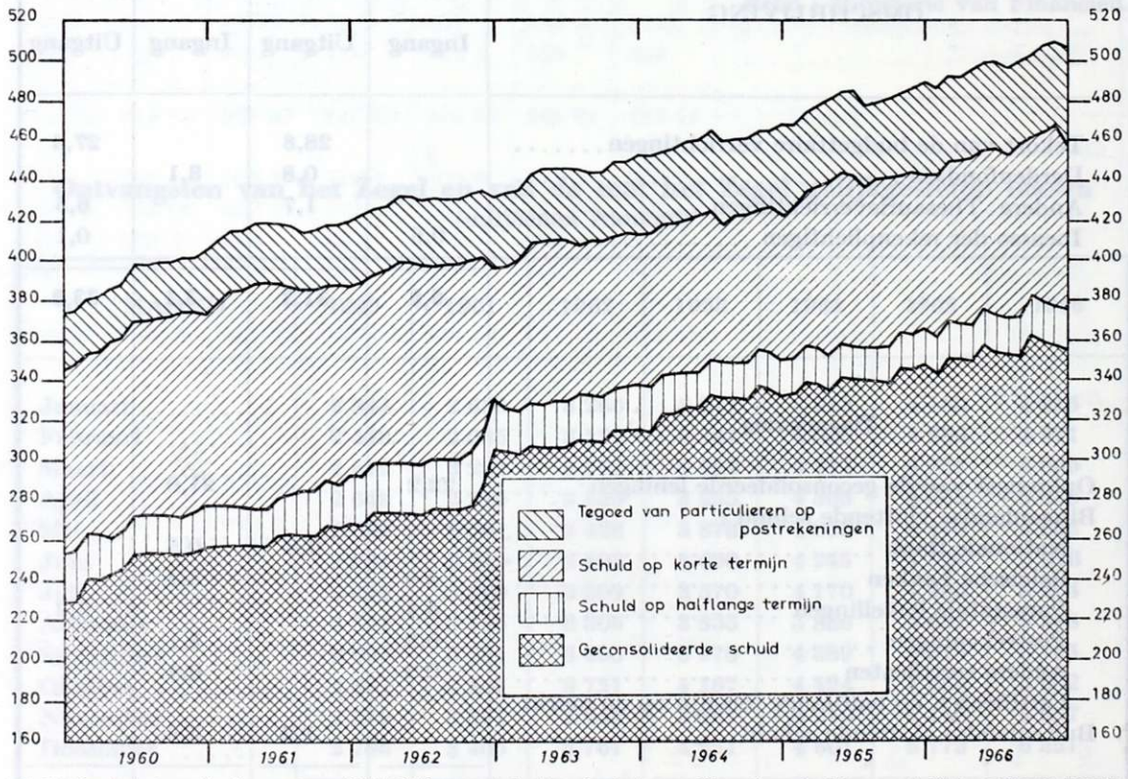
(a) De bedragen betreffende de Thesaurietoestand geven de werkelijke ontvangsten en uitgaven weer na uitschakeling van de louter boekhoudkundige bewegingen.

Rijksschuld (a)

Toestand einde jaar
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Schuld in Belgische franken : .	**362,4**	**384,6**	**398,1**	**412,5**	**437,7**	**452,3**
Geconsolideerde schuld ...	241,3	277,6(b)	289,4	308,7	326,0	335,1
Schuld op halflange termijn	17,4	20,9	13,8	6,3	6,8	7,8
Schuld op korte termijn ..	70,9	50,0(b)	55,1	51,3	58,6	60,0
Particulier tegoed op postrekeningen	32,8	36,1	39,8	46,2	46,3	49,4
Schuld in buitenlandse munten:	**48,6**	**38,6**	**48,0**	**49,6**	**46,9**	**51,2**
Geconsolideerde schuld ...	20,3	21,0	19,9	18,6	17,1	15,8
Schuld op halflange termijn	6,3	4,8	9,5	12,1	11,4	12,2
Schuld op korte termijn .	22,0	12,8	18,6	18,9	18,4	23,2
Totaal ...	**411,0**	**423,2**	**446,1**	**462,1**	**484,6**	**503,5**
Gewaarborgde Kongolese schuld (c) :	**9,3**	**8,7**	**7,6**	**6,4**	**4,4**	**3,9**
Algemeen totaal ...	**420,3**	**431,9**	**453,7**	**468,5**	**489,0**	**507,4**

Toestand einde maand
(miljarden franken)

(a) Exclusief de uit de oorlog 1914-1918 voortvloeiende intergeallieerde schuld, groot 21,1 miljard frank op 31 december 1965.

(b) In december 1962, werden schatkistcertificaten van de A-tranche, aangehouden door de banken, voor een bedrag van 19,8 miljard, omgezet in niet-verhandelbare effecten van een nieuwe geconsolideerde lening. De schuld op korte termijn is verminderd en de geconsolideerde schuld verhoogd met dit bedrag.

(c) Het gaat hier uitsluitend om leningen overgenomen door België krachtens de Belgisch-Kongolese overeenkomst van 5 februari 1965 goedgekeurd door de wet van 23 april 1965 (*Belgisch Staatsblad* van 27 mei 1965).

Bron : Ministerie van Financiën.

Verloop van de Rijksschuld

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Geconsolideerde schuld.....	+ *20,9*	+ *11,6*	+ *36,8* (c)	+ *10,7*	+ *18,0*	+ *15,6*	+ *7,8*
w.o. : directe in Belgische franken..	+ 20,8	+ 5,7	+ 34,2 (c)	+ 10,0	+ 15,3	+ 16,7	+ 12,0
directe in buitenlandse munten	— 0,3	+ 1,5	+ 0,6	— 1,0	— 1,2	— 1,5	— 1,3
indirecte in Belgische franken	— 0,4	+ 4,6	+ 2,0	+ 1,8	+ 4,0	+ 0,6	— 2,9
indirecte in buitenlandse munten	+ 0,8	— 0,2	—	—	—	—	—
Vlottende schuld (a) zonder het I.M.F. (b)	+ *1,7*	+ *6,8*	— *25,9* (c)	+ *12,4*	— *1,8*	+ *8,4*	+ *9,9*
Totaal ...	+ 22,6	+ 18,4	+ 10,9	+ 23,2	+ 16,2	+ 24,1	+ 17,7
Gewaarborgde Kongolese schuld...	+ *9,8*	— *0,5*	— *0,6*	— *1,1*	— *1,2*	— *2,0*	— *0,5*
Totaal ...	+ 32,4	+ 17,9	+ 10,3	+ 22,1	+ 15,0	+ 22,1	+ 17,2
Verrichtingen met het I.M.F. (b)...	—	— *3,6*	+ *1,3*	— *0,3*	— *0,1*	— *1,6*	+ *1,2*
Algemeen totaal ...	+ 32,4	+ 14,3	+ 11,6	+ 21,8	+ 14,9	+ 20,5	+ 18,4

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Schuld op korte en halflange termijn.

(b) Sedert de overeenkomst van 14 oktober 1959 tussen de Staatsthesaurie en de Nationale Bank van België zorgt deze laatstgenoemde instelling voor de terugbetaling van de Schatkistcertificaten in het bezit van het I.M.F. bij eventuele tegeldemaking door dit Fonds. In dit geval wordt de Nationale Bank schuldeiser van het I.M.F. voor het gestort bedrag. Uit een tegeldemaking door het I.M.F. van schatkistcertificaten volgt dus een vermindering van de overheidsschuld zonder uitgaven van geldmiddelen. In het tegengesteld geval, dit is bij terugbetaling door het I.M.F., boekt de Thesaurie ook geen ontvangsten; dit bedrag wordt aangerekend als vermindering van de schuldvordering van de N.B.B. op het I.M.F.
De laatstgenoemde instelling ontvangt nieuwe certificaten; de overheidsschuld neemt dus toe zonder ontvangsten van geldmiddelen voor de Thesaurie.
Uit dit alles blijkt dat de verrichtingen van het I.M.F. de Thesaurie onberoerd laten en de overheidsschuld een juist beeld geeft van de thesaurietoestand. De transacties met het I.M.F. dienen bijgevolg niet worden opgenomen in de statistische gegevens.
Er dient te worden opgemerkt dat dezelfde verrichtingen zouden plaats hebben binnen het raam van de werking van het akkoord van Parijs (General Arrangements to Borrow).

(c) In december 1962, werden schatkistcertificaten van de A-tranche, aangehouden door de banken, voor een bedrag van 19,8 miljard, omgezet in niet-verhandelbare effecten van een nieuwe geconsolideerde lening. De schuld op korte termijn in Belgische franken is verminderd en de geconsolideerde schuld verhoogd met dit bedrag.

AFDELING II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIEN

In de financiële toestand der regionale en plaatselijke besturen is sinds één of twee jaar geen wezenlijke verandering opgetreden. De situatie blijft gekenmerkt door een tamelijk constant en betrekkelijk onaanzienlijk tekort, indien men een uitzondering maakt voor de rekeningen der vier grote steden. Uitgaven zowel als ontvangsten nemen enigszins toe, en stijgen in 1966, volgens de oorspronkelijke begrotingen, met 12,5 à 13 %. De investeringen der provinciale en gemeentelijke sectoren worden voor dit jaar op ca. 19 miljard geraamd tegenover 14 miljard de twee voorgaande jaren. Dit werd gedeeltelijk mogelijk gemaakt door de toeneming der financiële middelen waarover het Gemeentekrediet beschikt. De schuldenlast van de plaatselijke besturen stijgt snel en bedraagt thans bij deze instelling 88 miljard frank ofwel 79 miljard met uitsluiting van de vlottende schuld.

Volgens de oorspronkelijke begrotingen van de gezamenlijke Belgische gemeenten zou het dienstjaar 1966, met inbegrip van de uit de vorige dienstjaren overgebrachte saldi, worden afgesloten met een netto-tekort van 5 miljard tegenover 4 miljard over 1965. Deze verslechtering vloeit voornamelijk voort uit de vroegere tekorten want, wanneer men slechts de rekeningen van het eigenlijk dienstjaar beschouwt, zouden de begrotingen voor 1966 voor het vierde achtereenvolgende jaar een netto-tekort van ca. 2,4 miljard moeten tonen. Men weet echter dat, traditiegetrouw, de werkelijke toestand zoals deze blijkt uit de definitieve rekeningen veel minder ongunstig is dan de situatie die wordt weergegeven door de gestemde en goedgekeurde begrotingen, maar de vergelijking tussen deze begrotingen maakt het mogelijk de actuele evolutie veel verder te beoordelen dan het geval is met genoemde rekeningen. Bovendien hield het Gemeentekrediet aan het eind van het jaar een enquête over de budgettaire toestand van elke gemeente, waaruit eveneens blijkt dat de algehele financiële situatie in 1966 t.o.v. de voorgaande jaren niet gewijzigd is, met uitzondering van de toestand in de vier grote steden, waar het tekort met meer dan de helft van het cijfer over 1965 tot 1,5 miljard zou stijgen.

Het tekort van de gemeenten schijnt sedert enkele jaren binnen betrekkelijk nauwe grenzen beperkt te zijn gebleven, maar de verrichtingen van de gewone dienst, zowel wat de uitgaven als wat de ontvangsten betreft, stegen sinds 1964 in een versneld tempo. Nadat de stijging der uitgaven tijdens de jaren 1961-1962 gemiddeld tussen 5 en 6,5 % schommelde en minder nog gedurende de jaren daarvoor, steeg het stijgingstempo der uitgaven van de eigenlijke dienstjaren, volgens de gestemde en goedgekeurde begrotingen, achtereenvolgens tot 10 % gemiddeld voor de jaren 1964 en 1965 en tot 12 % voor 1966. Dit betekent een stijging met 35 % in 3 jaar, tegenover een stijging met 44 % tussen de oorspronkelijke begrotingen voor 1963 en 1966 voor de centrale overheid. Alle administratieve hoofdstukken stegen met een percentage dat schommelt tussen 30 en 40 %, met uitzondering van het hoofdstuk « Bedrijven » (minder dan 20 %), « Openbare Onderstand » (55 %) en « Pensioenen » (45 %). De uit de schuld voortvloeiende lasten maakten in de begrotingen voor 1966 bijna 10 miljard uit en bijna een kwart van de gemeenteuitgaven voor het dienstjaar. Het blijkt dus

dat de structuur der gemeenteuitgaven zich niet sterk wijzigt, afgezien van de stijging van de uitgaven voor openbare onderstand (hospitalen).

De lopende ontvangsten namen tijdens dezelfde periode iets sneller toe dan de uitgaven, nl. — en nog steeds volgens de begrotingen — met 38,5 % sinds 1963 en met 13,4 % van 1965 op 1966. Hoewel de door de Staat als verdelingsfondsen ter beschikking van de gemeenten geplaatste globale bedragen regelmatig zijn toegenomen en 11 miljard frank bedragen, zijn het toch de gemeentebelastingen zelf die het meest zijn gestegen. Tezamen vormen zij het grootste gedeelte der middelen waarmee de gemeenten hun lopende onkosten kunnen dekken, hoewel daaraan moet worden toegevoegd de inkomsten uit het gemeentelijk patrimonium en uit de regieën of ermee gelijkgestelde ondernemingen, die slechts langzaam stijgen.

In de overdrachten van de Staat aan de gemeenten zijn inbegrepen de bijdragen voor bijzondere doeleinden zoals het onderwijs (9 miljard aan kredieten in 1966 tegenover 8 miljard in 1965) of voor rentelasten (616 miljoen tegenover 483 miljoen) en vooral de bijdragen voor algemene doeleinden die, volgens de aangepaste begroting voor 1966, 12,1 miljard bedragen tegenover 10,6 miljard in 1965.

Deze uit de Staatsbegrotingen geputte gegevens tonen aan dat de nettoinkomens- en kapitaaloverdrachten in 1966 in totaal 23,5 miljard zouden hebben bedragen tegenover 20,4 miljard in 1965 en 18,3 miljard in 1963.

De totale dotatie van het Fonds der Gemeenten bedroeg in 1966 9,9 miljard, doch hierbij komen nog bijzondere fondsen en met name een som van 555 miljoen, tegenover 230 miljoen in 1965, als compensatie van de bijkomende last die de gemeenten te dragen hadden als gevolg van het feit dat zij niet langer zijn vrijgesteld van de overdrachtsbelasting. De laatste fase van de hervorming van het financieel statuut der gemeenten waarmee in 1963 een begin werd gemaakt, zal in 1967 zijn voltooid wanneer nl. de toelage van het Fonds der Gemeenten rechtstreeks zal zijn gekoppeld aan de ontvangsten van diverse rechtstreekse Rijksbelastingen, d.w.z. 16,139 % van de gedurende het voorlaatste dienstjaar geïnde belastingen in deze groep. Gezien de weerslag die de overgang op 1.1.1967 van het systeem van het dienstjaar naar dat van het beheer in de Rijksboekhouding op deze berekening kan hebben, zal een volledig normaal regime pas met ingang van 1969 bereikt zijn. Het is echter niet uitgesloten dat bepaalde soorten van buitengewone Rijkssteun nog noodzakelijk zullen zijn.

Gezegd kan worden dat in de toekomst, buiten de voor rechtstreekse dekking van specifieke uitgaven bestemde ontvangsten, zoals de Rijksbijdrage aan het onderwijs of aan bepaalde schuldenlasten, het grootste gedeelte der financiële middelen waarover de gemeenten zullen beschikken om hun lopende uitgaven te dekken, nauw verbonden zal zijn met de ontvangsten van 's Rijks directe belastingen, hetzij rechtstreeks, doch met een zekere vertraging, via de toelage van het Fonds der Gemeenten, hetzij onrechtstreeks, maar tegelijkertijd, via de diverse gemeentelijke opcentiemes. De opbrengst hiervan varieert met de omvang van het belastbaar bedrag maar het staat de gemeenten vrij in zekere mate de evolutie ervan te beïnvloeden door het toepassen van verschillende tarieven, die zij, binnen zekere grenzen, naar eigen goeddunken kunnen vaststellen.

Aldus hebben, voor de opcentiemen bij de onroerende voorheffing, meer dan 85 % der gemeenten in 1966 meer dan 600 centiemen geheven, terwijl dit in 1965 door ca. 55 % en in 1963 door minder dan 30 % der gemeenten geschiedde. De opbrengst van deze belasting was dan ook in de begrotingen voor 1966 op 7,2 miljard geraamd, tegenover 6,1 miljard in die voor 1965. In vergelijking daarmee, brengen de opcentiemen bij de belasting op natuurlijke personen nog slechts een betrekkelijk onbelangrijk bedrag op, nl. een bedrag dat voor 1966 op 1,2 miljard wordt geraamd, of meer dan tweemaal de werkelijke opbrengst van 1963.

De nijverheidsbelastingen brengen een nagenoeg gelijk bedrag op, doch zij stijgen in mindere mate, des te meer daar de opcentiemen bij de belasting op natuurlijke personen in 1967 op 6 % zullen mogen worden gebracht in plaats van het toegestane maximum van 5 % dat in 1966 reeds door 2 020 van de 2 586 Belgische gemeenten werd toegepast.

De onregelmatige wijze waarop de gelden bij de plaatselijke autoriteiten binnenkomen en in het bijzonder de vaak grote vertraging bij het innen van de opcentiemen, verplichten de plaatselijke besturen ertoe belangrijke kredietmogelijkheden te doen openen bij het Gemeentekrediet. Deze instelling opende aldus voor het dienstjaar 1966 een bedrag van 12,6 miljard aan kredieten, zonder de andere kaskredieten te rekenen die het bijvoorbeeld mogelijk maakten een grondpolitiek te financieren, bepaalde leningen te voorfinancieren of subsidies te disconteren. Het gemiddeld dagelijks debet-saldo der B-rekeningen van de openbare besturen bij het Gemeentekrediet bedroeg in 1966 bijna 5 miljard frank ; d.i. 20 % meer dan in 1965. Genoteerd moet worden dat de debetrenten over deze rekeningen van 4,25 % in 1965 tot 5 % in 1966 werden verhoogd.

In de plaats van de daartoe gemachtigde gemeenten verstrekte het Gemeentekrediet eveneens leningen aan de Commissies voor Openbare Onderstand om het tekort van de door haar beheerde ziekenhuizen te dekken. Deze overgangsmaatregel, waarmee tijdens de laatste jaren een bedrag van meer dan 800 miljoen gemoeid was, neemt met het diensjaar 1966 een einde. Met ingang van 1.1.1967 wordt nl. het bij de wet van 23.12.1963 bepaalde definitief financieringsstelsel voor de ziekenhuizen van kracht. Daarom verschaft het Gemeentekrediet trouwens momenteel kredietmogelijkheden aan de Commissies voor Openbare Onderstand om de kaspositie van hun ziekenhuizen te vergemakkelijken, zoals het dit ook doet voor de ondergeschikte besturen voor het tenuitvoerleggen van hun gewone begroting. Het is dan echter nogmaals voor het Gemeentekrediet een bankverrichting, en geen financiële operatie meer.

De financiële hoofdactiviteit van het Gemeentekrediet wordt gevormd door de leningen voor door de plaatselijke besturen verrichte investeringen. Met inbegrip van de zogenaamde « Staatsdeel »-leningen, bedroeg de som van de werkelijke ter beschikking van de leningnemers gestelde leningen in 1966 10 miljard tegenover 8,8 miljard in 1965 maar 10,9 miljard in 1964. De in de loop van het jaar nieuw aangegane verbintenissen bedroegen echter 11,4 miljard, hetgeen een record betekent, en de aan het eind van het jaar uitstaande verbintenissen beliepen 5,4 miljard tegenover 4,4 miljard aan het begin van het jaar. Bovendien moet gesignaleerd worden dat de hangende leningaanvragen, die eind 1965 5 miljard bedroegen, eind 1966 tot 6,5 miljard waren gestegen.

Al deze gegevens tonen dat de investeringen door de ondergeschikte besturen in 1966 aanzienlijk hoger lagen dan in 1965 en dat belangrijke werken binnen korte tijd zouden kunnen worden uitgevoerd. Dit wordt eveneens bevestigd door een onder de plaatselijke autoriteiten over hun investeringsplannen op korte termijn gehouden enquête, die een soortgelijk cijfer geeft als het jaar tevoren, nl. ca. 40 miljard frank. Zelfs indien dit bedrag niet te verwezenlijken en overdreven is, getuigt het toch van een grote behoefte aan uitrusting, met de realisatie waarvan in een vrij nabije toekomst een aanvang zal moeten worden gemaakt.

Het Gemeentekrediet raamt de in 1966 verwerkelijkte investeringen op 19 miljard, tegenover 14 miljard voor elk der twee voorgaande jaren. Dit belangrijk volume werken bevat niet alleen het door de reeds genoemde leningen gefinancierde gedeelte (10,0 tegenover 8,8 miljard) en de kapitaaltoelagen (1,7 miljard tegenover 1,6 miljard), doch eveneens het door de openbare leningen der grote steden gefinancierde gedeelte (2 tegenover 1 miljard), onderhandse leningen — in 1965 ten gunste van de intercommunale maatschappijen uitgewerkte nieuwe formule — (1,4 tegenover 0,6 miljard), voorschotten (0,6 tegenover 0,5 miljard) en diverse andere middelen zoals de verkoop van goederen uit het patrimonium enz. tot een bedrag van 1,5 tegenover 0,8 miljard in 1965. Dit vormt een totaal bedrag van 17 miljard waarbij nog kunnen worden gerekend de werken van de intercommunale voor de autosnelweg E3, nl. 2 miljard in 1966 tegenover 0,8 miljard in 1965. Gesignaleerd kan worden dat de voor 1967 geplande overeenkomstige werkzaamheden 5 miljard zouden kosten.

In de bestemming van deze uitgaven in 1966 vallen geen bijzondere tendensen te noteren : de wegenwerken — zonder rekening te houden met de E3-autosnelweg — namen weer in omvang toe na de daling in 1965 en vertegenwoordigen 3,4 miljard op het totaal van subsidiën en leningen van 11,6 miljard. Op dit totaal maken de waterleidingwerken slechts 1 miljard uit, maar gewezen moet worden op de door particuliere emissies gefinancierde werken van deze aard, waardoor het totaal op 2 miljard komt te liggen tegenover 1,6 miljard in 1965. Dezelfde redenering moet worden toegepast op het gas en de elektriciteit, waar de investeringen 1,1 miljard bedragen. De havenwerken namen nogmaals in omvang af, tenminste de door het Gemeentekrediet gefinancierde werken in deze sector. De aan de woningbouw bestede sommen stijgen in een tamelijk langzaam tempo. Dit is eveneens het geval met de werken en de uitgaven voor ziekenhuizen en scholen. De uitgaven ten behoeve van de economische expansie handhaafden zich op 800 miljoen zoals in 1965. Onder deze post vallen 300 miljoen frank voor het optrekken van gebouwen tegenover 200 miljoen voor het uitrusten van industrieterreinen en hetzelfde bedrag voor de aankoop van terreinen of gebouwen. In dit verband schat men de aankoop van gebouwen door de plaatselijke besturen, met uitsluiting van de eventueel door de opbrengst van openbare leningen gefinancierde onteigeningen, zoals in 1965 op een bedrag van 1,7 miljard.

Het door de gemeenten in 1966 op de kapitaalmarkt gedane bruto beroep had betrekking op een som van 4 miljard frank tegenover 2,9 miljard in 1965, waarbij nog kan worden gerekend, enerzijds, een bedrag van 3,5 tegenover 2,5 miljard in 1965 voor de Intercommunale van de E3-autosnelweg, en ander-

zijds, een bedrag van 2 tegenover 1,5 miljard in 1965 voor het Gemeentekrediet zelf, waarvan de netto langlopende schuld toch slechts met 0,2 miljard in één jaar steeg. Deze instelling heeft gelukkig gemakkelijker dan in de voorgaande jaren de voor haar actie noodzakelijke middelen kunnen vinden. Hoewel de stortingen op de depositoboekjes met 1,4 miljard tot 9,4 miljard stegen, waren het vooral de kasbons, waarvan de rentetarieven tijdens het dienstjaar tweemaal werden verhoogd, die de gunst van het publiek kenden met een recordstijging van 6,3 miljard tot bijna 57 miljard. Met inbegrip van de voor aflossing van vroegere leningen ontvangen fondsen, beschikte het Gemeentekrediet aldus over 11,5 miljard voor het verstrekken van investeringskredieten.

Tegenover deze verbetering van de financieringsmogelijkheden, besloot de Regering tijdens het dienstjaar de grens, die zij krachtens de in 1964 bepaalde politiek gesteld had aan de kredietexpansie (5 % 's jaars), hoger te stellen en zij verzachtte aldus de contingentering der plaatselijke investeringen. Het Gemeentekrediet heeft aldus bij een totale kredietvraag van 12,5 miljard voor 11,5 miljard aan deze vraag kunnen voldoen nadat het in 1965 en in 1964 slechts voor 8,5 en 9,5 miljard aan nieuwe kredieten had kunnen verstrekken, bij een kredietvraag voor deze laatste jaren van respectievelijk 10 en 13 miljard frank. Één en ander was bovendien slechts mogelijk door het verkopen van effekten die het Gemeentekrediet in portefeuille had en door een vermindering van de liquiditeitscoëfficiënt. Deze laatste steeg van een minimum van 50 % in 1964 tot 60 % in 1966, hetgeen aantoont dat het zeer hoge bedrag aan kredieten dat in 1966 werd verstrekt onder betere voorwaarden werd verstrekt dan tijdens de beide voorgaande jaren. Het toont eveneens hoe de evolutie in de spaarneiging en de spaarvormen beslissend blijft voor de overheidsinvesteringen, waarvan de door de regionale en plaatselijke autoriteiten verrichte investeringen een zeer belangrijk gedeelte vormen.

★

★ ★

Financiële verhouding van de Staat tot de lagere publiekrechtelijke lichamen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1963	1964	1965	1966 (a)
DEBET				
A. *Inkomensoverdrachten*	17 317	17 075	19 334	22 004
1. Onderwijsbijdragen	*7 012*	*6 728*	*8 007*	*8 998*
a) Lonen en pensioenen	(6 217)	(5 974)	(7 186)	(8 043)
b) Werkingskosten	(795)	(754)	(821)	(955)
2. Bijdragen voor interestlasten	*220*	*286*	*483*	*616*
3. Andere speciale bijdragen	*2 214*	*311*	*225*	*302*
4. Bijdragen met algemene doeleinden.	*7 871*	*9 750*	*10 619*	*12 088*
B. *Kapitaaloverdrachten*	997	1 080	1 109	1 622
1. Onderwijsgebouwen en -uitrusting .	*433*	*449*	*484*	*506*
2. Andere gebouwen en wegen	*305*	*376*	*348*	*686*
3. Andere overdrachten	*259*	*255*	*277*	*430*
Totaal ...	**18 314**	**18 155**	**20 443**	**23 626**
CREDIT				
A. *Inkomensoverdrachten*	37	14	30	34
B. *Kapitaaloverdrachten*	—	—	13	123
Totaal ...	**37**	**14**	**43**	**157**
Saldo ...	**18 277**	**18 141**	**20 400**	**23 469**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Raming der ontvangsten; voor de uitgaven, goedgekeurde kredieten (met inbegrip van de speciale wetten), verbeterd door het aanpassingsblad.

Provinciale begrotingen (a)

(miljoenen franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1965	1966	1965	1966	1965	1966
Antwerpen.....	555	647	612	674	— 57	— 27
Brabant	818	895	855	932	— 37	— 37
West-Vlaanderen .	225	258	264	270	— 39	— 12
Oost-Vlaanderen..	308	393	339	392	— 31	+ 1
Henegouwen	941	980	969	979	— 28	+ 1
Luik	765	850	824	868	— 59	— 18
Limburg.....	564	645	616	672	— 52	— 27
Luxemburg	82	103	95	107	— 13	— 4
Namen	195	234	195	234	—	—
Totaal ...	**4 453**	**5 005**	**4 769**	**5 128**	**— 316**	**— 123**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie van de Voogdij over Regionale en Lokale Besturen.

(a) Oorspronkelijke begrotingen.

Opbrengst van de provinciale belastingen volgens de begrotingen (a)

(miljoenen franken)

AARD DER BELASTINGEN	Dienstjaar						
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Opcentimes op de grondbelasting (op de onroerende voorheffing vanaf 1963)	685,6	767,8	797,5	853,5	955,9	990,5	1 157,4
Andere provinciale belastingen ...	439,6	454,0	487,2	513,4	564,7	562,8	574,6
Totaal ...	**1 125,2**	**1 221,8**	**1 284,7**	**1 366,9**	**1 520,6**	**1 533,3**	**1 732,0**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie van de Voogdij over Regionale en Lokale Besturen.

(a) Volgens de oorspronkelijke begrotingen

Verdeling van de provinciale uitgaven (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Administratie	143,6	156,9	169,5	180,7	212,0	273	247
Justitie-Eredienst ...	16,6	15,8	15,2	20,9	21,0	22	24
Schone kunsten.....	89,0	103,6	111,3	116,5	133,3	142	162
Openbaar onderwijs .	1 097,2	1 157,4	1 308,0	1 416,4	1 617,2	1758	1 757
Openbare onderstand.	142,0	195,1	206,6	171,0	174,5	183	190
Pensioenen.....	107,5	108,9	113,8	118,7	127,1	154	159
Schuld	567,4	604,6	649,8	675,9	712,0	780	927
Overdrachten	6,1	30,1	14,2	9,3	3,2	9	14
Volksgezondheid	189,5	198,0	280,2	301,9	322,9	351	416
Economie.....	66,3	68,5	83,8	94,5	97,9	101	119
Wegen en openbare werken	349,3	339,6	379,8	397,8	377,7	410	448
Bedrijven	301,3	304,9	319,4	376,0	440,5	539	602
Patrimonium	48,8	61,7	66,1	51,5	48,5	47	63
Totaal ...	**3 124,6**	**3 345,1**	**3 717,7**	**3 931,1**	**4 287,8**	**4 769**	**5 128**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie van de Voogdij over Regionale en Lokale Besturen.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

Gemeentelijke begrotingen en rekeningen (a)

(miljoenen franken)

DIENSTJAAR	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	Begroting (b)	Rekening (c)	Begroting (b)	Rekening (c)	Begroting (b)	Rekening (c)
1956	20 825	23 310	24 157	23 502	— 3 332	— 192
1957	21 660	24 681	25 339	25 595	— 3 679	— 914
1958	22 778	25 798	27 376	28 133	— 4 598	— 2 335
1959	24 516	25 736	30 681	29 089	— 6 165	— 3 353
1960	24 468	29 310	31 574	31 788	— 7 106	— 2 478
1961	25 685	29 063	33 539	32 390	— 7 854	— 3 327
1962	32 572	36 398	35 183	34 972	— 2 611	+ 1 426
1963	30 916	36 730	33 355	34 894	— 2 439	+ 1 836
1964	33 906	39 615	36 953	39 131	— 3 047	+ 484
1965	37 017	..	41 017	..	— 4 000	..
1966	41 759	..	46 738	..	— 4 979	..

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Algemene dienstjaren, het saldo van de vroegere dienstjaren inbegrepen waardoor de veranderlijke invloed, bijvoorbeeld de onregelmatige ontwikkeling van de jaren 1962 en 1963, verklaart wordt.

(b) Begrotingen gestemd door de Gemeenteraden en goedgekeurd door de Bestendige deputatie, inclusief beroepen, exclusief de wijzigingen tijdens het lopend dienstjaar.

(c) In ontvangsten, vastgestelde rechten; in uitgaven, vastleggingen.

Gemeentelijke begrotingen

Ontvangsten en uitgaven van de gewone dienst (a)

Algemene resultaten der verrichtingen van het eigenlijke dienstjaar verdeeld per provincie (b)

(miljoenen franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1965	1966	1965	1966	1965	1966
Antwerpen.....	7 376	8 375	8 041	9 113	— 665	— 738
Brabant	9 244	10 632	9 532	10 851	— 288	— 219
West-Vlaanderen .	2 535	2 855	2 628	2 975	— 93	— 120
Oost-Vlaanderen..	4 081	4 673	4 389	4 924	— 308	— 251
Henegouwen	4 079	4 573	4 324	4 828	— 245	— 255
Luik	4 705	5 183	5 182	5 654	— 477	— 471
Limburg.....	1 234	1 427	1 368	1 528	— 134	— 101
Luxemburg	693	765	818	893	— 125	— 128
Namen	1 116	1 189	1 169	1 277	— 53	— 88
Totaal ...	**35 065**	**39 672**	**37 451**	**42 043**	**— 2 386**	**— 2 371**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Begrotingen gestemd door de Gemeenteraden en goedgekeurd door de Bestendige deputatie, inclusief beroepen, exclusief de wijzigingen tijdens het lopend dienstjaar.
(b) Alle hoofdstukken samen, behalve hoofdstuk 1 « Saldo der vorige dienstjaren ».

Verdelingsfondsen ten voordele van de gemeenten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964 (a)	1965 (a)	1966 (a)
Fonds der Gemeenten	6 004	6 217	8 960	9 450	9 900
Gemeentefonds voor Openbare Onderstand	1 331	1 353	—	—	—
Fonds der vier grote steden	600	600	—	—	—
Speciale Fondsen.....	474 (b)	274	—	230(c)	555 (c)
Speciaal Fonds bedoeld bij art. 358 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.	341	440	462	518	531
Buitengewone hulp	—	—	—	300	175
Totaal ...	**8 750**	**8 884**	**9 422**	**10 498**	**11 161**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie van de Voogdij over Regionale en Lokale Besturen.

(a) Nieuw regime ingesteld door de wet van 16 maart 1964 betreffende het Fonds der Gemeenten.
(b) Inclusief een aanvullend bedrag van 194 miljoen voor het Fonds der Gemeenten en van 50 miljoen voor het Gemeentefonds voor Openbare Onderstand.
(c) Bedrag verleend als compensatie voor de afschaffing van de fiscale vrijstelling in toepassing van de wet van 22 maart 1965 (*Belgisch Staatsblad* van 14 april 1965), tot wijziging van het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen.

Gemeentelijke opcentimes op de onroerende voorheffing (a)

OPCENTIMES (b)	Aantal gemeenten							
	1959	1960	1961	1962(c)	1963	1964	1965	1966
0 tot 199	24	14	12	76	75	58	48	38
200 tot 299	5	5	3	88	78	72	56	35
300 tot 399	194	125	98	220	158	116	63	31
400 tot 499	166	84	57	584	409	314	162	64
500 tot 599	492	196	108	1 138	1 204	1 119	808	169
600 tot 799	359	212	119	466	586	798	997	1 177
800 tot 999	1 232	1 625	1 655	75	132	161	358	677
1 000 en meer	191	402	611	16	21	25	94	395
Totaal ...	**2 663**	**2 663**	**2 663**	**2 663**	**2 663**	**2 663**	**2 586**	**2 586**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie van de Voogdij over Regionale en Lokale Besturen.

(a) Voor de jaren vóór 1963 grondbelasting.
(b) Voor de jaren vóór 1964 : van 0 tot 200; van 201 tot 300; van 301 tot 400; van 401 tot 500, enz...
(c) Na de kadastrale herwaardering.

Leningen en toelagen aan de gewestelijke en lokale besturen

(miljoenen franken)

JAARTAL	Leningen toegestaan door het Gemeentekrediet van België		Toelagen van de Staat	Totaal
	Gewone leningen	Leningen « Staats-aandeel » (a)		
1958	3 594	—	2 196	5 790
1959	5 640	—	2 760	8 400
1960	4 560	290	2 307	7 157
1961	6 182	1 262	1 858	9 302
1962	6 530	1 363	1 322	9 215
1963	7 481	1 517	1 351	10 349
1964	8 768	2 138	1 397	12 303
1965	6 844	1 943	1 568	10 355
1966	8 025	1 925	1 692	11 642

Bron : Gemeentekrediet van België.

(a) Leningen waarvan de financiële last door de Staat moet worden gedragen in toepassing van het koninklijk besluit van 22 oktober 1959 (*Belgisch Staatsblad* van 7 november 1959)

Gemeentelijke begrotingen

Uitgaven van de gewone dienst (a)

Algemene resultaten per administratief hoofdstuk

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Vorige dienstjaren	4 569	5 495	6 144	6 019	2 406	3 004	3 566	4 695
Patrimonium	571	678	599	642	713	732	789	887
Administratie	1 958	2 021	2 113	2 195	2 267	2 511	2 903	3 089
Politie - Veiligheid - Brandweer	1 962	2 043	2 082	2 111	2 253	2 484	2 767	3 114
Bedrijven	2 359	2 349	2 465	2 578	2 649	2 786	2 884	3 146
Openbare onderstand	2 284	2 465	2 644	2 773	2 594	3 030	3 597	4 025
Openbare gezondheid	891	943	959	992	1 074	1 175	1 299	1 458
Wegen en openbare werken	2 416	2 548	2 563	2 723	2 834	3 060	3 309	3 703
Erediensten	125	134	139	157	162	192	202	231
Onderwijs	6 451	5 205 (b)	5 396	5 605	5 934	6 543	7 075	7 756
Schone kunsten	521	537	556	599	634	687	748	829
Pensioenen	2 020	2 123	2 182	2 361	2 485	2 739	3 165	3 610
Schuld	4 199	4 674	5 382	6 047	7 025	7 665	8 295	9 723
Overdrachten	355	359	315	381	325	345	418	472
Totaal	**30 681**	**31 574**	**33 539**	**35 183**	**33 355**	**36 953**	**41 017**	**46 738**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Begrotingen gestemd door de Gemeenteraden en goedgekeurd door de Bestendige deputatie, inclusief beroepen, exclusief de wijzigingen tijdens het lopend dienstjaar.

(b) De vermindering der uitgaven voor openbaar onderwijs vloeit voort uit de toepassing van het schoolpact (wet van 29 mei 1959, *Belgisch Staatsblad* van 19 juni 1959).

HOOFDSTUK III

GELD EN KREDIET

AFDELING I.
GELDHOEVEELHEID EN GELDMARKT

De in 1965 aan de dag getreden neiging tot stabilisatie van de economische bedrijvigheid werd in de loop van 1966 nog duidelijker. Volgend op een bijzonderlange periode van expansie, kwam zij tot uiting in de monetaire sfeer. Deze werd gekenmerkt door de invloed van twee factoren die reeds in 1965 waren opgetreden, nl. het binnenlands conjunctuurbeleid en de ontwikkeling van de handelsverrichtingen met het buitenland, doch eveneens door het feit dat de betalingsbalans in plaats van een voordelig, een nadelig saldo te zien gaf.

De geldexpansie die zich ononderbroken tot in 1965, ja zelfs tot in de eerste maanden van 1966 had voortgezet, kende een vertraging. Deze betrekkelijke vervlakking ging trouwens parallel met de in het bedrijfsleven zichtbare conjuncturele tendenzen. Het geld en de quasi-monetaire liquiditeiten zijn met 8,5 % tot 34 miljard toegenomen, tegenover een stijging met 8,9 % in 1965.

Het minder snel creëren van liquiditeiten, gekoppeld aan de in de conjunctuur opgetreden vertraging, de afgenomen neiging tot verbruik en de omslag van het saldo op de handelsbalans, ging gepaard met een snellere omloop der bankdeposito's op zicht, die op 2,67 kwam te liggen tegenover 2,48 een jaar tevoren. De snelheid waarmee het bij de Post- en girodienst berustende geld circuleerde, steeg met 5,1 %. Deze versnelling is waarschijnlijk het gevolg van het feit dat de ondernemingen en de particulieren ertoe gebracht werden het best mogelijke gebruik te maken van hun disponibiliteiten als gevolg van het beperkingsbeleid voor bankkredieten. De vertraging in het creëren van liquiditeiten bleef echter tijdens het vierde kwartaal niet voortduren. Bepaalde indices wijzen zelf op een zekere versnelling, waaraan het saldo over het laatste kwartaal van de betalingsbalans, dat scherp afsteekt bij het betrekkelijk hoog tekort in het derde kwartaal, niet vreemd is. Het tekort bedroeg 3,8 miljard frank in het derde kwartaal en slechts 0,7 miljard frank in het vierde.

De geldvoorraad alleen steeg met 21,2 miljard frank, tegenover 21,1 miljard in 1965. Hoewel deze stijging naar hoeveelheid nagenoeg gelijk is gebleven aan die van het voorgaande jaar, bedroeg het stijgingstempo 6,6 %, hetgeen lager lag dan in 1965. Dit is te wijten aan bepaalde factoren die ofwel hebben bijge-

dragen tot een inkrimping, ofwel tot een expansie, nl. het saldo op de betalingsbalans in het eerste geval, het creëren van geld ten behoeve van de overheid en de kredietverstrekking aan ondernemingen en particulieren in het tweede geval.

In deze stijging was het aandeel van het chartale geld minder aanzienlijk dan dat van het girale geld, dat eind december 1966 47,4 % uitmaakte van de totale geldvoorraad. Naar het schijnt vertoont het chartale geld dus de neiging belangrijker te worden dan het girale geld waardoor de Belgische monetaire structuur dichter komt te liggen bij die van de andere Euromarktlanden.

Eind december bedroeg de bankbiljettenomloop 175,3 miljard frank, dus slechts 2,9 % meer dan eind 1965, in welk jaar de stijging van de biljettenomloop 6,2 % bedroeg. Voor het eerst sinds zeer geruime tijd lag de stijging van het bedrag aan in omloop zijnde bankbiljetten lager dan de stijging van de prijzen. Dit verschijnsel vindt zijn verklaring in een nog minder gunstige toestand dan in 1965 van het zakenleven, als gevolg o.a. van een afgenomen neiging tot verbruik, die eveneens de stijging der quasi-monetaire liquiditeiten kan verklaren.

Deze zijn in enigszins mindere mate toegenomen dan in 1965, doch echter nog in veel aanzienlijker mate dan in 1964. De stijging bedroeg 15,6 %, tegen 16,5 % het jaar tevoren en 9,5 % in 1964.

De snellere groei van de quasi-monetaire liquiditeiten kwam tot stand door een toeneming van de termijndeposito's en van de spaarboekjes in Belgische franken, die met 11,6 miljard stegen. In tegenstelling echter tot wat in 1966 werd waargenomen, namen de deposito's in buitenlandse valuta met 1,3 miljard, dit is met 29,5 % toe tot een totaal bedrag van 5,7 miljard frank.

Het totaal bedrag der betalingsmiddelen ter beschikking van het bedrijfsleven nam in 1966 weliswaar toe, doch in mindere mate dan het voorgaande jaar. Dit kan aan diverse factoren worden toegeschreven : de kredietverstrekking aan ondernemingen en particulieren, de evolutie in de handelsverrichtingen van de B.L.E.U. met het buitenland en het creëren van geld ten behoeve van de overheid. In tegenstelling tot wat in 1965 het geval was, speelde deze laatste post een aanzienlijke rol en steeg tot 16,7 miljard tegenover 9,5 miljard het jaar tevoren.

De financieringsbehoeften van de Staat en van de andere overheden waren dermate aanzienlijk dat de binnenlandse niet-monetaire instellingen er niet in dezelfde mate als in 1965 aan hebben kunnen voldoen. Een beroep moest ondermeer worden gedaan op in het buitenland aangegane kortlopende leningen om deze behoeften te kunnen dekken en in het bijzonder gedurende het laatste kwartaal. Het uit deze ontwikkelingen voortvloeiend expansionistisch gevolg werd nog verscherpt door een teruglopen van de financiering buiten de monetaire organismen van commerciële vorderingen op het buitenland.

De netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank steeg met slechts 1,7 miljard nadat deze stijging in 1965 8 miljard bedroeg.

De goudvoorraad van de Nationale Bank ging met 1,7 miljard licht achteruit. Hij blijft echter hoger dan het geval was aan het begin van de na 1960 begonnen economische cyclus. Daar de verbintenissen op zicht stegen, daalde het dekkingspercentage enigszins van 44,9 % aan het eind van 1965 tot 42,7 %. Dit percentage blijft zeer bevredigend en ligt aanzienlijk hoger dan de wettelijke

minimumdekking van 33 1/3 %. Er moet echter niet uit het oog verloren worden dat krachtens de door België bij het Internationaal Monetair Fonds aangegane verplichtingen aan dit organisme een bedrag van 1,1 miljard in goud werd gestort als gevolg van de verhoging van het Belgische quotum (wet van 12 april 1966, gepubliceerd in het « Belgisch Staatsblad » van 5 mei 1966). De totale vorderingen van ons land op het I.M.F. bedragen 18,6 miljard frank, of 3 miljard meer dan aan het eind van het voorgaande jaar.

Daar de handelsbalans een tekort vertoonde en rekening houdend met de relatief geringe invloed van de financiering buiten de monetaire organismen van wissels op het buitenland en met de toeneming van de netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank, moet dus het netto buitenlands tegoed van de andere monetaire instellingen aanzienlijk zijn teruggelopen. De daling voor deze post bedraagt dan 7,3 miljard. Dit is het gevolg van de financiering van de schatkistbehoeften door particuliere banken, die deze financiering hebben kunnen verrichten door een grotere schuld tegenover het buitenland te aanvaarden.

De bankdeposito's stegen in 1966 aanzienlijk, hoewel in een minder hoog tempo dan in 1965. Zij bereikten het recordbedrag van 213,1 miljard, dit is een stijging met 12,5 %, tegen 15,1 % het jaar tevoren.

De toeneming van de bankdeposito's bedroeg 23,6 miljard. Zij was over het gehele jaar gespreid met een lichte seizoenvertraging in juni en juli. Deze tempodaling bij de bankdeposito's — hoewel bij alle categorieën deposito's waargenomen — was bijzonder gevoelig bij de termijndeposito's (meer dan één maand tot meer dan twee jaar) die met 5,2 miljard toenamen, hetgeen een stijgingspercentage van 14,2 % betekent — nadat deze zelfde deposito's in 1965 met 19,5 % waren gestegen — ondanks het feit dat zij vanaf de maand juli werden begunstigd door de verhoging van de rentetarieven.

De tegoeden op de depositoboekjes stegen met ongeveer hetzelfde bedrag als in 1965. Voor deze vorm van deposito bleef dus het stijgingstempo bevredigend hoewel het van 19,5 % tot 16,4 % in 1966 daalde.

Het aandeel der deposito's op zicht en op hoogstens één maand, daalde van 56,3 % aan het eind van het voorgaande jaar tot 54,3 % op 31 december 1966. Tijdens dezelfde periode stegen de termijndeposito's en het bedrag op de depositoboekjes van 43,7 % tot 45,7 % eind 1966.

Ondanks een neiging tot een minder snelle toeneming van de bankdeposito's, zagen de banken hun middelen stijgen, hetgeen hen in staat stelde aan de kredietvraag van de economie te voldoen.

Teneinde inflatoire spanningen te vermijden en rekening houdend met de stijging van het kredietvolume in 1965, verzocht de Nationale Bank in april de banken de kredietstijging voor 1966 te beperken tot 12 % van de aan het eind van 1965 uitstaande kredieten, waarbij voor het eerste halfjaar een plafond van 6 % moest worden inachtgenomen. Deze maatregel moest vooral betrekking hebben op transacties op het gebied van onroerende goederen, bouw, verkopen op afbetaling en persoonlijke leningen. De door de banken alleen aan ondernemingen en particulieren verstrekte uitstaande kredieten stegen in 1966 met 21,4 miljard frank tegenover 16,3 miljard het jaar tevoren. De bruto-expansie

van deze kredieten werd beïnvloed door een accidentele factor, nl. het feit dat 31 december 1966 op een zaterdag viel en dat ca. 4 miljard aan wissels die dag niet konden worden geïnd. Na uitschakeling van deze toevalligheidsfactor, daalt de bruto-stijging van de door de banken verleende kredieten tot 12,5 %. Rekening houdend met het feit dat sommige van deze kredieten, b.v. de kredieten die voor investeringen werden verleend, niet begrepen waren in de marge van 12 %, bedraagt de aan het expansievoorschrift onderworpen stijging slechts 10,9 %. Uit dit percentage komt dus wel degelijk een met de aanbevelingen van de N.B.B. overeenkomende poging tot beperking tot uiting. De Nationale Bank verhoogde trouwens haar disconto tot 5,25 % en in haar tarieven voor voorschotten op lopende rekening en leningen op schatkistcertificaten tot 5,75 %. Dit laatste rentetarief werd in oktober tot 6 % verhoogd.

Deze toeneming der aan ondernemingen en particulieren verstrekte kredieten wordt in een nagenoeg gelijke mate als in 1965 teruggevonden in de specifiek aan industriële, landbouw- en ambachtsinvesteringen gekoppelde kredieten.

De kredietstijging heeft zich niet gelijk over het gehele jaar 1966 gespreid. Nadat zij tijdens het eerste kwartaal gematigd van omvang was, steeg de expansie der uitstaande kredieten tijdens het 3e kwartaal op spectaculaire wijze, maar viel in het 4e kwartaal weer terug tot een met de door de N.B.B. aanbevolen politiek van beperking verenigbaar peil.

Opgemerkt moet worden dat het bedrag aan toegezegde maar nog niet opgevraagde kredieten aan het eind van het jaar zeer aanzienlijk was, welk feit spanningen op monetair vlak tot gevolg kan hebben. Het openen van kredieten door de banken geschiedde nochtans in een lager tempo dan in 1965. Er moet op gewezen worden dat de discontokredieten in een krachtig tempo toenamen, terwijl de stijging der voorschotten op rekening gevoelig minder werd. De onmogelijkheid deze categorie kredieten te herdisconteren is zeer waarschijnlijk de oorzaak van de waargenomen daling.

De in 1965 aan de dag getreden opwaartse richting van de rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkt zette zich in 1966 voort en deze tarieven zijn soms in aanzienlijke mate gestegen. De weinig gunstige ontwikkeling op de betalingsbalans, de kredietvraag door ondernemingen en particulieren, alsmede de behoeften van de Schatkist hebben de markt op sterke wijze beïnvloed.

Hoewel in begin 1966 een zekere ontspanning optrad in de gevraagde tarieven, was deze slechts van korte duur en maakte plaats voor een stijging van deze tarieven gedurende de rest van het jaar. De verhoging door de Nationale Bank van het disconto en van de voorschottarieven heeft deze opwaartse tendens nog versterkt. Aldus steeg de daggeldrente tot 4,57 % in juli en tot 4,40 % in oktober en november. De gemiddelde rente voor het gehele jaar steeg van 3,17 % in 1965 tot 3,88 % in 1966. Dit kan ongetwijfeld in verband worden gebracht met het feit dat de omzetten op de daggeldmarkt zijn teruggelopen. Deze afneming is voornamelijk toe te schrijven aan het tijdens het eerste halfjaar geleidelijk dalen van de door het Rentenfonds uitgeleende kapitalen. Dit fonds is netto-leningnemer geworden.

Het krapper en duurder worden van het daggeld bracht het Herdisconterings- en Waarborginstituut ertoe zijn tarieven te verhogen. Desondanks

bedroeg het daggemiddelde van de bedragen aan bij het H.W.I. geplaatste wissels in 1966 18 miljard, tegenover 13,5 miljard het jaar tevoren. In verband hiermede heeft het H.W.I. een bedrag van 5,5 miljard bij de Nationale Bank moeten herdisconteren terwijl het herdisconto in 1965 slechts 2,4 miljard frank bedroeg, hoewel het daggemiddelde van de omloop van de door het Instituut verkochte of beleende wissels van 8,5 miljard steeg tot 10,5 miljard in 1966.

Het H.W.I. kocht voor 52,6 miljard accepten, hetgeen 75 % van de totale omloop uitmaakt. Dit percentage toont sinds 1962 een neiging tot dalen. Dit is het gevolg van het feit dat, daar de banken sinds de in 1965 doorgevoerde wijziging van het coëfficiëntenstelsel over ruimere middelen kunnen beschikken, ertoe gebracht zijn zelf een groter deel van hun accepten te financieren.

De spanningen die in 1966 op de Belgische geld- en kapitaalmarkt heersten namen tegen het eind van het jaar in lichte mate af. De verandering in de tendens kwam in ons land echter minder snel tot uiting dan in het buitenland.

★
★ ★

Verloop van de geldhoeveelheid

Toestand einde maand
(miljarden franken)

MAAND	Chartaal geld			Giraal geld						Totale geldhoeveelheid	Veranderingen van de geldhoeveelheid per tijdspanne
					In handen van bedrijven en particulieren (b)						
	Biljetten en munten van de Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Chartale geldhoeveelheid (a)	In de handen van de Schatkist en de lagere publiekrechtelijke lichamen	Rekeningencourant bij de Nationale Bank van België (a)	Tegoeden op postrekening (a)	Direct opeisbare deposito's en op ten hoogste één maand bij de banken en parastatale instellingen (a)	Totaal	Girale geldhoeveelheid		
1958 December	5,5	117,4	120,3	7,2	0,9	24,0	57,5	82,0	89,2	209,5	+ 11,5
1959 December	5,6	118,3	121,3	7,6	0,5	25,8	61,1	87,4	95,0	216,3	+ 6,8
1960 December	5,8	124,1	126,8	7,3	0,5	26,9	58,7	86,3	93,6	220,4	+ 4,1
1961 December	6,0	129,1	132,2	10,0	0,7	27,9	66,7	95,2	105,2	237,4	+ 17,0
1962 December	6,2	138,5	141,7	10,6	0,6	30,4	71,3	102,2	112,8	254,5	+ 17,1
1963 December (c)	6,3	150,5	153,7	12,1	0,5	32,9	78,6	112,0	124,1	277,8	+ 23,3
1964 December	6,8	160,3	163,7	10,8	0,6	35,9	86,4	122,9	133,7	297,4	+ 19,6
1965 December	7,0	170,3	173,4	11,8	0,4	37,6	95,4	133,4	145,2	318,6	+ 21,2
1966 Januari	7,1	167,0	170,1	9,3	0,3	39,9	90,6	130,8	140,1	310,2	— 8,4
Februari	7,1	166,6	169,7	9,7	0,3	37,3	90,0	127,6	137,3	307,0	— 3,2
Maart	7,1	166,9	169,9	12,4	0,4	36,9	95,0	132,3	144,7	314,6	+ 7,6
April	7,1	169,6	173,1	12,6	0,3	40,2	93,6	134,1	146,7	319,8	+ 5,2
Mei	7,1	171,4	174,2	11,8	0,3	40,6	96,3	137,2	149,0	323,2	+ 3,4
Juni	7,1	174,8	177,7	12,0	0,3	41,0	98,4	139,6	151,6	329,3	+ 6,1
Juli	7,1	176,8	179,8	12,0	0,3	41,2	96,3	137,8	149,8	329,6	+ 0,3
Augustus	7,2	173,8	177,1	11,2	0,3	38,9	96,8	136,0	147,2	324,3	— 5,3
September	7,2	173,3	176,8	12,0	0,3	38,4	94,9	133,6	145,6	322,4	— 1,9
Oktober	7,2	172,9	176,0	11,5	0,4	40,7	95,4	136,5	148,0	324,0	+ 1,6
November	7,2	170,6	173,8	15,1	0,3	38,7	99,5	138,5	153,6	327,4	+ 3,4
December	7,2	175,3	178,7	14,9	0,5	41,5	104,1	146,1	161,0	339,7	+ 12,3

(a) Na aftrekking van de kassaldi der geldscheppende instellingen.
(b) Inclusief sommige administratieve parastatale instellingen.
(c) Nieuwe reeks vanaf juni 1963. Voor de verklaring van de verschillen tussen de nieuwe en de oude reeks, zie : « Geldscheppende instellingen. Herziening van

Bron : Nationale Bank van België.

Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Nationale Bank van België

Toestand einde maand
(miljarden franken)

MAAND	Goudvoorraad	Tegoed op het buitenland in convertibele geldsoorten	Netto-vorderingen op de Europese Betalingsunie	Vorderingen op de Europese Monetaire Overeenkomst	Andere netto-tegoeden of verplichtingen (a)	Totaal van de goud- en deviezen-reserves	Beweging van de goud- en deviezen reserves
1958 December	63,5	1,4	7,8	—	2,8	75,5	+ 17,2
1959 December	56,7	4,4	5,5	4,4	1,2	72,2	— 3,3
1960 December	58,5	12,6	3,5	4,4	1,6	80,6	+ 8,4
1961 December	62,4	20,4	0,4	8,0	1,5	92,7	+ 12,1
1962 December	68,2	12,8	0,3	6,7	3,0	91,0	— 1,7
1963 December	68,6	21,5	0,1	7,1	4,9	102,2	+ 11,2
1964 December	72,6	27,0	0,1	10,2(b)	4,9	114,8	+ 12,6
1965 December	77,9	21,9	—	15,6(c)	7,4	122,8	+ 8,0
1966 Januari	77,9	20,5	—	16,0 (c)	6,0	120,4	— 2,4
Februari	77,9	19,4	—	16,0 (c)	5,5	118,4	— 2,0
Maart	77,8	20,0	—	16,3 (c)	5,6	119,7	+ 1,3
April	77,8	19,9	—	17,2 (c)	7,6	122,5	+ 2,8
Mei	77,8	19,7	—	17,4 (c)	8,4	123,3	+ 0,8
Juni	77,8	19,7	—	17,4 (c)	8,1	123,0	— 0,3
Juli	76,6	21,6	—	18,5 (c)	8,9	125,6	+ 2,6
Augustus	76,5	21,4	—	18,6 (c)	6,8	123,3	— 2,3
September	76,3	20,0	—	18,6 (c)	6,9	121,8	— 1,5
Oktober	76,2	21,9	—	18,6 (c)	6,6	123,3	+ 1,5
November	76,2	21,6	—	18,6 (c)	6,9	123,3	—
December	76,2	21,4	—	18,6 (c)	8,3	124,5	+ 1,2

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Inclusief vanaf mei 1963, 1.500 miljoen Belgische frank «tegoeden op het buitenland in FB» bestaande uit certificaten met een looptijd van twee jaar van de Amerikaanse Schatkist, waarvan de waarde uitgedrukt is in Belgische franken.
(b) Inclusief 1.500 miljoen Belgische frank speciale Belgische Schatkistbons (wet van 4 januari 1963. Overeenkomst van 1 februari 1963).
(c) Inclusief 3.375 miljoen Belgische frank speciale Belgische Schatkistbons (wet van 4 januari 1963. Overeenkomst van 1 februari 1963).

Gezamenlijke balansen der

(miljarden

EINDE PERIODE	Geld-hoeveelheid	Quasi monetaire liquiditeiten			Totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi monetaire liquiditeiten	Goud- en netto-deviezenvoorraad
		In handen van de bedrijven en particulieren		In handen van de Schatkist		
		Deposito's in Belgische franken (a)	Deposito's in buitenlandse geldsoorten			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1960 Maart	212,5	36,1	4,8	0,5	**253,9**	72,8
Juni	219,9	33,5	5,8	0,3	**259,5**	74,5
September	214,2	33,7	8,0	0,3	**256,2**	67,2
December	220,4	34,7	7,2	0,2	**262,5**	74,8
1961 Maart	222,6	37,5	7,9	0,1	**268,1**	73,3
Juni	226,8	38,0	7,9	0,1	**272,8**	68,2
September	228,6	41,1	8,4	—	**278,1**	70,9
December	237,4	43,6	8,0	—	**289,0**	77,8
1962 Maart	236,3	47,5	8,2	0,1	**292,1**	84,6
Juni	245,0	47,9	7,9	—	**300,8**	82,4
September	246,7	50,4	8,0	—	**305,1**	80,9
December	254,5	48,5	7,4	—	**310,4**	80,5
1963 Maart	262,6	50,7	7,4	0,1	**320,8**	83,8
Juni	270,9	51,3	8,2	—	**330,5**	83,2
September	266,8	53,1	8,4	—	**328,3**	80,7
December	277,8	55,1	9,1	—	**342,0**	79,2
1964 Maart	273,3	58,3	10,1	—	**341,7**	78,3
Juni (b)	285,6	58,3	8,1	—	**352,0**	79,4
September	283,8	64,1	5,0	—	**352,9**	81,0
December	297,4	65,1	5,2	—	**367,7**	88,0
1965 Maart	292,9	70,6	4,5	—	**368,0**	87,0
Juni	309,5	71,1	5,1	—	**385,7**	92,4
September	306,4	74,8	3,9	—	**385,1**	90,4
December	318,6	77,4	4,4	—	**400,4**	94,8
1966 Maart	314,6	82,4	4,2	—	**401,2**	93,7
Juni	329,3	81,1	4,9	—	**415,3**	93,3
September	322,4	86,4	5,1	—	**413,9**	89,5
December	339,7	89,0	5,7	—	**434,4**	89,2

(a) Deze deposito's omvatten de termijndeposito's en de spaarboekjes.
(b) Nieuwe reeks. Voor de verklaring van de verschillen tussen de nieuwe en de oude reeks, zie : « Geldscheppende instellingen. Herziening van sommige statistische gegevens (hoofdstuk III) » *(Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* [Nationale Bank van België], XXXVIIIe jaargang, deel II, n[r] 8, september 1963, blz, 174-177).

ldcheppende instellingen

(miljarden frank)

Vorderingen op de overheid				Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren		Obligatieleningen van de depositobanken	Vorderingen en schulden tegenover niet geldscheppende financiële instellingen	Diversen
Vorderingen op de Staat	Nettovorderingen op het Rentenfonds	Vorderingen op de andere openbare besturen	Totaal	Gefinancierd door de geldscheppende instellingen	*Pro memorie* : gefinancierd door en buiten de geldscheppende instellingen			
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
133,6	2,0	4,3	**139,9**	48,5	*60,1*	— 6,9	+ 5,6	— 6,0
136,2	2,1	4,5	**142,8**	49,2	*61,2*	— 7,0	+ 5,6	— 5,6
142,7	3,9	3,7	**150,3**	48,8	*60,0*	— 7,2	+ 5,3	— 8,2
135,9	5,8	4,7	**146,4**	53,0	*65,4*	— 7,6	+ 4,9	— 9,0
143,6	4,0	4,2	**151,8**	51,4	*64,5*	— 7,9	+ 5,4	— 5,9
149,3	4,1	4,7	**158,1**	54,1	*67,3*	— 8,2	+ 6,1	— 5,5
154,3	3,4	4,2	**161,9**	54,6	*69,7*	— 8,4	+ 6,3	— 7,2
147,4	5,2	6,1	**158,7**	61,2	*75,2*	— 8,6	+ 6,8	— 6,9
147,3	3,2	5,6	**156,1**	61,7	*73,9*	— 9,1	+ 7,0	— 8,2
151,9	4,4	5,5	**161,8**	63,5	*77,8*	— 9,8	+ 8,9	— 6,0
154,8	5,8	6,6	**167,2**	66,8	*78,6*	— 10,4	+ 9,0	— 8,4
149,0	7,0	7,7	**163,7**	72,9	*86,7*	— 11,1	+ 10,1	— 5,7
159,8	7,2	6,0	**173,0**	74,5	*88,6*	— 11,1	+ 10,3	— 9,7
167,0	7,5	5,0	**179,5**	76,9	*88,6*	— 11,2	+ 10,0	— 7,9
165,8	6,9	5,1	**177,8**	79,9	*91,8*	— 11,3	+ 10,6	— 9,4
170,6	7,4	5,8	**183,8**	88,8	*99,9*	— 11,4	+ 11,5	— 9,9
174,0	7,0	4,8	**185,8**	88,4	*104,1*	— 11,2	+ 10,6	— 10,2
177,8	8,9	5,2	**191,9**	92,1	*107,5*	— 11,2	+ 10,1	— 10,2
175,9	7,8	5,0	**188,7**	94,4	*108,9*	— 11,3	+ 11,2	— 11,1
179,7	7,8	6,3	**193,8**	98,3	*111,6*	— 11,4	+ 11,0	— 12,0
178,7	6,8	7,3	**192,8**	98,5	*112,0*	— 11,3	+ 12,9	— 11,9
185,5	7,1	7,6	**200,2**	102,4	*116,6*	— 11,3	+ 12,1	— 10,1
189,0	4,2	7,0	**200,2**	106,9	*119,9*	— 11,3	+ 11,8	— 12,9
193,9	4,7	6,6	**205,2**	112,5	*127,9*	— 11,4	+ 12,6	— 13,3
191,3	7,2	8,3	**206,8**	114,0	*130,0*	— 11,5	+ 12,4	— 14,2
197,4	8,8	9,5	**215,7**	119,1	*134,2*	— 11,5	+ 13,4	— 14,7
195,6	5,1	10,5	**211,2**	125,2	*139,2*	— 11,7	+ 15,2	— 15,5
203,9	4,6	12,0	**220,5**	134,9	*149,3*	— 12,0	+ 15,7	— 13,9

Bron : Nationale Bank van België.

Oorzaken van de veranderinge

(miljarde

TIJDVAK	Geldhoeveelheid (1)	Quasi monetaire liquiditeiten (2)	Totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi monetaire liquiditeiten (3)	Transacties met het buitenland (lopend saldo + kapitaaltransacties van de bedrijven en particulieren) (4)	Kredieten verleend aan bedrijven en particuliere (5)
1961 1e kwartaal	+ 2,1	+ 3,3	+ 5,4	— 1,4	— 0,8
2e kwartaal	+ 4,1	+ 0,4	+ 4,5	— 0,6	+ 2,8
3e kwartaal	+ 1,7	+ 3,6	+ 5,3	+ 5,3	+ 2,4
4e kwartaal	+ 8,8	+ 1,8	+ 10,6	+ 4,6	+ 5,5
Totaal . . .	+ 16,7	+ 9,1	+ 25,8	+ 7,8	+ 9,9
1962 1e kwartaal	— 1,1	+ 4,2	+ 3,1	+ 5,0	— 1,3
2e kwartaal	+ 8,7	—	+ 8,7	+ 0,3	+ 3,9
3e kwartaal	+ 1,6	+ 2,6	+ 4,2	+ 1,7	+ 0,8
4e kwartaal	+ 7,9	— 2,5	+ 5,4	— 2,3	+ 8,1
Totaal . . .	+ 17,1	+ 4,3	+ 21,4	+ 4,7	+ 11,5
1963 1e kwartaal	+ 8,1	+ 2,2	+ 10,3	+ 3,3	+ 1,9
2e kwartaal	+ 10,6	+ 1,4	+ 12,0	— 0,1	+ 3,8
3e kwartaal	— 4,1	+ 1,9	— 2,2	— 2,0	+ 3,2
4e kwartaal	+ 11,0	+ 2,7	+ 13,7	— 2,6	+ 8,2
Totaal . . .	+ 25,6	+ 8,2	+ 33,8	— 1,4	+ 17,1
1964 1e kwartaal	— 4,5	+ 4,3	— 0,2	— 0,8	+ 4,2
2e kwartaal	+ 12,2	— 2,0	+ 10,2	— 0,6	+ 3,5
3e kwartaal	— 1,9	+ 2,7	+ 1,0	+ 2,1	+ 1,4
4e kwartaal	+ 13,6	+ 1,1	+ 14,7	+ 6,3	+ 3,4
Totaal . . .	+ 19,6	+ 6,1	+ 25,7	+ 7,0	+ 12,5
1965 1e kwartaal	— 4,5	+ 4,8	+ 0,3	+ 4,7	+ 0,4
2e kwartaal	+ 16,5	+ 1,2	+ 17,7	+ 3,9	+ 4,6
3e kwartaal	— 3,1	+ 2,5	— 0,6	+ 0,9	+ 3,2
4e kwartaal	+ 12,2	+ 3,1	+ 15,3	+ 3,7	+ 8,1
Totaal . . .	+ 21,1	+11,6	+ 32,7	+13,2	+ 16,3
1966 1e kwartaal	— 4,0	+ 4,8	+ 0,8	— 0,3	+ 2,1
2e kwartaal	+ 14,8	— 0,6	+ 14,2	...	+ 4,2
3e kwartaal	— 6,9	+ 5,5	— 1,4	— 2,8	+ 5,0
4e kwartaal	+ 17,3	+ 3,1	+ 20,4	— 0,9	+ 10,1
Totaal . .	+ 21,2	+12,8	+ 34,0	— 4,0	+ 21,4

le geldhoeveelheid

ken)

erfinanciering buiten de geldscheppende ellingen (stijging : —)		Geldschepping ten behoeve van de overheid		Tegeldemaking van overheidspapier		Obligatie-leningen van de deposito-banken	Kredieten aan niet-geld-schep-pende financiële instellingen	Diversen
van ommer-ciële deringen op het itenland	van kredieten aan bedrijven en parti-culieren	Staat	Andere overheids-instellingen	aankoop op de markt door de geldschep-pende instellingen	door tussen-komst van het Renten-fonds			
(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
— 0,5	— 0,8	+ 5,7	— 0,6	+ 1,1	— 0,6	— 0,3	+ 0,8	+ 2,8
+ 0,5	— 0,1	— 0,1	+ 0,6	— 0,1	+ 0,3	— 0,3	+ 0,7	+ 0,8
— 1,0	— 1,9	+ 2,4	— 0,5	+ 0,4	+ 0,1	— 0,3	+ 0,4	— 2,0
— 0,1	+ 1,1	— 4,4	+ 2,5	+ 0,1	+ 0,6	— 0,2	+ 0,6	+ 0,4
— 1,1	— 1,7	+ 3,6	+ 2,0	+ 1,5	+ 0,4	— 1,1	+ 2,5	+ 2,0
— 1,4	+ 1,8	+ 1,6	— 0,2	+ 0,2	— 0,6	— 0,5	— 0,3	— 1,2
+ 1,3	— 2,2	+ 0,3	— 0,1	+ 0,6	+ 0,5	— 0,6	+ 2,3	+ 2,4
— 1,7	+ 2,5	+ 2,7	+ 0,8	+ 0,4	— 0,1	— 0,6	— 0,2	— 2,1
+ 1,6	— 2,0	— 3,8	+ 1,7	— 0,7	+ 0,9	— 0,7	+ 0,6	+ 2,0
— 0,2	+ 0,1	+ 0,8	+ 2,2	+ 0,5	+ 0,7	— 2,4	+ 2,4	+ 1,1
— 1,3	— 0,4	+ 11,6	— 1,3	— 0,2	+ 0,2	— 0,1	+ 0,5	— 3,9
—	+ 0,4	+ 6,4	+ 0,1	— 0,4	+ 0,9	— 0,1	—	+ 1,0
+ 0,7	— 0,1	— 1,8	+ 0,1	— 0,9	— 0,3	— 0,1	+ 0,6	— 1,5
+ 0,5	+ 0,8	+ 7,2	+ 0,9	— 0,1	— 0,9	— 0,1	+ 0,2	— 0,4
— 0,1	+ 0,7	+ 23,4	— 0,2	— 1,6	— 0,1	— 0,4	+ 1,3	— 4,9
— 1,4	— 4,5	+ 3,7	— 0,1	— 0,2	— 0,9	+ 0,3	— 0,2	— 0,3
+ 1,1	+ 0,3	+ 5,6	+ 0,6	— 0,3	+ 0,5	— 0,1	— 0,5	+ 0,1
+ 0,8	+ 0,8	— 0,7	— 0,1	— 1,0	— 0,7	— 0,1	— 0,7	— 0,8
— 0,6	+ 0,4	+ 3,8	+ 1,3	— 0,7	+ 0,1	—	+ 1,6	— 0,9
— 0,1	— 3,0	+ 12,4	+ 1,7	— 2,2	— 1,0	+ 0,1	+ 0,2	— 1,9
— 2,3	— 0,1	— 3,9	+ 1,0	+ 0,5	—	—	— 0,1	+ 0,1
+ 1,9	— 0,7	+ 5,1	+ 1,2	— 0,4	— 0,4	+ 0,1	+ 0,6	+ 1,8
— 2,2	+ 1,2	+ 2,2	— 1,2	— 0,9	— 1,4	—	— 0,1	— 2,3
+ 1,4	— 2,5	+ 3,5	+ 1,6	— 0,3	— 0,2	— 0,1	+ 0,9	— 0,8
— 1,2	— 2,1	+ 6,9	+ 2,6	— 1,1	— 2,0	—	+ 1,3	— 1,2
+ 0,3	— 0,6	+ 0,1	+ 1,6	— 1,0	— 0,3	— 0,1	— 0,1	— 0,9
+ 0,6	+ 0,9	+ 7,5	+ 1,2	— 0,5	—	—	+ 0,7	— 0,4
+ 0,6	+ 1,2	— 7,9	+ 0,9	+ 0,5	+ 0,4	— 0,2	+ 1,7	— 0,8
— 0,4	— 0,5	+ 10,1	+ 1,5	— 0,1	— 0,7	— 0,3	+ 0,1	+ 1,5
+ 1,1	+ 1,0	+ 9,8	+ 5,2	— 1,1	— 0,6	— 0,6	+ 2,4	— 0,6

Bron : Nationale Bank van België.

Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren en commerciële vorderingen op het buitenland oorspronkelijk door de geldscheppende instellingen toegestaan

(miljarden franken)

EINDE MAAND	Kredieten aan bedrijven en particulieren			Commerciële vorderingen op het buitenland			Algemeen totaal
	Gefinancierd door geldscheppende instellingen	Gefinancierd door niet-geldscheppende instellingen	Totaal	Gefinancierd door geldscheppende instellingen	Gefinancierd door niet-geldscheppende instellingen	Totaal	
1957 December	52,3	9,2	61,5	3,2	1,2	4,4	65,9
1958 December	43;8	12,4	56,2	4,3	1,7	6,0	62,2
1959 December	48,1	11,2	59,3	4,7	1,4	6,1	65,4
1960 December	53,0	12,4	65,4	6,2	1,1	7,3	72,7
1961 December	61,2	14,0	75,2	7,3	2,3	9,6	84,8
1962 December	72,9	13,8	86,7	10,8	2,5	13,3	100,0
1963 December (a)	88,8	11,1	99,9	14,6	4,1	18,7	118,6
1964 December	98,3	13,4	111,6	17,0	4,2	21,2	132,8
1965 December	112,5	15,4	127,9	22,9	5,4	28,3	156,2
1966 Januari	112,1	16,7	128,8	24,4	5,0	29,4	158,2
Februari	111,1	18,1	129,2	23,1	5,5	28,6	157,8
Maart	114,0	16,0	130,0	24,0	5,1	29,1	159,1
April.....	117,2	16,1	133,3	24,8	4,7	29,5	162,8
Mei	116,1	17,0	133,1	24,2	4,4	28,6	161,7
Juni	119,1	15,1	134,2	24,0	4,5	28,5	162,7
Juli	124,1	14,4	138,5	25,3	3,9	29,2	167,7
Augustus	121,6	15,8	137,4	23,6	4,5	28,1	165,5
September	125,2	14,0	139,2	24,8	3,9	28,7	167,9
Oktober	125,6	15,9	141,5	24,9	4,0	28,9	170,4
November	126,5	16,7	143,2	24,7	4,2	28,9	172,1
December	134,9	14,4	149,3	24,8	4,3	29,1	178,4

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Vanaf juni 1963, nieuwe reeks. De niet-geviseerde bankaccepten voor uitvoerverrichtingen werden overgedragen van « Kredieten aan bedrijven en particulieren » naar « Commerciële vorderingen op het buitenland ».

Algemene staat der banken

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	31 december								Einde kwartaal			
	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1e kwartaal 1966	2e kwartaal 1966	3e kwartaal 1966	4e kwartaal 1966
ACTIEF												
Liquide middelen	17,6	21,2	24,6	30,6	34,0	41,7	51,4	57,5	61,9	61,8	61,8	81,2
Kredieten	100,1	109,0	119,0	148,5	158,5	187,7	206,8	234,0	243,2	248,8	259,8	264,4
aan de overheidssector ..	*59,7*	*66,7*	*70,2*	*90,7*	*88,5*	*97,8*	*102,3*	*115,1*	*117,8*	*124,1*	*125,5*	*127,2*
aan de partikuliere sector	*40,4*	*42,3*	*48,8*	*57,8*	*70,0*	*89,9*	*104,5*	*118,9*	*125,4*	*124,7*	*134,3*	*137,2*
Diversen	15,9	18,2	18,9	20,8	25,6	27,4	31,9	39,2	38,4	39,4	39,0	42,9
waaronder geaccept. wiss.	*10,6*	*11,9*	*12,7*	*14,3*	*17,9*	*18,8*	*21,3*	*26,9*	*26,4*	*26,3*	*25,3*	*28,8*
Totaal ...	**133,6**	**148,4**	**162,5**	**199,9**	**218,1**	**256,8**	**290,1**	**330,7**	**343,5**	**350,0**	**360,6**	**388,5**
PASSIEF												
Deposito's	89,5	99,2	103,8	121,2	131,0	150,3	164,6	189,5	194,9	197,8	200,2	213,1
in Belgische franken :												
— op ten hoogste 1 maand	*59,5*	*63,0*	*61,1*	*68,7*	*73,4*	*83,4*	*91,5*	*100,8*	*100,0*	*103,8*	*100,4*	*109,4*
— depositoboekjes	*11,4*	*13,7*	*14,1*	*14,6*	*17,9*	*27,4*	*33,7*	*40,2*	*42,3*	*43,1*	*44,2*	*46,8*
— op meer dan 1 maand	*14,8*	*16,8*	*19,7*	*28,1*	*29,5*	*27,3*	*30,7*	*36,7*	*39,5*	*37,6*	*41,8*	*41,9*
in deviezen.....	*3,7*	*5,7*	*8,8*	*9,8*	*10,2*	*12,2*	*8,7*	*11,8*	*13,1*	*13,3*	*13,8*	*15,0*
Eigen middelen	8,9	9,6	10,4	11,0	12,9	14,0	16,0	18,4	19,0	19,9	20,5	20,6
Diversen	35,2	39,6	48,3	67,8	74,2	92,6	109,5	122,8	129,6	132,3	139,9	154,8
waaronder :												
geaccepteerde wissels ...	*10,6*	*11,9*	*12,7*	*14,3*	*17,9*	*18,8*	*21,3*	*26,9*	26,4	*26,3*	*25,3*	*28,8*
obligaties en kasbons ...	*6,6*	*6,9*	*7,6*	*8,6*	*11,1*	*11,4*	*11,4*	*11,4*	*11,5*	*11,5*	*11,7*	*12,0*
Totaal ...	**133,6**	**148,4**	**162,5**	**199,9**	**218,1**	**256,8**	**290,1**	**330,7**	**343,5**	**350,0**	**360,6**	**388,5**

Bron : Bankcommissie

Kredieten aan bedrijven en particulieren gespijsd door de depositobanken

Toestand einde maand
(miljarden franken)

MAAND	Disconto handels-papier (a)	Voorschotten		Totaal
		Diverse debiteuren	Prolongaties en voor-schotten op effecten (b)	
1957 December	15,6	21,6	1,1	38,3
1958 December	18,3	20,9	1,2	40,4
1959 December	18,1	22,8	1,4	42,3
1960 December	21,5	26,1	1,2	48,8
1961 December	25,9	30,7	1,2	57,8
1962 December	30,1	38,6	1,3	70,0
1963 December	43,0	45,7	1,2	89,9
1964 December	52,5	50,8	1,1	104,4
1965 December	57,4	60,2	1,3	118,9
1966 Januari	58,6	64,0	1,4	124,0
Februari	57,3	63,6	1,4	122,3
Maart	60,2	63,9	1,4	125,5
April.....	60,4	64,3	1,4	126,1
Mei	54,5	66,2	1,3	122,0
Juni	57,7	65,7	1,3	124,7
Juli	59,1	69,0	1,3	129,4
Augustus	61,1	70,2	1,2	132,5
September	62,0	71,1	1,2	134,3
Oktober	64,9	70,7	1,2	136,8
November	65,9	69,9	1,2	137,0
December	67,6	68,3	1,2	137,1

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Exclusief alle herdisconteerde wissels.
(b) Inclusief de speciale mobiliseringsverrichtingen (koninklijk besluit van 22 maart 1952, *Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1952).

Herdiscontering van handelswissels door de depositobanken

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Bij de N.B.B.	Bij het H.W.I.	Bij de andere parastatale instellingen	Gedeeltelijk totaal	Bij andere herdisconterende instellingen (a)	Algemeen Totaal (b)
1957 December ...	8,2	2,3	2,3	12,8	3,0	15,8
1958 December ...	1,2	2,0	2,3	5,5	4,0	9,5
1959 December ...	3,4	1,4	2,0	6,8	3,2	10,0
1960 December ...	1,9	1,8	2,8	6,5	2,4	8,9
1961 December ...	0,6	2,7	3,6	6,9	3,9	10,8
1962 December ...	1,6	2,5	4,4	8,5	3,6	12,1
1963 December ...	1,2	1,5	6,0	8,7	2,4	11,1
1964 December ...	0,9	3,0	7,1	11,0	2,5	13,5
1965 December ...	1,2	5,5	7,8	14,5	2,9	17,4
1966 Januari	0,5	5,7	8,1	14,3	2,9	17,2
Februari	1,1	5,4	8,1	14,6	3,3	17,9
Maart	0,8	5,2	7,7	13,7	3,1	16,8
April	0,7	5,4	7,7	13,8	3,3	17,1
Mei	1,4	5,6	7,7	14,7	3,3	18,0
Juni	1,4	5,6	7,9	14,9	2,8	17,7
Juli.....	2,1	5,8	8,1	16,0	2,8	18,8
Augustus ...	1,1	5,5	8,4	15,0	2,8	17,8
September .	1,2	5,6	8,8	15,6	2,3	17,9
Oktober	1,1	5,7	8,9	15,7	2,3	18,0
November ..	0,7	5,8	9,2	15,7	2,6	18,3
December ...	1,5	6,1	9,7	17,3	2,0	19,3

Bron : Bankcommissie.

(a) Alleen in Belgische franken.
(b) Deze bedragen zijn niet opgenomen in de rubriek handelswissels van de algemene staat der banken

Daggeldmarkt

Daggemiddelden

(miljarden franken)

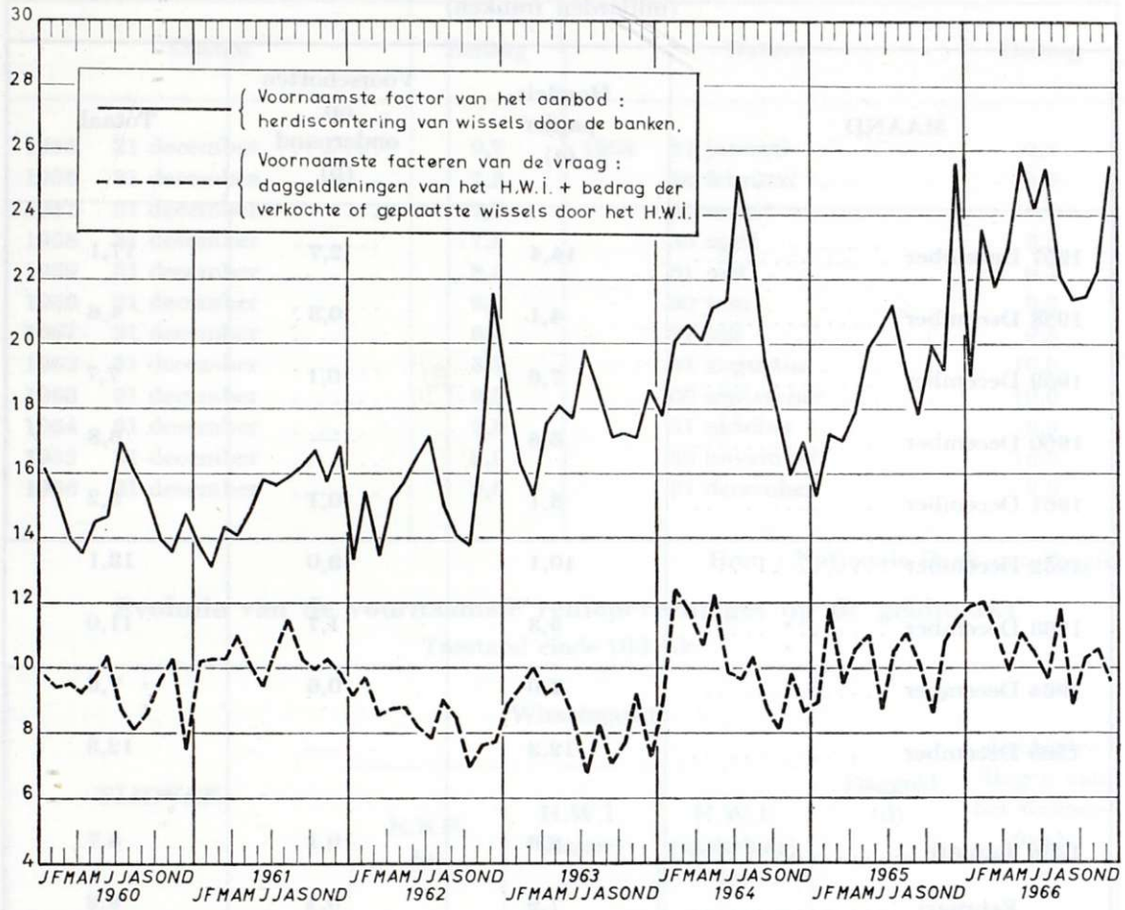
TIJDVAK	Totaal der kapitalen «on call»	Uitgeleende gelden			Opgenomen gelden			
		Depositobanken	Rentenfonds	Andere organismen (b)	Depositobanken	Rentenfonds	H.W.I. (nettoleningen)	Andere organismen (c)
1958	3,9	2,1	—	1,8	—	1,0	2,5	0,4
1959 (a)	3,5	2,2	0,2	1,2	—	—	3,0	0,4
1960	5,2	2,4	1,1	1,7	1,0	—	3,1	1,0
1961	6,0	2,5	1,8	1,7	1,8	—	3,2	1,0
1962	4,2	1,5	0,9	1,7	1,5	—	1,4	1,3
1963	3,6	1,6	0,2	1,8	1,6	0,1	1,1	0,8
1964	4,6	1,9	—	2,7	1,3	0,5	1,7	1,1
1965	5,0	1,8	0,7	2,5	1,4	—	2,4	1,3
1966	—	1,9	0,3	2,7	1,2	0,8	1,7	1,1
1966 Januari	5,6	1,9	1,0	2,8	1,1	—	3,7	0,8
Februari	5,1	2,3	0,5	2,3	1,3	0,4	2,7	0,7
Maart	3,9	1,8	0,2	1,8	1,1	0,4	1,6	0,8
April	4,1	1,4	0,9	1,9	1,3	—	1,8	1,0
Mei	4,1	1,6	0,4	2,2	1,4	0,3	1,5	0,9
Juni	4,7	2,2	—	2,4	1,0	1,0	1,4	1,3
Juli	4,3	1,3	0,1	3,0	1,7	0,3	0,9	1,4
Augustus	5,2	2,2	—	2,9	1,2	1,5	1,6	0,9
September	4,6	1,8	—	2,9	1,0	0,7	1,1	1,8
Oktober	4,4	1,8	—	2,6	1,0	1,2	0,9	1,3
November	5,0	2,0	0,1	2,9	1,4	1,2	1,3	1,1
December	6,7	2,6	—	4,1	1,1	2,5	1,9	1,2

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Sedert de reorganisatie van de geldmarkt, op 17 november **1959, valt** het grootste gedeelte van het verhandelde daggeld onder toepassing van het « Protocol opgemaakt met het oog op de deelneming aan de markt van het gewaarborgde daggeld ». Deze tabel vermeldt daarenboven de buiten dit Protocol verhandelde kapitalen.
(b) Sedert 17 november 1959, vermeldt deze rubriek inzonderheid de A.S.L.K., het Gemeentekrediet, de N.M.B.S. en sedert augustus 1960, diverse geldschieters « buiten Protocol ».
(c) Sedert 17 november 1959, vermeldt deze rubriek inzonderheid de N.D.D., de N.K.B.K., de N.M.K.N.

Voornaamste derterminanten van de tendens op de markt van het privaat disconto

Toestand einde maand
(miljarden franken)

Bronnen : Bankcommissie.
Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Bedrijvigheid van het H. W. I.

Daggemiddelden der wissels in omloop
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Wisselportefeuille van het H.W.I.	3,0	3,8	3,8	3,9	2,4	3,8	4,0	5,0	7,5
waaronder bij de N. B.B. herdisconteerd	*0,2*	*0,6*	*0,4*	*0,4*	*0,8*	*2,5*	*1,9*	*2,4*	*5,5*
Daggeldleningen van het H.W.I.	*2,7*	*3,1*	*3,2*	*3,3*	*1,4*	*1,2*	*1,9*	*2,6*	*1,9*
Omloop der door het H.W.I. verkochte of geplaatste wissels	6,0	5,7	6,3	7,3	7,7	8,4	9,4	8,5	10,5
Totale omloop der wissels verhandeld door het H.W.I.	9,0	9,5	10,1	11,2	10,1	12,3	13,4	13,5	18,0

Bron : Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Kredieten van de Nationale Bank van België aan bedrijven en particulieren

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Handels-papier (a)	Voorschotten op onderpand (b)	Totaal
1957 December	14,4	2,7	17,1
1958 December	4,1	0,5	4,6
1959 December	7,6	0,1	7,7
1960 December	6,8	—	6,8
1961 December	5,1	0,1	5,2
1962 December	10,1	3,0	13,1
1963 December	9,3	1,7	11,0
1964 December	7,0	0,6	7,6
1965 December	12,3	—	12,3
1966 Januari	8,6	0,1	8,7
Februari	7,9	0,4	8,3
Maart	7,6	1,7	9,3
April	10,0	—	10,0
Mei	11,5	0,5	12,0
Juni	11,9	3,0	14,9
Juli	14,3	1,1	15,4
Augustus	8,5	3,9	12,4
September	10,9	2,5	13,4
Oktober	9,2	1,9	11,1
November	9,2	0,6	9,8
December	15,5	0,3	15,8

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Hoofdzakelijk het herdisconto van de banken en van het Herdiscontering- en Waarborginstituut.
(b) Inclusief deze gedaan aan sommige parastatale instellingen.

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de Staat

Overeenkomsten van 14 september 1948, 15 april 1952 en 1 februari 1963

(miljarden franken)

Datum	Bedrag	Datum	Bedrag
1955 31 december	9,7	1966 31 januari	9,3
1956 31 december	7,8	28 februari	10,0
1957 31 december	7,9	31 maart	10,0
1958 31 december	7,8	30 april	9,0
1959 31 december	8,2	31 mei	9,4
1960 31 december	6,0	30 juni	9,3
1961 31 december	6,5	31 juli	9,8
1962 31 december	5,1	31 augustus	10,0
1963 31 december	9,3	30 september	10,0
1964 31 december	9,8	31 oktober	9,9
1965 31 december	9,0	30 november	10,0
1966 31 december	9,6	31 december	9,6

Bron : Nationale Bank van België.

Evolutie van de voornaamste rentepercentages op de geldmarkt

Toestand einde tijdvak

TIJDVAK	Wisselmarkt			Daggeld (d)	Aanbestedingen van het Rentenfonds
	N.B.B. (a)	H.W.I. (koper) (b)	H.W.I. (makelaar) (c)		
1962	3,50	2,750	3,875	2,14	3,30
1963	4,25	4,125	5,000	2,31	4,35
1964	4,75	4,500	5,500	3,35	5,25
1965	4,75	4,500	5,375	3,17	5,15
1966	5,25	5,200	6,600	3,88	6,15
1966 januari	4,75	4,375	4,750	3,20	5,05
februari	4,75	4,375	4,750	3,16	5,00
maart	4,75	4,375	4,875	3,53	5,10
april	4,75	4,500	5,125	3,70	5,15
mei	4,75	4,625	6,125	4,02	5,30
juni	5,25	5,125	6,000	3,50	5,60
juli	5,25	5,1875	6,250	4,57	5,75
augustus	5,25	5,1875	5,625	3,95	5,75
september	5,25	5,1875	5,750	4,35	5,80
oktober	5,25	5,1875	5,750	4,40	5,90
november.....	5,25	5,200	6,500	4,40	6,00
december	5,25	5,200	6,600	3,92	6,15

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Disconto van de N.B.B. voor geaccepteerde in een bank gedomicilieerde wissels en voor bij de invoer geviseerde bankaccepten.
(b) Disconto voor de aankoop door het H.W.I. voor bij de invoer geviseerde bankaccepten, op ten hoogste 120 dagen.
(c) Disconto voor de niet-geviseerde bankaccepten, op ongeveer 120 dagen, verhandeld door bemiddeling van het H.W.I.
(d) Tot einde december 1964 zijn de gemiddelden berekend op basis van het aantal werkdagen van de periode. Met ingang van 1965 werden de gemiddelden berekend op grond van het totaal aantal dagen van de periode.

AFDELING II. – KAPITAALMARKT

In 1966 deden zich op de binnenlandse kapitaalmarkt opnieuw spanningen voor ; tegenover de nog grote behoeften van de Schatkist en de gestegen vraag van bedrijven en particulieren, waren de aangeboden kapitalen ontoereikend. Door een verhoging van haar rentetarieven, bevestigde de Nationale Bank de rentestijging die uit de krapte op de financiële markten voortvloeide. Zij heeft die ontwikkeling niet willen tegengaan door een ruimere liquiditeitscreatie in de hand te werken op gevaar van een wederopleving van de inflatoire spanningen te veroorzaken. Daarenboven zou de handhaving van een groot verschil tussen de binnenlandse en de buitenlandse rentetarieven de uitvoer van Belgisch kapitaal hebben aangewakkerd. Nochtans was de stijging der rentetarieven niet van die aard dat zij de vraag naar fondsen aanmerkelijk kon afremmen, vooral niet de vraag van de Schatkist die zich onafhankelijk van het rentepeil beweegt.

Langs de aanbodzijde echter, heeft de verbetering van het rendement der beleggingen verruimend gewerkt in de tweede helft van het jaar ; het aanbod van fondsen werd ongetwijfeld nog versterkt door wijzigingen die aangebracht werden aan de belasting op de inkomsten uit effecten en deposito's : het gunstregime die de gewone spaardeposito's reeds genoten, werd nog versoepeld. Bovendien gaf dit hoger rendement aanleiding tot het beleggen van gelden die anders opgepot zouden zijn gebleven, ofwel de weg naar het buitenland hebben ingeslagen.

In het tweede halfjaar 1965 werden de door de Overheid opgelegde kredietbeperkingen versoepeld. Nochtans werden de Banken verzocht verder een zekere matiging te betrachten. Op 27 april 1966 nodigde de Nationale Bank de banken uit, de stijging van de opgenomen kredieten, in verhouding tot het op 31 december 1965 uitstaande bedrag, te beperken tot 6 % voor het eerste halfjaar en tot 12 % voor het gehele jaar. Het ging niet om een eigenlijke beperking : er werd enkel bepaald in welke mate de opneming van kredieten uitbreiding mocht nemen ten einde de financiering van de transacties die tot de verwachte economische ontwikkeling zouden bijdragen, zonder gevaar voor inflatie mogelijk te maken. De kredietverstrekkende organismen werden verzocht de inspanning tot matiging bij voorrang toe te passen op de kredieten voor financiering van onroerende transacties, op de kredieten voor financiering van verkoop op afbetaling en op de persoonlijke leningen.

Als gevolg van die aanbevelingen bereikte de expansie der kredieten bij d banken in het eerste halfjaar slechts 4,4 % ; zij versnelde evenwel vanaf het derd kwartaal. Over gans het jaar bedroeg, in vergelijking met 1965, de netto stijgin der kredieten bij de banken 12,5 %. De particuliere spaarkassen en de levensverzekeringsmaatschappijen bleven verder bij het matigingsbeleid inzake kredietverschaffing betrokken.

Bij de Nationale Kas voor Beroepskrediet daarentegen namen de toegestane kredieten met 15 % toe, tegen 12 % in 1965. Het totaal bedrag der uitstaande kredieten, toegekend door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid beliep 68,9 miljard frank, d.i. 22 % meer dan in 1965. Die instellingen

leggen zich echter vooral toe op investeringskredieten. Het totaal bedrag der hypotheekinschrijvingen steeg met 16 %.

De overheidsuitgaven, die nog onverminderd toenamen, hadden tot gevolg dat de Schatkist nog drie leningen plaatste voor een totaal bedrag van 31,3 miljard frank. Het bruto bedrag van de leningen van de overheidssector bedroeg tijdens het afgelopen jaar 45,8 miljard, tegen 46,2 miljard in 1965. Het netto beroep op de kapitaalmarkt bereikte — rekening houdend met de terugbetalingen — voor beide jaren respectievelijk 33,1 en 37,1 miljard frank. Hieruit blijkt dus dat de Overheid nog steeds het spaarwezen tot zich trekt, zodat er slechts een gering deel van de kapitaalmarkt voor het bedrijfsleven beschikbaar blijft. Bovendien voelt het publiek zich niet aangetrokken tot plaatsing van spaargeld in aandelen daar het rendement van die waarden te laag ligt. Het bedrijfsleven is zich van die toestand bewust en indien het van publieke uitgiften meestal afziet, doet het daarentegen een steeds groter beroep op de gevestigde kredietinstellingen om het nodige kapitaal te vinden. Deze laatste ondervinden zelfs moeilijkheden om aan de grote vraag te voldoen ; de houding van het publiek naar aanleiding van sommige fiscale maatregelen, de talrijke uitgiften van de overheidsorganen en de vrees die het spaarwezen koestert voor muntontwaarding, waren er de oorzaak van dat het plaatsen van obligaties en kasbons door de financiële tussenpersonen niet het gewenste succes kende.

Op 31 december 1966 bedroeg nochtans het overschot der stortingen op de terugbetalingen bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas 9,1 miljard frank, tegen 8,2 miljard in 1965. Het globaal tegoed bij de Spaarkas steeg van 112,2 miljard tot 120,3 miljard in 1966, d.i. een toeneming van 7,4 %.

Daarenboven werkten vanaf april verschillende factoren samen tot versterking van de rentehausse op de obligatiemarkt, o.m. de verklaringen betreffende de samensmelting van de roerende voorheffingen en de evolutie van de Overheidsfinanciën.

Het bedrag der verhandelde kapitalen op de Brusselse effectenbeurs was het laagst sedert 1949 te weten 9,3 miljard frank. Het bedrag der verhandelde obligaties daalde sedert 1965 met 33 %, terwijl dat der aandelen met 17 % afnam. Op de aandelenbeurs ging de koersdaling, die reeds sedert 1964 begon, over tot een aftakeling op grote schaal : het algemeen beursindexcijfer daalde met 13 % ten opzichte van 1965. De meest getroffen sectoren waren de staalnijverheid (— 32 %), de scheikundige nijverheid (— 22 %) en de papiernijverheid (— 19 %). Onder de vele, zowel psychologische als conjuncturele factoren die aan de basis liggen van deze aftakeling weze vooral vermeld dat de sterke spanningen op de financiële markten en de daaruit voortvloeiende hoge rentevoet in binnen- en buitenland, toch de voornaamste rol te hebben gespeeld.

*
* *

Globale besparingen van de particulieren en ondernemingen

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965
I. *Particulieren :*									
Oppotting (a)	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Depositosparen	6,2	12,1	15,1	9,3	15,3	19,4	22,2	19,4	28,2
Sparen door fondsvorming	7,0	6,7	9,5	9,5	7,8	7,6	8,3	12,5	10,2
Sparen in de hypotheek- en huisvestings-sectoren	9,1	8,6	11,3	12,9	14,4	17,5	16,9	23,8	33,5
Verweren van effecten	14,5	18,4	18,0	18,5	13,4	15,8	9,0	20,5	19,8
Diverse vorderingen en schulden	— 1,0	— 0,3	— 0,5	— 1,5	— 0,9	— 0,8	— 1,9	— 1,8	— 1,9
Totaal nettobesparingen	*35,8*	*46,1*	*53,4*	*48,7*	*50,0*	*59,5*	*54,5*	*74,4*	*89,8*
Afschrijvingen op woningen	7,1	7,6	7,6	7,8	8,1	8,8	9,6	10,6	11,8
Totaal brutobesparingen	*42,9*	*53,7*	*61,0*	*56,5*	*58,1*	*68,3*	*64,1*	*85,0*	*101,6*
II. *Ondernemingen :*									
Private ondernemingen :									
Nettobesparingen	*8,2*	*3,8*	*9,6*	*10,1*	*11,0*	*9,2*	*15,9*	*16,1*	*14,8*
Afschrijvingen	28,7	29,7	31,1	34,3	35,7	38,7	41,7	46,8	51,2
Brutobesparingen	*36,9*	*33,5*	*40,7*	*44,4*	*46,7*	*47,9*	*57,4*	*62,9*	*66,0*
Autonome openbare instellingen :									
Nettobesparingen	*0,8*	*1,0*	*1,3*	*1,7*	*1,5*	*1,3*	*1,7*	*1,7*	*0,4*
Afschrijvingen	2,7	2,3	2,0	2,2	2,2	2,7	3,1	3,3	3,7
Brutobesparingen	*3,5*	*3,3*	*3,3*	*3,9*	*3,7*	*4,0*	*4,8*	*5,0*	*4,1*
Algemeen netto totaal	**44,8**	**50,9**	**64,3**	**60,5**	**62,5**	**70,0**	**71,9**	**92,2**	**105,0**
Algemeen bruto totaal	**83,3**	**90,5**	**105,0**	**104,8**	**108,5**	**120,2**	**126,3**	**152,9**	**171,7**

Bron . Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) De bedragen werden niet vermeld omdat, in het huidig stadium van het onderzoekingswerk, de absolute bedragen nog niet met voldoende zekerheid kunnen worden berekend voor de sector der particulieren afzonderlijk.

Netto-effectenemissies (a)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965
Overheid en ondergeschikte besturen	6,8	9,2	15,6	14,9	8,6	20,3	5,9	11,1	18,9
De Republiek Kongo	— 0,3	3,7	— 0,5	— 1,5	—	—	—	—	—
Parastatale kredietinstellingen	8,1	11,8	11,1	12,1	12,8	12,2(b)	8,8(b)	9,0(b)	14,6(b)
Instellingen voor sociale zekerheid	1,0	2,4	2,3	2,3	1,7	2,7	2,4	3,4	2,4
Publieke en intercommunale bedrijfsinstellingen	1,6	— 0,5	3,9	— 0,7	— 0,4	1,7	1,8	0,8	3,2
Allerlei instellingen (c)	—	0,7	0,6	0,6	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3
Totaal van de publieke sector	**17,2**	**27,3**	**33,0**	**27,7**	**23,1**	**37,2**	**19,1**	**24,5**	**39,4**
Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen	5,3	5,5	4,1	4,7	5,3	8,0	8,3	8,9	12,7
— aandelen (bedrag gestort in speciën)	*3,1*	*3,0*	*2,2*	*4,1*	*3,5*	*4,9*	*4,6*	*6,7*	*5,2*
— bijstortingen	*0,6*	*1,1*	*0,3*	*0,8*	*1,8*	*1,7*	*1,2*	*1,4*	*3,7*
— obligaties	*1,6*	*1,4*	*1,6*	*— 0,2*	*—*	*1,4*	*2,5*	*0,8*	*3,8*
Belgische financiële vennootschappen	3,3	4,0	2,5	4,3	2,8	6,2	2,1	5,4	3,7
— aandelen	*1,7*	*0,7*	*1,1*	*2,4*	*0,7*	*1,8*	*0,7*	*3,1*	*2,0*
— bijstortingen	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,3*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,4*	*0,2*
— obligaties	*0,1*	*0,3*	*0,1*	*— 0,1*	*0,1*	*0,6*	*0,5*	*0,6*	*1,4*
— doorlopende kasbons	*1,3*	*2,9*	*1,2*	*1,7*	*1,8*	*3,7*	*0,8*	*1,3*	*0,1*
In het buitenl. exploiterende vennootschappen	2,3	1,5	0,7	0,2	— 0,1	—	— 0,3	— 0,1	0,5
Samenwerk. vennootsch. (deelbewijzen)	0,1	0,3	0,2	0,6	0,6	0,5	0,9	0,6	0,5
Gemeenschappelijke beleggingsfondsen	0,2	0,4	1,6	2,2	1,2	0,2	0,3	0,1	— 0,7
Buitenlandse aandelen en certificaten van buitenlandse effecten	1,3	1,4	0,9	0,5	0,4	0,3	0,1	0,1	0,3
Totaal van de private sector	**12,5**	**13,1**	**10,0**	**12,5**	**10,2**	**15,2**	**11,4**	**15,0**	**17,1**
Algemeen totaal	**29,7**	**40,4**	**43,0**	**40,2**	**33,3**	**52,4**	**30,5**	**39,5**	**56,5**
Intekeningen van particulieren	14,5	18,4	18,0	18,5	13,4	15,8	9,0	20,5	19,8

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Met inbegrip van de emissies van de Nationale Investeringsmaatschappij (400 miljoen).
(c) B.R.T., Studiecentrum voor Kernenergie, Nationale Stichting voor de financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek.

Emissies van de Belgische handels- en nijverheidsvennootschappen (a)

(miljoenen franken)

JAARTAL	Netto-emissies van aandelen			Verhoging van de obligatie-lening der vennoot-schappen (b)	Totaal der netto-emissies
	Oprichting van vennoot-schappen	Kapitaal-verhoging	Totaal		
1950	442	641	1 083	2 767	3 850
1951	477	803	1 280	2 576	3 856
1952	564	1 523	2 087	4 037	6 124
1953	529	636	1 165	2 018	3 183
1954	589	2 531	3 120	5 210	8 330
1955	636	4 142	4 778	4 902	9 680
1956	703	3 319	4 022	3 597	7 619
1957	1 217	3 606	4 823	5 864	10 687
1958	648	3 049	3 697	9 223	12 920
1959	897	2 440	3 337	7 980	11 317
1960	1 510	5 035	6 545	6 025	12 571
1961	1 213	2 918	4 131	8 574	12 705
1962	2 193	4 521	6 715	8 095	14 810
1963	1 092	4 192	5 284	6 774	12 058
1964	1 444	8 331	9 775	4 434	14 209
1965	1 425	5 809	7 234	10 518(c)	17 752(c)
1965 (7 maanden) (c)	812	3 076	3 888	6 579	10 467
1966 (7 maanden) (c)	848	4 677	5 525	1 470	6 995

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De gegevens bevatten geen emissies van Kongolese vennootschappen.

(b) Inclusief de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
Inclusief de private emissies, d.w.z. die welke niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een aanbod op de markt.

(c) Voorlopige gegevens.

Netto-uitgiften van aandelen en obligaties van de Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen (a)

(duizenden franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1962	1963	1964 (b)	1965 (c)	1965 — 7 maanden (d)		1966 — 7 maanden (d)	
					(e)	Totaal (f)	(e)	Totaal (f)
Banken	3 396 784	454 817	1 366 185	823 680	799 600	799 600	541 342	541 342
Kleinhandel	325 510	570 743	334 851	88 361	153 507	178 810	82 311	113 895
Groothandel en buitenlandse handel	455 685	696 796	681 344	1 252 310	732 886	799 933	360 177	428 312
Metaalverwerkende nijverheid	365 744	333 049	548 227	916 773	512 460	522 943	359 269	368 788
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	2 141 854	338 563	1 845 343	638 469	990 284	990 284	166 519	167 439
Nijverheid der non-ferrometalen	68 803	312 885	18 170	45 212	6 150	7 360	2 536	2 666
Textielnijverheid	85 187	158 499	241 323	194 502	82 831	97 251	94 848	113 412
Voedingsmiddelennijverheid	60 320	273 118	138 593	50 738	29 462	36 227	241 717	246 753
Houtnijverheid	20 361	39 921	69 185	15 249	17 299	23 763	119 312	125 351
Scheikundige nijverheid	498 753	114 401	342 397	654 268	203 281	219 411	737 912	743 388
Elektriciteit	1 490 511	3 161 665	1 675 468	3 566 505	2 170 461	2 170 461	1 844 799	1 844 799
Gas	112 081	341 280	130 560	342 800	200 000	200 000	—	—
Papiernijverheid en grafische bedrijven	246 877	7 492	192 424	306 333	50 153	54 132	93 867	96 069
Transportbedrijf	396 400	— 1 907	13 377	— 23 448	58 424	69 812	76 943	92 629
Bouwbedrijf	246 514	226 187	62 792	136 554	79 057	110 202	32 463	56 677
Kolennijverheid	— 72 756	— 145 434	86 656	— 31 337	—	—	—	—
Cementnijverheid	— 3 462	270 859	65 786	— 3 085	22 000	24 235	25 355	26 563
Tabaksnijverheid	8 900	— 1 372	35 660	— 5 692	—	308	—	—
Ambacht	84 688	57 057	59 186	67 840	11 585	33 993	16 132	48 056

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) In de statistiek der netto-obligatieuitgiften zijn ook de doorlopende uitgiften begrepen; de terugbetalingen zijn in mindering gebracht.
(b) Verbeterde gegevens.
(c) Voorlopige gegevens.
(d) De doorlopende uitgiften en de terugbetalingen niet inbegrepen.
(e) Naamloze vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen.
(f) Het totaal bevat, behalve de netto-emissies der vennootschappen vermeld onder (e) ook deze van de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.

Uitgiften van de overheidssector in Belgische franken (a)

(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag	MAAND	Bedrag
1959	28 308	1966	
1960	33 638	Januari	—
1961	20 907	Februari	10 000
		Maart	2 000
1962	35 380	April	2 000
		Mei	9 200
1963	27 049	Juni	2 500
		Juli	—
1964	38 085	Augustus	—
		September	12 110
1965	43 715	Oktober	2 000
		November	3 500
1966	45 810	December	2 500

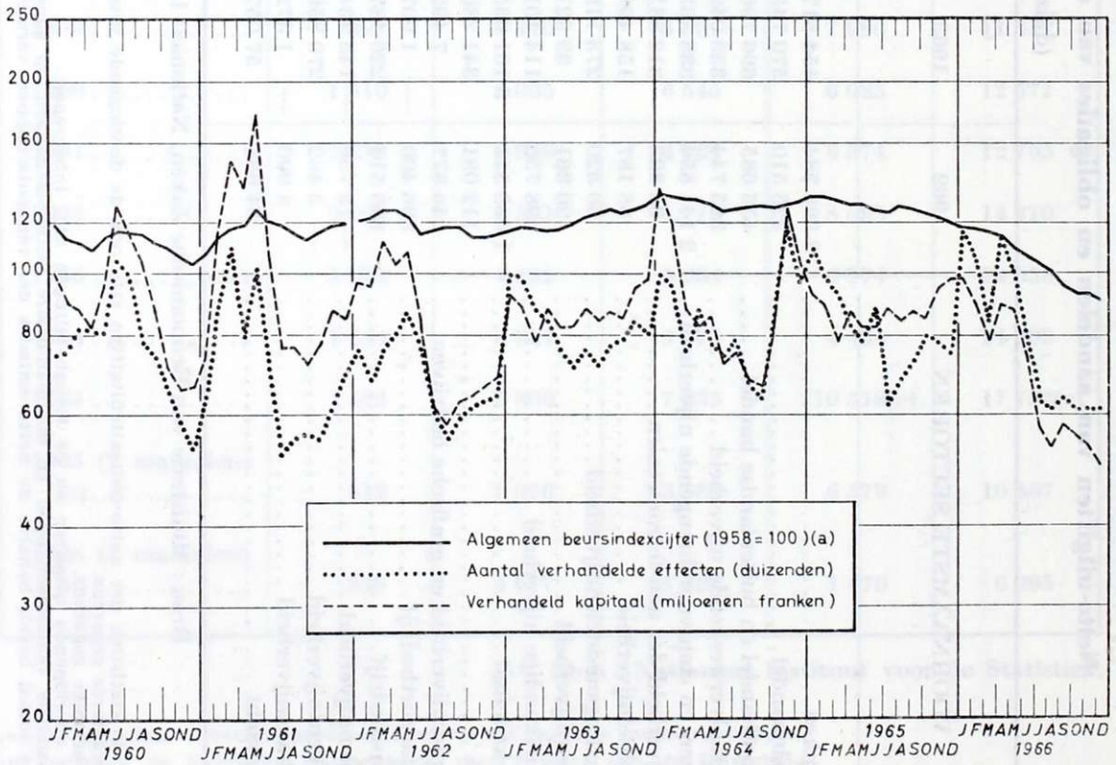
Bron : Nationale Bank van België.

(a) Leningen van de Staat, van Kongo (tot 30 juni 1960), de provinciën en de gemeenten, van de instellingen van algemeen nut, zoals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz. (met uitzondering van de doorlopende uitgiften en leningen van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid).

Beurs van Brussel

Bedrijvigheid

(gemiddelde per zitting)

Bron : Beurscommissie te Brussel.

(a) Tot december 1961 werd het maandindexcijfer opgemaakt einde der maand; vanaf januari 1962 werd dit indexcijfer vervangen door een gemiddeld maandindexcijfer.

Beurs van Brussel

Omzet

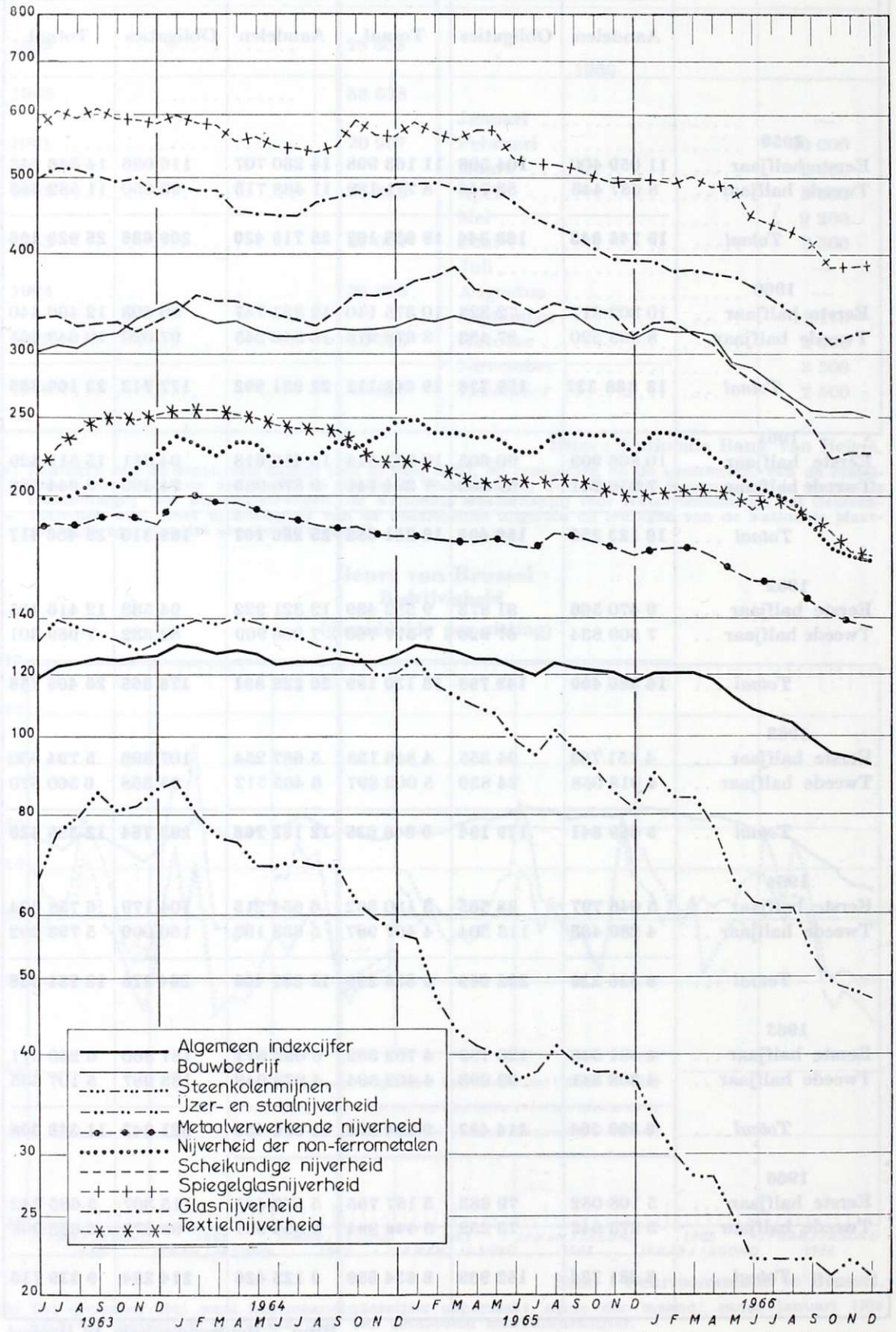
TIJDVAK	Aantal verhandelde effecten			Bedrag der verhandelde kapitalen (duizenden franken)		
	Aandelen	Obligaties	Totaal	Aandelen	Obligaties	Totaal
1959						
Eerste halfjaar ...	11 059 400	104 598	11 163 998	14 230 707	116 036	14 346 743
Tweede halfjaar ..	8 687 443	83 746	8 771 189	11 488 713	93 650	11 582 363
Totaal ...	**19 746 843**	**188 344**	**19 935 187**	**25 719 420**	**209 686**	**25 929 106**
1960						
Eerste halfjaar ..	10 302 817	72 323	10 375 140	12 385 747	80 693	12 466 440
Tweede halfjaar..	8 585 520	87 453	8 672 973	10 546 245	97 020	10 643 265
Totaal ..	**18 888 337**	**159 776**	**19 048 113**	**22 931 992**	**177 713**	**23 109 705**
1961						
Eerste halfjaar ..	10 866 909	90 605	10 957 514	15 416 618	94 811	15 511 429
Tweede halfjaar ..	7 256 341	67 800	7 324 141	9 870 089	74 499	9 944 588
Totaal ...	**18 123 250**	**158 405**	**18 281 655**	**25 286 707**	**169 310**	**25 456 417**
1962						
Eerste halfjaar ...	9 470 566	81 873	9 552 439	12 321 922	94 533	12 416 455
Tweede halfjaar ..	7 509 834	67 926	7 577 760	7 906 969	82 332	7 989 301
Totaal ...	**16 980 400**	**149 799**	**18 130 199**	**20 228 891**	**176 865**	**20 405 756**
1963						
Eerste halfjaar ...	4 751 783	94 355	4 846 138	5 687 254	107 396	5 794 650
Tweede halfjaar ..	4 918 058	84 839	5 002 897	6 465 512	95 358	6 560 870
Totaal ...	**9 669 841**	**179 194**	**9 849 035**	**12 152 766**	**202 754**	**12 355 520**
1964						
Eerste halfjaar ...	5 046 797	83 565	5 130 362	6 654 215	104 179	6 758 394
Tweede halfjaar ..	4 289 433	118 504	4 407 937	5 633 193	160 099	5 793 292
Totaal ...	**9 336 230**	**202 069**	**9 538 299**	**12 287 408**	**264 278**	**12 551 686**
1965						
Eerste halfjaar ...	4 581 543	120 789	4 702 332	6 052 811	187 860	6 240 671
Tweede halfjaar ..	4 308 841	93 693	4 402 534	4 973 648	133 987	5 107 635
Totaal ...	**8 890 384**	**214 482**	**9 104 866**	**11 026 459**	**321 847**	**11 348 306**
1966						
Eerste halfjaar ...	5 108 082	79 683	5 187 765	5 570 435	115 307	5 685 742
Tweede halfjaar ..	3 373 642	73 252	3 446 894	3 554 991	98 977	3 653 968
Totaal ...	**8 481 724**	**152 935**	**8 634 659**	**9 125 426**	**214 284**	**9 339 710**

Bron : Beurscommissie te Brussel.

Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen

Begin der maand

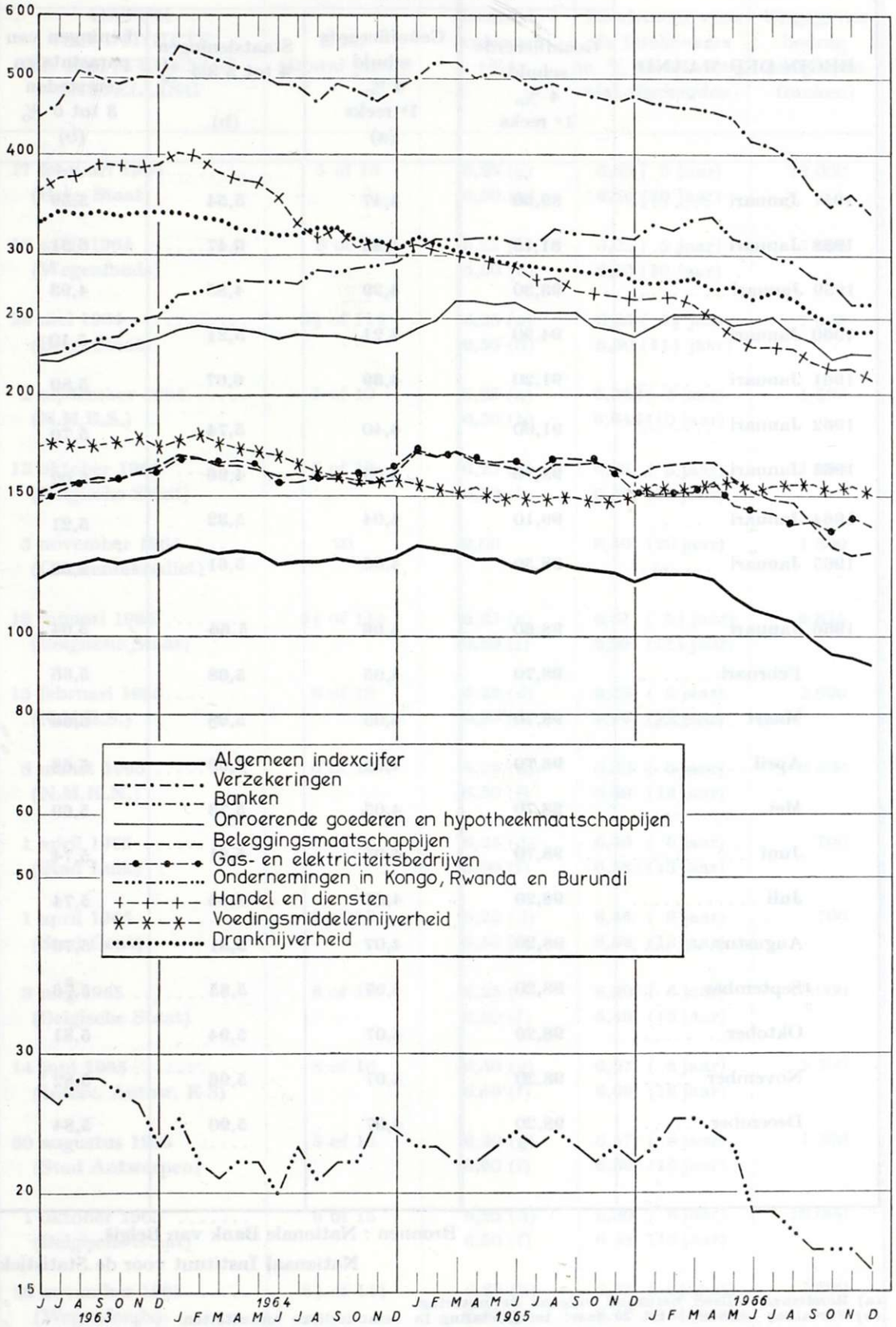
(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen (vervolg)

Begin der maand
(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Rendement van vast rentende waarden op de beurs te Brussel

BEGIN DER MAAND	Notering	Rendement		
	Geünificeerde schuld 4 %, 1e reeks	Geünificeerde schuld 4 %, 1e reeks (a)	Staatsleningen 4 tot 5 3/4 % (b)	Leningen van parastatalen en steden 3 tot 6 % (b)
1957 Januari	89,50	4,47	5,54	5,59
1958 Januari	81,15	4,93	6,47	6,51
1959 Januari	93,30	4,29	4,85	4,93
1960 Januari	94,90	4,21	5,21	5,10
1961 Januari	91,20	4,39	6,07	5,80
1962 Januari	91,00	4,40	5,74	5,70
1963 Januari	98,70	4,05	4,96	5,02
1964 Januari	99,10	4,04	5,32	5,21
1965 Januari	98,50	4,06	5,61	5,63
1966 Januari	98,60	4,06	5,66	5,64
Februari	98,70	4,05	5,68	5,65
Maart	98,70	4,05	5,68	5,66
April	98,70	4,05	5,69	5,68
Mei.....	98,70	4,05	5,73	5,69
Juni	98,70	4,05	5,81	5,74
Juli	98,20	4,07	5,84	5,74
Augustus.....	98,20	4,07	5,81	5,73
September	98,20	4,07	5,85	5,76
Oktober.....	98,20	4,07	5,94	5,81
November	98,20	4,07	5,96	5,82
December	98,20	4,07	5,90	5,84

Bronnen : Nationale Bank van België.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Rendement alleen berekend volgens de notering.
(b) Vervaldag binnen 5 tot 20 jaar; terugbetaling in veranderlijke annuïteiten.

Uitgiften en rendement van de leningen uitgegeven door middel van openbare inschrijving door de openbare besturen en de instellingen van openbaar nut

Leningen in Belgische franken

DATUM VAN UITGIFTE EN EMITTERENDE INSTELLING	Duur (aantal jaren)	Nominale rentevoet (%)	Rendement voor de intekenaars in % (voorheffing niet afgehouden)	Uitgegeven bedrag (miljoenen franken)
17 februari 1964..... (Belg. Staat)	5 of 10	6,25 (a) 6,50 (b)	6,25 (5 jaar) 6,50 (10 jaar)	12 000
13 april 1964 ..... (Wegenfonds)	5 of 10	6,25 (a) 6,50 (b)	6,25 (5 jaar) 6,50 (10 jaar)	5 000
25 mei 1964 ..... (Belg. Staat)	5½ of 11½	6,25 (c) 6,50 (d)	6,25 (5½ jaar) 6,50 (11½ jaar)	7 085
2 september 1964..... (N.M.B.S.)	5 of 10	6,25 (a) 6,50 (b)	6,369 (5 jaar) 6,645 (10 jaar)	1 500
12 oktober 1964 ..... (Belgische Staat)	5 of 10	6,25 (a) 6,50 (b)	6,25 (5 jaar) 6,50 (10 jaar)	11 000
3 november 1964 ..... (Gemeentekrediet)	20	3,00	6,40 (20 jaar) (e)	1 500
18 januari 1965 ..... (Belgische Staat)	5½ of 11½	6,25 (c) 6,50 (f)	6,37 (5½ jaar) 6,55 (11½ jaar)	9 815
15 februari 1965..... (N.M.B.S.)	6 of 12	6,25 (d) 6,50 (f)	6,35 (6 jaar) 6,59 (12 jaar)	2 000
8 maart 1965 ..... (N.M.K.N.)	6 of 13	6,25 (d) 6,50 (f)	6,30 (6 jaar) 6,49 (13 jaar)	2 500
1 april 1965 ..... (Stad Luik)	6 of 13	6,25 (d) 6,50 (f)	6,46 (6 jaar) 6,58 (13 jaar)	700
1 april 1965 ..... (Stad Gent)	6 of 13	6,25 (d) 6,50 (f)	6,46 (6 jaar) 6,58 (13 jaar)	700
3 mei 1965 ..... (Belgische Staat)	6 of 13	6,25 (d) 6,50 (f)	6,30 (6 jaar) 6,49 (13 jaar)	10 000
14 juni 1965 ..... (Interc. Autow. E 3)	8 of 16	6,40 (g) 6,60 (f)	6,57 (8 jaar) 6,69 (16 jaar)	2 500
30 augustus 1965 ..... (Stad Antwerpen)	8 of 16	6,40 (g) 6,60 (f)	6,57 (8 jaar) 6,69 (16 jaar)	1 500
1 oktober 1965 ..... (Belgische Staat)	6 of 15	6,25 (d) 6,50 (f)	6,30 (6 jaar) 6,48 (15 jaar)	10 000
22 november 1965 ..... (Wegenfonds)	6½ of 14½	6,25 (h) 6,50 (f)	6,31 (6½ jaar) 6,48 (14½ jaar)	5 000
13 december 1965 ..... (Gemeentekrediet, lotenlening)	20	3,00	—	1 500

(Vervolg op volgende bladzijde)

Uitgiften en rendement van de leningen uitgegeven door middel van openbare inschrijving door de openbare besturen en de instellingen van openbaar nut (vervolg)

Leningen in Belgische franken

DATUM VAN UITGIFTE EN EMITTERENDE INSTELLING	Duur (aantal jaren)	Nominale rentevoet (%)	Rendement voor de intekenaars in % (voorheffing niet afgehouden)	Uitgegeven bedrag (miljoenen franken)
9 februari 1966 ..... (Belg. Staat)	5 of 10	6,25 (a) 6,50 (b)	6,43 (5 jaar) 6,61 (10 jaar)	10 000
10 maart 1966 ..... (Stad Gent)	7 of 15	6,50 (i) 6,70 (j)	6,68 (7 jaar) 6,77 (15 jaar)	1 000
10 maart 1966 ..... (Stad Luik)	7 of 15	6,50 (i) 6,70 (j)	6,68 (7 jaar) 6,77 (15 jaar)	1 000
4 april 1966 ..... (Gemeentekrediet)	8 of 15	6,50 (k) 6,70 (l)	6,62 (8 jaar) 6,73 (15 jaar)	2 000
9 mei 1966 ..... (Belg. Staat)	5 of 10	6,25 (a) 6,50 (b)	6,49 (5 jaar) 6,64 (10 jaar)	9 200
22 juni 1966 ..... (R.T.T.)	6 of 12	6,50 (d) 6,75 (m)	6,71 (6 jaar) 6,87 (12 jaar)	2 500
12 september 1966 ..... (Belg. Staat)	6 of 12	6,75 (d) 7,00 (m)	6,75 (6 jaar) 6,90 (12 jaar)	12 110
10 oktober 1966 ..... (Stad Antwerpen)	10	7,00	7,15 (10 jaar)	2 000
7 november 1966 ..... (Interc. Autow. E-3)	12	7,00	7,13 (12 jaar)	3 500
8 december 1966 ..... (N.M.B.S.)	6 of 12	6,75 (d) 7,00 (m)	6,96 (6 jaar) 7,03 (12 jaar)	2 000
28 december 1966 ..... (N.K.B.K.)	7 of 12	7,00	7,09 (7 jaar) 7,12 (12 jaar)	500

Bron : Rentenfonds.

(a) Eerste 5 jaren.
(b) Laatste 5 jaren.
(c) Eerste 5 1/2 jaren.
(d) Eerste 6 jaren.
(e) Gemiddeld rendement.
(f) Laatste jaren.
(g) Eerste 8 jaren.
(h) Eerste 6 1/2 jaren.
(i) Eerste 7 jaren.
(j) Laatste 8 jaren.
(k) Eerste 8 jaren.
(l) Laatste 7 jaren.
(m) Laatste 6 jaren.

Uitgiften en rendement van de leningen op lange en halflange termijn van de openbare besturen en de instellingen van openbaar nut

Leningen in vreemde valuta's

DATUM VAN HET BESLUIT EN EMITTERENDE INSTELLING (a)	Looptijd	Nominale rentevoet (%)	Gemiddeld rendement bij de uitgifte	Uitgegeven bedrag (miljoenen eenheden vreemde valuta's)
12 juli 1961..... (N.M.B.S.	2, 3 en 4 jaar	5,00	5,00 (b)	U.S. $ 3
12 juli 1961..... (N.M.B.S.)	15 jaar	5,25	5,32 (b)	U.S. $ 20 of D.M. 80
3 oktober 1961..... (Sabena)	20 jaar	4,75	4,92	Fl. P.B. 22
14 november 1961..... (Belg. Staat)	3 jaar	5,50	5,61 (b)	U.S. $ 30
28 november 1961..... (Belg. Staat)	15 jaar	5,50	5,88	U.S. $ 25
12 december 1961 ..... (Sabena)	20 jaar	5,00	5,06	Flux. 250
27 maart 1962 ..... (Belg. Staat)	15 jaar	5,25	5,55	U.S. $ 30
10 mei 1963 ..... (Belg. Staat)	3, 4 en 5 jaar	4,875	4,97 (b) (c)	U.S. $ 20
20 september 1963..... (Belg. Staat)	35 maanden	5,00	5,24 (c)	U.S. $ 11
31 augustus 1964..... (Belg. Staat)	35 maanden	5,25	5,60 (c)	U.S. $ 16,5
29 januari 1965 ..... (Sabena)	7 j. 6 m.	5,00-5,125 5,25-5,50	5,17	U.S. $ 8
20 mei 1965 ..... (R.T.T.)	5 jaar	6,00	6,00	U.S. $ 20
6 januari 1966 ..... (Sabena)	8 jaar	5,75	5,83	U.S. $ 7,2
31 januari 1966 ..... (Sabena)	5 jaar	5,375-5,50	5,50	U.S. $ 7,7

Bron : Nationale Bank van België.

(a) De juiste uitgiftedatum van de leningen in vreemde valuta's is over het algemeen niet gekend. Meestal echter wordt een lening uitgegeven of opengesteld, korte tijd nadat het betrokken besluit werd uitgevaardigd.

(b) Het rendement bij de uitgifte van deze leningen is berekend op hun langste looptijd.
(c) Deze leningen zijn vrijgesteld van alle huidige en toekomstige belastingen of taksen ten bate van de Belgische Staat, de provincies of de gemeenten.

Verrichtingen van het Rentenfonds

Toestand einde jaar

OMSCHRIJVING	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Financiering der verrichtingen (miljoenen franken) :									
— Daggeld	274	72	—	—	—	877	—	—	—
— Certificaten van het Rentenfonds	4 059	4 608	5 812	10 996	6 400	6 549	7 357	5 884	4 524
— Kasbons (a)	45	—	—	—	—	—	—	—	—
— Krediet van de N.B.B. :									
voorschotten	—	—	—	—	589	600	389	—	320
verdisconteerde kasbons	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Diversen (b)	1 068	1 120	1 157	—	—	—	—	—	89
Totaal ...	**5 446**	**5 800**	**6 969**	**10 996**	**7 029**	**8 026**	**7 746**	**5 884**	**4 933**
Effectenportefeuille (miljoenen franken):									
— Bedrag (c)	3 311	4 572	6 661	6 892	7 759	8 383	6 827	6 299	6 913,6
— Schatkistcertificaten :									
reeks B	1 370	623	1 403	1 086	2 226	2 711	4 099	2 727,50	3 269
— Andere schatkistcertificaten	—	2 700	1 200	—	—	—	—	—	—

Bron : Rentenfonds.

(a) Vanaf 1957, jaar van de munthervorming, zijn de bij de Nationale Bank verdisconteerde kasbons opgenomen onder de rubriek « Krediet van de Nationale Bank »
(b) « Reserves », « Voorschotrekening Nationale Bank » tot en met 1956, « Aankoop van effecten, te liquideren » en sedert 1957, aandeel in de rente op schatkistcertificaten « reeks B ».
(c) Nominale waarde, exclusief de effecten verkocht met recht van wederinkoop aan de instellingen van algemeen nut.

Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen

(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag der inschrijvingen
1958	21 221
1959	25 597
1960	30 000
1961	33 372
1962	36 302
1963	39 969
1964	47 134
1965	46 625
1966	54 120

Bron : Nationale Bank van België.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Algemene staat van de beleggingen

(miljoenen franken)

OBJECT OF FINANCIERINGSVORM	Nieuwe verrichtingen in		Uitstaande op 31 december (a)	
	1965 (b)	1966 (b)	1965	1966
Krediet aan de Staat	621,9	1 556,8	31 615,1	30 187,3
Krediet aan Kongo (c)	—	—	124,4	124,4
Provinciën, steden en gemeenten, Gemeentekrediet van België	152,9	655,9	2 394,9	2 720,3
Krediet aan de sociale zekerheid (d)	3 208,6	2 384,8	18 328,8	19 364,9
Vervoer en verkeer	1 357,6	302,3	5 164,8	5 064,6
Waterbedeling	678,0	124,5	2 372,3	2 425,4
Industrieel krediet	3 538,0	6 312,3	18 662,2	23 180,9
Kernenergie	10,0	—	469,7	391,6
Wetenschappelijk onderzoek en Universiteiten	258,8	862,9	1 849,6	2 639,3
Hypothecair krediet	4 273,0	5 002,2	26 540,4	29 413,1
Beleningen	3,5	19,4	7,8	9,9
Krediet aan de volkshuisvesting	4 480,1	4 363,5	41 194,7	43 214,6
Landbouwkrediet	1 135,7	1 427,9	6 214,5	6 809,9
Ambachts- en beroepskrediet	439,5	398,9	1 825,8	2 031,8
Krediet aan schippers en vissers	408,6	263,5	2 136,1	2 085,1
Div. kredieten in de vorm van disconto (e)	60,4	49,5	496,9	577,8
Openbare kassen van lening	3,0	2,5	54,9	55,7
Werken ten voordele van de invaliden	150,0	172,0	779,1	858,4
Diverse effecten met Staatswaarborg	14,0	10,0	177,7	181,2
Totaal...	**20 793,6**	**23 908,9**	**160 409,7**	**171 336,2**
Kortlopende beleggingen (f)	1 449,8	83,0	9 212,3	8 711,6
Totaal...	**22 243,4**	**23 991,9**	**169 622,0**	**180 047,8**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Met inbegrip van de vervallen waarden waarvan de inning, de consolidatie of de hernieuwing geschieden in de loop van het volgend boekjaar.
(b) Inclusief de voorlopige verrichtingen.
(c) Nog verschuldigd saldo op de vroegere Koloniale Schuld, omgezet in obligaties van het Belgisch-Kongolees Fonds voor Delging en Beheer (wet van 23 april 1965).
(d) Dotatiefonds voor de Financiering van de Oorlogspensioenen, Nationale Kas voor Rust- en Overlevingspensioenen, Rijksdienst voor de Pensioenen der Zelfstandigen.
(e) Exclusief de discontoverrichtingen ingedeeld onder de rubrieken « Hypothecair krediet », « Ambachtskrediet en beroepskrediet », « Industrieel krediet » en « Krediet aan schippers en vissers ».
(f) Schatkistcertificaten en certificaten van het Rentenfonds, bankaccepten en daggeldleningen.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Evolutie van het particuliere sparen

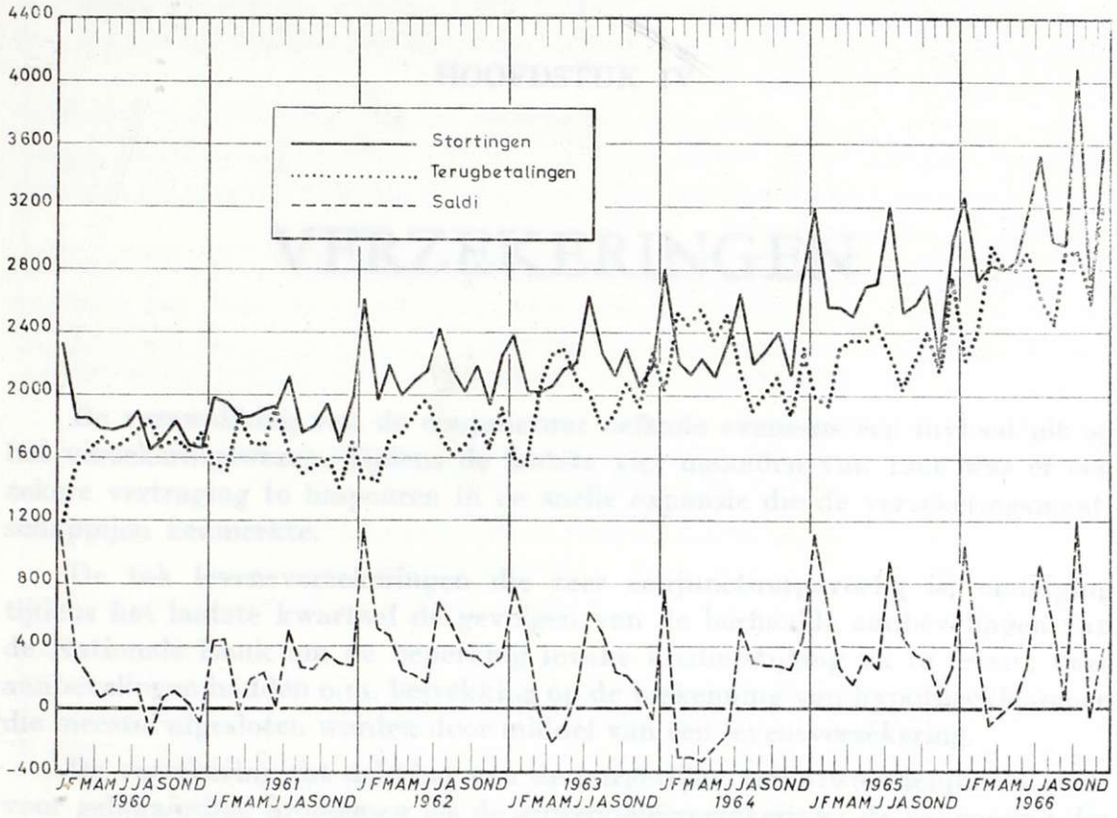
(duizenden franken)

TIJDVAK	Verschil (a)	Gekapitaliseerde interesten	Globaal tegoed (b)
1958			
Eerste halfjaar	1 756 244		
Tweede halfjaar	2 839 628		
Totaal ...	**4 595 872**	1 959 215	66 699 547
1959			
Eerste halfjaar	3 004 307		
Tweede halfjaar	2 702 678		
Totaal ...	**5 706 985**	2 035 024	74 441 556
1960			
Eerste halfjaar	1 978 372		
Tweede halfjaar	76 139		
Totaal ...	**2 054 511**	2 390 780	78 886 847
1961			
Eerste halfjaar	1 288 836		
Tweede halfjaar	1 925 595		
Totaal...	**3 214 431**	2 531 982	84 633 260
1962			
Eerste halfjaar	2 772 636		
Tweede halfjaar	2 504 514		
Totaal ...	**5 277 150**	2 743 778	92 654 188
1963			
Eerste halfjaar	980 027		
Tweede halfjaar	1 620 427		
Totaal ...	**2 600 454**	2 725 815 (d)	97 980 457 (d)
1964			
Eerste halfjaar	—588 573		
Tweede halfjaar	2 060 171		
Totaal ...	**1 471 598**	2 942 839 (d)	102 394 894 (d)
1965			
Eerste halfjaar	2 842 688		
Tweede halfjaar	2 398 046		
Totaal ...	**5 240 734**	3 204 228 (d)	112 193 881 (d)
1966		1 354 025 (e)	
Eerste halfjaar	1 552 955		
Tweede halfjaar	3 010 397 (c)		
Totaal ...	**4 563 352**	3 498 549 (d)	120 255 782 (c,d)

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Overschot der stortingen op de terugbetalingen.
(b) Toestand per 31 december van elk jaar, gekapitaliseerde interesten inbegrepen.
(c) Geraamde gegevens.
(d) Voorheffing afgehouden.
(e) Verdeling van een gedeelte van het reservefonds van de Spaarkas en van de Verzekeringskas.

Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas
(miljoenen franken)

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verleende kredieten (miljoenen franken)		Verdeling van de verleende kredieten per bedrijfstak (in % van het totaal)		
JAARTAL	Bedrag	BEDRIJFSTAK (a)	1965	1966
1952	678	Groot- en kleinhandel	21,43	20,69
1953	931	Voedingsmiddelennijverheid	16,23	16,71
1954	1 046	Textielnijverheid	0,50	0,53
1955	1 126	Confectienijverheid	2,56	2,92
1956	1 234	Houtnijverheid	2,83	3,27
1957	898	Bouwnijverheid	13,57	13,80
1958	1 025	Metaalverwerkende nijverheid	5,60	5,95
1959	1 363	Ledernijverheid	0,52	0,66
1960	2 224	Verschillende nijverheden	3,12	3,72
1961	2 414	Transport	11,70	9,31
1962	2 811	Vrije beroepen	8,58	8,57
1963	3 391	Landbouw, kweek en visvangst	2,45	2,50
1964	2 738	Diensten	4,39	4,42
1965	3 075	Andere bedrijfstakken	6,52	6,95
1966	3 546	*Totaal*	**100,00**	**100,00**

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

(a) Sinds 1965 werden een aantal nieuwe bedrijfstakken in de statistiek ingelast.

HOOFDSTUK IV

VERZEKERINGEN

De verzwakking van de conjunctuur oefende eveneens een invloed uit op het verzekeringswezen. Tijdens de laatste vier maanden van 1966 was er een zekere vertraging te bespeuren in de snelle expansie die de verzekeringsmaatschappijen kenmerkte.

De tak levensverzekeringen die zeer conjunctuurgevoelig is, onderging tijdens het laatste kwartaal de gevolgen van de herhaalde aanbevelingen van de Nationale Bank om de beperking inzake kredietstijging na te leven ; deze aanbevelingen hadden o.m. betrekking op de toekenning van hypotheekleningen die meestal afgesloten worden door middel van een levensverzekering.

De verzekering tot dekking van de burgerlijke verantwoordelijkheid staat voor gelijkaardige problemen als de automobielverzekering : de aanpassing der premiën en schaderegelingen aan de steeds stijgende loonkosten. In de tak brandverzekeringen hebben de meeste grote maatschappijen dit probleem opgelost door toepassing van een nieuwe formule, de geïndexeerde polis.

Cijfergegevens over de verrichtingen der verzekeringsondernemingen in 1966 zijn nog niet beschikbaar. De jongste statistische gegevens betreffende de verzekeringsbranches, aan overheidscontrole onderworpen, zijn die van het jaar 1965.

Voor alle maatschappijen, in België werkzaam, wordt het totaal der geïnde premiën voor 1965 geraamd op 27 miljard frank, tegen ongeveer 24 miljard in 1964. Die toeneming was zeer bevredigend en overtreft in ruime mate de verhoging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen en van het nationaal inkomen.

Van het totaal der geïnde premiën nemen de levensverzekeringen ongeveer een derde voor hun rekening. De autoverzekering brengt circa 30 % op van dit totaal ; in deze tak stegen de geïnde premiën met 25 % ingevolge de premieaanpassing, toegestaan door het Ministerie van Economische Zaken in 1965. De overige belangrijke takken, nl. de verzekering tegen arbeidsongevallen, de brandverzekering en de verzekering der burgerlijke verantwoordelijkheid brachten respectievelijk 11 %, 11 % en 9 % der geïnde premiën op.

Bij de afdeling levensverzekeringen steeg het bedrag der geïnde premiën, ondanks de verslapping tijdens het laatste kwartaal, bij de Belgische maatschappijen met 15,5 %, tegen 9,9 % in 1964. Bij de buitenlandse maatschappijen nam het bedrag der geïnde premiën slechts toe met 5,3 % in 1965. De hypotheek-

leningen, alhoewel zij met de levensverzekeringen in nauw verband staan, evolueerden nochtans minder gunstig. De restrictiemaatregelen van de Overheid ter bestrijding van de prijsinflatie, hadden een vermindering van de toeneming der hypothecaire leningen tot gevolg : het te vereffenen saldo steeg slechts met 12 %, tegen 16 % in 1964.

De stijging van de wiskundige reserves bij de Belgische verzekeringsondernemingen bedroeg 10 %, tegenover 8,6 % in 1964. Bij de buitenlandse maatschappijen namen de wiskundige reserves, evenals het jaar tevoren, in mindere mate toe, te weten met 5 %.

De voornaamste bepalingen inzake onderlinge verhouding van de waarden, die moeten dienen tot dekking van de wiskundige reserves, sinds het ontstaan van de controle vastgelegd, zijn de volgende :

— minimum 15 % moet belegd worden in Belgische overheidseffecten of effecten hiermede gelijkgesteld ;
— maximum 50 % mag belegd worden in obligaties van Belgische vennootschappen ;
— maximum 15 % mag belegd worden in Belgische aandelen ;
— maximum 20 % in buitenlandse overheidseffecten ;
— maximum 65 % in onroerende goederen, gelegen in België, en in hypothecaire leningen.

Deze reglementering geldt voor de verzekeringen op het leven. Die betreffende de waarden tot dekking van de wiskundige reserves bij de verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen wijkt slechts weinig af van de voorgaande.

Rekening houdend met bovenvermelde bepalingen deden de levensverzekeringsmaatschappijen volgende keuze voor hun beleggingen in 1965 :

Overheidseffecten	32 %
Obligaties van Belgische vennootschappen	16 %
Aandelen van Belgische vennootschappen	6 %
Vreemde overheidseffecten	4 %
Polisbeleningen	3 %
Hypotheekleningen	28 %
Onroerende goederen	9 %
Diversen	2 %
	100 %

De onderlinge verhouding van die beleggingspercentages weerspiegelt niet volledig de door de Overheid in 1965 aanbevolen kredietpolitiek. Er weze echter vermeld dat die beleggingspercentages van de ene maatschappij tot de andere soms sterk afwijken van de gemiddelden die men noteert voor alle levensverzekeringsmaatschappijen in het algemeen.

Bij de verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen was er in 1965 geen aangroei van het totaal der betaalde sinisters zodat de verhouding tussen de uitgegeven premiekwitanties en het bedrag der betaalde sinisters aanmerkelijk verbeterde : zij bedroeg 1,58, tegen 1,29 in 1964. Die verbetering is vooral het gevolg van de door het Ministerie van Economische Zaken toegestane tariefverhogingen in 1965.

Levensverzekeringen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Geïnde premiën				Wiskundige reserves (b)			
	1962	1963	1964	1965	1962	1963	1964	1965
Belgische vennootschappen	5 757,4	6 124	6 733	7 778	41 705	45 251	49 133	54 103
Buitenlandse vennootschappen	1 839,6	1 941	2 107	2 219	12 599	13 609	14 707	15 418

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Omvat de reserves voor te regelen sinisters, de reserves voor deelneming in de winsten, de verdelingsfondsen, alsook de reserves voor contracten onderschreven in vreemde munt.

Levensverzekeringen

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves (a)

(miljoenen franken)

AARD DER WAARDEN	1962	1963	1964	1965
Belgische vennootschappen :				
Belgische overheidseffecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van Kongolese vennootschappen (b)	5 793,1	5 961,9	6 311,4	6 675,6
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten.....	7 988,8	8 494,0	8 771,9	7 894,9
Obligaties van Belgische vennootschappen	8 100,6	9 000,9	9 230,1	10 822,3
Aandelen van Belgische vennootschappen	2 329,6	2 862,2	3 014,4	3 202,4
Buitenlandse overheidseffecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	1 479,1	1 910,2	1 943,2	1 938,8
Polisbeleningen	1 326,5	1 390,5	1 505,7	1 635,2
Onroerende goederen	3 101,8	3 519,4	3 705,2	4 181,1
Hypothecaire leningen	11 420,7	12 070,8	14 182,9	15 370,7
Speciën en diversen	862,2	684,2	952,1	1 136,6
Gemeenschappelijke Beleggingsfondsen	34,7	35,1	40,1	56,3
Buitenlandse vennootschappen :				
Belgische overheidseffecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van Kongolese vennootschappen (b)	3 668,7	3 762,4	3 869,1	3 952,2
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten.....	2 354,6	2 394,7	2 403,0	2 423,9
Obligaties van Belgische vennootschappen	568,4	626,1	605,4	691,8
Aandelen van Belgische vennootschappen	677,1	737,7	790,1	756,1
Buitenlandse overheidseffecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	392,0	450,7	426,3	356,4
Polisbeleningen	504,2	515,6	548,5	561,4
Onroerende goederen	1 566,1	1 722,7	2 020,5	2 353,5
Hypothecaire leningen	3 186,2	3 551,6	4 147,8	4 442,9
Speciën en diversen	76,2	98,2	123,8	117,8
Gemeenschappelijke Beleggingsfondsen	28,3	25,3	39,8	28,8

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Effecten van de lening uitgegeven door het Belgisch-Kongolees Fonds voor Delging en Beheer.

Kapitalisatieverrichtingen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965
Geïnde premiën	**189,5**	**175,3**	**59,4**	**58,4**
Nominale waarde der onderschreven contracten :				
Zuivere kapitalisatie	1 159,6	1 293,9	1 258,3	1 282,1
Bouwkapitalisatie	49,8	48,0	45,7	41,9
Totaal ...	**1 209,4**	**1 341,9**	**1 304,0**	**1 324,0**
Wiskundige reserves :				
Zuivere kapitalisatie	597,6	748,3	721,1	721,0
Bouwkapitalisatie	34,7	35,1	35,9	34,2
Totaal ...	**632,3**	**783,4**	**757,0**	**755,2**
Waarborg	7,3	8,4	10,6	9,3
Algemeen totaal ...	**639,6**	**791,8**	**767,6**	**764,5**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.

Kapitalisatieverrichtingen (a)

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965
Belgische overheidseffecten en waarden door de Staat gewaarborgd	104,3	122,9	118,2	97,3
Effecten van de Kongolese vennootsch. (b)	2,4	2,2	2,2	2,2
Obligaties parastatale instellingen	50,9	54,8	39,2	35,0
Obligaties provincies en gemeenten	4,0	6,3	12,3	4,6
Obligaties Belgische vennootschappen	0,8	2,9	1,3	0,1
Aandelen Belgische vennootschappen	3,3	3,3	7,4	3.3
Onroerende goederen	24,7	18,2	24,2	78,1
Hypothecaire leningen	492,7	606,5	577,7	553,0
Polisbeleningen	2,9	2,5	2,6	2,7
Speciën	6,6	10,1	8,1	0,1
Diversen (c)	3,1	3,1	3,3	2,7
Totaal ...	**695,7**	**832,9**	**796,5**	**779,1**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Effecten van de lening uitgegeven door het Belgisch-Kongolees Fonds voor Delging en Beheer.
(c) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet-afgeloste aanwervingskosten.

Hypothecaire leningen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965
Hypothecaire leningen met tussenkomst :				
Nominale waarde der leningen	**1 203,3**	**1 202,4**	**1 322,3**	**1 437,0**
Reconstitutiefonds	189,7	193,0	198,8	203,5
Waarborg	3,1	2,9	3,5	3,2
Totaal ...	**192,8**	**195,9**	**202,3**	**206,7**
Hypothecaire leningen zonder tussenkomst :				
Te vereffenen saldo	**46 310,5**	**51 377,6**	**59 668,8**	**67088,2**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.

Hypothecaire leningen met tussenkomst (a)

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965
Belgische overheidseffecten	25,5	30,1	29,9	28,2
Obligaties parastatale instellingen	8,3	7,9	7,3	8,4
Buitenlandse effecten	—	—		
Kongolese waarden ..... (b)	0,2	0,3	0,3	0,3
Obligaties van Belgische vennootschappen	—	—		1,9
Obligaties provincies en gemeenten	1,2	1,4	3,4	1,8
Aandelen van Belgische vennootschappen .	0,1	—	—	0,1
Onroerende goederen	8,1	12,0	15,2	16,6
Hypothecaire leningen	170,8	163,5	164,9	162,6
Diversen (c).....	3,2	2,8	1,0	2,1
Totaal ...	**217,4**	**218,0**	**222,0**	**222,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Effecten van de lening uitgegeven door het Belgisch-Kongolees Fonds voor Delging en Beheer.
(c) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet-afgeloste aanwervingskosten.

Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Openbare autobusdiensten, speciale autobusdiensten, autocardiensten			Taxi's en huurauto's			Vervoer van zaken voor rekening van derden			Vervoer van zaken voor eigen rekening		
	1963	1964	1965	1963	1964	1965	1963	1964	1965	1963	1964	1965
Rechtstreekse zaken :												
Aantal verzekerde voertuigen(b)	6,8	8,0	9,1	7,7	7,8	7,7	30,3	31,7	30,9	369,7	379,5	386,0
Uitgegeven premiën	101,5	130,0	167,4	49,2	62,8	63,3	314,2	385,9	488,1	1263,3	1351,1	1 629,6
Bedrag der betalingen voor sinisters (c)	62,6	96,0	87,2	50,0	55,3	52,6	259,2	321,2	335,4	821,8	1024,0	1 014,0
Raming der nog te regelen sinisters	201,9	210,0	220,2	87,7	105,3	155,9	498,0	589,6	656,5	1604,9	1753,5	1 932,2
Reserves voor lopende risico's	12,5	19,2	30,4	18,2	23,1	23,8	125,6	144,3	187,3	495,3	539,3	657,4
Betaalde commissielonen	16,8	21,7	21,8	7,5	8,8	8,2	55,4	64,6	67,4	269,6	288,8	300,9
Algemene onkosten	17,3	21,5	28,3	8,1	10,3	10,2	55,2	64,8	83,9	207,2	221,0	273,1
In herverzekering afgestane zaken :												
Afgestane premiën	28,1	44,3	50,5	13,9	22,1	22,3	93,2	110,9	136,2	380,7	388,0	461,7
Ontvangen commissielonen	8,0	12,9	13,7	3,9	6,4	5,6	25,5	28,9	41,9	108,4	109,2	161,2
Aandeel der herverzekeraars in de geregelde sinisters	13,8	25,0	28,7	15,2	16,7	13,1	82,5	97,9	116,9	256,8	328,4	306,2
Aandeel der herverzekeraars in reserve voor nog te regelen sinisters	122,1	119,5	111,8	29,9	37,2	43,1	180,4	231,0	254,9	581,3	661,3	746,3
Aandeel der herverzekeraars in reserve voor lopende risico's	9,2	6,8	8,2	4,5	7,3	6,6	26,0	32,6	41,2	187,3	127,5	152,5
In herverzekering ontvangen zaken :												
Ontvangen premiën	13,1	17,1	14,7	2,6	2,9	2,4	6,7	4,5	3,7	21,6	19,8	19,8
Betaalde commissielonen	4,0	5,0	4,2	0,8	0,9	0,7	2,0	1,5	0,9	7,2	6,8	5,7
Aandeel in de geregelde sinisters	12,6	10,4	9,9	2,3	4,6	1,7	5,7	3,4	2,3	17,4	14,8	12,7
Aandeel in reserve voor nog te regelen sinisters	55,3	58,2	60,5	12,6	12,9	13,6	10,3	9,2	8,2	28,5	32,1	36,5
Aandeel in reserve voor lopende risico's	1,1	2,0	1,4	0,9	0,9	0,7	2,6	1,9	2,3	9,2	8,3	9,5

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Duizenden eenheden.
(c) Tijdens het betrokken jaar.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen (a)

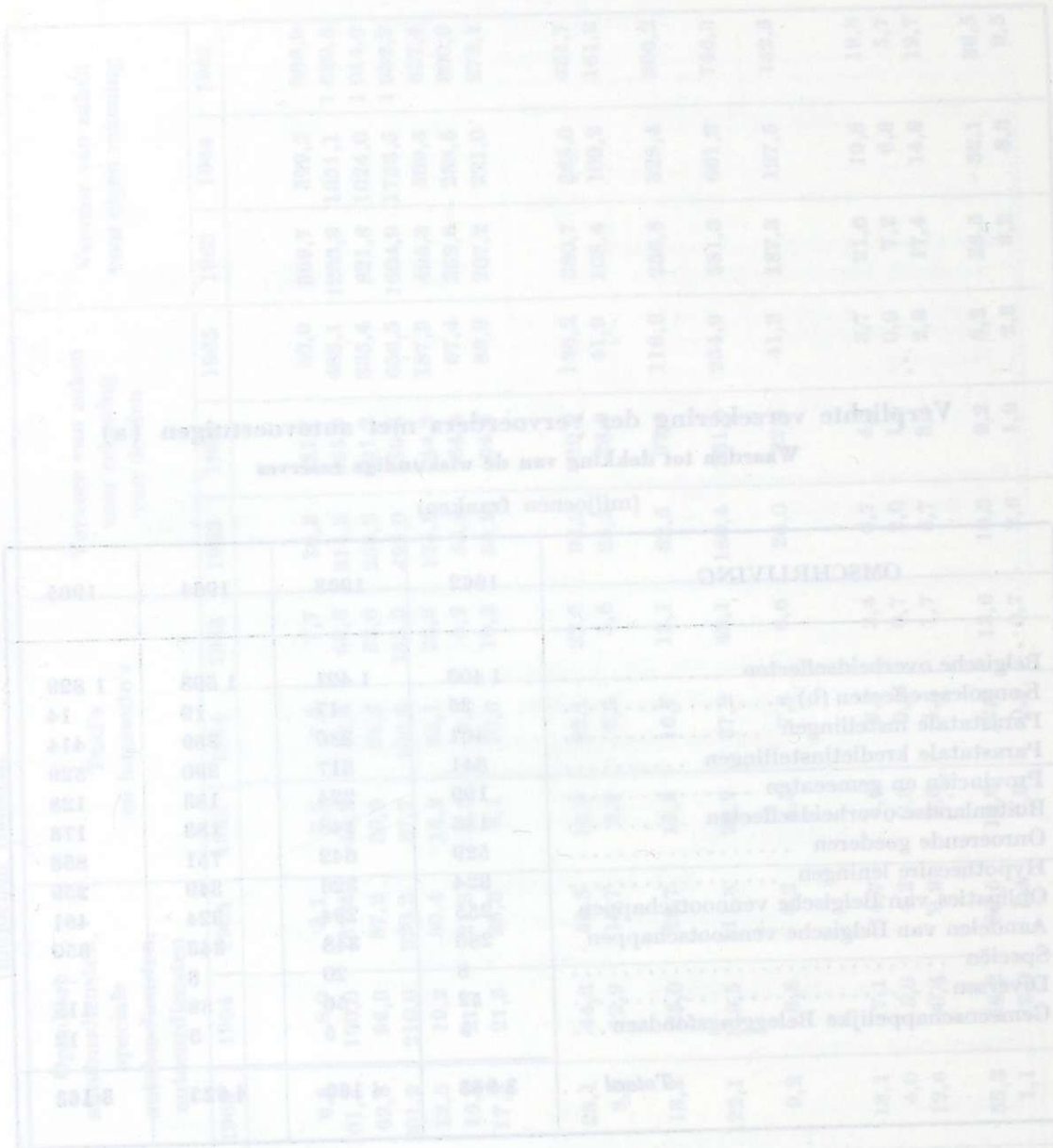
Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1962	1963	1964	1965
Belgische overheidseffecten	1 403	1 421	1 593	1 829
Kongolese effecten (b)	25	17	19	14
Parastatale instellingen	401	380	389	414
Parastatale kredietinstellingen	341	317	390	529
Provinciën en gemeenten	199	224	183	128
Buitenlandse overheidseffecten	135	148	183	178
Onroerende goederen	529	642	751	853
Hypothecaire leningen	324	328	349	259
Obligaties van Belgische vennootschappen	255	284	324	481
Aandelen van Belgische vennootschappen	286	348	343	350
Speciën	8	20	8	—
Diversen	52	56	88	115
Gemeenschappelijke Beleggingsfondsen	5	5	3	12
Totaal	**3 963**	**4 190**	**4 623**	**5 162**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Effecten van de lening uitgegeven door het Belgisch-Kongolees Fonds voor Delging en Beheer.

VIERDE DEEL

PRIJZEN EN INKOMENS

VIERDE DEEL

PRIJZEN EN INKOMENS

HOOFDSTUK ÉÉN

PRIJZEN

In het najaar van 1965 trad een lichte conjunctuuropleving op en wegens het tekort op de begroting kondigde de Regering een verhoging van de indirecte belastingen aan. Door de bedrijven werden daarom de voorraden weer aangevuld met als gevolg een toeneming van het besteltempo en van de produktie. Dit was tevens aanleiding tot prijsstijgingen onder druk van de voortdurend toenemende loonkosten.

De indirecte belastingen werden per 1 januari 1966 verhoogd (de overdrachttaks werd van 6 op 7 % gebracht) en nadien vervlakte de conjunctuur bij gebrek aan nieuwe impulsen. De exportvraag steeg nauwelijks meer, de investeringsvraag bleef ongeveer stabiel en de toeneming van de particuliere consumptie was uiterst gering. De ontspanning verliep echter uiterst traag en de impuls die uitging van de verder stijgende overheidsuitgaven had een inflatoire werking op de economie.

De loonstijging vertraagde weliswaar, maar bleef toch zeer aanzienlijk. Het tempo van de stijging van de loonkosten in de fabrieksnijverheid daalde ten opzichte van dezelfde maanden van het voorgaande jaar van 12,8 % in juni 1965 tot 8,6 % in maart 1966, maar nam als gevolg van de glijdende loonschaal weer toe tot ruim 10 %.

Tot de overheidsmaatregelen die een directe invloed hadden op de prijsontwikkeling behoren de belastingverhoging per 1 januari 1966 en de prijsstop in mei, die in september werd vervangen door een veralgemeende prijsbewaking.

Wegens de versnelling van de prijsstijging in de detailhandel in het begin van 1966 kondigde de Regering op 11 mei een algemene prijsstop af (1), waarbij verboden werd voor goederen en diensten hogere prijzen dan op 6 mei te vragen. Wegens bijzondere omstandigheden werden achteraf enkele afwijkingen toegestaan, o.m. voor koper en eieren. Op 6 september werd de prijsstop opgeheven en vervangen door een veralgemening van de verplichting tot aangifte van prijsverhogingen door de producenten of handelaars (2). Een gelijkaardige maatregel gold vroeger voor een beperkt aantal produkten. De Minister kon de termijn, die ligt tussen de aangifte en de verhoging van de prijs, en die vroeger 21 dagen bedroeg, verlengen tot 31 december 1966. Hij kan, zoals vroeger, een prijsverhoging verbieden, beperken of uitstellen.

---

(1) Koninklijk besluit van 9 mei 1966 *(Belgisch Staatsblad van 11 mei 1966)*.

(2) Koninklijk besluit van 2 september 1966 *(Belgisch Staatsblad van 6 september 1966)*.

Zoals hierboven vermeld werd stegen de *producentenprijzen* licht in de laatste maanden van 1965. De prijsstijging versnelde in de eerste maanden van 1966 : blijkbaar werd de belastingverhoging vrij snel in de verkoopprijzen doorgegeven. Maar door de conjunctuurvervlakking vertraagde de prijsstijging reeds in april en als gevolg van de prijsstop bleven de prijzen nadien overwegend stabiel. In verschillende bedrijfstakken overheerste veeleer een neiging tot prijsdaling, ondanks de voortdurende stijging van de lonen. De prijzen van de afgewerkte produkten daalden echter niet. Aanzienlijke prijsstijgingen of -dalingen traden nagenoeg niet op.

De prijzen van de Belgische huisbrandkolen werden in juni verlaagd om de Belgische steenkolen althans voor de handel aantrekkelijker te maken en hierdoor de afzet te bevorderen.

De benzineprijzen en de stookolieprijzen, die in januari werden verhoogd, daalden in november, behalve die van de zware fuel.

De prijzen van de non-ferrometalen schommelden vrij onregelmatig, in verband met de prijsontwikkeling op de wereldmarkt. De koperprijzen stegen in de lente tot een zeer hoog peil, maar daalden nadien onregelmatig. De loodprijzen brokkelden na mei voortdurend af.

In de sector minerale chemie stegen de prijzen overwegend tot in de maand mei, maar vervolgens sloeg de tendens om. De prijzen van de vetstoffen stegen nog in de eerste maanden van 1966.

De prijzen van de bouwmaterialen bleven overwegend stabiel, afgezien van de houtprijzen, die voortdurend stegen. De bouwprijzen stegen verder.

De textielprijzen schommelden uiteenlopend, met overwegend een neiging tot dalen in het najaar.

Het prijsindexcijfer van de industrieprodukten, berekend door het Ministerie van Economische Zaken, lag in het laatste kwartaal slechts 0,7 % hoger dan een jaar voordien. Het deelindexcijfer van de grondstoffenprijzen lag 2,5 % lager dan in het laatste kwartaal van 1965, dat van de halffabrikaten 1,6 % hoger en dat van de afgewerkte produkten, dat ten aanzien van de technologisch ingewikkelde produkten echter weinig relevant is, 2,2 % hoger.

De landbouwprijzen, die in de voorgaande jaren overwegend scherp opliepen, gaven in 1966 per saldo relatief weinig verandering te zien. De aardappelprijzen stegen aanzienlijk in de lente en het begin van de zomer als gevolg van toevallige omstandigheden. De seizoenschommelingen waren zwak in 1966. In het vierde kwartaal lag het indexcijfer van de landbouwprijzen, berekend door het Ministerie van Economische Zaken, 1,8 % hoger dan een jaar voordien.

In de *consumptiesfeer* was de neiging tot prijsstijging in het begin van 1966 nog zeer sterk. Het tempo van de prijsstijging versnelde wellicht in het begin van het jaar, toen de belastingverhoging in de prijzen werd doorberekend, maar vertraagde nadien als gevolg van de prijsstop. Een volledige prijsstabiliteit werd echter niet bereikt, o.m. omdat de getroffen maatregel geen vat had op de voortdurend schommelende marktprijzen van de landbouwprodukten.

Het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen geeft een enigszins vertekend beeld van de prijsevolutie, omdat het in te sterke mate wordt beïnvloed door toevallige prijsbewegingen. In de lente en de zomer van 1966 lagen de aardappelprijzen in België zeer hoog, als gevolg waarvan het indexcijfer in juli tot een top steeg en nadien licht daalde. In het vierde kwartaal lag het indexcijfer 3,6 % hoger dan een jaar voordien.

★

★ ★

Prijsindexcijfers in enkele landen

(1958 = 100)

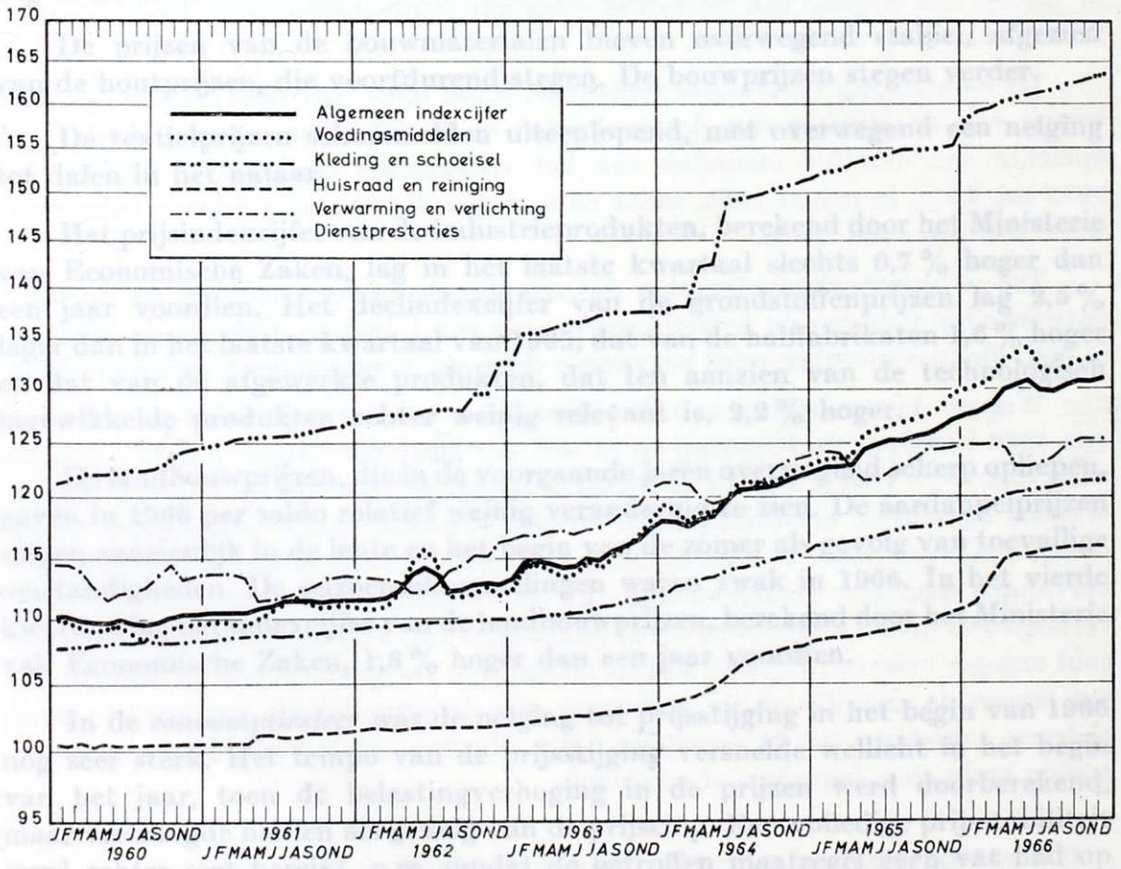
LAND	Consumptieprijzen				Groothandelsprijzen			
	1963	1964	1965	1966	1963	1964	1965	1966
België	106(a)	111(a)	115(a)	120(a)	104	109	110	112
Nederland	113	119	126	133	101	108	111	117
Duitse Bondsrepubliek	111	114	118	122	104	104	107	109
Frankrijk	105	108	111	114	117	119	121	123
Italië	117	124	129	132	106	110	112	113
Verenigd Koninkrijk..	112	115	121	126	102(b)	106(b)	107(b)	109(b)
Verenigde Staten	106	107	109	112	100	100	102	105

Bron : Bulletin Mensuel de Statistique des Nations Unies

(a) Zonder huur.
(b) Grondstoffen.

Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen

(1953 = 100)

Bron : Ministerie van Economische Zaken
Administratie van de Handel.

Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van produkten (a)

(1953 = 100)

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Voedingsmiddelen	Niet tot voeding bestemde produkten				Dienstprestaties
			De drie groepen samen	Kleding en schoeisel	Verwarming en verlichting	Huisraad en reiniging	
1958 Gemiddelde	**108,31**	**107,9**	**106,2**	**104,7**	**118,9**	**101,4**	**114,7**
1959 Gemiddelde	**109,64**	**109,5**	**106,6**	**106,4**	**116,1**	**100,7**	**120,0**
1960 Gemiddelde	**109,97**	**109,3**	**107,0**	**108,1**	**113,2**	**100,4**	**122,6**
1961 Gemiddelde	**111,06**	**110,5**	**107,4**	**108,7**	**112,8**	**101,0**	**125,7**
1962 Gemiddelde	**112,62**	**112,5**	**108,3**	**109,7**	**113,7**	**101,6**	**128,5**
1963 Gemiddelde	**115,04**	**114,7**	**109,9**	**110,7**	**117,8**	**102,5**	**136,3**
1964 Gemiddelde	**119,84**	**120,3**	**113,1**	**113,8**	**121,4**	**105,7**	**145,7**
1965 Gemiddelde	**124,71**	**126,0**	**116,2**	**117,0**	**123,4**	**109,1**	**153,8**
1966 Gemiddelde	**129,92**	**132,2**	**119,8**	**120,6**	**124,4**	**114,6**	**161,1**
1966 Januari	127,68	130,1	117,6	118,5	124,9	110,8	158,1
Februari	128,07	130,3	118,0	119,1	124,9	111,4	159,2
Maart	128,63	130,9	118,8	119,5	124,9	113,3	159,5
April	129,93	132,7	119,7	120,3	124,6	114,8	160,3
Mei	130,56	133,5	119,9	120,6	122,9	115,3	160,8
Juni	131,08	134,2	119,9	120,7	122,9	115,3	161,1
Juli	129,94	131,9	120,1	120,9	123,2	115,5	161,3
Augustus	129,85	131,6	120,3	121,1	123,7	115,6	161,7
September	130,38	132,3	120,6	121,4	124,7	115,8	162,2
Oktober.....	130,80	132,8	120,9	121,6	125,3	115,9	162,5
November	130,88	132,9	120,9	121,7	125,4	116,0	162,9
December	131,19	133,4	121,0	121,8	125,4	116,0	163,3

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) De partiële indexcijfers werden berekend op grond van de gemiddelde prijzen voor het Rijk.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen

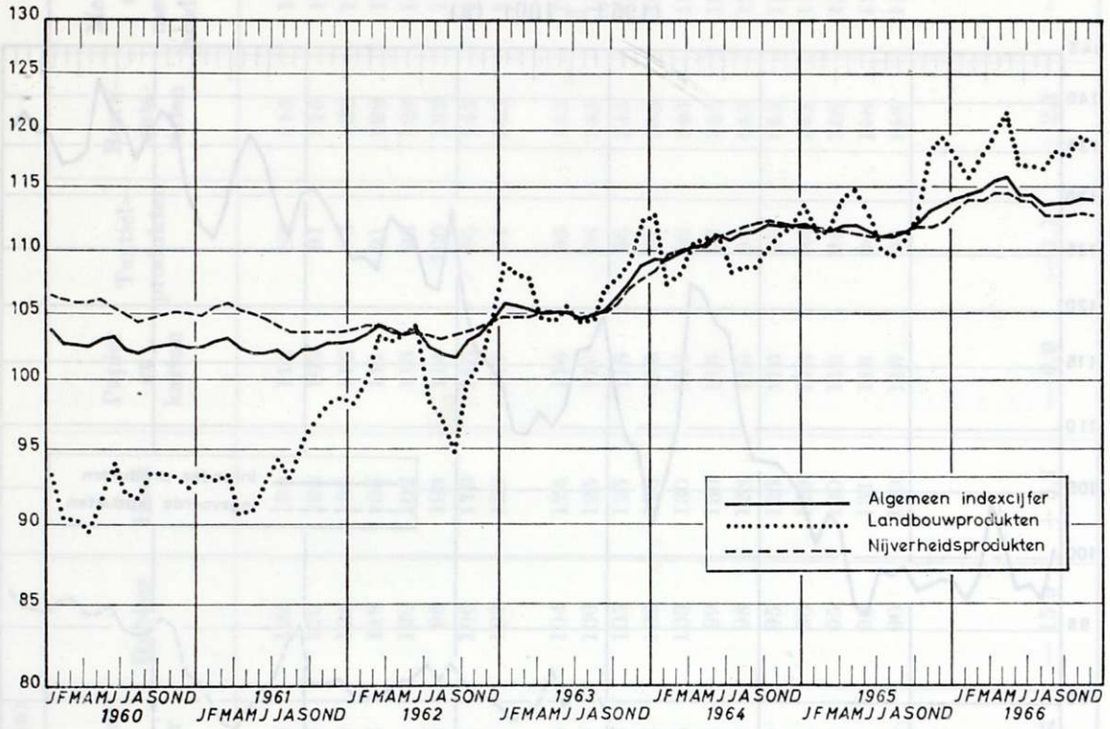
(1953 = 100) (a)

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Landbouwprodukten			Nijverheidsprodukten					
		Naar herkomst		Globaal	Naar herkomst		Naar de graad van verwerking			Globaal
		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten	Grondstoffen	Halffabrikaten	Afgewerkte produkten	
1958 Gemiddelde	**101,7**	**100,0**	**90,9**	**96,0**	**107,3**	**95,0**	**96,2**	**102,4**	**108,4**	**103,2**
1959 Gemiddelde	**101,3**	**101,1**	**90,8**	**95,0**	**105,9**	**97,0**	**96,4**	**102,4**	**107,8**	**103,0**
1960 Gemiddelde	**102,6**	**98,9**	**84,5**	**92,2**	**107,0**	**101,4**	**101,5**	**104,0**	**108,9**	**105,4**
1961 Gemiddelde	**102,4**	**101,7**	**81,2**	**94,3**	**106,6**	**100,4**	**99,9**	**103,0**	**108,5**	**104,5**
1962 Gemiddelde	**103,2**	**112,3**	**84,1**	**100,8**	**107,6**	**96,1**	**97,4**	**103,1**	**108,6**	**103,8**
1963 Gemiddelde	**105,8**	**114,2**	**90,3**	**107,0**	**110,0**	**96,2**	**98,8**	**104,6**	**110,7**	**105,4**
1964 Gemiddelde	**110,7**	**126,1**	**91,2**	**109,9**	**113,9**	**103,7**	**104,7**	**110,5**	**115,6**	**110,9**
1965 Gemiddelde	**111,9**	**131,4**	**91,7**	**113,2**	**113,8**	**105,6**	**104,1**	**110,9**	**117,2**	**111,5**
1966 Gemiddelde	**114,5**	**136,2**	**95,9**	**118,2**	**115,0**	**109,3**	**103,6**	**114,4**	**119,9**	**113,5**
1966 Januari	114,2	136,1	94,5	117,6	114,8	109,0	104,9	112,8	119,6	113,3
Februari	114,4	133,3	94,3	115,8	115,4	110,0	105,6	113,6	120,3	114,0
Maart	114,8	136,8	94,7	118,1	115,1	110,4	105,4	113,6	120,1	113,9
April	115,6	138,1	96,4	119,6	115,6	111,8	105,4	115,7	120,2	114,6
Mei	116,0	142,0	95,8	121,8	115,4	112,0	105,4	116,1	120,0	114,6
Juni	114,5	134,4	95,7	117,0	114,9	110,8	103,7	116,3	119,4	113,9
Juli	114,5	133,2	96,8	116,8	114,9	110,5	103,6	116,2	119,5	113,9
Augustus	113,6	133,0	96,6	116,6	114,5	107,8	102,4	114,1	119,2	112,8
September	113,8	136,4	95,8	118,3	114,5	107,3	101,8	114,1	119,3	112,7
Oktober	113,8	136,1	96,0	117,9	114,8	107,3	101,4	113,6	120,2	112,8
November	114,2	138,4	96,3	119,6	114,8	107,6	101,6	113,5	120,4	112,9
December	114,0	136,5	97,4	118,8	114,8	107,2	101,4	113,1	120,5	112,8

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

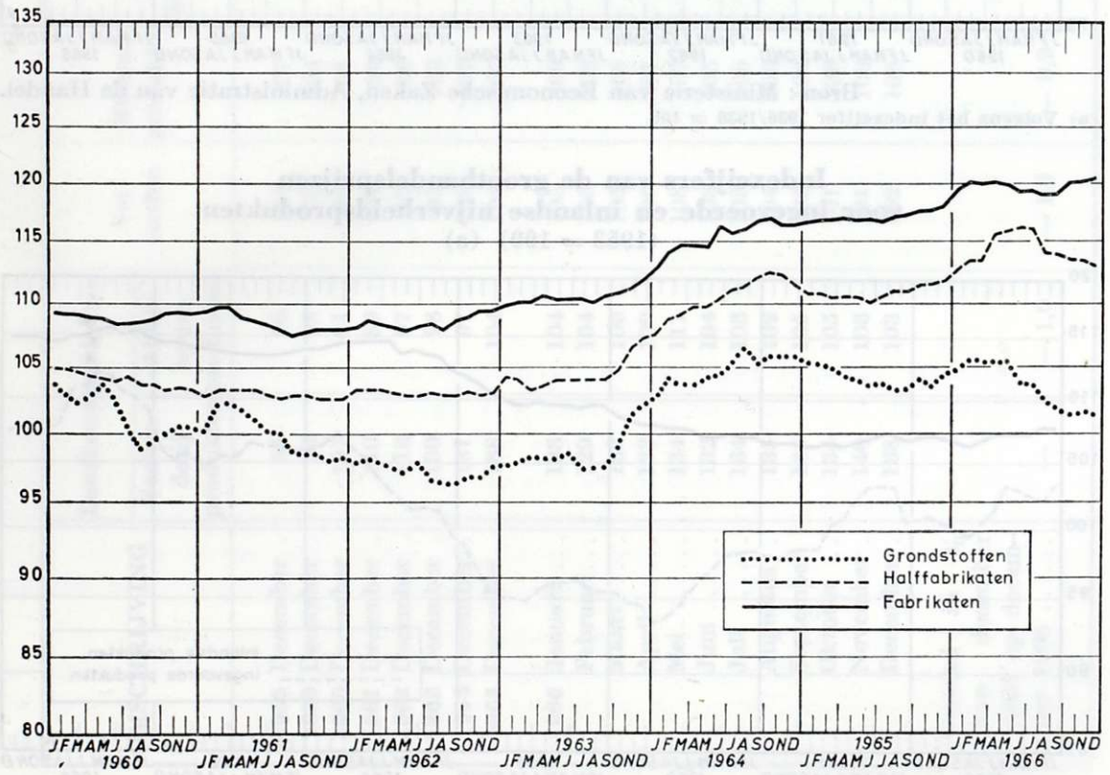
Indexcijfers van de groothandelsprijzen
(1953 = 100) (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

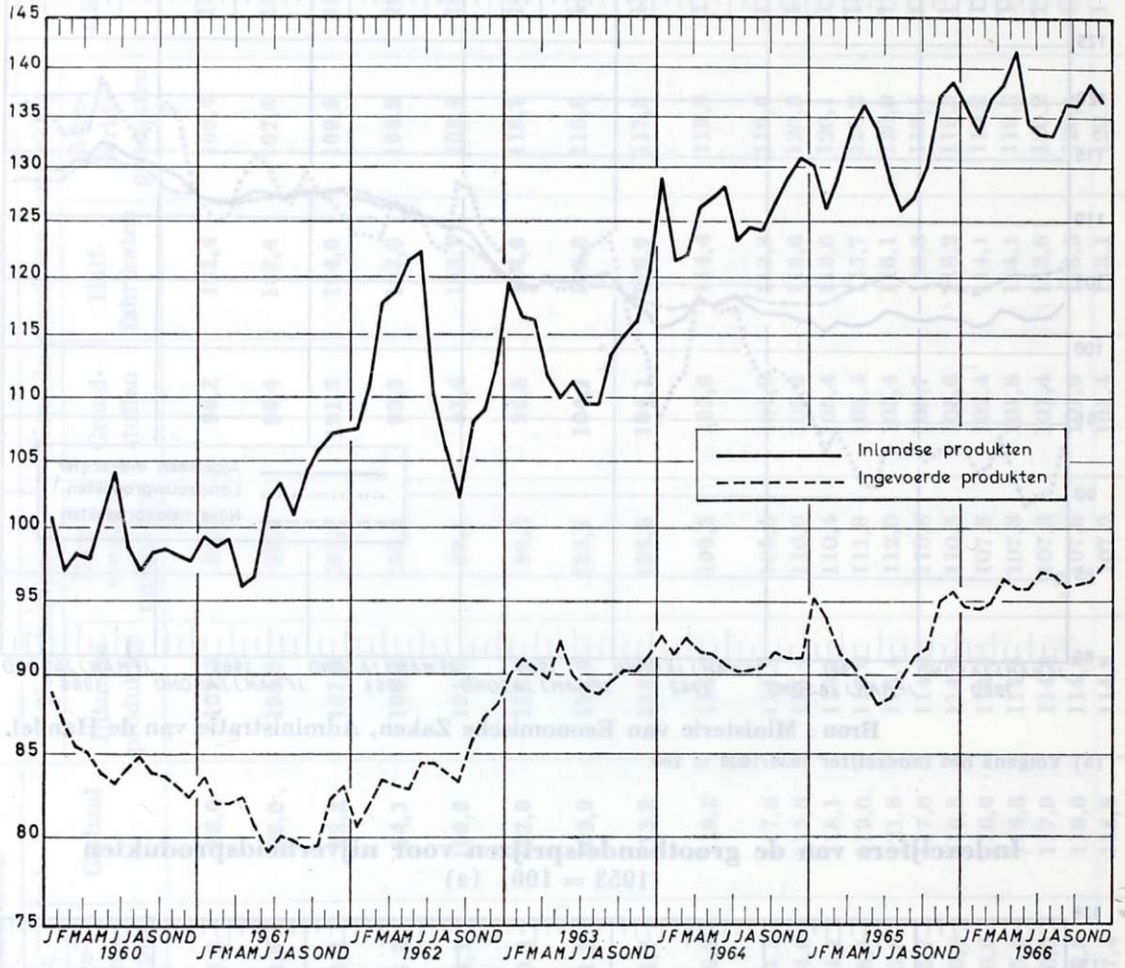
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten
(1953 = 100) (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

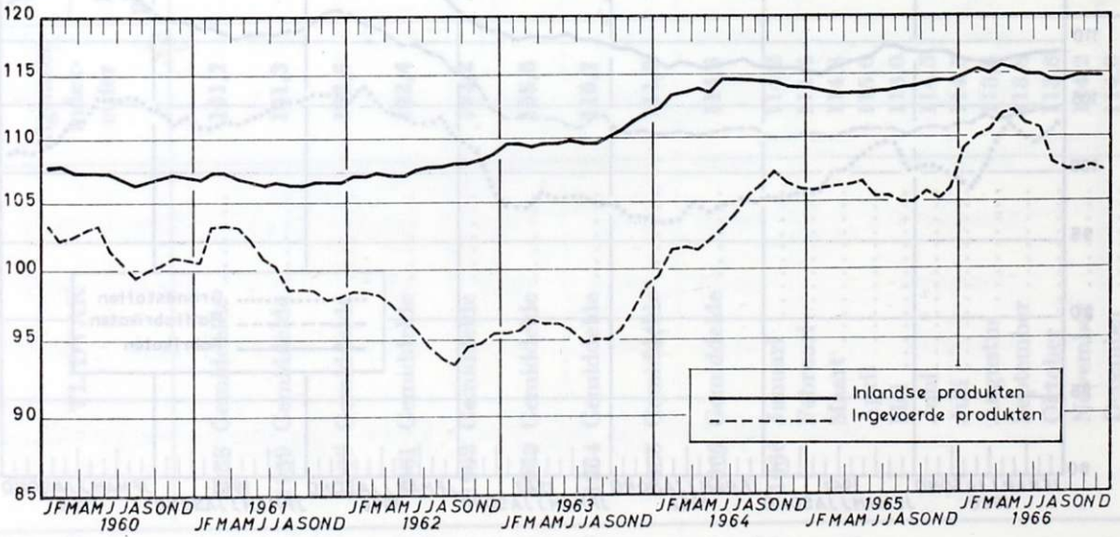
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse landbouwprodukten
(1953 = 100) (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsprodukten
(1953 = 100) (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen

(1953 = 100) (a)

OMSCHRIJVING	Landbouwprodukten		Vetstoffen	Minerale produkten	Scheikundige produkten	Huiden en leder	Rubber	Hout	Papier en karton	Textielprodukten	Bouwmaterialen	Metalen en metaalprodukten
	Veehouderijprodukten	Akkerbouwprodukten										
1958 December .	94	96	101	107	108	90	123	94	112	83	115	109
1959 December .	96	88	105	104	108	105	170	103	109	91	116	111
1960 December .	107	81	99	101	106	100	128	105	112	93	122	110
1961 December .	110	89	104	99	104	103	119	103	111	91	122	108
1962 December .	113	97	92	99	105	101	120	102	113	93	129	108
1963 December .	130	98	95	103	106	96	98	108	114	100	132	111
1964 December .	131	97	103	107	109	101	106	119	116	96	143	118
1965 December .	138	104	104	107	109	111	107	123	117	94	145	118
1966 Januari ...	133	104	105	109	111	114	104	124	116	95	145	118
Februari...	129	104	106	109	112	119	106	125	116	96	145	119
Maart	132	106	105	108	111	123	105	125	116	96	145	118
April	133	109	106	107	114	123	102	126	116	97	145	120
Mei	134	111	103	107	113	124	103	130	116	96	145	120
Juni	132	104	103	105	111	122	99	130	116	96	145	120
Juli	134	103	103	106	111	122	98	128	116	95	145	120
Augustus .	135	102	104	106	110	120	95	126	116	95	145	118
September	135	105	102	106	110	116	90	129	116	94	145	118
Oktober ..	134	105	101	106	111	112	95	130	116	94	148	118
November .	140	103	101	106	112	113	93	131	116	94	148	118
December .	138	103	102	106	112	114	90	130	116	93	148	118
Verschil in % van december 1965 op december 1966	—	— 1,0	— 1,9	— 0,9	+ 2,8	+ 2,7	— 15,9	+ 5,7	— 0,9	— 1,1	+ 2,1	—

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

HOOFDSTUK II

INKOMENS

AFDELING I. — INKOMENS UIT ARBEID

De geleidelijke ontspanning op de arbeidsmarkt ging in 1966 verder. De toenemeing van het aantal werklozen versnelde in de laatste maanden van het jaar. De ingetreden ontspanning was echter nauwelijks een rem op de stijging van de lonen. In verschillende bedrijfstakken werden de lonen verhoogd zoals in de loop van 1965 of zelfs vroeger in langlopende loonregelingen was bepaald en in andere werden nieuwe loonconventies afgesloten, die meestal in de tijd gespreide loonsverhogingen inhielden. De weerstand van de bedrijfsleidingen tegen de gestelde looneisen lijkt echter te zijn toegenomen en het aantal door werkstakingen verloren arbeidsdagen, dat in 1965 zeer laag lag, steeg aanzienlijk en was ruim even groot als in 1964.

De stijging van het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen, waaraan in de meeste bedrijfstakken de lonen en salarissen zijn gekoppeld, versnelde in de lente van 1966, als gevolg waarvan de glijdende loonschaal in de meeste bedrijfstakken meer dan eenmaal in beweging kwam. In vele bedrijfstakken is de stijging van de bezoldigingen in 1966 voor ruim de helft aan de glijdende loonschaal toe te schrijven. In de overheidsdiensten kwam de loonschaal in beweging op 1 maart en op 1 juli. Op dezelfde data werden de sociale uitkeringen eveneens met 2,5 % van het basisbedrag verhoogd. De afhoudingen voor en de uitkeringen ten laste van de maatschappelijke zekerheid en de loongrenzen voor de berekening van deze afhoudingen werden per 1 april en per 1 juli in dezelfde mate verhoogd.

De arbeiderslonen volgens regelingen per uur lagen blijkens het indexcijfer, berekend door het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, in december 8,5 % hoger dan een jaar voordien, toen het stijgingstempo 7,8 % bedroeg. De stijging van dit indexcijfer, dat om de drie maand wordt berekend, was vooral groot van maart op juni, als gevolg van de glijdende loonschaal. In het laatste kwartaal van 1966 was de toeneming gering. De stijging van de regelingslonen was vrij aanzienlijk in de schoennijverheid, de meubelindustrie en het bouwbedrijf.

De stijging van de bediendensalarissen volgens regelingen bedroeg van december 1965 op december 1966 gemiddeld 8,7 % tegen 6,8 % een jaar voordien. De salarissen werden aanzienlijk verhoogd in de textielindustrie, de confectiebedrijven en de banken.

Gemiddeld lagen de bediendensalarissen volgens regelingen 8,7 % hoger dan in 1965, toen de stijging 7,6 % bedroeg. De arbeiderslonen volgens regelingen waren in 1966 gemiddeld 9,0 % hoger dan in 1965, toen de toeneming even groot was. Een symptoom van het afnemen van de spanning op de arbeidsmarkt is het feit dat de werkelijke loonsverhogingen in de bedrijven in 1966, evenals in 1965, weinig boven de in de collectieve arbeidsovereenkomsten vastgelegde verhogingen uitgingen. Het stijgingstempo van de bruto verdienste per arbeidsuur in de industrie was blijkens het indexcijfer, berekend door de Nationale Bank, in deze beide jaren nauwelijks groter (m.n. 9,8 % in 1966 en 9,7 % in 1965) dan dat van de regelingslonen. In 1964 was het verschil aanzienlijk groter : de bruto verdiensten stegen met gemiddeld 11,1 % en de regelingslonen met slechts 9,8 %.

In 1966 ging de uitbouw van het stelsel van de sociale veiligheid verder, als gevolg waarvan de sociale lasten voor de ondernemingen stegen, zij het minder sterk dan in de voorgaande jaren. Behalve de hierboven vernoemde toeneming die voortvloeit uit de verhoging van de loongrenzen bij de berekening van de bijdragen per 1 april en per 1 juli, als gevolg van de koppeling aan het prijsindexcijfer, werden de bijdragen voor de verzekering tegen ziekte en invaliditeit verhoogd op 1 januari 1966 en stegen de uitgaven van de ondernemingen voor de derde week vakantie, snipperdagen, klein verlet en arbeidsongevallen.

Als gevolg hiervan stegen de loonkosten per arbeidsuur evenals in de voorgaande jaren meer dan de bruto uurlonen, zoals blijkt uit de indexcijfers die worden gepubliceerd door het I.E.S.P.O. te Leuven, maar globaal was de stijging van de sociale lasten in 1966 blijkbaar gering. Het indexcijfer van de loonkosten per uur in de fabrieksnijverheid lag in 1966 gemiddeld 10,2 % hoger dan in 1965, toen de toeneming 11,6 % bedroeg. Het indexcijfer van december lag 10,8 % hoger dan dat van december 1965.

Daar de afhoudingen voor de sociale veiligheid op de lonen en salarissen slechts in geringe mate werden verhoogd (verzekeringen tegen ziekte en invaliditeit, pensioenbijdrage voor de arbeiders) steeg het looninkomen vóór belastingsaftrek nauwelijks minder dan de bruto uurlonen.

★

★ ★

Indexcijfers van de regelingslonen

Enkel arbeiders, mannen + vrouwen

(1958 = 100)

BEDRIJFSTAKKEN	Wegings-coëfficiënten	1965				1966			
		Maart	Juni	Sept.	Dec.	Maart	Juni	Sept.	Dec.
Land- en bosbouw	1,92	158,8	159,0	162,1	165,6	168,8	171,7	172,8	172,8
Mijnen en groeven	11,42	122,4	122,5	124,9	125,0	130,1	133,9	134,0	134,0
Fabrieksnijverheid	62,52	145,1	147,6	151,0	152,4	157,1	162,3	164,3	165,4
waaronder : voedingsmiddelenbedrijven	(4,14)	(156,9)	(158,7)	(166,6)	(169,6)	(175,0)	(179,8)	(182,4)	(184,9)
textielnijverheid	(9,55)	(152,7)	(157,5)	(161,0)	(161,0)	(168,2)	(168,3)	(174,9)	(174,9)
confectiebedrijven, schoennijverheid	(4,60)	(161,6)	(168,7)	(169,0)	(176,4)	(176,6)	(186,8)	(187,1)	(194,9)
chemische industrie	(2,26)	(133,9)	(133,9)	(137,3)	(137,3)	(140,5)	(143,3)	(146,1)	(146,1)
produktie van metalen	(7,42)	(123,5)	(123,5)	(126,7)	(126,7)	(128,5)	(133,6)	(134,0)	(134,0)
metaalverwerkende industrie	(18,89)	(144,3)	(144,9)	(147,7)	(148,0)	(153,9)	(160,6)	(161,0)	(161,0)
Bouwbedrijf	13,70	144,6	146,0	146,8	153,8	155,8	166,2	168,5	170,1
Elektriciteit, gas, water	0,87	139,4	139,4	142,1	142,1	151,2	155,0	155,0	155,0
Handel	1,81	151,8	158,5	163,1	163,5	166,8	174,9	178,3	178,3
Vervoer en verkeer	2,66	136,8	137,9	140,0	140,3	146,0	149,6	150,0	150,0
Diensten	5,10	149,9	150,9	152,6	155,6	159,6	160,3	163,7	166,3
Globaal indexcijfer	**100,00**	**142,8**	**144,8**	**147,6**	**149,7**	**153,9**	**159,5**	**161,3**	**162,4**

Bron : Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

Loonindexcijfers

(1953 = 100)

PERIODE	Bruto-uurverdienste			Loonkosten				Maandinkomen van de fabrieksarbeiders (b)		
		Type-uurloon (a)		Arbeiders		Bedienden				
	Gemiddelde bruto-verdienste per arbeidsuur (mannen + vrouwen)	Geschoolde arbeiders	Ongeschoolde arbeiders	Steenkolenmijnen per dag	Overige bedrijfstakken per uur	Industrie per uur	Handel per uur	Ongehuwd of gehuwd zonder kinderen	Gehuwd en 2 kinderen	Gehuwd en 4 kinderen
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1961	143	140	141	145	148	144	146	135	135	139
1962	154	149	151	161	160	154	155	145	144	149
1963	167	161	163	174	176	165	166	159	158	167
1964	185	176	180	205	200	180	179	176	175	183
1965 Maart	197	187	192	220	216	187	187	186	187	195
Juni	203	189	195	222	222	194	195	192	192	200
September ...	205	193	197	226	224	192	191	194	194	202
December ...	209	195	200	229	229	208	203	198	198	205
1966 Maart	213	203	208	237	234	201	201	201	204	212
Juni	224	209	215	243	246	211	214	212	212	219
September (c)	225	212	217	244	248	..	..	213	214	221
December (c)	230	214	219	246	253	..	..	218	218	225

(a) De vervoerbedrijven niet inbegrepen.
(b) De mijnen niet inbegrepen.
(c) Voorlopige gegevens.

Bronnen : Nationale Bank van België (kol. 2 tot 4).
Instituut voor Economisch, Sociaal en Politiek Onderzoek, Leuven (kol. 5 tot 11).

Evolutie van de bruto-uurlonen

OMSCHRIJVING	Geslacht van de werknemer	Gemiddeld bruto-uurloon (franken)			Indexcijfers (Oktober 1959 = 100)		
		Oktober 1964	Oktober 1965	April 1966	Oktober 1964	Oktoker 1965	April 1966
Mijnen en groeven	mannen	51,83	55,84	56,97	132	142	145
Fabrieksnijverheid	mannen	44,53	48,14	50,81	138	150	158
	vrouwen	29,16	31,97	34,28	152	167	179
	mannen + vrouwen	40,74	44,03	46,61	143	154	163
Bouwbedrijf	mannen	43,75	47,30	48,60	142	154	158
Gemiddelde ...	mannen	**45,11**	**48,75**	**50,96**	**137**	**148**	**155**
	vrouwen	**29,16**	**31,97**	**34,28**	**152**	**167**	**179**
	mannen en vrouwen	**42,20**	**45,60**	**47,83**	**140**	**151**	**158**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Verdiend bruto-uurloon in oktober 1965 (a)

Per provincie, taalstreek en geslacht

(franken)

OMSCHRIJVING	Mannen		Vrouwen	Mannen + vrouwen	
	IJzer- en steenkolen-nijverheid niet inbegrepen	IJzer- en steenkolen-nijverheid inbegrepen	IJzer- en steenkolen-nijverheid niet inbegrepen	IJzer- en steenkolen-nijverheid niet inbegrepen	IJzer- en steenkolen-nijverheid inbegrepen
Antwerpen	50,29	50.29	32,70	46,98	46,98
Brabant	47,97	48,17	32,39	44,74	44,95
West-Vlaanderen	44,65	44,65	31,14	41,69	41,69
Oost-Vlaanderen	45,05	45,05	31,55	40,67	40,67
Henegouwen	46,31	50,05	30,72	42,95	47,12
Luik	49,97	52,98	34,04	47,03	50,25
Limburg	45,75	49,91	33,01	43,88	48,49
Luxemburg	43,84	46,87	—	42,22	45,34
Namen	47,92	47,92	33,09	46,87	46,87
Het Rijk ...	**47,47**	**48,75**	**31,97**	**44,15**	**45,60**
Vlaanderen	46,95	47,43	32,01	43,52	44,07
Wallonië	47,67	50,63	32,08	44,84	48,04
Arr. Brussel	48,81	48,81	31,94	45,10	45,10

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.

Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom (a)

JAARTAL	Brutobezoldigingen (b) (miljarden franken)	Bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid (miljarden franken)	% der bijdragen t.o.v. de brutobezoldigingen
1954	104,3	25,3	24,3
1955	110,3	27,4	24,8
1956	119,0	29,5	24,8
1957	130,0	33,9	26,1
1958	131,4	34,9	26,6
1959	131,3	34,3	26,1
1960	139,0	37,7	27,1
1961	146,7	41,2	28,1
1962	159,4	45,2	28,4
1963	174,7	51,4	29,4
1964	199,4	64,6	32,4
1965	218,7	72,7	33,2

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Inclusief de mijnwerkers ; exclusief de zeelieden ter koopvaardij. De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.

(b) Inclusief de fiscale en sociale afhoudingen; exclusief de patronale bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid

Overzicht der financieringsverrichtingen van de sociale zekerheid (a)

(miljoenen franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1962	1963	1964 (b)	1965
Ouderdom en vroegtijdige dood	18 310	20 907	24 391	27 683
Ziekte - invaliditeit	15 616	16 395	21 683	25 220
Werkloosheid	5 077	5 412	5 021	5 462
Kinderbijslag	13 316	15 827	18 614	21 288
Jaarlijkse vacantie	6 633	6 776	9 408	9 995
Beroepsziekten	—	—	361	372
Totaal	**58 951**	**65 317**	**79 477**	90 018

(a) De gegevens voor 1966 zijn nog niet beschikbaar.

(b) Verbeterde gegevens.

Bronnen : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers.

AFDELING II.
INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN

De gegevens betreffende de winsten der vennootschappen vormen een belangrijke factor bij de beoordeling van de economische toestand. Men beschikt thans over de resultaten van nagenoeg alle naamloze vennootschappen die hun balans in 1966 moesten publiceren. In de tabellen worden de gegevens nochtans als voorlopig opgenomen doordat een kleine reeks vennootschappen hun resultaten om bepaalde redenen einde december 1966 nog niet hadden bekendgemaakt.

Uit de beschikbare gegevens blijkt, dat het rendement van de door het Nationaal Instituut voor de Statistiek getelde vennootschappen die hun hoofdbedrijvigheid in België hebben, 6,8 % bedroeg in 1965-1966, tegen 7,03 % het jaar tevoren. Die verhouding tussen de behaalde netto winst en de eigen middelen geeft een juister beeld van de realiteit dan het netto winstsaldo dat steeg met 9 % ; dit laatste percentage houdt inderdaad geen rekening met de toeneming der eigen middelen tijdens het afgelopen jaar.

Er dient nog een voorbehoud te worden gemaakt wanneer men de gegevens betreffende het rendement der vennootschappen in 1966 wil interpreteren in het algemeen kader van een conjunctuuranalyse. Zij zijn afkomstig van de in 1966 gepubliceerde balansen en hebben bijgevolg voornamelijk betrekking op de activiteit tijdens het jaar 1965. Uit het globaal rendementspercentage van de vennootschappen blijkt dat de ongunstige factoren die sedert enkele jaren de winstmarges van het bedrijfsleven drukken, nog niet zijn afgenomen : in 1965 en 1966 stelt men vooral een stagnatie van de produktie vast, alsmede een sterke druk van de lonen op de winstmarges. Het aantal bedrijven die het boekjaar met verlies afsloten vertoont sedert 1964 een lichte neiging tot stijgen, terwijl daarentegen het globaal verlies der maatschappijen, in verhouding tot de globaal verwezenlijkte winst, veeleer schijnt af te nemen. Hieruit zou blijken dat de kleine bedrijven zich moeilijker handhaven in de huidige economische conjunctuur, dan de grote ; dit is een vaststelling die in het kader van de Europese Gemeenschap al meer werd gemaakt.

Het algemeen rendement van de Belgische vennootschappen die hun voornaamste activiteit in het buitenland uitoefenen, nam echter nog sterker af : het bedroeg nog slechts 2,45 %, tegen 4,03 % het jaar tevoren. Deze daling is vooral te wijten aan de verliezen die sommige maatschappijen in Kongo hebben geleden.

Bij de beoordeling van het rendement der vennootschappen moet nog rekening worden gehouden met een jaarlijkse prijsstijging die in België 3 tot 3,5 % bedraagt en bijgevolg het netto winstsaldo ongunstig beïnvloedt. Daar de vertraging van de conjuncturele expansie zich vooral manifesteerde vanaf het tweede halfjaar, zullen uiteindelijk de verwezenlijkte winsten van het jaar 1966 nog lager uitvallen daar de voorhanden zijnde statistieken, zoals reeds vermeld, vooral betrekking hebben op de resultaten van 1965 en het eerste halfjaar van 1966.

Bij nadere ontleding der gegevens, blijken ten slotte nogal sterke rendementsverschillen op te treden in de sectoren onderling. Afgezien van de steenkolenmijnen die een globaal verlies van 310 miljoen leden, hadden de bedrijven die tot de staalsector behoren het laagste rendement (1,1 %). Die zeer lage winsten bij de ijzer- en staalnijverheid vonden vooral hun ontstaan in de afbrokkeling der prijzen in 1965.

In de metaalverwerkende nijverheid daarentegen, bedroeg het rendement in 1966, zoals het jaar tevoren, 10,1 % ; er zij nochtans opgemerkt dat het winstpercentage voor het tweede halfjaar 1966 wellicht aanmerkelijk lager zal liggen omwille van de loonaanpassingen en de verscherpte concurrentie die een vertraging van de expansie veroorzaakten in deze sector. In het gedeelte van de metaalverwerkende nijverheid dat zich toelegt op mechanische en elektrische constructie was de toestand gunstiger dan bij de bedrijven die zich met de eerste verwerking der grondstoffen bezighouden. De scheikundige nijverheid verkeert in een speciale toestand en de gegevens over het rendement in die sector zijn dan ook niet veelzeggend. In 1966 daalde het rendement in die sector van 8,9 tot 8,2 %. De belangrijke investeringen die hier nog steeds plaats hebben zijn niet zichtbaar, noch in een verhoging der eigen middelen, noch in een verhoging van het resultaat. De reden van die anomalie ligt in het feit dat de nieuwe investeringen vooral gefinancierd worden door ontleend kapitaal en dat het daarenboven jaren vergt, vooraleer die investeringen beginnen te renderen.

De winsten in de textielnijverheid daalden met 12,5 % en het laag rendement van die sector liep nog terug van 3 % naar 2,4 %. De Belgische katoenindustrie lijdt nog steeds onder de invoer uit landen met abnormaal lage prijzen en de toestand in de wolindustrie, die sinds verscheidene jaren niet al te gunstig was, is nog verslechterd.

Daarentegen telt men toch enkele sectoren waar het rendement hoger ligt dan in 1965 en ook hoger dan het gemiddelde van 6,89 %. Men heeft hier onder meer de sector der verzekeringen, de kleinhandel, de groothandel en buitenlandse handel, de voedingsmiddelenindustrie en de elektriciteitsbedrijven waar de rendementen schommelden van 8 tot 17 %. De forse winststijging in de kleinhandel zal vooral het gevolg zijn van het openen van nieuwe distributiecentra, opgericht volgens de meest recente distributiemethoden.

*
* *

Rendement van de Belgische vennootschappen op aandelen (a)

Bedrijfszetel in België, Kongo en het buitenland

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1936/1938	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (c)
Aantal getelde vennootschappen (b)	7 594	14 490	14 307	14 300	14 482	14 578	14 854	15 054	15 645
waaronder : met winst	5 748	10 207	10 512	10 621	10 953	10 871	11 125	11 200	11 617
met verlies	1 846	4 283	3 795	3 679	3 529	3 707	3 729	3 854	4 028
Eigen middelen	63 952	329 595	338 800	345 554	362 595	383 354	406 779	434 525	471 020
waaronder : gestort kapitaal	46 397	207 075	212 989	216 030	226 604	236 904	248 915	265 209	286 074
reserves	17 555	122 520	125 811	129 524	135 991	151 450	157 864	169 317	184 946
Exploitatie-uitkomsten :									
Nettowinstsaldo	4 537	22 814	28 385	27 080	28 455	24 254	24 901	28 363	29 444
Winst	5 228	26 942	32 230	32 079	33 360	28 587	30 261	33 820	35 695
Verlies	691	4 128	3 845	4 999	4 905	4 333	5 360	5 457	6 251
Betaalbare gestelde brutodividenden	3 651	16 894	19 417	17 792	17 550	14 523	14 111	15 547	15 760
Percentage t.o.v. de eigen middelen :									
Nettowinstsaldo	7,1	6,9	8,4	7,84	7,85	6,25	6,12	6,53	6,25
Betaalbaar gestelde dividenden	5,7	5,1	5,7	5,15	4,84	3,74	3,47	3,58	3,35
Obligatieschuld op 31 december	9 297	72 325	76 662	84 840	92 798	99 499	104 010	114 950	116 605
Bruto-interest op obligaties	476	3 170	3 573	3 910	4 408	4 862	5 261	5 624	5 953

Bronnen : Nationale Bank van België (jaren 1936/1938).
Nationaal Instituut voor de Statistiek (jaren 1954 en volgende).

(a) De statistiek voor 1936/1938 is niet helemaal op dezelfde basis opgemaakt als die voor de volgende jaren. Bovendien, benevens de progressieve verhoging der vennootschappen, is het percentage der vennootschappen die werkelijk hun balans bekendmaken, veranderlijk.
(b) Eenheden.
(c) Voorlopige gegevens.

OMSCHRIJVING	In België						
	1953	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (b)
Aantal getelde vennootschappen	12 396	13 960	14 177	14 261	14 536	14 751	15 34
w.o. : met winst	8 711	10 424	10 758	10 704	10 955	11 007	11 48
met verlies	3 685	3 536	3 419	3 557	3 581	3 744	3 90
Eigen middelen	183 067	284 663	304 334	319 118	336 804	361 699	402 93
w.o. : gestort kapitaal	109 464	174 322	187 732	195 392	207 895	223 227	249 2
reserves	73 603	110 341	116 602	123 726	128 909	138 472	153 67
Exploitatie-uitkomsten :							
Nettowinstsaldo	13 891	20 815	23 226	22 062	22 776	25 426	27 77
Winst	15 721	24 853	27 486	25 725	27 286	30 283	33 06
Verlies	1 830	4 038	4 260	3 663	4 510	4 856	5 28
Betaalbaar gestelde brutodividenden	8 833	13 370	14 498	13 327	12 753	13 914	14 2
Obligatieschuld	30 937	83 744	91 964	98 976	103 299	113 853	114 9
Bruto-interest op obligaties	1 432	3 854	4 373	4 832	5 226	5 592	5 9
Verhouding $\frac{\text{aantal vennootschapp. met verlies}}{\text{aant. getelde vennootschapp.}}$	29,73	25,33	24,12	24,94	24,64	25,38	25,4
Verhouding $\frac{\text{nettowinstcijfer}}{\text{eigen middelen}}$	7,59	7,31	7,63	6,91	6,76	7,03	6,8
Verhouding $\frac{\text{uitgekeerde brutodividenden}}{\text{eigen middelen}}$	4,83	4,70	4,76	4,18	3,79	3,85	3,5
Verhouding $\frac{\text{uitgekeerde brutodividenden}}{\text{gerealiseerde winsten}}$	56,19	53,80	52,75	51,79	46,74	45,95	43,1
Verhouding $\frac{\text{bruto-interest op obligaties}}{\text{bedrag der obligatieschulden}}$	4,64	4,60	4,77	4,88	5,06	4,91	5,1
Verhouding $\frac{\text{bedrag der obligatieschulden}}{\text{eigen middelen}}$	16,90	29,42	30,22	31,02	30,67	31,48	28,5

(a) De Belgische vennootschappen waarvan de voornaamste bedrijfszetel zich in Kongo bevinden zijn, vanaf 1961, o nomen in de rubriek « in het buitenland ».
(b) Voorlopige gegevens.
(c) De obligatieschuld is niet meer geteld voor de vennootschappen die het Kongolese recht hebben aangenomen (wet 17 juni 1960, *Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1960).

aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf

Met hoofdbedrijf

In Kongo (a)					In het buitenland (a)							
953	1957	1958	1959	1960	1953	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966 (b)
Eenheden												
370	**501**	**495**	**494**	**384**	**80**	**62**	**340**	**305**	**317**	**318**	**303**	**305**
302	395	394	360	288	58	48	197	195	167	170	193	186
68	106	101	134	96	22	14	143	110	150	148	110	119
Miljoenen franken												
937	**50 534**	**54 619**	**60 517**	**58 217**	**7 479**	**11 991**	**60 890**	**58 261**	**69 236**	**69 975**	**72 826**	**68 090**
980	36 093	38 619	42 202	40 993	3 836	7 163	41 707	38 871	41 512	41 020	41 982	36 815
957	14 441	16 000	18 315	17 224	3 643	4 828	19 183	19 390	27 724	28 955	30 845	31 275
564	**10 614**	**8 246**	**6 862**	**8 562**	**1 033**	**1 036**	**6 265**	**5 228**	**2 192**	**2 126**	**2 937**	**1 665**
768	10 870	8 491	7 258	8 871	1 088	1 075	7 226	5 872	2 862	2 976	3 537	2 633
204	256	245	396	309	55	39	961	644	670	850	600	968
838	**6 623**	**5 542**	**5 571**	**6 520**	**458**	**792**	**4 421**	**3 052**	**1 196**	**1 358**	**1 632**	**1 483**
271	**2 772**	**3 150**	**3 324**	**..(c)**	**63**	**1 601**	**1 096**	**834**	**523**	**711**	**1 097**	**1 096**
57	**105**	**124**	**150**	**77**	**3**	**1**	**56**	**36**	**30**	**35**	**32**	**34**
Percentages												
8,38	21,16	20,40	27,13	25,00	27,50	23,58	42,06	36,07	47,32	46,54	36,30	39,02
0,55	21,00	15,10	11,34	14,71	13,81	8,64	10,29	8,97	3,17	3,04	4,03	2,45
2,02	13,11	10,15	9,21	11,20	6,12	6,60	7,26	5,83	1,73	1,94	2,24	2,18
6,71	60,93	65,27	76,76	73,50	42,10	73,67	61,18	51,98	41,79	45,63	46,14	56,32
4,48	3,79	3,94	4,51	..	4,76	0,06	5,11	4,32	5,74	4,92	2,92	3,10
3,98	5,49	5,77	5,49	..	0,84	13,35	1,78	1,43	0,76	1,02	1,51	1,61

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Evolutie van de nettowinstsaldi en

Vennootschappen welke hun voor

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferrometalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit	Gas	
Aantal getelde vennootschappen (eenheden):																
1962	55	138	1 544	588	2 972	1 300	100	78	988	722	344	544	55	36	13	144
1963	52	139	1 558	603	3 027	1 310	95	81	975	725	338	558	54	32	10	137
1964	54	145	1 713	655	3 385	1 264	100	76	912	685	330	542	53	29	9	122
1965	56	149	1 779	629	3 253	1 379	100	82	981	723	337	601	55	28	9	125
1966 (a)	52	155	1 880	635	3 380	1 415	102	83	1 025	793	343	622	57	25	6	117
Kapitaal en reserves (miljoenen franken)																
1958	8 178	2 725	33 431	3 208	9 947	22 700	24 773	8 084	20 860	13 714	1 507	17 095	2 820	19 738	2 632	09
1959	8 722	2 796	36 641	3 615	10 961	25 015	25 512	8 552	22 031	14 537	1 631	18 771	2 944	21 032	2 681	14
1960	9 389	3 092	40 041	4 005	11 777	26 217	26 546	8 614	21 991	15 095	1 708	19 751	3 068	20 761	3 005	07
1961	9 922	3 311	45 079	4 544	13 014	27 013	29 706	9 000	22 607	15 909	1 822	21 122	2 796	22 841	2 835	09
1962	11 118	3 486	52 774	5 240	15 698	28 519	31 561	9 198	21 129	16 342	1 937	22 995	3 773	23 376	2 066	15
1963	12 434	3 930	53 977	6 544	16 619	31 085	31 172	9 679	21 240	17 527	1 846	24 771	5 063	24 042	2 179	19
1964	13 748	4 485	57 145	7 607	19 514	32 227	34 021	10 139	21 582	18 523	1 911	25 544	5 591	27 130	2 257	13
1965	15 860	5 119	60 041	8 114	21 538	35 808	37 063	9 133	23 147	20 287	2 069	28 036	6 620	27 879	2 511	08
1966 (a)	17 349	5 210	63 554	8 368	24 028	39 085	44 772	10 600	25 123	24 652	2 306	27 033	6 936	36 220	2 681	02
Nettowinstsaldi (miljoenen franken) :																
1958	1 216	555	2 725	378	776	1 993	1 584	693	626	877	93	1 230	270	1 636	216	–
1959	1 156	721	2 562	428	704	1 871	719	594	107	1 056	70	1 033	300	1 748	171	
1960	1 177	687	2 783	435	1 134	2 120	1 903	945	844	1 202	107	1 394	523	1 808	136	
1961	1 547	724	3 486	443	1 072	2 596	2 198	1 115	995	1 169	128	1 389	370	1 797	159	
1962	1 783	830	4 382	413	1 357	2 957	1 499	892	782	1 359	159	1 679	430	2 053	110	
1963	1 917	820	3 472	442	1 147	3 039	1 257	580	667	1 395	95	1 772	453	2 163	130	
1964	1 996	801	3 659	378	1 982	3 063	353	632	896	1 194	135	2 016	420	2 200	80	
1965	2 327	866	3 668	474	2 173	3 634	616	845	689	1 469	168	2 486	480	2 303	83	
1966 (a)	2 458	891	3 927	649	2 472	3 951	488	722	603	1 990	178	2 213	337	3 142	99	
Gemiddelde 1958/1966.	**1 731**	**766**	**3 407**	**449**	**1 424**	**2 803**	**1 180**	**780**	**690**	**1 301**	**126**	**1 690**	**398**	**2 094**	**132**	
Betaalbaar gestelde dividenden (miljoenen franken) :																
1958	612	347	1 932	186	216	1 110	1 057	491	321	466	32	543	139	1 458	130	
1959	634	403	1 929	204	262	1 267	623	515	272	638	29	577	202	1 511	114	
1960	680	420	2 032	229	275	1 533	992	581	452	720	38	711	290	1 539	116	
1961	751	431	2 166	280	387	1 670	1 277	620	492	695	41	927	263	1 608	136	
1962	808	478	3 233	287	341	1 795	940	590	405	667	48	1 065	255	1 680	96	
1963	892	498	2 327	281	426	2 063	546	425	319	622	10	1 132	306	1 657	74	
1964	1 006	518	2 404	185	487	1 129	345	429	376	617	25	1 222	354	1 813	77	
1965	1 135	539	2 460	228	473	1 612	668	501	305	632	13	1 228	352	1 972	80	
1966 (a)	1 262	554	2 601	291	468	1 329	320	526	415	885	29	1 240	325	2 430	44	
Gemiddelde 1958/1966.	**864**	**465**	**2 343**	**241**	**371**	**1 501**	**752**	**520**	**373**	**660**	**29**	**961**	**276**	**1 746**	**91**	

(a) Voorlopige gegevens.

de betaalbaar gestelde dividenden

aste bedrijfszetel in België hebben

	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverw. bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal
4	334	593	326	672	510	41	91	114	116	37	43	36	187	224	552	14 177
7	332	606	328	694	507	39	91	112	127	35	45	31	190	221	553	14 261
2	320	624	325	732	498	36	92	116	127	35	46	32	206	217	566	14 536
3	334	631	330	779	500	35	87	135	128	49	39	31	208	217	580	14 751
7	340	673	337	816	524	30	86	152	138	52	37	31	219	208	580	15 340
05	4 780	9 136	863	660	4 249	13 078	1 232	4 067	1 352	561	871	1 275	691	343	1 331	239 260
48	4 855	9 758	905	756	4 400	13 503	1 380	5 998	1 359	578	885	1 268	793	389	1 454	257 325
73	5 319	9 854	958	816	4 659	12 897	1 397	6 768	1 368	620	1 120	1 338	939	439	1 523	268 592
03	5 638	9 456	1 044	935	4 785	11 127	1 461	7 417	1 491	682	1 057	1 407	1 036	450	1 575	284 663
56	6 378	10 486	1 007	1 069	5 348	9 745	1 508	7 710	1 520	761	1 022	1 458	1 111	470	1 680	304 334
92	6 813	10 764	1 064	1 216	5 594	9 235	1 409	7 962	1 671	830	1 106	1 492	1 214	449	1 828	319 118
50	6 612	9 725	1 082	1 228	5 884	8 063	1 754	8 504	1 697	918	1 148	1 595	1 440	428	1 818	336 804
81	7 085	10 155	1 187	1 497	6 270	9 558	1 847	8 747	2 001	1 191	1 142	1 422	1 480	446	1 692	361 699
21	6 614	10 462	1 300	1 855	7 672	7 951	1 824	9 165	2 361	1 249	1 093	1 214	2 044	384	1 820	402 930
–	365	692	40	69	435	1 096	92	457	127	47	13	79	91	47	101	18 802
4	269	240	71	85	339	— 442	56	456	124	43	18	79	112	42	69	14 970
35	350	229	6	71	348	— 917	78	593	145	77	— 21	132	147	53	81	18 787
31	418	391	11	106	324	— 1 326	83	705	148	116	47	113	124	27	111	20 815
48	497	136	76	120	316	— 564	138	860	181	82	69	92	139	11	134	23 226
19	358	18	69	146	503	— 35	119	725	127	105	39	87	156	— 43	159	22 062
36	380	93	69	145	601	67	89	709	203	109	40	33	172	1	136	22 776
31	320	173	68	174	783	— 471	148	833	301	145	50	117	236	—32	157	25 426
19	305	417	101	146	1 104	— 310	93	762	297	135	37	123	204	16	177	27 779
25	**362**	**265**	**57**	**118**	**528**	**— 322**	**100**	**678**	**184**	**95**	**32**	**95**	**153**	**14**	**125**	**21 627**
6	161	404	27	24	166	876	38	241	100	18	24	33	17	22	21	11 293
6	145	310	30	30	147	93	30	290	102	19	26	41	27	20	19	10 576
10	154	326	11	35	135	63	34	373	112	22	29	42	35	24	19	12 105
11	196	330	17	30	145	93	38	418	100	28	30	48	37	20	19	13 370
13	216	276	19	39	170	106	44	522	119	31	34	44	42	20	35	14 498
13	176	272	23	37	208	184	38	448	113	26	21	52	50	8	25	13 327
14	149	220	27	34	174	268	32	486	123	26	32	45	72	14	16	12 753
11	158	239	25	43	173	145	44	475	143	29	35	54	83	5	18	13 914
5	115	235	41	38	212	74	33	468	160	28	31	43	99	10	16	14 277
10	**163**	**290**	**24**	**34**	**170**	**211**	**37**	**413**	**119**	**25**	**29**	**45**	**51**	**16**	**21**	**12 901**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Evolutie van het rendement, de obli… gati…

Vennootschappen welke hun voor… …naan

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferrometalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit	Gas	Leder…
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van kapitaal en reserves (%) :																
1957	7,33	12,95	7,17	6,20	2,51	5,93	6,68	7,20	1,74	4,13	1,91	4,66	7,43	7,10	5,75	0,…
1958	7,48	12,73	5,78	5,79	2,17	4,89	4,27	6,07	1,54	3,40	2,12	3,18	4,93	7,39	4,94	0,…
1959	7,27	14,41	5,26	5,64	2,39	5,06	2,44	6,02	1,23	4,39	1,78	3,07	6,86	7,18	4,25	0,…
1960	7,24	13,58	5,07	5,72	2,34	5,85	3,74	6,74	2,06	4,77	2,22	3,60	9,45	7,41	3,86	0,…
1961	7,57	13,02	4,80	6,16	2,97	6,18	4,30	6,89	2,18	4,37	2,25	4,39	9,41	7,04	4,80	1,…
1962	7,27	13,71	6,13	5,48	2,17	6,29	2,98	6,41	1,92	4,08	2,48	4,63	6,76	7,19	4,65	1,…
1963	7,17	12,67	4,31	4,29	2,56	6,64	1,75	4,39	1,50	3,55	0,54	4,57	6,04	6,89	3,40	1,…
1964	7,32	11,55	4,21	2,43	2,50	3,50	1,01	4,23	1,74	3,33	1,31	4,78	6,33	6,68	3,41	1,…
1965	7,16	10,53	4,10	2,81	2,20	4,50	1,80	5,49	1,32	3,12	0,63	4,38	5,32	**7,07**	3,42	1,…
1966	7,27	10,63	4,09	3,48	1,95	3,40	0,71	4,96	1,65	3,59	1,26	4,59	4,69	6,85	1,49	0
Obligatieschuld (miljoenen franken ; einde jaar) :																
1958	6 410	5	34 967	601	655	1 733	3 133	49	500	925	73	1 384	180	5 871	402	
1959	6 626	6	40 878	949	816	2 030	4 729	45	482	992	66	1 313	189	5 525	390	
1960	7 264	8	46 598	972	907	1 917	4 886	26	453	892	65	1 290	188	5 441	348	
1961	8 293	9	54 034	1 102	1 000	1 937	4 763	10	386	805	96	1 110	247	5 703	193	
1962	10 700	9	57 663	1 072	968	1 918	5 427	28	340	760	94	964	338	7 188	256	
1963	11 096	97	61 639	1 529	930	1 881	5 764	47	357	872	89	881	301	8 602	598	
1964	11 066	113	65 423	1 561	770	1 812	6 343	61	346	995	103	838	375	8 899	728	
1965	11 055	118	72 360	1 516	746	1 847	6 931	58	340	940	86	669	474	12 295	858	
1966 (a)	11 052	120	72 350	1 510	734	1 833	6 932	59	340	941	87	669	474	12 299	858	
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van de nettowinstsaldi (%) :																
1958	50,3	62,5	70,9	49,2	27,8	55,7	66,7	70,8	51,3	53,1	34,4	44,1	51,5	89,1	60,…	
1959	54,8	55,9	75,3	47,7	37,2	67,7	86,6	86,7	254,2	60,4	41,4	55,9	67,3	86,4	66,…	
1960	57,8	61,1	73,0	52,6	24,3	72,3	52,1	61,5	53,6	59,9	35,5	51,0	55,4	85,1	85,…	
1961	48,5	59,5	62,1	63,2	36,1	64,3	58,1	55,6	49,4	59,5	32,0	66,7	71,1	89,5	85,…	
1962	45,3	57,6	73,8	69,5	25,1	60,7	62,7	66,1	51,8	49,1	30,2	63,4	59,3	81,8	87,…	
1963	46,5	60,7	67,0	63,6	37,1	67,9	43,4	73,3	47,8	44,6	10,5	63,9	67,5	76,6	56,…	
1964	50,4	64,7	65,7	48,9	24,6	36,9	97,7	67,9	42,4	51,7	18,5	60,6	84,3	82,4	96,…	
1965	48,8	62,2	67,1	48,1	21,8	44,4	108,4	59,3	44,3	43,0	7,7	49,4	73,3	85,6	103,…	
1966	51,3	62,2	66,2	44,8	18,9	33,6	65,6	72,9	68,8	44,5	16,3	56,0	96,4	78,9	40,…	
Gemiddelde 1958/1966	**50,4**	**60,7**	**69,0**	**54,2**	**23,1**	**55,9**	**71,3**	**68,2**	**73,7**	**51,8**	**25,2**	**56,8**	**69,6**	**83,9**	**75,**	

(a) Voorlopige gegevens.

tieschuld en de netto-autofinanciering
amste bedrijfszetel in België hebben

Lederenijverheid	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverw. bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal
,35	3,39	5,23	2,46	4,07	4,08	7,78	3,44	6,53	7,62	3,38	4,05	2,97	2,80	12,84	1,34	5,58
,55	3,37	4,42	3,13	3,64	3,91	6,70	3,08	5,93	7,40	3,21	2,76	2,59	2,46	6,41	1,58	4,72
,52	2,99	3,18	3,31	3,97	3,34	0,69	2,17	4,83	7,51	3,29	2,94	3,23	3,40	5,14	1,31	4,11
,93	2,90	3,31	1,15	4,29	2,90	0,49	2,43	5,51	8,19	3,55	2,59	3,14	3,73	5,47	1,25	4,51
,01	3,48	3,49	1,63	3,21	3,03	0,84	2,60	5,64	6,71	4,11	2,84	3,41	3,57	4,44	1,21	4,70
,12	3,39	2,63	1,89	3,65	3,18	1,09	2,92	6,77	7,83	4,07	3,33	3,02	3,78	4,26	2,08	4,76
,09	2,58	2,53	2,16	3,04	3,72	1,99	2,70	5,63	6,76	3,13	1,90	3,49	4,12	1,78	1,37	4,18
,22	2,25	2,26	2,50	2,77	2,96	3,32	1,82	5,71	7,25	2,83	2,79	2,82	5,00	3,27	0,88	3,79
,02	2,23	2,35	2,11	2,87	2,76	1,52	2,38	5,43	7,15	2,43	3,06	3,80	5,61	1,12	1,06	3,85
,49	1,74	2,25	3,15	2,05	2,76	0,93	1,81	5,11	6,78	2,24	2,84	3,54	4,84	2,60	0,88	3,54
48	424	1 187	29	68	394	940	30	585	10	26	25	61	17	11	47	60 863
45	337	1 452	27	83	355	860	31	487	9	26	26	57	23	10	39	68 974
42	304	1 451	25	77	350	535	34	700	8	26	30	52	21	14	39	75 060
40	290	1 794	22	75	380	471	33	640	16	25	45	47	19	21	40	83 744
34	275	2 083	21	59	388	398	32	612	16	24	45	42	32	23	45	91 964
28	246	2 011	20	64	483	253	31	845	13	24	45	37	30	19	39	98 976
26	270	1 644	16	24	480	339	22	799	25	31	46	14	23	15	43	103 299
22	225	1 508	16	19	439	308	23	765	25	30	44	8	28	15	42	113 853
22	225	1 509	17	22	440	309	23	764	25	30	45	8	29	13	43	113 813
—	44,1	58,4	67,5	34,8	38,2	79,9	41,3	52,7	78,7	38,3	184,6	41,8	18,7	46,8	20,8	60,1
50,0	53,9	129,2	42,3	35,3	43,4	—	53,6	63,6	82,3	44,2	144,4	51,9	24,1	47,6	27,5	70,7
28,6	44,0	142,4	183,3	49,3	38,8	—	43,6	62,9	77,2	28,6	—	31,8	23,8	45,3	23,5	64,3
35,5	46,9	84,4	154,5	28,3	44,8	—	45,8	59,3	67,6	24,1	63,8	42,5	29,8	74,1	17,1	64,2
27,1	43,5	202,9	25,0	32,5	53,8	—	31,9	60,7	65,7	37,8	49,3	47,8	30,2	181,8	26,1	62,4
58,4	49,2	1 511,1	33,3	25,3	41,4	—	31,9	61,8	89,0	24,8	53,8	59,8	32,1	—	15,7	60,4
38,9	39,2	236,6	39,1	23,4	29,0	400,0	36,0	68,5	60,6	23,9	80,0	136,4	41,9	1400,0	11,8	56,0
35,5	49,4	138,2	36,8	24,7	22,1	—	29,7	57,0	47,5	20,0	70,0	46,2	35,2	—	11,5	54,7
26,3	37,7	56,4	40,6	26,0	19,2	—	35,5	61,4	53,9	20,7	83,8	35,0	48,5	62,5	9,0	51,4
45,6	**45,3**	**284,4**	**69,2**	**31,1**	**36,7**	**53,3**	**38,8**	**60,9**	**69,2**	**29,2**	**81,1**	**54,8**	**31,6**	**206,5**	**18,1**	**60,5**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Winstmakende Belgische vennootschappen op aandelen (a)

Gemiddelde jaarlijkse winstsaldi en dividenden van 1949 tot 1966 der getelde vennootschappen met bedrijfszetel in België

BEDRIJFSTAK	Gemiddelde winst (miljoenen franken)	Gemiddelde betaalbaar gestelde dividenden	
		Miljoenen franken	Percentages van de winst
Elektriciteit	1 683	1 400	83,2
Financiële en immobiliënvennootschappen	2 680	1 743	65,0
Groeven	148	92	62,2
Steenkolenmijnen	633	476	75,2
Glasnijverheid	298	197	66,1
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	1387	777	56,0
Cementnijverheid en aanverwante bedrijven	527	303	57,5
Verzekeringsmaatschappijen	582	330	56,7
Banken	1 299	654	50,3
Industrie der non-ferrometalen	831	456	54,9
Voedingsmiddelennijverheid	1 102	518	47,0
Metaalverwerkende nijverheid	2 695	1 247	46,3
Scheikundige nijverheid	1 596	791	49,6
Ceramische nijverheid	51	25	49,0
Kleinhandel	398	190	47,7
Papiernijverheid	362	142	39,2
Kleinijverheid	86	32	37,2
Textielnijverheid	1 029	368	35,8
Groothandel en buitenlandse handel	1 349	290	21,5
Overige bedrijfstakken	2 301	904	39,3
Gemiddeld totaal	**21 037**	**10 934**	**52,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) De aandacht zij er op gevestigd dat de zonder winst of met verlies werkende vennootschappen niet in de statistiek zijn opgenomen.

VIJFDE DEEL

INVESTERINGEN EN VERBRUIK

HOOFDSTUK ÉÉN

INVESTERINGEN

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek en de Commissie van de Nationale Boekhouding hebben de gegevens herzien betreffende de besteding van het nationaal produkt. Het blijkt dat de bruto investeringen, tegen werkelijke prijzen, in 1964 168,5 miljard bedroegen en (herzien voorlopig gegeven) 174,2 miljard in 1965 (+ 3,4 %). Uitgedrukt in prijzen van 1953 zou er een zeer lichte daling zijn opgetreden die het gevolg was van de voorraadvermindering.

De aan het opstellen van een economisch budget voorafgaande berekeningen doen voor 1966 een nieuwe stijging met 7 % naar volume uitkomen. Niet alleen zouden de voorraden weer zijn gestegen, doch eveneens de op de eerste plaats door de overheid (+ 5 %) en vervolgens door de ondernemingen aangekochte uitrustingen (+ 4,5 %).

Uitgedrukt in werkelijke prijzen, zouden de bruto investeringen, globaal beschouwd, met meer dan 10 % zijn toegenomen.

Naast de wetten van 17 en 18 juli 1959 (1) waarbij o.m. aan de investeerders leningen tegen verlaagde rentevoet worden verstrekt, alsmede de Staatswaarborg voor het aflossen van bepaalde leningen, kwam de wet van 14 juli 1966 (2) tot stand die tot 31 december 1968 van kracht zal zijn. De door de E.E.G.-autoriteiten gevolgde onderzoeksprocedure maakte een toepassing van deze wet vóór begin 1967 niet mogelijk. Zij geeft een omschrijving der reconversiestreken; deze zijn vooreerst de door de kolencrisis getroffen gebieden, vervolgens nog andere streken die al jaren lang een ontoereikend welvaartspeil kennen of een achterstand hebben in hun economische ontwikkeling, of verder nog de gebieden waar een, uit een snelle demografische ontwikkeling voortvloeiend belangrijk overschot aan werkkrachten bestaat. Een rentevergoeding tot 5 % gedurende maximaal 5 jaar zal kunnen worden toegekend en in uitzonderlijke gevallen zal de rentelast gedurende twee jaar zelfs geheel door de Staat kunnen worden gedragen. Teneinde de ondernemingen ertoe aan te zetten zoveel mogelijk

(1) *Belgisch Staatsblad* van 29 augustus 1959. Koninklijk besluit nr 22 van 23 mei 1967 (*Belgisch Staatsblad* van 25 mei 1967).

(2) *Belgisch Staatsblad* van 25 augustus 1966 en Koninklijk besluit van 17 februari 1967 (*Belgisch Staatsblad* van 21 februari 1967). Koninklijk besluit nr 22 van 23 mei 1967 (*Belgisch Staatsblad* van 25 mei 1967).

eigen kapitaal aan te wenden, wordt een kapitaalspremie ingesteld, die evenveel kan bedragen als de rentevergoeding. Bovendien worden belangrijke fiscale voordelen vastgelegd, zoals vrijstelling van de onroerende voorheffing gedurende tien jaar.

De analyse der investeringen, die van de bij de wetten van 17 en 18 juli 1959 bepaalde voordelen genoten, toont aan dat hun totaal in 1966 ten opzichte van 1965 licht afnam. In de metaalvoortbrengende nijverheid waar deze investeringen in 1965 tot een minimaal peil waren gedaald, stegen zij ten opzichte van 1965 opnieuw met bijna 16 %. In de metaalverwerkende sector daarentegen, daalde het bedrag met de helft ten aanzien van het rekord van het jaar tevoren ; deze sector blijft de meest belangrijke der bedrijfstakken, maar de chemische nijverheid en de eigenlijke scheikunde volgen hem van nabij. Met een gelijke omvang aan die van 1965, rangschikken de textiel- en de confectienijverheid zich na de metaalvoortbrengende nijverheid. Ten slotte werd in 1966 voor de eerste maal voor meer dan één miljard geïnvesteerd in de energiesector, waarbij deze investeringen vielen onder de voordelen van de wetten van 1959.

De deelneming van de Nationale Investeringsmaatschappij (N.I.M.) in de financiering der voor alle takken van het bedrijfsleven noodzakelijke uitrustingen daalde in 1966 in omvang. Werd in 1965 tot zeventien participaties overgegaan voor een totaal bedrag van 333,8 miljoen frank, geschiedde dit in 1966 slechts voor negen participaties en tot een bedrag van 82,9 miljoen frank. Tot nog zeven andere participaties voor een bedrag van 196,7 miljoen frank, werd aan het eind van het dienstjaar besloten over te gaan. Bovendien deed de N.I.M. in 1966 afstand van participaties in vijf verschillende ondernemingen voor 19,5 miljoen frank.

De N.I.M. nam steeds strengere normen in acht bij haar interventies, voornamelijk in de gevallen van verouderde ondernemingen of van ondernemingen waarvan het beheer in ernstige mate te wensen overliet. Bovendien ging zij voort haar risico's te spreiden en heeft zij getracht de oprichting van ondernemingen te stimuleren in de in economische moeilijkheden verkerende gebieden en in de meest vooruitstrevende sectoren. Er was dus geen sprake van een teruggang der aanvragen maar veeleer van het toepassen door de N.I.M. van een strenger beleid ; de N.I.M. is trouwens van mening dat de kwaliteit der voorgelegde projecten in het algemeen verbeterd is.

De metaalverwerkende nijverheid blijft de sector die tussen 1963 en 1966 het meeste voordeel trok uit de steun van de N.I.M., maar de dienstensector komt op de derde plaats met meer dan 13 % van de participaties van de N.I.M., vóór de produktie van metalen (12,4 %).

De in het land geplande buitenlandse investeringen zijn sinds 1966 naar waarde achteruit gegaan tot ongeveer het minimumniveau van 1963, dus in elk geval tot een absoluut minimum naar volume. De grootste daling deed zich voor in de metaalvoortbrengende nijverheid waardoor deze bedrijfstak tot de laagste waarde sinds 1961 terugviel, te weten van 10 miljard tot 1,2 miljard frank. De chemische nijverheid neemt met meer dan de helft af ; in de textielindustrie was het buitenlands investeringsbedrag sinds 1962 het laagst.

In totaal kent de industrie sinds 1961 slechts een minimale inbreng, met een iets hoger peil in 1963. In de handels- en dienstensector daarentegen doet er zich een opleving voor.

De investeringen uit Amerika bedragen nog slechts 2,5 miljard, tegenover 16 miljard in 1965, doch zij vertegenwoordigen nog 43,5 % van het totaal (89 % in 1965 en 38 % in 1964). De Nederlandse investeringen liggen dit jaar met 1,64 miljard tamelijk dicht bij die van de voorgaande jaren, dank zij een stijging ten opzichte van het voorgaande jaar met 47 %.

★
★ ★

Sectoriële spreiding van de investeringen die de voordelen genoten hebben voorzien door de wetten van 17 en 18 juli 1959

(miljoenen franken)

BEDRIJFSTAK	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	Totaal (a)
Steenkolenmijnen en groeven	*580*	*604*	*12*	*24*	—	—	*325*	*1 555*
Energie	—	*3*	*150*	—	—	—	*1 093*	*1 386*
Metaalvoortbrengende nijverheid	*14 255*	*8 431*	*4 589*	*1 839*	*17 753*	*1 914*	*2 206*	*53 400*
IJzer- en staalnijverheid	13 401	8 219	3 620	1 441	17 216	1 902	2 055	50 264
Nijverheid der non-ferrometalen	854	211	969	398	537	12	151	3 136
Metaalverwerkende nijverheid	*2 100*	*6 497*	*1 731*	*7 830*	*1 426*	*11 362*	*5 727*	*37 006*
Scheikundige nijverheid	*3 272*	*4 899*	*4 838*	*1 424*	*4 747*	*2 191*	*4 774*	*26 461*
Eigenlijke scheikunde	2 393	1 065	2 456	717	3 844	1 853	4 489	17 060
Petroleum	—	2 088	183	—	341	—	—	2 612
Rubber	37	1 189	195	252	557	28	27	2 285
Papier en drukkerijen	843	558	2 004	454	5	309	258	4 503
Textiel- en confectienijverheid	*1 423*	*896*	*788*	*912*	*1 477*	*1 257*	*1 253*	*8 280*
Voedingsmiddelennijverheid	*1 810*	*1 550*	*562*	*317*	*31*	*43*	*456*	*4 977*
Houtnijverheid	*328*	*233*	*163*	*318*	*99*	*20*	*220*	*1 441*
Bouwstoffennijverheid, enz.	*775*	*661*	*563*	*1 429*	*125*	*1 097*	*749*	*4 662*
Materialen, glas	621	563	521	1 429	125	1 097	*688*	5301
Ondernemingen van bouwwerken	154	98	41	—	—	—	61	361
Diversen	*474*	*212*	*585*	*455*	*24*	*205*	*406*	*2 421*
w.o. : uitrusting van terreinen door de openbare diensten	10	49	181	44	24	143	96	547
Totaal ...	**25 017**	**23 986**	**13 981**	**14 548**	**25 681**	**18 089**	**17 208**	**142 590**

(a) 1959 inbegrepen.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid.

Sectoriële spreiding van de buitenlandse investeringen

(miljoenen franken)

BEDRIJFSTAK	1962	1963	1964	1965	1966
Metaalvoortbrengende nijv. .	4 424 950	2 496 750	1 482 720	10 363 549	1 184 450
Scheikundige nijverheid	772 500	1 506 000	5 984 355	5 994 466	2 897 010
Textielnijverheid	252 000	244 500	354 200	906 240	226 106
Andere industrieën	1 030 000	685 000	667 350	60 267	481 700
Totaal nijverheid	*6 479 450*	*4 932 250*	*8 488 625*	*17 324 522*	*4 789 256*
Totaal handel	*153 103*	*175 558*	*325 342*	*268 539*	*373 963*
Totaal diensten.....	*181 210*	*336 575*	*261 947*	*413 523*	*578 757*
Algemeen totaal ...	**6 813 763**	**5 444 383**	**9 075 914**	**18 006 584**	**5 741 976**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Administratie van de Nijverheid.

Nationale Investeringsmaatschappij

Sectoriële spreiding van de beslissingen tot tussenkomst uitgevoerd van 1963 tot einde 1966

BEDRIJFSTAK (a)	Bedrag	
	Miljoenen franken	In %
Landbouw, bosbouw, visvangst	12,8	1,08
Voedingsmiddelennijverheid	140,1	11,84
Textielnijverheid	138,2	11,65
Hout, kurk- en plastieknijverheid	28,2	2,38
Papiernijverheid, druk- en uitgeversbedrijf ..	88,6	7,47
Ledernijverheid	8,0	0,67
Metaalvoortbrengende nijverheid	147,2	12,41
Metaalverwerkende nijverheid	229,7	19,37
Nijverheid van de mineraalprodukten (met uitzondering van petroleum- en steenkoolderivaten)	4,5	0,37
Nijverheid van de petroleum- en steenkoolderivaten	4,5	0,37
Bouwnijverheid	22,0	1,85
Elektriciteit, gas, water en stoom	182,7	15,40
Diensten	154,6	13,03
Diversen (b)	25,0	2,11
Totaal ...	**1 186,1**	**100,0**

Bron : Nationale Investeringsmaatschappij.

(a) Volgens de rangschikking van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.
(b) Deze rubriek betreft de vennootschappen welke een bedrijvigheid hebben in verschillende bedrijfstakken.

HOOFDSTUK II

VERBRUIK

Het particulier verbruik steeg in 1966 amper 8 %, tegen 11 % in 1965 ; het wordt geraamd op 591 miljard frank voor 1966 wat neerkomt op een toeneming van 3 % in vergelijking met het jaar tevoren.

Het algemeen indexcijfer van de omzet der warenhuizen bedroeg 115 tegen 108 in 1965 ; in vaste prijzen omgezet geeft dit voor 1966 slechts een stijging van 2,2 %. Bij de verbruikscoöperaties was de aangroei nog kleiner, maar de meer recente distributieorganismen daarentegen kenden meer succes bij de verbruiker: de omzet bij de kettingwinkels steeg in vaste prijzen met bijna 9 % terwijl het indexcijfer van de omzet der supermarkten, dat sinds 1964 wordt berekend, een toeneming vertoont, steeds in vaste prijzen, van nagenoeg 16 %. Daar de supermarkt nog een distributiemethode is in volle expansie, is haar omzetcijfer nog niet voldoende representatief om de evolutie van het verbruik weer te geven.

Over een langere periode, nl. sedert 1955, daalde de relatieve belangrijkheid van voedingswaren in de consumptieuitgaven van 34,5 % naar 31 %, terwijl deze van kleding en schoeisel een lichte toeneming vertoont (van 9,3 % naar 10 %) ; de relatieve belangrijkheid van artikels dienstig voor huishoudelijke uitrusting, steeg van 10,2 naar 12,2 % en die voor persoonlijke verzorging, hygiëne en transport stegen van 12,6 % naar 15,2 % tijdens dezelfde periode.

De wijzigingen die sedert enkele jaren optreden in de structuur van het gezinsverbruik bleven ook gelden voor 1966. Zo blijkt het verbruik van sommige voedingsmiddelen aanzienlijk te zijn toegenomen, o.m. dat der vleeswaren : het totaal gewicht van het geslacht vlees in de openbare slachterijen bedroeg in 1966 490 000 t tegen 451 000 t het jaar tevoren, d.i. een stijging van 8,6 %. Nog andere produkten kennen de laatste jaren een merkelijk hogere omzet, o.m. de exotische vruchten, het mineraal water en de margarine. Fruit en groenten nemen doorgaans iets meer dan 18 % in van een gemiddeld huishoudbudget, de dranken beslaan thans 6 tot 8,5 % en de meelwaren ongeveer 15 % ; daarentegen wordt meer dan 50 % van het huishoudbudget besteed aan de rubriek vlees, vetstoffen en melkprodukten.

Enkele rubrieken in de textielsector, o.m. die van « diverse opschikartikelen » en van de verkoop van stoffen per meter, hadden in 1966 slechts weinig afzet. De verkoop van voedingsmiddelen kende tenslotte een middelmatige aangroei,

behalve voor de uitgaven in het restaurant die een toeneming kennen van bijna 15 % per jaar.

Andere sectoren waar de omzet in 1966 gunstig bleef, waren die van bovenkleding voor heren, dames, jongens en juffrouwen en verder die van de duurzame huishoudartikelen en van het rookgerief ; ten slotte waren het de foto- en kinematografische artikelen die tijdens de beschouwde periode de sterkste aangroei kenden : het indexcijfer van hun omzet in de warenhuizen (basis 1964 = 100) steeg van 131 naar 156.

In 1966 lag het totaal van de nieuwe geïmmatriculeerde personenwagens bijna 3 000 eenheden lager dan het jaar tevoren. Die daling heeft niet alleen een conjuncturele maar ook een fiscale oorzaak : toen op het eind van 1965 de aanstaande verhoging van de weeldetaks op motorvoertuigen werd bekendgemaakt, werd de aankoop van veel wagens een maand vervroegd ; die wagens werden bijgevolg opgenomen in de statistiek van december 1965 wanneer zij normaal in het begin van 1966 hadden moeten geïmmatriculeerd worden. Die fiscale maatregel oefende eveneens een zekere invloed uit op de resultaten van de verkopen op afbetaling : het eerste halfjaar 1966 lag het totaal der nieuw verstrekte kredieten beneden die van het tweede halfjaar wanneer normaal het totaal van die verrichtingen hoger zou moeten liggen wegens het feit dat de personenwagens — die een belangrijk aandeel hebben bij de verkoop of afbetaling — meestal tijdens het tweede kwartaal gekocht worden.

De nieuwe kredieten, verstrekt bij verkoop op afbetaling tijdens het tweede halfjaar 1966, stegen met 10,2 % t.o.v. dezelfde periode het jaar tevoren ; in 1965 namen die kredieten toe met 7,6 % voor de respectievelijk beschouwde perioden. Ondanks de tamelijk sterke aangroei van het aantal instellingen die zich toeleggen op de verkoop op afbetaling, bereikt het totaal der uitstaande kredieten geen onrustwekkend cijfer : het bedroeg 17,2 miljard frank op het einde van 1966 wat overeenkomt met slechts 2,5 % van het nationaal inkomen.

Uit de statistische gegevens waarover men beschikt, blijkt dat tijdens de komende jaren het verbruikspatroon dat van de Verenigde Staten van Amerika zal benaderen. Er zal steeds meer uniformiteit ontstaan in de koopgewoonten van de leidende sociale klassen ; na een zekere tijd zullen de andere sociale groepen, op wie de eersten een aantrekkingskracht uitoefenen, de verbruiksgewoonten van deze groep overnemen. Het verbruikspatroon van de meer begoede burger kan dus als voorloper beschouwd worden van dit van de verbruiker van morgen.

* * *

Verkoop van verbruiksgoederen (a)

Indexcijfers per sector en per goederensoort

(maandgemiddelde 1964 = 100)

OMSCHRIJVING	1964	1965	1966
Warenhuizen :			
Algemeen indexcijfer	**100**	**108**	**115**
Voedingswaren	*100*	*108*	*116*
Bederfelijke	100	107	113
Niet-bederfelijke	100	108	116
Restaurant	100	115	131
Textiel en kledingsartikelen	*100*	*106*	*111*
Stoffen per meter	100	95	93
Bovenkleding voor heren en jongens	100	113	130
Bovenkleding voor dames, jonge dames en meisjes	100	110	120
Tricotagewaren, linnengoed, hemden, hoeden	100	106	109
Garen, band, patronen	100	106	111
Schoenen en pantoffels	100	103	106
Diverse opschikartikelen	100	103	102
Stoffering	*100*	*109*	*113*
Textiel	100	109	111
Meubelen, luchters, versiering	100	108	115
Huishouden	*100*	*109*	*118*
Huishoudartikelen	100	108	117
Elektrische en andere huishoudtoestellen	100	110	120
Tabak, rookgerief	*100*	*112*	*125*
Boek- en papierhandel, fotografie, enz.	*100*	*110*	*122*
Boekhandel	100	114	126
Papierhandel	100	107	117
Foto- en kinematografische artikelen	100	131	156
Parfumerie, toilet	*100*	*111*	*123*
Spellen, speelgoed, sport- en reisartikelen	*100*	*107*	*119*
Verkoop in zelfbediening :			
Algemeen indexcijfer	**100**	**120**	**146**
Verkoop in supermarkten	*100*	*119*	*143*
bederfelijke voedingswaren	100	120	143
niet-bederfelijke voedingswaren en diverse produkten	100	118	143
Andere verkopen in zelfbediening van de grote distributieondernemingen	*100*	*124*	*156*
Verbruikscooperaties :			
Algemeen indexcijfer	**100**	**108**	**112**
Bakkerij	*100*	*98*	*102*
Voedingswaren (exclusief de bakkerijen)	*100*	*107*	*113*
Kleding	*100*	*99*	*99*
Meubilering	*100*	*86*	*101*
Huishoudartikelen	*100*	*108*	*112*
Tabak	*100*	*117*	*122*
Boek- en papierhandel	*100*	*62*	*66*
Parfumerie, weeldeartikelen	*100*	*104*	*117*
Restaurant, tea-room	*100*	*104*	*102*
Diversen	*100*	*131*	*132*
Kettingwinkels :			
Voedingswaren	*100*	*118*	*134*
Andere produkten dan voedingswaren	*100*	*105*	*119*

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Berekend op basis van gegevens bezorgd door zekere kleinhandelsondernemingen (zie : Koninklijk besluit van 4 februari 1965, *Belgisch Staatsblad* van 3 maart 1965).

Verkoop van verbruiksgoederen in 1966

(maandgemiddelde 1964 = 100)

MAAND	Warenhuizen	Coöperaties	Ketting winkels (voedingswaren)
Januari	100	116	124
Februari	94	106	119
Maart	105	111	131
April	115	113	134
Mei	111	107	130
Juni	112	110	130
Juli	117	103	128
Augustus	104	106	130
September	107	109	132
Oktober	122	113	137
November	128	112	139
December	167	138	178

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Verkoop van verbruiksgoederen in 1966

Voedingswaren (a)

(overeenstemmende maand in 1965 = 100)

MAAND	Maandindexcijfers van de verkoop van voedingswaren			Indexcijfer der kleinhandelsprijzen (voedingswaren)	Door het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verbeterde maandindexcijfers		
	Warenhuizen (b)	Coöperaties	Kettingwinkels		Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels
Januari	106	106	115	106	100	100	108
Februari	108	105	112	106	102	99	106
Maart	110	107	114	106	104	101	108
April	109	106	116	107	102	99	108
Mei	108	104	113	106	102	98	107
Juni	107	106	114	106	101	100	108
Juli	105	103	108	104	101	99	104
Augustus	108	108	118	104	104	104	113
September	104	106	112	104	100	102	108
Oktober	106	105	111	104	102	101	107
November	106	103	117	104	102	99	113
December	109	105	116	103	106	102	113

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek.
en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Exclusief de bakkerijen.
(b) Inclusief de restaurants

Verkoop op afbetaling

Aantal contracten en jaarlijks verleend krediet volgens de aard der goederen

AARD DER GOEDEREN	Aantal contracten			Verleend krediet					
				Miljoenen franken			%		
	1964	1965	1966	1964	1965	1966	1964	1965	1966
Vrachtwagens en bestelwagens, autobussen, zwaar vervoermaterieel	10 907	10 424	9 869	1 624	1 322	1 350	13,0	10,0	9,5
Landbouwmaterieel en landbouwtractoren	4 000	4 396	4 624	239	264	342	2,0	2,0	2,4
Personenauto's (exclusief autobussen) .	108 823	125 823	129 091	4 898	5 635	6 081	39,1	42,8	42,9
Moto's, scooters, bromfietsen, rijwielen	23 951	17 819	17 039	101	124	114	0,9	1,0	0,8
Textielwaren, bontartikelen, klederen .	754 428	751 502	724 612	665	655	653	5,4	5,0	4,6
Boeken	29 892	44 231	51 731	56	170	171	0,5	1,3	1,2
Bedrijfsuitrusting, andere dan de artikelen vermeld in de voorgaande rubrieken (handel, ambacht, nijverheid, vrije beroepen).....	16 203	20 447	16 040	1 167	1 257	1 426	9,4	9,5	10,1
Huishoudartikelen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik, niet elders genoemd	751 441	690 076	751 164	3 647	3 669	3 956	29,1	27,8	27,9
Diensten (reizen, herstellingen van motorvoertuigen)	8 609	7 044	7 053	66	85	87	0,6	0,6	0,6
Totaal ...	**1 708 254**	**1 671 762**	**1 711 223**	**12 535**	**13 181**	**14 180**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Verkoop op afbetaling

Jaarlijks verleend krediet

FINANCIERINGSVORM	1965			1966		
	Aantal	Bedrag		Aantal	Bedrag	
		Miljoenen franken	%		Miljoenen franken	%
Rechtstreekse financiering door de verkopers	792 738	6 010	38	872 833	6 783	40
Financiering door tussenkomst in het contract van :						
— banken	139 573	4 055	25	123 342	4 504	26
— financieringsorganismen en particulieren	567 585	5 976	37	555 931	5 912	34
Totaal ...	**1 499 896**	**16 041**	**100**	**1 552 106**	**17 199**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Verkoop op afbetaling

Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen

FINANCIERINGSVORM	Aantal uitstaande contracten op 30 juni		Schuldenaars welke, in de loop van het 2e halfjaar, in gebreke gebleven zijn tot het betalen van 3 of meer vervallen termijnen			
			1965		1966	
	1965	1966	Aantal	%	Aantal	%
Rechtstreekse financiering door de verkopers	788 561	820 402	27 395	58	26 900	57
Financiering door tussenkomst in het contract van :						
— banken	140 406	133 030	1 838	4	1 699	4
— financieringsorganismen en particulieren	526 576	547 684	18 083	38	18 642	39
Totaal...	**1 455 543**	**1 501 116**	**47 316**	**100**	**47 241**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Persoonlijke leningen

Verleende kredieten per semester

FINANCIERINGSVORM	2e halfjaar 1965			1e halfjaar 1966			2e halfjaar 1966		
	Aantal contracten	Bedrag		Aantal contracten	Bedrag		Aantal contracten	Bedrag	
		Miljoenen franken	%		Miljoenen franken	%		Miljoenen franken	%
Banken.....	20 973	617	31	24 519	734	30	25 772	786	32
Financieringsorganismen en particulieren	61 894	1 368	69	72 373	1 689	70	69 506	1 674	68
Totaal ...	**82 867**	**1 985**	**100**	**96 892**	**2 423**	**100**	**95 278**	**2 460**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

BUITENLANDSE ECONOMISCHE BETREKKINGEN

Persoonlijke leningen gefinancierd door banken, financieringsorganismen en particulieren

Indeling volgens het aantal contracten en de waarde tijdens het tweede halfjaar

TERMIJN	Aantal contracten							
	tot 5 000 F		van 5 000 tot 10 000 F		van 10 001 tot 35 000 F		van 35 001 tot 150 000 F	
	1965	1966	1965	1966	1965	1966	1965	1966
tot 6 maanden	1 025	706	860	680	924	722	323	330
van 7 tot 12 maand.	4 674	2 703	14 663	13 158	5 806	7 626	1 281	1 674
van 13 tot 24 maand.	767	501	1 295	647	36 727	50 160	9 132	11 458
25 maanden en meer.	138	24	396	39	1 653	599	3 203	4 251
Totaal ...	**6 604**	**3 934**	**17 214**	**14 524**	**45 110**	**59 107**	**13 939**	**17 713**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

ZESDE DEEL

BUITENLANDSE ECONOMISCHE BETREKKINGEN

HOOFDSTUK ÉÉN

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

AFDELING I. – HANDELSPOLITIEK

Het hoofddoel van het Belgisch beleid inzake buitenlandse handel blijft de bevordering van de uitvoer zonder de pogingen te veronachtzamen om de positie van de B.L.E.U. op de westelijke markten, die ongeveer 85 % van onze uitvoer opnemen, te verbeteren. Zij die voor dit beleid verantwoordelijk zijn richten hun actie voornamelijk op de afzetgebieden, die gevormd worden door de landen van het Oostblok en door de ontwikkelingslanden. De vraag van deze landen naar kapitaalgoederen is aanzienlijk.

Het blijkt echter dat het sluiten van talrijke transacties in steeds overwegende mate afhangt van de door de uitvoerders aangeboden financieringsvoorwaarden. Deze brengen de kopers zeker even vaak als de kwaliteit van de aangeboden goederen, of zelfs hun basisprijs, ertoe hun voorkeur te geven aan een bepaalde offerte, liever dan aan een andere. Daar de Belgische ondernemingen op dit gebied minder gunstig geplaatst zijn dan vele buitenlandse concurrenten, is de Overheid begonnen middelen ter beschikking van de uitvoerders te stellen, die aangepast zijn aan de eisen die de handel met ontwikkelingslanden stelt.

Transacties met talrijke landen, die over een potentieel belangrijke vraag beschikken, worden vaak belemmerd door de verre afstand, betalings- en transfersmoeilijkheden, politieke risico's enz... Hier is de rol van de Nationale Delcrederedienst belangrijk. Een der hoofdbekommernissen van de Overheid is dan ook, deze Dienst over toereikende actiemiddelen te doen beschikken. Aldus werd het maximum der door de Dienst verstrekte waarborgen bij koninklijk besluit van 15 juni, op 27 miljard frank gebracht.

Daarenboven werd de hoogtegrens van de door de Dienst voor rekening van de Staat verrichte operaties — in welke procedure bij wet van 3 juni 1964 werd voorzien — van 2 op 4 miljard frank gebracht.

De kosten van het krediet schijnt een schadelijke invloed te blijven behouden op onze export. De middelen tot financiering op halflange en lange termijn blijken toereikend te zijn. De samensmelting van pool I en pool II van « Credit-

export » in mei 1966 (overeenkomst van 30 april 1966) geeft het stelsel opnieuw voldoende soepelheid en verschaft het actiemiddelen tot een bedrag van 12 miljard frank. Maar de kosten van het krediet, die in rechtstreeks verband staan met het op de kapitaalmarkt gevraagde rentepercentage, vormt een handicap voor de uitvoer van kapitaalgoederen, in het bijzonder naar industrialisatielanden. Het ligt in de bedoeling van de Overheid verbetering in deze situatie te brengen door het toekennen van een rentevergoeding aan het vreemde land dat in België vervaardigde kapitaalgoederen invoert. Daarvoor is een krediet uitgetrokken op de begroting van het Departement van Financiën.

Inzake handelsverkeer binnen de Europese Economische Gemeenschap werden voor de nijverheidsprodukten de intra-communautaire douanerechten op 1 januari 1966 opnieuw met 10 % verlaagd. De nog van kracht zijnde rechten bedragen dus nog slechts 20 % van de oorspronkelijke rechten.

AFDELING II. — ALGEMENE EVOLUTIE VAN DE SPECIALE HANDEL

In 1966 daalde het stijgingstempo van de uitvoer. Daar de invoer daarentegen ten opzichte van 1965 een versnelde groei kende, is het tekort op de handelsbalans gestegen. De wederuitvoer en de tijdelijke export bedroegen 23,2 % van de totale uitvoer of een stijging met 8,4 %. In 1965 beliep de stijging 15,1 % ten opzichte van 1964. De twee eerstgenoemde vormen van export niet meegerekend, komt de vermindering van het groeitempo van de uitvoer nog duidelijker naar voren : 6,6 %, tegen 13,9 % het voorgaande jaar. De tijdelijke invoer en de wederinvoer stegen met 16 %, tegen 8,5 % in 1965 ten opzichte van 1964. Deze beide soorten import daargelaten, steeg de invoer met 9,3 %, tegen 8,7 % in 1965.

§ 1. — UITVOER

In 1966 vertraagde het groeitempo van de totale uitvoer, enerzijds, als gevolg van de conjuncturele verzwakking die zich voordeed in de economieën van de belangrijke afzetlanden van de B.L.E.U., anderzijds, als gevolg van aan bepaalde sectoren eigen structurele moeilijkheden en van toevallige factoren.

De afgeremde expansie in de Westerse wereld, die meer dan 80 % van de buitenlandse verkopen van de B.L.E.U. afneemt, heeft de uitvoer sedert het tweede kwartaal van 1966 op hetzelfde peil doen blijven. Binnen de Gemeenschap, die alleen reeds meer dan 60 % van de B.L.E.U.-export afneemt, werd de sedert 1964 aan de dag getreden lichte vertraging van het handelsverkeer tussen de partnerlanden nog duidelijker. De aanhoudende conjuncturele opleving in Italië en Frankrijk heeft een verhoging van het exporttempo van de B.L.E.U. naar deze landen veroorzaakt, doch zij heeft de gevolgen van de aanzienlijke vertraging van de Duitse invoer niet geheel kunnen opvangen.

Bij deze minder gunstige conjunctuur zijn in de laatste jaren nog de moeilijkheden van structurele aard en de weerslag van toevallige factoren gekomen.

Het dalend verbruik van steenkool doet ook de uitvoer ervan voortdurend afnemen. In de ijzer- en staalsector heeft de bestaande overproduktiecapaciteit een prijsdaling veroorzaakt, waaraan deze nijverheid het hoofd heeft kunnen bieden door een grotere discipline op produktiegebied. De gevolgen van de aanbodbeperkingen die de producenten zich hebben opgelegd om nieuwe prijsdalingen te voorkomen, treden onvermijdelijk in de resultaten van de uitvoer aan de dag.

De vestiging in België in de voorgaande jaren van nieuwe fabrieken vormde een occasionele factor in het stijgen van de uitvoer, in het bijzonder in de sector automontage. In 1966 speelde deze factor een minder grote rol en de verkoopstijging was nauw verbonden met de evolutie op de nationale markt. Het uitvoeren van militaire orders door de vliegtuigbouwnijverheid vormden de jongste jaren eveneens een occasionele factor waardoor de leverancies aan het buitenland van deze sector op een uitzonderlijk peil kwamen, peil dat door het voltooien van dit programma aanzienlijk daalde.

Over het gehele jaar 1966 bedraagt de uitvoer 341,4 miljard frank, d.i. 7 % meer dan in 1965. Een jaar tevoren was het stijgingspercentage 14,1 % ten opzichte van 1964. De vertraging van het groeitempo was vooral aanzienlijk voor kapitaal- en verbruiksgoederen, doch minder belangrijk voor grondstoffen en halffabrikaten.

De verkopen aan het buitenland van grondstoffen en halffabrikaten bestemd voor het lopend verbruik van landbouw-, nijverheids- en handelsondernemingen met het oog op hun produktie, beliepen 198,9 miljard frank, tegenover 183,8 miljard in 1965, d.i. een stijging met 8,2 %. In 1965 bedroeg dit percentage 10,3 % ten opzichte van 1964 en lag reeds lager dan dat van 1964 ten aanzien van 1963. In tegenstelling tot de in 1965 opgetreden daling, is deze nieuwe teruggang het gevolg van de evolutie in de leveringen van ruwe grondstoffen en van produkten bestemd voor de behoeften van de landbouwproduktie. De uitvoer van deze laatste categorie van produkten bedroeg in 1966 slechts een totale waarde van 8,6 miljard, tegenover 9,1 miljard in 1965. Hierin moet het gevolg worden gezien van een daling met 13,1 % van natuurlijke en kunstmeststoffen (6,1 miljard, tegenover 7 miljard het voorgaande jaar). Veevoeders (1,4 miljard), bollen en zaaigoed (1,1 miljard) daarentegen stegen respectievelijk met 37,1 % en 6,3 %.

Ruwe grondstoffen voor handel en industrie bereikten een waarde van 20,2 miljard tegenover 19,6 miljard in 1965, of een stijging van slechts 2,8 % tegen 7,9 % het voorgaande jaar t.o.v. 1964.

De export textielvezels en afval vertegenwoordigden 8,5 miljard, d.i. een teruggang met 3,9 % in verhouding tot 1965. Het in 1963 bereikte hoogtepunt van 8,9 miljard werd sindsdien niet meer overschreden. De uitvoer van ruwe niet-metaalhoudende mineralen, met uitzondering van brandstoffen (1,9 miljard) bleef op hetzelfde peil als in 1965. In dat jaar had zich reeds een zeer duidelijke vertraging van het produktietempo afgetekend. Deze ontwikkeling wordt voornamelijk bepaald door de verkoop aan het buitenland van steen, zand en grint. De leveringen van voor bewerking bestemde landbouwprodukten (3,5 miljard) stegen met 11 %. De uitvoer van ertsen en metaalafval met een bedrag van 3,3 miljard, boekten een vooruitgang van 16,2 %.

De waarde van de andere ruwe grondstoffen samen, nl. 2,8 miljard, steeg met 2,5 %.

De uitvoer van halffabrikaten bestemd voor bewerking door handel en nijverheid, bereikte een totaal van 170 miljard dit is een stijging met 10 % die nagenoeg gelijk is aan de vooruitgang van het jaar tevoren. Met een bedrag van 1,6 miljard steeg de uitvoer van leder en gelooide vellen met 29,5 %. De uitvoer van gesponnen textielprodukten (10 miljard) en geweven textielprodukten (14 miljard) is in een hoger tempo gestegen dan het jaar daarvoor, respectievelijk met 12,3 % en 12,4 % in 1966 ten opzichte van 1965, tegenover 5,7 % en — 1,6 % in 1965 ten opzichte van 1964. De leveringen van de papier- en kartonnijverheid en van de verwerkende nijverheid in deze sectoren (met uitzondering van boekhandelsartikelen) beliepen 4,8 miljard, dit is een vooruitgang met 17,8 %. De uitvoer van nijverheidsdiamant, die in 1965 stabiel was gebleven, nam in 1966 met 27,1 % toe en bereikte een bedrag van 2,7 miljard. Chemische produkten (met uitzondering van meststoffen) boekten een nieuw succes : zij bereikten 12 miljard, d.i. 20 % meer dan in 1965. De export non-ferrometalen kende wederom een spectaculaire vooruitgang : met 31,2 miljard frank boeken zij een stijging van 26,8 %. Een gedeelte van deze vooruitgang is echter het gevolg van de prijsstijgingen in 1966 op de wereldmarkten voor bepaalde grondstoffen.

De uitvoer van auto-onderdelen (5,4 miljard) steeg met 16,3 %. Hoewel bevredigend, is deze vooruitgang toch aanzienlijk lager dan die van het voorgaande jaar ten opzichte van 1964, nl. 86 %. De uitzonderlijk gunstige resultaten der voorgaande jaren waren het gevolg van het in bedrijf stellen van nieuwe fabrieken. Glas (5,3 miljard) boekt een vooruitgang met 3,6 %. Dit resultaat blijft echter nog lager dan dat van 1964. Leveringen van ijzer, gietijzer en staal ontwikkelden zich minder gunstig. Met een totaal bedrag van 52,4 miljard, gaan zij met 3,3 % achteruit. De export van bouwmaterialen (kalk, cement, steen) bereikte slechts een bedrag van 2,9 miljard, d.i. 9,3 % minder dan in 1965. De nieuwe daling van de uitvoer van onderdelen voor de vliegtuigindustrie is een rechtstreeks gevolg van de geleidelijke voltooiing van vroegere militaire orders en is niet van eigenlijke conjuncturele aard.

De gezamenlijke uitvoer van de andere halffabrikaten tot een bedrag van 25 miljard, steeg ten opzichte van 1965 met 16,1 %.

Wat de kapitaalgoederen betreft, zij stegen in een tempo dat aanzienlijk lager lag dan dat van 1965 : met 45,5 miljard stegen zij ten opzichte van 1965 met 4,5 %, tegenover 17,7 % in 1965 ten opzichte van 1964. Motoren, machines en vaste apparaten (23,5 miljard) gingen ten opzichte van het voorgaande jaar slechts met 2,4 % vooruit. De verkopen van auto's, vrachtwagens, tractoren en andere motorvoertuigen voor industrieel of handelsgebruik (9,7 miljard) stegen met 57,7 %. De export van schepen en boten won een gedeelte van het in 1965 verloren terrein terug en bereikte een totaal bedrag van 1 miljard, d.i. een stijging van 20,8 %. Daarentegen zijn, om de hierboven weergegeven redenen, de leveringen van vliegtuigmaterieel teruggevallen tot het peil van 4 of 5 jaar geleden, nl. tot 512 miljoen, tegenover 2,7 miljard vorig jaar.

Het spoorwegmaterieel lag eveneens op een laag peil : 366 miljoen, tegenover 381 miljoen in 1965. De globale waarde van het transportmaterieel bedraagt uiteindelijk 11,6 miljard, een stijging met 10,9 %, tegenover 28,8 % in 1965 ten opzichte van 1964. De leveringen bestaande uit kleine uitrustingsgoederen en outillage (9,4 miljard) boeken nog slechts een jaarlijkse stijging met 1,3 % tegenover 18 % in 1965. Wetenschappelijke en medische apparaten hebben het miljard overschreden : 15 % meer dan een jaar tevoren.

De stijging van de uitvoer van verbruiksgoederen was eveneens minder aanzienlijk in 1966 dan in 1965 : 8,5 %, tegenover 27,5 %, waarbij de waarde van deze leverancies 81 miljard bedroeg. De export van voedingsmiddelen (16,3 miljard) ligt 8,7 % hoger dan in 1965, de uitvoer van tabak (1,2 miljard) 2,6 % hoger, die van dranken (997 miljoen) 18,4 % hoger. Niet-duurzame verbruiksgoederen, die niet bestemd zijn voor menselijke voeding (10,6 miljard), liepen met 7,9 % omhoog. Voor de gezamenlijke niet-duurzame verbruiksgoederen, 29,1 miljard, bedraagt de stijging van 1965 tot 1966 8,5 %. Dit is eveneens het stijgingspercentage van de uitvoer van duurzame verbruiksgoederen, die een bedrag van 51,9 miljard bereikte. De belangrijkste vooruitgang werd geboekt bij de uitvoer van kleding (12 miljard), + 20 %, en van meubelen (2,9 miljard), + 26,9 %. Voor tapijten, wandkleden en kant (5,5 miljard) steeg de uitvoer met 8,0 %. Die van auto's, motorrijwielen, rijwielen (19 miljard), ligt slechts 2,5 % hoger dan in 1965, tegenover 67,2 % in 1965 ten opzichte van 1964.

Elektrische huishoudelijke apparaten (2,3 miljard) boeken een teruggang met 6,7 %. Ten slotte stegen de andere duurzame verbruiksgoederen tot 9,8 miljard, d.i. met 7,6 %.

De uitvoer van brandstoffen bedroeg 9,5 miljard, tegenover 10,3 miljard in 1965 ; die van aardolieprodukten 7,9 miljard, tegenover 8,1 miljard het jaar tevoren ; de daling van steenkool is echter tamelijk sterk (1,4 miljard, tegenover 2,1 miljard in 1965). Hout voor verwarmingsdoeleinden en gas spelen slechts een uiterst geringe rol (21 en 127 miljoen).

Wanneer wij de verschillende categorieën van produkten, waarvan de verkoopsontwikkeling hierboven werd beschreven, hergroeperen, doet de toestand per grote onderverdelingen zich als volgt voor : textielprodukten bereikten, globaal gezien, een bedrag van 50 miljard frank in 1966, tegenover 45,5 miljard in 1965 (+ 10,1 %) ; ijzer- en staalprodukten 53,5 miljard, tegenover 55,7 miljard (— 4 %) ; non-ferrometalen 33,3 miljard, tegenover 26,1 miljard (+ 27,8 %) ; metaalverwerkende nijverheid 79,3 miljard, tegenover 76 miljard (+ 4,3 %) ; chemicaliën 29,3 miljard, tegenover 27,1 miljard (+ 8,0 %) ; voedingsmiddelen 12,7 miljard, tegenover 11,7 miljard (+ 9,3 %) ; bouwmaterialen en aanverwante minerale niet-metaalhoudende produkten 13 miljard, tegenover 12,7 miljard (+ 1,9 %) ; produkten van papiernijverheid 7,2 miljard, tegenover 6,3 miljard (+ 14 %) ; huiden, leder en lederartikelen 3,7 miljard, tegenover 3,2 miljard (+ 13,8 %). De uitvoer van de landbouwsector bereikt een bedrag van 13,3 miljard, tegenover 12,7 miljard (+ 4,8 %).

De groei van de B.L.E.U.-uitvoer naar de Euromarktlanden nam in 1966 af. De tijdens het tweede halfjaar 1965 aan de dag getreden grote tegengestelde

tendenzen, nl. de in de uitvoer naar de Duitse Bondsrepubliek opgetreden vertraging en de versnelling van de leveringen naar Frankrijk, werden in 1966 bevestigd.

Het groeipercentage van de uitvoer naar de Duitse Bondsrepubliek bleef in de eerste maanden van het jaar dalen en een tendens tot vervlakking kwam gedurende het tweede halfjaar duidelijker naar voren. Deze evolutie vloeit voort uit de verzwakte Duitse invoer, waarvan de jaarlijkse stijging in 1966 nog slechts 3,1 % bedroeg, tegenover 19,6 % in 1965. Over het gehele jaar bereikte de uitvoer van de B.L.E.U. naar West-Duitsland een bedrag van 72 miljard, d.i. een stijging met 3,2 %, tegenover 20,3 % in 1965.

De uitvoer naar Frankrijk daarentegen, bleef gedurende het gehele jaar in een stevig tempo stijgen. Hij bereikte een bedrag van 55,2 miljard frank, d.i. een stijging met 18,9 % ten opzichte van 1965. Naar Nederland vorderde de uitvoer gedurende het eerste halfjaar nog enigszins, doch toonde daarna een tendens tot vervlakking ; over het gehele jaar steeg hij met 7,9 % (76 miljard).

De verkopen aan Italië gingen met 4,3 % omhoog (11,3 miljard). Het vliegtuigmaterieel echter waarvan de betrekkelijke belangrijkheid groter is dan in het geval van de andere partnerlanden, geeft een onjuist beeld van de conjuncturele evolutie van de leveringen aan dit land. Zonder de verkopen van vliegtuigmaterieel in aanmerking te nemen, bedroeg de stijging 6,7 %.

De totale uitvoer van de B.L.E.U. binnen de Gemeenschap bereikte aldus een bedrag van 214,5 miljard, hetgeen een stijging betekent van 8,7 % ten opzichte van het jaar tevoren. Het B.L.E.U.-aandeel in het totale handelsverkeer tussen de Euromarktpartners bedroeg 18,3 %, tegenover 19 % het jaar tevoren.

De verkopen aan de Europese Vrijhandelsassociatie (E.V.A.), tot een bedrag van 40 miljard, gingen slechts weinig vooruit : 1,2 %. De uitvoer naar Groot-Brittannië (16 miljard) steeg met 4,8 % en die naar de andere landen van deze organisatie (24 miljard) daalde met 1,5 % (Denemarken en Zweden respectievelijk met 9,4 % en 3,6 %). Daarentegen steeg de export naar Zwitserland met 3,2 %, naar Portugal met 2,2 % en naar Oostenrijk met 2,9 %. De uitvoer naar Noorwegen bleef nagenoeg op hetzelfde niveau als in 1965. Naar de andere Europese O.E.S.O.-landen daalde de uitvoer met 2,9 %.

De verkopen aan de landen van het Oostblok gingen met 28 % vooruit, waardoor zij op een bedrag van 6 miljard kwamen, dit is het hoogste cijfer sinds meer dan 10 jaar. De uitvoer naar de U.S.S.R. steeg met 15,8 %. Naar de Duitse Demokratische Republiek was de uitvoer meer dan het dubbele van het jaar tevoren ; hij steeg met 142 %.

De uitvoer naar Bulgarije boekte een vooruitgang met 80 %, naar Polen met 8,5 %, naar Roemenië met 19,1 %. Naar Hongarije, daarentegen, daalde de export met 5,5 % en het exportcijfer van Albanië liep terug tot 840 miljoen na het jaar tevoren 4,4 miljard te hebben bereikt. Ondanks een in 1966 geboekte nieuwe vooruitgang blijft het aandeel van Oost-Europa in de Belgisch-Luxemburgse uitvoer uiterst bescheiden, daar het slechts 1,7 % vertegenwoordigt.

Hoewel dit eveneens het geval is met de Nederlandse uitvoer naar het Oostblok, is daarentegen dit aandeel van Frankrijk in de leveranties 3,5 %, van

Italië 4,4 % en van de Duitse Bondsrepubliek 3,4 % (in dit laatste percentage is de handel met Oost-Duitsland niet begrepen).

De export naar Joegoslavië steeg met 34 %.

De export van de B.L.E.U. naar geheel Europa bereikte een bedrag van 271 miljard, d.i. een stijging met 7,4 %.

De B.L.E.U.-uitvoer naar het Amerikaanse Continent, tot een bedrag van 40 miljard, betekende een stijging met 7 %. Deze evolutie is hoofdzakelijk het gevolg van de resultaten van onze uitvoer naar de Verenigde Staten. Een stijging met 11,1 % deed deze uitvoer een bedrag bereiken van 29,6 miljard. Naar Canada daalde onze uitvoer met 7,3 %. De verkopen aan Latijns Amerika, tot een bedrag van 7,5 miljard, liepen met 1 % terug. De uitvoer naar Mexico beliep 819 miljoen. Dit betekent een stijging met 28,2 %, hetgeen gedeeltelijk de duidelijke daling met 9,3 % opvangt van de B.L.E.U.-verkopen aan de Staten van Centraal- en van Zuid-Amerika (— 1,5 %). Onder de belangrijkste Latijns-Amerikaanse klanten viel een teruggang waar te nemen van onze uitvoer met 17,7 % naar Venezuela, met 5,6 % naar Peru en met 36,4 % naar Argentinië. Naar Chili en Brazilië daarentegen, werd een vooruitgang geboekt van respectievelijk 41,6 % en 19,3 %.

De uitvoer naar Azië bereikte een bedrag van 16,2 miljard, een stijging met 14,8 %. De B.L.E.U.-verkopen aan de landen van het Midden-Oosten (5,7 miljard) stegen met 5,7 %. Tot de voornaamste klanten in dit gebied behoren Israël (+ 7 %), Saoudie-Arabië (+ 16 %), Iran (+ 16,8 %) en Irak (+ 2,3 %).

De verkopen in Zuid-Oost-Azië (4,9 miljard) liggen 7,4 % hoger. Ondanks het sinds 1962 waargenomen herstel, blijven de algemene resultaten nog aanzienlijk beneden die van een tiental jaren geleden. De leveranties aan India, het meest belangrijke afzetgebied van dit gedeelte van Azië, stegen met 24,7 %.

Naar Noord-Oost-Azië bereikte de export een bedrag van 5,6 miljard, hetgeen ten opzichte van 1965 een stijging betekent met 34,9 %. De drie meest belangrijke afzetmarkten, de Chinese Volksrepubliek, Japan en Hong-Kong, kenden een vooruitgang van respectievelijk 19,7 %, 34,4 % en 46,4 %.

Daarentegen noteerde men in Afrika (10,5 miljard) een teruggang met 7,2 %. Deze daling was vooral aanzienlijk in West- en Zuid-Afrika (1,4 en 1,6 miljard), nl. met respectievelijk 22 % en 24,1 %. De uitvoer naar Noord-Afrika (2,1 miljard) liep met 5,7 % terug. Naar Centraal-Afrika (4,3 miljard) stegen de verkopen met 2,1 % ; naar de Demokratische Republiek Kongo (3,3 miljard) bedroeg deze stijging 3,4 %.

De uitvoer naar Oceanië bedroeg 1,2 miljard, tegen 1,4 miljard in 1965. Naar Australië vertegenwoordigden de verkopen een bedrag van 890 miljoen, tegen 1 miljard het jaar tevoren.

§ 2. — INVOER

De expansie der aankopen in het buitenland door de B.L.E.U., die tijdens het tweede halfjaar 1965 aan de dag trad, zette zich tot het derde kwartaal van 1966 voort. Aan het eind van het jaar sloeg de tendens om en de laatste drie maanden toonden een daling vergeleken met de voorgaande kwartalen. Over het

gehele jaar bereikte de invoer een bedrag van 358,7 miljard frank, tegen 324,8 miljard in 1965, hetgeen een stijging met 10,4 % vertegenwoordigt.

In 1965 bedroeg deze stijging 8,7 % ten opzichte van 1964. De in 1966 waargenomen vooruitgang van het groeipercentage vloeit voort uit een grotere invoer dan het jaar tevoren van grondstoffen, halffabrikaten en kapitaalgoederen. De stijging van verbruiksgoederen daarentegen, was in 1966 minder sterk dan het jaar tevoren.

De voor de produktie der landbouw, nijverheids- en handelsondernemingen bestemde ruwe grondstoffen en halffabrikaten (206,1 miljard) stegen met 13,3 % ten opzichte van 1965.

De voor de landbouwsector bestemde produkten (8,3 miljard) namen met 6 % toe. Terwijl de invoer van veevoeders met 21,1 % steeg, daalde de invoer van natuurlijke en kunstmeststoffen en van bollen en zaaigoed met respectievelijk 4,6 en 5,2 %.

De invoer van ruwe grondstoffen voor handel en nijverheid (59,7 miljard) nam met 3,7 % toe. De voornaamste vooruitgang werd geboekt in oliehoudende granen en vruchten (2,6 miljard), nl. 14,9 % en in ruwe huiden en pelterijen, nl. 1,6 miljard. Minerale produkten (met uitzondering van brandstoffen) bereikten een bedrag van 2,8 miljard, een stijging met 8,3 %.

De aankopen van voor bewerking bestemde landbouwprodukten (11,4 miljard) namen met 7 % toe. Onder deze produkten kenden de veehouderijprodukten een aanzienlijke teruggang met 22,8 %, terwijl de akkerbouwprodukten daarentegen met 11 % stegen.

Ruwe kurk en hout (4 miljard) stegen met 3,3 %. Erts en schroot, die het jaar daarvoren met 20 % waren gestegen, kenden in 1966 slechts een zwakke vooruitgang met 1,9 % en bereikten aldus een bedrag van 16 miljard. Textielvezels en -afval, daarentegen, die in 1965 sterk waren teruggelopen, stegen in 1966 met 1,8 %, en vertegenwoordigen aldus een bedrag van 16,7 miljard. Aankopen van ruwe rubber (1,1 miljard) stegen met 1,2 %. De invoer van ruwe suiker, koffie, cacao (785 miljoen) en van ruwe tabak (1,8 miljard) daalde respectievelijk met 2 en 8,8 %.

Twee betrekkelijk minder belangrijke posten, ruwe dierlijke en plantaardige stoffen, die respectievelijk 564 miljoen en 340 miljoen vertegenwoordigen, namen met 6,4 en met 17,6 % toe.

De voor handel en nijverheid bestemde invoer van halffabrikaten bereikte een bedrag van 138,1 miljard, een stijging met 18,7 % ten opzichte van 1965. De voornaamste vooruitgang werd geboekt door non-ferrometalen. Deze stegen met 45 %. Industriediamant, die in 1965 nagenoeg stabiel bleef, nam in 1966 met 22,8 % toe en bereikte aldus een bedrag van 2,9 miljard.

Hetzelfde geldt voor de invoer van gesponnen textielprodukten, die in 1965 onbelangrijk was toegenomen, doch die in 1966 met 27,3 % steeg (5,4 miljard). De aankopen van textielweefsels (9 miljard) stegen met 9,1 %. Papierpulp, papier, karton en bewerkte produkten ervan, met uitzondering van boekhandelartikelen, bereikten 8,3 miljard, bouwmaterialen (kalk, cement, baksteen) 1,2 miljard, en ijzer, gietijzer, staal 10,5 miljard, en toonden aldus ten opzichte van 1965 een vooruitgang met 12 %.

Aankopen van auto-onderdelen beliepen 26,9 miljard, d.i. een stijging met, 14,6 %.

De invoer van chemicaliën, met uitzondering van meststoffen, met een bedrag van 17 miljard, groeide met 9,9 % aan. Alle andere halffabrikaten, 30,8 miljard, tonen een stijging met 15,2 %.

De invoer van kapitaalgoederen en van outillage (52,8 miljard) liep met 12,1 % op. Motoren en vaste kapitaalgoederen, die in 1965 zwak waren gestegen, nl. met 1,3 %, toonden in 1966 een vooruitgang met 15,5 % en bereikten aldus een bedrag van 34,7 miljard. Aankopen van transportmaterieel vertegenwoordigden een bedrag van 6,3 miljard, d.i. een stijging ten opzichte van 1965 met 11,3 %. Auto's, vrachtwagens, tractoren en andere autorijtuigen voor industrieel of handelsgebruik (4,7 miljard) stegen met 18,5 %. Daarentegen daalde de invoer van spoorwegmaterieel (147 miljoen), vliegtuigmaterieel (1,1 miljard) en van schepen (378 miljoen) met respectievelijk 28 %, 1,5 % en 3,2 %.

Wetenschappelijke en medische apparaten (2,7 miljard) kenden een vooruitgang met 22 %.

De aankopen van kleine uitrustingsstukken (9 miljard) stegen met 10,8 %.

De invoer van verbruiksgoederen bedroeg 71 miljard. De stijging ten opzichte van 1965 was nog slechts 8,7 %, tegen 18,9 % in 1965 in vergelijking met 1964.

Voedingsmiddelen (26,8 miljard) liepen met 8,5 % op. Onder de voedingsmiddelen tonen dranken (3 miljard) een stijging met 2,3 %. Aankopen van niet-duurzame verbruiksgoederen, andere dan voedingsmiddelen (7,7 miljard) namen met 9,1 % toe.

In totaal groeide de waarde van de invoer van niet-duurzame verbruiksgoederen met 8,7 % aan, nl. tot 34,5 miljard. De waarde der duurzame verbruiksgoederen bedroeg 36,6 miljard. Kledingsartikelen (8,9 miljard) en meubelen (2 miljard) stegen met respectievelijk 22 en 19,5 %.

Huishoudelijke elektrische apparaten (3 miljard) lagen 6,8 % hoger dan in 1965. De aankopen van tapijten, wandtapijten, kant, die gedurende de laatste drie jaren met 20 % waren toegenomen, stegen in 1966 nog slechts met 7,8 % en bereikten een bedrag van 562 miljoen.

De invoer van auto's, rijwielen en motorrijwielen (8 miljard) daalde met 6,5 %. De andere duurzame verbruiksgoederen (14 miljard) stegen met 10,5 %.

Met een bedrag van 28,2 miljard, liep de invoer van brandstoffen en energie ten opzichte van 1965 met 4,1 % terug. De steenkoolinvoer daalde met 10 %, die van aardolieprodukten met 1,1 %.

Per grote bedrijfstakken en voor de produkten waarvan de invoerevolutie hierboven werd weergegeven, doet de toestand zich thans als volgt voor : voor de produkten der metaalverwerkende nijverheid bedroeg de invoer 102,5 miljard, tegen 87,7 miljard in 1965, een stijging dus met 16,7 % ; voor de chemische produkten (28,7 miljard, tegenover 26,2 miljard) een stijging met 9,3 % ; non-ferrometalen (34,1 miljard, tegenover 25,5) 33,8 % meer ; produkten uit de landbouwsector (25,5 miljard, tegenover 23,0 miljard) 10,5 % meer ; produkten van de diamantnijverheid (19,4 miljard, tegenover 16,9 miljard)

14,7 % meer ; ijzer- en staalprodukten (17,1 miljard, tegenover 16,9 miljard) 3,8 % meer ; produkten van de papiernijverheid (11,1 miljard, tegenover 10 miljard) ; 11 % meer, bouwmaterialen en aanverwante niet-metaalhoudende produkten (6,6 miljard, tegenover 6,2 miljard) 7,5 % meer ; huiden, leder en lederartikelen (5,4 miljard, tegenover 4,9 miljard) 11,1 % meer en, ten slotte, textiel (38,5 miljard, tegenover 35 miljard) 10,1 % meer.

De invoer uit de partnerlanden van de Europese Economische Gemeenschap heeft een bedrag van 200,4 miljard bereikt of 11,5 % meer dan een jaar tevoren. De aankopen in de Duitse Bondsrepubliek, eerste leverancier van de B.L.E.U.. stegen ten opzichte van 1965 met 8,6 % tot een bedrag van 77,6 miljard. Frankrijk leverde 12,1 % meer, tot een totaal bedrag van 55,8 miljard. Het is sinds enkele jaren de tweede leverancier van de B.L.E.U. geworden en het verschil met Nederland, dat op de derde plaats staat, neemt toe. Nederland verkocht 8,6 % meer dan in 1965 en het totaal bedrag is tot 52,4 miljard gestegen. De aankopen in Italië tot een bedrag van 14,6 miljard, stegen met 16,2 %. Het aandeel der partnerlanden in de totale invoer van de B.L.E.U. bedroeg 55,8 % in 1966, tegenover 54,4 % in 1965.

De invoer uit de E.V.A.-landen steeg met 7,7 % tot een bedrag van 44,8 miljard. De meest belangrijke vooruitgang werd geboekt door de invoer uit Noorwegen, nl. 1,6 miljard, en uit Denemarken, 1,7 miljard, dus respectievelijk met 12,6 en 17,7 %.

Onder de landen van de Europese vrijhandelszone is Groot-Brittannië de eerste leverancier van de B.L.E.U. ; het leverde voor 26,5 miljard, d.i. 8,9 % meer dan in 1965. Uit Zwitserland werd voor 5,2 miljard geïmporteerd, uit Portugal voor 885 miljoen, uit Oostenrijk voor 1,2 miljard en uit Zweden voor 7,7 miljard, waarbij de stijgingspercentages respectievelijk 4 %, 5,2 %, 11,1 % en 2,1 % bedroegen.

De andere O.E.S.O.-landen leverden voor 4,2 miljard aan de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, d.w.z. 20 % meer dan het jaar tevoren.

De aankopen in de landen van het Oostblok (6,8 miljard) liepen met 13 % omhoog : in de Sovietunie, werd een stijging geboekt tot 3 miljard (+ 31 %) in de Duitse Demokratische Republiek bleven de aankopen met 1,3 miljard praktisch op hetzelfde peil als in 1965 ; de invoer uit Polen (751 miljoen) steeg met 10,7 % ; daarentegen viel er voor Tsjechoslovakije een teruggang waar te nemen met 19,7 % tot een bedrag van 834 miljoen. De invoer uit Hongarije (451 miljoen), Roemenië (253 miljoen) en Bulgarije (183 miljoen) stegen respectievelijk met 15,1 %, 44,1 % en 46,5 %. De aankopen in Albanië vertegenwoordigden 424 000 F.

De B.L.E.U. kocht uit geheel Europa voor 259 miljard frank, of 10,8 % meer dan in 1965.

De Verenigde Staten leverden voor 28,4 miljard aan de B.L.E.U. (+ 3,4 %), Canada voor 4,2 miljard (— 3,4 %). In Latijns-Amerika werd voor 12,5 miljard aangekocht, d.i. een stijging met 7,8 %. Het gehele Amerikaanse Continent leverde voor 45,2 miljard aan de B.L.E.U. hetgeen een stijging met 3,8 % vertegenwoordigt.

De invoer uit Azië steeg met 2,4 % tot 20,3 miljard en die uit Afrika met 28,2 % tot 29,5 miljard.

Vanuit de Demokratische Republiek Kongo werd voor 15,5 miljard naar de B.L.E.U. uitgevoerd, tegenover 10,2 miljard in 1965. Deze sterke stijging is voornamelijk het gevolg van de evolutie in de aankopen van koper ; naar waarde bedroeg het verschil 65,3 % tussen 1965 en 1966, naar volume 12 %. Oceanië leverde voor 4,3 miljard, d.i. een daling met 4,6 % en Australië voor 2,8 miljard, tegenover 2,9 miljard in 1965, d.i. een daling met 1 %.

§ 3. — HANDELSBALANS

De B.L.E.U.-handel met de partnerlanden in de Europese Economische Gemeenschap leverde een batig saldo van 14 miljard frank op. Dit is echter alleen te danken aan het aanzienlijk overschot op de handelsbalans met Nederland : deze toont inderdaad een positief saldo van 23,5 miljard, tegenover 22,1 miljard het jaar tevoren. De handel met Duitsland, die in 1965 een overschot toonde van 633 miljoen, laat in 1966 een tekort zien van 5,6 miljard. Het tekort op de handelsbalans met Italië nam toe en steeg van 1,7 miljard in 1965 tot 3,3 miljard in 1966. Het tekort ten aanzien van Frankrijk daarentegen daalde ; van 3,3 miljard in 1965 viel het terug tot 575 miljoen in 1966.

Het handelsverkeer met Groot-Brittannië liet een tekort zien van 10,5 miljard. Ditzelfde was het geval met Zweden, doch met een tekort van 1,6 miljard. De handelsbalans met de andere E.V.A.-landen, daarentegen, is positief. Globaal gezien levert het handelsverkeer met deze organisatie aldus een nadelig saldo van 4,7 miljard op.

De handelsbalans met geheel Europa toont een overschot van 11,8 miljard frank.

De B.L.E.U.-handel met de Verenigde Staten sloot met een overschot van 1,1 miljard, maar de handelsbalans met de andere Amerikaanse landen verslechterde nog en zij toont voor dit gehele continent een tekort van 5,1 miljard.

Ook met Azië, Afrika en Oceanië toont zij tekorten en wel van respectievelijk 4,1 miljard, 18,9 miljard en 3,1 miljard.

Het totale B.L.E.U.-handelsverkeer over 1966 geeft dus uiteindelijk een nadelig saldo van 17,2 miljard, tegenover 5,8 miljard in 1965.

*

* *

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Speciale handel (a)

MAAND	Gewicht (duizenden tonnen)		Waarde (miljoenen franken)		Saldo (miljoenen franken)	Dekkingscoëfficiënt (percentage)
	Invoer	Uitvoer	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)		
1957 Maandgemiddelde	**4 722**	**2 418**	**14 350**	**13 321**	**— 1 029**	**92,8**
1958 Maandgemiddelde	**4 755**	**2 311**	**13 058**	**12 726**	**— 332**	**97,5**
1959 Maandgemiddelde	**4 943**	**2 445**	**14 385**	**13 778**	**— 607**	**95,8**
1960 Maandgemiddelde	**5 281**	**2 695**	**16 539**	**15 797**	**— 742**	**95,5**
1961 Maandgemiddelde	**5 477**	**2 818**	**17 597**	**16 375**	**— 1 222**	**93,1**
1962 Maandgemiddelde	**5 799**	**3 083**	**19 036**	**18 051**	**— 985**	**94,8**
1963 Maandgemiddelde	**6 311**	**3 443**	**21 368**	**20 168**	**— 1 200**	**94,4**
1964 Maandgemiddelde	**7 003**	**3 868**	**24 914**	**23 336**	**— 1 578**	**93,7**
1965 Maandgemiddelde	**7 347**	**4 025**	**27 070**	**26 590**	**— 480**	**98,2**
1966 Maandgemiddelde	**7 503**	**3 794**	**29 892**	**28 454**	**— 1 438**	**95,2**
1965 Januari	6 613	3 665	23 165	24 117	+ 952	104,1
Februari	6 599	3 686	23 873	25 975	+ 2 102	108,8
Maart	7 342	4 119	28 252	28 528	+ 276	101,0
April	7 943	4 027	28 328	25 471	— 2 857	89,9
Mei	7 356	3 696	26 217	24 196	— 2 021	92,3
Juni	7 588	4 527	26 383	27 567	+ 1 184	104,5
Juli	7 325	3 864	25 794	25 649	— 145	99,4
Augustus	7 104	4 113	22 866	21 611	— 1 255	94,5
September	7 853	4 464	28 212	29 315	+ 1 103	103,9
Oktober	7 527	3 963	28 656	27 604	— 1 052	96,3
November	7 899	4 214	29 517	28 820	— 697	97,6
December	7 229	4 035	31 506	30 582	— 924	97,1
Totaal (b)	**88 160**	**48 305**	**324 845**	**319 083**	**— 5 762**	**98,2**
1966 Januari	6 561	2 894	26 550	24 646	— 1 904	92,8
Februari	7 394	3 235	28 433	26 380	— 2 053	92,8
Maart	8 053	3 906	31 693	31 262	— 431	98,6
April	7 645	3 611	28 456	27 975	— 481	98,3
Mei	7 220	3 661	30 014	27 898	— 2 116	92,9
Juni	7 578	4 448	31 303	31 446	+ 143	100,5
Juli	7 117	3 723	26 428	26 170	— 258	99,0
Augustus	7 412	3 882	29 987	23 805	— 6 182	79,4
September	7 635	4 307	30 479	31 049	+ 570	101,9
Oktober	7 591	4 001	31 299	30 010	— 1 289	95,9
November	7 504	4 077	30 933	29 482	— 1 451	95,3
December	7 773	3 763	31 905	31 148	— 757	97,6
Totaal (b)	**90 033**	**45 527**	**358 701**	**341 450**	**— 17 251**	**95,2**

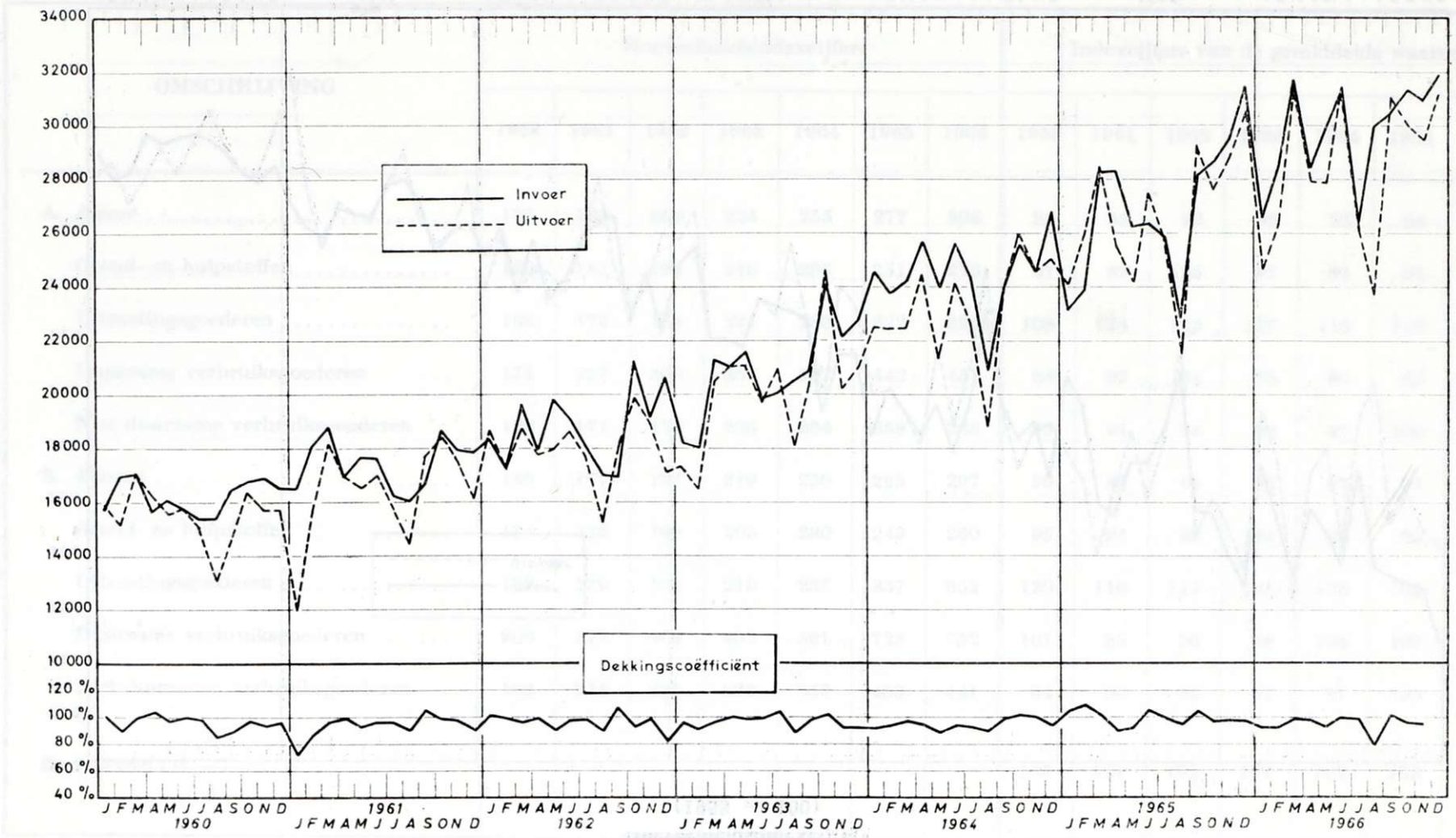
Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Verbeterde definitieve gegevens.
(b) De jaartotalen omvatten verbeteringen welke niet begrepen zijn in de maandcijfers, die als voorlopig dienen te worden beschouwd. Bovendien omvatten de jaartotalen en de maandgemiddelden, welke hiermede overeenkomen, niet alle verbeteringen die uiteindelijk aan de voorlopige cijfers voor elk jaar aangebracht worden.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Waarde

(miljoenen franken)

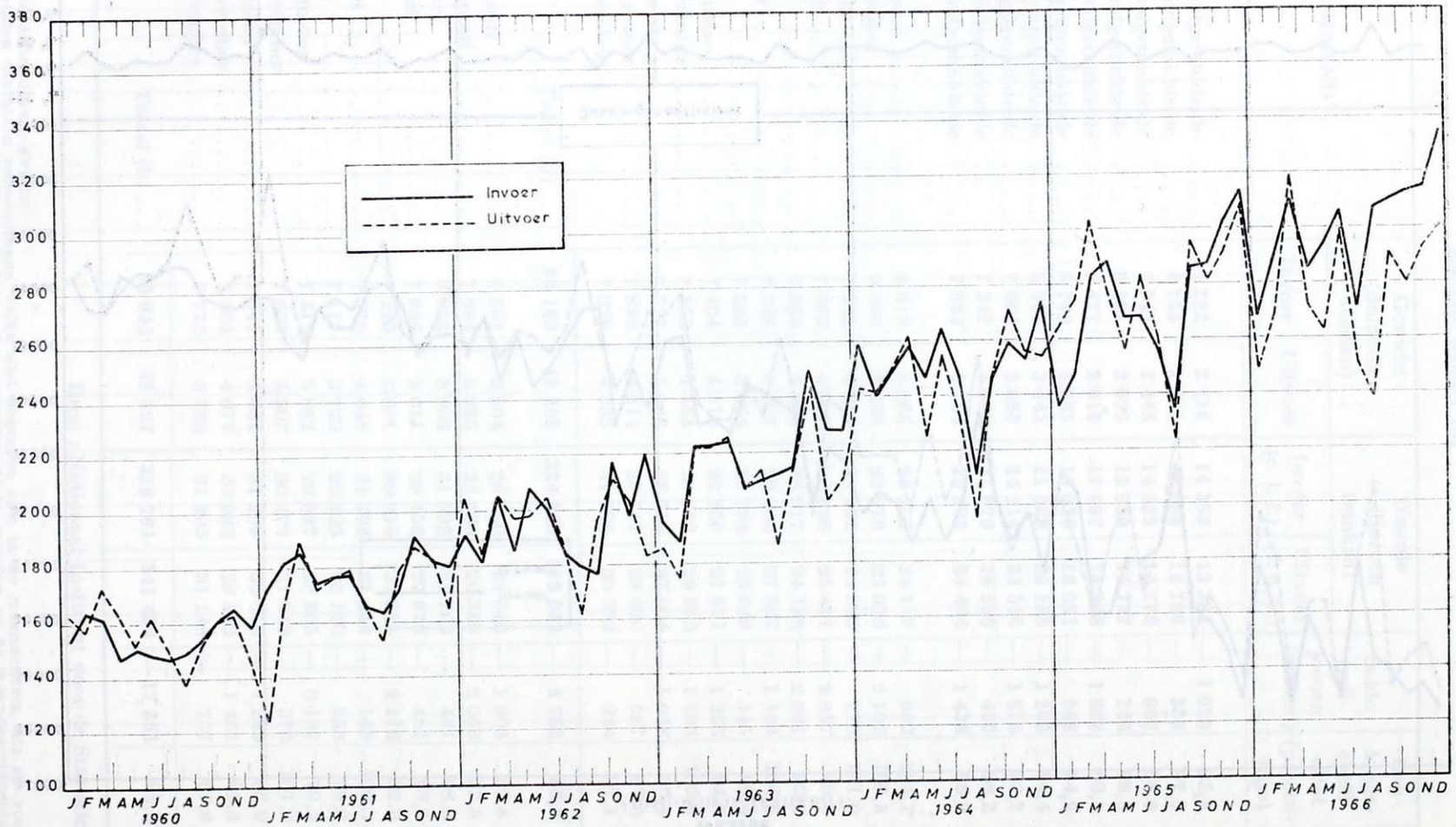

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Hoeveelheidsindexcijfers

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Hoeveelheidsindexcijfers en indexcijfers van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer

(1953 = 100)

OMSCHRIJVING	Hoeveelheidsindexcijfers							Indexcijfers van de gemiddelde waarde						
	1958	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1958	1961	1962	1963	1964	1965	1966
A. *Invoer*	137	183	200	224	255	277	308	95	95	93	93	95	94	95
Grond- en hulpstoffen	130	181	195	210	236	251	275	87	89	86	87	91	91	95
Uitrustingsgoederen	138	173	198	225	283	322	393	108	124	125	127	119	113	111
Duurzame verbruiksgoederen	175	277	309	357	397	442	451	88	92	94	93	95	92	94
Niet-duurzame verbruiksgoederen	132	171	179	205	234	258	288	99	94	94	94	97	100	104
B. *Uitvoer*	136	177	197	219	250	285	297	99	96	95	95	97	97	100
Grond- en hulpstoffen	134	173	188	203	230	249	260	95	95	92	91	92	95	98
Uitrustingsgoederen	122	179	191	219	253	337	352	120	110	115	121	123	109	110
Duurzame verbruiksgoederen	200	318	408	452	591	728	752	101	85	96	98	104	107	110
Niet-duurzame verbruiksgoederen	162	235	285	323	368	409	441	94	93	95	97	97	100	102
C. *Ruilvoet* ($= \frac{B}{A}$)								105	101	102	102	102	103	104

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per nijverheidssector

(T. C. I. H.-classificatie)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljarden franken)						Percentage van de totale waarde					
	1958	1962	1963	1964	1965	1966	1958	1962	1963	1964	1965	1966
A. *IJzer en- staalnijverheid*	**37,0**	**44,0**	**44,1**	**51,6**	**57,2**	**55,0**	**24,3**	**20,4**	**18,2**	**18,5**	**17,9**	**16,1**
1. Primaire vormen	4,1	3,8	3,6	5,2	6,1	6,2	2,7	1,8	1,5	1,9	1,9	1,8
2. Halfafgewerkte produkten	32,9	40,2	40,5	46,4	51,1	48,8	21,6	18,6	16,7	16,6	16,0	14,3
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**27,4**	**44,5**	**52,1**	**60,5**	**73,6**	**76,4**	**18,0**	**20,6**	**21,5**	**21,6**	**23,1**	**22,4**
1. Metaalwaren niet elders genoemd	4,3	6,5	7,0	8,0	8,5	8,9	2,8	3,0	2,9	2,9	2,7	2,6
2. Machines (behalve elektrische)	7,5	14,4	14,9	18,7	21,1	22,0	4,9	6,7	6,2	6,7	6,6	6,5
w. o. : machines voor metaalbewerking	(0,6)	(1,6)	(1,5)	(1,6)	(1,7)	(1,7)	(0,4)	(0,7)	(0,6)	(0,6)	(0,5)	(0,5)
textielmachines	(0,9)	(2,1)	(2,0)	(2,4)	(2,4)	(2,3)	(0,6)	(1,0)	(0,8)	(0,9)	(0,8)	(0,7)
3. Elektrische machines en toestellen	5,7	7,9	9,3	11,7	12,9	12,8	3,7	3,7	3,8	4,2	4,0	3,7
4. Vervoermaterieel	8,1	13,0	17,6	21,5	30,2	31,8	5,3	6,0	7,3	7,7	9,5	9,3
w. o. : spoorwegmaterieel	(1,7)	(0,9)	(0,9)	(1,2)	(1,2)	(0,8)	(1,1)	(0,4)	(0,4)	(0,4)	(0,4)	(0,2)
motorwegvoertuigen	(3,5)	(8,8)	(9,3)	(14,1)	(24,2)	(28,4)	(2,3)	(4,1)	(3,8)	(5,0)	(7,6)	(8,3)
schepen	(2,5)	(1,7)	(1,2)	(1,3)	(0,9)	(1,1)	(1,6)	(0,8)	(0,5)	(0,5)	(0,3)	(0,3)
5. Wapens en munitie	1,8	2,7	3,3	0,6	0,9	0,9	1,2	1,2	1,4	0,2	0,3	0,3
C. *Industrie der non-ferrometalen*	**10,4**	**15,3**	**17,1**	**20,2**	**24,7**	**31,5**	**6,8**	**7,1**	**7,1**	**7,2**	**7,7**	**9,2**
1. Onbewerkt	7,6	10,7	12,1	13,6	16,6	21,5	5,0	5,0	5,0	4,9	5,2	6,3
2. Bewerkt	2,8	4,6	5,0	6,6	8,1	10,0	1,8	2,1	2,1	2,3	2,5	2,9
D. *Textielnijverheid*	**21,9**	**35,4**	**39,3**	**43,2**	**45,8**	**50,5**	**14,3**	**16,4**	**16,3**	**15,5**	**14,4**	**14,8**
1. Vezels	5,2	8,1	8,9	8,6	8,9	8,5	3,4	3,7	3,7	3,1	2,8	2,5
2. Garens	4,7	7,5	8,0	8,9	9,4	10,6	3,0	3,5	3,3	3,2	3,0	3,1
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

E. *Scheikundige nijverheid*	11,5	12,5	14,4	15,1	19,1	21,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
1. Anorganische produkten	1,5	1,8	1,8	2,1	2,4	2,6	1,0	0,8	0,7	0 8	0,8	0,8
2. Organische produkten	0,8	1,3	1,6	1,7	2,3	2,8	0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	0,8
3. Verf-, looi- en kleurstoffen	0,2	0,5	0,7	0,9	1,1	1,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
4. Farmaceutische produkten	0,8	0,9	1,0	1,2	1,5	1,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
5. Kunstmeststoffen	6,6	5,1	5,7	5,8	7,0	6,0	4,3	2,4	2,4	2,1	2,2	1,8
6. Diversen	1,6	2,9	3,6	4,0	5,4	7,0	1,1	1,4	1,5	1,4	1,7	2,0
F. *Bereide voedingswaren en genotmiddelen*	7,6	12,3	15,9	16,4	21,5	23,3	5,0	5,7	6,6	5,9	6,7	6,8
w. o. : suiker en suikerwaren	(0,9)	(0,7)	(0,9)	(1,1)	(1,3)	(1,1)	(0,6)	(0,3)	(0,4)	(0,4)	(0,4)	(0,3)
vlees en vleeswaren	(0,7)	(1,2)	(1,8)	(1,5)	(2,5)	(3,5)	(0,4)	(0,6)	(0,7)	(0,5)	(0,8)	(1,0)
zuivelprodukten	(0,8)	(1,7)	(1,9)	(1,8)	(3,7)	(3,4)	(0,5)	(0,8)	(0,8)	(0,6)	(1,2)	(1,0)
G. *Diamantnijverheid*	6,5	7,6	9,0	11,7	12,4	15,2	4,3	3,5	3,7	4,2	3,9	4,5
H. *Steenkolenmijnen en cokesovens*	4,2	2,7	3,0	3,2	2,1	1,4	2,8	1,2	1,2	1,1	0,7	0,4
I. *Petroleumindustrie*	5,2	5,6	7,8	7,7	8,1	7,9	3,4	2,6	3,2	2,8	2,5	2,3
J. *Diverse industrieën*	9,8	16,3	17,2	20,1	22,3	24,3	6,4	7,5	7,1	7,2	7,0	7,1
1. Bouwmaterialen	1,5	2,2	2,3	2,6	2,9	2,8	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8
w. o. : cement	(0,8)	(0,8)	(0,8)	(0,9)	(1,1)	(0,9)	(0,5)	(0,4)	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,3)
2. Glasnijverheid	3,9	6,1	6,0	6,8	6,8	7,2	2,6	2,8	2,5	2,4	2,1	2,1
w. o : plaatglas	(2,9)	(4,1)	(3,2)	(4,1)	(3,4)	(3,3)	(1,9)	(1,9)	(1,3)	(1,5)	(1,1)	(1,0)
3. Papier en papierwaren	1,6	2,6	2,8	3,3	4,1	5,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5
4. Rubber en rubberwaren	0,9	1,2	1,3	1,6	1,9	2,1	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6
5. Hout en houtwaren	0,9	2,9	3,5	4,3	5,0	5,6	0,6	1,3	1,4	1,5	1,5	1,7
6. Olie en vet	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,4	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2
7. Schoeisel	0,3	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Totaal (A tot J)	141,5	196,2	219,9	250,3	287,4	306,6	92,9	90,8	90,9	89,6	90,1	89,8
K. *Overige sectoren*	10,8	20,0	22,1	29,2	31,7	34,9	7,1	9,2	9,1	10,4	9,9	10,2
Algemeen totaal	152,3	216,2	242,0	279,5	319,1	341,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per nijverheidssector

(T. C. I. H.-classificatie)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljarden franken)						Percentage van de totale waarde					
	1958	1962	1963	1964	1965	1966	1958	1962	1963	1964	1965	1966
A. *IJzer en- staalnijverheid*	**4,2**	**7,4**	**8,4**	**10,1**	**10,5**	**11,9**	**2,7**	**3,2**	**3,3**	**3,4**	**3,2**	**3,3**
1. Primaire vormen	1,9	3,0	4,1	4,2	3,8	4,4	1,2	1,3	1,6	1,4	1,2	1,2
2. Halfafgewerkte produkten	2,3	4,4	4,3	5,9	6,7	7,5	1,5	1,9	1,7	2,0	2,0	2,1
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**32,9**	**58,8**	**68,1**	**79,2**	**87,9**	**96,6**	**21,0**	**25,8**	**26,6**	**26,5**	**27,1**	**26,9**
1. Metaalwaren niet elders genoemd	3,1	4,5	5,4	6,8	8,1	8,9	2,0	2,0	2,1	2,3	2,5	2,4
2. Machines (behalve elektrische)	12,2	22,4	25,4	30,3	30,5	35,8	7,8	9,8	9,9	10,1	9,4	10,0
w. o. : machines voor metaalbewerking	(0,7)	(2,1)	(2,0)	(3,1)	(2,6)	(2,9)	(0,4)	(0,9)	(0,8)	(1,0)	(0,8)	(0,8)
textielmachines	(1,2)	(2,1)	(2,6)	(2,8)	(2,5)	(2,6)	(0,8)	(0,9)	(1,0)	(1,0)	(0,8)	(0,7)
3. Elektrische machines en toestellen	5,4	10,4	12,1	14,6	15,5	15,8	3,4	4,6	4,7	4,9	4,8	4,4
4. Vervoermaterieel	11,9	20,8	24,2	27,3	33,6	35,9	7,6	9,1	9,5	9,1	10,3	10,0
w. o. : spoorwegmaterieel	(0,4)	(0,2)	(0,3)	(0,4)	(0,5)	(0,4)	(0,3)	(0,1)	(0,1)	(0,1)	(0,2)	(0,1)
motorwegvoertuigen	(8,5)	(16,7)	(19,2)	(22,0)	(29,4)	(32,0)	(5,4)	(7,3)	(7,5)	(7,4)	(9,1)	(8,9)
schepen	(1,0)	(1,2)	(0,4)	(0,8)	(0,5)	(0,5)	(0,6)	(0,5)	(0,2)	(0,3)	(0,2)	(0,1)
5. Wapens en munitie	0,3	0,7	1,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1
C. *Industrie der non-ferrometalen*	**7,5**	**14,3**	**13,8**	**16,5**	**17,8**	**25,8**	**4,8**	**6,3**	**5,4**	**5,5**	**5,5**	**7,2**
1. Onbewerkt	7,0	13,0	12,6	15,0	16,2	23,9	4,5	5,7	4,9	5,0	5,0	6,7
2. Bewerkt	0,5	1,3	1,2	1,5	1,6	1,9	0,3	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
D. *Textielnijverheid*	**17,3**	**27,7**	**30,6**	**35,5**	**35,2**	**38,7**	**11,1**	**12,2**	**12,0**	**11,9**	**10,8**	**10,8**
1. Vezels	10,1	15,6	15,7	18,5	16,4	16,7	6,5	6,9	6,2	6,2	5,0	4,7
2. Garens	1,3	3,0	3,9	4,5	4,5	5,7	0,8	1,3	1,5	1,5	1,4	1,6
3. Weefsels en touwwerk	4,3	6,4	7,7	8,6	9,7	10,5	2,7	2,8	3,0	2,9	3,0	2,9
4. Andere afgewerkte produkten												

E. *Scheikundige nijverheid*												
1. Anorganische produkten	1,5	1,4	1,6	2,0	2,2	2,1	1,0	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6
2. Organische produkten	1,3	1,9	2,3	2,9	3,5	3,9	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1
3. Verf-, looi- en kleurstoffen	0,9	1,2	1,4	1,6	1,7	2,0	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
4. Farmaceutische produkten	1,8	2,1	2,4	2,6	3,2	3,3	1,1	0,9	0,9	0,9	1,0	0,9
5. Kunstmeststoffen	2,0	2,1	2,4	2,4	2,6	2,5	1,3	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7
6. Diversen	2,7	5,2	5,8	7,1	8,2	9,6	1,7	2,3	2,3	2,3	2,5	2,6
F. *Bereide voedingswaren en genotmiddelen*	**23,3**	**28,2**	**30,7**	**35,9**	**41,4**	**44,7**	**14,9**	**12,4**	**12,0**	**12,0**	**12,7**	**12,5**
w. o. : suiker en suikerwaren	(0,5)	(0,4)	(0,9)	(0,9)	(0,5)	(0,7)	(0,3)	(0,2)	(0,4)	(0,3)	(0,2)	(0,2)
vlees en vleeswaren	(1,0)	(1,5)	(2,1)	(2,9)	(3,5)	(3,4)	(0,6)	(0,7)	(0,8)	(1,0)	(1,1)	(0,9)
zuivelprodukten	(1,6)	(1,5)	(1,7)	(2,6)	(3,0)	(3,7)	(1,0)	(0,7)	(0,7)	(0,9)	(0,9)	(1,0)
G. *Diamantnijverheid*	**5,4**	**7,2**	**9,1**	**11,0**	**11,6**	**15,0**	**3,5**	**3,1**	**3,6**	**3,7**	**3,6**	**4,2**
H. *Steenkolenmijnen en cokesovens*	**8,4**	**8,8**	**11,0**	**11,3**	**10,8**	**9,7**	**5,4**	**3,9**	**4,3**	**3,8**	**3,3**	**2,7**
I. *Petroleumindustrie*	**12,7**	**13,1**	**16,4**	**17,3**	**18,0**	**17,8**	**8,1**	**5,7**	**6,4**	**5,7**	**5,5**	**5,0**
1. Ruw of gedeeltelijk geraffineerd produkt	7,8	7,9	11,2	11,9	13,3	12,4	5,0	3,5	4,4	3,9	4,1	3,5
2. Petroleumprodukten	4,9	5,2	5,2	5,4	4,7	5,4	3,1	2,2	2,0	1,8	1,4	1,5
J. *Diverse industrieën*	**11,9**	**16,1**	**18,5**	**22,2**	**23,7**	**24,4**	**7,6**	**7,1**	**7,2**	**7,4**	**7,4**	**6,8**
1. Bouwmaterialen	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
2. Glasnijverheid	0,5	0,8	0,9	1,1	1,3	1,6	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
3. Papier en papierwaren	4,1	5,4	6,1	7,0	7,7	8,3	2,6	2,4	2,4	2,3	2,4	2,3
4. Rubber en rubberwaren	1,7	2,5	2,9	3,3	3,5	4,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
5. Hout en houtwaren	3,4	5,0	5,6	7,2	7,1	6,0	2,2	2,2	2,2	2,4	2,2	1,7
6. Olie en vet	1,4	1,2	1,4	1,7	2,0	1,9	0,9	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5
7. Schoeisel	0,6	0,9	1,2	1,5	1,7	2,0	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Totaal (A tot J)	**133,8**	**195,5**	**222,5**	**257,6**	**278,3**	**308,0**	**85,6**	**85,8**	**87,0**	**86,1**	**85,7**	**85,9**
K. *Overige sectoren*	**22,6**	**32,3**	**33,1**	**41,4**	**46,5**	**50,7**	**14,4**	**14,2**	**13,0**	**13,9**	**14,3**	**14,1**
Algemeen totaal	**156,4**	**227,8**	**255,6**	**299,0**	**324,8**	**358,7**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Analyse van de handelsbalans

volgens de secties en afdelingen van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel

(miljoenen franken)

SECTIES EN AFDELINGEN	1958	1962	1963	1964	1965	1966
0. Voedingswaren	— 13 472	— 13 572	— 12 167	— 16 491	— 16 511	— 18 217
1. Genotmiddelen	— 2 241	— 2 347	— 2 653	— 2 985	— 3 272	— 3 102
2. Grondstoffen (exclusief minerale brandstoffen)	— 19 828	— 24 145	— 22 719	— 30 743	— 29 946	— 31 233
w. o. : 26. Textielstoffen en afval van textielstoffen en -waren	(— 4 972)	(— 7 484)	(— 6 857)	(— 9 900)	(— 7 528)	(— 8 167)
28. Ertsen en afval van metalen	(— 7 577)	(— 8 511)	(— 7 605)	(— 10 141)	(— 12 261)	(— 12 029)
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke produkten	— 11 618	— 14 237	— 17 016	— 18 098	— 18 954	— 18 550
4. Vetten en oliën van dierlijke of plantaardige oorsprong	— 753	— 516	— 803	— 1 026	— 1 225	— 1 033
5. Scheikundige produkten	+ 1 314	— 1 370	— 1 573	— 2 843	— 1 900	— 2 254
6. Fabrikaten	+ 50 484	+ 58 254	+ 57 975	+ 66 082	+ 74 243	+ 69 566
61. Gelooide huiden, leder en lederwaren, bereide pelterijen	(— 260)	(— 280)	(— 478)	(— 427)	(— 218)	(+ 95)
62. Werken van rubber niet elders genoemd	(— 194)	(— 490)	(— 694)	(— 783)	(— 732)	(— 1 025)
63. Werken van hout en van kurk (behalve meubels)	(— 276)	(+ 171)	(+ 193)	(+ 34)	(+ 307)	(+ 295)
64. Papier, karton en werken daarvan	(— 1 384)	(— 1 564)	(— 1 980)	(— 2 163)	(— 2 149)	(— 2 234)
65. Garens, weefsels, geconfectionneerde textielwaren en dergelijke	(+ 9 040)	(+ 13 847)	(+ 13 747)	(+ 15 210)	(+ 15 303)	(+ 16 643)
66. Fabrikaten van minerale stoffen, andere dan metalen, niet elders genoemd	(+ 5 151)	(+ 6 970)	(+ 6 332)	(+ 7 685)	(+ 7 758)	(+ 7 017)
67. Gietijzer, ijzer en staal	(+ 32 803)	(+ 36 549)	(+ 35 783)	(+ 41 445)	(+ 46 678)	(+ 43 139)
68. Non-ferrometalen	(+ 2 876)	(+ 1 077)	(+ 3 521)	(+ 3 899)	(+ 6 973)	(+ 5 663)
69. Metaalwaren niet elders genoemd	(+ 2 728)	(+ 1 975)	(+ 1 550)	(+ 1 182)	(+ 323)	(— 25)
7. Machines en vervoermaterieel	— 8 147	— 18 357	— 19 786	— 20 305	— 15 394	— 20 852
71. Niet-elektrische machines	(— 4 640)	(— 8 086)	(— 10 418)	(— 11 570)	(— 9 382)	(— 13 757)
72. Elektrische machines en toestellen	(+ 274)	(— 2 521)	(— 2 808)	(— 2 992)	(— 2 613)	(— 3 025)
73. Vervoermaterieel	(— 3 781)	(— 7 750)	(— 6 560)	(— 5 743)	(— 3 399)	(— 4 070)
8. Diverse fabrikaten	— 1 468	+ 389	+ 570	+ 1 787	+ 2 111	+ 2 492
9. Diverse goederen niet elders genoemd	+ 1 569	+ 4 309	+ 4 528	+ 5 149	+ 5 086	+ 5 932
Algemene balans	**— 4 160**	**— 11 592**	**— 13 644**	**— 19 473**	**— 5 762**	**— 17 251**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per land van bestemming

LAND VAN BESTEMMING (a)	Waarde (miljarden franken)							Percentage van de totale uitvoerwaarde						
	1958	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1958	1961	1962	1963	1964	1965	1966
1. Nederland	31,5	45,9	49,3	54,6	64,1	70,4	76,0	20,7	23,4	22,8	22,6	22,9	2 2,1	22,3
2. West-Duitsland	17,6	30,2	38,2	44,8	57,9	69,7	72,0	11,6	15,4	17,7	18,5	20,7	21,9	21,1
3. Frankrijk (b)	16,1	22,1	26,8	35,2	42,3	46,4	55,2	10,6	11,3	12,4	14,5	15,1	14,5	16,2
4. Verenigde Staten van Amerika	14,1	18,1	20,7	20,6	22,5	26,6	29,6	9,3	9,2	9,6	8,5	8,1	8,3	8,7
5. Groot-Brittannië	8,7	10,3	10,8	13,9	13,8	15,3	16,1	5,7	5,2	5,0	5,7	4,9	4,8	4,7
6. Italië	3,5	6,3	8,6	12,4	10,6	10,9	11,3	2,3	3,2	4,0	5,1	3,8	3,4	3,3
7. Zwitserland	4,4	5,7	6,5	6,9	6,7	7,1	7,4	2,9	2,9	3,0	2,9	2,4	2,2	2,2
8. Zweden	4,0	5,9	4,9	4,8	5,2	6,3	6,1	2,6	3,0	2,3	2,0	1,9	2,0	1,8
9. Denemarken	2,5	3,5	3,7	3,2	3,9	4,4	4,0	1,6	1,8	1,7	1,3	1,4	1,4	1,2
10 Spanje	1,0	1,3	2,1	1,9	1,8	3,7	3,7	0,7	0,7	1,0	0,8	0,6	1,2	1,1
11. Kongo (Leo), Rwanda en Burundi	5,9	2,0	2,5	2,5	3,4	3,5	3,6	3,9	1,0	1,2	1,0	1,2	1,1	1,1
12. Canada	1,7	2,2	2,2	2,2	2,7	3,3	3,0	1,1	1,1	1,0	0,9	1,0	1,0	0,9
13. Noorwegen	1,9	2,2	2,3	2,2	2,5	2,8	2,8	1,2	1,1	1,1	0,9	0,9	0,9	0,8
14. Japan	0,9	1,3	1,2	1,7	1,6	1,7	2,4	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,5	0,7
15. Griekenland	1,1	1,5	1,5	1,7	1,9	2,4	2,2	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	0,6
16. Oostenrijk	1,0	1,4	1,7	1,6	1,8	2,0	2,1	0,7	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6
17. Hong-Kong	0,5	0,8	1,0	1,1	1,4	1,5	2,1	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
18. India	1,9	0,9	0,8	1,1	1,1	1,6	1,9	1,2	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	0,6
19. Finland	1,0	1,4	1,4	1,3	1,4	1,9	1,7	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5	0,6	0,5
20. Portugal	1,7	2,7	1,1	1,3	1,3	1,6	1,7	1,1	1,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
21. Oost-Duitsland	0,5	0,6	0,7	0,7	0,4	0,6	1,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,1	0,2	0,4
22. Israël	0,4	0,5	0,7	0,8	1,7	1,3	1,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,6	0,4	0,4
23. Republiek van Zuid-Afrika	1,4	1,5	1,0	1,2	1,5	1,7	1,3	0,9	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
24. U.S.S.R.	0,9	1,4	1,3	0,7	0,7	1,1	1,3	0,6	0,7	0,6	0,3	0,3	0,3	0,4
25. Tchechoslowakije	0,6	1,3	1,0	0,8	0,9	1,1	1,1	0,4	0,7	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3
Overige landen	27,5	25,2	24,2	22,8	26,4	30,2	30,0	18,0	12,7	10,8	9,5	9,5	9,5	8,6
Totaal	**152,3**	**196,2**	**216,2**	**242,0**	**279,5**	**319,1**	**341,5**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de uitvoer in 1966.
(b) Inclusief het Saargebied in 1958.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	1958	1961	1962	1963	1964	1965	1966
V. *Minerale produkten*	**157**	**205**	**154**	**103**	**88**	**87**	**195**
w.o. : teeroliën, enz.	76	142	55	45	40	50	134
VI. *Chemische produkten, enz.*	**906**	**1 466**	**1 794**	**1 598**	**1 840**	**1 862**	**1 856**
w.o. : eigenlijke chemische produkten	196	344	343	298	353	355	561
meststoffen	219	309	413	393	359	283	222
fotografische produkten, enz.	445	740	929	824	1 041	1 155	979
VIII. *Huiden, leder en pelterijen, enz.*	**80**	**124**	**181**	**178**	**184**	**188**	**153**
w.o. : pelterijen	38	53	91	98	100	79	59
XI. *Textielstoffen en textielwaren*	**1 781**	**2 235**	**2 830**	**2 644**	**2 473**	**2 633**	**2 779**
w.o. : kunstzijde	228	58	65	113	109	94	106
wol, enz.	708	402	504	596	582	578	485
katoen, enz.	150	216	349	296	296	364	273
vlas, enz.	483	419	540	543	515	533	288
kledingstukken, linnen, enz.	77	79	83	133	144	188	413
XIII. *Werken van steen, ceramiek, glas, enz.*	**888**	**1 228**	**1 437**	**1 183**	**1 311**	**1 191**	**1 202**
w.o. : glas en glaswaren	832	1 129	1 282	972	1 137	1 037	1 089
XIV. *Echte parels, edelstenen, enz.*	**3 087**	**3 628**	**3 320**	**3 798**	**4 567**	**4 977**	**5 878**
XV. *Metalen en werken van metaal*	**5 961**	**7 200**	**8 715**	**8 787**	**8 847**	**11 857**	**11 967**
w.o. : ijzer, gietijzer, staal	4 368	5 741	6 865	6 906	7 349	9 666	8 479
tin	352	75	243	36	21	24	13
zink	202	145	215	191	65	128	364
zeldzame metalen	428	530	618	498	546	794	1 151
XVI. *Machines, elektrisch materieel*	**254**	**514**	**519**	**549**	**707**	**810**	**1 146**
Machines en toestellen	156	439	357	412	573	690	959
Elektrisch materieel	98	75	162	137	134	120	187
XVII. *Vervoermaterieel*	**196**	**328**	**306**	**376**	**1 050**	**1 376**	**1 874**
XIX. *Wapens en munitie*	**303**	**351**	**367**	**410**	**391**	**512**	**523**
Totaal	**13 613**	**17 279**	**19 623**	**19 626**	**21 458**	**25 493**	**27 573**
Andere waren	**463**	**776**	**1 073**	**928**	**1 056**	**1 113**	**1 985**
Totale uitvoer	**14 076**	**18 055**	**20 696**	**20 554**	**22 514**	**26 606**	**29 558**

(a) Afdelingen en hoofdstukken van het douanetarief.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per land van herkomst

LAND VAN HERKOMST (a)	Waarde (miljarden franken)							Percentage van de totale uitvoerwaarde						
	1958	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1958	1961	1962	1963	1964	1965	1966
1. West-Duitsland	26,8	37,6	42,6	49,2	61,4	69,1	77,6	17,1	17,9	18,7	19,3	20,5	21,3	21,6
2. Frankrijk (b)	18,1	31,1	33,2	38,5	43,8	49,8	55,8	11,6	14,7	14,6	15,1	14,7	15,3	15,6
3. Nederland	24,6	32,3	33,7	37,7	44,0	48,3	52,4	15,7	15,3	14,8	14,7	14,7	14,9	14,6
4. Verenigde Staten van Amerika	15,5	18,7	22,6	23,6	26,3	27,5	28,5	9,9	8,9	9,9	9,2	8,8	8,5	7,9
5. Groot-Brittannië	11,6	15,9	18,4	21,1	22,7	24,4	26,6	7,4	7,6	8,1	8,3	7,6	7,5	7,4
6. Kongo (Leo), Rwanda en Burundi	8,3	11,3	9,2	8,3	10,0	10,5	15,7	5,3	5,4	4,0	3,2	3,3	3,2	4,4
7. Italië	3,4	5,8	6,7	8,8	11,3	12,6	14,6	2,2	2,8	2,9	3,4	3,8	3,9	4,1
8. Zweden	4,8	6,6	6,0	6,7	7,5	7,5	7,7	3,1	3,1	2,6	2,6	2,5	2,3	2,1
9. Zwitserland	3,2	3,4	3,8	4,1	4,4	5,0	5,2	2,0	1,6	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5
10. Canada	2,2	2,7	2,6	2,7	3,8	4,4	4,2	1,4	1,3	1,1	1,1	1,3	1,4	1,2
11. Republiek van Zuid-Afrika	1,4	2,0	2,7	2,7	2,6	3,2	4,1	0,9	0,9	1,2	1,1	0,9	1,0	1,1
12. Argentinië	2,2	2,4	3,5	3,3	3,1	3,1	3,9	1,4	1,1	1,5	1,3	1,0	1,0	1,1
13. Iran	3,5	2,6	1,6	3,6	5,0	5,1	3,5	2,2	1,2	0,7	1,4	1,7	1,6	1,0
14. U.S.S.R.	1,3	1,8	2,3	2,6	2,5	2,3	3,0	0,8	0,8	1,0	1,0	0,8	0,7	0,8
15. Australië	2,7	2,8	2,9	2,9	3,8	2,9	2,9	1,7	1,4	1,3	1,1	1,3	0,9	0,8
16. Koeweit	1,8	0,2	1,0	3,0	1,7	2,6	2,6	1,2	0,1	0,4	1,2	0,6	0,8	0,7
17. Japan	1,0	1,2	1,7	1,8	1,8	2,2	2,6	0,6	0,6	0,8	0,7	0,6	0,7	0,7
18. Finland	1,5	2,2	2,0	2,1	2,5	2,5	2,4	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7
19. Brazilië	0,9	1,3	1,4	1,4	2,1	2,3	2,0	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,6
20. Libië	0,2	0,1	0,7	0,7	1,1	1,6	2,0	0,1	—	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6
21. Denemarken	0,8	0,8	0,9	1,0	1,2	1,5	1,7	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
22. Spanje	0,7	1,1	1,1	1,1	1,5	1,6	1,6	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4
Overige landen	19,9	27,1	27,2	28,7	34,9	34,8	38,1	12,9	12,8	12,0	11,3	11,6	10,5	10,6
Totaal	**156,4**	**211,0**	**227,8**	**255,6**	**299,0**	**324,8**	**358,7**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de invoer in 1965.
(b) Inclusief het Saargebied in 1958.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	1958	1962	1963	1964	1965	1966
II. *Produkten van het plantenrijk*	**3 013**	**4 628**	**3 890**	**4 500**	**5 970**	**6 938**
w.o. : fruit	329	282	314	262	364	358
graangewassen	2 342	3 473	2 776	3 049	4 500	5 265
zaden, enz.	292	804	702	1 097	1 025	1 249
III. *Vetstoffen*	**94**	**67**	**82**	**248**	**204**	**112**
IV. *Produkten van de voedings- en genotmiddelenindustrie*	**916**	**1 177**	**1 243**	**1 499**	**1 739**	**1 697**
w.o. : cacao en bereide cacao	6	9	3	3	3	4
groentenconserven	325	307	325	387	383	356
tabak	431	399	463	506	617	498
V. *Minerale produkten*	**2 250**	**1 420**	**2 328**	**2 169**	**2 370**	**2 374**
w.o. : zout, zwavel, enz.	163	149	161	215	295	370
brandstoffen, enz.	1 965	1 220	2 095	1 811	1 763	1 596
VI. *Chemische produkten*	**1 607**	**1 793**	**2 141**	**2 411**	**2 981**	**3 118**
w.o. : eigenlijke chemische produkten	658	1 244	1 586	1 758	2 213	2 401
farmaceutische produkten	531	237	202	263	337	233
looi-extracten	235	105	120	122	124	134
zeep, kaarsen, enz.	66	59	74	74	78	99
VIII. *Huiden, leder, pelterijen, enz.*	**130**	**202**	**264**	**232**	**238**	**240**
IX. *Hout, kurk en werken hiervan*	**37**	**46**	**67**	**86**	**75**	**63**
w.o. : hout en werken van hout	36	45	66	85	75	61
X. *Papier en papierwaren*	**258**	**341**	**387**	**441**	**578**	**682**
Grondstoffen	103	158	194	191	242	267
Papier en karton, papier- en kartonwaren	113	137	148	195	265	338
Boeken	41	46	45	55	71	77
XI. *Textielstoffen en textielwaren*	**1 443**	**1 521**	**1 419**	**1 941**	**1 413**	**1 073**
w.o. : kunstzijde, enz.	123	456	418	541	363	270
katoen	1 097	798	746	1 117	651	480
tricotagegoederen	20	18	18	41	61	86
kledingstukken, linnen, enz.	57	46	42	56	65	59
XIV. *Edelstenen*	**239**	**777**	**1 464**	**1 800**	**1 166**	**1 364**
XV. *Metalen en werken uit metaal*	**580**	**806**	**1 196**	**1 521**	**1 725**	**1 595**
w.o. : ijzer, staal, enz.	404	399	658	849	1 059	1 010
lood	40	39	22	41	37	25
XVI. *Machines, elektrisch materieel*	**1 871**	**5 270**	**4 815**	**5 303**	**4 478**	**4 784**
Machines en toestellen	1 383	4 034	3 641	4 176	3 699	3 978
Elektrisch materieel	488	1 236	1 174	1 127	779	806
XVII. *Vervoermaterieel*	**2 129**	**2 450**	**2 016**	**1 920**	**2 675**	**2 424**
w.o. : autovoertuigen, rijwielen, enz.	1 261	1 369	1 297	1 194	1 522	1 372
XVIII. *Wetenschappelijke instrumenten en toestellen*	**283**	**1 203**	**1 057**	**802**	**706**	**824**
w.o. : optische toestellen, enz.	146	1 031	843	645	497	610
Totaal	**14 850**	**21 701**	**22 369**	**24 873**	**26 318**	**27 288**
Andere waren	**647**	**852**	**1 228**	**1 435**	**1 215**	**1 165**
Totaal invoer	**15 497**	**22 553**	**23 597**	**26 308**	**27 533**	**28 453**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Afdelingen en hoofdstukken van het douanetarief.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1965 en 1966 (a)

(miljoenen franken)

MUNTZONE	1965			1966		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Invoer (c.i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo
I. *Dollarzone*	**38 251**	**36 575**	**— 1 675**	**39 931**	**39 719**	**— 212**
1. Verenigde Staten van Amerika ...	27 533	26 606	— 927	28 453	29 557	+ 1 104
2. Canada	4 371	3 282	— 1 089	4 226	3 028	— 1 198
3. Andere landen (b)	6 347	6 687	+ 341	7 252	7 134	— 118
II. *E.M.O.-zone*	**249 001**	**260 176**	**+ 11 175**	**275 120**	**277 028**	**+ 1 908**
III. *Oost-Europa* (c)	**9 008**	**7 320**	**— 1 688**	**9 688**	**8 705**	**— 983**
IV. *Kongo (Leo), Rwanda en Burundi*.	**10 486**	**3 543**	**— 6 943**	**15 698**	**3 625**	**— 12 073**
V. *Andere republieken van Latijns Amerika*	**7 359**	**2 448**	**— 4 911**	**8 031**	**2 604**	**— 5 427**
1. Argentinië	3 127	663	— 2 464	3 943	421	— 3 522
2. Brazilië	2 265	904	— 1 361	2 046	1 078	— 968
3. Andere landen (d)	1 967	881	— 1 086	2 042	1 105	— 937
VI. *Diverse zones* (e) ...	**10 741**	**9 021**	**— 1 720**	**10 233**	**9 769**	**— 464**
Algemeen totaal ...	**324 845**	**319 083**	**— 5 762**	**358 701**	**341 450**	**— 17 251**

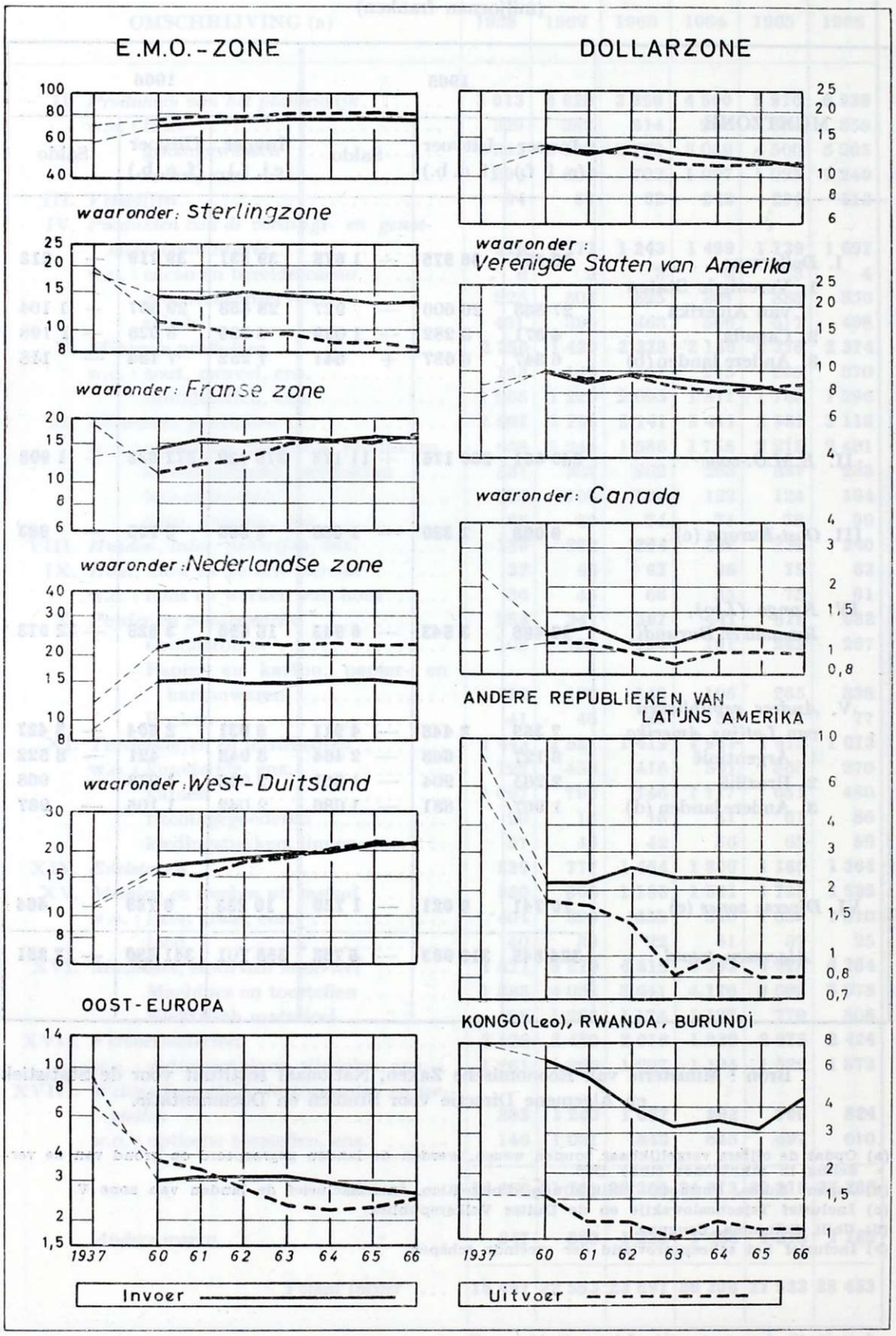
Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1966.
(b) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, enz. Exclusief de landen van zone V.
(c) Inclusief Tsjechoslowakije en de Duitse Volksrepubliek.
(d) Chili, Columbia, Uruguay.
(e) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

In- en uitvoer per muntzone

(percentages van het totaal)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

(miljoenen franken)

LAND	1965			1966		
	Invoer (c.i.f.)	Uitvoer (f.o.b.)	Saldo	Invoer (c.i.f.)	Uitvoer (f.o.b.)	Saldo
1. *Europese Economische Gemeenschap*	**179 703**	**197 354**	**+17 651**	**200 432**	**214 480**	**+14 048**
Nederland	48 255	70 366	+22 111	52 427	75 967	+23 540
West-Duitsland	69 079	69 712	+ 633	77 594	71 983	— 5 611
Frankrijk	49 764	46 403	— 3 361	55 764	55 188	— 576
Italië	12 605	10 873	— 1 732	14 647	11 342	— 3 305
2. *Europese Vrijhandelsassociatie*	**41 592**	**39 566**	**— 2 026**	**44 784**	**40 059**	**— 4 725**
Verenigd Koninkrijk	24 383	15 328	— 9 055	26 553	16 070	—10 483
Noorwegen	1 318	2 761	+ 1 443	1 563	2 767	+ 1 204
Zweden	7 505	6 319	— 1 186	7 664	6 102	— 1 562
Denemarken	1 455	4 350	+ 2 895	1 713	3 984	+ 2 271
Portugal	841	1 628	+ 787	886	1 664	+ 778
Zwitserland	5 032	7 140	+ 2 108	5 231	7 372	+ 2 141
Oostenrijk	1 058	2 040	+ 982	1 174	2 100	+ 926
3. *Andere landen van de O.E.S.O.*	**39 575**	**42 225**	**+ 2 650**	**42 370**	**45 364**	**+ 2 994**
— in Noord-Amerika :						
Verenigde Staten van Amerika	27 533	26 606	— 927	28 453	29 558	+ 1 104
Canada	4 371	3 282	— 1 089	4 226	3 028	— 1 198
— in Azië :						
Japan	2 247	1 749	— 498	2 560	2 352	— 208
— in Europa :						
Griekenland	340	2 443	+ 2 103	402	2 202	+ 1 800
Ierland	393	1 110	+ 717	886	789	— 97
IJsland	125	152	+ 27	174	188	+ 14
Turkije	1 124	586	— 538	1 227	835	— 392
Spanje	1 551	3 652	+ 2 101	1 568	3 699	+ 2 131
Yougoslavië (a)	465	767	+ 302	445	1 027	+ 582
Finland (a) (b)	1 426	1 878	+ 452	2 428	1 686	— 742
Totaal O.E.S.O.	**260 870**	**279 145**	**+18 275**	**287 586**	**299 903**	**+12 317**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Particulier statuut bij de O.E.S.O.
(b) Geassocieerd lid van de E.V.A.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Saldo van de handelsbalans per muntzone (a)
(percentages van de totale invoer)

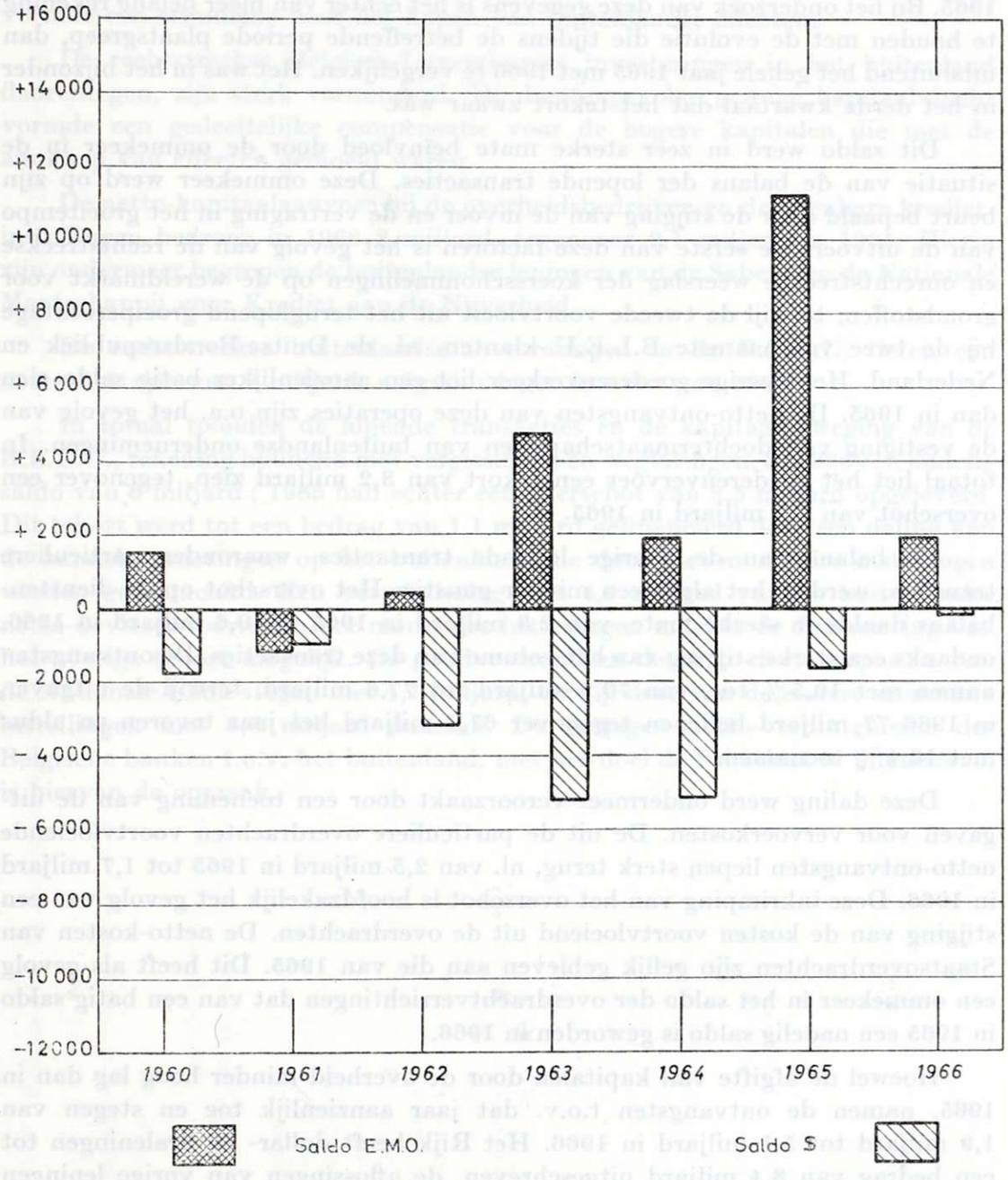
MUNTZONE	1958	1962	1963	1964	1965	1966
I. *Dollarzone*	— 0,4	— 1,4	— 2,0	— 1,7	— 0,5	— 0,1
1. Verenigde Staten van Amerika	— 0,9	— 0,8	— 1,2	— 1,2	— 0,3	+ 0,3
2. Canada	— 0,3	— 0,2	— 0,2	— 0,4	— 0,3	— 0,3
3. Andere landen (b)	+ 0,8	— 0,4	— 0,6	— 0,1	+ 0,1	— 0,1
II. *E. M. O.-zone* (c)	— 2,1	+ 0,2	+ 1,9	+ 0,6	+ 3,4	+ 0,6
1. Sterlingzone	— 3,1	— 6,3	— 5,5	— 5,8	— 5,0	— 5,6
w. o. : Verenigd Koninkrijk	(— 1,8)	(— 3,3)	(— 4,6)	(— 3,0)	(— 2,8)	(— 2,9)
Australië	(— 1,2)	(— 0,9)	(— 0,8)	(— 0,9)	(— 0,6)	(— 0,5)
2. Franse muntzone	— 1,1	— 3,3	— 1,8	— 0,8	— 1,3	— 0,5
w. o. : Frankrijk	(— 1,3)	(— 2,8)	(— 1,3)	(— 0,5)	(— 1,0)	(— 0,2)
3. Nederlandse muntzone	+ 4,3	+ 6,8	+ 6,5	+ 6,4	+ 6,6	+ 6,4
w. o. : Nederland	(+ 4,4)	(+ 6,9)	(+ 6,6)	(+ 6,8)	(+ 6,8)	(+ 6,6)
4. Denemarken	+ 1,1	+ 1,2	+ 0,8	+ 0,9	+ 0,9	+ 0,6
5. Noorwegen	+ 0,5	+ 0,6	+ 0,5	+ 0,4	+ 0,4	+ 0,4
6. Zweden	— 0,5	— 0,5	— 0,7	— 0,8	— 0,4	— 0,4
7. Italië	—	+ 0,8	+ 1,4	— 0,2	— 0,5	— 0,9
8. Zwitserland	+ 0,8	+ 1,2	+ 1,1	+ 0,8	+ 0,7	+ 0,6
9. West-Duitsland	— 5,9	— 1,9	— 1,7	— 1,2	+ 0,2	— 1,6
10. Griekenland, Portugal en overzeese gebiedsdelen, Oostenrijk, Turkijë	+ 1,7	+ 1,1	+ 1,1	+ 0,8	+ 1,0	+ 0,9
11. Spanje en overzeese gebiedsdelen	+ 0,3	+ 0,5	+ 0,2	+ 0,1	+ 0,8	+ 0,7
III. *Oost-Europa* (d)	— 0,1	— 0,6	— 1,0	— 0,9	— 0,5	— 0,3
IV. *Kongo(Leo), Rwanda en Burundi*	— 1,5	— 2,9	— 2,4	— 2,3	— 2,1	— 3,4
V. *Andere republieken van Latijns-Amerika*	+ 0,4	— 1,3	— 1,5	— 1,4	— 1,6	— 1,5
1. Argentinië	+ 0,6	— 1,2	— 1,1	— 0,9	— 0,8	— 1,0
2. Brazilië	— 0,1	— 0,1	— 0,2	— 0,4	— 0,4	— 0,3
3. Andere landen (e)	—	—	— 0,2	— 0,1	— 0,4	— 0,2
VI. *Diverse zones* (f)	+ 0,8	+ 0,9	— 0,3	— 0,8	— 0,5	— 0,1
Algemeen totaal	— 2,7	— 5,1	— 5,3	— 6,5	— 1,8	— 4,8

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1965.
(b) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, enz. Exclusief de landen van zone V.
(c) Vanaf 1960 is Spanje en overzeese gebiedsdelen in het totaal inbegrepen.
(d) Inclusief Tsjechoslowakije en de Duitse Volksrepubliek.
(e) Chili. Columbia, Uruguay.
(f) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen.

Saldo van de handelsbalansen der B.L.E.U. met de monetaire zone van de landen leden van de E.M.O. (a) en de dollarzone

(miljoenen franken)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) De Europese Monetaire Overeenkomst heeft vanaf 27 december 1958 de Europese Betalingsunie vervangen.

AFDELING III. – BETALINGSBALANS

In 1966 deed zich een volledige ommekeer voor in het saldo op de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. De balans werd nl. afgesloten met een tekort van 6 miljard, na een overschot van 8,5 miljard in 1965. Bij het onderzoek van deze gegevens is het echter van meer belang rekening te houden met de evolutie die tijdens de betreffende periode plaatsgreep, dan uitsluitend het gehele jaar 1965 met 1966 te vergelijken. Het was in het bijzonder in het derde kwartaal dat het tekort zwaar was.

Dit saldo werd in zeer sterke mate beïnvloed door de ommekeer in de situatie van de balans der lopende transacties. Deze ommekeer werd op zijn beurt bepaald door de stijging van de invoer en de vertraging in het groeitempo van de uitvoer. De eerste van deze factoren is het gevolg van de rechtstreekse en onrechtstreekse weerslag der koersschommelingen op de wereldmarkt voor grondstoffen, terwijl de tweede voortvloeit uit het teruglopend groeipercentage bij de twee voornaamste B.L.E.U.-klanten, nl. de Duitse-Bondsrepubliek en Nederland. Het overige goederenverkeer liet een aanzienlijker batig saldo zien dan in 1965. De netto-ontvangsten van deze operaties zijn o.a. het gevolg van de vestiging van dochtermaatschappijen van buitenlandse ondernemingen. In totaal liet het goederenvervoer een tekort van 3,2 miljard zien, tegenover een overschot van 7,2 miljard in 1965.

De balans van de overige lopende transacties, waaronder particuliere transfers, werd in het algemeen minder gunstig. Het overschot op de dienstenbalans daalde in sterke mate, van 2,3 miljard in 1965 tot 0,6 miljard in 1966, ondanks een sterke stijging van het volume van deze transacties. De ontvangsten namen met 10,5 % toe, van 70,2 miljard tot 77,6 miljard, terwijl de uitgaven in 1966 77 miljard beliepen tegenover 67,9 miljard het jaar tevoren en aldus met 13,4 % toenamen.

Deze daling werd ondermeer veroorzaakt door een toeneming van de uitgaven voor vervoerkosten. De uit de particuliere overdrachten voortvloeiende netto-ontvangsten liepen sterk terug, nl. van 2,5 miljard in 1965 tot 1,7 miljard in 1966. Deze inkrimping van het overschot is hoofdzakelijk het gevolg van een stijging van de kosten voortvloeiend uit de overdrachten. De netto-kosten van Staatsoverdrachten zijn gelijk gebleven aan die van 1965. Dit heeft als gevolg een ommekeer in het saldo der overdrachtverrichtingen dat van een batig saldo in 1965 een nadelig saldo is geworden in 1966.

Hoewel de afgifte van kapitalen door de overheid minder hoog lag dan in 1965, namen de ontvangsten t.o.v. dat jaar aanzienlijk toe en stegen van 1,9 miljard tot 5,1 miljard in 1966. Het Rijk heeft dollar- en liraleningen tot een bedrag van 3,4 miljard uitgeschreven, de aflossingen van vorige leningen daarentegen bedroegen 7,1 miljard. Uit deze twee bedragen blijkt de daling van de Rijksschuld in het buitenland. De andere overheidsinstanties hebben in 1966 geen kapitaaloperaties verricht.

De verklaring voor de ommekeer in het totale saldo der kapitaaltransacties is gelegen in de ontwikkeling van de beweging der ondernemings- en particuliere

kapitalen. Hoewel het saldo van deze verrichtingen positief blijft, bedraagt het nog slechts 0,5 miljard, tegenover 7,0 miljard in 1965. Deze ongunstige evolutie vloeit voornamelijk voort uit het feit dat de aankopen van buitenlandse effecten zijn gestegen. De Belgisch-Luxemburgse investeringen en beleggingen in het buitenland bedroegen 8,5 miljard in 1966, tegenover slechts 4,4 miljard in 1965. Het hoge rendement dat kon worden verkregen door in te schrijven op in bepaalde landen en op de internationale markten uitgeschreven leningen, vormde een stimulans voor het kopen van buitenlandse effecten.

De rechtstreekse Belgisch-Luxemburgse investeringen in het buitenland daarentegen, zijn sterk verminderd. De dientengevolge geringe kapitaalvlucht vormde een gedeeltelijke compensatie voor de hogere kapitalen die met de aankoop van effecten gemoeid waren.

De netto-kapitaalaanvoer bij de overheidsbedrijven en de openbare kredietinstellingen bedroeg in 1966 2 miljard, tegenover 2,1 miljard in 1965. Hierin zijn ondermeer begrepen de buitenlandse leningen van de Sabena en de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.

De rechtstreekse buitenlandse investeringen in de B.L.E.U. lieten een overschot zien van 7 miljard, enigszins lager dan dat van 1965.

In totaal toonden de lopende transacties en de kapitaalbeweging van de B.L.E.U., rekening houdend met vergissingen en weglatingen, in 1966 een nadelig saldo van 6 miljard ; 1965 had echter een overschot van 8,5 miljard opgeleverd. Dit tekort werd tot een bedrag van 1,1 miljard gefinancierd door een daling van de handelsvorderingen op het buitenland, die door niet-monetaire instellingen werden gefinancierd. Een vermindering met 4,9 miljard van de buitenlandse netto-deviezenvoorraden der monetaire instellingen maakte de financiering van het overige tekort mogelijk. De goudvoorraad en de netto-deviezenpositie van de Nationale Bank stegen met 1,7 miljard, terwijl deze van de andere monetaire instellingen met 6,6 miljard daalden. De gestegen netto-verbintenissen der Belgische banken t.o.v. het buitenland, met het doel de Schatkist te financieren, is hiervan de oorzaak.

★
★ ★

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1965 en 1966

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1965	1966	1965	1966	1965	1966
A. *Goederen- en dienstentransacties :*						
1. Goederentransacties	265,7	282,4	258,5	285,6	+ 7,2	— 3,2
a) Uitvoer en invoer f. o. b.	*253,6*	*266,4*	*256,2*	*283,0*	*— 2,6*	*— 16,6*
b) Loonwerk	*8,9*	*10,7*	*2,3*	*2,6*	*+ 6,6*	*+ 8,1*
c) Arbitrageverrichtingen					*+ 3,2*	*+ 5,3*
2. Niet-monetair goud					— 2,0	— 1,5
3. Vervoer- en verzekeringskosten van goederen	11,3	12,6	11,7	12,9	— 0,4	— 0,3
4. Andere vervoerkosten	5,0	4,8	3,9	4,4	+ 1,1	+ 0,4
5. Verplaatsingen in het buitenland	10,0	11,5	14,1	16,0	— 4,1	— 4,5
6. Inkomsten uit investeringen	12,4	15,0	11,8	14,1	+ 0,6	+ 0,9
7. Overheidstransacties niet elders vermeld	6,0	6,3	5,7	6,1	+ 0,3	+ 0,2
8. Andere diensten	25,5	27,4	20,7	23,5	+ 4,8	+ 3,9
a) Royalties voor speelfilms, voor patent- en auteursrechten	*3,1*	*3,5*	*4,5*	*5,4*	*— 1,4*	*— 1,9*
b) Makelaars- en commissielonen	*8,8*	*10,1*	*8,0*	*9,1*	*+ 0,8*	*+ 1,0*
c) Grensarbeiders	*5,2*	*5,4*	*1,1*	*1,4*	*+ 4,1*	*+ 4,0*
d) Verzekeringspremiën en -uitkeringen	*2,5*	*2,4*	*2,5*	*2,8*	—	*— 0,4*
e) Diversen	*5,9*	*6,0*	*4,6*	*4,8*	*+ 1,3*	*+ 1,2*
Totaal van de transacties op goederen en diensten (a)	**335,9**	**360,0**	**328,4**	**364,1**	**+ 7,5**	**— 4,1**
(w. o. : diensten = 3 tot 8)	(70,2)	(77,6)	(67,9)	(77,0)	(+ 2,3)	(+ 0,6)
B. *Overdrachten :*						
9. Particulieren	7,0	7,1	4,5	5,5	+ 2,5	+ 1,6
10. Staat	0,2	0,3	2,6	2,8	— 2,4	— 2,5
Totaal overdrachten	**7,2**	**7,4**	**7,1**	**8,3**	**+ 0,1**	**— 0,9**

(vervolg op blz. 353.)

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1965 en 1966 (vervolg)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1965	1966	1965	1966	1965	1966
C. *Kapitaalverkeer van de overheid :*						
11. Staat	1,4	5,1	7,2	7,6	— 5,8	— 2,5
a) Lange termijn	*0,1*	*3,4*	*4,9*	*7,5*	— *4,8*	— *4,1*
— Aandeel in internationale instellingen	—	—	(0,3)	(0,3)	(—0,3)	(— 0,3)
— Leningen	(0,1)	(3,4)	(0,2)	(0,1)	(— 0,1)	(+ 3,3)
— Aflossingen	—	—	(4,4)	(7,1)	(— 4,4)	(— 7,1)
b) Korte termijn	*1,3*	*1,7*	*2,3*	*0,1*	— *1,0*	+ *1,6*
12. Andere overheidsorganen	0,5	—	0,5	—	—	—
Totaal van het kapitaalverkeer van de overheid	**1,9**	**5,1**	**7,7**	**7,6**	**— 5,8**	**— 2,5**
D. *Kapitaalverkeer van de bedrijven en particulieren :*						
13. Overheidsbedrijven	2,0	1,0	0,3	0,3	+ 1,7	+ 0,7
14. Niet-monetaire financiële bemiddelingsinstellingen van de overheidssector	0,8	2,3	0,4	1,0	+ 0,4	+ 1,3
15. Particuliere sector (netto gegevens)	7,0	5,3	2,1	6,8	+ 4,9	— 1,5
a) Gekende effectentransacties	*0,5*	—	*2,1*	*6,8*	— *1,6*	— *6,8*
— Belgische	(0,5)	(—)	(—)	(0,3)	(+ 0,5)	(— 0,3)
— Buitenlandse	(—)	(—)	(2,1)	(6,5)	(+ 2,1)	(— 6,5)
b) Overige	*6,5*	*5,3*	—	—	+ *6,5*	+ *5,3*
Totaal van het kapitaalverkeer van de bedrijven en particulieren	**9,8**	**8,6**	**2,8**	**8,1**	**+ 7,0**	**+ 0,5**

(vervolg op blz. 354).

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1965 en 1966 (vervolg)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1965	1966	1965	1966	1965	1966
E. *Vergissingen en weglatingen*					— 0,3	+ 1,0
Algemeen totaal . . .					+ 8,5	— 6,0
F. *Financiering van het totaal :*						
1. Herfinanciering buiten de geldscheppende instellingen van commerciële vorderingen op het buiteland (stijging : —). . . .					+ 1,2	— 1,1
2. Mutaties van de goudvoorraad en de nettodeviezenpositie van de geldscheppende instellingen :						
— Nationale Bank van België.					+ 8,0	+ 1,7
— Andere					*— 0,7*	*— 6,6*

Bron : Nationale Bank van België.

(a) In de ontvangsten is het positief saldo van de arbitrageverrichtingen en in de uitgaven het negatief saldo van het niet-monetaire goud begrepen.

HOOFDSTUK II

INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING

AFDELING I. — ALGEMENE OVEREENKOMST VOOR HANDEL EN TARIEVEN (G. A. T. T.)

De drieëntwintigste gewone vergadering van de Verdragsluitende Partijen werd van 24 maart tot 6 april 1966 te Genève gehouden. In februari 1965 was het Comité voor Handel en Ontwikkeling opgericht, dat tot taak heeft de toepassing van de bepalingen van hoofdstuk IV van het Verdrag te controleren en aldus een beter evenwicht en een groeiende handel te bevorderen tussen de industrielanden en de ontwikkelingslanden. Het rapport van dit Comité diende als basis voor de debatten inzake de handelsproblemen van deze laatste landen. Er blijkt uit dit document dat verscheidene industrielanden vooruitgang hebben geboekt in de zin van een verlaging of van een totaal afschaffen van de handelsbeperkingen die de uitvoer der ontwikkelingslanden in de weg staan.

De in mei 1964 aangevangen en van juli 1965 tot februari 1966 als gevolg van de crisis in de Europese Economische Gemeenschap stilgelegde besprekingen in het kader van de « Kennedy Round », werden moeizaam voortgezet ; met de eindfase van de besprekingen werd eerst op 29 maart 1967 aangevangen maar de aan de President van de Verenigde Staten door de « Trade Expansion Act » verleende bevoegdheden nemen een einde op 30 juni 1967.

Tijdens deze laatste fase zullen nog talrijke moeilijkheden moeten worden opgelost. Het twistpunt tussen de E.E.G. en de Verenigde Staten inzake de omschrijving van en de wijze waarop de verschillen moeten worden weggewerkt zal het middelpunt van de besprekingen vormen. Dit zal eveneens het geval zijn met het graanprobleem en met de overigens niets met tarieven uitstaande hebbende hinderpaal, die gevormd wordt door de « American Selling Price », praktijk, die bestaat in het belasten van ingevoerde produkten — hoofdzakelijk chemicaliën — niet op hun werkelijke waarde maar op hun verkoopprijs in de Verenigde Staten zelf.

Het bij het begin van de besprekingen overeengekomen objectief, was een vermindering met 50 % van de meeste toltarieven.

In december 1966 telde de G.A.T.T. zeventig Verdragsluitende Partijen : Zwitserland en Zuid-Slavië, die het tarief reeds voorlopig toepasten, Guyana en Rwanda sloten zich in 1966 bij de overeenkomst aan. Bovendien passen vier Staten de Overeenkomst voorlopig toe (Argentinië, IJsland, Verenigde Arabische Republiek en Tunesia), twee landen nemen aan de werkzaamheden van de G.A.T.T. deel op grond van bijzondere schikkingen (Cambodga en Polen) ; acht landen passen de overeenkomst *de facto* toe in afwachting van een definitieve bepaling van hun handelspolitiek (Algerije, Democratische Republiek Kongo, Mali, Singapore, Zambia, Botswana, Malediven-eilanden en Lesotho).

AFDELING II.
ORGANISATIE VOOR ECONOMISCHE SAMENWERKING EN ONTWIKKELING (O. E. S. O.)

De te Winfrith in het raam van het OESO-project voor een hoge temperatuursreactor gebouwde proefreactor « Dragon », heeft van april tot augustus 1966 voor de eerste maal met het gepland vermogen van twintig thermische megawatt gefunctioneerd.

Sinds februari 1966 neemt Australië, dat geen lidstaat van de Organisatie is, deel aan de werkzaamheden van het Comité voor Ontwikkelingshulp ten einde tot een grotere doeltreffendheid van de inspanningen te komen door een nauwere coördinatie van zijn hulpprogramma's met de actie van de andere leden van het Comité voor Ontwikkelingshulp, van de internationale organisaties en van de regeringen van de minder ontwikkelde landen. De door de Australische overheid verleende steun bedroeg 107 miljoen dollar in 1964-1965.

Het OESO-Consortium voor Griekenland besprak het verstrekken van financiële steun om een voortdurende expansie van de Griekse economie op een stabiele basis te vergemakkelijken.

Een groep onafhankelijke experten werd door de Secretaris-generaal van de Organisatie bijeengeroepen om de toepassing van de begrotingspolitiek van zeven staten, waaronder België, te analyseren. Het rapport van de groep wordt voor eind 1967 verwacht.

De Conventie van de OESO over de burgerlijke aansprakelijkheid op gebied van kernenergie (Conventie van Parijs) werd door het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk bekrachtigd, nadat dit in 1961 reeds door Spanje en Turkije was geschied. Deze conventie werd in 1960 door zestien staten ondertekend ; vijf bekrachtigingen zijn nodig om haar van kracht te doen worden.

In mei werd opgericht de « Association européenne pour l'Administration de la Recherche industrielle » (Europese Associatie voor de Administratie van het

industrieel onderzoekswerk) ten einde de grote ondernemingen in staat te stellen regelmatig overleg te plegen.

De zesde vergadering van de Ministerraad werd in november te Parijs gehouden.

In de periode 1961-1966 steeg het bruto nationaal produkt van de O.E.S.O.-landen, met inbegrip van Japan (sedert 1964 lid), met een gemiddeld jaarpercentage van 4,9 %, terwijl een stijging met 4,1 % toereikend is voor het bereiken van het streefpercentage van 50 % voor de periode 1961-1970. Voor 1967 wordt een expansie van 4 % verwacht.

AFDELING III.
EUROPESE GEMEENSCHAPPEN (1)

§ 1. — EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP (E. E. G.)

De beschikkingen die de laatste hand moesten leggen aan het vrije verkeer zowel van industriële als van landbouwprodukten in het kader der marktorganisatie, alsmede het vastleggen van de financieringsmodaliteiten van het landbouwbeleid, drukken hun stempel op de communautaire activiteit van het afgelopen jaar. De Raadvergaderingen van 11 mei en van 26 juli 1966, tijdens welke terzake beslissingen werden genomen, zagen de Gemeenschap eveneens een reeks verbintenissen aangaan om de ontwikkeling op andere gebieden te waarborgen, met name de fiscale harmonisatie, het handelsbeleid en de sociale politiek.

De *douane-unie* maakte verdere vorderingen : een nieuwe verlaging met 10 % van de intracommunautaire douanerechten op 1 januari 1966, bracht de totale verlaging op 80 % der basisrechten voor industriële produkten. In de landbouwsector bereikten de totale verlagingen 60 of 65 % der basisrechten naargelang van de produkten. Voor de aan de gemeenschappelijke marktorganisatie onderworpen produkten, kwamen heffingen in de plaats van invoerrechten.

Eveneens op 1 januari 1966 in het kader van het geleidelijk instellen van het gemeenschappelijk douanetarief (G.D.T.), werd het verschil tussen het werkelijk door de Lidstaten op 1 januari 1957 toegepaste percentage en de percentages van het douanetarief, ten tweede male met 30 % verlaagd voor de in bijvoegsel II bij het Verdrag vermelde landbouwprodukten.

Wat de industriele produkten betreft, de berekening van de aanpassingen op een met 20 % verlaagde basis bleef gehandhaafd voor een aanzienlijk aantal produkten om de onderhandelingsmogelijkheden in de G.A.T.T. te behouden.

---

(1) Zie ook : Verslag over de uitvoering van de verdragen tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gedurende het jaar 1966 (*Parl. Bescheid*, Kamer der Volksvertegenwoordigers, zitting 1966-1967, nr 392-1, 30 maart 1967, 57 blz.).

Bovendien besloot de Raad tot :

— het afschaffen van de intracommunautaire invoerrechten op de produkten die niet voorkomen in bijlage II bij het Verdrag, door per 1 juli 1967 het recht op elk produkt tot 15 % van het basisrecht te verlagen en door deze rechten per 1 juli 1968 af te schaffen ;

— het toepassen per 1 juli 1968 van het G.D.T. bij invoer uit derde landen van produkten die niet vermeld worden in bijlage II bij het Verdrag.

De Raad keurde een verordening goed houdende instelling van een handelsregime voor bepaalde goederen die voortkomen uit de bewerking van landbouwprodukten, alsmede een resolutie betreffende de financiële verantwoordelijkheid van de Gemeenschap voor basislandbouwprodukten, verwerkt tot goederen die buiten bijlage II vallen en naar derde landen worden uitgevoerd. Feitelijk gaat het om een systeem van marktorganisatie voor de produkten der levensmiddelenindustrieën.

*
* *

In zijn resolutie van 11 mei over de evenwichtige ontwikkeling van de Gemeenschap, legt de Raad er de nadruk op dat de voltooiing van de Gemeenschappelijke Markt het afschaffen impliceert van alle hinderpalen voor het handelsverkeer, en dat de Gemeenschap en de Lidstaten geleidelijk de terzake nodige maatregelen zullen moeten treffen.

Een positief gevolg werd aan deze verbintenis gegeven door de invoering te voorzien van een *gemeenschappelijk stelsel van belasting op de toegevoegde waarde* (B.T.W.) (1) dat op 1 januari 1970 de plaats zal innemen van de in de Lidstaten van kracht zijnde belastingen. Nochtans zal de eenmaking van de aanslagvoet op dat tijdstip nog niet zijn bereikt.

Bovendien, zullen op het gebied van het *concurrentiebeleid* bepaalde exclusiviteitsovereenkomsten niet meer worden verboden (2).

*
* *

De beschikkingen op *landbouwgebied* kunnen tot vier hoofdpunten worden herleid :

— De reglementering van de *gemeenschappelijke marktorganisaties* voor de voornaamste sectoren werd verder uitgewerkt. De Raad nam deze reglementering aan voor de sector plantaardige vetstoffen (olijfolie en oliehoudende granen) ; eveneens werden aanvullende bepalingen getroffen waardoor de structuur van de marktorganisatie voor fruit en groenten gevoelig wordt

---

(1) De eerste twee richtlijnen om een gemeenschappelijk stelsel van belasting op de toegevoegde waarde in te voeren werden aangenomen op 9 februari 1967.

(2) De verordening van de Commissie nr 67/1967/EEG van 22 maart 1967 stelt per categorie bepaalde exclusiviteitsovereenkomsten vrij van het door het Verdrag bepaalde verbod van afspraken.

versterkt. Hij keurde ten slotte de beginselen goed waarop deze organisatie in de suikersector zal zijn gegrondvest.

— *De communautaire financiering werd ingesteld.* Hoewel verordening nr 25/62 de principes van de Communautaire verantwoordelijkheid en de voornaamste regels van de Communautaire financiering vastlegt, bleef een groot aantal toepassingsmodaliteiten nog ongeregeld ; overeenkomstig de bepalingen van deze verordening, werden zij goedgekeurd tot aan het eind van de overgangsperiode. Zij bepalen o.a. dat het gemeenschappelijk fonds volledig de uitgaven voor zijn rekening zal nemen (bruto ontvangsten en bruto uitgaven) van de uit de werking der marktorganisaties voortvloeiende uitgaven met ingang van 1 juli 1967 voor elk produkt, indien dit zich reeds onder de marktorganisatie bevindt of op de datum dat het onder de marktorganisatie zal vallen. Zij bepalen eveneens de voorwaarden waaronder de ontvangsten van het Communautair fonds worden verzekerd. Deze worden altijd gevormd door nationale bijdragen die, met ingang van 1 juli 1967 voor een eerste gedeelte gelijk zijn aan 90 % der heffingen ten aanzien van derde landen en voor een tweede gedeelte berekend worden volgens een vaste deelsleutel (8,1 % voor België).

Het regime van de periode 1965-1967 vormt een tussenfase, tijdens welke de uitgaven die voor communautaire financiering in aanmerking komen ten laste van de Afdeling « Garantie » van het Fonds moeten worden genomen, en wel zes tienden van deze uitgaven voor 1965-1966 en zeven tienden voor 1966-1967.

De ontvangsten, die alle uitgaven van het Fonds moeten dekken, zullen bestaan uit bijdragen van de Lidstaten, waarbij het Belgisch aandeel 7,95 % bedraagt.

In 1966 heeft de Commissie ten tweede male de financiële steun van de afdeling « Oriëntatie » vastgelegd. Op een totaal van meer dan 17 miljoen rekeneenheden, verkreeg België een steunverlening van 754 985 rekeneenheden.

Wat de afdeling « Garantie » betreft besloot de Commissie in 1966 het Fonds te doen tussenkomen teneinde de rekeningen van de periode 1963-1964 te vereffenen. Deze financiering beliep bijna 50,7 miljoen rekeneenheden, waarbij de terugbetaling aan België 382 591 rekeneenheden bedroeg.

— *Het peil der gemeenschappelijke prijzen* werd voor de voornaamste produkties vastgesteld, alsmede de datum waarop deze prijzen van kracht zullen worden, van november 1966 (olijfolie) tot juli 1968 (suiker). Aldus heeft de Raad niet alleen een strikt na te leven kalender vastgesteld voor het tot stand brengen van het vrije verkeer van grote landbouwprodukten, maar het van kracht worden ervan is nu werkelijk gewaarborgd.

— Om deze beschikkingen betreffende het vrije verkeer en de gemeenschappelijke prijzen aan te vullen heeft de Raad een gedetailleerde resolutie aangenomen inzake *het op de steunverleningen in de landbouw toe te passen regime.* Hij heeft aldus de reeds gelegde grondslagen voor een algemeen mededingingsbeleid in de landbouwsector aangevuld.

Deze beschikking kan worden vergeleken met die welke genomen werden inzake het bedrag der kredieten bestemd voor de afdeling Communautaire

landbouworiëntatie, alsmede met de speciale maatregelen ter verbetering van de landbouwstructuren in *de streken die bijzondere moeilijkheden kennen*, met name in Italië.

*
* *

De andere te noteren aspecten van het algemeen beleid betreffen onder meer :

— de op 22 december 1966 door de Raad aangenomen aanbeveling inzake de richtlijnen van het in 1967 te volgen *conjunctuurbeleid* ;

— een beschikking van de Raad, in het raam van de werkzaamheden betreffende de organisatie van de *vervoermarkt*, beschikking die niet langer voorrang geeft aan het tariefstelsel, doch veeleer maatregelen van gemeenschappelijk beleid aanbeveelt, ter verwerkelijking van een evenwichtige marktorganisatie, waardoor machtsmisbruik en schadelijke concurrentie worden voorkomen ;

— de wijze waarop de terugbetalingen voor het *Sociaal Fonds* moeten worden verdeeld. Deze beliepen 8 696 500 rekeneenheden in 1966, waarbij het Belgisch aandeel 556 540 rekeneenheden bedroeg.

De toepassing van het *Associatieverdrag met de Afrikaanse landen en Madagascar* werd voortgezet en verder ontwikkeld.

De Associatieraad heeft een groot aantal beschikkingen genomen waaronder op de eerste plaats een beschikking over de omschrijving van de uit deze Afrikaanse landen afkomstige produkten. Tijdens deze vergaderingen van de Raad werd eveneens het bij de Conventie van Joeandé bepaalde overleg gevoerd o.a. over de multilaterale onderhandelingen in de G.A.T.T. alsmede het overleg onder de geassocieerde Staten over de Associatieovereenkomst met Nigeria.

Het *Europese Ontwikkelingsfonds* heeft zijn activiteiten voortgezet. Het bedrag aan uitgaven opgenomen op het eerste fonds ligt globaal rond de 380 miljoen rekeneenheden, tegenover een bedrag van 581 miljoen rekeneenheden aan verbintenissen ; op het tweede fonds bedraagt het 50,198 miljoen rekeneenheden, tegenover 338 miljoen rekeneenheden aan verbintenissen.

Op het stuk van de door de Gemeenschap onderhouden *buitenlandse betrekkingen*, moeten op de eerste plaats worden genoemd de beschikkingen met betrekking tot het onderhandelingsmandaat van de Commissie in de « Kennedy Round ». Op 26 juli 1966 nam de Raad een gedetailleerd onderhandelingsmandaat aan voor praktisch alle landbouwprodukten met uitzondering van granen. Bovendien had de Raad van maart tot juli 1966 een reeks bepalingen aangenomen, waarbij het aan de Raad inzake de industriële onderhandelingen verstrekte mandaat werd aangevuld of duidelijker omschreven. Het aanbod van de Gemeenschap was aldus volledig gemaakt en het werd mogelijk het onder al zijn aspecten tegenover elk door de andere onderhandelingspartners voorgesteld aanbod te plaatsen en de besprekingen op elk terrein te versnellen. De « Kennedy Round » werd vanaf september 1966 hervat.

Naast deze beschikkingen, waarvan de belangrijkheid duidelijk naar voren treedt, vormt het tot stand komen van de overeenkomst inzake de aan de export naar landen met Staatshandel te verlenen kredieten een belangrijke factor in het handelsbeleid der Lidstaten. De versterking der coördinatiemaatregelen terzake, waarvan het beginsel in juli 1966 werd aanvaard, vormt dus de aanvulling van

de bepalingen inzake het vrije goederenverkeer, die anderzijds werden aangenomen.

In de contactgroep van de Commissie met de Latijns-Amerikaanse missies, dienden deze laatste een memorandum in, waarin mededeling werd gedaan van de verrichte werkzaamheden en van de maatregelen die de *landen van Latijns-Amerika* verzoeken te bestuderen om de ontwikkeling van het handelsverkeer te bevorderen.

Op 16 juli werd te Lagos het Akkoord ondertekend — alsmede de eraan gehechte akten — tot het aangaan van een Associatie tussen de E.E.G. en de *Republiek Nigeria.*

De delegatie van *Israël* overhandigde de Commissie een nota, die terzelfder tijd werd overgemaakt aan alle regeringen der Lidstaten, waarin de Regering van Israël de wens uitspreekt dat de Raad zal besluiten tot het aanvangen van besprekingen, met als doel het thans geldende handelsakkoord te vervangen door een associatie-overeenkomst.

§ 2. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL (E. G. K. S.)

Het jaar 1966 werd gekenmerkt door het opnieuw erger worden van de kolencrisis en door het optreden van moeilijkheden in de staalindustrie.

Wat *steenkool* betreft, belastte de Ministerraad in het begin van het jaar een Comité ad hoc met een analyse van de E.G.K.S.-kolenmarkt en werd dit Comité verzocht een communautaire oplossing voor te stellen voor de op de nationale markten der producerende Staten opgetreden moeilijkheden. Van haar kant stelde de Hoge Autoriteit een memorandum op, waarbij een produktie- en afzetobjectief werd vastgesteld van 190 miljoen ton steenkool in 1970. Het Comité ad hoc heeft op de eerste plaats een communautaire oplossing gezocht voor de problemen die voortvloeien uit de prijsverschillen bij het bevoorraden van de staalbedrijven in de Gemeenschap in *cokeskolen* ; het verschil tussen de prijs van in de Gemeenschap geproduceerde cokeskolen en die van ingevoerde kolen, dreigt nl. een stijgende ongelijkheid teweeg te brengen in de concurrentiepositie van de staalnijverheid. De Lidstaten hebben dan ook, in een « protocol van overeenkomst » van 16 februari 1967, de noodzaak erkend, enerzijds, de prijzen van cokeskolen en van voor de staalindustrie bestemde kolen af te slaan en tot dit doel een bijzonder systeem van steunverlening in het leven te roepen ; anderzijds, een uitzonderlijk systeem van multilaterale compensaties in te stellen, waardoor het mogelijk wordt een gedeelte van de uit de uitbetaling van deze steun voortvloeiende lasten te spreiden. Dit « protocol van overeenkomst » werd van kracht bij de beschikking 1-67 van de Hoge Autoriteit van 21 februari 1967 (1). Wat de *huisbrandkolen* betreft, zet het Comité ad hoc de bestudering voort van de problemen die zich in de verschillende landen voordoen door het steeds verder verstoord evenwicht op de markt van voor huishouden bestemde gesorteerde anthraciet en magere kolen.

---

(1) *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*, van 28 februari 1967, nr 36, blz. 562/67.

De Hoge Autoriteit heeft voor vier jaar, dus tot 1 januari 1970, de vroeger verleende machtiging verlengd tot *overeenkomsten van gezamenlijke verkoop*, aangegaan door een gedeelte der in het Belgisch Kolenbureau (KOLBUR) verenigde kolenmijnen ; dit bureau zal aldus de afzet van ca. 92,5 % van de Belgische steenkool verzekeren.

Evenwijdig met de publikatie van een memorandum over de « Algemene Doelstellingen Staal - 1970 », heeft de Hoge Autoriteit, in akkoord met de Regeringen, door een Comité ad hoc de problemen in studie doen nemen, die voortvloeien uit de toestand op de *gemeenschappelijke staalmarkt* ; deze situatie, die wordt gekenmerkt door onvoldoende ontvangsten der ondernemingen en door de onmogelijkheid de geïnvesteerde kapitalen normaal af te schrijven, vergt gecoördineerde maatregelen, indien men wil vermijden dat de gemeenschappelijke staalmarkt geleidelijk uiteen valt. Inmiddels werd besloten tot verlenging, voor 1967, van de bestaande maatregelen tot verhoging van de bescherming van de staalprodukten aan de buitengrenzen, alsmede tot het voortzetten van de kwantitatieve beperking van de invoer van staalprodukten uit Oosteuropese landen en van het verbod om de prijzen af te stemmen op de offerten voor staalprodukten en ruwijzer, uit dezelfde landen afkomstig. Een derde staalcongres, dat in oktober werd gehouden, werd gewijd aan de plaats van het staal in de landbouw ; een vierde congres, in 1967, zal als thema hebben « Het staal in de chemische industrie ». Op het gebied van het zoeken naar nieuwe afzetmogelijkheden voor de staalnijverheid, werd besloten tot het in studie nemen van de maatregelen die het mogelijk moeten maken de veiligheidsreglementen inzake brand zo niet gelijkluidend te maken, dan toch aan te passen ; men is nl. van oordeel dat het verouderd karakter van deze reglementering de ontwikkeling van het gebruik van staal in het bouwbedrijf afremt.

Wat de *concentraties* betreft heeft de Hoge Autoriteit doen weten dat het in haar voornemen ligt het terrein van de machtigingsvrijstellingen uit te breiden en de op de concentratie tussen producenten en consumenten van toepassing zijnde normen te versoepelen.

Op het *financiële vlak* bedroegen de uitgaven 56 358 000 $ voor het dienstjaar 1965/1966. De voor het dienstjaar 1966/1967 geraamde uitgaven bedragen ca. 56 miljoen dollar, zij zullen voor 27 miljoen worden gedekt door de opbrengst van de heffing en voor 10,8 miljoen dollar door inkomsten uit beleggingen en door diverse ontvangsten ; het saldo van 17,8 miljoen dollar zal moeten worden gedekt door een vervroegd opnemen van de ontvangsten der komende dienstjaren. Het *heffingspercentage* werd nochtans op 0,25 % gehandhaafd, in verband met de moeilijke toestand van de industrieën waarop het wordt toegepast. Als gevolg van het aan de markt brengen van leningen, is het totaal bedrag van de sinds de aanvang van de activiteiten van de E.G.K.S. aangegane leningen tot 662 miljoen dollar gestegen per einde december 1966. De *investeringsuitgaven* van de ondernemingen beliepen, krachtens de jaarlijkse enquête van de Hoge Autoriteit, in 1965 1 247 miljoen dollar, tegen 1 638 miljoen in 1964.

De *wederaanpassing van werknemers* was aanleiding tot het verstrekken van steun, in uitvoering van artikel 56 van het Verdrag van Parijs ; de te dien einde door de Hoge Autoriteit voor de periode 1961-1965 geopende kredieten, hadden

betrekking op een totaal bedrag van ca. 26 miljoen dollar en kwamen ten goede aan meer dan 103 000 werknemers. De sinds 1954 geleverde inspanningen om de *arbeidshygiëne en de arbeidsveiligheid* in de E.G.K.S.-industrieën op te voeren, hebben resultaten afgeworpen, waarover de Hoge Autoriteit in een speciale publikatie verslag heeft uitgebracht. De medische onderzoekingen over de gevolgen van giftige gassen en stoffen alsmede over ademhalingsaandoeningen, werden, dank zij financiële steun, uitgebreid. De besprekingen met als doel het harmoniseren van de arbeidsvoorwaarden in de ijzer- en staalnijverheid werden voortgezet. Een documentatiecentrum over de arbeidsphysiologie en -psychologie werd opgericht. Een nieuwe Europees syndicaal colloquium plaatste de in het vooruitzicht van de fusie der Executieven op te lossen problemen in het licht.

Ten einde bij te dragen tot de *industriële overschakeling* der door de steenkolen crisis getroffen streken, heeft de Hoge Autoriteit gunstig beschikt over talrijke leningsaanvragen. Aldus werden leningen tot een totaal bedrag van 750 miljoen frank verstrekt voor de aanleg van een nijverheidszone te Strépy-Bracquegnies en voor de voltooiing van de werken in andere zones van de Borinage en het Centrum.

De Hoge Autoriteit heeft de door de Belgische Regering genomen maatregelen goedgekeurd, die tot doel hadden het tarief voor het Benelux-wegvervoer van kolen en staal te vervolmaken door een aanvullende bekendmaking van de prijzen en van de *vervoersvoorwaarden*.

Dank zij het verstrekken van financiële steun konden *wetenschappelijke en technische onderzoekswerkzaamheden* worden aangevat of voortgezet. Deze werkzaamheden hadden betrekking op : gesteentedruk rondom winplaatsen in steenkolenmijnen, weerstandsvermogen tegen vuur van staalconstructies, automatisering in de staalnijverheid, rechtstreekse reductie van ijzererts, verbetering van de hoogovengang, ontzwavelen van rookgassen uit kolenstookinstallaties, wederaanpassen van slachtoffers van brandwonden, enz...

De *energieproblemen* hebben, behalve van de jaarlijkse « balans », het voorwerp uitgemaakt van een nieuwe studie over de vooruitzichten op halflange en lange termijn (1980). Bovendien zal een speciaal organisme de problemen bestuderen die gesteld worden door de bevoorradingszekerheid voor de gehele energiesector.

Inzake *handelsbeleid*, werden de werkzaamheden in verband met de onderhandelingen in de « Kennedy round » over staal voortgezet ; het doel van de E.G.K.S. is de zo volledig mogelijke harmonisering der tarieven van de grote staalproducerende landen. Aan het eind van het jaar verzocht Oostenrijk besprekingen te openen ten einde tot een regeling met de E.G.K.S. te komen.

§ 3. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR ATOOMENERGIE (EURATOM)

Het *onderzoek* werd in verschillende richtingen voortgezet. Krachtens een met de Belgische Autoriteiten voor de werkzaamheden aan de snelle reactoren ondertekend associatiecontract, zal EURATOM 35 % van de kosten voor haar rekening nemen van een programma betreffende uranium-plutoniumoxyde als splijtstof, betreffende de opwerking van splijtstoffen en de technologie der

snelle reactoren. Er dient aan te worden herinnerd dat de Gemeenschap aan alle snelle reactoren tezamen een bedrag van 82,5 miljoen dollar besteedt : het betreft een der belangrijkste elementen van het tweede vijfjarenprogramma inzake onderzoek.

Studies werden gewijd aan de uitwerking, binnen de Gemeenschap, van Europese varianten van licht-water-reactoren. De reeds aangevangen onderzoekswerkzaamheden inzake voorbereiding en bewaring van gemerkte moleculen werden voortgezet, gezien de door deze techniek in talrijke sectoren van de nijverheid, de landbouw en de geneeskundige, geopende mogelijkheden. Een onderzoekscontract werd gesloten met het oog op de aanpassing van tegen warmte bestand gemaakte betonsoorten voor de binnenbekleding van bepaalde reactoren. Een aanvang werd gemaakt met studies over drukwaterreactoren. Besloten werd over te gaan tot de bouw van een thermo-elektrische generator met radio-isotopen. Het onderzoek inzake plasmafysica en beheerste kernversmelting werd voortgezet. Deze diverse werkzaamheden werden vereenvoudigd door de oprichting van een automatisch documentatiecentrum op gebied van kernwetenschappen en -technieken ; dit ten behoeve van de navorsers opengesteld centrum zal later ter beschikking staan van de industriëlen uit de Gemeenschap en uit derde landen. Ten slotte heeft de Euratom-Commissie, in het vooruitzicht van de vervaldatum van 1 januari 1968, datum waarop een einde komt aan het tweede onderzoeksprogramma, een aanvang gemaakt met het uitwerken van de voorstellen betreffende de in de kernsector te voeren toekomstige acties.

Een tweede « aanbeveling » met het oog op de harmonisering der thans van toepassing zijnde wetgeving van de Parijse Conventie over de *nucleaire verantwoordelijkheid*, werd geformuleerd ; zij heeft tot doel de bepalingen van de Conventie van toepassing te maken op de transportmiddelen, en aan de verantwoordelijkheid inzake kernschade een structuur te geven die gelijkaardig is aan de ten grondslag van het algemeen burgerlijk recht in de Lidstaten liggende structuur.

In haar campagne voor het voorkomen van en *de bescherming tegen het radioactief risico*, heeft de Euratom-Commissie inlichtingen vergaard over bestralingsongevallen op het werk. Diverse contacten met de vertegenwoordigers der arbeiders hebben het mogelijk gemaakt een eerste inventaris op te maken van de tussen nu en 1980 met de ontwikkeling van de kernenergie nauw verbonden *sociale problemen*.

Het statuut van *gemeenschappelijke onderneming* werd toegekend aan de centrale te Obrigheim in de Duitse Bondsrepubliek ; daardoor verkrijgt de vennootschap de rechtspersoonlijkheid naar Europees recht en geniet bovendien van voordelen op fiscaal en douanegebied.

De *bevordering van de kernnijverheid* heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt. Een studie betreffende de prospectie naar uranium-metaal in de Gemeenschap heeft aangetoond dat de tegen een aanvaardbare prijs exploitabele reserves 31 000 ton bedragen. Diverse contracten met betrekking tot de levering van verrijkt Amerikaanse uranium voor de energiereactoren die thans in de Gemeenschap in dienst of in aanbouw zijn, werden afgesloten. Overeenkomsten werden

eveneens aangegaan met de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk met het oog op de voor de snelle reactoren bestemde bestraling van splijtstoffen. De Euratom-Commissie en de « Société Européenne pour le Traitement Chimique des Combustibles Irradiés (EUROCHEMIC) » hebben een contract ondertekend voor de opwerking van uit de reactoren te Mol en te Petten ontladen splijtstoffen.

Een belangrijke mijlpaal werd bereikt in het ten uitvoer leggen van het ontwikkelingsprogramma voor kweekreactoren met snelle neutronen. Twee kritische experimenten (MASURCA en SNEAK) zijn nl. in december 1966 voor het eerst kritisch geworden ; zij zijn bestemd voor de simulatie van de nucleaire eigenschappen der grote kweekreactoren met snelle neutronen en hun volume is toereikend voor de studie van de neutronica van energiereactoren van 1 000 megawatt.

Het kritisch experiment van het « Orgel »-project, gebouwd onder de naam « ECO » (Expérience Critique ORGEL), werd te Ispra eveneens in werking gesteld. Het vermogen van de beproevingsreactor van het Centrum te Petten werd opgevoerd : het bestralingsvermogen van deze reactor en zijn neutronenflux werden aanzienlijk verhoogd ten profijte van het onderzoek en de kernindustrie in de zes landen. Ten slotte is de drukwaterreactor te Chooz, met een vermogen van 266 megawatt, op het einde van 1966 kritisch geworden. Deze centrale is het eigendom van de « Société d'Energie Nucléaire Franco-Belge des Ardennes (SENA) », vennootschap van Frans recht, waarvan het kapitaal in gelijke gedeelten in het bezit is van de « Electricité de France » en van een Belgische groep, die praktisch alle elektriciteitsproducenten-distributeurs van België in zich verenigt. Zij is de eerste centrale in de wereld, die gezamenlijk door twee landen wordt geëxploiteerd ; de Belgische en Franse elektriciteitsnetten zullen ieder de helft van de geproduceerde stroom afnemen.

Inzake *buitenlandse betrekkingen* moet worden gewezen op de studies betreffende het ten uitvoer leggen van het « Programma van Berlijn », met als doel het aanwenden van de kerntechniek voor de ontwikkelingshulp aan de Afrikaanse Staten en Madagaskar.

AFDELING IV. — BELGISCH-NEDERLANDS-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE (BENELUX)

§ 1. — VERLOOP VAN DE ECONOMISCHE UNIE

Het opheffen van de handelsbelemmeringen in Benelux is in grote mate verwezenlijkt, maar in sommige sectoren is het doel nog niet bereikt omdat de harmonisatie bijzonder moeilijk en tijdrovend is gebleken. Ook in 1966 werden verdere inspanningen gedaan. Aanbevelingen inzake de harmonisatie van wettelijke regelingen werden uitgevaardigd ; zij betroffen o.m. bepaalde voedingswaren, scheikundige produkten en de technische voorwaarden waaraan elektrische installaties moeten voldoen. Verder werden beschikkingen genomen betreffende de type-goedkeuring van wegvoertuigen en betreffende bepaalde technische eisen voor motorrijtuigen, aanhangwagens en opleggers.

Op 24 mei 1966 werd een overeenkomst betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen ondertekend. Dit verdrag schept de waarborg dat de wetgevingen in de drie landen, welke in hoofdzaken overeenkomen, ook in de toekomst blijven overeenstemmen. Bovendien wordt de mogelijkheid geschapen tot afschaffing van de controle op het verzekerd zijn van motorrijtuigen aan de binnengrenzen der Beneluxlanden. Uit het stelsel vloeit voort dat ieder der drie landen aan de buitengrenzen van het Beneluxgebied een controle op de wettelijke aansprakelijkheidsverzekering van automobilisten mede ten behoeve van de beide andere landen uitoefent.

In 1966 werd ook een Benelux-Verdrag inzake tekeningen of modellen ondertekend (25 oktober 1966). De bescherming van tekeningen of modellen wordt over het algemeen verwezenlijkt door het verlenen van uitsluitende rechten. Het toekennen van dergelijke rechten op nationale basis kan een belemmering vormen voor het vrije goederenverkeer tussen de Beneluxstaten. Het verdrag heeft dan ook betrekking op de invoering van een eenvormige wet op het gebied van de industriële eigendom. De uitgewerkte regeling voorziet in een bijzondere bescherming van de modellen, ongeacht of zij al dan niet werken van op nijverheid toegepaste kunst zijn. Hier wordt dus aangesloten bij het stelsel dat beheerst wordt door het Verdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom. Inzake overgangsregelen zij opgemerkt dat de modellen slechts op het gehele grondgebied van Benelux bescherming zullen genieten voor zover zij na het in werking treden van de eenvormige wet gedeponeerd werden.

§ 2. — HANDELSVERKEER TUSSEN DE B.L.E.U. EN NEDERLAND

Zowel in de B.L.E.U. als in Nederland steeg de uitvoer aanzienlijk minder dan in het voorgaande jaar, terwijl de invoer een grotere stijging te zien gaf. Voor het groeitempo van de onderlinge handel echter was het verschil tussen beide jaren alles samen genomen niet groot en in de beide gebieden steeg het aandeel van de onderlinge handel in de uitvoer, terwijl het afnam bij de invoer.

De stijging van de invoer uit het partnerland bedroeg in de B.L.E.U. 8,5 % en 4 % in Nederland. Opgemerkt zij dat de uitvoer van de B.L.E.U. naar Nederland nochtans met 8 % toenam. Afwijkingen tussen de beide douanestatistieken voor éénzelfde goederenstroom zijn een gewoon verschijnsel, maar ditmaal is het verschil toch wel opvallend.

Nederland verstevigde zijn plaats van belangrijkste afnemer van de B.L.E.U., temeer daar het aandeel van West-Duitsland afnam. Dit land bleef de belangrijkste leverancier van de B.L.E.U. en zag zijn aandeel in de B.L.E.U.-invoer nog toenemen. Ook in de Nederlandse invoer steeg het aandeel van de Bondsrepubliek, de eerste leverancier van Nederland. West-Duitsland bleef ook de belangrijkste afnemer van onze Beneluxpartner, zij het dan dat het aandeel enigszins afnam.

Na de daling in 1965 nam het aandeel van de fabrikaten in de totale invoer van de B.L.E.U. uit Nederland opnieuw toe. Het aandeel van de grond- en

hulpstoffen bleef gelijk, terwijl de relatieve betekenis van de voedings- en genotmiddelen afnam ; in 1965 was ze gestegen, hetgeen sedert 1959 niet meer gebeurd was.

De stijging van de B.L.E.U.-uitvoer naar Nederland bedroeg 8 %, tegen bijna 10 % in 1965 en 17 % in 1964. Het aandeel van de fabrikaten bedroeg bijna 86 % en bereikte aldus een hoogtepunt. Ook het aandeel van de voedings- en genotmiddelen steeg verder. Daarentegen daalde het aandeel van de grond- en hulpstoffen voor de derde achtereenvolgende maal.

Bij de fabrikaten was de stijging vooral aanzienlijk voor de non-ferrometalen en de textielprodukten. De uitvoertoeneming voor ijzer en staal was gering en de export van de produkten der metaalverwerkende nijverheid ging achteruit.

Het uitvoeroverschot van de B.L.E.U. ten opzichte van Nederland bedroeg 23,6 miljard frank tegen 22,2 miljard in 1965. De toeneming bedroeg dus 1,4 miljard frank ; ze was te danken aan de verbetering van de balans in de metaalnijverheid en de textielnijverheid.

★
★ ★

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfer van de industriële produktie

BEDRIJFSTAK	1947 = 100					
	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Extractieve bedrijven	**285**	**251**	**265**	**253**	**242**	**247**
IJzerertsgroeven	377	328	350	335	318	328
Steengroeven	73	62	55	53	54	46
Be- en verwerkende bedrijven	**204**	**196**	**196**	**217**	**218**	**209**
Voedingsmiddelenindustrie	104	108	116	123	142	144
Genotmiddelennijverheid	235	206	215	210	213	219
Textielnijverheid	43	40	32	22	18	15
Schoen- en kledingnijverheid	66	65	65	57	54	44
Houtnijverheid	53	44	38	37	35	28
Meubel- en meubileringsnijverheid	53	68	64	65	65	62
Drukkerij en uitgeverij	129	134	135	145	142	134
Chemische nijverheid en aanverwante bedrijven	190	190	192	193	192	180
Industrie der niet-metaalhoudende mineralen	235	240	229	252	262	250
IJzer- en staalnijverheid	231	222	222	251	253	241
Metaalverwerkende nijverheid	95	93	89	85	84	83
Elektriciteit, gas	**298**	**290**	**356**	**416**	**432**	**427**
Elektrische energie	360	348	436	519	535	531
Gasproduktie en -distributie	133	136	139	139	151	146
Algemeen indexcijfer	**211**	**202**	**204**	**223**	**225**	**216**

Bron : Service central de la Statistique et des Etudes économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

Groothertogdom Luxemburg

IJzer- en staalproduktie

Maandgegevens

TIJDVAK	Aantal hoog-ovens in werking	Hoeveelheid (duizenden tonnen)			Gewogen globaal indexcijfer (1947 = 100)
		Gietijzer	Staal	Gewalste produkten en half-fabrikaten	
1961	**30**	**319,5**	**342,7**	**274,2**	**231**
1962	**29**	**299,7**	**334,2**	**266,1**	**222**
1963	**26**	**298,9**	**336,0**	**267,7**	**222**
1964	**28**	**349,3**	**379,9**	**299,1**	**251**
1965	**26**	**345,4**	**382,1**	**300,2**	**253**
1966	**24**	**330,2**	**365,0**	**272,4**	**241**
1966 Januari	25	340,9	368,7	291,4	246
Februari	25	312,1	354,3	281,9	247
Maart	25	348,6	385,8	293,2	236
April	24	333,7	366,5	280,2	242
Mei	24	334,0	353,0	272,2	249
Juni	23	335,7	368,8	292,9	247
Juli	23	328,9	367,7	287,9	235
Augustus	23	311,3	345,8	270,4	221
September	23	325,3	377,4	297,0	241
Oktober	23	340,1	383,0	297,7	244
November	23	324,6	364,7	293,7	245
December	23	327,3	360,3	290,6	241

Bronnen : Groupement des Industries sidérurgiques luxembourgeoises.
Service central de la Statistique et des Etudes économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

Groothertogdom Luxemburg

Landbouwproduktie

PRODUKT	Eenheid	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Broodgranen	10^3m.k.	517,4	484,2	577,0	628,1	572,7	440,3
Andere graangewassen	»	638,8	656,6	695,0	527,6	695,5	733,4
Peulgewassen	»	22,8	28,1	26,9	15,3	5,8	5,9
Aardappelen	»	992,8	1 194,9	1 143,8	743,3	743,4	676,9
Andere knolgewassen .	»	1 396,7	1 001,5	1 051,7	707,2	774,9	679,3
Voedergewassen (inclusief hooi)	»	1 975,2	1 427,4	1 810,8	1 532,4	1 712,2	2 115,9
Melk	10^6 kg	206,5	195,4	195,0	181,5	187,6	196,1

Bron : Service central de la Statistique et des Etudes économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfer der kosten van levensonderhoud

Toestand op de eerste der maand

(1 januari 1948 = 100)

MAAND	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Januari	132,50	133,43	134,39	139,41	143,78	149,69
Februari	132,03	132,82	134,95	140,49	144,25	148,57
Maart	131,22	132,41	134,94	139,95	143,93	148,07
April	131,27	132,50	134,70	140,19	143,92	148,26
Mei	131,34	132,58	137,23	140,26	145,65	148,97
Juni	132,26	133,41	138,08	141,40	146,58	149,93
Juli	132,20	133,81	138,02	141,38	146,91	150,39
Augustus	133,04	133,81	138,42	142,59	147,48	151,09
September	132,87	134,57	139,40	144,01	147,81	151,46
Oktober	132,53	133,49	138,72	142,63	147,41	151,12
November	132,78	133,83	139,11	142,69	147,60	151,42
December	133,09	134,19	139,45	143,42	149,72	152,05
Jaargemiddelde ...	**132,26**	**133,45**	**137,28**	**141,54**	**146,25**	**150,09**

Bron : Service central de la Statistique et des Etudes économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

Nederland

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding (a)

(miljarden guldens)

OMSCHRIJVING	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Middelen :						
Produktie in bedrijven	32,1	34,3	37,1	43,3	47,9	52,8
Produktie van de Overheid	4,3	4,8	5,4	6,7	7,7	8,7
Netto-inkomsten uit het buitenland	0,6	0,4	0,6	0,7	0,6	0,5
Nationaal inkomen (tegen factorkosten)	**37,0**	**39,5**	**43,1**	**50,7**	**56,2**	**62,0**
Indirecte belastingen minus subsidies	4,0	4,4	4,8	5,6	6,4	7,3
Nationaal produkt (tegen marktprijzen)	**41,0**	**43,9**	**47,9**	**56,3**	**62,6**	**69,3**
Saldo van de lopende rekening op de betalingsbalans (b)	—0,6	—0,5	—0,3	+0,7	—0,2	+0,6
Totaal beschikbare middelen	**40,4**	**43,4**	**47,6**	**57,0**	**62,4**	**69,9**
Bestedingen :						
Consumptie door verbruikers	26,0	28,4	31,5	35,6	39,8	43,9
Overheidsbestedingen	6,4	7,1	8,1	9,8	10,9	12,1
Netto-investeringen in bedrijven	5,0	5,2	5,3	7,2	7,9	9,2
Netto-investeringen van de Overheid	1,7	1,8	2,1	2,7	2,9	3,2
Voorraadvorming en toeneming onderhanden werk	1,3	0,7	0,5	1,7	0,9	1,5
Totaal nationale bestedingen	**40,4**	**43,4**	**47,6**	**57,0**	**62,4**	**69,9**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Werkelijke prijzen.
(b) — overschot; + tekort

Nederland

Aantal werklozen

JAARTAL	Totaal	Werklozen (excl.A.W.-arbeiders)	Geregistreerde A.W.-arbeiders (a)	Mannen	Vrouwen
1960	48 900	41 300	7 600	44 400	4 500
1961	35 500	31 400	4 100	31 400	4 100
1962	33 100	30 300	2 800	28 500	4 600
1963	33 700	31 900	1 800	29 000	4 700
1964	30 300	28 300	2 000	25 800	4 500
1965	34 800	32 600	2 200	30 400	4 400
1966	44 700	42 900	1 800	39 700	5 000

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) De A. W. (aanvullende werken)-arbeiders zijn de door de overheidsdiensten tewerkgestelde werklozen. In deze statistiek zijn bovendien opgenomen de vorstwerklozen, de zieken, de arbeiders die ongevallenuitkering ontvingen, benevens een aantal personen die werk vonden zonder dat de arbeidsbureaus hiervan tijdig bericht ontvingen.

Nederland

Indexcijfers van de produktie en van de personeelsbezetting in de industrie (a)

(1958 = 100)

TIJDVAK	Produktie	Personeels-bezetting (b)	Produktie per werknemer
1958	100	100	100
1959	109	101	108
1960	122	104	117
1961	128	106	120
1962	134	108	124
1963	141	109	130
1964	154	110	140
1965	163	110	147
1966	173	110	157
1966 : 1e kwartaal	168	111	152
2e kwartaal	176	110	160
3e kwartaal	162	110	147
4e kwartaal	186	110	170

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Exclusief het bouwbedrijf.
(b) De kwartaalindexcijfers geven het gemiddelde van de stand bij het begin en bij het einde van het kwartaal; het jaarindexcijfer is berekend op grond van de kwartaalindexcijfers.

Nederland

Produktie-indexcijfers per bedrijfstak

(1958 = 100)

BEDRIJFSTAK	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Bouwmaterialen en aardewerk	124	129	129	163	169	172
Chemische nijverheid	134	154	165	200	231	273
Leder- en rubbernijverheid	136	138	143	159	160	168
Mijnbouw	114	110	110	113	120	124
Metaalnijverheid	136	145	150	163	171	180
Papierindustrie	131	135	151	169	179	194
Textielnijverheid	122	122	131	137	131	137
Gas, elektriciteit en water	129	145	161	180	204	239
Voedings- en genotmiddelenindustrie	113	116	121	129	133	133
Algemeen indexcijfer van de nijverheid	**128**	**134**	**141**	**155**	**163**	**172**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Buitenlandse handel

(miljoenen guldens)

TIJDVAK	1961	1962	1963	1964	1965	1966
	INVOER					
1e kwartaal	4 829	4 990	5 054	6 182	6 329	7 275
2e kwartaal	4 579	4 773	5 336	6 620	6 535	7 293
3e kwartaal	4 425	4 703	5 314	6 131	6 581	7 124
4e kwartaal	4 819	4 892	5 897	6 615	7 565	7 331
Jaar ...	**18 652**	**19 358**	**21 601**	**25 548**	**27 010**	**29 023**
	UITVOER					
1e kwartaal	4 020	4 042	4 115	4 843	5 413	5 575
2e kwartaal	3 688	4 044	4 549	5 157	5 644	6 247
3e kwartaal	3 920	4 032	4 543	5 249	5 709	6 077
4e kwartaal	4 084	4 478	4 756	5 776	6 378	6 544
Jaar ...	**15 712**	**16 596**	**17 962**	**21 025**	**23 144**	**24 443**
	SALDO					
1e kwartaal	— 809	— 948	— 939	— 1 339	— 916	— 1 700
2e kwartaal	— 891	— 729	— 787	— 1 463	— 891	— 1 046
3e kwartaal	— 505	— 671	— 771	— 882	— 872	— 1 047
4e kwartaal	— 735	— 414	— 1 141	— 839	— 1 197	— 787
Jaar ...	**— 2 940**	**— 2 762**	**— 3 638**	**— 4 523**	**— 3 866**	**— 4 580**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Invoerwaarde per land van herkomst

LAND	1961	1962	1963	1964	1965	1966
	Miljoenen guldens					
B. L. E. U.	3 549	3 804	4 162	4 911	5 299	5 508
West-Duitsland	4 313	4 469	5 244	6 199	6 392	7 211
Frankrijk	857	908	1 122	1 367	1 659	1 746
Italië	453	531	629	812	1 076	1 216
Verenigd Koninkrijk	1 335	1 405	1 562	1 829	1 758	1 770
Verenigde Staten	2 075	2 199	2 348	2 813	2 768	3 295
	Percentages van het totaal					
B. L. E. U.	19,0	19,6	19,3	19,2	19,6	19,0
West-Duitsland	23,1	23,1	24,3	24,3	23,7	24,8
Frankrijk	4,6	4,7	5,2	5,4	6,1	6,0
Italië	2,4	2,7	2,9	3,2	4,0	4,2
Verenigd Koninkrijk	7,2	7,3	7,2	7,2	6,5	6,1
Verenigde Staten	11,1	11,4	10,9	11,0	10,2	11,4

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Uitvoerwaarde per land van bestemming

LAND	1961	1962	1963	1964	1965	1966
	Miljoenen guldens					
B. L. E. U.	2 373	2 444	2 694	3 207	3 438	3 685
West-Duitsland	3 630	4 025	4 647	5 661	6 428	6 576
Frankrijk	978	1 101	1 417	1 865	1 955	2 185
Italië	500	597	823	971	1 071	1 128
Verenigd Koninkrijk	1 564	1 755	1 727	1 923	2 011	2 009
Verenigde Staten	702	724	736	812	882	1 112
	Percentages van het totaal					
B. L. E. U.	15,1	14,7	15,0	15,2	14,9	15,1
West-Duitsland	23,1	24,2	25,9	26,9	27,8	26,9
Frankrijk	6,2	6,6	7,9	8,9	8,4	8,9
Italië	3,2	3,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Verenigd Koninkrijk	10,0	10,6	9,6	9,1	8,7	8,2
Verenigde Staten	4,5	4,4	4,1	3,9	3,8	4,5

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Goud- en deviezenreserves
(miljoenen guldens)

JAARTAL	Goud	Valuta	Totaal
1959	4 281	775	5 056
1960	5 487	764	6 251
1961	5 698	371	6 069
1962	5 698	462	6 160
1963	5 570	1 003	6 573
1964	6 080	1 372	7 452
1965	6 327	1 059	7 386
1966	6 234	1 121	7 355

Bron : « Nederlandsche Bank », N.V.

Nederland

Prijzen en lonen

TIJDVAK	Groothandels-prijzen (1958 = 100)	Kosten van levensonderhoud (1958 = 100)	Regelings-lonen (1954 = 100)
1961	98	105	153
1962	99	108	168
1963	101	112	181
1964	107	118	212
1965	111	123	234
1966	117	129	259
1966 : 1e kwartaal	116	127	254
2e kwartaal	119	132	259
3e kwartaal	116	129	261
4e kwartaal	116	129	261

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Particulier verbruik
(1958 = 100)

JAARTAL	Waarde	Hoeveelheid	Hoeveelheid per hoofd van de bevolking
1959	106	105	103
1960	115	111	108
1961	124	118	113
1962	135	125	119
1963	148	134	125
1964	169	143	132
1965	189	154	140
1966	205	158	142

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U.

Waarde

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Totaal (miljarden franken)	Uit Nederland		Totaal (miljarden franken)	Naar Nederland	
		Miljarden franken	% van het totaal		Miljarden franken	% van het totaal
1955	142,2	18,8	13,2	139,0	28,8	20,7
1956	163,6	21,4	13,1	158,1	34,7	21,9
1957	171,6	24,3	14,2	159,3	36,2	22,7
1958	156,0	24,6	15,8	152,1	31,5	20,7
1959	172,1	27,2	15,8	164,8	35,0	21,2
1960	197,9	29,4	14,9	188,8	40,1	21,3
1961	211,0	32,3	15,3	196,2	45,9	23,4
1962	227,8	33,7	14,8	216,2	49,3	22,8
1963	255,6	37,7	14,7	242,0	54,6	22,6
1964	299,0	44,0	14,7	279,5	64,1	22,9
1965	324,8	48,2	14,8	319,1	70,4	22,1
1966	358,7	52,4	14,6	341,5	76,0	22,3

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland

Waarde

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Totaal (miljoenen guldens)	Uit de B.L.E.U.		Totaal (miljoenen guldens)	Naar de B.L.E.U.	
		Miljoenen guldens	% van het totaal		Miljoenen guldens	% van het totaal
1955	12 191	2 205	18,1	10 211	1 411	13,8
1956	14 156	2 680	18,9	10 876	1 543	14,2
1957	15 599	2 816	18,1	11 770	1 826	15,5
1958	13 774	2 459	17,9	12 227	1 830	15,0
1959	14 968	2 747	18,4	13 703	2 009	14,7
1960	17 217	3 155	18,3	15 305	2 184	14,3
1961	18 652	3 549	19,0	15 712	2 373	15,1
1962	19 358	3 804	19,6	16 596	2 444	14,7
1963	21 601	4 162	19,3	17 962	2 694	15,0
1964	25 548	4 911	19,2	21 025	3 207	15,3
1965	27 010	5 299	19,6	23 144	3 438	14,9
1966	29 023	5 508	19,0	24 443	3 685	15,1

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Indeling naar de graad van bewerking

JAARTAL	Voedings- en genotmiddelen		Grond- en hulpstoffen		Fabrikaten		Totaal
	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken
	INVOER						
1959	5,8	21,3	5,2	19,1	16,2	59,6	27,2
1960	5,6	18,9	5,7	19,5	18,1	61,6	29,4
1961	5,8	18,0	6,8	20,9	19,7	61,1	32,3
1962	5,9	17,5	7,4	22,0	20,4	60,5	33,7
1963	6,3	16,7	7,4	19,6	24,0	63,7	37,7
1964	7,2	16,4	8,0	18,2	28,8	65,4	44,0
1965	9,1	18,9	8,5	17,6	30,6	63,5	48,2
1966	9,2	17,5	9,2	17,6	34,0	64,9	52,4
	UITVOER						
1959	1,9	5,4	4,3	12,3	28,8	82,3	35,0
1960	1,9	4,8	4,1	10,2	34,1	85,0	40,1
1961	2,3	5,0	4,4	9,5	39,2	85,5	45,9
1962	2,8	5,7	4,9	9,9	41,6	84,4	49,3
1963	3,1	5,7	5,5	10,0	46,0	84,3	54,6
1964	4,0	6,3	5,8	9,0	54,3	84,7	64,1
1965	4,7	6,7	5,9	8,4	59,8	84,9	70,4
1966	5,4	7,1	5,4	7,1	65,2	85,8	76,0

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer				Uitvoer			
	1963	1964	1965	1966	1963	1964	1965	1966
Metaalvoortbrengende nijverheid	**1 947**	**2 146**	**2 160**	**3 069**	**6 947**	**9 175**	**10 535**	**12 812**
IJzer en staal	1 288	1 415	1 410	1 912	4 494	6 014	5 849	6 011
Non-ferrometalen	659	731	696	1 157	2 453	3 161	4 686	6 801
Metaalverwerkende nijverheid	**8 324**	**10 432**	**10 993**	**11 252**	**15 818**	**17 572**	**19 779**	**19 114**
Machines	2 555	2 738	2 603	3 150	2 742	3 267	2 886	3 113
Elektrotechniek	3 252	4 038	4 410	4 052	4 495	5 279	5 614	5 745
Vervoermaterieel	1 540	2 519	2 764	2 678	6 678	6 970	9 027	7 844
Overige metaalwaren	977	1 137	1 216	1 372	1 903	2 056	2 252	2 412
Textiel- en kledingnijverheid	**4 476**	**5 744**	**6 254**	**7 194**	**12 323**	**14 206**	**14 604**	**16 720**
Garens	1 247	1 368	1 493	1 956	3 698	3 944	3 686	3 914
Weefsels	2 230	2 449	2 681	2 741	4 155	4 785	4 824	5 225
Overige textielprodukten	334	427	477	540	1 242	1 509	1 518	1 849
Kleding	665	1 500	1 603	1 957	3 228	3 968	4 576	5 732
Chemische nijverheid	**2 547**	**3 138**	**3 605**	**4 077**	**2 634**	**3 097**	**3 642**	**4 000**
Eigenlijke chemische produkten	520	702	714	876	578	684	748	919
Kunstmeststoffen	33	33	26	35	448	491	611	573
Fotografische produkten	108	75	83	97	223	263	280	286
Overige chemische produkten	1 886	2 328	2 782	3 069	1 385	1 659	2 003	2 222
Steenkolennijverheid	**1 779**	**2 046**	**2 200**	**2 101**	**222**	**551**	**451**	**586**
Petroleumderivaten	**1 716**	**1 617**	**1 362**	**1 544**	**2 359**	**2 134**	**2 032**	**2 045**
Voedings- en genotmiddelen	**2 870**	**3 308**	**3 827**	**3 935**	**2 239**	**2 674**	**3 164**	**3 363**
Bouwmaterialen	**157**	**191**	**181**	**197**	**1 084**	**1 184**	**1 549**	**1 431**
Glasnijverheid	**253**	**322**	**350**	**370**	**1 242**	**1 356**	**1 348**	**1 460**
Papier- en kartonnijverheid	**1 558**	**1 809**	**1 891**	**2 042**	**1 323**	**1 466**	**1 684**	**1 755**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

ZEVENDE DEEL

BELANGRIJKSTE FEITEN

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per afzetbedrijfstak

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer				Uitvoer			
	1963	1964	1965	1966	1963	1964	1965	1966
Metaalverwerkende nijverheid	1 947	2 146	2 160	3 069	6 947	9 178	10 535	12 612
Ijzer en staal	1 205	1 415	1 410	1 972	4 494	6 014	7 849	8 011
Non-ferrometalen	650	781	690	1 157	2 453	3 161	4 686	6 801
Niet-metaalhoudende nijverheid	8 754	10 437	10 983	11 282	13 818	17 372	18 779	19 114
Machines	2 [illegible]	3 [illegible]	3 [illegible]	4 130	2 742	3 907	2 886	3 113
Elektrotechniek	4 258	4 686	4 410	4 082	4 485	5 279	5 614	5 745
Vervoermaterieel	1 549	2 519	2 766	2 678	3 678	6 970	9 027	7 844
Overige metaalwaren	877	1 137	1 210	1 272	1 905	2 056	2 252	2 412
Textiele en textielverwante nijverheid	4 [illegible]	4 [illegible]	5 [illegible]	5 [illegible]	12 [illegible]	14 [illegible]	14 684	16 720
Garens	1 237	1 [illegible]	1 [illegible]	1 [illegible]	3 086	3 944	3 086	3 914
Weefsels	2 [illegible]	2 [illegible]	2 [illegible]	2 [illegible]	4 [illegible]	4 [illegible]	4 834	5 225
Overige textielproducten	834	422	477	830	1 242	1 500	1 618	1 849
Kleding	682	1 500	1 603	1 967	3 258	3 968	4 270	5 732
Chemische nijverheid	2 547	3 138	3 895	4 077	3 034	3 097	3 642	4 606
Eigenlijke chemische producten	520	702	714	878	378	684	748	918
Kunststoffen	33	33	36	55	445	491	611	872
Fotografische produkten	108	75	82	97	225	269	290	286
Overige chemische produkten	1 886	2 328	2 782	3 069	1 985	1 650	2 093	2 529
Steenkolennijverheid	1 779	2 048	2 220	2 101	822	651	451	326
Petroleumderivaten	1 216	1 617	1 362	1 644	2 329	2 134	2 032	2 046
Vleesgro- en groentebedrijven	2 879	3 [illegible]	3 [illegible]	3 [illegible]	3 230	3 674	3 166	3 382
Zuivelbedrijven	157	151	181	152	1 094	1 184	1 549	1 421
Graanbedrijven	353	322	350	370	2 242	1 330	1 340	1 490
Papier- en kartonnijverheid	1 [illegible]	1 [illegible]	1 [illegible]	2 [illegible]	1 221	1 466	1 664	1 765

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek

BELANGRIJKSTE FEITEN

Arbeid

ARBEIDSBETREKKINGEN

De koninklijke besluiten van 17 mei, 26 augustus, 16 september, 27 oktober, 14 november en 29 november 1966 gepubliceerd in het « Belgisch Staatsblad » van 27 mei, 29 september, 1 oktober, 9 november en 17 november, 23 november en van 6 december 1966 betreffen de schorsing van arbeidsovereenkomst wegens economische oorzaken in het kledings- en confectiebedrijf, het diamantbedrijf, bij de meesterkleermakers en kleermaaksters, in de textielnijverheid, de vlasbereiding en de steenbakkerijen.

Verscheidene koninklijke besluiten werden genomen in uitvoering van de wet van 15 juli 1964 betreffende de arbeidsduur, namelijk op 17 december 1965, 20 januari, 3 februari, 8 maart, 5 april en 12 april, 25 april, 12 mei, 1 augustus, 17 augustus, 16 september, 9 september, 16 september, 10 oktober en 13 oktober 1966. Deze besluiten verschenen in de « Belgische Staatsbladen » van 1 januari, 29 januari, 15 februari, 15 maart, 27 april, 5 mei, 27 mei, 20 september, 22 september, 23 september, 30 september, 1 oktober, 19 oktober en 21 oktober 1966.

Verscheidene koninklijke besluiten werden genomen in uitvoering van de wet van 6 juli 1964 op de zondagsrust, namelijk op 20 januari, 14 februari, 8 maart, 17 maart, 12 april, 28 juli, 1 augustus, 16 september, 10 oktober en 21 oktober 1966. Deze besluiten verschenen in de « Belgische Staatsbladen » van 29 januari, 23 februari, 15 maart, 23 maart, 27 april, 10 september, 20 september, 28 september, 19 oktober, 27 oktober, 4 november 1966. De wet van 28 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 29 juli 1966) wijzigde de wet van 6 juli 1964 op de zondagsrust.

Het koninklijk besluit van 27 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 11 oktober 1966) bepaalt voor de particuliere sector, de gegevens van de afrekening die bij elke definitieve betaling van het loon aan de werknemer overhandigd wordt.

Het koninklijk besluit van 3 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 11 oktober 1966) schrijft voor dat in het arbeidsreglement van bepaalde ondernemingen die onder de Nationale Paritaire Commissie voor het Hotelbedrijf vallen, moet worden vermeld hoe de verdeling van gemeenschappelijke fooien moet worden geregeld.

Het koninklijk besluit van 10 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 18 oktober 1966) sluit het varend personeel van de koopvaardij uit van de toepassing van de wet van 8 april 1965 op de arbeidsreglementen.

MAATSCHAPPELIJKE ZEKERHEID EN HYGIËNE

De koninklijke besluiten van 7 februari, 11 maart, 19 april, 17 mei, 31 mei, 2 juni, 9 juni, 1 juli, 1 augustus, 26 september, 3 oktober en 10

oktober 1966 en het ministerieel besluit van 4 maart 1966 gepubliceerd in de « Belgische Staatsbladen » van 23 februari, 19 maart, 29 april, 4 juni, 3 juni, 9 juni, 15 juni, 28 juli, 17 september, 11 oktober, 18 oktober, 15 april wijzigen het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming.

Benelux

De Ministeriële Werkgroep voor Sociale Zaken en Volksgezondheid van Benelux kwam op 14 maart 1966 te Luxemburg in vergadering bijeen. De Ministers onder wie Sociale Zaken ressorteren, hebben van gedachten gewisseld over de ontwikkeling van het door hun respectievelijke departementen gevoerde beleid. De Ministers van Volksgezondheid hebben kennis genomen van de stand van zaken per februari 1966 betreffende de uitvoering op nationaal vlak van de door het Comité van Ministers goedgekeurde aanbevelingen in de sector Volksgezondheid. Op advies van het Benelux Gezondheidscomité hebben de Ministers het door de drie landen inzake vitaminisering van voedingsmiddelen in het algemeen te volgen beleid, uitgestippeld. Zij hebben eveneens hun standpunt bepaald ten aanzien van een aantal adviezen van dit Comité betreffende pesticiden. Voorts hebben ze besloten het Reglement M (62) 13 inzake het in de handel brengen in B.L.E.U.-verband van farmaceutische specialiteiten van Nederlandse oorsprong te wijzigen. Ten slotte kan het handelsverkeer in radio-actieve stoffen worden bevorderd door het goedkeuren door de Ministers van aanbeveling M (66) 7 betreffende de wederzijdse erkenning van vergunningen en de mogelijkheid van het uitwisselen van gegevens tussen de bevoegde administraties van invoer, vervoer, doorvoer en distributie.

Op 18 april 1966 vergaderde het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie te Brussel. Het besprak de problemen in verband met de Kennedy-ronde en heeft opnieuw het grote belang onderstreept van een samenwerking tussen de drie partnerlanden dit ten aanzien van het probleem, met het oog op het scheppen van de voorwaarden, die reële vorderingen bij de onderhandelingen mogelijk moeten maken. Bovendien hechtte het Comité van Ministers zijn goedkeuring aan een tweetal overeenkomsten, enerzijds de overeenkomst inzake tekeningen en modellen, anderzijds, het Aanvullend Protocol bij het Verdrag inzake de instelling en het statuut van een Benelux Gerechtshof. Tevens heeft het Comité van Ministers de bilaterale Benelux-handelspolitiek voor 1966 tegenover derde landen vastgesteld.

De lijst van de nog resterende belemmeringen zoals bedoeld in artikel 10 van de Overgangsovereenkomst werd eveneens opgesteld. Ten slotte werden een aantal aanbevelingen goedgekeurd op het gebied van de wetgeving inzake volksgezondheid, arbeidsveiligheid en verkeer. Deze aanbevelingen beogen de harmonisatie van de wetgevingen der drie landen op deze terreinen.

Op 29 en 30 april 1966, vergaderde het XIXe Economische Benelux Congres te Antwerpen. Het nam bepaalde resoluties aan met betrekking tot de handelsrelaties met de Eftalanden, tot de fundamentele Benelux-

belangen in de Kennedy-ronde, tot de Beneluxbelangen in de betrekkingen met de ontwikkelingslanden en tot de rol van het Benelux havencomplex.

De Ministeriële Werkgroep voor Sociale Zaken en Volksgezondheid is op 16 mei 1966 te 's-Gravenhage in vergadering bijeengekomen. De werkgroep heeft besloten het rapport betreffende de zone langs het kanaal Gent-Terneuzen te publiceren. De Ministers hebben richtlijnen vastgesteld met het oog op de in het betrokken gebied te voeren arbeidsmarktpolitiek. Voorts hebben de Ministers een gemeenschappelijk standpunt bepaald ten aanzien van een aantal problemen, welke zullen worden besproken tijdens de 50e Zitting der te Genève te houden Internationale Arbeidsconferentie.

Op 3 en 4 juni 1966, is de Interparlementaire Beneluxraad te Brussel in vergadering bijeengekomen. De Raad heeft een bespreking gewijd aan het gezamenlijke verslag der regeringen over de totstandkoming en de werking van de Economische Unie tussen de drie landen. De Raad heeft zich uitgesproken over het gezamenlijke verslag der regeringen inzake de samenwerking tussen de drie landen op het gebied van de eenmaking van het recht. Ten slotte, werd een gunstig advies over het verslag aangaande het ontwerpverdrag inzake de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in strafzaken door de Raad uitgebracht.

Op 21 juni 1966 kwam de Ministeriële Benelux Werkgroep voor de Middenstand te Utrecht bijeen. Gedurende deze vergadering hebben de Ministers in de eerste plaats verschillende vraagstukken behandeld, waarover de Bijzondere Commissie voor de Middenstand schriftelijk rapport had uitgebracht. Zij hebben de standpunten vastgesteld, die door de drie Beneluxlanden zullen worden ingenomen in de E.E.G. op het gebied van de vrijmaking, van de vestiging en de dienstverlening, alsmede op het gebied van de harmonisatie van de omzetbelasting voor zover de Middenstand hierbij betrokken is. Zij hebben hun goedkeuring gehecht aan een ontwerp-aanbeveling betreffende de wederzijdse aanvaarding van diploma's, hetgeen het vrije verkeer van zelfstandigen, die een in de drie landen gereglementeerd beroep uitoefenen in het middelgrote en kleinbedrijf zal vergemakkelijken. Een gedachtenwisseling heeft plaatsgevonden over de ontwikkeling van de bedrijfsconcentratie in de detailhandel in de Beneluxlanden en de afstemming van het middenstandbeleid op deze ontwikkeling. Ten slotte hebben de Ministers nog enkele actuele punten van hun beleid in eigen land besproken, alsmede enkele punten waarmede de middenstand op internationaal terrein wordt geconfronteerd.

De Ministeriële Werkgroep voor Verkeer heeft op 31 augustus 1966 te Luxemburg vergaderd. De Ministers hebben de tekst goedgekeurd van het ontwerp-Protocol inzake vervoer, gehecht aan de algemene overeenkomst over de administratieve en strafrechtelijke samenwerking die tussen de Beneluxlanden in voorbereiding is. De Ministers hebben tevens nagegaan op welke wijze de tweede en derde fase van de vrijmaking van het vervoer over de weg voor rekening van derden kunnen worden verwerkelijkt. De tweede fase betreft het verlenen van de mogelijkheid aan

vervoerders van een Beneluxland vervoer naar derde landen te verrichten vanuit een ander Beneluxland. De derde fase betreft het vervoer door vervoerders van een Beneluxland binnen een ander Beneluxland.

Het Comité van Benelux Ministers is op 17 oktober 1966 te Brussel in vergadering bijeen gekomen. Het heeft de tekst vastgesteld van het Tiende Gezamenlijk Verslag der Regeringen aan de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad over de totstandkoming en de werking van de Benelux Economische Unie gedurende het tijdvak 1.7.1965-30.6.1966. Voorts heeft het Comité van Ministers bepaald dat de op grond van de overgangsovereenkomst aan de intra-Beneluxgrenzen nog bestaande belemmerende maatregelen uiterlijk per 1 november 1967 opgeheven moeten zijn. In dit verband is overeengekomen dat met het oog op de wederzijdse erkenning van de wetgevingen, hetgeen de opheffing der nog bestaande belemmeringen impliceert, de uitzonderingen op deze regeling vóór 1 februari 1967 officieel zullen moeten worden bekend gemaakt. Bovendien werd in principe overeenstemming bereikt over een ontwerpovereenkomst inzake administratieve en gerechtelijke samenwerking. Het Comité heeft kennis genomen van een rapport over het Benelux-Middengebied, dat aan de Interparlementaire Raad zal worden overgemaakt. Voorts werden nog een aantal aanbevelingen goedgekeurd inzake de harmonisatie der wetgevingen, met name in de sectoren vervoer, industrie en volksgezondheid. Het gaat hierbij o.m. om de technische eisen voor motorrijtuigen en elektrische installaties en om verscheidene aanbevelingen op het gebied van de volksgezondheid en farmaceutische produkten.

Het tiende gezamenlijk verslag van de drie regeringen aan de Interparlementaire Raad geeft een uitvoerig overzicht van de totstandkoming van de Unie op economisch gebied, de realisaties in de sector sociale zaken en volksgezondheid, personenverkeer, fiscaal en financieel gebied, landbouwgebied, voorlichting en « public relations » tijdens de periode van 1 juli 1965 tot 30 juni 1966. De drie regeringen stellen, dat wanneer in E.E.G.-verband beslissingen bij gekwalificeerde meerderheid zullen kunnen worden genomen de noodzaak voor onderlinge samenwerking der drie Beneluxlanden nog dwingender zal worden, te meer dat vanaf dat ogenblik een aantal besluiten slechts zal kunnen worden genomen met de steun van de drie grote E.E.G.-lidstaten en van tenminste één der Beneluxpartners. De noodzaak voor de onderhandelaars van de drie kleine landen om eensgezind op te treden, een gemeenschappelijk standpunt te verdedigen en aldus in een ruimere integratie eenzelfde positie in te nemen, geeft aan de Beneluxsamenwerking een nieuwe betekenis en nog meer actualiteit.

Buitenlandse handel

HANDELS- EN BETALINGSAKKOORDEN

BENELUX-AKKOORDEN MET :

Bulgarije: op 16 juli 1965 werd te Brussel een meerjarig handelsakkoord getekend tussen Benelux en Bulgarije. Dit akkoord is geldig voor 3 jaar

en is ingegaan op 1 januari 1965. De aan het akkoord gehechte contingentenlijsten zijn slechts geldig voor één jaar ; ze kunnen ofwel stilzwijgend verlengd worden ofwel door de Gemengde Commissie voorzien in het akkoord, vastgesteld worden voor elk der volgende jaren. Het betalingsakkoord van 19 maart 1960 werd van kracht op 1 april 1960. Het is geldig voor onbepaalde duur en kan op ieder ogenblik opgezegd worden, mits een vooropzeg van drie maanden.

Denemarken: op 1 december 1965 werd het handelsakkoord van 28 december 1956 bij stilzwijgende overeenkomst verlengd voor één jaar.
Duitsland (Bondsrepubliek): Behoudens enkele bij bilaterale afspraken geregelde detailpunten, worden de handelsbetrekkingen met de Duitse Bondsrepubliek uitsluitend geregeld door het Verdrag van Rome en door de landbouwreglementen van de E.E.G.

Finland: Het multilateraal protocol betreffende het handelsverkeer ondertekend te Helsinki op 16 februari 1960 en geldig voor de duur van één jaar, te beginnen vanaf 1 januari 1960, werd verlengd tot 31 december 1966. Krachtens dit protocol werd het handelsakkoord tussen de B.L.E.U. en Finland, ondertekend op 8 november 1955, en dat op 30 juni 1957 afliep, verlengd. Het betalingsakkoord tussen de B.L.E.U. en Finland, ondertekend te Helsinki op 8 november 1955 is voor onbepaalde duur geldig. Het kan worden opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden.

Frankrijk: het op 26 maart 1959 met dit land afgesloten handelsakkoord blijft voor onbepaalde duur van kracht. Behoudens voor enkele bilateraal geregelde detailpunten, worden de handelsbetrekkingen tussen de B.L.E.U. en Frankrijk, uitsluitend geregeld door het Verdrag van Rome en door de landbouwreglementen van de E.E.G.

Griekenland: op 1 februari 1966 werd het handelsakkoord, op 9 maart 1960 ondertekend, stilzwijgend met één jaar verlengd.

Honduras: het handelsakkoord van 30 januari 1959 werd op 28 mei 1965 stilzwijgend verlengd voor een periode van één jaar. De clausule van de meest begunstigde natie heeft elk praktisch nut verloren, ingevolge het opzeggen op 14 februari 1961 door Honduras van het in 1936 afgesloten preferentieel akkoord met de V.S.A. Dit feit raakt echter geenszins de contractuele en juridische verhouding tussen Benelux en Honduras.

Hongarije: een langlopend akkoord werd ondertekend op 13 september 1963. Dit akkoord, geldig voor een periode van 3 jaar, werd van kracht op 1 januari 1963. Op 26 oktober 1965, ondertekenden de partijen een tweede protocol, waarbij de contingentenlijsten, geldig voor het jaar 1965, werden vastgesteld. In afwachting van het afsluiten van een nieuw langlopend handelsverdrag, werd aan Hongarije voorgesteld het bestaande akkoord voor de periode van één jaar te verlengen. Het betalingsakkoord van 28 maart 1959 is geldig voor onbepaalde duur en kan opgezegd worden met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden.

Israël: op 1 september 1966 werd het handelsakkoord van 29 augustus 1958 stilzwijgend verlengd voor een periode van één jaar. Een handelsakkoord tussen de Staat Israël en de E.E.G. werd te Brussel ondertekend op 4 juni 1964. Geldig voor een periode van drie jaar, kan het daarna telkens voor een jaar worden verlengd. Het is op 1 juli 1964 van kracht geworden.

Italië: het handelsakkoord van 20 juni 1959 werd op 1 januari 1967 stilzwijgend voor de duur van één jaar verlengd ; behoudens enkele detailkwesties, worden de handelsbetrekkingen met Italië uitsluitend geregeld door het Verdrag van Rome en door de landbouwreglementering van de E.E.G.

Japan: het handelsakkoord, ondertekend te Tokio op 8 oktober 1960, werd van kracht op 10 april 1962. Het akkoord, dat oorspronkelijk geldig was voor een periode van drie jaar en stilzwijgend kon verlengd worden, blijft thans van kracht totdat één der verdragsluitende partijen het, met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden, opzegt. De bij dit akkoord gevoegde contingentenlijst trad vanaf 1 januari 1961 in werking en werd sindsdien tweemaal herzien (31 augustus 1962 en 23 december 1963). Een protocol tot wijziging van het handelsakkoord van 1960, werd te Tokio ondertekend op 30 april 1963. Dit protocol, bij wet van 28 september 1964 goedgekeurd (« Belgisch Staatsblad » van 4 november 1964), is op 21 oktober 1964 van kracht geworden. Het behelst de integrale toepassing tussen de Beneluxlanden en Japan van de volledige G.A.T.T.-overeenkomst (intrekking door de Beneluxlanden van hun beroep op artikel XXXV van de G.A.T.T. t.a.v. Japan). Een bilaterale vrijwaringsclausule laat toe beperkende maatregelen te treffen ingeval van marktverstoring als gevolg van abnormale invoer afkomstig uit Japan. Deze clausule kan, in de praktijk, niet eenzijdig door Japan worden opgezegd.

Joegoslavië: te Den Haag werd op 18 juni 1958 een handelsakkoord tussen de Beneluxlanden en Joegoslavië ondertekend. Op 1 juli 1958 van kracht geworden, was het geldig voor de duur van één jaar. Het wordt van jaar tot jaar bij stilzwijgende overeenkomst als verlengd beschouwd, indien geen van de verdragsluitende partijen het drie maanden vóór het einde van de geldigheidsperiode opzegt. Zo werd het bij stilzwijgende overeenkomst verlengd voor een nieuwe termijn van één jaar d.w.z. tot 30 juni 1966. Het betalingsakkoord van 18 juni 1958 is geldig voor een onbepaalde duur, met ingang van 1 juli 1958.

Marokko: het op 5 augustus 1958 ondertekend handelsakkoord, werd vanaf 1 juli 1966, verlengd voor een periode van één jaar. Een vertrouwelijk protocol, alsmede een toegevoegd protocol, tot aanpassing der contingentenlijsten werden te Rabat op 24 februari 1961 getekend. Bij briefwisseling dd. 9 januari en 2 februari 1962, tussen het Marokkaans Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Ambassade van België te Rabat, werd de « E.E.G.-clausule » in het handelsakkoord Benelux-Marokko opgenomen.

Noorwegen: op 1 mei 1966 werd het handelsakkoord, dat op 28 mei 1957 werd ondertekend, voor één jaar verlengd.

Oostenrijk: het handelsakkoord van 29 juni 1957 werd op 1 april 1966 stilzwijgend verlengd voor de duur van één jaar. De aanvullende protocollen van 24 november 1958, 3 november 1960 en 15 maart 1963 wijzigen de contingentenlijsten.

Paraguay: op 13 augustus 1963 werd te Asunción een handels- en scheepvaartovereenkomst ondertekend tussen de Beneluxlanden en Paraguay. Deze overeenkomst zal in werking treden na goedkeuring door de regeringen van de verdragsluitende partijen. De geldigheidsduur ervan bedraagt één jaar maar zal van jaar tot jaar door stilzwijgende verlenging kunnen worden hernieuwd voor zover geen der verdragsluitende partijen de overeenkomst uiterlijk drie maanden vóór de vervaldatum schriftelijk opzegt. De beschikkingen van bedoelde overeenkomst hebben betrekking op de wederzijdse en onvoorwaardelijke toepassing van de behandeling van de op gebied van douane en scheepvaart meest begunstigde natie.

Polen: op 14 november 1963 werd tussen de Benelux en Polen een handelsakkoord ondertekend. Deze overeenkomst, geldig voor een periode van drie jaar, trad in werking op 1 januari 1963. Een protocol, waarbij de voor het jaar 1965 geldige contingentenlijsten werden vastgesteld, werd te Den Haag ondertekend op 8 september 1965. In afwachting van het afsluiten van een nieuw langlopend akkoord, werd aan Polen voorgesteld het bestaande akkoord voor een periode van één jaar te verlengen. Het betalingsakkoord van 3 maart 1959 is geldig voor een onbepaalde duur en kan op ieder ogenblik worden opgezegd, mits met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden.

Portugal: op 1 oktober 1966, werd het handelsakkoord van 24 mei 1961, geldig voor een periode van één jaar, verlengd tot 30 september 1967.

Roemenië: het op 30 september 1960 ondertekend handelsakkoord werd op 1 oktober 1966 voor de duur van één jaar verlengd. Het betalingsakkoord van 30 september 1960 is geldig voor een onbepaalde duur.

Spanje: op 15 april 1966 werd het handelsakkoord van 2 juni 1960 stilzwijgend verlengd, voor een periode van één jaar. Een toegevoegd protocol, ondertekend op 28 juli 1961, wijzigt de contingentenlijsten.

Tsjechoslovakije: tussen de Beneluxlanden en Tsjechoslovakije werd op 13 juli 1964 een handelsakkoord ondertekend, geldig voor de periode gaande van 1 april 1963 tot 31 december 1965. De bij dit akkoord gevoegde contingentenlijsten zijn geldig voor één jaar. De geldigheidsduur der lijsten werd tot 31 maart 1965 verlengd. In afwachting van het afsluiten van een nieuw langlopend akkoord werd aan Tsjechoslovakije voorgesteld het bestaande akkoord voor de periode van één jaar te verlengen. Het betalingsakkoord van 15 juni 1959 is geldig voor een onbepaalde duur en kan op elk ogenblik opgezegd worden mits inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden.

Tunesië: het handelsakkoord, ondertekend op 1 augustus 1958 en de bijgevoegde protocollen van 26 september 1960, 29 maart 1961 en 26 juni 1964 werden op 1 april 1966 stilzwijgend verlengd voor een periode van één jaar.

Verenigd Koninkrijk: op 10 december 1959 werd te Londen tussen de Beneluxlanden en het Verenigd Koninkrijk een handelsovereenkomst gesloten. Over een nieuwe handelsovereenkomst worden thans besprekingen gevoerd.

Zweden: op 1 maart 1966 werd het handelsakkoord van 27 april 1957 stilzwijgend verlengd voor een periode van één jaar.

Zwitserland: op 1 april 1966 werd het handelsakkoord van 21 juni 1957 voor één jaar verlengd.

B.L.E.U.-AKKOORDEN MET :

Argentinië: door het handels- en betalingsakkoord van 25 november 1957 werd de deelneming van de B.L.E.U. aan het multilateraal stelsel dat op 2 juni 1956 voorlopig werd toegepast, bekrachtigd. Een ontwerp van handelsakkoord tussen Benelux en Argentinië werd aan Argentinië ter bestudering overgemaakt.

Duitse Democratische Republiek: een nieuwe handelsovereenkomst werd afgesloten op 18 mei 1966 tussen de « Kammer für Aussenhandel », van de Duitse Democratische Republiek en de Belgische Economische Dienst (Dienst voor Economische Recuperatie).

Iran: een op 9 mei 1929 te Teheran ondertekende handels- en scheepvaartovereenkomst werd gesloten voor een periode van vijf jaar, met mogelijkheid tot stilzwijgende verlenging. Ze werd aldus voor onbepaalde termijn verlengd.

Nederland: het Verdrag tot oprichting van een Economische Beneluxunie is vanaf 1 november 1960 van kracht.

Nieuw-Zeeland: het voorlopig handelsakkoord van 5 december 1933 is nog steeds geldig voor een onbepaalde duur.

Pakistan: de handelsovereenkomst van 15 maart 1952 is stilzwijgend verlengd voor een onbepaalde duur, met mogelijkheid tot opzegging, opzegtermijn : 3 maanden.

Turkije: het tussen de B.L.E.U. en Turkije op 2 december 1948 gesloten betalingsakkoord werd met ingang van 1 juli 1958 voor een onbepaalde duur stilzwijgend verlengd. De multilaterale overeenkomst inzake de handelsschulden van personen woonachtig in Turkije en het protocol van voorlopige toepassing, ondertekend op 11 mei 1959, zijn op 16 november 1962 van kracht geworden. De overeenkomst tussen de Belgische en Turkse Regeringen betreffende de technische uitvoeringsmodaliteiten van voornoemde multilaterale overeenkomst inzake de handelsschulden van personen woonachtig in Turkije, ondertekend op 12 augustus 1959, is op 8 juli 1960 in werking getreden. Bij toepassing van artikel 11 a van het multilateraal akkoord en van artikel XIII van de bilaterale overeenkomst, vervalt het Protocol betreffende het Handels- en Betalingsverkeer tussen de B.L.E.U. en Turkije, ondertekend op 15 april 1955, evenals de op 20 juni 1957 getekende bijlage bij dit protocol. Dit geschiedde op 16 november 1962.

Uruguay: het akkoord van 17 augustus 1957, dat voorziet in de multilateralisatie van het betalingsverkeer is op 1 maart 1958 van kracht geworden.

U.S.S.R.: handels- en betalingsakkoorden werden op 18 februari 1948 tussen de B.L.E.U. en de U.S.S.R. afgesloten. Deze overeenkomsten zijn op 18 februari 1949 van kracht geworden voor een onbepaalde duur. Ze kunnen op elk ogenblik opgezegd worden met inachtneming van een opzegtermijn van 6 maanden. De geldigheidsduur van de contingentenlijsten, gehecht aan het handelsakkoord door het derde protocol van 2 augustus 1956, liep op 31 december 1956 af. Besprekingen tussen de Beneluxlanden en de U.S.S.R., met het oog op het gemeenschappelijk afsluiten van nieuwe handels- en betalingsakkoorden liggen in de bedoeling.

Zuid-Afrika (Republiek van): het handelsakkoord van 13 juli 1937 is tot nog toe steeds geldig. Het kan worden opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden. Het is gegrond op de wederzijdse toepassing van de clausule betreffende de inzake handelsverkeer en betalingen meest begunstigde natie, met dien verstande dat de B.L.E.U. geen rechten zal kunnen doen gelden op de voorrechten of voordelen, die aan de leden van het Britse Gemenebest of aan de grensgebieden rondom de Republiek van Zuid-Afrika worden toegekend.

Zuid-Vietnam: bij briefwisseling van 16 en 20 januari 1956, tussen de B.L.E.U. en Vietnam, hebben beide landen elkaar het voordeel van hun minimumtarief toegekend in afwachting van het sluiten van een handelsakkoord.

AKKOORDEN VAN BELGIË MET:

Ierland: De Regeringen van België en Ierland hebben besloten dat de beschikkingen van de Brits-Belgische Overeenkomst van 27 juli 1898 tot nader bericht van kracht blijven wat Ierland betreft. Dit akkoord heeft slechts tot doel België het genot te verzekeren van de clausule der meest begunstigde natie.

IN- UIT- EN DOORVOERVERGUNNINGEN

Het ministerieel besluit van 16 januari 1964, waarbij de invoer van sommige goederen aan een vergunning onderworpen wordt, gewijzigd bij de ministeriële besluiten van 2 april 1964, 28 augustus 1964, 28 oktober 1964, 28 december 1964, 20 april 1965, 19 mei 1965, 31 augustus 1965 en 12 november 1965, vervalt en wordt vervangen door het ministerieel besluit van 7 januari 1966 over hetzelfde onderwerp (« Belgisch Staatsblad » van 4 februari 1966). Dit laatste besluit stelt de lijsten vast van de goederen waarvoor bij de invoer een vergunning moet worden overgelegd. Deze goederenlijsten werden aangevuld en gewijzigd bij de ministeriële besluiten van 26 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 29 oktober 1966) en 28 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 30 december 1966).

Het ministerieel besluit van 16 januari 1964, waarbij de uitvoer van sommige goederen aan vergunning onderworpen wordt, gewijzigd door de ministeriële besluiten van 28 augustus 1964, 1 september 1964, 28 oktober 1964, 28 december 1964, 20 april 1965 en 17 augustus 1965 vervalt en wordt vervangen door het ministerieel besluit van 7 januari 1966, over hetzelfde onderwerp (« Belgisch Staatsblad » van 4 februari 1966). Dit laatste besluit stelt de lijsten vast van de goederen waarvoor bij de uitvoer een vergunning moet worden overgelegd. Deze goederenlijsten werden aangevuld en gewijzigd bij ministerieel besluit van 26 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 29 oktober 1966).

Het koninklijk besluit van 6 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 10 juni 1966) wijzigt het ministerieel besluit van 26 juli 1962, waarbij de controlemaatregelen bij uit- en invoer van sommige land- en tuinbouwprodukten worden vastgesteld.

Het koninklijk besluit van 28 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 19 juli 1966) wijzigt het ministerieel besluit van 23 juli 1962, betreffende de uit- en invoer van sommige land- en tuinbouwprodukten.

Het koninklijk besluit van 19 november 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 14 januari 1966) houdt de opheffing in van de retributie voor de vergunningen uitgereikt voor de invoer van goederen uit Nederland, voor de uitvoer van goederen met bestemming naar Nederland en voor de doorvoer van goederen verzonden vanuit Nederland naar derde landen via België en omgekeerd.

De doorvoer van goederen wordt geregeld bij ministerieel besluit van 31 december 1962, gewijzigd bij ministerieel besluit van 20 april 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 9 juli 1965).

IN- EN UITVOERRECHTEN

Het ministerieel besluit van 31 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 19 januari 1966), betreffende de tariefcontingenten, opent, voor de goederen opgenomen in de bij het besluit gevoegde tabel, tariefcontingenten zonder of met verlaagde invoerrechten ; deze goederen mogen niet uit de B.L.E.U. worden wederuitgevoerd in de staat waarin ze werden ingevoerd. De tabel dezer goederen werd aangevuld bij de ministeriële besluiten van 12 februari, 17 maart, 2 april, 25 mei, 31 mei, 22 juni, 24 juni, 5 augustus, 8 augustus, 25 november 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 18 februari, 22 maart, 5 april, 28 mei, 2 juni, 25 juni, 28 juni, 10 augustus en 30 november 1966).

De ministeriële besluiten van 8 februari, 25 april en 23 juni 1966 wijzigen het ministerieel besluit van 17 februari 1960, tot regeling van de vrijstellingen van invoerrechten (« Belgisch Staatsblad » van 10 februari, 29 april en 29 juni 1966).

Het koninklijk besluit van 7 december 1960 betreffende het tarief van invoerrechten werd gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 28 maart, 23 juni, 3 november en 24 december 1966 (« Belgisch Staatsblad »

van 31 maart, 28 juni, 8 november en 30 december 1966). Gedeeltelijke of gehele schorsingen van deze rechten werden toegestaan bij de ministeriële besluiten van 5 januari, 30 maart, 1 april, 28 april, 3 juni, 24 juni, 24 augustus en 2 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 19 januari, 31 maart, 5 april, 4 juni, 28 juni, 26 augustus, 3 december 1966).

Een ministerieel besluit van 8 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 juni 1966) wijzigt de artikels 4, 6 en 8 van het ministerieel besluit van 10 juni 1964 (« Belgisch Staatsblad » van 12 juni 1964) betreffende de invoer van goederen vallende onder de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en de Associatieovereenkomsten met de Europese Economische Gemeenschap.

OVERDRACHTTAKS

De wet van 24 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 25 januari 1966) wijzigt het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen (invoer van goederen die van nature roerend zijn).

De koninklijke besluiten van 28 maart, 16 juni, 7 december en 23 december 1966 wijzigen het Wetboek en de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen (« Belgisch Staatsblad » van 8 april, 18 juni, 9 december en 30 december 1966).

Het ministerieel besluit van 22 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 25 februari 1966) geeft de lijst van de produkten of groepen van produkten waarvoor, wegens het feit dat zij worden uitgevoerd, een teruggaaf van de met het zegel gelijkgestelde taksen verleend wordt.

De koninklijke besluiten van 1 juli en 23 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 juli en 30 december 1966) wijzigen het koninklijk besluit van 25 maart 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 31 maart 1965).

Economische coordinatie (Zie Economische expansie)

Economische expansie

De geldigheidsduur voor de toepassing van de maatregelen voorgeschreven bij de wet van 18 juli 1959 tot invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de economische en sociale moeilijkheden in sommige gewesten, wordt bij koninklijk besluit van 17 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 29 januari 1966) tot 15 december 1968 verlengd.

Het koninklijk besluit van 20 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 1 juli 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 25 november 1960 tot instelling van een Nationaal Comité voor economische expansie, dat reeds werd gewijzigd bij een koninklijk besluit van 11 december 1961, van 22 september 1965 en van 13 december 1965. De jongste wijziging betreft de samenstelling van het comité en de bevoegdheid van zijn leden.

Bij de wet van 14 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 25 augustus 1966) wordt tijdelijk uitzonderlijke hulpverlening ingesteld tot versnelling van de economische reconversie en ontwikkeling van de steenkoolmijngebieden en van bepaalde andere gewesten die met ernstige en dringende problemen te kampen hebben.

Euratom

De Europese Gemeenschap voor Atoomenergie heeft op 16 juli 1966 een tweede aanbeveling laten geworden aan de Lid-Staten betreffende de harmonisatie van de uitvoeringsbepalingen van het Verdrag van Parijs van 29 juli 1960 (Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen van 25 juli 1966).

De Europese Gemeenschap voor Atoomenergie heeft een overeenkomst gesloten met de Vrije Universiteit van Brussel, de Universiteit van Leiden, het Max Planck Instituut te Munchen, het Commissariaat voor de Atoomenergie en het Nationaal Centrum voor Wetenschappelijk Onderzoek te Parijs, de Nationale Raad voor Onderzoek en het Nationaal Comité voor Atoomenergie te Rome. De overeenkomst heeft tot doel gemeenschappelijk een programma van interdisciplinaire vorming te verwezenlijken voor jonge vorsers op het gebied van moleculaire biologie en radiobiologie.

Een cursus in moleculaire biologie en radiobiologie werd op 19 september en 14 oktober 1966 gegeven aan de Universiteit van Brussel onder auspiciën van Euratom. Deze cursus werd gevolgd door een veertigtal jonge vorsers uit de landen van de Gemeenschap.

Europese Economische Gemeenschap

Algemene maatregelen.

Op 1 januari 1966 werd overgegaan tot een nieuwe verlaging van de intracommunautaire douanerechten. Evenals de voorgaande, bedraagt ze 10 % van de basisrechten toegepast op 1 januari 1957. Deze verlaging is de achtste sedert de inwerkingtreding van het Verdrag. Daaruit volgt, dat de totale tariefverlaging voor de industriële produkten 80 % van de basisrechten bedraagt (resterend recht : 20 %) en voor de landbouwprodukten 65 % of 60 % van de basisrechten naar gelang van de produkten (resterende rechten 35 % of 40 %). Nochtans, voor de produkten waarvoor een gemeenschappelijke marktorganisatie tot stand is gebracht, komen er heffingen in de plaats van de douanerechten. Wat de industrieprodukten betreft, heeft de Raad van Ministers op 11 mei 1966 beslist, de resterende 20 % af te schaffen, en wel 5 % op 1 juli 1967 en 15 % op 1 juli 1968.

Tijdens de bijzondere zitting van de Raad van de Europese Economische Gemeenschap, die in twee fasen op 17 en 18 januari en op 28 en

29 januari 1966 te Luxemburg plaatsvond, werd overeenstemming bereikt over de vraagstukken betreffende de toepassing van de meerderheidsregel en de betrekkingen met de Raad, welke vraagstukken naar aanleiding van de op 1 juli 1965 ontstane crisis waren opgeworpen.

Van 31 januari tot 3 februari 1966 vond te Brussel een zesde reeks onderhandelingen tussen Oostenrijk en de Gemeenschap plaats. De delegaties bespraken de institutionele aspecten van de nagestreefde overeenkomst tussen Oostenrijk en de Europese Economische Gemeenschap.

Op 4 februari 1966 heeft de Groep van de Commissie, belast met het onderhouden van contact met de bij de Gemeenschap geaccrediteerde Latijnsamerikaanse missies, een voltallige zitting gehouden, ter afsluiting van de tweede reeks vergaderingen van deze aard. De Latijnsamerikaanse missies hebben de Commissie bij die gelegenheid een gemeenschappelijk memorandum overhandigd, waarin o.a. de maatregelen worden aangehaald die de Latijnsamerikaanse landen gaarne door de Gemeenschap bestudeerd zouden zien, teneinde de ontwikkeling van de handel tussen beide groepen landen te bevorderen.

De Associatieraad E.E.G.-Griekenland, die op 18 februari 1966 zijn vergadering op ambassadeursniveau hield, heeft de behandeling voortgezet van het Griekse verzoek om een verdere verlaging met 10 % van de interne rechten op tabak.

Het Economisch en Sociaal Comité heef zich, tijdens zijn vergadering van 23 en 24 februari 1966, eenstemmig uitgesproken over drie reeksen vraagstukken in verband met de toepassing van de Associatieovereenkomst, namelijk de diversificatie van de economieën der geassocieerde staten, de financiële en technische samenwerking met deze staten en de opleiding van kaderpersoneel en technici van deze staten.

Tijdens de laatste week van juli 1966, heeft de Raad van de E.E.G., een aantal belangrijke besluiten genomen die met name betrekking hebben op het vaststellen van de verordening betreffende de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, de gemeenschappelijke ordening der markten in de sectoren fruit en groenten, suiker en vetten, de vaststelling van eenheidsprijzen die nog ontbraken, (zuivelprodukten, rundsvlees, rijst, suiker en plantaardige vetten).

Op 16 juli 1966 hebben de vertegenwoordigers van de lid-staten en van de Raad van de E.E.G., evenals de vertegenwoordiger van de Regering van Nigeria te Lagos, de overeenkomst ondertekend waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Economische Gemeenschap en Nigeria. Een jaar voor het verstrijken van deze overeenkomst, welke tot 31 mei 1969 geldig is, zullen de partijen bij deze overeenkomst nagaan welke bepalingen zouden kunnen worden getroffen voor een nieuwe periode.

Op 10 november 1966 is de gemeenschappelijke markt voor olijfolie tot stand gekomen. Op die datum zijn namelijk de door de Raad op 26 en 27 oktober 1966 voor de bedoelde produkten vastgestelde gemeenschappelijke prijzen van kracht geworden. Het is het eerste landbouwprodukt waarvoor de gemeenschappelijke markt is verwezenlijkt.

De verlenging van het handelsakkoord tussen de E.E.G. en de Keizerlijke regering van Iran, voor de duur van één jaar, is een feit geworden door een wederzijds overhandigen van terzake strekkende brieven, op 2 december 1966 te Brussel.

In zijn zitting van 21 en 22 december 1966 heeft de Raad akte genomen van de mondelinge nota en het memorandum van de Israëlische regering van 4 oktober 1966 en de Commissie verzocht oriënterende besprekingen te beginnen met de Israëlische autoriteiten en daarover zo spoedig mogelijk aan de Raad verslag uit te brengen.

Beschikkingen met betrekkingen tot België.

Een beschikking van de Commissie van 22 december 1965 (Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen, van 27 en 31 januari 1966) kent aan België en het Groothertogdom Luxemburg, tariefcontingenten toe voor zout, bestemd om chemisch te worden bewerkt, natuurkurk, ruwe aluminium en ruwe magnesium. Dezelfde beschikking kent aan België een tariefcontingent toe voor ruw lood.

Een beschikking van de Raad van 29 december 1965 kent aan België en Luxemburg een tariefcontingent toe voor de poeders van ijzer of van staal (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 31 december 1965).

Een beschikking van de Commissie van 28 januari 1966 kent aan de B.L.E.U. een tariefcontingent toe voor verse gekoelde of bevroren pilchards, bestemd voor de visconservenindustrie (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 16 februari 1966).

Een beschikking van de Commissie van 29 maart 1966 kent aan België en het Groothertogdom Luxemburg een tariefcontingent voor sommige soorten krabben en garnalen toe (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 14 april 1966).

Op 12 mei 1966, (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 17 mei 1966) heeft de Commissie aan België en het Groothertogdom Luxemburg een tariefcontingent toegekend voor ferrosilicium, ferrochroom en ferromolybdeen.

Op 2 mei 1966 (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 17 mei 1966) heeft de Commissie België en het Groothertogdom Luxemburg gemachtigd hun douanerechten ten opzichte van derde

landen, bij de invoer van bepaalde soorten bevroren rundvlees, bestemd voor verwerking onder douanetoezicht, gedeeltelijk te schorsen.

Op 10 mei 1966 (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 4 juni 1966) heeft de Commissie België gemachtigd om door de overheid opgeslagen boter, na verwerking tot gesmolten boter, tegen verlaagde prijs te verkopen.

Op 9 juni 1966 (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 23 juni 1966) heeft de Commissie aan België en het Groothertogdom Luxemburg een tariefcontingent toegekend voor melasse.

Op 16 juni 1966 (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 22 juli 1966) heeft de Commissie aan België en Luxemburg een tariefcontingent toegekend voor haring en sprot.

Op 28 juli 1966 (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 29 juli 1966) stelde de Raad een verordening vast waarbij België gemachtigd werd speciale interventiemaatregelen te nemen in de sector rundvlees.

Op 24 november 1966 (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 26 november 1967), werd België door de Raad gemachtigd om in de sector rundvlees, de heffingen op de invoer van bepaalde produkten uit derde landen, te verhogen.

Op 22 december 1966 (« Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen » van 27 december 1966) heeft de Raad de drempelprijs gewijzigd voor bepaalde zuivelprodukten in België en Luxemburg.

Financiën

RIJKSBELASTINGEN

Belasting op het inkomen en gelijkgestelde taksen

Het Wetboek van de inkomstenbelastingen werd gewijzigd :

— bij wet van 27 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 7 januari 1966) ;

— inzake voorheffingen bij wet van 27 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 13 juli 1966) ;

— bij wet van 7 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 10 augustus 1966) t.a.v. art. 358 (verdeling van de ontvangsten van het Gemeentefonds) ;

— bij wet van 15 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 20 oktober 1966) ;

— bij art. 5 van de wet van 28 december 1966 houdende de Rijksmiddelenbegroting (« Belgisch Staatsblad » van 30 december 1966) waarbij, in afwijking van artikel 264, lid 2 van het Wetboek, de voor het aanslagjaar 1966 verschuldigde belasting tot 31 augustus 1967 op geldige wijze kan worden gevestigd.

Het koninklijk besluit van 4 maart 1965 tot uitvoering van het Wetboek van de inkomstenbelastingen werd gewijzigd bij :

— koninklijk besluit van 2 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 12 februari 1966, erratum in « Belgisch Staatsblad » van 4 juni 1966) ;

— koninklijk besluit van 23 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 8 juni 1966 ; erratum in het « Belgisch Staatsblad » van 21 juni 1966) ;

— koninklijk besluit van 3 augustus 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 13 augustus 1966) ;

— koninklijk besluit van 10 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 20 oktober 1966) ;

— koninklijk besluit van 7 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 16 december 1966).

Inzake onroerende voorheffing werd de rangschikking van de gemeenten, opgenomen in bijlage II als bedoeld in artikel 78 van het koninklijk besluit van 4 maart 1965 tot uitvoering van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, gewijzigd bij :

— koninklijk besluit van 24 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 13 januari 1966) ;

— koninklijk besluit van 14 november 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 29 november 1966, erratum in « Belgisch Staatsblad » van 10 december 1966).

Het koninklijk besluit van 23 november 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 18 januari 1966) houdt codificatie van de wettelijke bepalingen betreffende de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen (Verkeersbelasting op de autovoertuigen — Belasting op de spelen en de weddenschappen — Belasting op de automatische ontspanningstoestellen). Dit nieuw Wetboek werd gewijzigd bij wet van 5 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 27 mei 1966).

Inzake aanslag der meerwaarden, werd het regime tijdelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 21 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 19 oktober 1966), ter versnelling van de economische reconversie en ontwikkeling van de steenkoolmijngebieden en van bepaalde andere gewesten die met ernstige en dringende problemen te kampen hebben.

BELASTING OP DE JURIDISCHE OMLOOP VAN GOEDEREN

Het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen en de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen werden gewijzigd bij :

— wet van 24 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 25 januari 1966) tot wijziging van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen ;

— wet van 24 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 25 januari 1966) tot bekrachtiging van de wijzigingen bij koninklijke besluiten aangebracht aan artikel 179 van de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen en tot wijziging van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen) ;

— koninklijk besluit van 28 maart 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 8 april 1966) tot wijziging van het Wetboek en van de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen ;
— koninklijk besluit van 16 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 18 juni 1966) tot wijziging van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen ;
— koninklijk besluit van 1 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 juli 1966) tot wijziging van de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen ;
— koninklijk besluit van 19 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 29 juli 1966) tot wijziging van de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen ;
— koninklijk besluit van 7 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 9 december 1966) tot wijziging van het Wetboek en van de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen ;
— koninklijk besluit van 23 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 30 december 1966) tot wijziging van het Wetboek en van de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen.

Het ministerieel besluit van 23 december 1964 houdende Aanvullende Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen werd gewijzigd bij ministerieel besluit van 22 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 25 februari 1966).

Het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging van de overdrachttaks bij de invoer werd gewijzigd bij koninklijke besluiten van 22 februari, 1 juli en 24 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 25 februari, 5 juli en 30 december 1966).

Nieuwe fiscale plakzegels werden gecreëerd bij ministerieel besluit van 4 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 mei 1966). De plakzegels van het oude type kunnen na 31 december 1966 niet meer geldig gebruikt worden krachtens het koninklijk besluit van 5 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 mei 1966). Het koninklijk besluit van 9 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 31 december 1966) heeft de terugbetaling in speciën van de teruggetrokken fiscale zegels geregeld.

Accijnsrechten en verbruikstaks

De in 1965 gepubliceerde besluiten tot wijziging van het regime van de accijnsrechten en van de verbruikstaks werden bekrachtigd en vervangen bij volgende wetten die alle de datum van 29 juni 1966 dragen en die in het « Belgisch Staatsblad » van 6 augustus 1966 gepubliceerd werden :

— wet betreffende het accijnsregime van drinkwater en limonade ;
— wet tot wijziging van de verbruikstaks op ethylalcohol ;
— wet tot wijziging van het accijnsregime van tabak ;
— wet tot wijziging van het accijnsregime van vloeibaar aardgas en van andere vloeibare koolwaterstofgassen ;

— wet tot wijziging van het accijnsregime van benzol en van soortgelijke produkten.

Een wet van 12 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 6 augustus 1966) heeft het koninklijk besluit van 27 december 1965 betreffende het accijnsregime van minerale olie, bekrachtigd en vervangen.

Een ministerieel besluit van 2 augustus 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 6 augustus 1966 — erratum in « Belgisch Staatsblad » van 12 oktober 1966) houdt uitvoering van de gecoördineerde wetsbepalingen betreffende het accijnsregime van minerale olie. Sommige bijlagen bij dit besluit werden gepubliceerd in het « Belgisch Staatsblad » van 6 september 1966.

Tenslotte werd bij ministerieel besluit van 26 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 1 december 1966) een toelage verleend aan tuinders en druivenkwekers, als gedeeltelijke compensatie van de verhoogde accijnsrechten op zware gasolie.

In- en uitvoerrechten *(Zie buitenlandse handel)*

Registratie- en Zegelrechten

Er werd in 1966 aan de bestaande reglementering geen enkele wijziging aangebracht.

Bijzondere taksen

De wet van 14 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 2 augustus 1966 — erratum in het « Belgisch Staatsblad » van 12 augustus 1966) heeft de heffing van een recht ingesteld op het afgeven van afschriften van of uittreksels uit sommige buiten het Koninkrijk opgestelde akten van de burgerlijke stand.

BELASTINGEN TEN BEHOEVE VAN DE GEMEENTEN

De wet van 23 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 9 augustus 1966) heeft de wet verlengd van 6 juli 1953 betreffende de gemeentebelastingen op de « logeerhuizen » of « verblijfbelastingen ».

LENINGEN

Lijst van de leningen bij openbare inschrijving geëmitteerd door de overheid en de publiekrechtelijke instellingen : zie blz. 259 tot 261 ; zie eveneens de lijst der machtigingsbesluiten onder de rubriek « kapitaalmarkt ».

Geld en Krediet

GELDMARKT

Op 2 juni 1966 werden door de Nationale Bank al de disconto- en voorschottarieven met 0,50 % verhoogd ; de discontovoet voor de geaccepteerde, in een bank gedomicilieerde wissels werd aldus van 4,75 op 5,25 % gebracht.

Op 27 oktober 1966 werd het tarief van de voorschotten op overheidspapier, uitgegeven op maximum 130 dagen, verhoogd van 5,75 tot 6 % om gelijke tred te houden met het peil van de bij toewijzing uitgegeven certificaten met vier maanden looptijd.

KAPITAALMARKT

Bij ministerieel besluit van 12 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 18 januari 1966) wordt goedgekeurd het besluit van de Bankcommissie van 21 december 1965 (gepubliceerd in de officiële berichten van hetzelfde « Belgisch Staatsblad ») houdende wijziging van artikel 28 van haar reglement van 3 april 1958 betreffende de Belgische gemeenschappelijke beleggingsfondsen (open fondsen met veranderlijke samenstelling).

Een koninklijk besluit van 28 januari 1966 en een ministerieel besluit van dezelfde datum (« Belgisch Staatsblad » van 3 februari 1966) regelen de uitgifte van de lening 1966-1971-1976.

Bij koninklijk besluit van 10 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 15 februari 1966) wordt de Nationale Maatschappij voor de kleine landeigendom ertoe gemachtigd, onder Staatswaarborg, een lening aan te gaan van 625 miljoen frank.

Bij koninklijk besluit van 14 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 1 maart 1966) wordt de coöperatieve vennootschap Woningfonds van de Bond der kroostrijke gezinnen van België ertoe gemachtigd onder Staatswaarborg, een zevenentwintigste lening aan te gaan, voor een effectief bedrag van 420 miljoen frank.

Een ministerieel besluit van 30 maart 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 april 1966) regelt de uitgifte door de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek van een zevende tranche, groot 300 miljoen frank, van haar lening van 3 miljard frank.

Een koninklijk besluit en een ministerieel besluit van 27 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 30 april 1966) hebben betrekking op de uitgifte van de lening 1966-1971-1976 ; 2e reeks. Het ministerieel besluit werd gewijzigd door een nieuw besluit van 16 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 18 mei 1966).

Bij koninklijk besluit van 16 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 27 mei 1966) worden de voorwaarden vastgesteld van de leningen in 1966 door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas aan het Rijk toe te staan, in uitvoering van de wet van 12 februari 1963 betreffende de inrichting van een ouderdoms- en overlevingspensioenregeling ten behoeve van de vrijwillig verzekerden.

Een ministerieel besluit van 14 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 17 juni 1966) betreft een door de Regie van Telegrafie en Telefonie, onder 's Rijks waarborg, te sluiten lening groot 2,5 miljard frank.

Bij koninklijk besluit van 15 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 23 juni 1966) wordt het totaal der door de Nationale Delcrederedienst

toegestane waarborgen tot een maximum van zevenentwintig miljard frank opgevoerd.

De wet van 20 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 juli 1966) wijzigt de wet van 24 mei 1959 tot verruiming van de mogelijkheden inzake beroeps- en ambachtskredietverlening aan de middenstand. De som van de lopende verbintenissen van het Waarborgfonds van de Nationale Kas voor Beroepskrediet wordt vastgesteld op twee miljard vijfhonderd miljoen frank. Deze grens mag bij koninklijk besluit worden verhoogd met drie tranches van vijfhonderd miljoen frank ieder.

De wet van 20 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 juli 1966) verhoogt de grens der verbintenissen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet tot 16 miljard frank. De Koning kan echter dit bedrag op 20 miljard frank brengen door achtereenvolgens vier tranches van telkens 1 miljard frank vrij te geven.

Bij koninklijk besluit en ministerieel besluit van 2 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 6 september 1966) wordt de uitgifte van de lening 1966 met 6 of 12 jaar looptijd geregeld.

Een ministerieel besluit van 7 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 24 september 1966) betreft de uitgifte van een veertiende reeks obligaties aan toonder door de Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade.

Bij koninklijk besluit van 21 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 1 november 1966) wordt de Staatswaarborg gehecht aan de betaling van de intresten en aan de afschrijving van het kapitaal van een door de Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Antwerpen aan te gane bijkomende lening van 53 miljoen frank.

Bij koninklijk besluit van 18 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 1 november 1966) wordt bepaald dat het nominaal bedrag dat de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid aan kasbons en obligaties mag uitgeven, zeventig miljard frank niet mag overschrijden.

Bij koninklijk besluit van 7 november 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 23 november 1966) wordt de grens der verbintenissen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet op zeven miljard frank gebracht door vrijgeving van een derde tranche van vijfhonderd miljoen frank.

Bij koninklijk besluit van 28 november 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 6 december 1966) worden de uitgiftemodaliteiten bepaald van een krachtens verleende machtigingen door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen te sluiten lening, groot twee miljard frank.

Een koninklijk besluit van 7 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 23 december 1966) wijzigt de verordening op de Openbare fondsen- en wisselbeurs te Brussel : art. 139 betreffende de claimrechten, bonussen of andere soortgelijke voordelen, waarvan op termijn verkochte openbare fondsen het voorwerp zijn geweest tussen het tijdstip van de verhandeling en dat van de aflevering, wordt door nieuwe bepalingen vervangen.

Bij ministerieel besluit van 16 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 30 december 1966) wordt de Nationale Maatschappij voor Krediet

aan de Nijverheid ertoe gemachtigd, met waarborg van de Staat, twee leningen uit te geven, elk van nominaal 500 miljoen frank.

Bij ministerieel besluit van 23 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 24 december 1966) wordt de Nationale Kas voor Beroepskrediet ertoe gemachtigd een lening uit te geven, groot nominaal 500 miljoen frank.

Handelswetgeving (Zie Reglementering van de produktie en van de handel)

Internationale economische samenwerking

De wet van 11 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 maart 1966) houdt de goedkeuring in van volgende internationale akten :

1) Verdrag inzake visserij en bijlagen ;
2) Overeenkomst inzake overgangsrechten met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland ;
3) Overeenkomst inzake de op 9 maart 1964 te Londen opgemaakte overgangsrechten met betrekking tot Ierland.

De wet van 12 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 9 november 1966) houdt de goedkeuring in van het op 25 mei 1964 te Brussel ondertekend Verdrag tot wederzijdse bijstand tussen België, het Groothertogdom Luxemburg en Nederland inzake de heffing van de omzetbelasting, de overdrachttaks en soortgelijke belastingen.

De wet van 14 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 28 april 1966) houdt de goedkeuring in van de wijzigingen aan het Internationaal Verdrag tot voorkoming van de verontreiniging van de zee door olie, en aan de bijlagen A en B (Londen, 12 mei 1954), aangenomen te Londen op 11 april 1962.

De wet van 21 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 maart 1966) houdt de goedkeuring in van het op 17 juni 1960 te Londen ondertekend Internationaal Verdrag voor de beveiliging van mensenlevens op zee, van de Voorschriften en van de Bijlage.

De wet van 15 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 29 april 1966) houdt de goedkeuring in van de op 14 januari 1964 te Brussel ondertekende overeenkomst ter uitvoering van artikel 37, lid 2, van het verdrag van 's-Gravenhage van 3 februari 1958, tot instelling van de Benelux Economische Unie.

De wet van 6 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 26 augustus 1966) houdt de goedkeuring in van het op 22 maart 1965 te Washington ondertekend protocol tot verlenging van de internationale tarweovereenkomst van 1962.

De wet van 28 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 10 september 1966) houdt de goedkeuring in van de op 4 december 1965 te Manilla opgemaakte Overeenkomst houdende oprichting van de Aziatische Ontwikkelingsbank en van de Bijlagen.

Investeringen (Zie Economische expansie)

Landbouw

LANDBOUWINSTELLINGEN

Bij koninklijk besluit van 4 mei 1966 en van 7 november 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 13 mei en 23 november 1966) werden de verbintenissen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet achtereenvolgens beperkt tot 6,5 en 7 miljard frank.

VERGOEDINGEN, PREMIËN EN TOELAGEN

Verscheidene ministeriële besluiten van 20 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 28 januari 1966) verhogen met 10 % de vergoedingen verschuldigd aan de Nationale Dienst voor de Afzet van land- en tuinbouwprodukten voor de facultatieve kwaliteitscontrole van inlandse brouwgerst, voor de keuring van aardbeiplantsoenen, boszaden en bosplanten, plantsoenen van kleinfruitsoorten en zaaizaad en pootgoed voor land- en tuinbouw, alsook de vergoedingen verschuldigd door de in- en uitvoerders van eieren.

Het koninklijk besluit van 16 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 4 maart 1966) bepaalt voor het dienstjaar 1966 het bedrag van stockagevergoedingen op tarwe.

Het ministerieel besluit van 25 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 16 juni 1966), gewijzigd bij het ministerieel besluit van 11 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 september 1966) stelt het bedrag der premiën vast die worden toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen.

Het ministerieel besluit van 1 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 7 september 1966) verhoogt de vergoedingen verschuldigd door de in- en uitvoerders van land- en tuinbouwprodukten aan de Nationale Dienst voor de afzet van land- en tuinbouwprodukten.

Twee ministeriële besluiten van 27 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 30 juli 1966) stellen het bedrag van de tussenkomst van het Landbouwfonds vast, het ene voor tarwe bestemd voor bepaalde doeleinden, het andere voor tarwe gebruikt voor het vervaardigen van beschuiten, koekjes, deegwaren en dieetwaren.

Het ministerieel besluit van 15 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 oktober 1966) betreft de toekenning van een toelage aan de vlasteelt.

REGLEMENTERING MET BETREKKING TOT :

a) *de akkerbouw en akkerbouwprodukten*

Het koninklijk besluit van 18 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 8 februari 1966) wijzigt het ministerieel besluit van 23 mei 1960 tot

instelling van een facultatieve kwaliteitscontrole voor de inlandse brouwerijgerst.

Het koninklijk besluit van 3 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 maart 1966) betreft de bestrijding van het aardappelkijstenaaltje ; het ministerieel besluit van 7 februari 1966 duidt het gebied aan, waarbinnen de aardappelteelt verboden is.

Het koninklijk besluit van 11 maart 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 25 maart 1966) wijzigt het ministerieel besluit van 6 augustus 1960 betreffende de uitvoer van aardappelen.

Het koninklijk besluit van 12 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 28 april 1966) betreffende de binnenlandse handel in aardbeiën bepaalt de voorwaarden van verpakking.

Het koninklijk besluit van 16 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 6 mei 1966) regelt de keuring bij de invoer van zaaizaden en pootgoed van sommige plantensoorten.

Het koninklijk besluit van 27 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 7 juni 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 30 september 1955 houdende reglementering van de handel in meststoffen en grondverbeteringsmiddelen.

Het koninklijk besluit van 6 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 10 juni 1966) wijzigt het ministerieel besluit van 26 juli 1962 tot vaststelling der controlemaatregelen bij de uitvoer en de invoer van sommige land- en tuinbouwprodukten.

Het koninklijk besluit van 28 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 19 juli 1966) wijzigt het ministerieel besluit van 23 juli 1962 betreffende de uitvoer en de invoer van sommige land- en tuinbouwprodukten.

Het ministerieel besluit van 30 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 22 november 1966) stelt de rassenlijst vast van de land-, tuin- en bosbouwsoorten welke aan de keuring van de Nationale Dienst voor de afzet van land- en tuinbouwprodukten kunnen onderworpen worden.

b) *de veeteelt en veeteeltprodukten*

Het koninklijk besluit van 16 april 1966 en zijn ministerieel uitvoeringsbesluit van 11 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 9 augustus 1966 ; erratum « Belgisch Staatsblad » van 24 augustus 1966) betreffen de verbetering der geiten- en schapenrassen.

Het ministerieel besluit van 1 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 juli 1966) betreft de in-, uit- en doorvoer van levende dieren.

Het ministerieel besluit van 1 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 20 juli 1966) wijzigt dit van 20 januari 1964 ter uitvoering van het koninklijk besluit van 29 maart 1963 betreffende de verbetering van het rundveeras en houdende het algemeen reglement op de toelagen aan de rundveeteeltmaatschappijen.

Het koninklijk besluit van 28 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 16 juli 1966) wijzigt dit van 31 mei 1958 betreffende de verbetering der pluimvee- en konijnenrassen.

Het koninklijk besluit van 16 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 27 oktober 1966 ; erratum « Belgisch Staatsblad » van 1 december 1966) wijzigt dit van 31 maart 1954 betreffende de handel in koemelk.

Het ministerieel besluit van 16 november 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 7 december 1966) wijzigt dit van 4 februari 1964 betreffende de in- en uitvoer van geslacht pluimvee.

Nijverheid (Zie Reglementering van de produktie en van de handel)

Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

De in de lidstaten van de O.E.S.O. en in Zuid-Slavië met wetenschappelijke en technische zaken belaste Ministers, kwamen op 12 en 13 januari 1966 ten tweede male bijeen. Het toenemend belang van wetenschap en techniek en de erdoor uitgeoefende invloed op de economische en sociale vooruitgang zowel in de geïndustrialiseerde als in ontwikkelingslanden evenals op de onderlinge betrekkingen dezer landen, wettigen een wetenschapsbeleid. De werkzaamheden inzake het uitwerken, het spreiden en de ontwikkeling van wetenschappelijke informatie in de zone van de O.E.S.O. moeten worden voortgezet. Besloten werd dat het onderzoekspotentieel en de technische vernieuwingen meer diepgaand dienen te worden bestudeerd. Het fundamenteel onderzoek, de sociale wetenschappen en de internationale wetenschappelijke samenwerking moeten worden versterkt : dit is een absolute voorwaarde tot het bereiken van een betere economische en industriële samenwerking alsmede tot een vrije circulatie van know-how.

Toen hij aan de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa het verslag 1966 over de activiteiten van de O.E.S.O. voorlegde, verklaarde de Secretaris-generaal van deze organisatie dat naar zijn oordeel de Westerse wereld zich in de komende jaren geplaatst zal zien tegenover drie grote economische problemen : het geldwezen, de internationale handel en het voedselprobleem. In feite betreft het de problemen : inflatie, betalingsbalans, handelsverkeer, ontwikkeling, produktie. Door de plaats die zij in de produktie en in het wereldhandelsverkeer innemen zullen de Westerse landen de meest actieve rol moeten spelen om deze problemen tot een oplossing te brengen.

De Ministers van Landbouw van de O.E.S.O. kwamen op 27 en 28 oktober 1966 bijeen om de grote lijnen te bespreken waarlangs het landbouwbeleid in de O.E.S.O. landen sedert vijf jaar is geëvolueerd. De recente tendenzen in de landbouw en het aanpassen van de in de verscheidene landen gevoerde landbouwpolitiek vormden de voornaamste onderwerpen van gesprek tijdens deze vergadering.

De Raad van Ministers van de O.E.S.O. kwam op 24 en 25 november 1966 te Parijs bijeen voor een bespreking van het Verslag over de Economische Groei gedurende de periode 1960-1970. Uit dit Rapport blijkt dat

de tot op heden geboekte vooruitgang bevredigend was en zelfs in een sneller tempo tot stand kwam dan nodig was voor het bereiken van dit doel. Voor de rest van deze periode blijven de expansieperspectieven gunstig, maar het probleem dat bestaat in het bedwingen van de inflatietendenzen, met behoud van een volledige tewerkstelling, blijft één van de voornaamste zorgen. De Ministers hebben de organisatie verzocht te willen blijven toezien op de betalingen tussen de lidstaten. Besloten werd dat de Organisatie haar werkzaamheden tot verbetering van de werking der financiële markten zal voortzetten. Tussen 1960 en 1965 hadden de ontwikkelingslanden in totaal een hoger economisch groeipercentage dan dat van de andere Lidstaten. De Ministers stelden vast dat de door de Lidstaten aan de ontwikkelingslanden verleende hulp nog steeds niet toereikend is en dat de betalingsmoeilijkheden van sommige dezer landen toenemen. De verschillende aspecten van het wereldvoedselprobleem worden thans ter bestudering voorgelegd aan de O.E.S.O., die in samenwerking met andere Internationale Organisaties optreedt. De Ministers hebben de nadruk gelegd op een gunstige afsluiting van de thans gevoerde multilaterale besprekingen (Kennedy-Ronde). Tenslotte hebben zij het belang onderstreept dat zij hechten aan een uitbreiding van de economische betrekkingen tussen Oost en West.

Prijzen

Het koninklijk besluit van 2 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 4 februari 1966) vermindert de prijs van de door de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering voor vergoeding aanvaarde farmaceutische specialiteiten.

Het koninklijk besluit van 7 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 22 februari 1966 ; erratum « Belgisch Staatsblad » van 23 februari 1966) wijzigt de posttarieven van de binnenlandse dienst.

De koninklijke besluiten van 7 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 23 februari 1966) en van 13 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 24 november 1966) wijzigen de posttarieven voor het buitenland.

Het ministerieel besluit van 9 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 11 mei 1966) schrijft een verlaging der prijzen van het rund- en varkensvlees voor. Dit besluit werd opgeheven bij ministerieel besluit van 27 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 4 oktober 1966).

Het ministerieel besluit van 9 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 11 mei 1966) waarbij een prijsstop werd ingesteld, werd nadien versoepeld bij ministerieel besluit van 20 en van 29 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 27 juli en 2 augustus 1966) en ingetrokken bij ministerieel besluit van 2 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 6 september 1966) ; bij dit laatste besluit wordt de verplichting tot prijsverhogingsaangifte, bij ministerieel besluit van 8 oktober 1959 voorgeschreven, uitgebreid tot alle produkten, grondstoffen, voedings- of koopwaren en prestaties.

Bij ministerieel besluit van 26 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 30 september 1966) wordt het ministerieel besluit van 2 mei 1957 houdende vaststelling van de prijzen van vensterglas, ingetrokken.

Bij ministerieel besluit van 26 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 30 september 1966) wordt artikel 3 van het ministerieel besluit van 20 juli 1966, betreffende de eierprijzen ingetrokken.

Reglementering van de produktie en van de handel

REGLEMENTERING BETREFFENDE :

Energie en brandstoffen

Door de algemene bepalingen, de straf-, de overgangs- en de slotbepalingen van de wet van 18 juli 1966 (« Belgisch Staastblad » van 23 augustus 1966) betreffende de burgerlijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie, werden bepaalde maatregelen vastgesteld tot onmiddellijke toepassing van het Verdrag van Parijs en het toegevoegd protocol.

Bij koninklijk besluit van 5 augustus 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 28 september 1966) wordt een studiecommissie voor het opslaan van gas in ondergrondse bergplaatsen opgericht. Deze commissie heeft tot taak de geschikte maatregelen te zoeken om de veiligheid van personen en zaken te verzekeren.

Bij koninklijk besluit van 1 augustus 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 26 augustus 1966) tot reglementering van het gebruik voor de benaming van de vaste brandstoffen, dient de benaming van de in de handel gebrachte steenkolen, met inbegrip van mixten, stofkolen en schlamkolen gevolgd te worden door de aanduiding van hun gehalte vluchtige stoffen. Dit besluit werd gewijzigd bij koninklijk besluit van 7 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 22 oktober 1966).

Springstoffen

Bij koninklijk besluit van 7 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 13 januari 1966) wordt het koninklijk besluit van 23 september 1958 houdende algemeen reglement betreffende het fabriceren, opslaan, bewaren, verkopen, vervoeren en gebruiken van springstoffen aangevuld. De aanvulling betreft hoofdzakelijk het verbod ontploffend vuurwerk af te geven aan personen die geen toelating kunnen voorleggen deze produkten op te slaan of tijdelijk te bewaren. Aanvullingen en bijwerkingen van de eerste lijst der erkende springstoffen (« Belgisch Staatsblad » van 24 december 1958) werden achtereenvolgens gepubliceerd in het « Belgisch Staatsblad » van 5 februari, van 23 februari, van 20 september en van 4 oktober 1966.

Brouwerijen

Het koninklijk besluit van 15 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 22 februari 1966) wijzigt het besluit van de Regent van 31 december 1948 dat het bedrag van de jaarlijkse bijdrage vaststelt, te betalen door de ondernemingen welke onder het Technisch en Wetenschappelijk Centrum van de Brouwerij, de Mouterij en aanverwante bedrijven ressorteren. Vanaf 1 januari 1966 werden die bijdragen : 0,30 F per 100 kg vervaardigd mout, 1,82 F per 100 kg meel en/of suikerhoudende stoffen.

Bij koninklijk besluit van 17 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 27 mei 1966) wordt bepaald dat de benaming « Diesters bier » slechts mag worden gegeven als het bier voldoet aan voorwaarden aangaande de dichtheid van het wort, het alcoholgehalte, de kleuring en de verzoeting van het bier. In het « Belgisch Staatsblad » van 24 november 1966 deed het Ministerie van Economische Zaken de mededeling inlassen dat bij de Administratie van de Handel van het Departement een brochure kan worden bekomen waarin de ontledingsmethoden van Diesters bier worden uiteengezet.

Bij koninklijk besluit van 24 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 5 januari 1966) wordt het koninklijk besluit van 20 mei 1965 houdende reglementering van sommige, in de sector bier gebruikte benamingen, gewijzigd en aangevuld. De recipienten waarin het bier in de handel wordt gebracht moeten duidelijk de naam van de producent vermelden alsmede de plaats waar het bier werd gebrouwen en gebotteld.

Diverse produkten

Bij koninklijk besluit van 12 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 28 april 1966) wordt de verpakking van op de binnenlandse markt te koop aangeboden en in België geteelde aardbeien gereglementeerd.

Bij ministerieel besluit van 3 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 8 juni 1966) wordt aan de groothandelaar in vlees het bijhouden van controleregisters opgelegd waarin hij dagelijks zijn aan- en verkopen optekent.

Het koninklijk besluit van 22 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 17 augustus 1966) vult het besluit van de Regent dd. 11 februari 1946 betreffende de handel in en de verkoop van sommige bijzondere giftige stoffen aan. De aanvulling betreft het diethylamiede van het lysergine-zuur (lysergide) en zijn zouten.

Het ministerieel besluit van 12 oktober 1955 tot verplichte aangifte van de voorraden niet-geslepen diamant en van sommige verrichtigen inzake omloop dezer goederen, gewijzigd bij het ministerieel besluit van 2 oktober 1958 en van 5 juni 1962 wordt in stand gehouden en gewijzigd bij het koninklijk besluit van 7 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 13 januari 1966). Hierbij wordt de periodiciteit van de aangiften van drie tot zes maanden verlengd en de aangiften dienen betrekking te hebben op de bestaande toestand aan het einde van de laatste werkdag voor de diamantbewerkers van juni en december.

In het « Belgisch Staatsblad » van 21 juni 1966 verscheen een omzendbrief gedagtekend 25 mei 1966, van de Dienst van het IJkwezen (Ministerie van Economische Zaken) betreffende de normaal-gewichten en de diverse lasten die de fabrikanten, invoerders, herstellers en gebruikers van weegwerktuigen ter beschikking moeten stellen van de ijkmeesters van maten en gewichten.

Uitoefening van beroep in ambachts-, handels- en nijverheidsondernemingen

In het « Belgisch Staatsblad » van 2 februari 1966 verscheen een ministerieel rondschrijven dd. 22 november 1965 betreffende de handelsbedrijvigheden die aan een voorafgaande machtiging zijn onderworpen. De lijst van deze activiteiten werd in voornoemd Staatsblad gepubliceerd.

De voorwaarden tot uitoefening van de hieronder opgesomde beroepen in de ambachts-, de kleine en middelgrote handels- en de kleine nijverheidsondernemingen werden bepaald bij :

— koninklijk besluit van 27 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 mei 1966) voor het beroep van fotograaf ;

— koninklijk besluit van 22 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 26 mei 1966) voor het beroep van kleinhandelaar in vaste brandstoffen ;

— koninklijk besluit van 10 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 26 mei 1966) voor het beroep van aannemer- marmerbewerker.

Binnen het raam van de voorwaarden tot uitoefening van een beroep in de ambachts-, de kleine en middelgrote handels- en de kleine nijverheidsondernemingen, werd bij koninklijk besluit van 4 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 26 mei 1966) tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 november 1964, de duur van de praktische leertijd voor aannemer van metsel- en betonwerken op één jaar gebracht voor de houders van een diploma van burgerlijk ingenieur of van architect en bij koninklijk besluit van 16 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 22 oktober 1966) tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 oktober 1964 de duur van de praktische leertijd voor het beroep van opticien-brillenmaker op één jaar gebracht voor de houders van één der graden bepaald in de gecoördineerde wetten op de toekenning van academische graden.

Het koninklijk besluit van 19 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 22 december 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 28 februari 1962 tot bepaling van de voorwaarden tot uitoefening van het beroep van kapper in de ambachts-, de kleine en middelgrote handels- en de kleine nijverheidsondernemingen.

Bij koninklijk besluit van 2 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 8 februari 1966) en van 23 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 21 juni 1966) wordt art. 3 van het koninklijk besluit van 2 december 1965, vervangen, artikel waarbij maatregelen werden getroffen overeenkomstig de richtlijnen van de Raad van de Europese Economische Gemeenschap

van 7 juli 1964 betreffende de overgangsmaatregelen op het gebied van de anders dan in loondienst verrichte werkzaamheden van de bewerkende en verwerkende nijverheid behorende tot de klassen 23 tot en met 40 van de I.S.I.C. (industrie en ambacht). De wijziging betreft verschillende beroepen die betrekking hebben op het bouwbedrijf en op de sector bouwmaterialen.

HANDELSWETGEVING

Het koninklijk besluit van 15 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 29 januari 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 18 augustus 1964 betreffende het in werking stellen en de uitvoering van de wet van 3 juli 1956 op het handelsregister. De wijziging betreft vooral de kennisgeving van de beslissingen aan het centraal handelsregister, door de referendaris of de griffier van het gerecht.

In het « Belgisch Staatsblad » van 24 september, van 25 oktober, van 24 november en van 23 december 1966 wordt de aandacht van de toekomstige handelaars en van de handelaars, die vanaf 1 september 1964 in het handelsregister werden ingeschreven, gevestigd op sommige vereisten die gesteld worden in de nieuwe wetten op het handelsregister.

Op 24 maart 1966 werd een ministerieel besluit getroffen ter uitvoering van het koninklijk besluit van 19 oktober 1951 tot instelling van een commissie voor de herziening van de samengeschakelde wetten op de handelsvennootschappen (« Belgisch Staatsblad » van 21 april 1966).

Sociale voorzorg

LOON- EN WEDDETREKKENDEN

Het koninklijk besluit van 31 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 6 januari 1966) verhoogt de kinderbijslag voor loonarbeiders.

Het koninklijk besluit van 30 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 19 juli 1966) wijzigt de wetten betreffende de kinderbijslagen voor loonarbeiders.

De koninklijke besluiten van 17 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 8 januari 1966), van 28 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 16 maart 1966), van 5 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 27 april 1966) en van 18 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 3 augustus 1966) stellen de toegestane bezigheid vast van gepensioneerde werknemers tewerkgesteld in bouwondernemingen, in ondernemingen vallende onder de Nationale Paritaire Commissie voor metaal-, machine- en elektrische bouw en onder de subcommissie voor de fabricage van industrieel en ambachtelijk bontwerk alsmede de toegestane arbeid van gepensioneerde loonarbeiders, of hun weduwe, tewerkgesteld op de door het Ministerie van Volksgezondheid erkende speelpleinen.

Drie koninklijke besluiten van 4 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 7 januari 1966) hebben betrekking op het stelsel van rust- en weduwepensioen voor mijnwerkers.

Het koninklijk besluit van 23 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 1 maart 1966) en dat van 12 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 20 juli) bepalen het bedrag van de bijslag bij het aan mijnwerkers verleende invaliditeitspensioen.

De wet van 13 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 juni 1966) wijzigt de pensioenwetten voor de arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag en mijnwerkers alsmede de pensioenwet voor vrijwillig verzekerden.

De koninklijke besluiten van 23 juni, 28 juni, 7 juli, 21 oktober en van 24 november 1966, verschenen in de « Belgische Staatsbladen » van 2 juli, 6 juli, 16 juli, 1 november, 4 november en 1 december 1966 zijn genomen in uitvoering van de wet van 13 juni 1966.

Het koninklijk besluit van 1 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 15 juli 1966) stelt forfaitaire jaarlijkse bezoldigingen alsmede de fictieve bezoldigingen vast, met betrekking tot het jaar 1965 welke in aanmerking dienen genomen te worden voor de berekening van de rust- en overlevingspensioenen der bedienden.

Het koninklijk besluit van 31 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 1 januari 1966) verhoogt de bijdragen die bestemd zijn voor de financiering van de verzekering voor geneeskundige verzorging.

De koninklijke besluiten van 31 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 4 januari 1966), 2 februari (« Belgisch Staatsblad »van 4 februari 1966), 24 mei (« Belgisch Staatsblad » van 4 juni 1966), 20 september (« Belgisch Staatsblad » van 1 oktober), 24 september (« Belgisch Staatsblad » van 5 oktober), 10 november (« Belgisch Staatsblad » van 23 november 1966) betreffen de tegemoetkoming in de kosten van farmaceutische verstrekkingen van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit.

Het koninklijk besluit van 31 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 6 januari 1966) bepaalt het percentage van het bedrag der inkomsten van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, bestemd voor de administratiekosten van de verzekeringsinstellingen.

Het koninklijk besluit van 16 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 21 april 1966) regelt de vertegenwoordiging van de geneesheren en van de tandheelkundigen in de beheersinstanties van de ziekteverzekering.

Het koninklijk besluit van 20 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 23 april 1966) stelt een commissie in, belast met het sluiten van de akkoorden betreffende de forfaitaire betaling van de gezondheidsprestaties.

Het ministerieel besluit van 31 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 juni 1966) betreft de tussenkomst van de ziekteverzekering in de prijs van verpleging per verzorgingsdag in de gesloten psychiatrische instellingen.

De wet van 7 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 15 juli 1966) wijzigt de wet van 9 augustus 1963 voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Het koninklijk besluit van 26 augustus 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 13 september 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 27 december 1965 ter bepaling van het jaarbedrag van de inkomens der categorieën van personen die genieten van de kosteloze geneeskundige verzorging.

Het koninklijk besluit van 22 november 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 26 november 1966) wijzigt de regeling van de toekenning van de rijkstoelagen ten voordele van de diensten van vrijwillige ziekenfondsverzekering.

Het koninklijk besluit van 16 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 23 december 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 4 november 1963 betreffende de ziekteverzekering.

De wet van 13 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 18 juni 1966) neemt de derde week vakantie op in het stelsel van de jaarlijkse vakantie der werknemers.

De wet van 28 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 2 juli 1966) betreft de schadeloosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen. Het koninklijk besluit van 2 augustus 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 20 september 1966) bepaalt de wijze van berekening van deze schadeloosstelling.

De koninklijke besluiten van 6 januari, 16 mei, 28 juni en 16 september verschenen in de « Belgische Staatsbladen » van 12 januari, 8 juni, 2 juli en 7 oktober 1966 en de ministeriële besluiten van 23 december 1965, 24 december 1965 en 22 september 1966, verschenen in de « Belgische Staatsbladen » van 12 januari en 30 september 1966 betreffen de mindervaliden.

De wet van 24 december 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 31 december 1966) verandert het systeem van de werkrechtersraden.

VRIJ VERZEKERDEN

De wet van 13 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 14 juni 1966) wijzigt de pensioenwetten voor arbeiders, bedienden, zeevarenden en mijnwerkers, alsmede de pensioenwet voor vrijwillig verzekerden.

ZELFSTANDIGEN

Het koninklijk besluit van 31 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 6 januari 1966) wijzigt de kinderbijslagregeling voor zelfstandige arbeiders.

Statistiek

Het koninklijk besluit van 17 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 29 januari 1966) schrijft een driemaandelijkse statistiek voor van de personeelsbezetting en de leveringen in de handschoen-, marokijn- en andere lederwarennijverheid, met uitsluiting van de schoenen en pantoffels.

Het koninklijk besluit van 17 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 11 februari 1966) schrijft een maandelijkse statistiek voor van de bedrijvigheid en de voorraden in de schoenen- en pantoffelnijverheid.

Het koninklijk besluit van 18 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 9 maart 1966) schrijft een jaarlijkse statistiek van de produktie in de leerlooierijnijverheid voor.

Het koninklijk besluit van 19 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 9 maart 1966) schrijft een jaarlijkse statistiek voor van de produktie in de schoenen- en pantoffelnijverheid.

Het koninklijk besluit van 20 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 9 maart 1966) schrijft een jaarlijkse statistiek voor van de produktie in de handschoen-, marokijn- en andere lederwarennijverheid, met uitsluiting van de schoenen en pantoffels.

Het koninklijk besluit van 22 februari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 25 maart 1966) schrijft een maandelijkse statistiek voor van de bedrijvigheid en de voorraden in de leerlooierijnijverheid.

Het koninklijk besluit van 11 maart 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 16 maart 1966) schrijft een onderzoek voor naar de beschikbare hoeveelheid inlandse tarwe.

Het koninklijk besluit van 28 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 10 mei 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 6 mei 1965 waarbij een jaarlijkse landbouw- en tuinbouwtelling op 15 mei wordt voorgeschreven.

Het « Belgisch Staatsblad » van 9 juni 1966 publiceert de officiële opgave van het bevolkingscijfer op 31 december 1965.

Het koninklijk besluit van 14 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 6 juli 1966) betreft de telling van de grondwaterreserves.

Het koninklijk besluit van 26 augustus 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 3 september 1966) schrijft een onderzoek bij steekproef naar de omvang van de varkensstapel op 1 september 1966 voor.

Bij het koninklijk besluit van 26 augustus 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 7 december 1966) worden jaarlijkse statistieken van geboorten, sterfgevallen, huwelijken, echtscheidingen, erkenningen, wettigingen, aannemingen, immigratie en emigratie voorgeschreven.

Het koninklijk besluit van 6 oktober 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 7 december 1966) schrijft het opmaken voor van een jaarlijkse statistiek van overlijdensoorzaken.

Vervoer en verkeer

VERVOER VAN GAS

De koninklijke besluiten van 11 maart 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 16 maart 1966 en van 15 april 1966) betreffen de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en de exploitatie van installaties, het toekennen van toelatingen, en verklaring tot openbaar nut voor vervoer van gas door middel van leidingen.

De koninklijke besluiten van 15 maart 1966 (« Belgische Staatsblad » van 18 maart 1966) betreffen de algemene voorschriften voor concessies, het toekennen van vervoerconcessies (vergunningen), de heffing van retributies, aankoop van een privaat erf, minimumuitkeringen aan private personen verschuldigd wegens de bezetting van hun domein, spoedprocedure en strafbepalingen toepasselijk in geval van niet nakoming van de verbintenissen inzake gasvervoer.

LUCHTVERVOER

De koninklijke besluiten van 6 januari 1966 en van 31 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 15 januari 1966 en van 4 februari 1966) betreffen respectievelijk een lening van $ 7 200 000 en een van $ 7 700 000 gewaarborgd door de Staat, in de Verenigde Staten van Amerika uit te geven door de Belgische Naamloze Vennootschap tot Exploitatie van het Luchtverkeer (Sabena).

Het koninklijk besluit van 26 mei 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 1 juni 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 15 maart 1954 houdende vaststelling van de vergoedingen te heffen voor het gebruik van de door de Regie der Luchtwegen beheerde luchtvaartterreinen. Het bepaalt de vergoeding voor het gebruik der ten behoeve van de passagiers op de nationale luchthaven aangebrachte installaties op 80 frank.

VERVOER TE LAND

Het koninklijk besluit van 15 maart 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 13 april 1966) betreft wijziging van het besluit van de Regent van 31 maart 1947 betreffende het toezicht op en houdende politiereglement voor de exploitatie van openbare autobusdiensten, bijzondere autobusdiensten en autocardiensten. De wijziging betreft in het buitenland ingeschreven voertuigen.

Het koninklijk besluit van 21 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 17 mei 1966) houdende wijziging van het besluit van de Regent dd. 20 september 1947 betreffende de openbare autobusdiensten, de tijdelijke autobusdiensten, de bijzondere autobusdiensten en de autocardiensten, betreft het bijhouden van ritbladen en duplicaatboekjes.

Het koninklijk besluit van 5 juni 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 1 juli 1966) en de omzendbrief van 5 juli 1966 (« Belgisch Staatsblad van 15 juli 1966) betreffen de leervergunning en het rijbewijs.

VERVOER TE WATER

De wet van 21 januari 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 maart 1966) keurt het Internationaal Verdrag voor de beveiliging van mensenlevens op zee, van de Voorschriften en van de Bijlage, ondertekend te Londen, op 17 juni 1960, goed. De tekst van dit Verdrag werd gepubliceerd in het « Belgisch Staatsblad » van 18 juli 1964.

Het ministerieel besluit van 28 december 1965 (« Belgisch Staatsblad » van 20 januari 1966) betreft de aan de Dienst voor regeling der binnenvaart verschuldigde afhoudingen.

Het ministerieel besluit van 8 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 28 april 1966) betreft zekere verhogingen die toegepast moeten worden op de vrachtenbarema's van de Dienst voor Regeling der Binnenvaart.

Werkgelegenheid (Zie Economische expansie en Arbeid)

Werkloosheid [Zie Arbeid (Arbeidsbetrekkingen)]

Wetenschappelijk Onderzoek

De Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek wordt bij ministerieel besluit van 30 maart 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 5 april 1966) gemachtigd op haar lening van 3 miljard frank een zevende tranche uit te geven, groot 300 miljoen frank.

Het koninklijk besluit van 12 april 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 21 april 1966) wijzigt het koninklijk besluit van 16 september 1959 betreffende de organisatie van het wetenschapsbeleid. Dit besluit duidt de leden aan van het ministerieel comité.

Het koninklijk besluit van 16 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 8 oktober 1966) bepaalt de aanwending van een bedrag van 371 500 000 F afgenomen van de opbrengst van de door de Nationale Stichting voor de financiering van het wetenschappelijk onderzoek uitgeschreven lening.

Het koninklijk besluit van 28 september 1966 (« Belgisch Staatsblad » van 15 oktober 1966) stelt een bedrag van 55 miljoen frank, afgenomen van de opbrengst van bovenvermelde lening, ter beschikking van de Eerste Minister, met het oog op de betaling van de prijs der door de ELDO aan de Belgische nijverheid opgedragen werkzaamheden.

LIJST DER STATISTISCHE TABELLEN[1]

BENELUX. Blz.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. Waarde 376
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 376
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 377
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 378

BEVOLKING.

Geboorten, sterfgevallen, bevolkingsaangroei en totale bevolking 5
Loop van de bevolking in 1966 6
Indeling per bedrijfstak van de actieve bevolking 7
Indeling van de bevolking met een universitair diploma naar geslacht en studierichting 8
Procentuele indeling van het aantal universitair gediplomeerden naar geslacht en studierichting. 8

BEZOLDIGINGEN.

Indexcijfers van de regelingslonen 289
Loonindexcijfers 290
Evolutie van de bruto-uurlonen 291
Verdiend bruto-uurloon in oktober 1965. Per provincie, taalstreek en geslacht . 291
Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom 292
Overzicht der financieringsverrichtingen van de sociale zekerheid 292

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Speciale handel (naar gewicht en waarde) 332
Hoeveelheidsindexcijfers en indexcijfers van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer 335
Uitvoer per nijverheidssector 336-337
Invoer per nijverheidssector 338-339
Analyse van de handelsbalans volgens de secties en afdelingen van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel 340
In- en uitvoersaldi van vlees 33
Boter (netto-invoer uit de B.L.E.U.) 33
In- en uitvoer van landbouwprodukten 34
In- en uitvoer van tuinbouwprodukten 35

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

Betekenis der in de tabellen gebruikte tekens :

.. niet beschikbaar ;

— nul of onbeduidend ;

/ gemiddelde.

Blz.

In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren 36
Nettoproduktie, in- en uitvoer van netgas 71
Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie 80
Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten 93
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Waarde 94
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Gewicht 95
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Waarde 104-105-108
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Gewicht 106-107-109
Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor 110
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen . 114
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 116
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Gewicht 117
Buitenlandse handel in textielstoffen. Waarde 126
Buitenlandse handel in textielstoffen. Gewicht 127
Buitenlandse handel in textielwaren. Waarde 128-129
Buitenlandse handel in textielwaren. Gewicht 130-131
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Waarde . . . 138
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Gewicht . . 139
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Waarde 147
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Gewicht 148
Buitenlandse handel van de papiernijverheid 153
Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren 155
Buitenlandse handel in hout, kurk en andere stoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan 157
Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren 158
Invoer en uitvoer van diamant 159
Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. (met Nederland). Waarde 376
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland (met de B.L.E.U.). Waarde 376
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 377
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 378
Uitvoer per land van bestemming 341
Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten 342
Invoer per land van herkomst 343
Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten 344
Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1965 en 1966 . . . 345
Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling 347
Saldo van de handelsbalans per muntzone 348
Balans van de internationale betalingen van de B.L.E.U. in 1965 en 1966 352-353-354

DISTRIBUTIE.

Handelsondernemingen. Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 181
Eigenlijke handelsondernemingen. Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 182
Leurhandel. Indeling van de leurhandelaars volgens de aard van de handel . 183
Belgische handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België 184

Blz.

Inschrijvingen en schrappingen in het Handelsregister 185
Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden 185
Verkoop van verbruiksgoederen 186
Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren 186
Nationale Kas voor Beroepskrediet. Verstrekte kredieten 187
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen 187

FINANCIËN (Zie Overheidsfinanciën, Geld en krediet, Inkomens uit vennootschappen).

GELD EN KREDIET.

Verloop van de geldhoeveelheid 234
Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Nationale Bank van België 235
Gezamelijke balansen der geldscheppende instellingen 236-237
Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid 238-239
Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren en commerciële vorderingen op het buitenland oorspronkelijk door de geldscheppende instellingen toegestaan. 240
Algemene staat der banken 241
Kredieten aan bedrijven en particulieren gespijsd door de depositobanken . . 242
Herdiscontering van handelswissels door de depositobanken 243
Daggeldmarkt. Daggemiddelden 244
Bedrijvigheid van het H.W. I. Daggemiddelden der wissels in omloop 245
Kredieten van de Nationale Bank van België aan bedrijven en particulieren . . 246
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de Staat 247
Evolutie van de voornaamste rentepercentages op de geldmarkt 247
Globale besparingen van de particulieren en ondernemingen 250
Netto-effectenemissies 251
Emissies van de Belgische handels- en nijverheidsvennootschappen 252
Netto-uitgiften van aandelen en obligaties van de Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen 253
Uitgiften van de overheidssector in Belgische franken 254
Beurs van Brussel. Omzet. 255
Rendement van vast rentende waarden op de beurs te Brussel 258
Uitgiften en rendement van de leningen uitgegeven door middel van openbare inschrijving door de openbare besturen en de instellingen van openbaar nut. Leningen in Belgische franken 259-260
Uitgiften en rendement van de leningen op lange en halflange termijn van de openbare besturen en de instellingen van openbaar nut. Leningen in vreemde valuta's 261
Verrichtingen van het Rentenfonds 262
Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen 263
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Algemene staat van de beleggingen 263
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Evolutie van het particuliere sparen 264
Nationale Kas voor Beroepskrediet 265

INKOMENS (Zie Bezoldigingen, Inkomens uit vennootschappen, Geld en krediet).

INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN.

Rendement van de Belgische vennootschappen op aandelen. Bedrijfszetel in België, Kongo en het buitenland. 295
Rendement van de Belgische vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf 296-297

Blz.

Evolutie van de nettowinstsaldi en van de betaalbaar gestelde dividenden. Vennootschappen welke hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben . . . 298-299
Evolutie van het rendement, de obligatieschuld en de netto-autofinanciering. Vennootschappen welke hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben . . 300-301
Winstmakende Belgische vennootschappen op aandelen. Gemiddelde jaarlijkse winstsaldi en dividenden van 1949 tot 1966 der getelde vennootschappen met bedrijfszetel in België 320

INVESTERINGEN.

Sectoriële spreiding van de investeringen die de voordelen genoten hebben voorzien door de wetten van 17 en 18 juli 1959. 308
Sectoriële spreiding van de buitenlandse investeringen 309
Nationale Investeringsmaatschappij. Sectoriële spreiding van de beslissingen tot tussenkomst uitgevoerd van 1963 tot einde 1966. 309

LANDBOUW.

Bebouwde oppervlakte. Totale geraamde oppervlakte 28
Graangewassen. Totale geraamde oppervlakte. 28
Nijverheidsgewassen. Totale geraamde oppervlakte 29
Wortelplanten en knolgewassen. Totale geraamde oppervlakte 29
Fruitteelt. Totale geraamde oppervlakte 30
Groenteteelt. Totale geraamde oppervlakte 30
Verloop van de opbrengst van sommige teelten. Gemiddelde produktie per hectare 31
Landbouwopbrengst 31
Landbouwmaterieel 32
Veestapel 32
Nettoproduktie van inlands vlees 32
Vleesverbruik. 33
In- en uitvoersaldi van vlees 33
Boter 33
In- en uitvoer van landbouwprodukten 34
In- en uitvoer van tuinbouwprodukten 35
Waterbehoeften van de land- en tuinbouw in 1965 162

LONEN (Zie Bezoldigingen).

LUXEMBURG (Groothertogdom).

Indexcijfer van de industriële produktie 368
IJzer- en staalproduktie 369
Landbouwproduktie 370
Indexcijfer der kosten van levensonderhoud 370

NEDERLAND.

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding 371
Aantal werklozen 371
Indexcijfers van de produktie en van de personeelsbezetting in de industrie . . . 372
Produktie-indexcijfers per bedrijfstak 372
Buitenlandse handel 373
Invoerwaarde per land van herkomst 374
Uitvoerwaarde per land van bestemming 374
Goud- en deviezenreserves 375
Prijzen en lonen 375

Blz.

Particulier verbruik 375
Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. Waarde 376
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 376
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 377
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 378

NIJVERHEID.

Bruto-indexcijfers van de industriële produktie 44
Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid 45-46-47
Internationale vergelijking van het verloop der produktie-indexcijfers in de voornaamste bedrijfstakken 49-50-51-52
Steenkoolproduktie per bekken 64
Steenkolenbalans 65
Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen 66
Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkolenmijnen van 1964 tot 1966 67
Globale economische toestand van de steenkolennijverheid 68
Cokesbalans 69
Beschikbare elektrische energie 70
Nettoproduktie, in- en uitvoer van netgas 71
Openbare gasdistributie 72
Produktie en verbruik van petroleumprodukten 73
Zichtbaar brutoverbruik van primaire energie 74
Samengevatte energiebalans naar vorm van energie 77
Balans van de totale energie 78-79
Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie 80
Ruwstaalproduktie in de Gemeenschap en in de wereld 90
Vergelijking van het verloop van het staalverbruik, algemeen zowel als van de metaalverwerkende nijverheid per land van de E.G.K.S 91
Produktie van ruwijzer in de landen van de E.G.K.S. 92
Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten 93
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Waarde 94
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Gewicht 95
Produktie van non-ferrometalen 96
Noteringen van de voornaamste non-ferrometalen op de markt van Londen . 98
Metaalverwerkende nijverheid. Bestellingen en leveringen 99
Metaalverwerkende nijverheid. Evolutie der tewerkstelling (arbeiders en bedienden) volgens de bedrijvigheidssectoren 101
Metaalverwerkende nijverheid. Evolutie der bestellingen volgens de bedrijvigheidssectoren 102
Metaalverwerkende nijverheid. Evolutie der leveringen volgens de bedrijvigheidssectoren 103
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Waarde 104-105-108
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Gewicht . . . 106-107-109
Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor . . . 110
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen 114
Produktie in sommige takken der scheikundige nijverheid 115
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 116
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Gewicht 117

Blz.

Textielproduktie. Spinnerijen, weverijen, wolbereiding 121
Buitenlandse handel in textielstoffen. Waarde 126
Buitenlandse handel in textielstoffen. Gewicht 127
Buitenlandse handel in textielwaren. Waarde 128-129
Buitenlandse handel in textielwaren. Gewicht 130-131
Voorraden weefsels 132
Produktie van gebreide goederen 132
Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie 136
Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid 137
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Waarde . . . 138
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Gewicht . . 139
Cementproduktie 144
Produktie van de kleinijverheid 145
Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten 145
Produktie van de ceramische nijverheid 146
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Waarde 147
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Gewicht 148
Produktie van papier en karton 152
Buitenlandse handel van de papiernijverheid 153
Produktie van leder, schoenen en pantoffels 154
Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren 155
Bedrijvigheid in de houtverwerkende nijverheid 156
Buitenlandse handel in hout, kurk en andere stoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan 157
Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren 158
Tabaksindustrie. Verwerkte hoeveelheid 159
Invoer en uitvoer van diamant 159
Netto waterverbruik in de nijverheid 161

OVERHEIDSFINANCIËN.

Uitvoering der begrotingen van 1956 tot 1966 per kalenderjaar 209
Uitvoering der begrotingen van 1956 tot 1966 per dienstjaar 210
Indeling van de budgettaire uitgaven per kalenderjaar 211
Budgettaire uitgaven per begroting 212
Fiscale netto-ontvangsten. Indeling volgens categorie der ontvangsten 213
Ontvangsten voortkomende uit accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten 214
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen . . . 214
Niet-fiscale gewone ontvangsten per kalenderjaar. 215
Ontwikkeling van de Thesaurietoestand 215
Rijksschuld. Toestand einde jaar 216
Verloop van de Rijksschuld 217
Financiële verhouding van de Staat tot de lagere publiekrechtelijke lichamen . 223
Provinciale begrotingen 224
Opbrengst van de provinciale belastingen volgens de begrotingen 224
Verdeling van de provinciale uitgaven. 225
Gemeentelijke begrotingen en rekeningen 225
Gemeentelijke begrotingen. Ontvangsten en uitgaven van de gewone dienst. Algemene resultaten der verrichtingen van het eigenlijke dienstjaar verdeeld per provincie 226

Blz.

Verdelingsfondsen ten voordele van de gemeenten 226
Gemeentelijke opcentimes op de onroerende voorheffing 227
Leningen en toelagen aan de gewestelijke en lokale besturen 227
Gemeentelijke begrotingen. Uitgaven van de gewone dienst. Algemene resultaten per administratief hoofdstuk 228

PRIJZEN.

Prijsindexcijfers in enkele landen 280
Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van produkten 281
Indexcijfers van de groothandelsprijzen 282
Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen 285

PRODUKTIE (Zie Nijverheid, Landbouw).

TOERISME.

Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats 191
Indeling der overnachtingen per toeristische streek en volgens het land van verblijfplaats der toeristen in 1966 192
Spreiding der overnachtingen 192
Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer 193
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 193
Inrichtingen voor volksvakantie 194
Bezettingsgraad in de vakantiehuizen en -centra 194

TRANSPORT (Zie Verkeer en vervoer).

VERBRUIK.

Netto waterverbruik in de nijverheid 161
Huishoudelijk verbruik van water in 1964 en 1965 162
Verkoop van verbruiksgoederen. Indexcijfers per sector en per goederensoort . . 313
Verkoop van verbruiksgoederen in 1966 314
Verkoop van verbruiksgoederen in 1966. Voedingswaren 314
Verkoop op afbetaling. Aantal contracten en jaarlijks verleend krediet volgens de aard der goederen 315
Verkoop op afbetaling. Jaarlijks verleend krediet 316
Verkoop op afbetaling. Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen . . . 316
Persoonlijke leningen. Verleende kredieten per semester 317
Persoonlijke leningen gefinancierd door banken, financieringsorganismen en particulieren. Indeling volgens het aantal contracten en de waarde tijdens het tweede halfjaar 317

VERKEER EN VERVOER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen 168
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen : indeling naar de aard der vervoerde goederen 168
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Reizigersverkeer 169
Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen. Reizigersverkeer 169
Aantal wegvoertuigen 170
Binnenvaart. Vervoerde goederen 170

Blz.

Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen 171
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens bekken 171
Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart 172
Aard der schepen van de Belgische vloot 172
Belgische koopvaardijvloot 173
Haven van Antwerpen. Zeevaart 174
Haven van Gent. Zeevaart 175
Havens van Brugge en Zeebrugge. Zeevaart 176
Handelsverkeer in de Belgische luchthavens 177
Luchtverkeer van de SABENA 178

VERZEKERINGEN.

Levensverzekeringen. Geïnde premiën en wiskundige reserves 269
Levensverzekeringen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 269
Kapitalisatieverrichtingen 270
Kapitalisatieverrichtingen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves . . 270
Hypothecaire leningen 271
Hypothecaire leningen met tussenkomst. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 271
Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen. 272
Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 273

VISSERIJ (Zie Zeevisserij).

WATER.

Netto waterverbruik in de nijverheid 161
Waterbehoeften van de land- en tuinbouw in 1965 162
Huishoudelijk verbruik van water in 1964 en 1965 162

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID. (Zie ook Bevolking).

Personeel werkzaam in de nijverheid en opgenomen in de maatschappelijke zekerheid op 30 juni 13
Bezoldigde arbeidskrachten 14
Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken 15
Indeling van de actieve bevolking naar leeftijd en geslacht 16
Verloop van de werkloosheid 18
Indeling der werkzoekenden, vergoede volledig werklozen per provincie. Mannen en vrouwen 18
Indeling van de volledig werklozen volgens leeftijdsgroep en duur. Eind juni 1963, 1964, 1965 en 1966 19
Indeling van de werkloosheid in 1966 20

ZEEVISSERIJ.

Visaanvoer. Hoeveelheid 36
Visaanvoer. Waarde 36
In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren 36

LIJST DER GRAFIEKEN[1]

Blz.

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Waarde . . . 333
Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Hoeveelheidsindexcijfers 334
In- en uitvoer per muntzone 346
Saldo van de handelsbalansen der B.L.E.U. met de monetaire zone van de landen leden van de E.M.O. en de dollarzone 349

GELD EN KREDIET.

Voornaamste determinanten van de tendens op de markt van het privaat disconto 245
Beurs van Brussel. Bedrijvigheid 254
Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen 256-257
Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas . . . 265

NIJVERHEID.

Internationale vergelijking van de indexcijfers der industriële bedrijvigheid . . 48
Evolutie van de industriële produktie en van de nijverheidsprijzen van 1956 tot 1966 53
Steenkolenbalans 64
Hoogovencokesbalans 69
Vergelijking tussen het verloop van de indexcijfers der industriële produktie en dat van de indexcijfers van het brutoverbruik van primaire energie 75
Zichtbaar verbruik van primaire energie 76
IJzer- en staalnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 92
Produktie en personeelsbezetting in de nijverheid der non-ferrometalen 96
Nijverheid der non-ferrometalen. Ruwe produkten 97
Noteringen van de voornaamste non-ferrometalen op de markt van Londen . . 98
Metaalverwerkende nijverheid. Genoteerde bestellingen en totale leveringen (waarde) 100
Metaalverwerkende nijverheid. Totale leveringen (hoeveelheid) en personeelsbezetting. 100
Stikstofnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 115
Textielnijverheid. Spinnerijen. Produktie en personeelsbezetting 122
Textielnijverheid. Weverijen. Produktie en personeelsbezetting 122
Textielproduktie. Katoen 123
Textielproduktie. Wol 123
Textielproduktie. Rayon 124
Textielproduktie. Vlas 125
Tricotagenijverheid. Produktie en personeelsbezetting 125
Cementindustrie. Produktie en personeelsbezetting 144
Glasnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 146
Papier- en kartonnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 152
Leder-, schoen- en pantoffelnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 154

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

Blz.

OVERHEIDSFINANCIËN.

Rijksschuld 216

PRIJZEN.

Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen 280
Indexcijfers van de groothandelsprijzen 283
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten 283
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse landbouwprodukten 284
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsprodukten 284

VERKEER EN VERVOER.

Spoorweg en binnenscheepvaart. Goederenvervoer 167
Zeeverkeer in de haven van Antwerpen 174
Zeeverkeer in de haven van Gent 175

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Verloop van de werkloosheid. Gecontroleerde verloren werkdagen 17

LIJST DER AFKORTINGEN

AGEFI	Agence économique et financière.
A.S.L.K.	Algemene Spaar- en Lijfrentekas.
B.D.B.H.	Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel.
B D.O.P.	Belgische Dienst Opvoering Produktiviteit.
BENELUX	Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie.
B.I.B.	Bank voor Internationale Betalingen. (Bank for International Settlements).
B.I.T.	Bureau International du Travail (U.N.O.). (Internationaal Arbeidsbureau).
B.L.E.U.	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.
B.L.I.W.	Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.
B.R.T.	Belgische Radio en Televisie.
B.R.T.	Bruto Register Ton.
B.T.W.	Belasting op de toegevoegde waarde.
C.B.H.K.	Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet.
C.D.C.V.	Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen.
COBECHAR	Comptoir Belge des Charbons. (Belgisch Steenkolenkantoor).
DISTRIGAS	Maatschappij voor Gasvoorziening.
D.T.	Douanetarief.
D.W.T.	Death Weight Ton.
E.B.U.	Europese Betalingsunie.
E.C.A.	Economic Cooperation Administration.
E.E.G.	Europese Economische Gemeenschap.
E.F.T.A.	Européan Free Trade Association (Europese Vrijhandelsassociatie).
E.G.A.	Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (zie ook : EURATOM).
E.G.K.S.	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
E.M.O.	Europese Monetaire Overeenkomst.
E.O.G.F.L.	Europees Oriëntatie, en Garantiefonds voor de Landbouw.
E.R.P.	European Recovery Program.
EURATOM	Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.
EUROCHEMIC	Société Européenne pour le Traitement Chimique des Combustibles Irradiés. (Europese Vennootschap voor de Scheikundige Behandeling van Bestraalde Kernbrandstoffen).
E.V.A.	Europese Vrijhandelsassociatie.
EXIMBANK	Export-Import Bank.
FABRIMETAL	Fédération des Entreprises de l'Industrie des Fabrications Métalliques. (Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid).
F.A.O.	Food and Agricultural Organization (U.N.O.). (Voedsel- en Landbouworganisatie).
G.A.S.M.	Geassocieerde Afrikaanse Staten en Madagaskar.
G.A.T.T.	General Agreement on Tariffs and Trade. (Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven).
G.D.T.	Gemeenschappelijk Douanetarief.
H.W.I.	Herdiscontering- en Waarborginstituut.
I.A.T.A.	International Air Transport Association.
I.B.R.D.	International Bank for Reconstruction and Development. (Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling).
I.E.S.P.O.	Instituut voor Economisch, Sociaal en Politiek Onderzoek (Leuven).

I.M.F.	Internationaal Muntfonds.
I.T.C.I.	Internationale Type-Classificatie per Industrie.
I.W.O.N.L.	Instituut tot Aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw,
M.I.V.B.	Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel.
m.k.	metrisch kwintaal.
N. A. M.	Nederlandse Aardgas Maatschappij.
N.A.T.O.	North Atlantic Treaty Organization.
N.A.V.O.	(Noord-Atlantisch Verdrag Organisatie).
N.B.B.	Nationale Bank van België.
N.D.D.	Nationale Delcrederedienst.
n.e.v.	niet elders vernoemd.
N.I.L.K.	Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.
N.I.M.	Nationale Investeringsmaatschappij.
N.I.S.	Nationaal Instituut voor de Statistiek.
N.K.B.K.	Nationale Kas voor Beroepskrediet.
N.M.B.S.	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
N.M.K.N.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
N.M.V.B.	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.
N.P.F.M.	Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers.
N.R.T.	Netto Register Ton.
O.E.E.S.	Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
O.E.S.O.	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.
R.M.Z.	Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
R.V.A.	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
R.Z.I.	Rijksinstituut voor Ziekte en Invaliditeit.
SABENA	Société Anonyme Belge d'Exploitation de la Navigation Aérienne.
SIDMAR	Maritime Staalnijverheid N. V.
SOCOREC	" Société coopérative d'étude et d'assistance reconversion économique des régions touchées par la fermeture des charbonnages ".
T.C.I.H.	Type-Classificatie voor de Internationale Handel.
U.N.O.	United Nations Organization.
U.S.A.	United States of America.
U.S.S.R.	Unie der Socialistische Sovjetrepublieken.
VENEX	Vennootschap ter bevordering van de economische expansie.

INHOUDSTAFEL

Blz.

VOORBERICHT VII

ALGEMENE BESCHOUWINGEN IX

EERSTE DEEL : Bevolking en werkgelegenheid

HOOFDSTUK I. — BEVOLKING 3

§ 1. — *Algemeen* 3
§ 2. — *Onderwijsniveau van de bevolking* 4

HOOFDSTUK II. — WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID 9

Afdeling I. — Werkgelegenheid 9
§ 1. — *Algemeen* 9
§ 2. — *Vrouwelijke beroepsarbeid* 10

Afdeling II. — Werkloosheid 11

TWEEDE DEEL : Produktie van goederen en diensten

HOOFDSTUK I. — LANDBOUW EN VISVANGST 23

Afdeling I. — Landbouw 23

Afdeling II. — Zeevisserij 27

HOOFDSTUK II. — NIJVERHEID 37

Afdeling I. — Algemeen overzicht van de industriele bedrijvigheid . . . 37

Afdeling II. — Productieverloop in de sector energie en ermee samenhangende activiteiten 54

Afdeling III. — Productieverloop in de fabrieksnijverheid 81

§ 1. — *Metaalnijverheid* 81
1. — IJzer- en staalnijverheid 81
2. — Nijverheid der non-ferrometalen 83
3. — Metaalverwerkende nijverheid 86
§ 2. — *Scheikundige nijverheid* 111
§ 3. — *Textielnijverheid* 118

Blz.

§ 4. — *Voedingsmiddelennijverheid en aanverwante bedrijfstakken* 133
§ 5. — *Bouwbedrijf, bouwstoffennijverheid en aanverwante sectoren* 140
1. — Bouwbedrijf 140
2. — Bouwstoffennijverheid en aanverwante sectoren 141
§ 6. — *Diverse industrieën* 149
1. — Papier- en kartonnijverheid 149
2. — Ledernijverheid 149
3. — Houtverwerkende nijverheid 150
4. — Tabaksnijverheid 151
5. — Diamantnijverheid 151

AFDELING IV. — WATERVOORZIENING 160

HOOFDSTUK III. — VERKEER EN VERVOER 163

HOOFDSTUK IV. — DISTRIBUTIE 179

HOOFDSTUK V. — TOERISME 189

DERDE DEEL : Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN HET MONETAIR EN FINANCIEEL BELEID 197

HOOFDSTUK II. — OVERHEIDSFINANCIËN 201

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN 201

AFDELING II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIËN 218

HOOFDSTUK III. — GELD EN KREDIET 229

AFDELING I. — GELDHOEVEELHEID EN GELDMARKT 229

AFDELING II. — KAPITAALMARKT 248

HOOFDSTUK IV. — VERZEKERINGEN 267

VIERDE DEEL : Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK I. — PRIJZEN 277

HOOFDSTUK II. — INKOMENS 287

AFDELING I. — INKOMENS UIT ARBEID 287

AFDELING II. — INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN 293

Blz.

VIJFDE DEEL : Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK I. — INVESTERINGEN 305

HOOFDSTUK II. — VERBRUIK 311

ZESDE DEEL : Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK I. — BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE 321

Afdeling I. — Handelspolitiek 321

Afdeling II. — Algemene evolutie van de speciale handel 322

§ 1. — *Uitvoer* 322

§ 2. — *Invoer* 327

§ 3. — *Handelsbalans* 331

Afdeling III. — Betalingsbalans 350

HOOFDSTUK II. — INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING . . 355

Afdeling I. — Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven (G.A.T.T.) 355

Afdeling II. — Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (O.E.S.O.) 356

Afdeling III. — Europese gemeenschappen 357

§ 1. — *Europese Economische Gemeenschap* (E.E.G.) 357

§ 2. — *Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal* (E.G.K.S.) 361

§ 3. — *Europese Gemeenschap voor Atoomenergie* (EURATOM) 363

Afdeling IV. — Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie (Benelux) 365

§ 1. — *Verloop van de Economische Unie* 365

§ 2. — *Handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en Nederland* 366

ZEVENDE DEEL : Belangrijkste feiten

Belangrijkste feiten 381

Lijst der statistische tabellen 415

Lijst der grafieken 423

Lijst der gebruikte afkortingen 425

Inhoudstafel 427